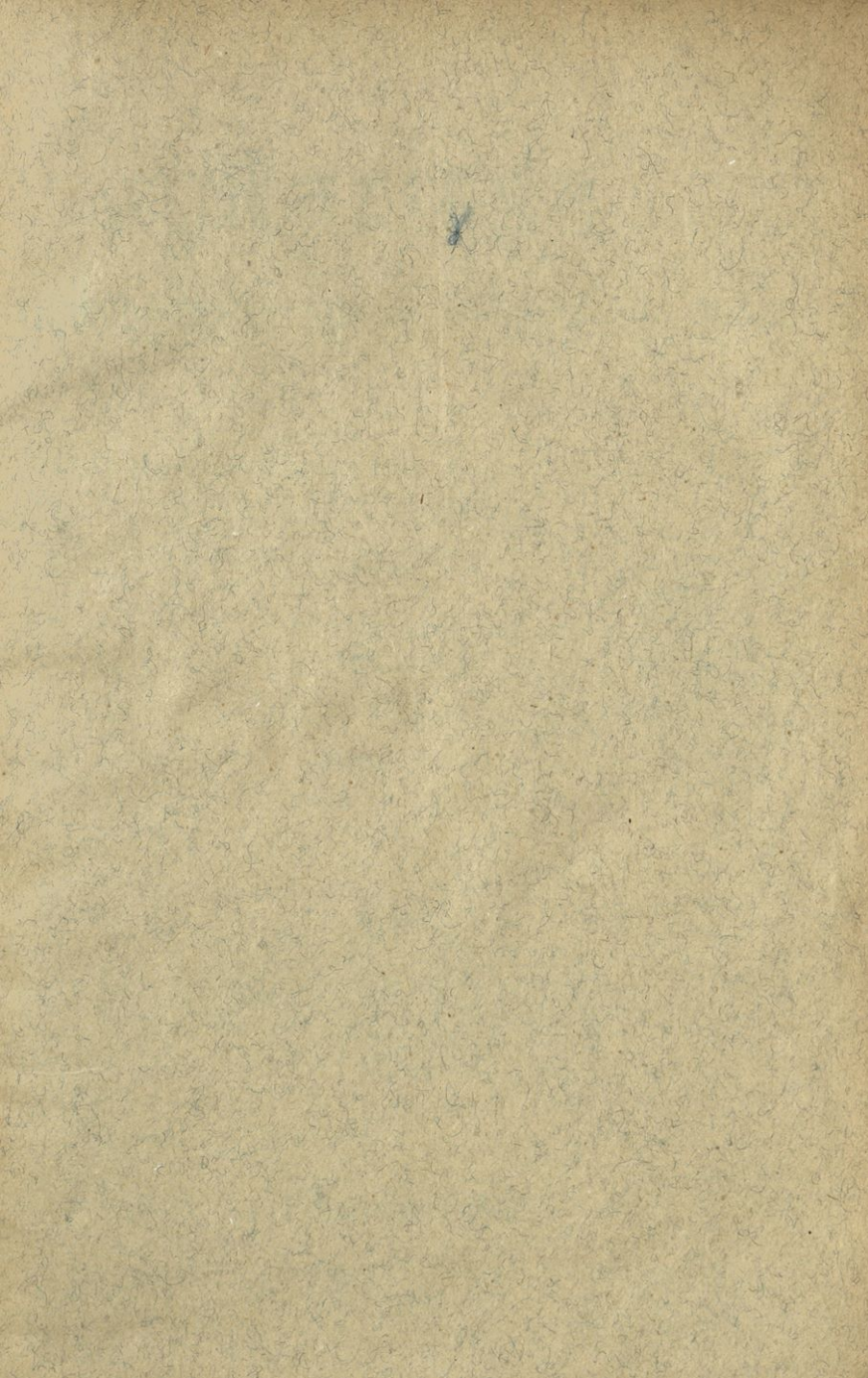
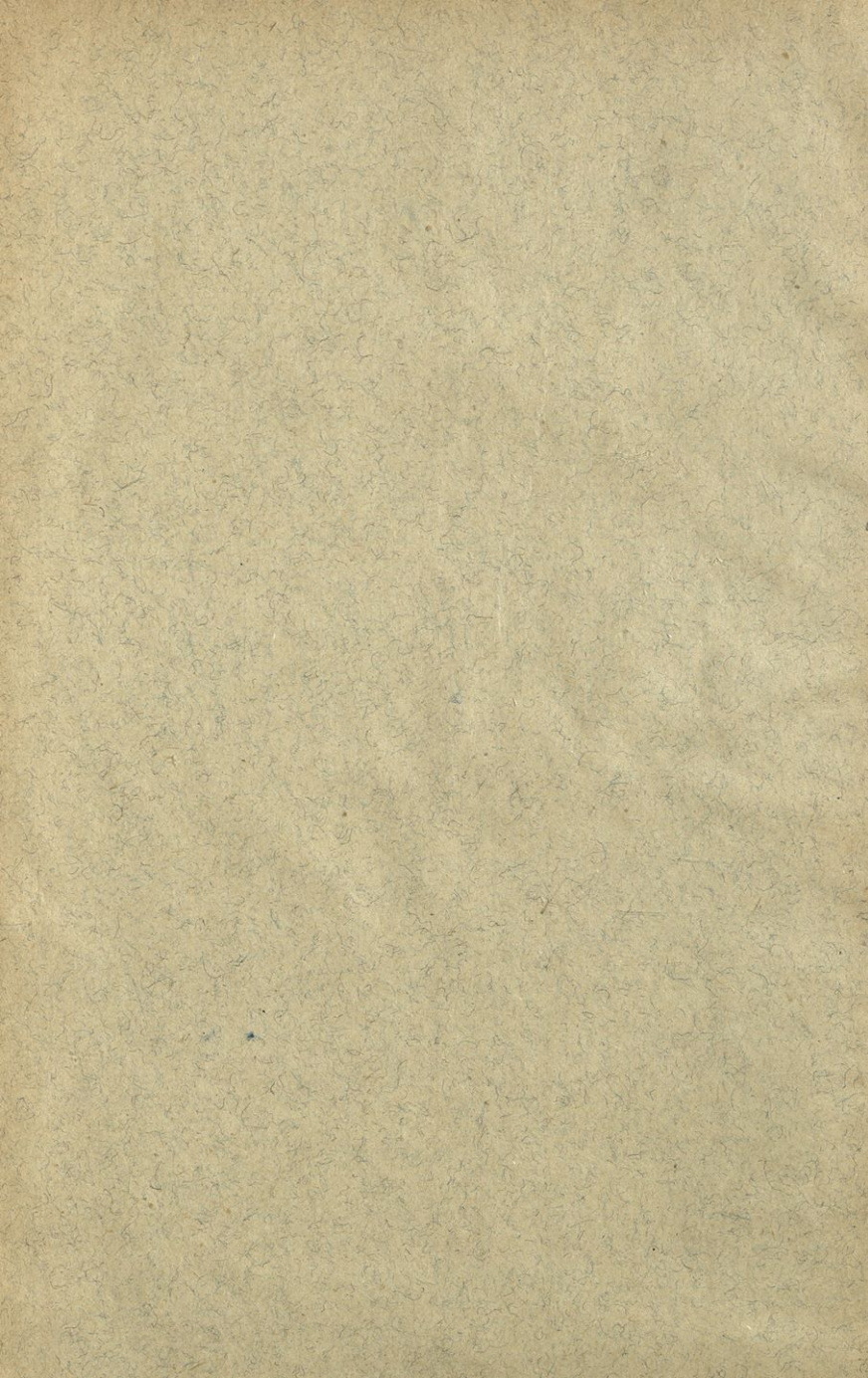

88

Internik
aga
chiz.
ur.

36358, II, C, d.

36358, II, C, d.

Razlaga

velikega katekizma ali krščanskega nauka.

Za cerkev sestavil po raznih virih

ANTON VETERNIK,

župnik pri sv. Jakobu na Dolu.

III. zvezek.

Četrto poglavje:

O milosti in zakramentih.

V Ljubljani 1902.

Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Razlaga

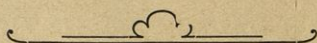
velikega katekizma ali krščanskega nauka.

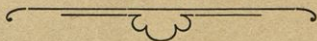
Za cerkev sestavil po raznih virih

ANTON VETERNIK,

župnik pri sv. Jakobu na Dolu.

III. zvezek.

Četrto poglavje:

O milosti in zakramentih.

V Ljubljani 1902.

Tiskala Katol. Tiskarna. — Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

*Potrdilo velečastito knezoškofijstvo ljubljansko
dné 21. septembra 1901, št. 3582.*

IN-030005857

KAZALO.

Četrto poglavje:

O milosti in zakramentih.

								Stran
114.	Krščanski nauk: vpraš.	508	do	512	.	.	.	1
115.	"	"	"	513	"	515	.	9
116.	"	"	"	516	"	517	.	15
117.	"	"	"	517	"	518	.	22
118.	"	"	"	519	"	520	.	31
119.	"	"	"	520	"	522	.	38
120.	"	"	"	523	"	527	.	47
121.	"	"	"	528	"	535	.	54
122.	"	"	"	536	"	541	.	63
123.	"	"	"	542	"	545	.	70
124.	"	"	"	546	"	547	.	77
125.	"	"	"	547	"	549	.	85
126.	"	"	"	550	"	553	.	93
127.	"	"	"	554	"	558	.	102
128.	"	"	"	559	"	561	.	109
129.	"	"	"	562	"	569	.	118
130.	"	"	"	570	"	573	.	128
131.	"	"	"	574	"	578	.	136
132.	"	"	"	579	"	584	.	144
133.	"	"	"	585	"	589	.	153
134.	"	"	"	590	"	593	.	165
135.	"	"	"	594	"	598	.	174
136.	"	"	"	599	"	603	.	181
137.	"	"	"	604	"	606	.	189
138.	"	"	"	607	"	609	.	198
139.	"	"	"	610	"	614	.	206
140.	"	"	"	615	"	618	.	215
141.	"	"	"	619	"	620	.	224
142.	"	"	"	620	"	626	.	231
143.	"	"	"	627	"	633	.	241

144.	Krščanski nauk: vpraš.	634	do	636	.	.	.	.	251
145.	"	"	"	637	"	638	.	.	259
146.	"	"	"	639	"	643	.	.	268
147.	"	"	"	644	"	648	.	.	279
148.	"	"	"	649	"	650	.	.	286
149.	"	"	"	651	"	655	.	.	292
150.	"	"	"	656	"	658	.	.	300
151.	"	"	"	659	"	664	.	.	309
152.	"	"	"	665	"	670	.	.	319
153.	"	"	"	671	"	672	.	.	326
154.	"	"	"	673	"	675	.	.	334
155.	"	"	"	676	"	681	.	.	342
156.	"	"	"	682	"	685	.	.	352
157.	"	"	"	686	"	691	.	.	361
158.	"	"	"	692	"	694	.	.	371
159.	"	"	"	695	"	699	.	.	380
160.	"	"	"	700	"	703	.	.	388
161.	"	"	"	704	"	707	.	.	395
162.	"	"	"	708	"	713	.	.	402
163.	"	"	"	714	"	717	.	.	412
164.	"	"	"	718	"	724	.	.	421
165.	"	"	"	725	"	727	.	.	430
166.	"	"	"	728	"	731	.	.	440
167.	"	"	"	732	"	734	.	.	449
168.	"	"	"	735	"	736	.	.	457
169.	"	"	"	736	"	738	.	.	467
170.	"	"	"	739	"	744	.	.	476
171.	"	"	"	745	"	749	.	.	485
172.	"	"	"	750	"	753	.	.	495

114. Krščanski nauk.

Bog je ustvaril vse ljudi za večno vzveličanje v nebesih. „Bog hoče“, piše sv. Pavel, „da bi se vsi ljudje vzveličali.“ (I. Tim. 2, 4.) V prvem poglavju katekizma smo se učili spoznavati resnice, katere mora vsakdo verovati, da se vzveliča, „ker brez vere ni mogoče dopasti Bogu.“ (Hebr. 11, 6.) V drugem poglavju smo se učili upati večno vzveličanje v nebesih in pripomočke, da je dosežemo, kakor tudi, da moramo kazati krščansko upanje posebno z molitvijo. Tretje poglavje nam je pokazalo, da moramo, ako se hočemo vzveličati, imeti krščansko ljubezen do Boga, do samega sebe in do bližnjega ter jo kazati s tem, da zvesto izpolnjujemo božje in cerkvene zapovedi. Toda, dragi kristijani, krščansko verovati, upati in ljubiti ne moremo iz lastne moči, ampak le s pomočjo milosti božje. „Brez mene“, tako govori božji Vzveličar, „ne morete ničesar storiti.“ (Jan. 15, 5.) Sv. Pavel pa celó pravi: Ne premoremo „iz sebe kaj (dobrega tudi le) misliti kakor iz sebe, ampak naša zmožnost je iz Boga.“ (II. Kor. 3, 5.) Ako pa brez pomoči milosti božje ne moremo nič dobrega misliti, nič dobrega storiti, kako bi mogli brez nje prav verovati, upati in ljubiti, da bi bilo zaslužno za večno zveličanje? Gotovo nam je torej potreba, da tudi katoliški nauk o milosti božji zadostno spoznamo. Četrto poglavje katekizma govori o milosti, in sicer o milosti sploh in posebej o dejanski in posvečujoči milosti. Ker se nam posvečujoča milost podeljuje in pomnožuje zlasti v svetih zakramentih, govori četrto poglavje tudi o njih, in sicer najprej o zakramentih sploh in potem še o vsakem zakramentu posebej. V posebnem oddelku govori četrto poglavje o zakramentalih, ki so zakramentom podobna sveta dejanja, in o cerkvenih obredih.

O milosti in zakramentih.

1. Oddelek.

O milosti.

508. Kaj je milost?

Milost je notranj, nadnaraven dar, ki ga nam Bog podari zavoljo zasluženja Jezusa Kristusa, da se moremo vzveličati.

Besedo milost dostikrat slišite imenovati v pridigah, krščanskih nauk in molitvah, berete jo v knjigah, sami si prosite milosti, a mnogi ne vedó, kaj bi si mislili, ako izgovorijo, slišijo ali berejo besedo milost. Da boste torej nauk o milosti prav umevali, kolikor je mogoče, je treba, da jako pazljivo in zvesto poslušate razlago. Beseda milost ima več pomenov že v navadnem življenju. Če pravimo: Ta ali oni je v milosti pri svojem gospodu, hočemo s tem povedati, da mu je njegov gospod posebno naklonjen, prijazen, blagohoten, če prav ni to njegova dolžnost. Milost torej lahko pomeni naklonjenost, prijaznost, blagohotnost kakega predstojnika do njegovega podložnika ali sploh kakega višjega do nižjega. Če pa pravimo: Gospod je skazal temu ali onemu to in to milost, menimo s tem, da mu je iz prijaznosti skazal kako dobroto, na primer mu podelil večjo svoto denarja, mu odpustil njegov dolg. Beseda milost torej tudi pomeni kako skazano dobroto, kak nezaslužen dar. To, kar sem vam do sedaj povedal, velja o človeški milosti, katero skazujejo ljudje zlasti svojim podložnikom. Katekizem pa ne govori o človeški milosti, marveč samo o milosti božji. Tudi milost božja pomeni lahko naklonjenost, prijaznost, blagohotnost božjo do nas. Tako pravi sv. pismo o Noetu: „Noe pa je našel milost pred Gospodom.“ (I. Mojz. 6, 8.) V tem pomenu je rekel nadangel Gabrijel Mariji: „Glej, milost si našla pri Bogu.“ (Luk. 1, 30.) Milost božja pomeni tudi vse dobrote in darove sploh, ki nam jih je Bog že podelil in nam jih še neprenehoma podeljuje zgolj iz prijaznosti in ljubezni,

katerih si nismo zaslužili. Vse, kar smo in imamo, bi lahko imenovali milost božjo, ker si sploh ničesar nismo zaslužili in nam torej tudi Bog ni ničesar dati dolžan. Milosti, ki nam jih Bog podeljuje, so naravne in nadnaravne. Naravne milosti so tisti darovi božji, katere nam Bog podeljuje za sedanje, časno življenje, kakor so n. pr. življenje samo, duša in telo, dušne in telesne zmožnosti, zdravje, živež, obleka itd. Ti darovi božji se imenujejo milosti, ker si jih nismo zaslužili s svojimi deli, naravne milosti pa se imenujejo, ker spadajo k naši naravi, ker nam jih je Bog podelil že s tem, da nas je ustvaril kot razumna bitja, kot ljudi. Nadnaravne milosti pa so oni darovi božji, ki nam jih Bog podeljuje zato, da bi ž njihovo pomočjo dosegli večno vzveličanje v nebesih. Ker teh darov nimamo že po svoji naravi, ampak jih je Bog samo pridejal iz ljubezni do nas nad vso naravo, se imenujejo nadnaravne milosti. Nadnaravne milosti, ki nam jih Bog podeljuje, da moremo prav skrbeti za vzveličanje svoje duše, so zopet dvojne, namreč zunanje in notranje. Zunanje nadnaravne milosti so neka zunanja pomoč, ki nam jo Bog daje, da moremo delati za svoje dušno vzveličanje, so pomoč, ki od zunaj vpliva na našo dušo, kakor n. pr. razodetje božje Kristusov nauk, njegov vzgled, njegovi čudeži, njegovo trpljenje, oznanjevanje besede božje i. t. d. O naravnih in nadnaravnih zunanjih milostih božjih tukaj ne govori katekizem, ampak samo o nadnaravnih notranjih milostih, ko pravi: Milost je notranj, nadnaraven dar, ki ga nam Bog podari zavoljo zasluženja Jezusa Kristusa, da se moremo vzveličati. Milost, o kateri katekizem tukaj govori, je tako vzvišena nad vse druge darove božje, da jo lahko imenujemo milost milostij, da bi nam brez nje drugi darovi nič ne mogli koristiti za večno življenje. Milost, o kateri katekizem govori se imenuje dar. Prevdarimo zdaj:

509. Zakaj se milost imenuje „dar“?

Milost se imenuje „dar“, ker je ne moremo zaslužiti, ampak nam jo Bog samo podari zavoljo zasluženja Jezusa Kristusa.

Dar se imenuje vsaka dobra reč, katero prejmemo, ne da bi si jo bili kakorkoli zaslužili. Delavec si to, kar prejme

za svoje delo, zasluži, in to se imenuje zaslužek, katerega je treba izplačati; berač pa, ki si ne zasluži, kar prejme, dobavlja darove. Tudi milost se imenuje „dar“, ker je ne moremo zaslužiti, ker ne moremo ničesar takega storiti, da bi nam Bog v plačilo za isto moral dati svojo milost, ampak on nam jo samo podari, on nam jo dá zgolj iz ljubezni in dobrotljivosti, ne da bi si jo bili zaslužili s svojimi deli, „sicer milost ni več milost“, pravi sv. Pavel. (Rimlj. 11, 6.) Edino Bog nam more podariti milost, ki je neizcrpljiv vir vsega dobrega, kakor veli sv. Jakob: „Vsak dober dar in vsako popolno darilo je od zgoraj in prihaja od Očeta svetlobe.“ (Jak. 1, 17.) „Milost in slavo bo dal Gospod“, pravi tudi psalmist. (Ps. 83, 12.) Angeli, svetniki, blažena Devica Marija nam pač morejo izprositi milost pri Bogu, a sami je ne morejo podariti. — Bog nam podari milost zavoljo zasluženja Jezusa Kristusa. Prvima človekoma v raju podaril je Bog obilne milosti. S pomočjo tistih milostij bi bila lahko ona in njuni potomci dosegli večno vzveličanje. Adam in Eva pa sta s svojo nepokorščino zapravila tiste milosti, in sicer zase kakor za svoje potomce. Iz usmiljenja do ljudi pa se je Sin božji včlovečil, trpel in umrl in jim s tem zaslužil obilne milosti. „Kjer je bil pa greh obilen, je bila še obilniša milost, da, kakor je kraljeval greh v smrt: tako tudi milost kraljuje po pravičnosti v večno življenje po Jezusu Kristusu, Gospodu našem“, piše sv. Pavel (Rimlj. 5, 20, 21.) Drugje piše isti apostol: „V Sinu božjem imamo odrešenje po njegovi krvi, odpuščenje grehov po bogastvu njegove milosti.“ (Efež. 1, 7.) Vse milosti, ki jih prejemamo od Boga, zaslužil nam je Jezus Kristus s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo. Zato je rekel sv. Peter o Jezusu: „V nikomur drugem ni zveličanja. Zakaj nobeno druge imé pod nebom ni dano ljudem, v katerem bi mi mogli vzveličani biti.“ (Dej. ap. 4, 12.) Lepo pravi tudi učeni in pobožni škof Konrad Martin: „Vse milosti božje so cena trpljenja in smrti Jezusa Kristusa, in na vsaki milosti, ki jo prejmemo, visi takorekoč kapljica njegove dragocene krvi.“ Neskončna je cena Kristusove krvi; neskončno visoko moramo torej ceniti tudi milost, ki nam jo je Jezus Kristus zaslužil s svojo krvjo. Milost, katero nam Bog podari zavoljo zasluženja Jezusa Kristusa, se imenuje „notranj“ dar.

510. Zakaj se milost imenuje „notranj“ dar?

Milost se imenuje „notranj“ dar, ker jo Bog podari naravnost duši in je torej milost nekaj notranjega.

Bog ne podari milosti našemu telesu, da bi njemu pomagal, ampak podari jo duši, da bi njej pomagal. Ako imamo od Boga jed in pijačo, denar in imetje, zdravje in telesno moč, so to tudi božji darovi, ki jih prejemamo za svoje telo, a ti darovi so zunanji, milost pa se podari naravnost duši, ki je nekaj notranjega, zato je tudi milost, ki se podari duši, notranj dar ali nekaj notranjega. Ako Bog razsvetljuje naš um, da spoznamo, kaj je dobro, ako nagiblje našo voljo, da to, kar smo spoznali za dobro, tudi hočemo, ako voljo krepí, da dobro izvršimo, da se skušnjavam, ki nas vabijo v hudo, srčno in stanovitno ustavljamo, se vse to vrši znotraj v duši, je torej nekaj notranjega. Ako se kdo po sv. krstu očisti izvirnega greha in vseh pred krstom storjenih grehov, se prerodi in posveti, se mu vtisne neizbrisno znamenje kristijana, ako se po sv. birmi v veri potrdi ter postane pravičnejši, svetejši, se tudi to vrši znotraj v duši, je torej milost notranj dar. Telesne darove visoko cenimo, ker pospešujejo našo časno srečo; ne bomo li mnogo bolj cenili milosti božje, ki se podari naši duši? — Milost se imenuje tudi „nadnaraven“ dar.

511. Zakaj se milost imenuje „nadnaraven“ dar?

Milost se imenuje „nadnaraven“ dar, ker je človek nima že po svoji naravi in je tudi ne more doseči, in ker sploh do nje nima nikake pravice, ampak mu jo Bog prostovoljno pridaje nad vso naravo.

„Naravno je“, pravi sv. Tomaž Akvinski, „kar spada k človeški naravi kot taki“, (Contra Gent. lib. 4. c. 52.) torej telo in duša, kakor tudi vse dušne in telesne lastnosti in

zmožnosti, ki so nam prirojene, katere imamo torej že po svoji naravi. Naravno je tudi to, kar sicer še nismo dosegli, vender pa lahko dosežemo s svojimi naravnimi močmi, ako jih uporabiti hočemo. Kar je naravno, nam je neskončno dobrotljivi Bog dal že s tem, da nas je ustvaril. Bog ni bil dolžan ustvariti nas, a ker nas je ustvaril, nas ni mogel ustvariti brez naravnih darov. Bog kot neskončno modri stvarnik je bil torej takorekoč sam sebi dolžan, podeliti nam vse tiste naravne darove, brez katerih bi ne bili pravi, popolni ljudje, brez katerih bi ne mogli doseči svojega naravnega namena, namreč spoznati Boga, ga ljubiti in mu služiti. — Nadnaravno pa je to, kar ne spada k človeški naravi, kar nam ni že prirojeno, ali kakor pravi katekizem, česar človek nima že po svoji naravi, brez česar bi človek še vedno bil pravi človek. Nadnaravno je, kar človek ne more doseči zato, ker presega njegove moči, do česar nima nikake pravice, ampak kar mu Bog prostovoljno pridaje nad vso naravo, kar mu Bog takorekoč navrže iz gole dobrotljivosti in ljubezni. Zdaj bomo tudi lažje razumeli, zakaj se milost imenuje „nadaraven“ dar.

Milost se imenuje nadnaraven dar, ker je človek nima že po svoji naravi, to se pravi: milost človeku ni prirojena, kakor postavim telo in duša s svojimi zmožnostmi; brez milosti bi človek bil še vedno pravi človek. Ker torej milost presega človeško naravo, ker je nad njo, zato se imenuje nadnaraven dar. — Milost se tudi imenuje nadnaraven dar, ker je človek ne more doseči, to se pravi: človek nima ne takih telesnih, ne dušnih zmožnostij in močij, da bi si jo mogel ž njihovo pomočjo pridobiti. Z marljivostjo more človek doseči večjo učenost, bistroumnost, boljši spomin, pridobi si lahko s telesnimi vajami večjo gibčnost, večjo moč, večjo vztrajnost, toda milosti ne more doseči, ker je ta nad njegovo naravo, kakor po zraku letati ne more, ker je to nad njegovo naravo. — Milost se imenuje nadnaraven dar, ker človek sploh do nje nima nikake pravice. Do tega, kar spada k človeški naravi, kar je človeku potrebno, da si ohrani svojo naravo, ima nekako pravico, postavim do potrebnega živeža in potrebne pijače; to pravico mu je Bog dal s tem, da ga je ustvaril. do milosti pa, ki ne spada k človeški naravi, katera človeku ni potrebna, da si ohrani svojo naravo, mu Bog ni dal nikake pravice, zato pa bi se človek tudi ne mogel pritoževati, da se mu krivica godi,

ako bi mu Bog ne dal svoje milosti, ker mu je ni dolžan. — Milost se imenuje nadnaraven dar, ker jo Bog človeku prostovoljno pridaje nad vso naravo, to se pravi: Bog človeku iz gole ljubezni in dobrotljivosti k njegovim naravnim darovom milost še pridaje, še navrže nad vso naravo.

Veliko hvalo smo dolžni Bogu že za vse naravne darove, katere nam je podaril v svoji neskončni dobrotljivosti; ko nas je ustvaril, a še mnogo večjo hvalo smo mu dolžni za milost, katero nam je še navrgel kot nadnaraven dar, ki daleč daleč presega vse naravne darove. To bomo spoznali, če še pomislimo:

512. Čemu podeljuje Bog človeku nadnaravno milost?

Bog podeljuje človeku nadnaravno milost, da ga povzdigne k nadnaravni časti otroka božjega in ga naredi sposobnega, zaslužiti si nebesa.

Bog nas je ustvaril za sveta nebesa, on hoče, da bi nekdam posedli nebeško kraljestvo, kjer ga bomo gledali iz obličja v obličje, ga ljubili in v njem uživali vse veselje in vso blaženost. Ta naš poklic je tako vzvišen nad vso naravo, da si tega nikakor misliti ne moremo kakor nam lepo spričuje sv. Pavel, rekoč: „Oko ni videlo, uho ni slišalo in v srce človekovo ni prišlo, kar je Bog pripravil tistim, kateri ga ljubijo.“ (I. Kor. 2, 9.) Da more postati človek dedič nebeškega kraljestva in sodedič Jezusa Kristusa, Sina božjega, mora se poprej preroditi v otroka božjega, treba mu je že sedaj, ko še na zemlji biva, nadnaravnega življenja. Po svoji naravi pa smo samo hlapci in služabniki božji in moremo Boga imenovati pač svojega Gospoda in zapovednika, ne pa svojega Očeta. K časti božjih otrok pa nas Bog povzdigne s tem, da nam podeli svojo milost. K svojemu naravnemu življenju, katero imamo od starišev, dobimo naravnost od Boga še novo, nadnaravno življenje, katero dahne Bog v našo dušo s svojo milostjo. Ako nas Bog po svoji milosti povzdigne iz našega nizkega stanu k časti božjih otrok, postane na poseben način naš Oče, mi pa njegovi otroci. Ker ta čast presega vso naravo, imenuje se nadnaravna čast.

To nadnaravno čast ima v mislih sv. Janez, ko piše: „Glejte, kakšno ljubezen nam je Oče skazal, da se otroci božji imenujemo in smo“, (I. Jan. 3. 1.) ali sv. Pavel, ko pravi: „Katerikoli so po Duhu božjem gnani, ti so otroci božji Prejeli ste duha posinovljenih otrok, v katerem kličemo: „Aba (Oče!)“ (Rimlj. 8, 14, 15) Vsled tega novega življenja, katero dahne Bog v našo dušo s tem, da nam podeli svojo milost, naša poprejšnja narava s svojimi lastnostmi in zmožnostmi sicer ostane, toda vcepijo se ji nove lastnosti in zmožnosti, ki jo usposobijo za nadnaravna dela. Sv. Avguštín pravi: „On, ki te je ustvaril brez tebe, te ne bo vzveličal brez tebe.“ Sv. Avguštín hoče reči, da si moramo s pomočjo božje milosti zaslužiti nebesa z dobrimi deli. Ker je večno vzveličanje nadnaravno, mora tudi vse, kar nam isto pomaga doseči, imeti nadnaravno vrednost. Naša dobra dela pa, ki jih opravljamo s svojimi naravnimi močmi, te vrednosti nimajo. Mislite si divjaka, to je drevo, ki še ni požlahtneno. Ali more tako drevo roditi žlahten sad? Nikakor ne, ker nima v sebi tistih močij, ker je to nad njegovo naravo. Ako hoče vrtnar, da bode tisto drevo rodilo žlahten sad, je mora požlahtniti. Da dobijo naša dela nadnaravno vrednost, mora Bog našo naravo takorekoč požlahtniti s svojo milostjo, vlti v našo dušo novih nadnaravnih močij in nas tako narediti sposobne zaslužiti si nebesa. Zaraditega tudi pravi katekizem: Bog podeluje človeku nadnaravno milost, da ga naredi sposobnega, zaslužiti si nebesa. Brez milosti božje pa ne moremo storiti ničesar zaslužnega za nebesa, kakor nam spričuje Jezus sam, rekoč: Jaz sem vinska trta, vi mladike. Kdor ostane v meni, in jaz v njem, rodi veliko sadu; ker brez mene ne morete ničesar storiti.“ (Jan. 15, 4, 5.)

Z v r š e t e k.

Krščanski poslušavci! Milost božja je neprecenljiv dar, saj nam jo podari vsemogočni, neskončno bogati Bog sam, saj nam jo je zaslužil Jezus Kristus s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo, saj se nam podari iz tega namena, da bi postali otroci božji in si ž njeno pomočjo zaslužili nebesa. Kakor o modrosti, tako se more reči o milosti, da je boljši, kakor vse najdražje reči, in da se ji vse doželjivo ne more primerjati.“ (Preg 8, 11.) Sv. Tomaž Akvinski uči, da je ves

svet z vsem, kar je na njem, pred Bogom manj vreden, kakor milost samo enega človeka; sv. Avguštin pa trdi celó, da se ž njo ne dádo primerjati nebesa z vsemi angeli vred. Da bi pač spoznali ta dar božji in ga cenili, kakor zasluži! Ako bi bili tudi tako revni kakor najrevnejši berač, milost božja nas naredi bogatejše, kakor so vsi kralji sveta, mi imamo najboljše, kar nam je neskončno bogati Bog v svoji dobrotljivosti mogel dati. Ako moramo neprenehoma zahvaljevati Boga za vse, kar nam podeljuje njegova darežljiva roka, zahvaljajmo ga še zlasti za njegovo milost. Amen.

115. Krščanski nauk.

Milost je notranj nadnaraven dar, ki ga nam Bog podari zavoljo zasluženja Jezusa Kristusa, da se moremo vzveličati. Milost se imenuje „dar“, ker je ne moremo zaslužiti, ampak nam jo Bog samo podari zavoljo zasluženja Jezusa Kristusa. Milost se imenuje „notranj“ dar, ker jo Bog podari naravnost duši in je torej milost nekaj notranjega. Milost se imenuje „nadaraven“ dar, ker je človek nima že po svoji naravi in je tudi ne more doseči, in ker sploh do nje nima nikake pravice, ampak mu jo Bog prostovoljno pridaje nad vso naravo. Bog podeljuje človeku nadnaravno milost, da ga povzdigne k nadnaravni časti otroka božjega in ga naredi sposobnega, zaslužiti si nebesa.

513. Kolikera je nadnaravna milost?

Nadnaravna milost je dvojna:

1. dejanska,
2. posvečujoča.

Na dvojen način vpliva nadnaravna milost na človeško dušo, zato razlikujemo dvojno milost, dejansko in posvečujočo.

514. *Kaj je dejanska milost?*

Dejanska milost je nadnaravna, duši samo za časno podeljena milost, ki nam pomaga opravljati dobra, to je taka dela ali dejanja, ki služijo za večno zveličanje.

Dejanska milost se imenuje nadnaravna milost, ker je nimamo — kakor milosti sploh ne — že po svoji naravi, ker nam jo Bog ni dal že s tem, da nas je ustvaril, ker jo moremo doseči s svojimi naravnimi močmi in ker do nje nimamo nikake pravice, ampak nam jo Bog samo iz dobrotljivosti in ljubezni pridaje popolnoma prostovoljno nad vso naravo. — Dejanska milost se imenuje duši samo za časno podeljena milost, ker ne ostane v duši, ampak se ji podeli samo za nekoliko časa, namreč za tako dolgo, dokler nam je potrebna, da moremo izvršiti kako dobro delo ali se ogniti hudega, potem pa njen vpliv neha, kadar ni več potrebna, naj se je poslužimo ali ne, a se obnovi, kolikorkrat nam je potrebna za kako drugo dobro delo. Na primer, ti greš mimo cerkve, v kateri je shranjeno sveto Rešnje Telo. Na misel ti pride, da bi bilo dobro in Bogu prijetno, ako bi stopil v cerkev in počastil Jezusa Kristusa v svetem Rešnjem Telesu. Kdo ti je dal spoznati, da bi bilo dobro stopiti v cerkev? Bog s svojo milostjo. Ti stopiš v cerkev in nekoliko časa moliš sveto Rešnje Telo. Kdo ti je pomagal izvršiti to, kar si spoznal za dobro? Bog s svojo milostjo. Ali mislite si otroka, ki gre mimo drevesa polnega zrelega sadja. Ko bi si ga pač nekoliko natrgal? Ne, krasti je greh, se spomni otrok in gre dalje. Kdo je spomnil otroka, da je krasti greh, pa ga tudi odvrnil od tatvine? Milost božja. — Dobra, to je taka dela ali dejanja, ki služijo za večno vzveličanje, ali z drugimi besedami, ki nam pomagajo, da se lažje spreobrnemo in tako dosežemo večno vzveličanje, ali da si pomnožimo večno plačilo v nebesih, so nadnaravna dela, zato pa se ne morejo opravljati samo z našimi naravnimi močmi, ampak le s pomočjo božje milosti. Ta milost se imenuje *d e j a n s k a* ali *d e l a v n a*, ker nam pomaga opravljati dobra *d e j a n j a* ali *d e l a*, ali se ogibati hudobnih *d e j a n j*; imenovali bi jo lahko tudi pomožno milost. Dejanska

milost nam sama na sebi ne dá nikake pravice do nebes, toda pomaga nam pridobiti si posvečujočo milost z dobrimi deli ali si jo pomnožiti z zaslužnimi deli.

515. Kako nam dejanska milost pomaga, opravljati dobra dela?

Dejanska milost nam pomaga opravljati dobra dela tako:

1. razsvetljuje nam um in nagiblje in krepi nam voljo, da dobra dela pričenjamo, nadaljujemo in dovršujemo.

Pri vsakem delu je treba pred vsem, da nanje mislimo, je hočemo in potem izvršimo. Da kdo deli miloščino, je moral najpoprej misliti na to dobro delo, je hoteti in potem je mora izvršiti. Predno kdo gre k sveti maši, mora na to poprej misliti, hoteti in potem izvršiti, kar hoče. O prvih stariših nam pové sv. pismo, da „jima je Bog ustvaril učenost duha, napolnil z občutljivostjo njuno srce in jima pokazal dobro in hudo.“ (Sir. 17, 6.) Sv. Auguštín méni, da bi bila celó prvima človekoma, ki sta imela globoko spoznanje in voljo nagneno k dobremu — namreč pred grehom, — potrebna dejanska milost za vsako zaslužno delo. Sedaj nimajo ljudje več tistega globokega spoznanja in tiste k dobremu nagnene volje, kakor prva človeka pred grehom. Vsled izvirnega greha je naš um oslabel, kakor nam spričuje sv. pismo, zgodovina človeštva in lastna zavest. Ne spoznamo dobrega tako, kakor bi je bilo treba spoznati, pa četudi je s pomočjo svete vere spoznamo, se vendar ne spomnimo na to vselej o pravem času. „Ne premoremo“, piše sv. Pavel, „iz sebe kaj (dobrega tudi le) misliti. kakor iz sebe, ampak naša zmožnost je iz Boga.“ (II. Kor. 3, 5.) Dejanska milost pa nam prihiteva na pomoč; ona razsvetljuje naš um, da na dobro delo mislimo, da spoznamo, kako ljubo in všeč je Bogu, kako nam koristno. Vzbudijo se nam n. pr. nespodobne misli, a ob enem nam pride tudi na misel, da jih je treba odpoditi, ker so pregrešne; ali ponudi se nam prilika, prisvojiti si z lahkoto tuje blago, toda spomnimo se, da je to zoper sedmo božjo zapoved; ali morebiti slišimo, da kako

osebo opravljajo, in tudi nas začne mikati, da bi razodeli kako njeno slabost, toda spomnimo se, da to prepoveduje osma božja zapoved; ali morebiti vidimo takega reveža ali slišimo o njem pripovedovati, in nekaj nam pravi, da bi mu kaj podarili itd.; vse to so žarki dejanske milosti, ki razsvetlujejo naš um, ki nas opozarjajo, česa naj se ogiblremo, kaj naj storimo. — Izvirni greh je tudi pohujšal našo voljo, jo nagnil k hudemu. „Čut in misel človeškega srca sta nagnena k zlu od njegove mladosti“, rekel je Gospod sam. (I. Mojz. 8, 21.) Kristus pa je dejal: „Duh je sicer voljan, meso pa slabo.“ (Mat. 26, 4.) Akoravno spoznamo, kaj je Bogu všeč, kaj ne, kaj je za naše vzveličanje dobro, kaj ne, se vendar ne odločimo lahko za dobro, ker nas prirojeno nagnenje k hudemu odvrča od dobrega, vleče pa v hudo. Že rimski pesnik Ovidij je rekel: „Vidim in odobravam, kar je boljše, hodim pa za hujšim“, in: „Kar je prepovedanega, po tem hrepenimo, kar se nam odreka, to poželimo.“ Veliki apostol narodov, sv. Pavel, pa toži: „Čutim pa drugo postavo v svojih udih, katera se bojuje zoper postavo mojega duha, katera me deva v sužnost pod postavo greha, katera je v mojih udih. Jaz nesrečen človek! kdo me bo rešil iz telesa te smrti? Kdo mi bo pomagal premagati premoč poželjivosti, ki ima svoj sedež v mojem telesu in vabi mojo dušo v hudo, ji preti z večno smrtjo, ter se rešiti grešnih vezij, v katere me ta sovražnica zaplesti skuša?“ Takoj pristavi tudi, kdo ga bo rešil: „Milost božja, po Jezusu Kristusu, Gospodu našem.“ (Rimlj. 7, 23—25.) Da, milost božja nam pomaga, da to, kar je naš po milosti božji razsvetljeni um spoznal za dobro, tudi hočemo; zakaj dejanska milost nagne našo voljo k dobremu, ona stori, da se obrne od hudega k dobremu, da imamo do dobrega, ki nam je bilo poprej zoperno, neko veselje, da smo pripravljeni in voljni dobro izvršiti. Zato pravi sv. Pavel: „Bog je, kateri dela v vas hoteti in dopolniti po (svoji) dobri volji.“ (Filiplj. 2, 13.) Zakaj pa pravi sv. Pavel, da Bog dela v nas dopolniti? Zato, ker dejanska milost ne nagiblje samo naše volje, ampak jo tudi — krepi. Ni dovolj, ako na dobro delo samo mislimo, je samo hočemo, ampak treba je je tudi izvršiti. To pa je najbolj težavno, zakaj pri izvršitvi dobrega dela ovirajo nas različne zapreke, katere je treba premagati. Dobro delo je morebiti že samo na sebi težavno, nismo ga vajeni, zahteva od nas mnogo zatajevanja in truda; vse to nas utegne ustra-

šiti pred dobrim delom. Od dobrega dela nas morebiti odvrčajo tudi drugi ljudje, bodisi z besedami ali s slabimi vzgledi ali kako drugače. Milost božja pa nas osrčuje k dobremu delu, krepí nam voljo, da se ne strašimo truda, da premagujemo vse druge ovire ter srečno dovršimo delo. „Bog vas stori pripravne k vsemu dobremu“, piše sv. Pavel, (Hebr. 13, 21.) in zopet veli: „Vse premorem v njem, kateri me krepeča.“ (Filiplj. 4, 13.) Sv. Avguštin pa pravi: „Milost stori, da ne spoznamo samo, kaj nam je storiti, ampak da storimo, kar smo spoznali.“ (De grat. Chr. cap. 12.) Dejanska milost torej vpliva na naš um s tem, da ga razsvetljuje, da ga opazarja na dobra dela, vpliva pa tudi na našo voljo s tem, da jo nagiblje k dobremu ter odvrča od hudega, da jo krepeča, kadar izvršujemo dobra dela ali se ogiblujemo hudega; ona pomaga, da dobra dela pričenjamo, nadaljujemo in dovršujemo. Milost božja deluje z nami in nas podpira neprenehoma, kakor mati vodi in podpira otroka, ki še sam hoditi ne more. Da bodete to bolje in lažje razumeli, vam hočem pojasniti še z vzgledom, kako nam dejanska milost pomaga opravljati dobra dela. Sv. Ignacij Lojolanski, ustanovnik Jezusove družbe, je bil pred svojim spreobrnjenjem častnik in je lahko mišljeno ter veselo živel, kakor mnogi drugi; na Boga in na vzveličanje svoje duše ni mnogo mislil. V njegovem umu je bila takorekoč gosta tema. Kakor pa se v gostej temi nič ne vidi, tako tudi Ignacij ni spoznal, kakošen je njegov dušni stan, katere grehe ima, in kaj mu je storiti, da reši svojo dušo. V vojski je bil hudo ranjen. Ker je moral dalje časa ostati v postelji, mučiti ga je začel dolgi čas. Da bi si ga preganjal, prosil je, naj mu prinesejo kratkočasnih povestij. Ker pa takih ni bilo pri roki, ponudili so mu življenje svetnikov. Prebiraje življenje svetnikov je spoznal, kako neumno, lahko mišljeno in pregrešno je bilo njegovo preteklo življenje, spoznal je, da je vse posvetno nečimerno in minljivo, in da je le eno potrebno, namreč Bogu služiti in rešiti neumrjočo dušo. V njegovi poprej temni duši je postalo hipoma svetlo. Vidite, to je bila dejanska milost, ki je razsvetila Ignacijev um, da je sprevidel, da mora predrugčiti svoje življenje, se poboljšati. Čeprav je Ignacij spoznal, da ni na pravem potu, se vendar še ni mogel odtrgati od greha. Božja milost pa mu je še dalje pomagala. Naenkrat je občutil velik stud nad svojim preteklim življenjem in goreče hrepenenje poboljšati se; trdno je sklenil, da hoče za-

naprej tako živeti, da si zasluži nebesa. Milost božja je torej nagnila k dobremu še njegovo voljo. Božja milost pa ga je tudi krepčala, da je svoj sklep v dejanju izvršil, da je pričel v resnici pobožno in sveto živeti, da je ostal v dobrem stanovitven do konca svojega življenja ter postal velik svetnik.

Dejanska milost nam pomaga opravljati dobra dela tako, da

2. podeljuje tem delom nadnaravno vrednost.

Dobra dela imajo nadnaravno vrednost, če služijo za večno vzveličanje, to se pravi, če nam ali pomagajo, da lažje dosežemo milost spreobrnjenja, ako smo v smrtnih grehah, ali pa nam pomnožijo posvečujočo milost božjo, ako jo že imamo, in nam tako povečajo plačilo v nebesih. Pripomočki, ki nam pomagajo kaj doseči, morajo biti vsikdar primerni temu, kar doseči hočemo. Če hočemo doseči kaj naravnega, kar ne presega naših naravnih močij, zadoščajo naše naravne moči, če hočemo doseči kaj takega, kar presega našo naravo, treba nam je tudi nadnaravnih pripomočkov. Večno vzveličanje v nebesih je nadnaravno, zato se morajo dobra dela, katera nam pomagajo je doseči, izvršiti z nadnaravnimi pripomočki. Človek sicer lahko opravlja nekatera dobra dela, ki niso pretežka, samo s svojimi naravnimi močmi, kakor nam spričuje sv. Pavel o poganih (Rimlj. 2, 14. 15.), n. pr. je lahko pokoren svojim predstojnikom, lahko deli miloščino, lahko zatira svojo jezo itd., toda, ker imajo ta dela samo naravno vrednost, ne morejo služiti za večno vzveličanje. To nam pričajo že poprej navedeni izreki svetega pisma. Ne premoremo „iz sebe, kaj (dobrega tudi le) misliti kakor iz sebe, ampak naša zmožnost je iz Boga“, (II. Kor. 3, 5) in: „Bog je, kateri dela v vas hoteti in dopolniti po (svoji) dobri volji.“ (Filiplj. 2, 13.) Pač lahko kaj dobrega mislimo s svojim umom, pač lahko kaj dobrega hočemo in dopolnimo, ker imamo prosto voljo, toda tako ne, da bi imelo nadnaravno vrednost, da bi služilo za nebesa. Nadnaravno vrednost podeljuje našim dobrim delom šele dejanska milost, ki je sama nadnaravna, to se pravi: le tista dobra dela služijo za večno vzveličanje, pri katerih nam pomaga dejanska milost, da jih pričenjamo, nadaljujemo

in dovršujemo. Sv. Pavel je rekel o samem sebi: „Po milosti božji sem to, kar sem, in njegova milost v meni ni bila prazna, ampak sem več, ko vsak njih (več kakor sleherni apostol posebej) delal; toda ne jaz, ampak milost božja z menoj.“ (I. Kor. 15, 10.) Vse, kar je sv. Pavel in kar je dobrega storil, vse pripisuje milosti božji, brez nje bi ne bil ničesar storil za čast božjo in za vzveličanje svoje duše. Kakor dobrim delom apostola Pavla, tako podeljuje tudi našim dobrim delom dejanska milost nadnaravno vrednost.

Z v r š e t e k.

Sv. Terezija je rekla: „Terezija ni nič, ali Terezija in Bog sta vse.“ Dragi kristijani! Tudi mi nismo nič; ne moremo nič dobrega misliti, ker je naše spoznanje oslabelo, ne moremo nič dobrega hoteti in storiti, da bi služilo za nebesa, ker je naša volja nagnena k hudemu. Mi sami torej nič ne moremo. A če nam Bog pomaga z dejansko milostjo, če razsvetljuje naš um, če nagiblje in krepi našo voljo ter podeljuje našim delom nadnaravno vrednost, potem premoremo vse. „Vse premorem v njem, kateri me krepča“, je pisal sv. Pavel. (Filiplj. 4, 13.) Prosimo Boga, da naj začne s svojim duhom naša dejanja, naj jih spremlja s svojo pomočjo, da se vse naše molitve in dela vselej v njem začnejo in v njem začete končajo, potem smemo upati, da „kateri je začel v nas dobro delo, je bo tudi dokončal do dneva Kristusa Jezusa.“ (Filiplj. 1, 6.) Amen.

116. Krščanski nauk.

Dejanska milost je nadnaravna, duši samo začasno podeljena milost, ki nam pomaga opravljati dobra, to je taka dela ali dejanja, ki služijo za večno zveličanje. Dejanska milost nam pomaga opravljati dobra dela tako: razsvetljuje nam um in nagiblje in krepi nam voljo, da dobra dela pričenjamo, nadaljujemo in dovršujemo; podeljuje tem delom nadnaravno vrednost.

516. *Ali je dejanska milost človeku potrebna?*

Dejanska milost je človeku potrebna, in sicer za vsako dobro delo; potrebna grešniku, da se spreobrne k Bogu; potrebna pravičniku, da ostane stanovitven v posvečujoči milosti, in da izvršuje zaslužna dela.

Morebiti bi kdo utegnil misliti, da nam dejanska milost samo pomaga, da lažje pričenjamo, nadaljujemo in dovršujemo dobra dela, da bi pa vsaj nekatera dobra dela mogli izvrševati tudi brez milosti, čeprav z večjo težavo; ali to je zmota. Dejanska milost nam ni potrebna samo za nekatera dobra dela, nam ni samo potrebna, da jih lažje izvršujemo, ampak potrebna nam je za vsako dobro delo, in sicer neobhodno. Zrak nam je za telesno življenje neobhodno potreben, tako potreben, da, če ne osvežuje vsak trenotek naših pljuč in ne poživilja vedno naše krvi, naše srce neha biti in moramo umreti. Prav tako nam je potrebna dejanska milost za vsako dobro delo. Nekateri izreki sv. pisma vas bodo o tem prepričali. Jezus Kristus sam pravi: „Kakor mladika ne more roditi sadu sama od sebe, ako ne ostane na trti: tako tudi vi ne, ako v meni ne ostanete. Jaz sem trta, vi mladike. Kdor ostane v meni in jaz v njem, rodi veliko sadu; ker brez mene ne morete ničesar storiti.“ (Jan. 15, 4. 5.) Mladika dobiva svoj sok iz trte, da more rasti in roditi grozdje; kakor hitro pa ne prejema več iz trte potrebne soka, ne more več rasti, ne more več sadu roditi. Kakor je mladiki sok iz trte neobhodno potreben, da more roditi sad, tako je človeku dejanska milost neobhodno potrebna, da more roditi sad, da more opravljati dela, ki služijo za večno življenje. Da je milost potrebna za vsako dobro delo, spoznamo iz Kristusovih besed: „Brez mene ne morete ničesar storiti.“ Kristus ni rekel: „Brez mene, brez moje milosti, morete storiti le kaj malega“, ampak je rekel kar naravnost: „Brez mene ne morete ničesar storiti.“ Ako bi kdo imel še tako bister um, ako bi si pridobil še toliko učenost, ako bi imel še tako trdno voljo, brez dejanske milosti ne more ničesar storiti za večno življenje. Kristus tudi pravi: „Nihče ne more priti k meni, ako

ga Oče, kateri me je poslal, ne vleče.“ (Jan. 6, 44.) Vsako dobro delo, ki služi za večno vzveličanje, je takorekoč korak na potu k Jezusu Kristusu, kralju večne slave. A brez dejanske milosti ne morete opravljati takih del, ne moremo storiti koraka h Kristusu. Sv. Pavel uči: „Nihče ne more reči, Gospod Jezus, drugače ko v svetem Duhu.“ (I. Kor. 12, 3.) Presveto ime Jezus izreči gotovo ni težavno delo, vendar tudi tega ne moremo tako storiti, da bi bilo koristno za nebesa, ako nas sv. Duh ne podpira z dejansko milostjo. Ne samo, da brez dejanske milosti ne moremo iz lastne moči kaj takega. „S strahom in trepetom“, piše sv. Pavel, „delajte za svoje vzveličanje. Bog je namreč, kateri dela v vas hoteti in dopolniti po (svoji) dobri volji.“ (Filiplj. 2, 12. 13.) Ker moremo le s pomočjo dejanske milosti dobro hoteti in izvrševati, ne smemo prevzetno misliti, kakor bi nam nebesa bila že zagotovljena, ampak s ponižnim in svetim strahom si moramo prositi potrebnih dejanskih milostij od Boga. Pa vsaj misliti moremo kaj dobrega iz lastne moči? Tudi tega ne, zakaj apostol pravi izrečno: Ne premoremo „iz sebe kaj (dobrega tudi le) misliti kakor iz sebe, ampak naša zmožnost je iz Boga“. (II. Kor. 3 5.) Ako brez dejanske milosti ne moremo ničesar dobrega storiti, hoteti, misliti, tudi ne moremo kaj takega prositi. Tudi to razločno uči sv. Pavel, rekoč: „Ravnotako pa tudi Duh podpira našo slabost; ne vemo namreč, kaj bi prosili, kakor se spodobi; sam Duh pa prosi za nas z neizrekljivimi vzdihljaji.“ (Rimlj. 8, 26.) Da je dejanska milost človeku potrebna za vsako dobro delo, soglasno učijo tudi sv. očetje, ki pravijo, da človek brez milosti je kakor mladika, ki je od trte odrezana, kakor najboljšo oko brez luči, kakor ptič, ki ima le eno perotnico. Drugi cerkveni zbor v Oranji (l. 529.) pravi: „Kdor trdi, da more z naravnimi močmi kaj dobrega, kar služi za večno vzveličanje, tako misliti, kakor je treba, ali izvoliti . . . brez razsvetljenja in navdihnenja sv. Duha, je prevarjen od krivoverskega duha.“ Dejanska milost je zaraditega potrebna za vsako dobro delo, ker le ona more podeliti, kakor smo že slišali, našim delom nadnaravno vrednost.

Dejanska milost je potrebna grešniku, da se spreobrne k Bogu. — Ako se hoče grešnik spreobrniti k Bogu, mora spoznati, kako strašno zlo je greh, zlasti smrtni greh, ker se ž njim silno žali in zaničuje naš najboljši Oče, spoznati mora, kako strašna kazen ga čaka, ako umrje v smrtnem

grehu, njegovo srce mora presuniti sveti strah pred sodbo božjo, navdajati ga mora upanje, da mu bo neskončno usmiljeni Bog odpustil njegove grehe in mu pomagal pridobiti si posvečujočo milost, on mora greh resnično studiti kot največje zlo, mora ga obžalovati, mora storiti trdni sklep, da ne bo vsaj nobenega smrtnega greha več storil, in živel, kakor se spodobi otrokom božjim; on mora biti pripravljen, da hoče Bogu zadoščevati za nečast, katero mu je z grehom storil, premagati mora napačen strah in napačno sramežljivost, ki ga zadržujeta morebiti od spovedi. More li grešnik iz lastne moči vstati k novemu nadnaravnemu življenju in si zagotoviti večno vzveličanje? Kakor mrlič ne more vstati iz lastne moči k novemu telesnemu življenju, tako tudi tisti, ki je mrtev na duši, to je grešnik, ne more brez dejanske milosti vstati k novemu duhovnemu življenju, zakaj vse, kar mora storiti, da se spreobrne, mora imeti nadnaravno vrednost, katero podeljuje našim delom dejanska milost. Dejanska milost mora razsvetljevati njegov um, da svoje grehe spozna, nagibati mora njegovo voljo, da se poboljšati hoče, krepčati jo mora, da se resnično tudi poboljša. Sv. apostol Pavel piše: „V katerem (v Sinu božjem) imamo... odpuščenje grehov po bogastvu njegove milosti.“ (Efež. 1, 7.) In zopet piše: „Bog pa, kateri je bogat v usmiljenju, nas je zavoljo svoje prevelike ljubezni, s katero nas je ljubil, ko smo bili mrtvi zavoljo greha, oživil s Kristusom vred (s čegar milostjo ste odrešeni)... Iz milosti namreč ste bili oteti po veri, in to ne iz sebe. Zakaj to je božji dar; ne iz del, da se nihče ne hvali.“ (Efež. 2, 4. 5. 8. 9.) „Kdor trdi“, izrekel je tridentinski cerkveni zbor, „da more človek brez razsvetljenja svetega Duha, ki ga prehiti, in brez njegove pomoči... delati pokoro, kakor je treba, da se mu podeli posvečujoča milost; bodi izobčen.“ (Sess. 6. can. 3.) Da mora Bog pomagati grešniku z dejansko milostjo, ako se hoče spreobrniti, vidimo nad apostoloma Petrom in Pavlom. Ko je apostol Peter Jezusa trikrat zatajil, se je Jezus nanj ozrl in razsvetlil z žarkom svoje milosti njegov um ter nagnil njegovo voljo h kesanju, jo okrepil za pokoro. Zdaj je Peter spoznal svoj greh, je šel ven in se bridko jokal. „Savel je še dihtel pretenje in morijo zoper učence Gospodove“, (Dej. ap. 9, 1.) ko se je napotil v Damask, in nikakor ni mislil na spreobrnjenje. Na potu pa ga je nanagloma obsvetila svetloba z neba, in tudi njegovo dušo je prešinila milost

božja, da se je spreobrn timer postal goreč apostol. Zato je spoznal: „Po milosti božji sem to, kar sem.“ (I. Kor. 15, 10.) To mora priznati vsakdo, ki je bil poprej grešnik, pa se je resnično spreobrn timer poboljšal.

Dejanska milost je potrebna tudi pravičniku, da ostane stanovitimer v posvečujoči milosti. — Stanovitimer v posvečujoči milosti ostane tisti, ki je ne izgubi po smrtnem grehu, ampak jo ohrani do konca svojega življenja. Kdor ne ostane stanovitimer v posvečujoči milosti, se ne more vzveličati, zakaj Kristus pravi: „Kdor bo stanovitimer do konca, bo vzveličan.“ (Mat. 24, 13.) Stanovitnoster v dobrem do konca pa je dar božji. Tako uči tridentinski cerkveni zbor: „Kdor trdi, da more opravičeni brez posebne pomoči božje ostati stanovitimer v prejeti pravičnosti, ali da ž njeno pomočjo ne more ostati; bodi izobčen.“ (Sess. 6. c. 22.) Da je pravičniku potrebna dejanska milost, ako hoče v posvečujoči milosti stanovitimer ostati, razvidimo iz sv. pisma. Na večer pred svojim trpljenjem je Jezus za svoje učence tako-le molil: „Sveti Oče! ohrani jih v svojem imenu, katere si mi dal“ (ohrani jih v svoji moči in milosti, varuj jih zapeljivosti!) (Jan. 17, 11.) S posebno ganljivostjo in presrčnostjo je molil Jezus za svoje pravične učence v znamenje, da jim je treba posebne pomoči božje, da ostanejo pravični. Sv. Pavel pa je pisal: „Zanašam se na to, da, kateri je začel v vas dobro delo, je bo tudi dokončal do dneva Kristusa Jezusa.“ (Filiplj. 1, 6). Sv. Pavel torej pripisuje začetek dobrega in stanovitnoster v dobrem milosti božji. Prav tako učijo sveti očetje. Tako pravi sveti Avguštin: „Kakor najbolj zdravo telesno oko ne more videti, ako ga ne podpira svetla luč; tako tudi človek, naj si bo tudi popolnoma opravičen, ne more prav živeti, ako ga ne podpira večna luč božja.“ Drugokrat pravi: „Ne moremo tajiti, da je tudi stanovitnoster v dobrem do konca velik dar božji, in da od nikogar drugega ne prihaja, kakor od tistega, o katerem je pisano: „Vsak dober dar in vsako popolno darilo je od zgoraj in prihaja od Očeta svetlobe.“ (Jak. 1, 17.)“ V knjigi „o daru stanovitnosti“ pravi: „Občina (cerkev) moli, da bi verniki stanovitni ostali: Bog torej podari stanovitnoster do konca.“ Drugi cerkveni zbor v Oranji pa uči: „Tudi prerojeni morajo vedno prositi Boga, njegove pomoči, da dosežejo srečen konec in ostanejo stanovitni v dobrem.“ (Can. 10.) Kako slab je tudi pravičnik, ki se zanaša na lastno moč, nam je priča apostol Peter. Ko je Jezus prerokoval

svojim učencem, da se bodo vsi pohujšali nad njim, je Peter samozavestno rekel: „Ko bi se ravno vsi pohujšali nad teboj, se jaz ne bom nikdar pohujšal. Jezus mu reče: Resnično ti povem, da to noč, preden petelin zapoje, me boš trikrat zatajil. Peter mu reče: Akoravno bi mi bilo s teboj umreti, te ne bom zatajil.“ (Mat. 26, 31—35.) Ali ni bila to trdna volja? A zakaj je vendar Peter tako globoko padel, da je Gospoda trikrat zatajil? Ker je v svojo moč preveč zaupal, ker se ni varoval grešne priložnosti in ker je pozabil Boga prositi pomoči. Tako vsak pravičnik lahko pade, če ga ne podpira dejanska milost. A kako, da je tudi pravičnikom potrebna dejanska milost, če hočejo v posvečujoči milosti stanovitni ostati? Zato, ker so skušnjave našega življenja zelo zelo hude. Posvečujoča milost nas pač očisti vseh smrtnih grehov, toda nagnenje k hudemu in slabost volje ostane tudi opravičenim. „Čutim pa drugo postavo v svojih udih“, tožil je sv. Pavel, „katera se bojuje zoper postavo mojega duha, katera me deva v sužnost pod postavo greha, katera je v mojih udih. Jaz nesrečen človek! kdo me bo rešil iz telesa te smrti?“ (Rimlj. 7, 23—25.) Kakor sv. Pavel, tako moramo vzdihovati tudi mi, pa priznati tudi s sv. Pavlom, da nas bo rešila „milost božja po Jezusu Kristusu, Gospodu našem.“ Hude skušnjave nam napravi tudi hudobni duh, katerih se tudi ne moremo drugače ubraniti in jih premagati, kakor s pomočjo milosti božje. „Bratje!“ tako naš opominja sv. Pavel: „Bodite močni v Gospodu in v mogočnosti njegove moči. Oblecite božje orožje, da morete obstati pred zalezovanjem hudičevim; ker se nam ni vojskovati zoper meso in kri, ampak zoper poglavarstva in oblasti, zoper gospodovavce tega temnega sveta, zoper hudobne duhove v podnebjju. Zavoljo tega primite za božje orožje, da se morete braniti ob hudem dnevu in v vseh rečeh popolni ostati.“ (Efež. 6, 9—13.) Papež Celestin pravi: „Nihče ne more, četudi je prerujen po milosti sv. krsta, premagati zalezovanj hudobnega duha in mesenih poželjivosti, ako ne pridobi z vsakdanjo pomočjo božjo stanovitosti v dobrem.“ Od dobrega nas odvrča tudi svet s svojimi dobrotami, zapeljivimi nauki in slabimi vzgledi, tako da smo neprenehoma v nevarnosti zapustiti pot pravičnosti in zabresti na kriva pota. Ker nas vabi v hudo toliko nevarnostij in priložnostij, ne moremo se greha ogibati in stanovitni ostati v posvečujoči milosti, če Bog ne čuje neprenehoma nad nami in nam ne prihiti takoj na pomoč, ko

se pokaže kaka nevarnost. Kakor je Jezus opominjal svoje opravičene učence, naj si prosijo pomoči božje, rekoč: „Čujte in molite, da v skušnjavo ne padete“, (Mat. 26, 41.) tako opominja tudi nas.

Dejanska milost je pravičniku potrebna, da izvršuje zaslužna dela. — Kdor je v posvečujoči milosti, je zmožen, je sposoben opravljati zaslužna dela, kakor je tisti, ki je telesno zdrav in močen, sposoben izpolnjevati svoje stanovske dolžnosti. Vendar kakor mora človeška volja vzbujati in nagibati telesne zmožnosti in moči, da delujejo, tako mora dejanska milost pri tistih, ki imajo nadnaravno življenje milosti božje, katerim so se vcepile moči in zmožnosti za zaslužna dela, tiste moči in zmožnosti vzbujati, podpirati in krepiti, da izvršujejo zaslužna dela. Da je temu res tako, spoznamo iz besed Jezusovih, katere je govoril apostolom: „Kakor mladika ne more roditi sadu sama od sebe, ako ne ostane na trti: tako tudi vi ne, ako v meni ne ostanete: Jaz sem trta, vi mladike. Kdor ostane v meni in jaz v njem, rodi veliko sadu; ker brez mene ne morete ničesar storiti.“ (Jan. 15, 4. 5.) Te besede je govoril Jezus Kristus apostolom, ko so bili opravičeni. Iz tega sledi, da kakor mladika ne more roditi sadu, ako ne dobiva od trte potrebnih močij, tako tudi pravičnik ne more izvrševati zaslužnih del, ako ga ne podpira dejanska milost. Papež Celestin pravi: „Bog deluje v človeških srcih in v prosti volji tako, da sveta misel, pobožen sklep in vsak nagib dobre volje od Boga izvira, ker po njem premoremo kaj dobrega, brez katerega ničesar ne premoremo“ (Ep. 21, c. 9.) Tu ne govori papež Celestin samo o grešnikih, ampak o vseh ljudeh, torej tudi o pravičnikih. Tudi tridentinski cerkveni zbor uči: „Kristus izliva v pravičnike, kakor glava v ude in kakor trta v mladike, neprenehoma svojo moč, katera vedno prehiti njihova dobra dela, jih spremlja, jim sledi ter podeljuje ono vrednost, brez katere nikakor ne morejo biti Bogu ljuba in zaslužna.“ (Sess. VI. cap. 16.) — Da, dejanska milost razsvetljuje vsakega in ga vspodbuja k dobremu ter odvrča od hudega, krepí nas v nevarnostih in skušnjavah, da ne omahujemo v dobrem in ne pademo v grehe. „Gospod nas vodi in uči in varuje kakor punčico svojega očesa. Kakor orel vabi k letanju svoje mlade, in se nad njimi vési; tako razprostira on svoje peroti, in nas jemlje ter nosi na svojih ramah.“ (V. Mojz. 32, 10. 11.)

Zvršetek.

Dragi kristijani! Naš Vzveličar je rekel: „Brez mene ne morete ničesar storiti.“ (Jan. 15, 5.) Sv. cerkev je tako prepričana o potrebi milosti božje za vsa naša dobra dela, da ne neha prositi za svoje otroke, da bi jim Bog podelil potrebno milost. Ona prosi, da bi Bog vzbujal v nas pobožne misli, da bi povzdigoval naša srca k nebeškim željam, da bi nam pomagal izvrševati pričeta dobra dela, da bi nam dal stanovitnost v dobrem do konca. Bodimo prepričani tudi mi, da nam je dejanska milost potrebna za vsako dobro delo, potem se ne bomo zanašali na lastno moč, ampak bomo ponižno prosili Boga, naj nas podpira, da bomo dobra dela pričenjali, nadaljevali in dovrševali. Ako bomo prepričani, da nam je milost božja potrebna za vsako dobro delo, tudi ne bomo ničesar dobrega sebi pripisovali, ampak Bogu, in ravno s tako ponižnostjo bomo nagnili dobrotljivega Boga, da nam bo podelil še več milostij, saj „Bog se prevzetnim ustavlja, ponižnim pa daje svojo milost.“ (I. Petr. 5, 5.) Amen.

117. Krščanski nauk.

Dejanska milost je človeku potrebna, in sicer za vsako dobro delo: potrebna grešniku, da se spreobrne k Bogu; potrebna pravičniku, da ostane stanovit v posvečujoči milosti, in da izvršuje zaslužna dela. „Brez mene ne morete ničesar storiti“, govori sam Jezus Kristus. (Jan. 15, 5.) „Milost božja nam je tako potrebna“, piše sv. Irenej, „kakor je potrebna voda posušenej zemlji. Brez dežja ne more rasti nobena travica, ne more poganjati nobena cvetlica, ne more uspevati nobeno drevo, ne more zoriti nobeden sad. Ravno tako se brez milosti ne moremo vaditi v nobeni čednosti, ne moremo dovršiti nobenega dela v naše vzveličanje.“ (Lib. 3. adv. haeres. cap. 17.) „Nihče ne dela dobrega razven z milostjo božjo. Kar človek stori hudega, je njegovo delo, kar pa stori dobrega, izvrši po dobroti božji“, pravi sv. Avguštin. (In psalm. 93.) Brez milosti božje ne more človek nobenega dobrega dela pričeti, ne nadaljevati, najmanj pa je dovršiti.

517. Ali Bog vsakemu človeku podeljuje dejansko milost?

Bog vsakemu človeku podeljuje dejansko milost, katero potrebuje, da se more vzveličati; zakaj Bog hoče, da bi se vsi ljudje vzveličali in prišli do spoznanja resnice.“ (I. Tim 2, 4.)

Bog hoče, da bi se vsi ljudje vzveličali. To je Bog pokazal s tem, da je poslal na svet svojega edinorojenega Sina. „Tako je Bog ljubil svet, da je dal svojega edinorojenega Sina, da vsak, ki vanj veruje, se ne pogubi, temveč ima večno življenje.“ (Jan. 3, 16.) „Jaz sem prišel“, govori Kristus, „da imajo življenje, in obilniše imajo.“ (Jan. 10, 10.) Drugokrat pa je rekel: „Sin človekov je prišel iskat in vzeličat, kar je bilo izgubljenega.“ (Luk. 19, 10.) Ker je Bog dal najdražje, kar je imel, svojega edinorojenega Sinu, izvestno ne more nihče dvomiti, da Bog hoče vzveličati vse ljudi. Ker pa je dejanska milost vsakemu človeku neobhodno potrebna, da se vzveliča, je tudi gotovo, da Bog vsakemu človeku podeljuje dejansko milost, katero potrebuje, da se more vzveličati. Bog podeljuje potrebno milost, da moremo priti do spoznanja resnice, da moremo premagovati vse skušnjave in zvesto izpolnjevati božje in cerkvene zapovedi. Kakor je za telesno oko Bog ustvaril luč in za telesno življenje obilico rastlin in živalij, tako razsvetljuje z žarki dejanske milosti človeško dušo za nadnaravno življenje, in kakor daje svojemu solncu sijati na dobre in hudobne ter deževati na pravične in krivične, tako podeljuje tudi obilne dejanske milosti, da more vsakdo pot vzveličanja najti in po njem hoditi.

Bog podeljuje dejansko milost pravičnikom, da morejo v dobrem stanovitni ostati in si z dobrimi deli zaslužiti nebesa. Sv. apostol Pavel piše: „Skušnjava naj nad vas ne pride druga ko človeška (taka, da jo more človek s pomočjo božje milosti premagati). Bog pa je zvest, ki vas ne bo pustil skušati bolj, kakor premorete, temveč bo storil tudi s skušnjava izid (bo dal milost), da jo zmagate.“ (I. Kor. 10, 13.) Tukaj uči sv. Pavel, da nas Bog ne pusti skušati nad našo moč, in da tudi pomaga skušnjave premagati. Drugokrat piše sv. Pavel: „Zahvalim Boga svojega

vselej za vas zavoljo milosti božje, katera vam je dana v Kristusu Jezusu; ... kateri vas bode tudi potrjeval do konca (stanovitne ohranil), da boste brez greha v dan prihoda Gospoda našega Jezusa Kristusa.“ (I. Kor. 1, 4. 8.) „Bog vse milosti pa“, piše sv. Peter, „kateri je nas poklical k svoji večni časti v Kristusu Jezusu, vas bo po kratkem trpljenju spopolnil, utrdil in ukorenil.“ (I. Petr. 5, 10.) Iz vseh teh izrekov spoznamo, da podeljuje Bog pravičnikom za vzveličanje potrebne milosti. Zato pravi tudi tridentinski cerkveni zbor: „Nihče naj predrzno ne trdi — to trditev so zavrgli že očetje — da opravičeni ne more izpolnjevati zapovedij božjih. Zakaj Bog ne zapoveduje nič nemogočega, ampak, kadar kaj zapove, opominja, da bi storili, kar moremo, in prosili tega, česar ne moremo, in pomaga, da moramo.“ (Sess. 6. cap. 2.) Pravičnikom podeljuje Bog milost, katera jim naravnost pomaga izvršiti dobro delo, ali pa jim da milost molitve, s katero si izprosijo potem one milosti, ki so jim za dobra dela potrebne, „ker oči Gospodove so obrnene v pravične in njegova ušesa v njih molitve.“ (I. Petr. 3, 12.)

Bog podeljuje dejansko milost grešnikom, katero potrebujejo, da se morejo vzveličati. Bog podeljuje grešnikom milost, da se morejo ogibati novih grehov. To nam spričujejo oni izreki sv. pisma, v katerih Bog grešnike opominja, naj bi nehali grešiti in jim preti s svojimi kaznimi, ako bodo še v prihodnje prelamljali njegove zapovedi. Ako bi se grešnik ne mogel ogibati novih grehov, bi bili taki opomini nepotrebni in brezkoristni. Ako torej Bog grešnike „nagovarja, da naj hudobijo zapustijo“ (Modr. 12, 2.) in „ne nakladajo greha na greh“ (Sir. 5, 5.) je gotovo, da se morejo greha tudi ogibati, seveda ne s svojimi naravnimi močmi, pač pa s pomočjo dejanske milosti, katero jim Bog podeljuje. — Bog podeljuje tudi grešnikom dejansko milost, da se morejo k njemu spreobrniti. Po preroku Ecehijelu govori Gospod: „Nočem smrti hudobnega, temveč, da se hudobni vrne s svojega pota in živi. Vrnite se, vrnite se s svojih prehudobnih potov.“ (Eceh. 33, 11.) „Spreobrnite se, kakor ste globoko zašli, Izraelovi otroci!“ opominja prerok Izaija. (31, 6.) Sv. Peter pa piše: „Gospod ... potrpežljivo ravna zavoljo vas, ker noče, da bi bili nekateri pogubljeni, temveč da bi se vsi obrnili k pokori.“ (II. Petr. 3, 9.) Ako pa Bog grešnika kliče, da bi se spreobrnil k njemu, brez

dejanske milosti pa tega ne more, se gotovo tudi sme in more zanašati na dejansko milost, ki mu bo pomagala raztrgati grešne vezi in postati iz otroka jeze božje ljubljeni otrok božji. To nam je Jezus lepo pokazal v priliki o izgubljenem sinu. Kakor je izgubljenemu sinu hitel njegov oče naproti, tako prihiti grešniku naproti Oče nebeški s svojo milostjo. Enako učijo cerkveni očetje. Sv. Ciprijan pravi: „Ne velikost grehov, ne kratkost življenja, niti najskrajnejša sila poslednje ure ne izključi iz prijateljstva božjega. Vse, ki se vrnejo k njemu, objame njegova neskončna ljubezen in usmiljenje.“ „Se predno se preseči dotakne vrat, o Gospod! mu že odpreš. Predno pade pred te, mu že podaš roko. Tvoja ljubezen, polna hrepenenja po našem vzveličanju, se sama nagiblje k nam“, pravi lepo sv. Efrem. „Tisti“, pravi tudi tridentinski cerkveni zbor, tisti, ki so prejeto milost opravičenja po grehu izgubili, se morejo zopet opravičiti, ako se od Boga nagibani trudijo, znova pridobiti izgubljeno milost v zakramentu sv. pokore.“ (Sess. 6. cap. 14.) Grešnikom daje torej Bog gotovo dejansko milost, da se morejo spreobrniti, četudi ne vsak trenotek, vendar o pripravnem času in primernih priložnostih. Bog namreč vpliva na srce grešnikovo tako, da se poslužuje takih priložnostij, ob katerih je njegovo srce za milost bolj vsprejemljivo. Postavim: človek, ki je razuzdano živel, zbolil ali zadene ga kaka druga nezgoda. Na misel mu pride: Ta bolezen, ta nezgoda je kazn za moje velike grehe, katere sem storil; moram se poboljšati, da me ne zadene še hujša kazn. To je dejanska milost, po kateri kliče Bog grešnika k pokori. Ali nekdo nepričakovano naglo umrje, in ti, ki si med pogrebci, si pri odprtem grobu stoječ misliš: Ako bi jaz bil tako nepričakovano umrl, kje bi zdaj bila moja duša? Skrbeti moram o pravem času, da se poboljšam, ker ne vem, kedaj me Bog pokliče iz sveta! Ali ti vidiš, kako drugi lepo krščansko živijo, in v tvojem srcu se vzbudi želja: O ko bi tudi jaz tako živel, kako dobro bi bilo za mojo dušo! Vidiš, vse to so dejanske milosti, s katerimi Bog razsvetljuje tvoj um in nagiblje tvojo voljo, da bi se spreobrnil, če si grešnik. Takih milostij Bog obilno deli grešnikom, celó zaslepljenim in trdovratnim, ki ne marajo poslušati glasu svoje vesti. Judom je rekel sv. Štefan: „Trdovratni in neobrezani na srcih in ušesih (ki nimate pripravnega in voljnega srca) vi se vedno svetemu Duhu ustavljate!“ (Dej. ap. 7, 51.) Ako so

se trdovratni Judje ustavljali svetemu Duhu, je to znamenje, da jih je klical z dejansko milostjo na pravo pot. Sv. Pavel pa pravi trdovratnemu grešniku: „Ali zaničuješ bogastvo njegove (božje) dobrotljivosti in potrpežljivosti in prizanesljivosti? in ne veš, da te božja dobrotljivost napeljuje k pokori? Po svoji trdovratnosti pa in nespokornem srcu si nakopavaš jezo na dan jeze in razodetja pravične sodbe božje.“ (Rimlj. 2, 4. 5.) S tem, da opominja apostol Pavel trdovratne grešnike k pokori, kaže, da podeljuje Bog tudi njim potrebno dejansko milost; zakaj, ko bi ne imeli od Boga dejanske milosti, ki je za spreobrnjenje neobhodno potrebna, bi bilo tudi opominjevanje k pokori nepotrebno in brezkoristno. Da, Bog celó naj trdovratnejšega grešnika ne pusti brez dejanske milosti, da bi se mogel spreobrniti, in če mu že nobene druge milosti ne dá, mu dá vsaj to, da si more z molitvijo izprositi milost kesanja in pokore. Sv. Avguštin pravi: „Nihče naj ne obupa nad svojim ozdravljenjem. Karkoli si tudi bil, katerekoli grehe si tudi storil, še živiš, in ako bi te Bog ne hotel ozdraviti, bi te brez dvoma pustil umreti.“ (Serm. 351.) Sv. Gregorij Veliki pa pravi: „Kdorkoli greši in še naprej živi, tistega božja previdnost potrpežljivo prenaša, da bi ga odvrnila od njegove krivice.“ (Lib. mor. 17. cap. 4.)

Bog ne podeljuje dejanske milosti samo pravovernim kristijanom, ampak tudi krivovercem in nekristijanom, da se morejo vzveličati. Sv. cerkev je zavrgla trditve onih, ki so učili, da tisti, ki so zunaj prave cerkve, kakor krivoverci, Judje, neverniki, ne prejemajo od Boga za vzveličanje potrebnih dejanskih milostij. „Skrivnostno solnce pravice“, pravi sv. Ambrozij, „je za vse vzešlo, za vse prišlo“, (In ps. 118.) „Nobenemu“, uči sv. Tomaž Akvinski, „ne manjka milosti, ampak Bog jo podeljuje, kolikor more, vsem ljudem.“ (In ep. ad Hebr. 12.) Krivovercem podeljuje Bog potrebne milosti, da morejo izpolnjevati zapovedi božje in premagovati razne skušnjave, pomaga jim pa tudi, da bi mogli spoznati pravo cerkev in postati katoličani, ali če to ni mogoče, da so vsaj v srcu katoličani. Nekristijanom pomaga Bog s svojo milostjo, da morejo izpolnjevati naravni zakon, postavim, da se ne sme ubijati, krasti, lagati i. t. d. Ako neverniki izpolnjujejo to, kar jim velewa naravni zakon, ki je v njihova srca zapisan, Bog že tako ravna in jim pomaga, da se pokristijanijo ali pa vsaj vzve-

ličajo po krstu željâ. „Ako bi kdo zrasel v gozdih in mej zverinami“, piše sv. Tomaž Akvinski, „pa bi hrepenel po dobrem in se ogibal hudega kakor mu velewa naravni razum, smemo z gotovostjo pričakovati, da mu bo Bog ali po notranjem razsvetljenju razodel, kar je za vero potrebno, ali da mu bo poslal kakega oznanjeavca sv. vere, kakor je poslal Korneliju sv. Petra.“ Vsem ljudem torej podeljuje Bog dejansko milost, katero potrebujejo, da se morejo vzveličati.

518. Ali deluje le sama milost, da se vszveličamo?

Ne deluje le sama milost, da se vzveličamo, ker nas ne sili, ampak samo podpira; zato se ji ne smemo ustavljati, temveč jo moramo radovoljno sprejemati in ž njo zvesto sodelovati.

Bog podeljuje vsakemu človeku zadostno milost, da se more ž njeno pomočjo vzveličati, a vkljub temu se ne bodo vzveličali vsi ljudje. A zakaj ne? Poslušajte! Nebesa so plačilo, katero bo prejel le oni, ki si je je z dobrimi deli pošteno zaslužil. Nebes si ne moremo zaslužiti z lastnimi močmi, kakor smo že slišali, ampak pomagati nam mora dejanska milost božja. Milost božja in človek morata sodelovati, ako se hočejo nebesa doseči. Milost sama pa ne deluje, da se vzveličamo, to se pravi: milost sama nas ne more vzveličati, ako sami ničesar ne storimo za svoje vzveličanje; zakaj ako bi milost sama delovala, bi mi ne imeli nobenega zasluženja. — Milost sama ne deluje, da se vzveličamo, ker nas ne sili, to se pravi: milost ne vpliva tako na našo dušo, da bi morali to misliti, govoriti, storiti ali opustiti, na kar nas milost opozarja, k čemur nas nagiblje, ne, marveč pušča nam popolnoma prosto voljo, da se lahko za dobro ali odločimo ali pa ne, kakor pač hočemo. Dar, katerega nam kdo ponudi, lahko sprejmemo ali pa odklonimo, in četudi ga na večkratno prigovarjanje sprejmemo, je vendar bilo v naši moči, ga odkloniti. Tudi milost je dar, ki se nam ponuja, katerega lahko sprejmemo ali pa ne. Da nas milost ne sili, ampak nas samo podpira, da nam je mo-

goče dobro delati, nas sv. pismo na mnogih mestih uči. Ko sta Kajn in Abel darovala Bogu, in „se je Gospod ozrl na Abela in na njegove dari, na Kajna in njegove dari pa se ni ozrl, se je Kajn silno razsrdil in obraz mu je upadel. Rekel mu je Gospod: Zakaj se jeziš, in zakaj je upadel tvoj obraz? Ali ne boš prejel plačila, ako dobro delaš; če pa hudo, ali ne bo takoj greh pred durmi? Toda podvrzi si njegovo poželenje in ti gospoduj nad njim.“ (I. Mojz. 4, 4—7.) Da bi Kajna obvaroval greha in ga privedel na pravo pot, ga je Bog sam ljubeznivo posvaril ter mu zatrdil, da prejme tudi on plačilo, ako bo delal dobro; še je čas, da se premaga, da si podvrže hudo poželenje. To je bila milost, ki jo je Bog Kajnu ponujal, a Kajn je ni hotel sprejeti, ampak jo je zavrzel, se ji ustavil. Jozuve je rekel Izraelcem: „Dano vam je na izbiro: izvolite si danes, kar vam dopade, komu ste dolžni sosebno služiti.“ (Joz. 24, 15.) Kdor se prosto-voljno odloči, da hoče služiti pravemu Bogu, ne pa malikom, tisti gotovo ni primoran dobro delati. V Sirahovih bukvah pa beremo: „Bog je človeka v začetku ustvaril in mu pustil prosto voljo. Dal mu je svoje zapovedi in povelja ... Postavil je pred tebe vodo in ogenj; po čemur hočeš, stegni svojo roko. Človek ima pred seboj življenje in smrt, (dobro in hudo), kar hoče mu bo dano.“ (Sir. 15, 14—18.) O pravičniku beremo: „On bi bil lahko grešil, pa ni grešil; hudo storil, pa ni storil.“ (Sir. 31, 10.) Da nas milost božja ne sili, ampak nas samo podpira, kadar izvršujemo dobra dela, lepo uči tudi Jezus Kristus, rekoč: „Glej! stojim pri vratih in trkam; ako kdo posluša moj glas in mi odpre vrata, pojdem noter k njemu in bom ž njim večerjal in on z menoj.“ (Skriv. raz. 3, 20.) Jezus trka s svojo milostjo na vrata našega srca in nas opominja k pokori, toda vsiliti se noče, in le tedaj, če poslušamo klic njegove milosti, če mu vrata odpremo, pojde noter. Mnogi izreki in vzgledi iz sv. pisma nam razven tega jasno kažejo, da so se ljudje dejanski milosti res tudi ustavljali, je ne sprejeli, ne hoteli ž njo sodelovati. Tako smo slišali, da se je ustavljajl dejanski milosti bratomorivec Kajn; dejanski milosti se je ustavljajl prevzetni Faraon, ki vkljub opominom Gospodovim, vkljub čudežem, katere je delal Mojzes pred njegovimi očmi, ni hotel izpustiti izraelskega ljudstva. V novem zakonu beremo, da so se milosti božji ustavljali prebivavci mesta Nazareta. Ko jim je Jezus v shodnici govoril, „so se čudili prijetnim besedam,

katere so šle iz njegovih ust“, a v njega niso hoteli verovati, ker so se spotikali nad njegovim dozdevno nizkim stanom. (Mark. 6, 3.) Dejanski milosti so se ustavljali Jeruzaleščani, nad katerimi je Jezus tako-le tožil: „Jeruzalem, Jeruzalem! ki moriš preroke, in jih kamenjuješ, kateri so k tebi poslani; kolikokrat sem hotel zbrati tvoje otroke, kakor zbira koklja svoja piščeta pod peroti, in nisi hotel!“ (Mat. 23, 37.) Jezus je hotel reči: Velikokrat sem vam ponujal milost pokore, vi pa te milosti niste hoteli sprejeti, ampak ste se ji ustavljali ter celo morili one, ki so vas opominjali k pokori. Dejanski milosti se je ustavljaj bogati mladenič, kateremu je Jezus svetoval, naj proda, kar ima, razdeli ubogim in naj hodi za njim; ustavljaj se jej je Judež Iškarijot, katerega je Jezus ljubeznivo posvaril, rekoč: Prijatelj! čemu si prišel? Judež, s poljubom izdaš Sinu človekovega?“ Dejanski milosti so se ustavljali udje velikega zbora, katerim je zaradi tega zaklical sv. Štefan: „Trdovratni in neobrezani na srcih in ušesih (ki nimate pripravnega, voljnega srca in zato tudi ne marate slišati resnice), vi se vedno ustavljate svetemu Duhu, kakor vaši očetje, tako tudi vi.“ (Dej ap. 7, 51.) Kakor ste spoznali iz navedenih izrekov in vzgledov sv. pisma, nas milost božja nikakor ne sili k dobrim delom, pač pa nas podpira, kadar jih izvršujemo, zato se ji ne smemo ustavljati, zakaj brez milosti ne moremo ničesar storiti, kar bi služilo za nebesa. Mislite si človeka, ki hoče ponoči kam iti, toda tema je tolika, da nič ali skoraj nič ne vidi. Ko bi takemu človeku kdo ponudil luč, oni pa bi je ne hotel sprejeti, ali če bi jo sprejel, pa bi jo potem ugasnil ali mižal, da bi ne mogel videti pota, kaj mu bo luč pomagala? Ali ko bi kdo padel v globoko jamo, iz katere se sam nikakor rešiti ne more, pa bi mu kdo iz usmiljenja pomolel vrv, da bi ga ž njo potegnil iz jame, on pa je noče sprejeti, kaj mu bo vrv pomagala? Ali ko bi kdo ne mogel sam vzdigniti kakega težkega bremena, pa bi mu kdo drugi ponudil svojo pomoč, oni pa bi ga odrinil, ali mu more pomagati? Nikakor ne! Tudi milost nam pomaga opravljati dobra dela, pa le tedaj, če se ji ne ustavljamo; če pa se ji ustavljamo, nam ne more pomagati, ker nas ne sili. Pa to še ni dovolj, da se milosti ne ustavljamo, ampak moramo jo radovoljno sprejemati, to se pravi priznati, da nas prav razsvetljuje in nagiblje, z veseljem privoliti v to, za kar nas razsvetljuje, k čemur nas nagiblje, pripravljeni biti, da hočemo dobro izvr-

šiti tudi v dejanju. Pa tudi to še ni dovolj, da dejansko milost radovoljno sprejemamo, ampak moramo ž njo tudi zvesto sodelovati. Mislite si grešnika, kateremu mnogi in veliki grehi obtežujejo vest. Bog ga razsvetljuje z dejansko milostjo, tako da grešnik spozna, da mu je spreobrnjenje, poboljšanje potrebno, on bi tudi rad odložil breme svojih grehov, ker čuti njih težo, toda boji se zatajevanja, boji se truda, ki mu ga je za to treba. Tak človek ne sodeluje z dejansko milostjo. On je podoben bolniku, ki bi rad okreval, ki si tudi da prinesiti potrebna zdravila, pa jih ne zavživa, ker se mu zdijo pregrenka. Kakor zdravila ne morejo pomagati bolniku, če jih ne zavživa, tako milost božja ne grešniku in nobenemu drugemu, ako ž njo zvesto ne sodeluje. Sv. Pavel nas tako-le opominja k sodelovanju: „Opominjamo vas, da ne prejemate nepridoma božje milosti.“ (II. Kor. 6, 1.) Nepridoma prejemamo milost božjo, ako ž njo ne sodelujemo, zakaj sama ne deluje. Jezus sam pa pravi: „Glej! stojim pri vratih in trkam, ako kdo moj glas posluša in mi vrata odpre, pojdem noter k njemu.“ (Skriv. raz. 3, 20.) Torej poslušati, sprejeti moramo klic milosti, pa tudi sodelovati, potem nam Kristus pomaga. „In bom ž njim večerjal in on z menoj.“ Kako je treba z milostjo sodelovati, je Jezus lepo pokazal v priliki o talentih. Hlapca, ki sta s prejetimi talenti kupčevala in si pridobila še enkrat toliko, kakor sta že imela, ki sta torej s prejeto milostjo sodelovala, sta bila pohvaljena in poplačana, zakaj Gospod je rekel vsakemu izmed nju: „Prav, dobri in zvesti hlapci, ker si bil v malem zvest, te bom čez veliko postavil; pojdi v veselje svojega Gospoda.“ Hlapec, ki je izročeni talent zakopal, ki s prejeto milostjo ni sodeloval, je bil grajan in hudo kaznovan. (Mat. 25, 14—30.) Sv. Avgustin pa pravi: „On, ki te je ustvaril brez tebe, te ne bo vzveličal brez tebe“, ako nočeš sodelovati. Sodelovati moramo z dejansko milostjo, ako hočemo, da nas bo podpirala, in sicer moramo zvesto sodelovati, to se pravi: ne samo tuintam, ampak vsikdar in povsod, ne malomarno, in mlačno, ampak resno in marljivo.

Zvršetek.

Dragi kristijani! V današnjem krščanskem nauku smo slišali, da podeljuje Bog vsakemu človeku dejansko milost, katero potrebuje, da se more vzveličati; zakaj Bog „hoče,

da bi se vsi ljudje vzveličali in prišli do spoznanja resnice.“ (I. Tim. 2, 4.) Nihče naj zato ne misli, da mu ni mogoče ogibati se hudega in delati dobro, saj ni sam, ampak vsemogočni Bog ga podpira s svojo milostjo, ako ga le prosimo za njo. „Vaš Oče z nebes bo dal dobrega duha njim, kateri ga prosijo“, pravi Jezus. (Luk. 11, 13.) Ker pa milost ne deluje sama, da se vzveličamo, ampak nas samo podpira, se jej nikdar ne ustavljajmo, ampak sprejemajmo jo radovoljno in sodelujmo zvesto ž njo, posnemaje sv. Pavla, ki je rekel: „Po milosti božji pa sem to, kar sem, in njegova milost v meni ni bila prazna, ampak sem več, ko vsak njih delal (več ko slehern apostol); toda ne jaz, ampak milost božja z menoj.“ (I. Kor. 15, 10.) „Opominjamo vas, da milosti božje nepri doma ne prejemate . . . Glejte, zdaj je prijetni čas; glejte, zdaj je dan vzveličanja!“ (II. Kor. 6, 1. 2.) Zdaj, ko še živimo, ko nam Bog ponuja svoje milosti, delajmo dobro, in gotovo se bomo vzveličali. Amen.

118. Krščanski nauk.

Nadnaravna milost je dvojna, namreč dejanska in posvečujoča. Dejanska milost je nadnaravna, duši samo začasno podeljena milost, ki nam pomaga opravljati dobra, to je taka dela ali dejanja, ki služijo za večno vzveličanje. Imeniten dar božji je dejanska milost, brez katere ne more nihče izvršiti takega dobrega dela, ki bi imelo nadnaravno vrednost, a še mnogo imenitnejši dar božji je posvečujoča milost. Dejanska milost pripravlja človeka za duhovno življenje, mu pomaga si je pridobiti in si je ohraniti, posvečujoča milost pa duši resnično tudi podeljuje duhovno življenje, je torej za dušo to, kar duša za telo.

519. Kaj je posvečujoča milost?

Posvečujoča milost je nadnaravna, duši trajno podeljena milost, ki nas prerodi v novo, nadnaravno življenje.

Posvečujoča milost je nadnaravna milost, ker je nimamo že po svoji naravi, ker nam ni prirojena, kakor

duša in telo ter njune zmožnosti, bi torej človek, ki nima posvečujoče milosti, še bil človek. Ker tedaj posvečujoča milost ne spada k človeški naravi, se po pravici imenuje nadnaravna. Posvečujoča milost se imenuje tudi nadnaravna, ker si je ne moremo pridobiti s svojimi naravnimi človeškimi močmi, in ker nam Bog s tem, da nas je ustvaril, ni dal nikake pravice do posvečujoče milosti, ampak nam je samo pridaje nad vso naravo. — Posvečujoča milost se podeli d u š i ali, z drugimi besedami, se vlije v dušo, in zato je nekaj notranjega, kakor je duša notranja, kateri se podeli, in seveda tudi nekaj za telesno oko nevidnega. — Posvečujoča milost se imenuje p o d e l j e n a milost, ker si je ne more nihče zaslužiti s svojimi naravnimi močmi, ampak nam jo Bog podari zgolj iz dobrotljivosti. Sv. Pavel govoreč o opravičenih po milosti, pravi: „Ako pa iz milosti, tedaj ne iz del; sicer milost ni več milost.“ (Rimlj. 11, 6.) Apostol Pavel tukaj pravi, da tisti, ki so opravičeni, niso opravičeni iz dobrih del, katera so opravljali pred opravičenjem, ampak iz milosti, iz božje dobrotljivosti, brez svojega zasluženja. Človek si s svojimi močmi ne more zaslužiti niti dejanske milosti, ki je priprava na posvečujočo milost, torej si more še manj zaslužiti posvečujočo milost samo. Da, niti s tistimi deli, ki jih opravljamo s pomočjo dejanske milosti v stanu smrtnega greha, si ne moremo zaslužiti posvečujoče milosti, ker taka dela nimajo zasluženja za nebesa, ker smo še duhovno mrtvi. Tako uči sv. Pavel. (I. Kor. 13, 3, 4.) Tista dela so sicer potrebna, ker so bližnja priprava za opravičenje, vendar ne dadó nikake pravice do posvečujoče milosti, kakor berač, ki stegne roko, kakor je treba, da prejme dar, še s tem daru ni zaslužil; kakor hudodelnik, ki je bil k smrti obsojen, s tem, da prosi pomiloščenja, še ni zaslužil pomiloščenja. Posvečujoča milost je torej nezaslužen dar, ki se nam podari zavoljo zasluženja Jezusa Kristusa. Tako uči sv. Pavel, rekoč: „Vsi so grešili in potrebujejo božjega veličastva“ (božje milosti). In so opravičeni z a s t o n j po njegovi milosti, po odrešenju, katero je v Kristusu Jezusu.“ (Rimlj. 3, 24.) Drugokrat piše sv. Pavel: „Ne iz del pravičnosti, katere smo mi storili, ampak po svojem u s m i l j e n j u nas je vzveličal v kopeli prerojenja in ponovljenja svetega Duha, . . . da smo z njegovo milostjo opravičeni.“ (Tit. 3, 5. 7.) — Posvečujoča milost je duši t r a j n o podeljena milost. Dejanska milost se podeli duši samo za nekaj časa, namreč za tako dolgo, da je mo-

goče izvršiti dobro delo, za katero je podeljena, potem preide; posvečujoča milost pa naj bi v duši vedno ostala, in tudi ostane, traja v duši tako dolgo, dokler je človek po svoji krivdi ne izgubi. Kakor duša, ki oživlja telo, ostane v telesu do smrti, tako ostane posvečujoča milost, ki nas prerodi v novo, nadnaravno življenje, tako dolgo v duši, dokler človek duhovno ne umrje. Da je posvečujoča milost duši trajno podeljena, spoznamo iz sv. pisma. Tako pravi Jezus: „Ako me kdo ljubi, bo moje besede izpolnjeval; in moj Oče ga bo ljubil, in bova k njemu prišla in pri njem prebivala.“ (Jan. 14. 23.) Kdor ima posvečujočo milost, v tistem trojedini Bog skrivnostno prebiva, zato imenuje sv. Pavel opravičene vernike tempel božji. „Ali ne veste, da ste tempel božji, in da Duh božji v vas prebiva?“ (I. Kor. 3, 16.) in: „Vi ste tempel živega Boga, kakor govori Gospod: Pri njih bom prebival in med njimi bom hodil, in bom njih Bog, in oni bodo moje ljudstvo.“ (II. Kor. 6. 16.) Bivanje zaznamuje nekaj trajnega, je torej posvečujoča milost, s katero pride Bog prebivat v našo dušo, nekaj trajnega, ali je duši trajno podeljena. — Posvečujoča milost nas prerodi v novo nadnaravno življenje. Te besede nam povedó, da tisti, ki prejme posvečujočo milost, prejme k svojemu naravnemu življenju, katero ima od svojih roditeljev, še drugo, novo življenje, katerega oni, ki je v stanu smrtnega greha, ki je brez posvečujoče milosti, nima. To življenje je nadnaravno, ker je Bog prostovoljno pridaje k našemu naravnemu življenju, ker je vzvišeno nad vse ustvarjene reči, ker nas usposobi živeti, delovati za nebesa; ono ima v sebi kal večnega življenja. Da nas posvečujoča milost prerodi v novo, nadnaravno življenje, nam zopet priča sv. pismo. Ko je Jezus Kristus govoril o potrebi sv. krsta, je rekel Nikodemu: „Resnično, resnično ti povem, ako kdo ni preroden iz vode in iz svetega Duha, ne more iti v božje kraljestvo.“ (Jan. 3. 5.) Pri sv. krstu se nam podeli posvečujoča milost, kakor se bomo še učili, in po njem se po besedah Kristusovih prerodimo iz vode in svetega Duha. Preroditi se, je toliko kakor znova rojen biti; dobiti novo življenje. Komur se torej podeli posvečujoča milost, tisti se prerodi v novo nadnaravno življenje. Sv. Pavel pa piše: Ako je tedaj kdo v Kristusu nova stvar, je staro prešlo: glej, vse je novo postalo.“ (II Kor. 5. 17) Te besede nam zopet pričajo, da nas posvečujoča milost prerodi v novo, nadnaravno življenje, tako da se moremo imenovati „nove

stvari“. Med človekom, ki je v stanu posvečujoče milosti, in med onim, ki je v stanu smrtnega greha, je velikanska razlika. Naravno življenje oba imata, toda pravičnik ima poleg svojega naravnega življenja še novo, nadnaravno življenje, ki mu je zastava večnega življenja: grešnik pa nima nadnaravnega življenja in je zato mrtev za nebesa. O grešniku veljajo besede Gospodove: „Duša, ki greh stori, naj umrje“, (Eceh. 18, 4.) in: „Ime imaš, da živiš, in si mrtev.“ (Skriv. raz. 3, 1.) Kdor umrje v stanu posvečujoče milosti, tistega delež je večno življenje, kdor umrje v stanu smrtnega greha, tistega delež je večna smrt, večno pogubljenje.

520. Kako nas prerodi posvečujoča milost v novo nadnaravno življenje?

Posvečujoča milost nas prerodi v novo, nadnaravno življenje s tem, da nas opraviči, to je:

1. da nas očisti vseh smrtnih grehov ter nas stori svete in Bogu dopadljive.

Kar je duša za telo, to je posvečujoča milost za dušo, in kar je smrt za telo, to je smrtni greh, kakor pové že njegovo ime, za dušo, ker jo umori za večno življenje. Smrt duše pa si ne smete misliti tako, kakor bi duša nehala živeti, saj je po svoji naravi neumrjoča, torej ohrani svoje naravno življenje tudi po storjenem smrtnem grehu, vendar je i ona mrtva za Boga in za nebesa. Kakor človeško truplo, kadar se duša od njega loči, ne more več hoditi, ne gledati, ne slišati, ne delati, sploh ničesar, tako tudi človek, ki je v stanu smrtnega greha, ne more ničesar storiti, kar bi bilo zaslužno za nebesa. Ako tak človek moli, se posti, deli miloščino ali opravlja druga dobra dela, mu pač pomagajo, da lažje doseže milost spreobrnjenja, ali da mu Bog poplača z zemeljskimi darovi ter odvrča od njega časne nesreče, toda za nebesa nimajo zasluženja. Kakor mrtvo truplo postane ostudno in prične trohneti, tako postane duša po smrtnem grehu grda in ostudna, in kakor mrtvo truplo pokopljejo, tako tudi Bog dušo, katera pride s smrtnim grehom omažeževana pred njegov sodnji stol, zavrže in pokoplje v

pekcl. Ko je Jezus Kristus, ki je gotovo najbolj vedel ločiti pravo dobro in pravo zlo, prišel na svet, je pretrpel najhujše muke, zaničevanje, zasramovanje, preklinjevanje, obrekovanje in druge krivice, postal nam je v vsem enak (Hebr. 2, 17.) razven greha; samo greh je studil in, da bi ga uničil, je žrtvoval svojo kri in svoje življenje. In glejte, tega groznega zla nas reši posvečujoča milost, zakaj kakor hitro se podeli naši duši, jo opraviči, to je: očisti jo popolnoma vseh smrtnih grehov. Posvečujoča milost ne odpravi sicer tudi vsakega nagnenja k hudemu, ki izvira iz naše narave ali grešnih navad, toda smrtni greh popolnoma odpravi, popolnoma izbriše. Gospod sam pravi po preroku: Ako bi bili vaši grehi kakor škrlat, bodo beli kakor sneg; in ako bi bili rdeči kakor bager, bodo kakor volna.“ (Iz. 1, 18.) Sv. apostol Pavel piše: „Nič obsojenja vrednega ni nad tistimi, kateri so (po milosti) v Kristusu Jezusu.“ (Rimlj. 8, 1.) Korinčanom, ki so bili pred svojim spreobrnjenjem veliki grešniki, je pisal sveti Pavel: „Oprani ste . . . v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa, in v Duhu našega Boga.“ (I. Kor. 6, 11.) „Kri Jezusa Kristusa . . .“, piše sv. Janez, „nas očisti vsega greha.“ (I Jan. 1, 17.) Dragi kristijani! Med vsemi časnimi nadlogami se ljudje smrti najbolj bojijo. Ako zbolijo za smrt, o kaj vse storijo, kaj vse pretrpijo, da bi si zopet pridobili zdravlje! Pijejo grenka zdravila, trpijo lakoto, žejo, pustijo si rane žgati in rezati, odpovedó se najljubšim zabavam, žrtvujejo obilo denarjev, da bi si kratko življenje vsaj še nekoliko podaljšali. Česa pa silno malomarno iščejo? Posvečujočo milost, edini in vendar tako lahki pripomoček za vse smrtne bolezni duše; posvečujočo milost, ki reši dušo in telo večne smrti in nas prerodi v novo, nadnaravno življenje. „Kdaj se spametite?“ (Ps. 93, 8.)

Posvečujoča milost nas stori svete in Bogu dopadljive. Bog je neskončna lepota, ker ima vse dobre lastnosti v najvišji meri, zlasti pa, ker je neskončno svet; svetost božja obsega vse druge prednosti. Neskončno svetost božjo tudi serafimi pred vsem povelečujejo, ko kličejo povrstoma drug drugemu: „Svet, svet, svet je Gospod, Bog voj-skinih trum, vsa zemlja je polna njegovega veličastva.“ (Iz. 6, 3.) Tudi nam je treba svetosti, zakaj Gospod pravi: „Jaz sem Gospod, vaš Bog; bodite sveti, ker sem jaz svet.“ (III. Mojz. 11. 44.) Svete nas stori posvečujoča milost, kakor pové že njeno imé. Posvečujoča milost ne podeli sicer naši duši popolnosti,

katera se pridobi večidel šele s čednostnim življenjem, pač pa ji podeli začetek svetosti. Sv. apostol Pavel piše: „Oprani ste, posvečeni ste, opravičeni ste v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa, in v Duhu našega Boga.“ (I. Kor. 6, 11.) Posvečujoča milost nas stori svete, ker po njej „postanemo deležni božje narave“, kakor uči sv. Peter. (II. Petr. 1, 4.) Sv. Pavel pa pravi: „In smo od svetlobe do svetlobe kakor od Duha Gospodovega v ravno tisto podobo spremenjeni.“ (II. Kor. 3, 18.) Ker je Bog neskončno svet, postanejo tudi tisti sveti, ki so deležni božje narave. Mislite si kos železa, ki se dene v ogenj. Poprej je železo črno, mrzlo, trdo. Ko pa je nekaj časa v ognju, postane svetlo, gorko, mehko. Železo ni nehalo biti železo, kar se pokaže tedaj, ako se vzame zopet iz ognja, a v ognju dobi železo takorekoč lastnosti, naravo ognja. Ako je vročina toliko, da se železo razstopi, je ogenj tudi očisti in mu dá novo svetlobo. Kakor ogenj železo, tako prenovi posvečujoča milost našo dušo, ker odpravi od nje, kar je slabega, podeli pa ji to, česar še poprej ni imela, svetost. Kakor drevo, ki se požlahtni s kakim žlahtnim cepičem, žene cvetje in rodi sad, kakor ono drevo, od katerega se je cepič vzel, ker sprejme njegovo naravo, tako je tisti, katerega je prerodila posvečujoča milost, ki se v sv. pismu imenuje „seme božje“, (I. Jan. 3, 9.) deležen božje narave, deležen svetosti božje, „posvečen v resnici.“ (Jan. 17, 19.) — Sv. Hilarij pravi: „Svatovsko oblačilo je milost svetega Duha.“ Po pravici se posvečujoča milost imenuje svatovsko oblačilo duše, zakaj s tem, da jo posveti, jo stori tudi neizmerno lepo. Neskončno sveti Bog ljubi vse dobro. Ker pa posvečujoča milost stori našo dušo sveto, lepo, stori jo ob enem tudi Bogu dopadljivo, Bog jo ljubi. Apostole, ki so bili v stanu posvečujoče milosti, Jezus ni imenoval hlapcev, ampak imenoval jih je svoje prijatelje. (Jan. 15, 15.) Rekel je tudi: „Kdor pa mene ljubi, bo ljubljen od mojega Očeta.“ (Jan. 14, 21.) Sv. Katarina Sijenska je z veliko ganljivostjo premišljevala ljubezen božjega Vzveličarja do nas in ni mogla umeti, kako je mogel za tako revne stvari toliko storiti in trpeti. Nato se jej je Vzveličar prikazal in jej pokazal lepoto in veličastvo duše, ki je v posvečujoči milosti, ter jej rekel: „Glej, ali ni bilo vredno za nekaj tako lepega živeti, trpeti in umreti?“ Sv. Katarina Sijenska, ki je gledala lepoto duše, ki je v posvečujočej milosti, je poljubovala stopinje tistih, ki spreobračajo grešnike

v milost božjo, in je rekla svojemu spovedniku: „Častiti oče, ako bi bili videli lepoto duše z milostjo okrašene, gotovo bi tudi zaradi ene same duše šli tisočkrat v smrt.“ Kristus ki je prišel z nebes, da bi dušam pridobil to lepoto, je rekel sv. Brigiti, da ko bi videla lepoto duše, bi se vsa omamljena in prevzeta kakor mrtva zgrudila na tla. Duši, ki je v stanu posvečujoče milosti, pravi nebeški ženin: „Kako si lepa, prijateljica moja, kako si lepa.“ (Vis. pes. 4, 1.) Kolika čast za človeka, da ga stori posvečujoča milost prijatelja božjega! „O koliko je usmiljenje našega Stvarnika“, pravi ves začuden sv. Gregorij Veliki; „mi nismo vredni biti njegovi hlapci, in imenuje nas prijatelje!“ (In evang. lib. 2. hom. 26. n. 4.) „Kaj je večje, kaj je častitljivejše“, vprašuje sv. Ciril Aleksandrijski, „kakor Kristusov prijatelj biti in se imenovati? Ta čast presega meje človeška narave. Zakaj vse stvari služijo Stvarniku, kakor pravi psalmist, in ničesar ni, kar bi ne bilo podložno jarmu njegovega hlapčevstva. Vkljub temu povzdigne Gospod svoje služabnike, ki izpolnjujejo njegove zapovedi, k nadnaravni časti, ker jih ne imenuje hlapcev, ampak prijatelje in v vsem kakor s prijatelji ravna.“ (Comment. in Ioan. lib. 10.)

Kar je pri dušni lepoti še posebne vrednosti, je to, da nam je nihče popačiti, nihče vzeti ne more, ako je sami ne oskrunimo z grehi. Telesno lepoto popači ali uniči bolezen, na primer, osepnice, gobe, rak itd., a dušna lepota ostane ko bi bolezen še tako popačila teló. — Dušne lepoto ne uniči starost. Ako bi bil kdo še tako lep, pride starost, in z njegovega lica zginejo rdeče rože, njegove rdeče ustnice pobledijo, gladko lice se zgrbanči. Dušni lepoti pa starost ne škoduje; dušna lepota je cvetlica, ki z leti ne zvane. Ako bi tudi kdo dosegel starost, kakor Metuzalem, ako bi bilo njegovo telo popolnoma sključeno, dušna lepota mu ostane, ako lepo krščansko živi, dà, se še pomnoži. — Dušne lepote ne more uničiti niti smrt. Trohnoba in črvi pokončajo v grobu zadnje sledove in ostanke telesne lepote ter spremene človeško truplo v kup prsti, dušna lepota pa je zaklad, čez katerega smrt in grob nimata nobene oblasti, dušna lepota ostane vekomaj: „Kadar se bo prikazal Kristus, vaše življenje“, piše sv. Pavel, „takrat se bodele tudi vi prikazali ž njim v časti.“ (Kol. 3, 4.)

Zvršetek.

Mnogi so že iskali leka zoper telesno smrt, a ga niso mogli najti in ga tudi ne bodo, zakaj „ljudem je odločeno, enkrat umreti.“ (Hebr. 9, 27.) Drugače kakor s telesnim življenjem pa je z nadnaravnim življenjem duše. Nadnaravnega življenja, v katero nas prerodi posvečujoča milost, nam ne more nihče vzeti, ako si prizadevamo ohraniti si je. „Rastite v milosti in spoznanju Gospoda našega in Vzveličarja Jezusa Kristusa.“ (II. Petr. 3, 18.) V milosti rastemo in si torej krepcamo nadnaravno življenje, ako vsa, tudi najbolj neznatna dela opravljamo iz ljubezni do Boga in po njegovi volji, ako s pomočjo božje milosti zatajujemo svoja huda nagnenja ter natančno izpolnjujemo dolžnosti svojega stanu, ravna se po opominu sv. Pavla, ki pravi: „Spodobno živite, Bogu v vsem prijetni, rodovitni v vsakem dobrem delu in rasteči v spoznanju božjem.“ (Kol. 1, 10.) Amen.

119. Krščanski nauk.

Posvečujoča milost je nadnaravna, duši trajno podeljena milost, ki nas prerodi v novo, nadnaravno življenje, in sicer s tem, da nas opraviči. Posvečujoča milost nas opraviči, ker nas očisti vseh smrtnih grehov ter nas stori svete in Bogu dopadljive. To, krščanski poslušavci, je za nas tolika dobrota, da je dovolj ceniti ne moremo. Dokler je namreč naša duša omadeževana s smrtnim grehom, je v božjih očeh ostudna, Bogu zoperna, mi smo njegovi sovražniki, (Rimlj. 5, 10) a posvečujoča milost popolnoma prenovi, prestvari našo dušo, zakaj očisti jo ne samo vseh smrtnih grehov, ampak jo stori tudi sveto in Bogu dopadljivo, tako da postanemo iz sovražnikov prijatelji božji. Pa to še ni vse, ampak posvečujoča milost stori še mnogo več. Ona nas opraviči tudi s tem:

2. da nas povzdigne iz stanu sužnosti k nadnaravni časti otrok božjih in dedičev nebes.

Angeli božji so po svoji naravi samo služabniki božji. (Ps. 102, 20. 21.) Človek je manj, kakor angeli, kakor spri-

čuje psalmist, ki pravi o človeku: „Ponižal si ga malo pod angele, s častjo in slavo si ga ovenčal.“ (Ps. 8, 6.) Ako pa so angeli po svoji naravi samo služabniki božji, izvestno človek po svoji naravi ne more biti več kakor oni, ker je tudi on stvar božja, delo božjih rok; z vsem, kar je in ima, je dolžan služiti Bogu kot svojemu najvišjemu Gospodu in ga poveličevati kakor druge stvari. Ker nas je Bog ustvaril po svoji podobi in po očetovski skrbi za nas, ga sicer nagovarjamo z imenom „Oče“, in imenujemo sebe njegove otroke, vendar ker nismo iz njega rojeni, ampak po njegovi volji ustvarjeni, torej tudi nimamo njegove božje narave, ni Bog v pravem pomenu besede naš Oče, in mi ne njegovi pravi otroci. Samo Bog Sin, druga božja oseba, ki je iz Očeta rojen od vekomaj in ima ž njim vred eno in isto bistvo in naravo, je pravi božji Sin, mi pa smo po svoji naravi samo služabniki, hlapci božji. Razven tega, da smo po svoji naravi samo služabniki božji, pa moramo pomisliti, da smo vsled greha postali še mnogo mnogo manj, namreč sužnji hudobnega duha. Ker so se namreč dali ljudje hudobnemu duhu zmotiti in v greh zapeljati, so postali njegovi sužnji, zakaj „od kogar je kdo premagan, tistega je tudi suženj“, piše sv. Peter. (II. Petr. 2, 19.) Sv. Pavel tudi pravi, da „so grešniki v zadregah hudobnega duha, od katerega so vjeti držani po njegovi volji.“ (II. Tim. 2, 26.) Jezus sam pravi: „Slehern, kateri greh dela, je suženj greha“ (Jan. 8, 35) Ker pa je greh delo hudobnega duha, „kateri od začetka greši“, (I. Jan. 3, 8) se tudi o grešniku more reči, da izvršuje dela hudobnega duha, da je njegov suženj, da celó njegov otrok (Jan. 8, 44.) Kdor je torej grešnik, je v stanu sužnosti. A kaj stori posvečujoča milost? S tem, da nas očisti greha, nas iztrga iz oblasti hudobnega duha, pa ne samo to, ampak povzdigne nas celó k nadnaravni časti božjih otrok. Ko nam Bog podeli posvečujočo milost, nas posinoviti, nas sprejme za svoje otroke, kakor ljudje včasih sprejmejo kakega tujega otroka za svojega, in mu skazujejo isto ljubezen, mu dadó iste pravice kakor pravemu otroku. To resnico nam spričujejo mnogi izreki sv. pisma. Sv. Pavel piše: „Katerikoli so po Duhu božjem gnani, ti so otroci božji. Saj niste prejeli duha sužnosti spet v strah, ampak prejeli ste duha posinovitvenih otrok, v katerem kličemo: Aba (Oče!) Duh sam namreč daje pričevanje našemu duhu, da smo otroci božji.“ (Rimlj. 8, 14—16.) Drugokrat piše: „Bog

je poslal svojega Sina ... da posinovljenje prejmemo. Ker ste pa sinovi, je Bog poslal Duha svojega Sina v vaše srce, kateri vpije: Aba, Oče! Zategavoljo zdaj ni več hlapec, ampak sin." (Gal. 4, 4—6.) To resnico, da nas povzdigne posvečujoča milost k časti božjih otrok, potrjuje sv. Janez, ko piše v začetku svojega evangelija o Jezusu: „Kolikor pa jih ga je sprejelo, jim je dal oblast božjim otrokom biti, njim, kateri verujejo v njegovo imé; kateri niso iz krvi, ne iz volje mesa, ne iz volje moža, ampak iz Boga rojeni.“ (Jan. 1, 12. 13.) Da, Sin božji je človek postal prav iz tega namena, da bi ljudje postali otroci božji, da bi postali po milosti to, kar je on po svoji naravi, zaradi česar ga sv. Pavel imenuje „prvorojenega med mnogimi brati.“ (Rimlj. 8, 29) Jezus sam je imenoval svojega Očeta tudi našega Očeta rekoč: „Grem k svojemu Očetu in vašemu Očetu“, (Jan. 20, 17.) zato nas je učil moliti: „Oče naš, kateri si v nebesih“, zato je rekel svojemu Očetu: „Veličastvo, katero si meni dal, sem jaz tudi njim dal“, (Jan. 17, 22) namreč veličastvo božjih otrok. — Ako kak človek sprejme koga za svojega otroka, mu pač more dati imé in pravice svojega otroka, toda ne more ga preroditi, mu ne more pridejati novega življenja, ne more ga sebi upodobiti. Bog pa stori, ko nam podeli posvečujočo milost, da se otroci božji ne imenujemo samo, ampak smo tudi, kakor razvidimo iz besed sv. Janeza, ki piše: „Glejte, kakšno ljubezen nam je Oče skazal, da se otroci božji imenujemo in smo.“ (I. Jan. 3, 1.) Vzrok, da se otroci božji ne imenujemo samo, ampak smo tudi, pa je v tem, da postanemo po milosti nekako deležni božje narave. Sv. Peter namreč piše, da nam je Bog po Jezusu Kristusu „dal največje in najdražje obljube, da bomo po njih deležni božje narave“. (II. Petr. 1, 4.) Božje narave pa postanemo deležni, ker je milost čudovit odsvit narave božje, kateri prešine našo dušo, ji dá novo lepoto, ji vtisne podobo božjo, skratka, jo prerodi v novo nadnaravno življenje. Kakor torej one, od katerih imamo telesno življenje, imenujemo stariše, očeta in mater, tako imenujemo Boga po pravici svojega Očeta, ker nam podeljuje novo, nadnaravno življenje. Iz tega, kar sem vam povedal, spoznate, da so tisti, katere prerodi posvečujoča milost v novo, nadnaravno življenje, v celó drugačnem in bolj pravem pomenu otroci božji, kakor posinovljeni otroci, zakaj pri teh se ne izvrši nobena notranja sprememba, pač pa pri

onih, ker se njihovi duši resnično podeli neka lastnost, ki jih stori Bogu podobne. Čast božjih otrok, h kateri nas povzdigne posvečujoča milost, je brezmejno vzvišena nad človeško naravo, te časti ne moremo doseči, ko bi tudi napenjali vse svoje dušne in telesne moči in opravljali vsa mogoča dobra dela do konca svojega življenja; do te časti nimamo po svoji naravi nikake pravice, zato pa se imenuje **n a d n a r a v n a** čast.

Dragi kristijani! Kdo bi ne strmел, ako to čast premišljuje? Kaj so vsi cesarski in kraljevi otroci v primeri s kristijanom, ki je v stanu posvečujoče milosti? Kolika je pač ljubezen in dobrotljivost božja do nas, ker ni hotel biti samo naš Gospod, ampak tudi naš Oče, ko nas je sprejel za svoje otroke in brate Jezusa Kristusa! Ako bi kak kralj sprejel revnega otroka za svojega sina, kdo bi se pač mogel dovolj načuditi njegovi milosti? Razlika med Bogom in nami pa je neskončno večja kakor razlika med kraljem in njegovim podložnikom; ravnotako je revščina, iz katere nas Bog reši, brezmejno večja od revščine kraljevega podložnika, in čast, h kateri nas Bog povzdigne, brezmejno večja, kakor čast kraljev. Kdo bi torej mogel razumeti dobroto, katero nam Bog skaže s posvečujočo milostjo? Če kak kralj posinovi revnega otroka, mora ta vsaj nekoliko vreden biti te časti. Mi pa nismo ničesar storili, da bi bili vredni postati otroci božji. Z Jobom moramo reči: „Kaj je človek, da ga poveljuješ? ali zakaj staviš nanj svoje srce? (mu skazuješ svojo ljubezen?)“ (Job. 7, 17.) A mi le nismo ničesar storili, da bi bili količkaj vredni časti božjih otrok, ampak smo nakladali morda greh na greh še potem, ko smo že otroci božji bili, in smo tako popolnoma nevredni postali take časti. Sin božji je moral priti z nebes, trpeti in umreti, da nam je zaslužil to čast. Ali ni torej ljubezen božja do nas brezmejno velika? Ker nas posvečujoča milost povzdigne k nadnaravni časti otrok božjih, recite, ali ni naša sveta dolžnost, zavedati se vsikdar tako visoke časti in živeti tako, da ne delamo nečasti svojemu vzvišenemu stanu? da ne delamo nečasti svojemu nebeškemu Očetu? Ali bi ne tožil po pravici Bog, ako bi se izpridili: „Otroke sem zredil in povišal, oni pa so me zaničevali?“ (Iz. 1, 2.) V svesti si, da smo božji in nebeški rod, se nikar ne izpridimo in ne zavrzimo svoje vzvišene in plemenite časti, ampak ravnajmo tako, kakor nas opominja Kristus: „Tako naj sveti vaša luč

pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela in časté vašega Očeta, kateri je v nebesih“ (Mat. 5, 16) in: „Bodite popolni, kakor je vaš Oče nebeški popoln“. (Mat. 5, 48.)

Posvečujoča milost božja nas povzdigne k nadnaravni časti dedičev nebes, dá nam pravico do nebes, tako da če otroci božji ostanemo, prejmemo v delež sveta nebesa. Sveti Pavel pravi: „Ako pa otroci, smo tudi dediči; dediči sicer božji, sodediči pa Kristusovi.“ (Rimlj. 8, 17.) V čem pa je ta dedščina? Bog nas ne more odločiti za svoje naslednike v nebeškem kraljestvu, kakor to storé pozemeljski kralji svojim posinovljencem, zakaj Bog je neumrljiv, kralj večnosti; ampak dedščina, katero prejmejo otroci božji, je v tem, da se udeležujejo božje časti, božjega veličastva in božje blaženosti. Tako nam obeta Jezus sam: „Jaz vam odločim kraljestvo, kakor ga je meni odločil moj oče, da jeste in pijete pri moji mizi v mojem kraljestvu in da sedite na sedežih“ (Luk. 22, 29.) in: „Kdor premaga, mu bom dal sedeti z menoj na mojem sedežu; kakor sem tudi jaz premagal in se vsedel s svojim Očetom na njegov sedež.“ (Skriv. raz. 3, 21.) Pravičnikom bo zaklical Kristus pri poslednji sodbi: „Pridite, blagodarjeni mojega Očeta, posedite kraljestvo, katero vam je pripravljeno od začetka sveta.“ (Mat. 25, 34) Sv. Pavel piše: „Ako ž njim (s Kristusom) trpimo, bomo tudi ž njim kraljevali. (II. Tim. 2, 12.) V knjigi modrosti pa se bere: „Pravični . . . bodo prejeli častitljivo kraljestvo in lepo krono iz Gospodove roke.“ (Modr. 5, 16. 17.) Vsak pravičnik bode torej v nebesih kralj. Kaj si hočemo še več želeči? „Preljubi“, piše sv. Janez, zdaj smo otroci božji; in ni še očitno, kaj da bomo. Vemo namreč, da bomo, ko se prikaže, njemu podobni, ker ga bomo videli, kakršen je.“ (I. Jan. 3, 2.) Dà, Bog sam bo naš delež, naša najvišja blaženost, naše veliko plačilo.“ (I. Mojz. 15. 1.) Dedščina torej, katera nas čaka, je neskončna, kakor je Bog neskončen

Ker smo dediči nebes, ne smemo hrepeneti po posvetnem blagu, posvetnem razveseljevanju, posvetnej časti, ampak posvetno moramo rabiti le toliko, v kolikor nam pomaga doseči nebeško kraljestvo, sicer pa moramo posvetno zaničevati in iskati le tega, kar je zgoraj. „Iščite, najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice“, veli nam Kristus, (Mat. 6, 33.) sv. Pavel pa: „Iščite, kar je gori, kjer je Jezus Kristus, sedeč na desnici božji, hrepenite po tem, kar je zgoraj, ne pa po tem, kar je na zemlji.“ (Kol. 3, 1. 2.)

Posvečujoča milost nas opraviči s tem:

3. da nas stori sposobne za dela, ki so zaslužna za nebesa.

Kdor nima posvečujoče milosti, more pač opravljati nekatera naravno dobra dela in s pomočjo dejanske milosti tudi nadnaravna dela, s katerimi more doseči posvečujočo milost, ni pa sposoben za dela, ki so zaslužna za nebesa, ker nima duhovnega življenja. Kakor namreč mrtev človek ni sposoben za nobeno delo, tako tudi duhovno mrtvi ni sposoben za dela, ki so zaslužna za nebesa. Za taka dela nas stori sposobne šele posvečujoča milost, ki nas prerodi v novo nadnaravno življenje in nam ž njim vred vcepi tudi nove, nadnaravne moči in zmožnosti, ki nas usposobijo, da moremo s pomočjo dejanske milosti opravljati tudi taka dela, ki so zaslužna za nebesa, ali dela, za kateranam je Bog obljubil plačilo. Te nadnaravne moči so krščanske čednosti, katere nas storé trajne, sposobne in voljne, da delamo to, kar je po volji božji, pa tudi storé Bogu dopadljiva naša dejanja. Da so tisti, ki so v stanu posvečujoče milosti, sposobni za dela, ki so zaslužna za nebesa, pové nam Kristus. On pravi, „Vsako dobro drevo rodi dober sad.“ (Mat. 7, 17.) Pravičnik pa je tako dobro drevo požlahtneno s posvečujočo milostjo, ki ima v sebi zmožnost roditi dober sad, to je taka dela, ki so zaslužna za nebesa. Kristus tudi pravi: „Kdor ostane v meni in jaz v njem, rodi veliko sadu“ (Jan. 15, 5.) Tista dela, katera so pravičniki sposobni opravljati, so resnično zaslužna, to se pravi, ona nam večno življenje zaslužijo, ona storé, da nam Bog dá sveta nebesa kot plačilo. To se razvidi iz mnogih izrekov sv. pisma. Kristus je rekel apostolom: „Veselite se in od veselja poskakujte, ker je vaše plačilo obilno v nebesih.“ (Mat. 5, 12.) Sv. Pavel pa piše: „Vsak bo prejel lastno plačilo po svojem delu.“ (I. Kor. 3, 8.) Ako se večno življenje imenuje plačilo, ki se bo dalo za dobra dela, sledi iz tega, da so dobra dela pravičnih zaslužna; zakaj plačilo se prejme samo za zasluge. Višja ko je kaka oseba, tembolj zaslužna so tudi njena dobra dela. Iz tega lahko sklepamo, da so pravični tembolj sposobni za zaslužna dela, čem večja je mera posvečujoče milosti, ki jo imajo, ker so toliko bolj dopadljivi Bogu. Ker so samo pravični sposobni nabirati si zaslug za nebesa, mora to vsakega na-

gibati, da si pridobi posvečujočo milost, ako je nima; ako pa jo že ima, da si jo ohrani in pomnožuje ter stori toliko dobrega, kolikor mu je mogoče, ker vé, da bo za vsako dobro delo prejel večno plačilo. Da, tudi najbolj neznatna dobra dela ne bodo ostala brez plačila, zakaj Kristus pravi: „Kdorkoli vam dá piti kozarec vode v mojem imenu, ker ste Kristusovi, resnično vam povem, ne bo izgubil svojega plačila.“ (Mat. 10, 40.)

Opomniti je še treba, da nihče, ako se mu ni posebej razodelo, ne more za g o t o v o vedeti, ali je v stanu posvečujoče milosti ali ne, ker ne vé, ali je vse storil, kar bi mu bilo treba storiti, da bi se opravičil, ali ne. zlasti ne vé, ali je imel nad svojimi grehi resnično kesanje ali ne. Modri Sirah zato pravi: „Človek ne vé, ali je ljubezni ali srda vreden“, (Sir. 9, 1.) in sv. Pavel je rekel o samem sebi: „Nič sicer nimam na vesti; toda v tem nisem opravičen, Gospod pa je, kateri me sodi.“ (I. Kor. 4, 4.) Ravnotako ne more nihče za gotovo vedeti, ki je zdaj v posvečujoči milosti, ali bo ostal do konca stanovit in se vzveličal; zato tudi opominja sv. Pavel, da bi „s strahom in trepetom delali za svoje vzveličanje.“ (Filiplj. 2, 12.) Dasiravno pa človek popolne gotovosti nima, ali je v posvečujoči milosti ali ne, sme vendar upati, da je, ako si je prizadeval vse storiti, kar je za opravičenje potrebno. Večja, ko je njegova ljubezen do Boga, bolj ko si prizadeva delati le za nebesa, tembolj sme biti prepričan, da je v posvečujočej milosti.

521. Koliko časa ostane posvečujoča milost v duši?

Posvečujoča milost ostane v duši, dokler človek smrtno ne greši.

Adam in Eva sta izgubila posvečujočo milost, s katero ju je Bog obdaril, po grehu. Posvečujočo milost, katero je Adam zapravljal zase in za svoje potomce, nam je Kristus zopet zaslužil s svojim trpljenjem in svojo smrtjo. Kakor je Adam posvečujočo milost, v kateri ga je Bog ustvaril, izgubil po grehu, tako se izgubi po smrtnem grehu tudi posvečujoča milost, katero nam je Kristus zaslužil. Zaraditega pravi katekizem, da ostane posvečujoča milost v duši, dokler človek smrtno ne greši. Po preroku pravi Gospod: „Duša,

katera greši, bo umrla“, (Eceh. 18, 4.) in: „Če se pravični od svoje pravice odvrne, in hudo stori, bo umrl v tem: v krivici, katero je delal, bo umrl.“ (Eceh. 18, 26.) Kaj se pravi: „Duša, katera greši, bo umrla?“ Kaj družega kakor izgubila bo nadnaravno življenje, to je posvečujočo milost božjo? Modri Sirah pa veli: „Beži pred grehi, kakor pred kačo; ako se jim bližaš, se te bodo lotili. Njih zobje so levovi zobje, in človeku dušo umoré.“ (Sir. 21, 2, 3) Kar je torej smrt za telo, to je smrtni greh za dušo, ker ž njim izgubi duša nadnaravno življenje. Včasih pravi kak zaslepljenec: „Grešil sem, in kaj žalega se mi je zgodilo,“ (Sir. 5, 4.) a ne pomisli, da je izguba posvečujoče milosti neizmerna izguba. Dokler ima duša posvečujočo milost, je sveta, je lepa in Bogu dopadljiva, smrtni greh pa ji vzame vso lepoto ter jo stori ostudno in Bogu zoperno; dokler smo v stanu posvečujoče milosti, smo otroci božji in dediči nebes, smrtni greh pa nas poniža v otroke, sužnje hudobnega duha in dediče večne pogube; dokler smo v stanu posvečujoče milosti, smo sposobni opravljati dela, ki so zaslužna za nebesa; smrtni greh pa nas stori nesposobne pridobivati si novih zaslug, dà, nam vzame še tiste zasluge, katere smo si že pridobili. Kdor vse to dobro prevdari, spozna izvestno, kako prav je govoril nadangel Rafael Tobiju: „Kateri pa delajo greh in hudobijo, so sovražniki svoje duše“, (Tob. 12, 10.) ali psalmist: „Kdor pa ljubi krivico, sovraži svojo dušo.“ (Ps. 10, 6.) Odpustljivi grehi nam posvečujoče milosti sicer ne vzamejo, pač pa jo omadežujejo, slabijo njeno moč in rodovitnost, razven tega nam vzamejo mnogo dejanskih milostij, ki bi nam jih sicer Bog podelil, ovirajo s tem pomnožitev posvečujoče milosti in pripeljejo sčasoma v smrtno grehe. Glejte, koliko vzrokov imamo, da se ogiblremo ne samo smrtnih, ampak tudi odpustljivih grehov z vso skrbljivostjo, pa si tudi prizadevamo pridobiti si posvečujočo milost, ako je še nimamo, pomnožiti si jo pa, ako jo že imamo.

522. Kje se nam podeljuje in pomnožuje posvečujoča milost?

Posvečujoča milost se nam podeljuje in pomnožuje zlasti v svetih zakramentih.

Bog je začetnik milostij, zato pa jih podeljuje tako, kakor se njemu primerno zdi. Mnoge milosti nam podeljuje

Bog, čeprav mi ničesar zanje ne storimo, kakor je na primer milost sv. vere, milost razsvetljenja in druge; druge milosti pa, ki so nam potrebne, nam Bog ne podeljuje drugače, kakor če se poslužujemo tistih pripomočkov, katere je postavil za pridobitev milosti. Kar se tiče posvečujoče milosti, se nam redno podeljuje v sv. zakramentih, izredno tudi, ako nam ni mogoče prejeti sv. zakramentov, ako se kesamo svojih grehov iz popolne ljubezni do Boga, ker smo namreč razžalili Boga, najpopolnejšo in najljubeznivejšo dobroto, in imamo resnično željo in resno voljo prejeti sv. zakramente, če bi bilo mogoče. Pomnožuje se nam posvečujoča milost v vsakem zakramentu živih, ako ga vredno prejmemo, pa tudi z vsakim zaslužnim delom, bodisi z molitvijo, s postom, z miloščino ali z drugimi dobrimi deli. Ker so zakramenti najimenitnejši pripomočki, v katerih se nam podeljuje in pomnožuje posvečujoča milost, zato pravi katekizem, da se nam zlasti v njih podeljuje in pomnožuje posvečujoča milost.

Zvršetek.

Sv. Pavel je pisal liste različnim krščanskim občinam. Ako mi komu pišemo, želimo mu ob sklepu navadno kaj dobrega. Če prebiramo liste sv. Pavla do krščanskih občin, najdemo, da je skoraj vsak list končal tako-le: „Milost Gospoda našega Jezusa Kristusa bodi z vami vsemi.“ (Rimlj. 16, 24.) Sv. Pavel torej vernikom ni vedel nič boljšega želeti, kakor je milost božja. Da, milost božja je neskončne cene. Da bi branili, da bi si ohranili posvečujočo milost, so se svetniki odpovedali vsemu veselju, svoji časti, svojemu bogastvu, pretrpeli grozovite muke in žrtvovali zanjo kri in življenje. Krščanski poslušavec! Kakor svetniki, tako ceni tudi ti posvečujočo milost. Ohrani si posvečujočo milost; če jo imaš, si bogat in srečen; če je nimaš, si ubog in nesrečen. Ne boj se torej ničesar na svetu tako, kakor izgubiti posvečujočo milost; ona je svatovsko oblačilo, brez katerega nihče ne pride k nebeški ženitnini. (Mat. 22.) Pomnožuj si tudi posvečujočo milost z dobrimi deli, zlasti pa s tem, da vredno in pogosto prejemaš svete zakramente. „Kdor je pravičen, bodi še pravičnejši, in kdor je svet, bodi še svetejši.“ (Skriv. raz. 22, 11.) Amen.

120. Krščanski nauk.

Jezus Kristus nam je s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo zaslužil vse za vzveličanje potrebne milosti. Bog nam v svojem brezmejnem usmiljenju tudi podeljuje potrebne milosti, da se moremo vzveličati. Nekatero milosti nam Bog podeljuje, ne da bi mi kaj storili zanje, druge nam hoče podeliti le tedaj, če se poslužujemo tistih pripomočkov, katere je postavil za pridobitev milostij. Z molitvijo si izprosimo lahko vsakovrstne milosti, z dobrimi deli, katera opravljamo s pomočjo dejanske in v stanu posvečujoče milosti, si zaslužimo pomnožitev posvečujoče milosti; sveti zakramenti pa posvečujočo milost sami podeljujejo ali pomnožujejo, in sicer vsikdar, ako jih prejemamo zadostno pripravljeni. Sveti zakramenti so torej najimenitnejši in najboljši pripomočki, da moremo krščansko živeti in svoje duše vzveličati, oni so skrivnostni studenci, iz katerih moremo obilno zajemati milost božjo, kakor je napovedoval prerok Izaija, rekoč: „Vodo boste v veselju zajemali iz studencev Vzveličarjevih.“ (Iz. 12, 3.) Da bomo tudi mi s pridom in pridno zajemali iz teh studencev Vzveličarjevih, se moramo o njih dobro podučiti. Četrto poglavje katekizma govori o zakramentih v 2. in v 3. oddelku, in sicer v 2. oddelku o zakramentih sploh, v 3. oddelku o vsakem zakramentu posebej.

2. Oddelek.

O zakramentih sploh.

523. *Kaj je sakrament?*

Zakrament je vidno in podelilno znamenje nevidne milosti, postavljeno od Jezusa Kristusa v naše posvečenje.

Zakrament je latinska beseda in pomeni po slovensko toliko, kakor sveta skrivnost ali svetotajstvo, svetstvo. Zakramenti so resnično svete skrivnosti, zakaj oni so sami na sebi nekaj svetega in skrivnostnega, podeljujejo pa nam tudi

nevidno, skrivnostno milost, podeljujejo jo na skrivnosten način in nas tako posvečujejo. Zakaj se zakrament imenuje vidno in podelilno znamenje nevidne milosti, postavljeno od Jezusa Kristusa v naše posvečenje, se vam bo razložilo v nastopnih vprašanjih in odgovorih.

524. Koliko rečij je potrebnih pri vsakem sakramentu?

Pri vsakem zakramentu so potrebne tri reči:

1. vidno in podelilno znamenje.

Zakrament je vidno in podelilno znamenje nevidne milosti. Iz teh besed spoznamo, da je prva potrebna reč pri vsakem zakramentu vidno in podelilno znamenje. Kaj pa je to znamenje? Znamenje imenujemo to, kar je pripravno opozoriti nas na kaj drugega, zlasti nevidnega, ali kar nam pomaga spoznati kaj drugega neznanega. Če vidimo, postavim, da se iz kake hiše kadi, nam to naznanja, kaže, da v hiši kurijo, dim je torej znamenje ognja, ali če vidimo koga jokati, spoznamo iz tega, da je najbrž žalosten, jok je torej znamenje žalosti. Tudi zakramenti so znamenja, ker nam kažejo nekaj skrivnostnega, svetega, česar ne moremo spoznati s svojimi telesnimi čuti. Znamenja pri zakramentih morajo biti **vidna**, to je taka, da jih je mogoče opazovati s telesnimi čuti, na primer z vidom, sluhom, tipom itd. Dasiravno ne moremo pri vsakem zakramentu opazovati vidnega znamenja z vidom, ampak tudi s kakim drugim čutom, se vendar tudi takrat imenuje vidno znamenje, če se ne opazi z vidom, ker je vid najpopolnejši, najplemenitejši in najboljši med peterimi čuti, in se tudi izraz „videti“ rabi pogostokrat za izraz „spoznati“. Vidno znamenje obsega dve reči, in sicer **tvarino**, to je kaka vidna reč ali dejanje, katero lahko opazujemo, in **slovilo**, to so besede, ki se izgovarjajo, ko se dejanje vrši. Pri sv. krstu, na primer, vidimo, da oblije krstitelj krščencevo glavo z vodo, in slišimo med oblivanjem izreči besede: „Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in svetega Duha.“ Oboje skupaj, oblivanje z vodo, ki se lahko vidi, in besede, ki se lahko slišijo izgovarjati med oblivanjem, je pri sv. krstu vidno znamenje. Tudi pri vsakem drugem zakramentu je

vidno znamenje tvarina in slovilo skupaj. Pri vsakem zakramentu je vidno znamenje drugačno. Tvarina kakor slovilo sta za vidno znamenje enako potrebna, in če bi ena teh rečij manjkala, zakramenta ni.

Od vidnega znamenja se razlikujejo sveti obredi ali ceremonije, katere rabi sveta cerkev pri svetih zakramentih. Vidno znamenje je postavil Jezus Kristus sam, obrede pa je uvedla sveta cerkev, da bi nam ž njihovo pomočjo še bolj predočila, kaj se godi v duši tistega, ki prejme kak zakrament in da bi pomnožila pobožnost onih, ki svete zakramente delijo, in tistih, ki svete zakramente prejemajo. Vidno znamenje je pri vsakem zakramentu neobhodno potrebno, obredi pa niso tako potrebni in se smejo v sili tudi opustiti, n. pr. pri krstu v sili.

Vidno znamenje, ki je pri vsakem zakramentu potrebno, mora ob enem biti tudi podelilno, to se pravi, imeti mora moč, da to, kar kaže, predočuje, tudi podeli.

Pri vsakem zakramentu je potrebna:

2. nevidna ali notranja milost.

Vsak zakrament je postavljen v naše posvečenje, v naše opravičenje. Iz tega sledi, da je pri vsakem zakramentu potrebna tudi nevidna ali notranja milost, ki nas ali prerodi v novo nadnaravno življenje, ali pa, če jo že imamo, se nam pomnoži, ali pa se nam tudi podeli kaka posebna milost. Notranja ali nevidna milost se podeli duši takrat, ko se vidno deli zakrament, zaradi česar se tudi zakrament imenuje vidno znamenje nevidne milosti. V tistem hipu, ko se krstna voda izlije na krščenčevo glavo in se govori besede: „Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in svetega Duha“, prejme krščenec tudi nevidno milost, ki ga očisti grehov in posveti

Pri vsakem zakramentu je potrebna:

3. postavitvev po Jezusu Kristusu.

Jezus Kristus nam je s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo zaslužil vse milosti, je torej njih začetnik. Zaraditega ne more nihče drugi kakor le on določiti, kako se naj podeljujejo milosti, katere nam je zaslužil, in edino on more dati kakemu vidnemu znamenju moč, da podeljuje milost. Da more torej kako vidno znamenje podeljevati nevidno milost, mora

biti postavljeno od Jezusa Kristusa, zato pravi katekizem, da je pri vsakem zakramentu potrebna postavitve po Jezusu Kristusu. Niti sveta cerkev, ki je sveta namestnica Kristusova na zemlji, nima oblasti, postavljati zakramente.

Vsak zakrament novega zakona mora imeti te tri potrebne reči: vidno in podelilno znamenje, nevidno ali notranjo milost, in postavitve po Jezusu Kristusu. Ako bi manjkala le ena teh treh rečij, bi ne bilo zakramenta.

525. Zakaj se imenuje zakrament „vidno“ znamenje?

Zakrament se imenuje „vidno“ znamenje, ker notranjo milost tudi po zunanje kaže.

Zakrament bi imenovali lahko ogledalo, v katerem se vidi, kar se v duši godi. Milost, ki se podeli naši duši, je skrita našim čutom, je nevidna, po svetih zakramentih pa se takorekoč odkrije in nam predloči, pokaže; zakaj pri vsakem zakramentu se godi kaj takega, kar se lahko vidi, sliši ali kako drugače čuti, in to nas opozori, nam kaže po zunanje notranjo milost, ki se podeli duši. Jezus Kristus ni izbral za vidna znamenja kakih poljubnih rečij, ampak ravno taka znamenja je izbral, ki imajo že po svoji naravi nekako podobnost z notranjimi milostmi, ki nam jih v zakramentih podelé, zato pa so tudi ta znamenja jako pripravna predločiti nam po zunanje notranje milosti. Pri sv. krstu, postavim, krščenca z vodo oblijejo, takorekoč umijejo. Čemu se pa ljudje umivajo? Zato, da so čisti. Oblivanje z vodo, ki spada k vidnemu znamenju pri zakramentu sv. krsta, torej kaže, da se krščenceva duša očisti po notranji milosti izvirnega greha ter postane sveta in Bogu dopadljiva. Pri sv. birmi se birmanec mazili na čelu s sv. krizmo, ki je napravljena iz oljčnega olja in balzama. Olje ima lastnost, da stori teló močno in gibčno. Maziljenje s sv. krizmo torej kaže, da prejme birmanec posebno milost svetega Duha, ki ga v veri potrdi. Tako bi se lahko povedalo pri vsakem zakramentu, kako notranjo milost tudi po zunanje kaže.

526. *Zakaj se imenuje sakrament „podelilno“ znamenje?*

Zakrament se imenuje „podelilno“ znamenje, ker ne kaže samo notranje milosti, ampak jo tudi podeli.

Vidno znamenje nam lahko kaj drugega ali samo kaže, naznanja, ali pa isto tudi povzročuje. Dim je znamenje ognja, ker naznanja, da nekje gori, vender ne napravi, ne povzroči ognja. Solnce ne naznanja samo dneva, ampak ga tudi napravi; blisk ne naznanja samo groma, ampak ga tudi povzroči; olje s katerim so se borivci mazilili v starih časih, je naznanjalo moč in gibčnost, pa ji tudi podelilo, je bilo torej nekako podelilno znamenje. Tudi zakrament ne kaže samo notranje milosti po zunanje, ampak jo tudi podeli, zato se imenuje podelilno znamenje. Če torej koga krstijo, oblivanje z vodo in besede, ki se izgovarjajo med oblivanjem, ne kažejo samo, da se krščenec očisti izvirnega greha in vseh pred svetim krstom storjenih grehov ter se posveti, ampak ga resnično tudi očistijo grehov in posvetijo, ker mu podelé posvečujočo milost in ga tako prerodé v novo, nadnaravno življenje. To nam pričajo besede Jezusove, v katerih pravi, da mora biti človek „preroden iz vode in svetega Duha“, (Jan. 3, 5.) in besede sv. Pavla, ki imenuje sv. krst „kopel prerodenja“. (Tit. 3, 5.) Sv. Peter je rekel Judom po prihodu sv. Duha: „Daj se krstiti slehern izmed vas v imenu Jezusa Kristusa v odpuščenje grehov; in boste prejeli dar svetega Duha.“ (Ap. dej. 2, 38.) Vsi ti izreki nam pričajo, da sv. krst človeka resnično prerodi, da mu resnično podeli posvečujočo milost. Kakor sv. krst, tako tudi drugi zakramenti podelijo notranjo milost. Cerkveni pisatelj Tertulijan piše o sv. krstu, sv. birmi in sv. Rešnjem Telesu tako -le: „Meso se oblije, da se duša očisti madežev; meso se mazili, da se duša posveti; meso se zaznamuje, da se duša potrdi; meso se po pokladanju rok obsenči, da se duša po sv. Duhu razsvetli; meso uživa telo in krv Kristusovo, da se duša z Bogom nasiti.“ (De resur. carn. c. 8.)

Jako primerno je, da je Jezus Kristus postavil vidna znamenja, ki nam notranje milosti ne kažejo samo, ampak jo tudi podeljujejo; zakaj vidna znamenja nam ne pričajo

samo, da in kedaj smo prejeli kak zakrament, ampak pričajo nam tudi, da in kedaj smo trpeli notranjo milost, ako smo se le tudi radostno pripravili. Četudi ne more nihče vedeti, ako se mu ni posebej razodelo, ali je v stanu posvečujoče milosti ali ne, se sme vender, ako si je po svojih močeh s pomočjo dejanske milosti prizadeval zadostno pripraviti se, z neko gotovostjo zanašati, da je zakrament vredno prejel in da je prejel tudi notranjo milost, ki jo zakrament podeljuje. Ta gotovost, čeprav ni popolna, stori, da sicer še s strahom in trepetom delamo za svoje dušno vzveličanje, vender pa tudi z večjim veseljem in z večjo gorečnostjo. — Po vidnih znamenjih, katerih se poslužujejo verniki v svoje dušno vzveličanje, se tudi spoznava, da so vidni udje prave Kristusove cerkve, v kateri se delijo sveti zakramenti.

527. Odkod imajo sakramenti moč, da podeljujejo milost?

Zakramenti imajo moč, da podeljujejo milost, od Jezusa Kristusa, ki jih je postavil.

Vsakdo sprevidi, da nobeno vidno znamenje ne more podeliti nevidne milosti duši iz lastne moči ali po svoji naravi. Kako bi moglo, postavim, oblivanje z vodo pri svetem krstu in nekatere besede, ki se izgovarjajo med oblivanjem, človeka popolnoma preroditi, mu pridejati novo, nadnaravno življenje? Zakramenti tudi nimajo svoje moči od tistega, kateri jih deli, zakaj človek ne more podeliti nobene milosti, ker je ona božji dar. Samo od Boga more torej kako vidno znamenje imeti moč, da podeljuje notranjo milost, in od nikogar drugega. Jezus Kristus, ki je vsemogočni Bog, Jezus Kristus, ki nam je zaslužil vse milosti, katere so nam k vzveličanju potrebne, je mogel postaviti tudi taka vidna znamenja, ki nam po njegovi naredbi podeljujejo milosti. Zaraditega pravi katekizem: Zakramenti imajo moč, da podeljujejo milost, od Jezusa Kristusa, ki jih je postavil. Ako bi tudi tisti, ki deli kak zakrament, bil velik grešnik, bi bil vender zakrament veljaven in bi podelil njemu, ki ga vredno prejme, notranjo milost, dasiravno bi delivec zakramenta smrtno grešil; seveda ga mora deliti s pravim namenom. „Vsi zakrameti“, pravi sv. Avguštin, „četudi škodujejo njim, kateri jih nevredno

delé, služijo vender onim, ki jih od njih prejemajo, v dušni prid.“ (Contra Parmenian. lib. II. c. 10.) Vzrok, da podeljujejo zakramenti notranjo milost, čeprav jih kdo nevredno deli, pa je, ker nimajo svoje moči od delivca, ampak od Jezusa Kristusa, ki jih je postavil.

Da je Jezus Kristus postavil svete zakramente, spoznamo iz svetega pisma. Sveto pismo naravnost pripoveduje, da je Jezus Kristus slovesno postavil sv. krst, (Mat. 28, 19.) sveto Rešnje Telo (Luk. 22, 19. 20.) in sv. pokoro (Jan. 20, 22 23.), kakor bomo pozneje slišali pri posameznih sv. zakramentih. O drugih sv. zakramentih sv. pismo sicer ne pové, da in kedaj jih je postavil Jezus Kristus, poroča pa, da so jih apostoli delili. To bi se ne moglo zgoditi, ako bi jih ne bil Gospod sam postavil, zakaj apostoli bi ne bili mogli postaviti nobenega zakramenta, bi ne bili mogli dati nobenemu vidnemu znamenju moči, da bi podeljevalo milost, ker jim te oblasti Jezus Kristus ni izročil. Apostoli se tudi nikjer ne imenujejo začetniki zakramentov, ampak samo „delivci ali oskrbniki skrivnostij božjih“. (I. Kor. 4, 1.) Kar nam sporoča že sveto pismo, to nam potrjuje tudi ustno izročilo. Vsikdar je učila sveta cerkev, da je Jezus Kristus postavil svete zakramente. Tako piše sv. Ambrozij: „Kdo je začetnik zakramentov, ako ne Jezus Kristus? Ali jih nismo z nebes prejeli?“ (De sacram. lib. 4. cap. 4.) „Jezus Kristus“, pravi sv. Avguštin, „je z majhnim številom zakramentov, katere je lahko prejemati in kateri so jako častitljivega pomena, ustanovil občestvo svojega novega ljudstva.“ (Epist. 18. ad Januar.) Sv. očetje zlasti enoglasno učijo, da nam je Jezus Kristus s svojo smrtjo zaslužil milost božjo in da nam to milost deli v sv. zakramentih. Tridentinski cerkveni zbor pa je slovesno izrekel: „Kdor bi trdil, da niso vsi zakramenti novega zakona postavljeni od Jezusa Kristusa, bodi izobčen.“ (Sess. 7. can. 1.)

Z v r š e t e k.

Vse, kar je Jezus Kristus za nas storil, moramo visoko ceniti, za vse mu moramo biti iz dna svojega srca hvaležni. Tudi svete zakramente postavil je v naš dušni prid, v naše posvečenje, da bi nam po njih naklanjal milosti, katere nam je zaslužil. Ker je Jezus Kristus sam postavil svete zakramente, ter jim dal moč, da nam podeljujejo milost, imejmo

jih vsikdar v največji časti, zahvalimo zanje Jezusa Kristusa in prejemajmo jih pogosto in vredno, da bomo v dobrem rasli, da bomo od dneva do dneva pravičnejši in svetejši, in da bomo tembolj gotovo in tem večje plačilo prejeli v nebesih. Amen.

121. Krščanski nauk.

Ako hočemo v nebesa priti, moramo imeti nadnaravno življenje ali biti moramo v stanu posvečujoče milosti. Posvečujoča milost je ono svatovsko oblačilo, ki stori našo dušo sveto in Bogu dopadljivo. Da bi si mogel vsakdo pridobiti posvečujočo milost in si jo pomnoževati, je postavil Jezus Kristus svete zakramente. Zakrament, tako smo zadnjič slišali, je vidno in podelilno znamenje nevidne milosti, postavljeno od Jezusa Kristusa v naše posvečenje. Zakrament se imenuje vidno znamenje, ker notranjo milost tudi po zunanje kaže, podelilno znamenje pa se imenuje, ker je tudi podeli. Zakramenti imajo moč, da podeljujejo milost, od Jezusa Kristusa, ki jih je postavil. Poglejmo si še:

528. Kako nas zakramenti posvečujejo?

Zakramenti nas posvečujejo:

1. s tem, da nam ali podeljujejo ali pomnožujejo posvečujočo milost.

Kdor ni v stanu posvečujoče milosti, n. pr. kdor še ni krščen, ali kdor je v stanu smrtnega greha, ki ga je storil po svetem krstu, potrebuje pred vsem posvečujoče milosti, ker brez nje ne more nič zaslužnega za večno življenje storiti. Takemu zakramenti posvečujočo milost šele podelijo. Kdor pa že ima posvečujočo milost, tistemu je ni treba šele podeliti, zato mu jo zakramenti samo pomnožijo, to se pravi: kdor je že pravičen in svet, pa prejme kak zakrament, postane še pravičnejši in svetejši, kakor je bil poprej, in vsled tega tudi Bogu prijetnejši in vreden še večjega plačila v nebesih. Kolika je pač dobrotljivost našega Vzveličarja, ki je v svoji

skrbi za vzveličanje naših duš postavil take zakramente, ki njim, kateri nimajo še posvečujoče milosti, isto podeljujejo, da morejo delovati, živeti za nebesa, njim pa, ki posvečujočo milost že imajo, isto pomnožujejo, da morejo še bolj goreče služiti Bogu in še bolj vspešno delovati za svoje dušno vzveličanje! S posvečujočo milostjo vred se nam podelijo ali pa okrepijo tudi krščanske čednosti, katere nas storé trajno sposobne in voljne, da delamo to, kar je po volji božji, razven tega pa še prejmemo darove svetega Duha, s katerimi nas stori sveti Duh voljne, da radi sprejemamo njegove svete in opomine ter tako popolneje izvršujemo krščanske čednosti.

Zakramenti nas posvečujejo:

2. s tem, da nam vsak zakrament podeljuje še posebne milosti.

Ako bi sv. zakramenti samo podeljevali ali pomnoževali posvečujočo milost, bi jih ne potrebovali več, ampak zadoščeval bi morda eden zakrament, ki bi nam posvečujočo milost podeljeval, eden pa, ki bi nam jo pomnoževal. Toda razven posvečujoče milosti so nam potrebne še druge posebne milosti, ki nam pomagajo, da moremo v posebnih okoliščinah in slučajih prav izvrševati svoje krščanske dolžnosti. Čeravno nas namreč posvečujoča milost prerodi v novo, nadnaravno življenje, smo vendar vsled izvirnega greha in morda vsled grešnih navad še jako slabi. To slabost odpravijo one posebne milosti, ki jih podeljujejo posamezni zakramenti, in nas storé zmožne, da moremo vse ovire in težave premagovati, v vseh nevarnostih in skušnjavah stanovitni ostati, srečno dokončati tek svčjega življenja in se vzveličati. Ker so okoliščine in dolžnosti našega življenja različne, postavil je Jezus Kristus tudi različne zakramente, izmed katerih podeljuje vsak posebne milosti. Po sv. krstu, na primer, postanemo otroci božji, po sv. birmi vojščaki Kristusovi, po sv. poslednem olju se pokrepčamo za smrtni boj, po sv. mašniškem posvečenju se prejme mašniška oblast. Drugačna milost nam je potrebna, da otroci božji ostanemo, drugačna, da vero stanovitno spoznamo, drugačna za smrtni boj, drugačna, da se mašniška služba prav opravlja. Zaradi tega podeljuje vsak zakrament razven, da podeljuje ali pomnožuje posvečujočo milost, še posebne milosti, ki so le njemu lastne, in katerih kak drug zakrament ne more podeli-

ljevati. Druge posebne milosti podeljuje sveti krst, druge sveta birma, druge sveto Rešnje Telo i. t. d. Da vsak zakrament podeljuje še posebne milosti, razvidi se že iz vidnega znamenja. Vidno znamenje kaže notranjo milost po zunanje. Ker pa je vidno znamenje pri vsakem zakramentu drugačno, in ker vidno znamenje milost tudi podeljuje, je razvidno, da drugačno vidno znamenje podeljuje tudi drugačne posebne milosti.

529. Koliko zakramentov je postavil Jezus Kristus?

Jezus Kristus je postavil sedem svetih zakramentov.

Tridentinski cerkveni zbor je slovesno izrekel: „Kdor bi trdil, da niso vsi zakramenti novega zakona postavljeni od Jezusa Kristusa, našega Gospoda, ali da jih je več ali manj, kakor sedem ... bodi izobčen.“ (Sess. VII. c. 1.) Ta nauk je razglasila sveta cerkev kot versko resnico opiraje se na izreke sv. pisma, sv. očetov in na cerkveno zgodovino. Sv. pismo govori o sedmerih zakramentih, in sicer pripoveduje o nekaterih, kakor smo že slišali, kar naravnost, da jih je postavil Jezus Kristus, o drugih pa pripoveduje, da so jih apostoli delili. Tudi cerkveni pisatelji in cerkveni učenci govoré v svojih spisih o sedmerih zakramentih in jih branijo proti krivovercem, kateri so se drznili nekatere zakramente zametavati; tudi poročajo, da so se sedmeri zakramente od prvih časov krščanstva sem delili v sveti cerkvi. Cerkveni pisatelj Tertulijan navaja v svojih spisih sv. krst, sv. birmo, sv. Rešnje Telo in sv. mašniško posvečenje; sveti Justin piše jako lepo o sv. Rešnjem Telesu; sv. Avguštin razlaga sv. krst, sv. birmo, govori tudi o sv. zakonu in sv. mašniškem posvečenju; sveti Ciril Jeruzalemski omenja sv. poslednje olje, o sv. pokori govorijo brez izjeme skoraj vsi cerkveni očetje. Cerkevna zgodovina nam poroča, da je sveta cerkev krivoverce, ki so ta ali oni zakrament zavrgli, izobčila in njihov krivi nauk zavrgla. V 3. stoletju po Kr. je zavrgla krivo vero novacijanov, ki so zametavali sveto birmo; v 4. stoletju je izobčila manihejce, ki so zametavali sv. zakon, v 12. stoletju pa albigence, ki so širili krive nauke o sv. birmi, sv. pokori, sv. poslednjem olju in sv. mašniškem

posvečenju; v 16. stoletju je obsodila luterance, ki so učili, da sta samo dva zakramenta ali k večjemu trije. — Da je bilo v sveti cerkvi od nekdanj sedem svetih zakramentov, nam spričujejo tudi tisti krivoverci, ki so se že jako zgodaj, namreč v 5. stoletju po Kr., ločili od prave cerkve. V jutrovnih deželah se nahajajo takoimenovani nestorijanci, jakobiti, kopti in armenci, ki so krivoverci, pa imajo ravno tistih sedem zakramentov, kakor mi katoličani. To nam dokazuje dovolj jasno, da je v katoliški cerkvi že takrat, ko so se oni od nje odcepili, torej pred 13 stoletji, bilo sedem svetih zakramentov, katere so tudi oni obdržali.

Ker nam torej sv. pismo, cerkveni učniki, cerkvena zgodovina, da, krivoverci sami pričajo, da je bilo v katoliški cerkvi od apostolskih časov sem sedem svetih zakramentov, ne more in ne sme nihče brez greha dvomiti, da je Jezus Kristus ravno toliko svetih zakramentov postavil.

530. Kako se glasi sedem sv. zakramentov?

Sedem svetih zakramentov se glasi:

1. sveti krst,
2. sveta birma,
3. sveto Rešnje Telo,
4. sveta pokora,
5. sveto poslednje olje,
6. sveto mašniško posvečenje,
7. sveti zakon.

Da je uprav teh sedem svetih zakramentov, katerih imena smo ravnokar slišali, postavil Jezus Kristus, nam spričuje razodetje božje, zakaj sv. pismo govori o vsakem teh zakramentov. Sv. pismo govori o sv. krstu: „Pojdite“, tako je ukazal Jezus apostolom, „pojdite in učite vse narode in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in svetega Duha.“ (Mat. 28, 19.) Sv. pismo pripoveduje, da so apostoli birmovali. Ko so Samaritani na pridigo dijakona Filipa sprejeli sveto vero in se dali krstiti, so jim poslali apostoli Petra in Janeza. „In sta prišla in sta zanje molila, da bi prejeli sv. Duha... Tedaj sta roke na nje pokladala (to se pravi, sta jih birmala), in so prejeli svetega Duha.“ (Dej. ap. 8, 15. 17.) O sv. Rešnjem

Telesu govori sv. Luka: In (Jezus) je vzel kruh, ter je zahvalil in zlomil in jim (apostolom) dal, rekoč: To je moje Telo, katero bo za vas dano; to storite v moj spomin. Ravno tako (je vzel) tudi kelih po večerji rekoč: Ta kelih je nova zaveza v moji krvi, katera bo za vas prelita.“ (Luk. 22, 19. 20.) S skoraj enakimi besedami govorijo o sv. Rešnjem Telesu sv. Matej, sv. Marko in sv. Pavel. — Kako je postavil Jezus zakrament sv. pokore, pripoveduje sv. Janez. Po svojem vstajenju se je Jezus prikazal apostolom in je dihnil v nje rekoč: „Prejmite svetega Duha. Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni, in katerim jih boste zadržali so jim zadržani.“ (Jan. 20. 22. 23.) — O svetem poslednjem olju piše sv. Jakob tako-le: „Če je kdo bolan med vami, naj pošlje po mašnike (svete) cerkve, in naj molijo nad njim in naj ga mazilijo z oljem v imenu Gospodovem; in verna molitev bo otela bolnika, in Gospod mu bo polajšal, in ako je v grehih, mu bodo odpuščeni.“ (Jak. 5, 14. 15.) — Sveto mašniško posvečenje prišteva zakramentom sv. Pavel, ko piše svojemu učencu Timoteju: „Opominjam te, da obudiš milost božjo, katera je v tebi po pokladanju mojih rok.“ (II. Tim. 1, 6.) — O svetem zakonu pa pravi sv. Pavel: „Ta skrivnost (zakrament) je velika; jaz pa rečem: v Kristusu in v cerkvi.“ (Efež. 5, 32.) Tako omenja sv. pismo vseh sedem svetih zakramentov, kakor bomo še podrobneje slišali pri vsakem zakramentu posebej. Ravno o teh svetih zakramentih, katere sem naštel imenoma, pa govorijo tudi cerkveni učenci, kakor smo se že prepričali.

Jezus Kristus je postavil sedem svetih zakramentov, ne več in ne manj, ker jih uprav toliko potrebujemo. Ko se človek rodi, nima nadnaravnega življenja milosti božje in je zato mrtev za nebesa. Zaraditega je postavil Jezus Kristus sv. krst, v katerem prejme človek k svojemu naravnemu življenju še novo, nadnaravno življenje in se tako prerodi za nebesa. — „Vojska je človeško življenje na zemlji“, (Job 7. 1.) pravi Job, in res se moramo neprestano vojskovati zoper lastno meso, zoper svet in zoper hudobnega duha. Ta vojska se začne, kadar se začne človek zavedati pameti in je posebno huda v mladeniških letih. Da človek ne omaga, ampak se vojskuje kakor dober vojščak Jezusa Kristusa, potrdi ga sv. birma. — Jed in pijača sta človeku potrebna, da si ohranjuje in krepča telesno življenje; nebeška jed in pijača mu je potrebna, da si ohranjuje in krepča nadnaravno življenje. Nebeško jed in pijačo pa prejema v zakramentu

sv. Rešnjega Telesa, v katerem zavživa telo in kri Jezusa Kristusa. — Dasiravno ima človek dovolj pripomočkov, da bi si ohranil nadnaravno življenje, se vendar le pregostokrat zgodi, — dostikrat morda zato, ker ne uživa nebeškega kruha — da pade v duhovni vojski, da izgubi po smrtnem grehu nadnaravno življenje svoje duše in je zopet mrtev za nebesa. V zakramentu sv. pokore pa nam je dal Kristus pripomoček, s katerim si mrtvo dušo lahko zopet oživimo v nadnaravno življenje. — Kadar je človek na smrtni postelji, začnó pešati njegove telesne in dušne moči, zalezovanje hudobnega duha pa postaja močnejše, ker vé, da ima le še malo časa, razven tega pa ga obhaja strah pred večnim sodnikom, ker vé, da se ni vsikdar dobro vojskoval. Zoper zalezovanje hudobnega duha, za smrtni boj pa potrdi bolnika sv. poslednje olje. — Da bi pa kristijani vseh časov in vseh krajev mogli prejemati sv. zakramente, po katerih jim pri-tekajo tako potrebne milosti, je postavil Jezus Kristus zakrament sv. mašniškega posvečenja, v katerem prejmejo posvečenci oblast opravljati daritev svete maše in deliti svete zakramente, pa tudi milost, da morejo prav opravljati mašniško službo. — Slednjič je Vzveličar človeškega rodu moža in žene nerazdružno zvezo, zakon, v zakrament povišal, da bi zakonska ne pomnožila samo človeškega rodu, ampak da bi tudi s pomočjo milosti, ki jima jo podeli zakrament svetega zakona, darovala sveti cerkvi novih udov, da bi sama za nebesa živela in svoje otroke za nebesa izredila. Glejte, kako pomaga Jezus s svojimi zakramenti od zibel do groba v vseh okoliščinah našega zemeljskega popotovanja! Ali ni bilo torej umestno, da je postavil ravno sedem svetih zakramentov? Ali mu nismo dolžni iz srca hvaležni biti za svete zakramente?

531. Kako navadno razločujemo svete zakramente?

Svete zakramente navadno razločujemo:

1. v zakramente mrtvih in v zakramente živih.

Le živ človek je sposoben prejeti kak zakrament; zakaj večno življenje se more pridobiti le v tem življenju, torej

se morejo tudi pripomočki vzveličanja, sveti zakramenti, rabiti le v tem življenju. Če torej pravi katekizem, da razločujemo navadno zakramente živih, s tem ni rečeno, kakor bi nekatere zakramente mogli prejemati mrtvi, nekatere pa živi, ampak s tem je povedano nekaj drugega. Za telesno mrtve ni postavil Jezus Kristus nobenega zakramenta, pač pa za mrtve na duši. Mrtev na duši je tisti, kateri nima posvečujoče milosti, torej tudi nima nadnaravnega življenja. v katero nas prerodi šele posvečujoča milost; on je mrtev za Boga, mrtev za nebesa. „Imé ima, da živi in je mrtev.“ (Skriv. raz. 3, 1.) Zakramenti, ki so postavljeni za mrtve na duši, se imenujejo zakramenti mrtvih. Zakramenti živih pa se imenujejo oni zakramenti, ki so postavljeni za žive na duši, to je za take, ki posvečujočo milost že imajo in torej tudi nadnaravno življenje.

Svete zakramente navadno razlikujemo:

2. v zakramente, ki se morejo prejeti samo enkrat, in v zakramente, ki se morejo prejeti večkrat v življenju.

Nekateri zakramenti podeljujejo duši razven posvečujoče milosti ali nje pomnožitve in razven posebnih milostij še nekaj drugega, od milosti različnega, ki ostane trajno v duši, zato se ne morejo in ne smejo več kakor enkrat prejeti; drugi zakramenti pa ji tega ne podeljujejo, zato pa se smejo in tudi morajo večkrat prejeti. Kaj je tisto posebno, kar podeljujejo duši zakramenti, ki se morejo le enkrat prejeti, bomo pozneje slišali.

532. Katera sakramenta imenujemo sakramenta mrtvih?

Zakramenta mrtvih imenujemo svet krst in sveto pokoro.

Nekateri so mrtvi na duši, ker še sploh niso nikoli imeli nadnaravnega življenja, in za tiste je postavljen svet krst. Za tiste, ki so že imeli nadnaravno življenje, pa so je izgubili s smrtnim grehom, so torej zopet mrtvi na duši, je postavljen zakrament svete pokore. Oba zakramenta mrtvih, svet krst in sveta pokora, sta neprecenljive vrednosti za nas. To bomo spoznali, če prevdarimo nastopno vprašanje.

533. Zakaj imenujemo sveti krst in sveto pokoro sakramenta mrtvih?

Sveti krst in sveto pokoro imenujemo sakramenta mrtvih, ker imata moč, vzbujati na duši mrtve, to je grešnike, v nadnaravno življenje milosti božje.

Grešnik ima imé, da živi, pa je mrtev na duši. Če dela, ne dela za nebesa; če trpi, ne trpi za nebesa, zakaj manjka mu nadnaravnega življenja, posvečujoče milosti. Sveti krst in sveta pokora pa imata moč vzbujati na duši mrtve, to je grešnike, iz dušne smrti v novo, nadnaravno življenje milosti božje, zakaj sveti krst jih sprva prerodi v duhovno življenje, sv. pokora pa jim vrne izgubljeno duhovno življenje. Ker je človek takrat, ko prejme sveti krst ali sveto pokoro, še na duši mrtev, po pravici imenujemo ta dva sakramenta sakramenta mrtvih.

Dasiravno pa sta sveti krst in sveta pokora postavljena iz tega namena, da vzbujata na duši mrtve v nadnaravno življenje, ali da posvečujočo milost šele podelita, se vendar jahko zgodi, da jo samo pomnožita, ako je prejemnik že v stanu posvečujoče milosti. To se dostikrat zgodi v sakramentu svete pokore, če ima namreč tisti, ki prejme sakrament svete pokore, samo male grehe. To je tudi mogoče v sakramentu svetega krsta, če si je namreč krščenec s popolno ljubeznijo in s popolnim kesom že poprej pridobil prijateljstvo božje.

534. Katere sakramente imenujemo sakramente živih?

Zakramente živih imenujemo sveto birmo, sveto Rešnje Telo, sveto poslednje olje, sveto mašniško posvečenje in sveti zakon.

Jezus Kristus ni postavil samo sakramentov mrtvih, ki vzbujajo grešnike v nadnaravno življenje, ampak da bi si pravičniki nadnaravno življenje, posvečujočo milost, ohranili in pomnoževali, postavil je tudi sakramenti živih za tiste, ki že imajo posvečujočo milost. Zakramenti živih so vsi drugi razven svetega krsta in svete pokore.

535. Zakaj imenujemo sakramente razven svetega krsta in svete pokore sakramente živih?

Zakramente razven svetega krsta in svete pokore imenujemo sakramente živih, ker morajo tisti, ki jih prejmejo, biti na duši živi, to je, imeti morajo posvečujočo milost božjo.

Zakramente živih je postavil Jezus Kristus, da bi se nam po njih posvečujoča milost pomnoževala. Pomnoževati pa se more le to, kar človek že ima. Iz tega sledi, da mora tisti, ki hoče prejeti kak sakrament živih, biti na duši živ, to je, imeti mora posvečujočo milost, zakaj drugače se mu pomnožiti ne more. Kdor bi vedoma in prostovoljno prejel kak sakrament živih v stanu smrtnega greha, bi ga prejel proti naredbi Kristusovi, in bi ne prejel samo nobene milosti, ampak bi se zelo hudo pregrešil. Ker morejo torej le tisti vredno prejeti sakramente razven svetega krsta in svete pokore, ki so na duši živi, imenujejo se sakramenti živih. Vsak, ki hoče kak sakrament živih prejeti, naj dobro presodi samega sebe, ali je čistega srca ali ne, da mu ne bo sakrament živih v dušni kvar, ampak v dušni prid.

Včasi se pa utegne pripetiti, da kak sakrament živih posvečujoče milosti ne pomnoži, ampak jo šele podeli. Kedaj se to zgodi? Ako bi kdo brez lastne krivde po zmoti mislil, da nima nad seboj smrtnega greha, čeravno ga ima, pa bi imel vsaj nepopoln kes nad svojimi storjenimi grehi in tako prejel kak sakrament živih, bi mu sakrament živih podelil posvečujočo milost. Tako uči sv. Tomaž Akvinski in večina duhovskih učenikov. Ako bi se pozneje spomnil smrtnega greha, bi se ga moral seveda obtožiti pri prvi prihodnji spovedi.

Z v r š e t e k.

V svetih sakramentih nam je zapustil Jezus Kristus sedem studentev, iz katerih lahko vsakdo zajema za vzveščanje potrebne milosti. Kdor je mrtev na duši in zato tudi mrtev za nebesa, pridobi si lahko duhovno življenje v zakramentu svetega krsta ali svete pokore, kdor pa je živ na duši, pridobiva ji lahko novo lepoto v zakramentu živih.

„Vodo boste v veselju zajemali iz studencev Vzveličarjevih, in tisti dan porečete: Hvalite Gospoda in kličite njegovo ime . . . Pojte Gospodu, ker je storil veličastne reči.“ (Iz. 12, 3—5.) Dà, z veseljem in hvaležnim srcem zajemajmo milost božjo iz studencev Vzveličarjevih, iz svetih zakramentov, pa pazimo tudi, da bomo vsikdar radostno pripravljeni, kadar prejmemo kak zakrament, da nam ne bo v pogubo, ampak v večno vzveličanje. Amen.

122. Krščanski nauk.

Svete zakramente navadno razločujemo v zakramente mrtvih in v zakramente živih; v zakramente, ki se morejo prejeti samo enkrat, in v zakramente, ki se morejo prejeti večkrat v življenju. Zakramenta mrtvih imenujemo sveti krst in sveto pokoro, in sicer zato, ker imata moč, vzbujati na duši mrtve, to je grešnike, v nadnaravno življenje milosti božje. Zakramente živih imenujemo sveto birmo, sveto Rešnje Telo, sveto poslednje olje, sveto mašniško posvečenje in sveti zakon. Ti zakramenti se imenujejo zakramenti živih, ker morajo tisti, ki jih prejmejo, biti na duši živi, to je, imeti morajo posvečujočo milost božjo.

536. Kateri sakramenti se morejo prejeti samo enkrat v življenju?

Samo enkrat v življenju se morejo prejeti sveti krst, sveta birma in sveto mašniško posvečenje.

Zakrament svetega Rešnjega Telesa in svete pokore sme in more človek pogostokrat prejeti in blagor mu, ako ju pogostoma in vredno prejema, saj sta najboljša pripomočka za bogoljubno življenje in za stanovitnost v dobrem do konca; zakrament svetega poslednjega olja sme prejeti, kolikorkrat nevarno zboli, ali kolikorkrat se mu v isti bolezni povrne smrtna nevarnost; tudi zakrament svetega zakona se sme ponoviti, ako eden zakonskih umrje. Kdor je pa enkrat prejel

sveti krst, sveto birmo, sveto mašniško posvečenje, ostane krščen, birman, v mašnika posvečen za zmiraj, in ne more teh zakramentov več kakor enkrat veljavno in brez smrtnega greha prejeti.

537. Zakaj se morejo sveti krst, sveta birma in sveto mašniško posvečenje prejeti samo enkrat v življenju?

Sveti krst, sveta birma in sveto mašniško posvečenje se morejo prejeti samo enkrat v življenju, ker vtisnejo duši neizbrisno znamenje.

Sveti krst, sveta birma in sveto mašniško posvečenje podelijo duši tistega, ki jih prejme, nekaj posebnega, česar ji ne podeli nobeden drugi zakrament, in tisto posebno je, da vtisnejo duši neizbrisno znamenje. Sv. Pavel govori v svojih listih o tem znamenju in je imenuje pečat, zapečatenje, ki ostane, kamor se vtisne. „Kateri nas pa potrjuje z vami v Kristusu, in nas je mazilil, je Bog, kateri nas je tudi zapečatil, in dal zastavo Duha v naša srca.“ (II. Kor. 1, 22. 23) „V katerem (v Kristusu) ste tudi vi, kateri ste verovali, zapečateni z obljubljenim svetim Duhom.“ (Efež. 1, 13.) „Nikar ne žalite svetega Duha božjega, s katerim ste zapečateni za dan odrešenja.“ (II. Kor. 4, 30.) Izraza pečat, zapečatenje, poslužujejo se tudi sv. očetje, kadar govorijo v svojih spisih o neizbrisnem znamenju. Tako piše sv. Ambrozij, da prejmemo v svetem krstu „dušni pečat“, (De myster. c. 7. n. 42.), sv. Ciril Jeruzalemski govori o „neizbrisnem pečatu“, sv. Gregorij Nacijancenski primerja neizbrisno znamenje z znamenjem, katero se vtisne ovcam, da jih tatje ne morejo lahko ukrasti, sv. Avgustin pa je primerja znamenju, katero se vtisne vojakom. (Tract. 6. in Ioan.) Da vtisnejo duši neizbrisno znamenje sveti krst, sveta birma in sveto mašniško posvečenje, je sveta cerkev slovesno izrekla v tridentinskem cerkvenem zboru tako-le: Kdor bi tajil, da se v treh zakramentih, namreč v svetem krstu, sveti birmi in svetem mašniškem posvečenju, duši vtisne znamenje, to je dušno neizbrisno znamenje, zaradi česar se ne smejo ponavljati — bodi izobčen.“ (Sess. 7. de sacr. in gen. can. 9.) Neizbrisno

znamenje, katero vtisne duši sveti krst, sveta birma in sveto mašniško posvečenje, pa ni pri vseh treh zakramentih enako, ampak pri vsakem zakramentu različno, torej drugačno pri svetem krstu, drugačno pri sveti birmi, drugačno pri svetem mašniškem posvečenju. Neizbrisno znamenje je vzrok, da se ti trije zakramenti ne smejo ponavljati, zakaj kdor je bil enkrat z enim izmed neizbrisnih znamenj zaznamovan, ostane zaznamovan za vselej, se torej ne more in ne sme znova zaznamovati. Neizbrisno znamenje se vtisne duši po svetem krstu, svetoj birmi in sv. mašniškem posvečenju tudi takrat, ako bi se ti zakramenti prejeli *nevredno*, da se *le veljavno* prejmejo, in zato bi se tudi v takem slučaju ne smeli ponoviti. Ako bi torej kdo veljavno pa nevredno prejel n. pr. sveti krst, bi postal resnično kristijan, ud svete cerkve in sposoben prejemati druge svete zakramente, ker bi se mu vtisnilo neizbrisno znamenje kristijana.

538. Kaj je neizbrisno znamenje, katero vtisnejo duši nekateri zakramenti?

Neizbrisno znamenje, katero vtisnejo duši nekateri zakramenti, je dušno znamenje, ki daje duši posebno stanovsko posvečenje in čast, in ki ji ostane vtisneno vekomaj v večje poveličanje ali v večjo sramoto.

Po zunanje se tisti, kateremu je bilo vtisneno kako neizbrisno znamenje v svetem krstu ali v sveti birmi ali v svetem mašniškem posvečenju, kar nič ne razlikuje od tistega, kateremu ni bilo vtisneno. Krščen človek po zunanje ni drugačen kakor nekrščen, birman ne drugačen kakor nebirman, duhovnik ne drugačen kakor neduhovnik. Vzrok je v tem, ker je neizbrisno znamenje *dušno* znamenje, ker se vtisne duši, katera je duh. To znamenje ni vidno našim očem, kakor je nevidna duša, kateri se vtisne, se tudi ne dá spoznati s kakim drugim telesnim čutom; ono vidi samo Bog, in tudi mi je bomo videli v prihodnjem življenju na sebi, kakor tudi na drugih — Neizbrisno znamenje daje duši posebno stanovsko posvečenje, to se pravi, povzdigne tistega, kateremu se vtisne, v posebno *vzvišen stan*, vsled katerega se odloči izmed drugih, katerim to znamenje ni vtisneno,

za službo božjo se posveti Bogu, da mu služi z besedo in dejanjem. Sveti krst vtisne neizbrisno znamenje kristijana, gotovo vzvišen stan, ki človeka usposobi in mu dá pravico, zajemati iz studencev Vzveličarjevih, iz svetih zakramentov, obilne milosti in duhovne dobrote; sveta birma vtisne neizbrisno znamenje vojščaka Kristusovega ali povzdigne človeka v stan vojščaka Kristusovega, da se vojskuje zanj in za sveto vero; sveto mašniško posvečenje vtisne neizbrisno znamenje mašnika Kristusovega, tako da postane človek še v posebnem pomenu služabnik Kristusov in delivec, oskrbnik božjih skrivnostij. O tistih, katerim se vtisne neizbrisno znamenje, pač zlasti veljajo besede sv. Pavla: „Če živimo, Gospodu živimo, če umrjemo, Gospodu umrjemo. Ali tedaj živimo, ali umrjemo, Gospodovi smo.“ (Rimlj. 14, 8.) — Neizbrisno znamenje daje duši tudi posebno čast, nadnaravno visokost, vsled katere se človek odlikuje pred vsemi drugimi, katerim ni vtisneno neizbrisno znamenje. — Neizbrisno znamenje ostane duši vtisneno vekomaj, se ne dá uničiti, se ne more izgubiti, zato se imenuje tudi neizbrisno. Ako kdo smrtno greši, izgubi posvečujočo milost, neizbrisno znamenje pa mu ostane, dà, celó tedaj mu ostane, ko bi odpadel od prave vere ali postal brezverec. Ako bi se torej kak odpadnik vrnil v naročje svete katoliške cerkve, bi ga ne krstili, ne birmali znova, ali če bi bil mašnik, bi ga ne posvetili zopet, zakaj kdor je krščen, birman, v mašnika posvečen, ostane vedno kristijan, Kristusov vojščak in mašnik. Ne samo v tem življenju, ampak tudi v večnosti še ostane neizbrisno znamenje, in sicer vzveličanim kakor pogubljenim. Vzveličanim bo v večnosti neizbrizno znamenje v večje poveličanje, ker bo pomnoževalo njih čast in slavo v nebesih ter kazalo vsem nebeščanom, da „so spodobno živeli po poklicu, h kateremu so bili poklicani“, (Efež. 4, 1.) pogubljenim pa bo v večjo sramoto, zakaj jasno bo pričalo vsem zavržencem, da so delali nečast in sramoto svojemu visokemu stanu, in bo pomnoževalo tudi njihovo trpljenje. Tudi naši duši bo neizbrisno znamenje ostalo vtisneno vekomaj, zato živimo spodobno po poklicu, h kateremu smo poklicani, da bo tudi nam neizbrisno znamenje v večje poveličanje, ne pa v večjo sramoto.

539. *Ali nam sakramenti vsakikrat podelé milost?*

Zakramenti nam vsakikrat podelé milost, kadar jim sami ne delamo ovire.

Zakramenti imajo moč, da podeljujejo milost, od Jezusa Kristusa, ki jih je postavil, in nam jo tudi vsakikrat podelé, ako sami ne zakrivimo, da je podeliti ne morejo, ali z drugimi besedami, ako jim sami ne delamo ovire. Ovire delamo zakramentom, kadar jih prejmemo neveljavno, pa tudi, kadar jih sicer prejmemo veljavno, toda nevredno. Neveljavno bi se prejel zakrament in bi torej tudi ne podelil nobene milosti, ako bi se ne izpolnilo vse, kar je potrebno pri delitvi vsakega zakramenta. Neveljavno bi se podelil zakrament, ako bi tisti, ki ga prejme, ne bil sposoben, ga prejeti. Sveti krst prejeti je sposoben vsak nekrščen človek, a nobeden nekrščen človek ni sposoben prejeti kak drug zakrament, ker mu šele neizbrisno znamenje kristijana, katero mu vtisne sveti krst, dá pravico do drugih zakramentov. Osebe ženskega spola niso sposobne prejeti svetega mašniškega posvečenja, telesno zdravi niso sposobni prejeti svetega poslednjega olja, in tisti, ki po svetem krstu niso storili nobenega osebnega greha, ne morejo prejeti svete pokore. Neveljavno bi tudi prejel zakrament tisti, ki bi ne imel resne volje prejeti zakramenta, ki se mu deli. — Kar se tiče delivca zakramentov, bil bi zakrament neveljaven, ako bi delivec ne imel oblasti deliti ga, n. pr. sveta birma bi bila neveljavna, ako bi jo delil mašnik, ki ni od papeža pooblaščen za birmovanje; neveljavno bi se zakrament tudi delil, ako bi delivec zakramenta ne imel namena storiti to, kar dela sveta cerkev. — Slednjič bi bil zakrament neveljaven, ako bi se za vidno znamenje rabila nepravilna tvarina, n. pr. ako bi se krščenec oblił z vinom ali s kako drugo tekočino, namesto z vodo, ali bi se slovilo izpustilo, ali se bistveno spremenilo, ali pa tudi, ako bi se prava tvarina in pravo slovilo ne uporabila s o d o b n o, n. pr. ako bi krstitelj krščenca poprej oblił in šele potem govoril: „Jaz te krstim v imenu Očeta“ itd. ali pa ako bi poprej govoril slovilo in šele potem oblił krščenca. Kdor torej neveljavno prejme kak zakrament, mu dela oviro, da ne more podeliti milosti. — Zakramentu se tudi dela ovira, da ne more podeliti milosti, ako se sicer prejme veljavno, toda nevredno.

540. Kako moramo prejeti sakramente, da nam podelé milost?

Da nam zakramenti podelé milost, moramo jih vredno, to se pravi zadostno pripravljani prejeti.

Nekatere milosti si moramo zaslužiti z dobrimi deli, milosti pa, katere nam podeljujejo zakramenti, z a k r a m e n t a l n e milosti pa, so vsikdar darovi zgolj dobrotljivosti božje, katerih nikakor ne moremo zaslužiti, zakaj samo zakramenti imajo od Jezusa Kristusa moč, da podeljujejo te milosti. Dasiravno pa zakramenti sami podeljujejo milost, ne da bi si jo mi kakorkoli zaslužili, ne smemo biti brezdelačni, ako hočemo, da nam zakramenti podelé milost, ampak moramo se je nekako vredne storiti s tem, da odstranimo ovire, katere branijo, da nam zakramenti ne morejo podeliti milosti, ali z drugimi besedami s tem, da se zadostno pripravimo. Pripravljanje je različno za sakramente mrtvih, različno za sakramente živih, razven tega, da je pri vsakem zakramentu potrebna še posebna priprava. Za sakramente m r t v i h, ki so postavljeni zato, da se očistimo grehov, smo zadostno pripravljani, ako se kesamo svojih grehov iz nadnaravnih nagibov, to je takih nagibov, ki nas jih uči sveta vera, in s pomočjo božje milosti, ter storimo vse drugo, kar je za opravičenje potrebno. Ako bi odrasli človek prejel sveti krst, pa ne bi obžaloval resnično vseh pred krstom storjenih grehov, ali ako bi prejel sveto pokoro, pa bi ne obžaloval resnično po svetem krstu storjenih grehov in ne storil vsega drugega, kar je še potrebno za sveto pokoro, prejel bi zakramenta mrtvih nevredno; njegova nespokornost je tista ovira, ki brani svetemu krstu ali sveti pokori, da mu ne moreta podeliti milosti. Za sakramente ž i v i h smo zadostno pripravljani, ako smo vsaj brez vsakega smrtnega greha, mali grehi ne ovirajo zakramentov, da bi ne podelili milosti. Kdor pa bi vedoma v stanu smrtnega greha prejel kak zakrament živih, prejel bi ga nevredno, zakaj smrtni greh ovira zakramente živih, da ne morejo podeliti milosti.

Ceprav zakramenti, ki se nevredno prejmejo, ne podelé prejemniku nobene milosti, vendar niso vsi popolnoma brez učinka. Sveti krst, sveta birma in sveto mašniško posvečenje vtisnejo duši tudi takrat, kadar se prejmejo nevredno, neiz-

briso znamenje kristijana, vojščaka in mašnika Kristusovega. O teh zakramentih trdijo skoraj enoglasno cerkveni učeniki, da zopet oživé, to se pravi, da pozneje podelé tiste posebne milosti, ki so njim lastne, kakor hitro se odstrani ovira, ki se jim je delala, ko so se delili. Ako bi torej kdo vedoma v smrtnem grehu prejel sveto birmo, bi jo prejel nevredno, torej bi ne prejel nobene milosti. Ako bi pa pozneje odstranil oviro, smrtni greh, bi sveta birma oživela, to se pravi, da bi mu zdaj, ko je brez smrtnega greha, podelila milost, katero bi mu bila podelila že takrat, ko jo je prejel, ako bi jo bil vredno prejel. Ravnotako menijo bogoslovski učeniki, da oživita sveto poslednje olje in sveti zakon, ako sta se zaradi kake ovire prejela nevredno.

Zakaj pa nekateri zakramenti, ki so se nevredno prejeli, pozneje oživé? Vzrok je ta, ker so milosti teh zakramentov prejemnikom silno potrebne, da morejo po volji božji izpolnjevati dolžnosti svojega stanu in srečno premagovati vse nevarnosti in sovražnike svojega vzveličanja. Ako bi ti zakramenti ne oživeli, bili bi njih prejemniki za vselej oropani posebnih milostij, katere ti zakramenti podeljujejo, ker drugokrat bi jih ne mogli prejeti, razven svetega olja in svetega zakona v posebnih okoliščinah.

541. Kako greši, kdor prejme kak sakrament vedoma po nevrednem?

Kdor prejme kak sakrament vedoma po nevrednem, greši jako hudo; on stori božji rop.

Zakramenti nam podelé, ako se vredno prejmejo, najboljši dar božji, milost, ali pa nam jo pomnožijo, so torej največji dušni prid. Ako pa se prejmejo vedoma po nevrednem, so nam v največjo dušno škodo. Vedoma po nevrednem prejme kak sakrament, kdor vedoma in po lastni krivdi ne stori vsega, kar je zaukazano, da bi se zadostno pripravil. S tem greši jako hudo, zakaj on onečasti in zlorabi od Jezusa Kristusa v naše posvečenje postavljene pripomočke; on stori božji rop, ker to, kar imajo pravico le tisti prejeti, ki so zadostno pripravljeni, takorekoč po sili vzame, Bogu iztrga

in je zlorabi. Takemu, ki nevredno prejme kak zakrament, je gotovo on v največjo škodo, ker se njegova duša omažežuje z novim smrtnim grehom. Take, ki nevredno prejemajo svete zakramente, Bog dostikrat že časnó kaznuje s tem, da jim pošilja bolezni, nesreče in druge nezgode, in jih bo gotovo še hujše kaznoval v večnosti, ako se poprej ne spokorijo. Kdor torej prejme kak zakrament, naj dobro poprej presodi samega sebe, (I. Kor. 11, 28.) in če spozna, da ni vreden prejeti ga, naj se poprej zadostno pripravi, da mu bo zakrament resnično koristil, ne pa škodoval. Bolje, ko se bo pripravil, tem več milostij bo tudi prejel; in več milostij, ko bo prejel, tem svetejši bo.

Z v r š e t e k.

Krščanski poslušavci! Slišali smo, da vtisnejo trije zakramenti, namreč sveti krst, sveta birma in sveto mašniško posvečenje, duši neizbrisno znamenje, katero ji bo ostalo vtisneno vekomaj v večje poveličanje ali v večno sramoto. To znamenje daje tudi duši posebno stanovsko posvečenje in čast, čast, ki povzdiguje kristijana nad vse nekristijane. Zavedajmo se vsikdar te časti! „Vi pa ste izvoljen rod, kraljevo duhovstvo, svet narod, pridobljeno ljudstvo, da oznanjujete popolnosti tistega, kateri vas je poklical iz teme k svoji prečudni luči.“ (I. Petr. 2, 9.) Živimo vsikdar tako, kakor zahteva naš vzvišen poklic! Da nam bo pa to mogoče, poslužujmo se pridno in vredno tistih pripomočkov, katere je postavil Jezus Kristus v naše posvečenje, svetih zakramentov, da „pojdemo od kreposti do kreposti“. (Ps. 83, 8.) Amen.

123. Krščanski nauk.

V zadnjih krščanskih naukih smo se učili o zakramentih sploh, to je tega, kar imajo vsi zakramenti skupno, na primer vidno in podelilno znamenje, nevidno ali notranjo milost, postavitve po Jezusu Kristusu. Zdaj je še treba govoriti o vsakem zakramentu posebej ali o tem, kar ima vsak zakrament posebnega, od drugih zakramentov različnega.

3. Oddelek.

O zakramentih posebej.

1. Zakrament svetega krsta.

Najpoprej nam je govoriti o svetem krstu, katerega ste že vsi prejeli. Znano vam je, da je Adam s svojim grehom, katerega je storil v raju, izgubil posvečujočo milost in ž njo nadnaravno življenje svoje duše. Njegova duša je torej po storjenem grehu bila mrtva za Boga in za nebesa. Ker pa je Adamov greh prešel s svojimi hudimi nasledki na vse ljudi, ki so Adamovega rodu, je tudi vsak, kadar se rodi na svet, še mrtev za Boga in za nebesa. S kraljem Davidom moral bi vsakdo reči: „Glej, v hudobiji sem spočet, in v grehih me je spočela mati moja.“ (Ps. 50, 7.) Duša vsakega novorojenca je vsled podedovanega greha grda in Bogu zoperna. Vsakega je treba vzbuditi od duhovne smrti k duhovnemu življenju. To moč ima sveti krst.

542. Kaj je sveti krst?

Sveti krst je prvi in najpotrebnejši zakrament, ki človeka z vodo in božjo besedo očisti izvirnega greha in vseh pred krstom storjenih grehov ter ga v Jezusu Kristusu pre-
rodi in posveti za večno življenje.

Ko smo govorili o zakramentih sploh, smo slišali, da so pri vsakem zakramentu potrebne tri reči, namreč vidno in podelilno znamenje, nevidna ali notranja milost in postavitev po Jezusu Kristusu. Ali so te tri potrebne reči tudi pri svetem krstu? Da. Katekizem pravi: „Sveti krst je zakrament, ki človeka z vodo in božjo besedo očisti.“ Iz teh besed spoznamo, da je vidno in podelilno znamenje pri svetem krstu oblikovanje z vodo in besede, ki se izrekajo med oblikovanjem. Katekizem imenuje vidno in podelilno znamenje „vodo in božjo besedo“, in sicer božjo besedo zato, ker je Jezus Kristus, pravi Bog,

sam zaukazal besede, ki se naj izrekajo med oblivanjem. Voda je jako primerna tvarina pri vidnem in podelilnem znamenju svetega krsta. Z vodo se najlažje in najboljše očistijo razni madeži. Oblivanje z vodo pri svetem krstu torej tudi najbolj primerno po zunanje kaže notranjo milost, katero prejme krščenec. Oblivanje z vodo in besede, ki se izrekajo med oblivanjem, pa ne kažejo notranje milosti samo po zunanje, ampak jo tudi podelé, ali kakor pravi katekizem, krst očisti človeka z vodo in božjo besedo . . . in ga prerodi. Voda in božja beseda torej nista samo vidno, ampak ob enem podelilno znamenje. Da voda in beseda božja v resnici očisti in prerodi človeka, spoznamo iz besed Kristusovih, v katerih pravi: „Ako kdo ni prerojen iz vode in iz svetega Duha, ne more iti v božje kralj stvo.“ (Jan. 3, 5.) — Notranjo ali nevidno milost pri svetem krstu naznanja katekizem, ko pravi, da „sveti krst očisti človeka izvirnega greha in vseh pred krstom storjenih grehov ter ga . . . prerodi in posveti za večno življenje“. Očiščenje, prerojenje in posvečenje je torej nevidna ali notranja milost pri svetem krstu. O tem bomo še več slišali v vprašanju, ki nam pové, katere milosti podeli sveti krst. — Da je Jezus Kristus postavil sveti krst, ni dvomiti, ker je apostolom naravnost zaukazal krstiti in ker je le on, ki nam je zaslužil vse milosti, mogel podeliti vidnemu znamenju pri svetem krstu moč, da podeljuje notranjo milost. Zaraditega pravi katekizem, da sveti krst človeka v Jezusu Kristusu prerodi in posveti za večno življenje. Kdaj je postavil Jezus Kristus sveti krst, se natančno ne dá dognati iz sv. pisma; večina bogoslovskih učnikov méni, da ga je postavil pred svojim trpljenjem in svojo smrtjo. Tudi beremo v sv. pismu, da so njegovi učenci po njegovem naročilu krščevali, ko je še živel. Sv. Janez poroča: „Potem je prišel Jezus in njegovi učenci v judovsko deželo in je ondi ž njimi prebival in krščeval“ (Jan, 3, 22.), ne sicer sam, pač pa po svojih učencih, kakor pové evangelist, rekoč: „Dasiravno Jezus ni krščeval, ampak njegovi učenci“ (Jan. 4. 2.). Cerkveni učeniki navadno trdijo, da je sveti krst postavil Jezus že takrat, ko se je dal krstiti sam v reki Jordanu in dal vodi posvečevalno moč.

Ker so pri svetem krstu vse tri reči, ki so pri vsakem zakramentu potrebne, se sveti krst po pravici imenuje zakrament.

543. Zakaj se sveti krst imenuje „prvi“ sakrament?

Sveti krst se imenuje „prvi“ sakrament, ker mora človek biti prej krščen, predno more prejeti kak drug sakrament.

Florentinski cerkveni zbor imenuje sveti krst „vrata duhovnega življenja“, ker le tisti, ki gre skozi ta vrata, ali z drugimi besedami, ki prejme sveti krst, pridobi k svojemu naravnemu življenju po rednem potu še nadnaravno življenje milosti božje. Drugi sakramenti so postavljeni zaradi tega, da bi nadnaravno življenje duše ohranjevali, pomnoževali ali izgubljeno znova pridobivali. Ker pa se nadnaravno življenje duše ne more ohranjovati, pomnoževati ali znova pridobivati, če ga še ni bilo, je razvidno, da mora človek pred vsemi drugimi sakramenti prejeti sveti krst, ki ga prerodi v novo, nadnaravno življenje, potem šele druge zakramente, ali da biti mora prej krščen, predno more prejeti kak drug sakrament. Ali more mrlič, ki nima telesnega življenja, prejemati hrano, ki ima namen ohranjovati telesno življenje? Ne. Ravnotako ne more tisti, ki je mrtev na duši, prejemati drugih sakramentov, ki so takorekoč hrana za nadnaravno življenje, ako poprej ne prejme svetega krsta. Ako bi pa mrtvi na duši vendar prejel kak drug sakrament pred svetim krstom, bi mu nič ne koristil, ker bi ga prejel neveljavno. Tudi takrat, ko bi se komu na izreden način po krstu željâ odpustil izvirni greh in drugi osebni grehi, bi se moral dati krstiti, da bi mogel prejemati druge zakramente. Krst željâ namreč ne vtisne duši neizbrisnega znamenja kristijana, ampak samo krst vode; neizbrisno znamenje kristijana pa je ravno, ki stori človeka sposobnega, da more prejemati še druge zakramente. Jezus Kristus je izročil svete zakramente svoji cerkvi, da jih deli svojim udom v njihovo posvečenje. Kdor pa ni ud svete cerkve, nima pravice udeleževati se njenih duhovnih dobrot in vzveličavnih pripomočkov, svetih sakramentov. Ud svete cerkve pa postane človek tudi šele po svetem krstu, po krstu vode, zaradi česar bi lahko imenovali sveti krst tudi vrata v cerkev Kristusovo. Vidite, to je novi vzrok, da je treba prejeti pred vsemi drugimi sakramenti sveti krst. Ker torej sveti krst podeli duši

nadnaravno življenje, brez katerega ji drugi zakramenti nič ne morejo koristiti, in ker le po svetem krstu postane človek sposoben prejemati druge zakramente, se po vsej pravici imenuje „prvi“ zakrament.

Sveti krst ni samo prvi, ampak tudi najpotrebnejši zakrament.

544. Zakaj se sveti krst imenuje „najpotrebnejši“ zakrament?

Sveti krst se imenuje „najpotrebnejši“ zakrament, ker se brez krsta nihče, celó ne otrok ne more vzveličati.

Človek bi se mogel vzveličati, ako bi ne bil birman, ako bi ne mogel prejeti sv. Rešnjega Telesa, sv. poslednjega olja, a brez krsta se ne more kar nihče vzveličati; zakaj sveti krst je potreben brez razločka vsakemu človeku, neobhodno potreben, med vsemi zakramenti najbolj potreben, zato se tudi imenuje najpotrebnejši zakrament. Tega nas naravnost in razločno uči Jezus Kristus sam. Ko je namreč prišel Nikodem ponoči k Jezusu, da bi se poučil, kako mu je mogoče v nebesa priti, mu je Jezus rekel: „Resnično, resnično, ti povem, ako kdo ni vnovič preroben, ne more videti božjega kraljestva. Mu reče Nikodem: Kako more človek rojen biti, ko je star? Ali more v telo svoje matere v drugič iti in preroben biti? Jezus je odgovoril: Resnično, resnično, ti povem, ako kdo ni preroben iz vode in iz svetega Duha, ne more iti v božje kraljestvo. (Jan. 3, 3—5.) Jezus je hotel s tem reči: Kdorkoli, naj si bo otrok ali odrasli človek, ni preroben; kdorkoli ne pridobi k svojemu naravnemu življenju še novega nadnaravnega življenja milosti božje, katero podeli sveti Duh v zakramentu svetega krsta, kadar se človek oblije z vodo in se med oblivanjem vode izrekajo božje besede, ne more postati ud svete cerkve, božjega kraljestva na zemlji, pa tudi ne more iti v sveta nebesa, ki so še v posebnem pomenu božje kraljestvo. Kakor tisti, ki ni rojen, nima naravnega življenja, tako tudi tisti, ki ni preroben v svetem krstu, nima nadnaravnega življenja. Kdor ni rojen, nima življenja za ta svet, kdor ni preroben v svetem krstu, nima življenja za nebesa. Bolj razločno kakor tukaj se ne dá povedati, kako potreben je sveti krst za vzveličanje

duše. Jezus je tudi rekel: „Kdor veruje in bo krščen, bo vzveličan.“ (Mark. 16, 16.) Ker je sveti krst za vzveličanje neobhodno potreben, primerja ga sv. Peter (I. Petr. 3, 20. 21.) Noetovi barki. Kakor so si namreč ob vesoljnem potopu le tisti rešili časno življenje, ki so bili z Noetom v barki, tako si reši svojo dušo za večno življenje le tisti, ki prejme sveti krst. V prvi pridigi pa je sv. Peter Judom, ki so ga vprašali, kaj jim je storiti, da se vzveličajo, rekel: „Spokorite se, in daj se krstiti sleherni izmed vas v imenu Jezusa Kristusa v odpuščenje svojih grehov. (Dej. ap. 2, 38) Brez krsta se nihče, celó otrok ne more vzveličati, in sicer zato ne, ker je njegova duša omadeževana z izvirnim grehom. „Bili smo po naravi otroci jeze“, piše sv. Pavel, (Efež. 2, 3.) „od rojstva sem grešniki, Bogu nedopadljivi.“ Ako pa je otrok tudi že grešnik, je tudi mrtev na duši in zato ga mora sveti krst preroditi v nadnaravno življenje. Ko razlaga sv. Ambrozij besede Jezusove: „Ako kdo ni prerojen iz vode in iz svetega Duha, ne more iti v božje kraljestvo“, pripominja: „Kristus ne izvzame nobenega človeka, ne otroka, ne onega, kogar smrt iznenadi... Nihče ne pojde v nebeško kraljestvo, ako ne s pomočjo zakramenta svetega krsta.“ (De anima lib. 4, a. 12.) Sv. Avguštin pa pravi: Nikar ne veruj ali trdi ali uči, da bi otroci, ki umrjejo pred krstom, mogli prejeti odpuščeno izvirnega greha; varuj se tega, ako hočeš biti še katoličan.“ Isti cerkveni učenik tudi pravi: „Kdor trdi, da dosežejo v Kristusu tudi oni otroci večno življenje, ki umrjejo brez njegovega zakramenta, oporeka pridigi apostolov in obsoja vso cerkev, v kateri ravno zaraditega z malimi h krstu hité in bežé, ker brez dvoma verujejo, da po nobenem drugem potu ne morejo doseči nadnaravnega življenja v Kristusu.“ (Ep. 166, c. 7. n. 21.) Otrokom je krst vode še bolj potreben, kakor odraslim ljudem, zakaj ti si lahko pridobijo nadnaravno življenje in pravico do nebes na izreden način, in sicer s krstom željâ, oni pa tega ne morejo.

Kaj bo z otroci, ki brez krsta umrjejo, nam Bog ni razodel, in tudi sveta cerkev se o tem še ni določno izrekla; vendar so vsi bogoslovski učeniki skoraj tega mnenja, da taki otroci ne morejo Boga gledati, ker imajo nad seboj še izvirni greh, vendar pa, ker sami nobenega greha niso storili, tudi tam, kjer so, nič ne trpijo, ampak se veselijo svojega življenja tako, kakor oni, katerim se na tem svetu

dobro godi, ter uživajo neko naravno vzveličanje. Četudi ortoci, ki brez krsta umrjejo, nič ne trpijo, je vendar njihova usoda, ako jo primerjamo z usodo krščenih otrok, obžalovanja vredna, ker ne morejo Boga gledati. Krščanskih starišev dolžnost je, skrbeti za to, da njihovi otroci ne umrjejo brez krsta, zato naj jih dadó brž ko brž krstiti, zakaj strašno odgovornost bi si nakopali, ako bi njihovi otroci po njih krivdi brez krsta umrli.

Sveti krst je Jezus Kristus tudi naravnost zaukazal.

545. S katerimi besedami je Jezus Kristus zaukazal sveti krst?

Jezus Kristus je zaukazal sveti krst z besedami, katere je govoril apostolom, rekoč: „Pojdite in učite vse narode in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in svetega Duha. (Mat. 28, 19.)

Štirideseti dan po svojem vstajenju se je Jezus poslednjikrat prikazal svojim učencem v Jeruzalemu, ter se napotil ž njimi na Oljsko goro, da bi se od tam vzdignil v nebesa. Predno se je vzdignil, jim je rekel: „Pojdite in učite vse narode in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in svetega Duha.“ (Mat. 28, 19.) S temi besedami je torej Jezus zaukazal sveti krst. Kakor je bila dolžnost apostolov in je še vedno dolžnost njih naslednikov, deliti sveti krst, tako je dolžnost ljudij, prejemati sveti krst, in sicer je to dolžnost vseh ljudij, vseh krajev in vseh časov. Kristus je namreč razločno rekel, kakor poroča sv. Marko: „Pojdite po vsem svetu in oznanjujte evangelij vsi stvari. Kdor veruje in bo krščen, bo vzveličan; kdor pa ne veruje, bo pogubljen“ (Mark. 16, 15, 16.) Vsak človek brez izjeme mora verovati in se dati krstiti, ako se vzveličati hoče. Sveti krst prejeti je torej vsakdo dolžan, ne le zaraditega, ker je on edini redni pripomoček, očistiti se izvirnega greha ali tudi pred krstom storjenih osebnih grehov, ampak tudi zaraditega, ker ga je Jezus Kristus naravnost zaukazal. Imamo tudi še izredne pripomočke opravičenja, namreč krst željâ in krst krvi, a ti zadoščajo le takrat,

kadar nikakor ni mogoče poslužiti se edino rednega pripomočka, a tudi takrat je treba resnične želje in resne volje, prejeti sveti krst, če bi bilo mogoče.

Z v r š e t e k.

Krščanski poslušavci! Imeniten zakrament je sveti krst, zakaj brez njega tudi iz drugih studencev Vzveličarjevih ne moremo zajemati za vzveličanje potrebnih milostij, brez njega se sploh nihče ne more vzveličati. „Ako kdo ni prerojen iz vode in iz svetega Duha, ne more iti v božje kraljestvo“ (Jan. 3, 5.) Mi, dragi kristijani, smo prejeli prvi in najpotrebnejši zakrament, sveti krst, ko še nismo ničesar o njem vedeli. Kolika sreča za nas, da smo rojeni bili od krščanskih starišev, ki so nas hitro po našem rojstvu dali krstiti! Zahvalimo Boga, da smo rojeni od krščanskih starišev, zahvalimo Boga za milost svetega krsta! A mnogo, mnogo ljudij je še na svetu, ki ničesar ne vedó o tem prepotrebem zakramentu. Ker pa nismo samo dolžni, skrbeti za vzveličanje lastnih duš, ampak tudi za vzveličanje svojega bližnjega, in naj bi bil tisti tudi Bog vé kako daleč od nas, podpirajmo krščanske misijonarje, ki oznanujejo sveto vero med onimi, ki še tavajo v temi nejevere in zmote, z radodarnimi doneski; če pa tega ne moremo, podpirajmo misijonarje vsaj s svojimi molitvami in prosimo Boga, da bi obudil mnogo gorečih oznanjevalcev svete vere, da ponesejo njegovo imé med one, „kateri še sedé v témi in v smrtni senci,“ (Luk. 1, 79.) in da bi jim naklonil mnogo radodarnih podpirateljev, prosimo pa tudi, da bi Bog razsvetlil nevernike, da bi ganil njihova srca, da bi radi poslušali tiste, ki jih hočejo pripeljati na pot vzveličanja. Amen.

124. Krščanski nauk.

Po preroku Ecehijelu je rekel Gospod Izraelcem: „Izlil bom na vas čiste vode, da boste očiščeni vseh svojih gnusob.“ (Eceh. 36, 25.) Te besede Gospodove lahko obrnemo na zakrament svetega krsta, ki človeka z vodo in božjo besedo očisti izvirnega greha in vseh pred krstom storjenih grehov ter ga v Jezusu Kristusu prerodi in posveti za večno živ-

ljenje. Kako sveti krst človeka očisti vsakega greha, ga pre-
rodi in posveti za večno življenje, bomo spoznali, če dobro
premislimo nastopno vprašanje, ki se glasi:

546. Katere milosti nam podeli sveti krst?

Sveti krst nam podeli te-le milosti:

**1. izbriše nam izvirni greh in vse pred
svetim krstom storjene grehe ter nas
oprosti vseh časnih in večnih kaznij.**

Izvirni ali podedovani greh je storil Adam v raju, in
mi smo ga po njem podedovali, in sicer vsi razven bla-
žene Device Marije, katera je bila po posebni milosti božji,
z ozirom na zasluženje Jezusa Kristusa obvarovana tega greha.
Izvirni greh nam izbriše sveti krst. Ako pa se dá krstiti
odrasel človek, ki je že sam osebno grešil, odpustijo se mu
tudi vsi pred svetim krstom storjeni grehi
in ko bi bili še tako številni, ostudni in veliki. Da sveti
krst izbriše vse grehe, izvirni greh, kakor osebne grehe, spo-
znamo iz mnogih izrekov svetega pisma. Ko so Judje vsi
preplašeni in skesani zaradi svojih grehov, zlasti pa zaradi
tega, ker so umorili Sina božjega, vprašali sv. Petra, kaj jim
je storiti, odgovoril je sv. Peter: „Spokorite se, in daj se
krstiti slehern izmed vas v imenu Jezusa Kristusa v od-
puščenje svojih grehov.“ (Dej. ap. 2, 38.) Prvak
apostolov torej zahteva od Judov, naj se dadó krstiti, in grehi
se jim bodo odpustili, in sicer vsi, zakaj on ne izvzame
nobenega greha, tudi umora Sina božjega ne. Sv. Pavel piše:
„Nič obsojenja vrednega ni nad tistimi, kateri so v
Kristusu Jezusu“, (Rimlj. 8, 1.) kateri so po veri in krstu
zedinjeni z Jezusom. Drugokrat piše isti apostol, da je Kristus
cerkev (to je ude sv. cerkve) posvetil, ker jo je očistil v
kopeli vode z besedo življenja; da bi napravil sam sebi častito
cerkev, katera nima ne madeža, ne grbe, ali kaj
drugega takega, temveč da je sveta in neoma-
dežana.“ (Efež. 5, 26, 27.) Cerkev je vedno učila, da iz-
briše sveti krst izvirni greh, kakor tudi vse pred svetim
krstom storjene grehe. Papež Evgen IV. pravi: „Učinek tega
zakramenta (svetega krsta) je odpuščenje vsakega greha,
izvirnega kakor osebnega.“ — Sveti krst nas oprosti vseh
časnih in večnih kaznij. Z vsakim grehom si nakop-
ljemo neko kazen, in sicer z malim grehom časne, z velikim

grehom časne in večne kazni. Časne kazni so tiste, ki trajajo le nekaj časa in jih moramo trpeti ali na tem svetu, ali pa po smrti v vicah; večne kazni so take, ki imajo trajati vekomaj in se morajo trpeti v peklu. Obojih kaznij nas reši ali oprostí sveti krst. Sv. apostol Pavel piše: „Ali ne veste, da, kateri smo krščeni v Kristusu Jezusu, smo v njegovi smrti krščeni? Pokopani smo namreč ž njim po krstu v smrt.“ (Rimlj. 6, 3, 4.) Kaj se to pravi? Po krstu smo takorekoč vsajeni v Jezusa Kristusa, kakor mladike v drevo, po krstu postanemo udje skrivnostnega telesa Kristusovega in deležni njegovega zasluženja, katero je pridobil s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo, in sicer se kot njegovi udje tako udeležujemo njegovega zasluženja, kakor bi bili mi sami trpeli in umrli. Ker pa je Jezus Kristus s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo popolnoma zadostil ne le za vse grehe, ampak tudi za vse kazni za greh, tudi tisti, ki je ud križanega Vzveličarja in deležen njegovega zasluženja, dobi odpuščenje grehov in odpuščenje vseh kaznij za greh. „Pokopani smo ž njim po krstu v smrt“, torej pomeni: „Kakor je Kristus s svojo smrtjo uničil, izbrisal vse grehe in vse kazni, tako se tistemu, ki prejme sveti krst in tako postane deležen njegovega zasluženja, izbrišejo vsi grehi in vse kazni, katere si je nakopal s svojimi grehi. To nam kaže po mnenju sv. Tomaža Akvinského (S. 3, 9, 69. a. 2.) tudi oblikvanje z vodo pri svetem krstu. Voda namreč ne čisti samo, ampak tudi hladi. Kakor torej čistilna mlačnoda kaže, da se očistimo vseh grehov, tako kaže njena hladilna mlačnoda, da se oprostimo kaznij, katerih podoba je navadno ogenj. Da se nam pri svetem krstu odpustijo tudi vse kazni, spoznamo dalje iz tega, ker sveta cerkev krščencem nikdar ni nalagala kake pokore za grehe, katere so storili pred svetim krstom, kar bi se bilo gotovo zgodilo, ako bi bila sveta cerkev mislila, da se je treba pokoriti še za kake časne kazni. Papež Evgen IV. pa pravi: „Učinek tega zakramenta (svetega krsta) je ... odpuščenje vsake kazni, katero bi bilo plačati za greh. Zato se nima krščenim nalagati nobeno zadoščenje za prejšnje grehe, ampak če umrjejo, predno so storili kak greh, pridejo takoj v nebеса in gledajo Boga“ (Decr. pro Armen. sess. 5. can. 5.)

Hudi nasledki izvirnega greha, kakor so n. pr. požljivost, otemnenje pameti, slabost volje, telesna smrt, razne nadloge in trpljenje, ostanejo nam še tudi po svetem krstu,

toda to niso pravzaprav kazni, ampak to je že v naši naravi. Ako sta bila prva človeka brez poželjivosti, dokler nista grešila, ako sta imela veliko spoznanje in voljo nagneno k dobremu, ako sta bila prosta vsakršnega trpljenja in ne-umrjoča tudi po telesu, je bila to le posebna milost, katera presega človeško naravo. Bog te posebne milosti ne podeli njim, kateri prejmejo sveti krst iz tehtnih vzrokov. Da nas Bog ni oprostil tudi hudih nasledkov izvirnega greha, je pred vsem jako primerno. Jezus Kristus, naš Gospod in Odrešenik, je po svoji človeški naravi trpel in umrl, da bi zadostil božji pravičnosti za naše grehe. Ako pa je trpel Jezus Kristus, naša glava, ki je bil najnedolžnejši, ali bi bilo primerno, ako bi mi, njegovi udje, ki smo grešniki, nič ne trpeli? Spodobi se, da nadloge in težave, ki so neločljivo združene z našo naravo, voljno prenašamo, ker je tudi Jezus trpel; spodobi se, da umrjemo tudi mi, ker je umrl Jezus Kristus, naša glava, naš Odrešenik in Gospod. Popolnoma bomo oproščeni vseh nadlog in težav, ako bomo častitljivo vstali od mrtvih, kakor Jezus Kristus „On, ki je obudil Jezusa Kristusa od mrtvih, oživil bo tudi vaša umrljiva telesa, zavoljo njegovega Duha, ki v vas prebiva“, piše sv. Pavel. (Rimlj. 8, 11.) „Bog bo obrisal vse solze od njih (vzveličanih) očíj, in smrti ne bo več, tudi ne bo več ne žalovanja ne vpitja ne bolečine; ker poprejšnje je minulo.“ (Skriv. raz. 21, 4.) — Tudi je za nas jako koristno, da nas Bog po svetem krstu ne oprosti hudih nasledkov izvirnega greha. Kdor premišljuje, koliko gorja je rodil vsem ljudem izvirni greh, tisti spozna tudi lahko, kako hudoben in kazniv je vsak greh, ga torej tudi bolj sovraži in studi. S tem, da se stanovitno vojskujemo zoper svoja huda nagnenja, s tem, da trpljenje sedanjega časa voljno prenašamo, pa si tudi pomnožujemo zasluženje za nebesa in smemo trdo pričakovati, da, „če se dobro vojskujemo, tek dokončamo, vero ohranimo, nam je prihranjena krona pravice, katero nam bo dal Gospod, pravični sodnik, tisti dan.“ (II. Tim. 4, 7, 8.)

Kaj nam še podeli sveti krst?

2. podeli nam posvečujočo milost, po kateri se dušno prerodimo ter postanemo otroci božji in dediči nebes.

Posvečujoča milost je najdragocenejši dar, ki ga nam podeli sveti krst, zakaj ona ravno očisti našo dušo izvirnega

greha in vseh pred svetim krstom storjenih grehov, po njej pa se tudi dušno prerodimo. Sv. apostol Pavel našteje v svojem prvem listu do Korinčanov nekatere zelo velike grešnike, in potem pravi Korinčanom: „In taki ste sicer nekateri bili; ali oprani ste, ali posvečeni ste, ali opravičeni ste v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa, in v Duhu našega Boga.“ (I. Kor. 6, 11.) „Ime“ pomeni tukaj v Kristusovem imenu, po Kristusovi naredbi podeljeni krst. Apostol torej pravi, da so bili Korinčani po svetem krstu oprani, posvečeni, opravičeni, ker jim je sv. Duh podelil posvečujočo milost, katera ima moč, očistiti in posvetiti našo dušo. Drugokrat piše sveti Pavel: „Bog ... nas je ... po svojem usmiljenju vzveličal v kopeli prerodenja in ponovljenja svetega Duha, katerega je v nas obilno vlil po Jezusu Kristusu, Vzveličarju našem; da smo z njegovo milostjo opravičeni, deležniki po upanju večnega življenja“. (Tit. 3, 5—7.) Po posvečujoči milosti se dušno prerodimo. Kaj se to pravi? Od svojih starišev imamo svoje prvo naravno življenje, telesno življenje. Telesno življenje imamo sicer tudi od Boga, toda ne naravnost, ampak je prejmemo od Boga po svojih stariših. Naravno življenje imamo za ta svet; kadar se torej rodimo, se rodimo za ta svet; za nebesa pa tedaj, ko se rodimo, nimamo še življenja, ampak smo vsled izvirnega greha za nebesa mrtvi. Življenje za nebesa si moramo še pridobiti k svojemu naravnemu življenju, ali mi se moramo preroditi. Prerodi pa nas posvečujoča milost, zakaj ona nam podeli novo, nadnaravno življenje. Ker nas nadnaravno življenje naredi sposobne živeti, delati za nebesa, v nebesa priti, zato pravimo, da nas posvečujoča milost, katero nam podeli sveti krst, prerodi za večno življenje. Ker posvečujoča milost ne prerodi našega telesa, ampak samo našo dušo, zato pravi katekizem, da se po posvečujoči milosti „dušno“ prerodimo. Jezus Kristus sam nam pové, da posvečujoča milost, katero nam podeli sveti krst, človeka prerodi. Nikodemu, ki je prišel po noči k njemu, je rekel: „Resnično, resnično ti povem, ako kdo ni vnovič preroden, ne more videti božjega kraljestva.“ Mu reče Nikodem: „Kako more človek rojen biti, ko je star?“ ... Jezus je odgovoril: „Resnično, resnično ti povem, ako kdo ni preroden iz vode in iz svetega Duha, ne more iti v božje kraljestvo“. (Jan. 3, 3—5.) Sveta cerkev uči, da so te besede umevati o prerodenju v zakramentu svetega krsta. To prerodenje, to novo stvarjenje se zgodi po vodi in po svetem

Duhu. Ker nam je posvečujočo milost zaslužil Jezus Kristus s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo, pravi katekizem, da sveti krst človeka v Jezusu Kristusu prerodi in posveti. Pre-rojeni človek postane ne sicer po telesu, pač pa po duši nova stvar. „Ako je tedaj kdo v Kristusu nova stvar, je staro prešlo (judovstvo in neverstvo, judovske in neverske misli): glej! vse je novo postalo“, (II. Kor. 5, 17.) veli sveti Pavel. Pred krstom je človek grešna, Bogu zoperna stvar, po krstu postane svet in pravičen, Bogu dopadljiv; pred krstom je mrtev za nebesa in vreden večne pogube, po krstu oživi za nebesa, postane sposoben za nebesa delati in dobi pravico do večnega vzveličanja; pred krstom je suženj hudobnega duha, po krstu pa postane otrok božji. Tega nas uči sveti Janez, ko piše: „Kolikor pa jih ga je sprejelo (Jezusa Kristusa), jim je dal oblast božjim otrokom biti, njim, kateri verujejo v njegovo imé; kateri niso iz krvi, ne iz volje mesa, ne iz volje moža, ampak iz Boga rojeni“, (Jan 1, 12 13.) kateri so v svetem krstu bili prerojeni, kateri so v svetem krstu prejeli novo duhovno življenje. Drugokrat piše sveti Janez: „Glejte, kakšno ljubezen nam je Oče skazal, da se otroci božji imenujemo in smo“. (I. Jan. 3, 1.) Po posvečujoči milosti postanemo tudi dediči nebes. Kakor imajo dobri otroci pravico do premoženja svojih starišev in so njih dediči, tako so kristijani, kateri postanejo pri svetem krstu otroci božji, tudi dediči nebes, in smejo upati, ako božji otroci ostanejo, da bodo po smrti prišli v nebesa. Sv. Pavel pravi: „Ako otroci, (smo) tudi dediči, dediči sicer božji, sodediči pa Kristusovi“, (Rimlj. 8, 17.) ker se udeležujemo v nebesih onega veličastva, katero uživa Jezus Kristus kot človek.

S posvečujočo milostjo božjo vred se vlijejo v krščenko dušo tudi tri božje čednosti. „Ljubezen božja“, piše sv. Pavel, „je izlita v naša srca po svetem Duhu, kateri nam je bil dan.“ (Rimlj. 5, 5.) Kjer pa je ljubezen, tam je tudi vera in upanje, brez katerih ni prave ljubezni; zakaj če s pomočjo vere ne spoznavamo Boga, ga tudi ne moremo ljubiti, in ravnotako ne, če ne upamo ničesar od Boga. Ako sv. Pavel pravi: „Zdaj pa ostanejo vera, upanje in ljubezen, to troje“, (I. Kor. 13, 13.) nima v mislih grešnikov, kateri nimajo ljubezni, ampak pravičnike, katerim so se vlile tri božje čednosti, ko so bili v svetem krstu opravičeni. Razven treh božjih čednostij se vlijejo v zakramentu svetega krsta

duši tudi dejanske čednosti, katere storé človeka trajno sposobnega in voljnega, da dela to, kar je po volji božji, storé pa tudi Bogu dopadljiva posebno njegova dejanja. Lepa predpoda svetega krsta je krst Jezusov v reki Jordanu. Kar se je pri krstu Jezusovem godilo v i d n o, godi se n e v i d n o pri zakramentu svetega krsta. Pri krstu Jezusovem se je sveti Duh prikazal nad njim v vidnej podobi v znamenje, da je izlil v najčistejšo dušo Jezusovo polnost svojih milostij in darov; ako mi prejmemo sveti krst, izlije sveti Duh v našo dušo posvečujočo milost s krščanskimi čednostmi vred; nebeški Oče je Jezusa, kadar je bil krščen, razglasil slovesno za svojega ljubljenega Sina, rekoč: „Ta je moj ljubi Sin, nad katerim imam dopadenje“, (Luk. 3, 22.) in tudi mi postanemo pri svetem krstu otroci božji; pri krstu Jezusovem so se nebesa odprla, in tudi nam se odpró pri svetem krstu, ker postanemo dediči nebes.

Kdo bi mogel prav ceniti dobrote svetega krsta, ki nas popolnoma prerodi, ki nas stori otroke božje in dediče nebes? Kolikorkrat se spomnimo na sveti krst, hvalimo trojedinega Boga za milost svetega krsta.

Kaj še dalje stori sveti krst?

3. naredi nas ude katoliške cerkve.

Sveti krst naredi nas ude katoliške cerkve, pomeni, kdor prejme sveti krst, je sprejet v katoliško cerkev, spada tako h katoliški cerkvi, kakor spada telesni ud k telesu. Tudi tisti, ki so bili krščeni od krivovercev, razkolnikov, ako so bili veljavno krščeni, postanejo po krstu udje katoliške cerkve, ne pa udje krivoverske ali razkolniške družbe, zakaj sveti krst je last katoliške cerkve in naredi vsikdar tistega, kateri ga veljavno prejme, uda katoliške cerkve. Otroci, ki so bili v kaki krivoverski ali razkolniški družbi veljavno krščeni, postanejo njeni pravi udje šele s tem in edino s tem, ako prostovoljno in po lastni krivdi v njej ostanejo, kadar se začnejo pameti zavedati. Ker naredi sveti krst človeka uda svete cerkve, pravi sv. pismo o onih, ki so na binkoštno nedeljo verovali besedam sv. Petra: „Kateri so tedaj njegov nauk sprejeli, so bili krščeni; in pridružilo se je (v krščansko cerkev) tisti dan okoli tri tisoč duš.“ (Dej. ap. 2, 41.) S tem, da nas sveta cerkev krsti in tako prerodi v novo, nadnaravno življenje, nas naredi za svoje

ude; ona pa postane naša duhovna mati. O tem rojstvu lepo govori sv. Avguštin tako-le: „Dvojno je rojstvo: eno pozemeljsko, drugo nebeško; eno meseno, drugo duhovno; eno je od telesnega očeta in od telesne matere, drugo od Boga in od cerkve.“ (Tractat. 11. in Joan.) Sveta cerkev nas tudi kakor najskrbnejša mati izreja za nebesa in nam skazuje neštevilne duhovne dobrote. Kot udje svete cerkve dobimo pravico do vseh tistih dobrot in milostij, katere je izročil Jezus Kristus svoji cerkvi, da jih oskrbuje in podeljuje svojim udom, imamo pa tudi dolžnost poslušati sveto cerkev, svojo duhovno mater. — Še nekaj posebnega podeli sveti krst, namreč:

4. vtisne nam neizbrisno znamenje kristijana.

Tridentinski cerkveni zbor je slovesno izrekel: „Kdor bi tajil, da se ... v svetem krstu ... duši vtisne znamenje, to je duhovno, neizbrisno znamenje ... bodi izobčen.“ (Sess. 7. can. 9.) Neizbrisno znamenje, katero vtisne duši sveti krst, se imenuje *z n a m e n j e* kristijana. To znamenje je notranje, je nevidno, kakor je duša, kateri se vtisne, nevidna. To znamenje stori, da se krščen človek razlikuje od nekrščenega. Mi seveda tega znamenja ne moremo videti, ker se vtisne samo duši, zato tudi ne opazimo nobene razlike med krščenim in nekrščenim človekom, toda Bog vidi to znamenje, angeli in hudobni duhovi je vidiijo, in po smrti je bomo videli tudi mi na svoji duši in na dušah drugih in bomo na tem znamenju spoznali, kdo je bil kristijan in kdo ne. Ker je znamenje, katero vtisne duši sveti krst, neizbrisno, ker tisti, ki je bil krščen, ostane zmirom kristijan, akoravno bi od svete vere odpadel, zato se sveti krst ponavljati ne sme. Znamenje kristijana nam bo v večnosti, ako bomo živeli, kakor se kristijanom spodobi, v večje poveličanje, ako pa bomo imenu kristijana delali sramoto, nam bo tudi znamenje kristijana v večjo sramoto na vse veke.

Z v r š e t e k.

Sv. Ludoviku, francozkemu kralju, je bilo na vsem Francozkem najljubše mesto Poasi. Ko so ga vprašali, ali mu ni ljubše mesto Rems, kjer je bil za kralja kronan, je od-

govoril: „Ne; v Remsu sem prejel pozemeljsko, minljivo krono, v Poasi pa sem postal otrok nebeškega kralja in prejel sem pravico do neminljive krone v nebesih“. Krščanski poslušavci! Premišljujmo večkrat, kako imenitne so milosti, katere smo prejeli, ko smo bili krščeni! Ko se je krstna voda izlila na našo glavo, bili smo očiščeni vsakatega grešnega madeža, bili smo oproščeni vseh časnih in večnih kaznij, prerojeni smo bili v nadnaravno življenje, postali smo otroci božji in dediči nebes, postali smo udje božjega kraljestva na zemlji. Živimo zato spodobno po poklicu, h kateremu smo poklicani. Amen.

125. Krščanski nauk.

Sveti krst se imenuje prvi zakrament, ker mora človek biti prej krščen, predno more prejeti kak drug zakrament. Sveti krst se imenuje najpotrebnejši zakrament, ker se brez krsta nihče, celó otrok ne more vzveličati. Preimenitne so milosti, katere nam podeli sveti krst, zakaj izbriše nam izvirni greh in vse pred svetim krstom storjene grehe ter nas oprosti vseh časnih in večnih kaznij, podeli nam posvečujočo milost, po kateri se dušno prerodimo ter postanemo otroci božji in dediči nebes, naredi nas ude katoliške cerkve in vtisne nam neizbrisno znamenje kristijana.

547. Kdo more veljavno krstiti?

Vsak človek more veljavno krstiti; kadar pa ni sile, smejo krščevati samo škofje in župniki in ž njihovim dovoljenjem tudi drugi mašniki in diakoni.

Ker je sveti krst k vzveličanju vsakemu človeku neobhodno potreben, bi se mnogi ne mogli vzveličati, ako bi samo škofje in mašniki smeli krščevati. Le pomislite, koliko otrok bi brez krsta umrlo, ker ne živijo tako dolgo, da bi jih v cerkev prinesli in tam krstili! Toda Bog, ki noče, da bi se kdo pogubil, ampak hoče, da bi se vsi ljudje vzveli-

čali, je tako uredil, da more vsak človek veljavno krstiti, naj si bo katoličan ali krivoverec, Jud ali pagan, mož ali žena, ako le vse tako stori, kakor je cerkev zaukazala. Vender sme le tedaj, kadar je sila, to se pravi, kadar je nevarnost, da bi kdo brez svetega krsta umrl, vsakdo krstiti. Dasiravno pa sme, kadar je sila, vsak človek krstiti, ima vender katoličan prednost pred krivovercem ali poganom, moška oseba pred žensko, razven, ako bi ženska oseba bolje znala krstiti, kakor moška oseba. Pri nas krščujejo, kadar je sila, navadno babice, ki morajo biti dobro poučene, kako se naj krsti. Stariši ne smejo krstiti svojega otroka razven tedaj, kadar je zeló velika sila, pa ni nikogar drugega, ki bi mogel in hotel krstiti. Ako bi torej oče brez velike sile krstil lastnega otroka, bi se pregrešil, in med njim in njegovo ženo bi nastalo duhovno sorodstvo, ki je zakonski zadržek, in vsled tega bi izgubila zakonska za tako dolgo zakonske pravice, dokler bi se zakonski zadržek ne spregledal. Tak zadržek pa ne nastane, ako je sila velika, pa ni nikogar, ki bi mogel in hotel krstiti. Ako otrok, ki je bil v sili doma krščen, ne umrje, ga je treba prinesiti v cerkev, da se krsti še enkrat, ako bi morebiti doma ne bil prav krščen, in pa da se slovesni krstni obredi, ki so se izpustili, pozneje opravijo. Kadar pa ni sile, smejo krščevati samo škofje in župniki; ti so redni delivci zakramenta svetega krsta. Da smejo, kadar ni sile, zlasti škofje krstiti, sledi že iz tega, ker so oni pravi nasledniki apostolov, katerim je dal Jezus oblast, učiti in krščevati. (Mat. 28, 19) V prvih časih so navadno tudi le škofje krščevali, dokler so bile škofije majhne. Ko so se pa škofije čedalje bolj razširjevale, in niso mogli več škofje sami povsod krščevati, dobili so tudi pomočniki škofov, mašniki, redno pravico krščevati. Med tiste mašnike, ki imajo pravico krščevati, spadajo pred vsem župniki, ki so dušni pastirji svojih ovčic, in pa njihovi duhovni pomočniki. Drugi mašniki in pa diakoni, ki še nimajo mašniškega posvečenja, smejo, kadar ni sile, krščevati le s škofovim ali župnikovim dovoljenjem. To dovoliti se sme samo iz tehtnih vzrokov. V kateri župniji je kdo rojen, tam se naj tudi krsti.

Krst, ki ga deli mašnik ali izredno kak diakon s svetimi obredi pred krstom in po krstu, se imenuje slovesni krst, da se razloči od krsta v sili, pri katerem se sveti obredi izpuščajo.

Ker v sili sme in mora vsakdo krstiti, je treba, da tudi vsakdo vé, kako se mora krščevati.

548. Kaj mora storiti, kdor krščuje?

Kdor krščuje, mora:

- 1. imeti namen, da hoče res krstiti, to se pravi, storiti isto, kar dela sveta cerkev.**

Kdor krščuje, mora imeti namen, da hoče res krstiti, da bi tisti, katerega krsti, resnično prejel sveti krst. Ako bi torej kdo koga samo v šali obliil in govoril: Jaz te krstim i. t. d. ali ako bi po zunanje vse izvršil, kar je pri svetem krstu potrebno, pa bi si mislil, da noče krstiti, bi bil krst neveljaven. Namen, da hoče res krstiti, ima tisti, ki takrat, kadar krščuje, hoče isto storiti, kar dela sveta cerkev, ravna v zmislu in po namenu svete cerkve, on ima namen krstiti, kakor je Kristus hotel in naročil.

Kdor krščuje, mora:

- 2. s pravo vodo obliiti človeka, katerega krščuje.**

Tisti, ki hoče veljavno krstiti, mora vsikdar s pravo vodo obliiti človeka, katerega krščuje. To je Jezus Kristus sam razločno zapovedal, rekoč: „Kdor ni prerojen iz vode in iz svetega Duha, ne more iti v božje kraljestvo.“ (Jan. 3, 5.) Ko sta dijakon Filip in dvornik kraljice Kandace prišla do neke vode, rekel je dvornik Filipu: „Glej, v o d a! kaj brani krstiti me?“ ... In je ukazal ustaviti voz, in sta stopila oba v vodo, Filip in dvornik, in ga je krstil.“ (Dej. ap. 8, 36. 38.) Ko je sv. Peter pri stotniku Korneliju zbranim ljudem oznanjeval Kristusov nauk, in je sveti Duh padel na vse, kateri so poslušali, je rekel Peter: „Sme li kdo v o d e braniti, da bi ne bili krščeni ti, kateri so prejeli svetega Duha, kakor tudi mi?“ (Dej. ap. 10, 47.) Sv. Pavel imenuje krst „kopelj v o d e“ (Efež 5, 25.) in krščene „oprane ... s čisto vodo.“ (Hebr. 10, 22.) Ti izreki svetega pisma nam spričujejo, da

se mora krstiti z vodo. Voda, s katero se krščuje, mora biti prava ali naravna. „Kdor bi trdil“, izrekel je Tridentski cerkveni zbor, „da prava in naravna voda za krst ni potrebna, bodi izobčen.“ (Sess. 7. can. 2.) Prava voda je tista, ki se dobi v studencih, rekah, morju, deževnica, kakor tudi voda, ki se dobi iz skopnelega snega ali leda. Z neskopnenim snegom ali ledom se krstiti ne sme. Voda sme biti mrzla ali topla, sladka ali grenka. Z drugimi tekočinami pa, kakor z mlekom, vinom, pivom, medico in drugimi, se krstiti ne sme, in če bi se krstilo, bil bi krst neveljaven. Pri svetem krstu se rabi, ako je pri rokah, posvečena voda, ki se slovesno posvečuje veliko in binkoštno soboto. Ako krstne vode ni pri rokah, sme se rabiti v sili druga blagoslovljena voda, in ako tudi take ni dobiti, sme se krstiti tudi z neblagoslovljeno vodo. Kristus je zaukazal krščevati z vodo pač zaraditega, ker voda najbolj primerno kaže po zunanje, da se pri svetem krstu očisti duša vseh grešnih madežev, pa tudi zaraditega, ker se voda najlaže dobi. Ako bi bil zaukazal krščevati z vinom ali s kako drugo dragoceno tekočino, ki jo je težko dobiti, bi pač marsikateri otrok moral umreti brez krsta. „Kako veličastna so tvoja dela, o Gospod! Vse si storil v modrosti.“ (Ps. 103, 24.)

Da je krst veljaven, mora se krščenec z vodo res obiliti, zaraditega ne zadoščuje nekoliko kapljic, ki bi, recimo, na čelu mirno obvisale, ker to še ni oblivanje, ampak toliko vode mora biti, da se sme reči, da voda po telesu teče. Voda se mora vlivati tako, da zmoči kožo, ne pa samo obleko, oziroma lase krščenca. Ni sicer treba, da bi se obliko celo teló, pač pa imeniten del telesa. Najimenitnejši del telesa je glava, zato se naj vselej, ako je le mogoče, oblije glava. Ako bi se iz kakršnega koli vzroka namestu glave oblik kak manj imeniten del telesa, n. pr. vrat, prsi, pleča, je vselej svetovati, da se pozneje krst pogojno ponovi.

Kdor krščuje, mora:

3. med oblivanjem izreči besede: „Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in svetega Duha.“

Predno se je Jezus vzdignil v nebesa, naročil je apostolom: „Pojdite in učite vse narode in krščujte jih v imenu

Očeta in Sina in svetega Duha " (Mat. 28, 19.) S temi besedami ni le zaukazal apostolom, da naj delijo sveti krst, ampak je tudi določil *slo vilo* svetega krsta, ali z drugimi besedami, določil je, kaj se naj med oblikvanjem izgovarja. Izgovarjaje besede: „Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in svetega Duha“, ne sme krstitelj ničesar izpustiti, ničesar spremeniti, zakaj tako ravnanje ni dovoljeno, in bi naredilo krst neveljaven. Neveljaven bi bil krst, ako bi kdo izpustil besede: „Jaz te krstim“, ali tudi samo besedico „te“, ali ako bi ne imenoval vsake izmed treh božjih oseb *p o s e b e j*, ampak bi le rekel: „Jaz te krstim v imenu presvete Trojice.“ Besede: „Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in svetega Duha“, se morajo izrekati *m e d* oblikvanjem, ne *p a p o p r e j*, tudi ne *p o z n e j e*. Kdor bi govoril te besede *p r e d* oblikvanjem ali *p a š e l e p o* oblikvanju, bi krstil neveljavno, ker bi ločil dejanje od besede. Slovilo mora govoriti tisti, ki oblika, ne pa kdo drugi, ki je poleg. Oblikvanje in besede, ki se izrekajo med oblikvanjem, so najimenitnejše pri svetem krstu in se ne smejo nikdar opustiti.

Predno začne duhovnik krščevati, dá se krščencu imé kakega svetnika, in sicer zato, da bi imel v nebesih svojega priprošnika, pa tudi zato da bi si prizadeval posnemati njegovo življenje. Svetnik, katerega imé prejme krščanec, se imenuje njegov *k r s t n i p a t r o n*. Vsakdo naj bi pozvedel, kadar dovolj doraste, kdo je bil njegov krstni patron, kako je živel, in naj potem vravnava svoje življenje po življenju njegovem, da ne bo popolnoma nasprotno življenju njegovega patrona, naj ga pobožno časti in se mu priporoča.

Jezus Kristus je ukazal učiti in krstiti vse ljudi. Zaradi tega je tudi *v s a k d o* sposoben, prejeti sveti krst, naj si bo odrasel ali ne, naj si bo zdrave pameti ali ne. Oroci in taki, ki se pameti niso nikdar zavedali, se ne morejo pripravljati za sveti krst, odrasli pa, ki so že pri pameti in torej vedó razločevati med dobrim in hudim, se morajo za sveti krst zadostno pripravljati.

549. Kaj mora storiti odrasli človek, ki hoče biti krščen?

Odrasli človek, ki hoče biti krščen, mora:

1. biti zadosti podučen v sveti veri.

Bog ponuja človeku svojo milost, a je nobenemu ne vsiljuje; vsakdo mora sam želeči, hoteti, da bi prejel sveti krst in tako postal ud svete cerkve. Zato vpraša krstitelj krščenca, predno ga krsti: „Kaj želiš od cerkve božje?“ Krščenec mora odgovoriti: „Sveto vero.“ S tem izrazi, da hoče kristijan postati, da hoče krščen biti. Pozneje ga zopet vpraša: „Hočeš krščen biti?“ in sicer navadno trikrat, in krščenec mora odgovoriti: „Hočem.“ Odrasli človek, ki hoče biti krščen, mora pa tudi biti zadostno podučen v sveti veri. Jezus je rekel svojim učencem: „Pojdite in učite vse narode. in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in svetega Duha.“ (Mat. 28, 19.) Ker je Kristus zapovedal najpoprej učiti, potem šele krščevati, sledi iz tega, da mora vsak, ki hoče krščen biti, poprej vedeti vsaj najpotrebnejše resnice svete vere, ako je že odrasel. Ni pa dovolj, ako resnice svete vere samo pozna, ampak jih mora tudi verovati. „Kdor veruje“, pravi Jezus, „in bo krščen, bo vzveličan.“ (Mark. 16, 16.) Dijakon Filip je dvornika kraljice Kándace krstil šele potem, ko je ta zatrdil: „Verujem, da je Jezus Kristus Sin božji.“ (Dej. ap. 8, 36—38.) V prvih časih krščanstva se je moral tisti, ki je hotel kristijan postati, zglasiti pri škofu. Ta mu je zastavil več vprašanj, in ko ga je spoznal vrednega, ga je sprejel mej k a t e h u m e n e, to je mej take, ki so se pripravljali na sveti krst. Položil je nanj roke, ga pokrižal na čelu in na prsih v znamenje, da mora Kristusov nauk s svojim umom verovati in ga v srcu ohraniti, in potem mu je dal v usta nekoliko blagoslovljene soli v znamenje, naj bi se varoval gnjilobe greha. Katehumena so poučevali navadno po dve leti v krščanskih resnicah in šele tedaj, kadar je bil v njih zadostno podučen, so ga smeli krstiti. Tudi dandanes se morajo odrasli, ki hočejo biti krščeni, poprej podučevati v resnicah svete vere. To je potrebno zaraditega, da vedó, kako morajo kot kristijani živeti, česa se ogibati in kaj storiti.

Odrasli človek, ki hoče biti krščen, mora:

2. resnično obžalovati vse grehe, katere je pred svetim krstom storil.

Jezus Kristus je postavil sveti krst zato, da vzbuja na duši mrtve, to je grešnike, v novo, nadnaravno življenje. Da se more to zgoditi, odstraniti se mora poprej ona ovira, ki brani, da se posvečujoča milost ne more izliti v dušo, da bi jo očistila grehov. Ta ovira se odstrani pri onih, ki so pred svetim krstom grešili, ako resnično obžalujejo svoje grehe. Sv. Peter je rekel Judom: „Spokorite se (obžalujte svoje grehe) in daj se krstiti slehern izmed vas v imenu Jezusa Kristusa v odpuščenje grehov; in boste prejeli dar svetega Duha.“ (Dej. ap. 2, 38.) Odraslemu krščencu sicer ni potreben popolni kes, da se za sveti krst zadostno pripravi, pač pa mu je potreben nepopolni kes, pri katerem se kesa svojih grehov iz nepopolne ljubezni do Boga, ker je namreč z grehom izgubil nebesa in si zazlužil pekel in druge kazni, ali ker je greh po nauku svete vere tako silno ostuden. Kdor se za sveti krst nič ali zadostno ne pripravi, to je: kdor ne obžaluje resnično vseh grehov, katere je pred svetim krstom storil, tistemu se pač vtisne neizbrisno znamenje kristijana, toda posvečujoča milost, katera bi mu izbrisala izvirni greh in vse pred krstom storjene grehe, se mu ne podeli, ker jej nespokorno srce dela oviro. Ako se pozneje ta ovira odstrani, zakrament svetega krsta oživi, to se pravi, pozneje podeli posvečujočo milost. Ovira se odstrani s popolnim kesom, oziroma z nepopolnim, če se obenem prejme zakrament svete pokore. Zakrament svete pokore izbriše po svetem krstu storjene grehe, obenem pa odstrani oviro, ki je branila, da se krstna milost ni mogla izliti v dušo. Krstna milost izbriše izvirni greh in vse pred svetim krstom storjene grehe; zakaj ti se morajo odpustiti le po svetem krstu. (S. Thom. 3. q. 69, a. 10 ad 2). — Odrasli človek, ki hoče biti krščen, mora:

3. izpovedati sveto vero in storiti krstno obljubo.

„Brez vere ni mogoče dopasti Bogu“, pravi sv. Pavel. (Hebr. 11, 6.) Kdor ne dopade Bogu, tudi ne more po svetem

krstu stopiti v duhovno zvezo s Kristusom. Krščenec mora zato izpovedati sveto vero, to se pravi, razločno z besedami izreči, z ustmi spoznati, da ima za resnico vse, kar je Bog razodel in nam po katoliški cerkvi zapoveduje verovati. Ker apostolska vera obsega ob kratkem vse resnice, katere mora katoliški kristijan verovati, mora krščenec apostolsko vero na glas moliti in tako spoznati, da ima za resnico vse, kar obsega. Mašnik tudi vpraša krščenca, predno ga krsti: „Veruješ v Boga, Očeta vsemogočnega, stvarnika nebes in zemlje? — Veruješ v Jezusa Kristusa, Sina njegovega edinega, Gospoda našega, kateri je rojen bil in je trpel? — Veruješ v svetega Duha, sveto katoliško cerkev, občestvo svetnikov, odpuščanje grehov, vstajenje mesa in večno življenje?“ Krščenec mora na vsako vprašanje odgovoriti: „Verujem.“

Krščenec mora storiti tudi krstno obljubo, ki je tako-rekoč zaveza, pogodba med njim in med Bogom. Za to namreč, da hoče Bog po svoji milosti očistiti krščenca vseh grešnih madežev, ga oprostiti vseh časnih in večnih kaznij, ga dušno preroditi ter storiti svojega otroka in dediča nebes, mora tudi krščenec nekaj obljubiti. Kaj obljubimo pri svetem krstu, bomo zvedeli v prihodnjem vprašanju.

Z v r š e t e k.

V prvih časih krščanstva so nosili novokrščenci teden dni belo krstno obleko, potem pa so jo krstni botri shranili. Ko je vandalski kralj Hunerih preganjal katoličane, je zlasti hudo divjal zoper nje sodnik Elpidofor, ki je bil poprej katoličan, pa je odpadel od prave vere. Med prvimi, ki so bili zatoženi, je bil tudi Elpidoforjev krsni boter, dijakon Murita. Privedli so ga pred sodnika Elpidoforja, da bi ali zatajil vero ali pa se pripravil za najhujše muke. Ko se je vpričo neštete množice imela začeti obsodba, vzel je sivolasi starček Elpidoforjevo krstno obleko, katero je po tedanji šegi shranil in sedaj seboj prinesel, razgrnil jo je pred gledavci in nagovoril sodnika s temi le besedami: „Ta le obleka, Elpidofor, služabnik zmote, te bo tožila, kadar pride sodnik. Bila ti je oblečena, ko si prišel čist iz krstne kopeli, a mučila te bo, če boš enkrat v gorečem peklu prebival... Kaj boš počel, nesrečnež, kadar bodo hlapci hišnega gospodarja vabili na ženitnino? Ako te zagleda kralj brez sva-tovskega oblačila, te bo vprašal: prijatelj! kako si le - sem

prišel?“ Elpidofor je molčal, ljudstvo pa je na glas zaplakalo. (Victor Vitensis de persecut. Vandal l. 5. c. 9.) Dragi kristijani! tudi nam je podal mašnik, ko nas je bil krstil, bel križevnik z besedami: „Sprejmi belo oblačilo, katero prinesi neomadežano pred sodnji stol našega Gospoda Jezusa Kristusa, da boš imel večno življenje.“ Bel križevnik nas torej opominja, da bi ohranili krstno nedolžnost do smrti. Kdor je krstno nedolžnost ohranil do sedaj, naj si jo čuva skrbno še zanaprej kakor najdražji biser svoje duše, kdor pa jo je zapravil, naj jo opere s spokornimi solzami, da najde milost pred sodnjim stolom Kristusovim, ako ne v belem oblačilu nedolžnosti, pa vsaj v višnjevem oblačilu pokore. Amen.

126. Krščanski nauk.

„Ako kdo izmed vas mož stori obljubo Gospodu, ali se s prisego zaveže; naj ne sne svoje besede, temveč naj stori vse, kar je obljubil,“ (IV. Mojz. 30, 3.) naročil je Mojzes na povelje Gospodovo Izraelcem. Vsaka Gospodu storjena obljuba se mora vestno izpolniti, ako je le mogoče. Tudi pri svetem krstu storimo obljubo, ki se imenuje *krstna obljuba*. „Krstne obljube“, pravi sv. Avguštín, „niso navadne, ampak nepokvarljive obljube. In ako bi se nam tudi vse druge mogle odpustiti, krstnih obljub nas nihče, nobena moč v nebesih in na zemlji ne more odvezati.“ (Ep. 116.) Da bomo pa krstno obljubo vestno izpolnjevali, moramo tudi vedeti:

550. Kaj obljubimo pri svetem krstu?

Pri svetem krstu obljubimo:

1. da se hočemo odpovedati hudobnemu duhu, njegovemu napuhu in vsemu njegovemu dejanju.

„Nihče ne more dvema gospodoma služiti, ali bo namreč enega sovražil in enega ljubil; ali se bo enega držal, enega zaničeval“, (Mat. 6, 24.) govori naš Vzveličar. Gospodar, ki hoče najeti hlapca, ga najpoprej vpraša, mu li hoče služiti,

in šele, ko mu je to zatrdil, ga sprejme v službo. Bogu ne more nihče služiti, kdor poprej ne odpove službe hudobnemu duhu. Zaraditega vpraša krstitelj krščenca, predno ga krsti: „Se odpoveš hudiču?“ in krščenec, oziroma njegov boter, odgovori: „Se odpovem.“ Odpovedati se hudobnemu duhu se pravi: ga mrziti, sovražiti, zaničevati, ne marati za njegovo prišepetavanje in njegove navdihe, ne biti več njegov privrženec. Hudobnemu duhu se mora odpovedati krščenec, ker je hudobni duh božji zopernik, pa tudi zaprisežen sovražnik našega vzveličanja, ki hodi okoli kakor rujoveč lev in išče, koga bi požrl.“ (I. Petr. 5, 8.)

Krščenec se mora odpovedati napuhu hudobnega duha. Krstitelj vpraša krščenca: „Se odpoveš vsemu njegovemu napuhu?“ Na to vprašanje mora krščenec zopet odgovoriti: „Se odpovem.“ Krščenec se mora odpovedati med drugimi grehi posebej napuhu, ker je napuh zlasti greh hudobnega duha in začetek vsega greha, kakor nas uči sv. pismo, rekoč: „Začetek vsakega greha je napuh, kdor se ga drži, bo s kletvijo napolnjen, in poslednjič ga bo on (Bog) podrl.“ (Sir. 10, 15.) Iz napuha izvira: neredna ljubezen do samega sebe in bahavost, slavohlepje in zavist; zaničevanje Boga in vere, cerkve in bližnjega; razpor, kreg in prepir; trdovratnost, nepokorščina in krivoverstvo. Napuh uničuje vse zasluženje dobrih del ter odganja milost božjo, zakaj sv. pismo pravi: „Bog se ustavlja napuhnjenim, ponižnim pa daje milost.“ (I. Petr. 5, 5.)

Krščenec se mora odpovedati dejanju hudobnega duha. „Se odpoveš vsemu njegovemu dejanju?“ vpraša krstitelj, in krščenec mora odgovoriti: „Se odpovem.“ Odpovedati se dejanju hudobnega duha se pravi, odpovedati se grehu, zakaj delo hudobnega duha je greh. „Kdor greh dela“, piše sveti Janez, „je iz hudiča.“ (I. Jan. 3, 8.) Kristijan mora torej studiti in sovražiti vse grešne misli, s katerimi ga navdaja hudobni duh, studiti in sovražiti mora vse grešne želje, katere vzbuja v njem hudobni duh, studiti in sovražiti mora vsako grešno dejanje, v katero ga vabi hudobni duh, studiti in sovražiti mora sploh vsak greh, in sicer bolj kakor kraj teme in pogube, kamor ga vodi greh, in se neprenehoma tudi zoper greh vojskovati in pred njim bežati, kakor nas opominja sveto pismo rekoč: „Beži pred grehi, kakor pred kačo; ako se jim bližaš, se te bodo lotili. Njih zobje so levovi zobje, in človeku umore dušo.“ (Sir. 21, 2, 3) Pa ne samo greha se

je treba ogibati, grehu se odpovedati, ampak tudi vsega, kar nas pripravi v veliko nevarnost, da grešimo, in to je grešna priložnost. Zastonj bi obetal, da se hoče odpovedati grehu, kdor bi se lahkomisljeno spuščal v nevarnost grešiti; prazen je sklep, sovražiti greh, ako poiščemo grešno priložnost ali se je po svoji moči in previdnosti ne ogiblremo, zakaj ravno grešne priložnosti se poslužuje hudobni duh, da bi nas spravil v svojo službo in sužnost. „Kdor nevarnost ljubi, bo v njej poginil“, pravi sveti Duh. (Sir. 3, 27.)

Dragi kristijan! Pomisli, kako si izpolnjeval do sedaj prvi del svoje krstne obljube. Ali si sovražil greh bolj kakor vsako drugo zlo? Ali si se ogibal napuha, očeta tolikim grehom? Ali nisi služil rajši hudobnemu duhu, kakor pa Bogu? Ako si doslej slabo izpolnjeval, kar si obljubil pri svetem krstu, izpolnjuj zvesto vsaj v prihodnje.

Pri svetem krstu obljubimo:

2. da hočemo trdno in stanovitno verovati, kar uči sveta katoliška cerkev.

Ko se je krščenec odpovedal hudobnemu duhu, njegovemu napuhu in vsemu njegovemu dejanju, vpraša ga krstitelj: „Veruješ v Boga, Očeta vsemogočnega, stvarnika nebes in zemlje? — Veruješ v Jezusa Kristusa, Sina njegovega edinega, Gos. oda našega, kateri je bil rojen in je trpel? — Veruješ v svetega Duha, sveto katoliško cerkev, občestvo svetnikov, odpuščanje grehov, vstajenje mesa in večno življenje?“ Krščenec odgovori trikrat: „Verujem.“ Drugo torej, kar obljubimo pri svetem krstu, je vera v troedinega Boga in v vse, kar je on razodel in nam po katoliški cerkvi zapoveduje verovati.“ Kristijan mora to, kar ga uči sveta katoliška cerkev, trdno verovati, to se pravi, ne tako lahkoverno, kakor morda kake vsakdanje novice, ampak s toliko trdnostjo, katera vsak dvom izključi, tako trdno, da prav nič ne dvomi. Vzrok te trdnosti je Bog sam, ki nam je razodel verske resnice, na čigar neskončno resničnost je sveta vera kakor na skalo oprta. Kakor v posvetnih rečeh takemu bolj verujemo, ki se je več učil in skusil, tako moramo v nadnaravnih rečeh Bogu vse verovati, ker je neskončno resničen. Kristus je razodete verske resnice izročil apostolom, apostoli so jih izročili sveti katoliški cerkvi, in ta jih uči nas, in sicer nezmotljivo. Kdor ima torej prosto-

voljne verske dvome, ne veruje trdno, je nezvest svoji krstni obljubi. Kadar se vam vzbujajo verski dvomi, ali vam jih vzbujajo drugi s protiverskim govorjenjem, izbite si jih brž ko brž iz glave in recite z evangeljskim stotnikom: „Verujem, Gospod! pomagaj moji neveri.“ (Mark. 9, 23.) Pa ne samo trdno, ampak tudi stanovitno verovati vse, kar uči sveta katoliška cerkev, obljubimo pri svetem krstu. Zaraditega moramo biti pripravljeni, rajše dati vse, tudi življenje, kakor odpasti od vere ali jo zatajiti. „Kdor bo mene spoznal pred ljudmi“, rekel je Jezus, „tistega bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih. Kdor pa mene zataji pred ljudmi, ga bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih.“ (Mat. 10. 32, 33.) O prvih kristijanih je rekel sv. Pacijan, škof v mestu Barceloni: „Kristijani ne znajo o svoji veri učeno govoriti in jo znanstveno braniti; pač pa znajo zanjo umreti.“ Prvi kristijani niso žrtvovali za sveto vero samo svojega premoženja, svojih častij, svojih visokih služb, ampak dali so zanjo tudi kri in življenje. Tiste kristijane, ki so iz strahu pred mukami zatajili svojo vero ali storili kaj takega, kar je bilo zatajenju podobno, so izključili iz cerkve. Kakor so prvi kristijani rajše vse žrtvovali, kakor pa odpadli od vere ali jo zatajili, tako moramo tudi mi rajše vse izgubiti kakor pa sveto vero, ki je svetilo našega življenja na potu v nebesa. Da pa ne boste v nevarnosti izgubiti sveto vero, ogibajte se takih družb, v katerih se ona zasmehuje, ne sklepajte prijateljstva z brezvernimi tovariši, ne prebirajte veri sovražnih knjig in časnikov, v katerih se blatijo verske resnice, v katerih se grdijo s podlim obrekovanjem služabniki svete cerkve.

Pri svetem krstu obljubimo:

3. da hočemo po tej veri živeti do smrti.

Jezus Kristus, piše sv. Luka, „je začel delati in učiti“. (Dej. ap. 1, 1.) S tem je hotel pokazati, kako potrebno je življenje po veri. V tistem hipu, ko se krstna voda izlije na krščencevo glavo in se izrečejo besede: „Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in svetega Duha“, postane kristijan, dobi ime od Kristusa. Kakor pa Kristus svojih naukov ni samo učil, ampak tudi živel, kakor je učil; tako mora tudi on, ki ima po svetem krstu postati kristijan, obljubiti, da hoče po veri živeti do smrti. To zahteva tudi Kristus, ko pravi: „Ne vsak, kateri mi pravi: Gospod, Gospod! pojde v

nebeško kraljestvo, ampak kdor stori voljo mojega Očeta, ki je v nebesih, tisti pojde v nebeško kraljestvo.“ (Mat. 7, 21.) Isto so zahtevali apostoli od prvih kristijanov. „Kaj pomaga, moji bratje“, pisal je sv. Jakob, „ako kdo pravi, da vero ima, del pa nima? Ga bo li vera mogla vzveličati? ... Kakor je telo brez duše mrtvo, tako je tudi vera brez dobrih del mrtva.“ (Jak. 2, 14, 26.) In niso-li bili prvi kristijani prepričani, da morajo ne samo vse verovati, ako hočejo biti pravi kristijani, ampak tudi po veri živeti? Gotovo! Čemu bi bili drugače toliko molili, se postili, se mrtvili? Čemu bi si bili odrekali posvetno razveseljevanje in se neprestano vojskovali zoper svoje meso? Čemu bi se bili drugače vadili v ponižnosti, potrpežljivosti, v ljubezni do bližnjega in v drugih čednostih? Čemu so bežali pred svetom v divje pustinje in se zapirali v samostane? Zato, ker so bili prepričani, da ni dovolj, če človek vero ima, ampak da je treba tudi živeti, kakor vera zahteva. Tudi naša dolžnost je, da živimo po naukih svete vere, in sicer ne samo en teden, en mesec, eno leto, ampak vse naše življenje, do smrti; „zakaj mi vsi se moramo pokazati pred sodnjim stolom Kristusovim, da prejme slehern v svojem telesu, kakor je delal, ali dobro ali hudo.“ (II. Kor. 5, 10.) Ne bomo sojeni le po tem, kar smo verovali ali kar nismo verovali, zakaj „kdor ne veruje, je že sojen“, (Jan. 3, 18.) ampak po tem bomo sojeni, kar smo storili dobrega ali hudega. Ako bomo mogli sodnji dan reči ne samo: „Gospod, mi smo bili kristijani, smo verovali, kar si nas učil po sveti katoliški cerkvi, ampak tudi: Mi smo po veri živeli, smo se ogibali greha, izpolnjevali zapovedi božje in cerkvene, smo molili, se postili, zatajevali, skazovali dela telesnega in duhovnega usmiljenja, potem nam bo Gospod zaklical: „Pridite, blagodarjeni mojega Očeta; posedite kraljestvo, katero vam je pripravljeno od začetka sveta.“ (Mat. 25, 34.) Ako pa se približamo brez dobrih del, zadele nas bodo besede: „Poberite se izpred mene, prokleti, v večni ogenj.“ (Mat. 25, 41.) Ako pa se bo tistim, ki so brez dobrih del, že tako hudo godilo, kako se bo godilo šele tistim, ki prinesejo pred sodnji stol Gospodov samo hudobna dejanja? Kaj bodo ti počeli?

551. Kdo namestu otročičev izpové sveto vero in stori krstno obljubo?

Namestu otročičev izpovedó sveto vero in storé krstno obljubo njihovi botri.

Otroci ne morejo sami izpovedati svete vere in storiti krstne obljube. Ker pa morajo tudi taki, ki so bili krščeni kot otročiči, izpolnjevati vse to, k čemur veže človeka sveti krst, kadar odrasejo, je treba, da namestu njih kdo drugi izpové sveto vero in stori krstno obljubo. To so krstni botri. Boter je latinska beseda in pomeni po naše oče. Krstni botri bi se torej lahko imenovali tudi krstni stariši. Navada jemati botre k svetemu krstu je že zeló stara, zakaj že cerkveni pisatelj Tertulijan in sveti Ciril Aleksandrijski omenjata v svojih spisih krstnih botrov. Krstni botri se jemljejo h krstu odraslih kakor h krstu otročičev, da bi bili priče, da so krščenci prejeli sveti krst. Pri krstu otročičev, ki še sami ne morejo govoriti, ki še sami ne morejo ničesar obljubiti, pa so botri pričujoči tudi zato, da otročiče pri krstu držé, posebno pa, da na mestu njih odgovarjajo na krstiteljeva vprašanja in da namestu njih izpovedó sveto vero in storé krstno obljubo. Krstni botri zato molijo s krstiteljem „apostolsko“ vero in „očenaš“, in ko krstitelj vpraša krščenca: „Se odpoveš hudiču? — in vsemu njegovemu dejanju? — „in vsemu njegovemu napuhu?“ odgovarjajo: „Se odpovem.“ Ravnotako odgovarjajo na vprašanja: „Veruješ v Boga, Očeta vseмогоčnega, stvarnika nebes in zemlje? — Veruješ v Jezusa Kristusa, Sina njegovega edinega, Gospoda našega, kateri je rojen bil in je trpel? — Veruješ v svetega Duha, sveto katoliško cerkev, občestvo svetnikov, odpuščanje grehov, vstajenje mesa in večno življenje?“ namestu otročiča in v njegovem imenu: „Verujem“, in na vprašanje: „Hočeš krščen biti?“ „Hočem?“

552. Ali smo dolžni izpolnjevati obljubo krstnih botrov?

Obljubo krstnih botrov smo dolžni izpolnjevati, ker so krstni botri obljubili samo to, kar je za vzveličanje potrebno, in kar bi bili morali obljubiti tudi mi sami, če bi bili mogli.

Morebiti bi utegnil kdo napačno misliti, da tega, kar so naši krstni botri namesto nas obljubili, nismo dolžni iz-

polnjevati, ker tega nismo sami obljubili. Ako bi bili krstni botri obljubili kaj takega, kar za vzveličanje nikakor ni potrebno, razven tega pa še zelo težko, bi ne bili dolžni izpolnjevati njihove obljube. Toda, kaj so obljubili krstni botri namestu nas? Samo to, kar je za vzveličanje potrebno. Obljubili so, da se hočemo odpovedati hudobnemu duhu, njegovemu napuhu in vsemu njegovemu dejanju. Ali ni to k vzveličanju potrebno? Bog nas je ustvaril, nam podaril dušo in telo, in vse dušne in telesne zmožnosti, ne pa hudobni duh, zato je naša dolžnost, da Bogu samemu služimo, nikakor pa ne njegovemu zoperniku, ki nima nikake pravice do naše službe. Krstni botri so obljubili, da hočemo trdno in stano- vitno verovati, kar uči sveta katoliška cerkev. Tudi to je potrebno k vzveličanju, zakaj „brez vere ni mogoče dopasti Bogu“. (Hebr. 11, 6.) Krstni botri so slednjič obljubili, da hočemo po sveti veri živeti do smrti. Tudi to je za vzve- ličanje neobhodno potrebno, kakor smodanes in že večkrat poprej slišali. Vse to, kar so krstni botri namestu nas ob- ljubili, bi bili morali obljubiti tudi mi sami, če bi bili mogli. Iz vsega tega sledi, da nam ni dano na voljo, ali hočemo izpolnjevati obljubo krstnih botrov, ampak, če hočemo v nebesa priti, jo moramo izpolnjevati. Sv. Krizostom pravi: „Obljube, ki jih storimo pri svetem krstu, so pogodba z Bogom.“ (Ad Antioch. hom. 21.) Pogodbe, katere sklepajo ljudje med seboj, se morajo izpolnjevati. Krstna obljuba, ki je pogodba z Bogom, se mora izpolnjevati še bolj, če so jo tudi storili krstni botri, ne pa mi sami; zakaj po naravnem, državnem in božjem pravu so dolžni otroci izpolnjevati po- godbe, katere sklenejo njihovi varuhi, posebno če imajo od te pogodbe veliko korist. Otrok dobi pri svetem krstu naj- imenitnejše milosti, zato pa je tudi dolžan izpolnjevati, kar so njegovi krstni botri v njegovem imenu obljubili. Silno težka odgovornost in strašna kazen čaka tiste, ki ne izpol- njujejo krstne obljube. „Oni kristijani“, pravi sv. Efrem, „ki niso zvesto izpolnjevali obljube, katero so storili pri krstu, bodo najpoprej pri posebni in pozneje pri poslednji sodbi slišali iz Jezusovih ust strašne besede angeljske: Hudobni hlapec! iz tvojih ust te obsodim in pogubim, iz tvojih lastnih obljub, ki si jih tako slovesno storil, vender pa tako lahko- mišljeno prelomil.“ (In tract. de abrenunt.)

553. Kaj naj storimo, da se ne izneverimo krstni obljubi?

Da se ne izneverimo krstni obljubi, moramo jo večkrat ponavljati, zlasti na krstni in godovni dan, na dan svete birme, svete spovedi in svetega obhajila.

Krstni obljubi se izneveri ali krstni obljubi je nezvest, kdor ne izpolnjuje tega, kar je pri svetem krstu ali sam ali po svojih botrih obljubil. Da se to ne zgodi, moramo krstno obljubo večkrat ponavljati, večkrat znova obljubiti, kar smo obljubili pri svetem krstu. Tako ponavljanje je jako koristno zaradi tega, ker spominja, kako imenitno dolžnost smo prevzeli pri svetem krstu, ter nas ob enem vspodbuja, da bi jih tem zvesteje izpolnjevali.

Ponavljati krstno obljubo se zlasti spodobi na krstni dan, ki nas spominja, da smo bili prerojeni v novo, nadnaravno življenje, da smo postali otroci božji in dediči nebes, da smo postali kristijani. Ali ni torej spodobno, da si takrat pokličemo v spomin dolžnosti, ki nam jih naklada sv. krst, da ne bomo nečast delali svojemu vzvišenemu poklicu? — Godovni dan nas spominja onega svetnika, katerega imé so nam dali pri svetem krstu, da bi bil naš varih in vzglednik. Tega svetnika posnemajmo, da bomo postali sveti tudi mi, da se bomo ž njim kedaj v nebesih veselili. To pa nam bo najlažje mogoče, če bomo zvesto izpolnjevali krstno obljubo, zato pa jo ponavljajmo tudi na godovni dan. — Ponavljajmo krstno obljubo tudi na dan svete birme. Pri sveti birmi, katero prejmemo navadno v taki starosti, da že lahko spoznamo, kako imenitne dolžnosti smo prevzeli pri svetem krstu, postanemo vojščaki Kristusovi. Dobri vojščaki Kristusovi pa bomo le tedaj, ako si bomo pred vsem prizadevali biti dobri otroci božji, dobri kristijani. To biti pa nas spominja krstna obljuba. — Ako smo tako nesrečni bili, da smo se izneverili svoji krstni obljubi in po smrtnem grehu izgubili posvečujočo milost, izgubili pravico, biti otroci božji in dediči nebes, postanemo zopet lahko to, kar smo postali pri svetem krstu, ako vredno prejmemo zakrament svete pokore. Gotovo se torej spodobi, da na dan svete spovedi ponovimo krstno obljubo, da se nam bo lažje ogibati greha. — V svetem obhajilu se Jezus Kristus najtesneje z nami združi, kakor je

sam rekel: „Kdor jé moje meso in pije moja kri, ostane v meni in jaz v njem.“ (Jan. 6, 57.) Ker pride kralj nebeški v svetem obhajilu s premnogimi milostmi prebivat v nas, obljubimo mu na dan svetega obhajila znova zvestobo, katero smo mu obljubili že pri svetem krstu, obljubimo mu, da se nočemo več po smrtnem grehu ločiti od njega, ampak vedno z njim ostati združeni.

Zvršetek.

Po Mojzesovi smrti je peljal Jozuve izraelsko ljudstvo v obljubljeni deželo. Kratko pred svojo smrtjo je še enkrat ponovil zavezo, ki jo je Bog sklenil z izraelskim ljudstvom. Tako-le je govoril zbranemu ljudstvu: „Vi ste priče, da ste si sami izvolili Gospoda, da mu služite. In odgovorili so: Priče smo. Tedaj, je rekel, odpravite izmed sebe ptuje bogove, in uklonite svoja srca Gospodu, Izraelovemu Bogu. In ljudstvo je reklo Jozuветu: Gospodu, svojemu Bogu, bomo služili in bomo pokorni njegovim zapovedim. Tedaj je Jozuve ... vzel silno velik kamen in ga je postavil pod hrast, ki je stal v svetišču Gospodovem, in je rekel vsemu ljudstvu: Glej, ta kamen vam bođi v pričevanje, ker je slišal vse besede Gospodove, ki vam jih je govoril, da ne boste kje potem tajili in lagali Gospodu svojemu Bogu.“ (Joz. 24, 22—27.) Dragi v Kristusu! Ravno to, kar Jozuve in izraelsko ljudstvo, storili smo mi pri svetem krstu. Oni so se zavezali odpovedati se ptujim bogovom in služiti edino pravemu Bogu: mi smo se pri svetem krstu odpovedali hudobnemu duhu, njegovemu napuhu in vsemu njegovemu dejanju, obljubili smo, da hočemo trdno in stanovito verovati, kar uči sveta katoliška cerkev, in da hočemo po tej veri živeti do smrti. Krstni kamen nam je v pričevanje. On stoji v svetišču Gospodovem, da bi nas vsakokrat, kadar se nanj ozremo, kadar mimo njega gremo, spominjal obljube, ki smo jo pri svetem krstu Bogu storili. Ne izneverimo se krstni obljubi, da ne bo krstni kamen naš tožnik pred sodnjim stolom Kristusovim, ampak izpolnjujmo jo zvesto. Da nam bo pa to lažje mogoče, ponavljajmo večkrat krstno obljubo, potem bodo naša imena, ki so zapisana v krstni knjigi, zapisana tudi v knjigi življenja. Amen.

127. Krščanski nauk.

Krstni botri so priče, da je kdo prejel sveti krst. „Opominjam vas pred vsem, može kakor žene, ki ste držali pri krstu otroke, da sprevidite, da ste pred Bogom postali priče za one, katere ste sprejeli iz svete krstne kopeli“, pravi sv. Avguštin. (Serm. de temp. 163.) Botri odgovarjajo pri svetem krstu namestu krščenca, ako ta ne more, izpovedó namestu njega sveto vero in storé krstno obljubo. Ali nimajo krstni botri nikakih dolžnostij več do svojih krščencev? Da, imajo prav imenitno dolžnost.

554. Kakšno dolžnost imajo krstni botri?

Krstni botri imajo dolžnost, skrbeti za krščansko izrejo svojih krščencev, zlasti če tem stariši pomrjó ali zanemarjajo svojo dolžnost. Zato morajo krstni botri sami biti dobri katoličani in v primernih letih.

Stariši imajo pred vsemi drugimi dolžnost, skrbeti za krščansko izrejo svojih otrok, zakaj njim jih izroči sveta cerkev, ko jih v svetem krstu prerodi v otroke božje in dediče nebes. Stariši imajo torej skrbeti, da otroci svoje pravice do nebes ne izgubijo. Zato je dolžnost starišev, da jih v sveti veri ali sami podučujejo ali pa skrbijo, da jih kdo drugi podučuje; stariši imajo dolžnost, da navajajo svoje otroke k vsemu dobremu, da jih varujejo zapeljevanja in jim dajejo dober vzgled, da jih svariijo in, ako treba kaznujejo. Toda mnogokrat se zgodi, da stariši ne morejo izpolnjevati svojih dolžnostij do otrok, ker poprej umrjó. V takem slučaju morajo krstni botri prevzeti dolžnosti starišev. Sv. Avguštin pravi: „Dolžnost botrov je. opominjati krščence, da si ohranijo čistost, da se vadijo v pravičnosti in da ohranjujejo sveto ljubezen. Vcepiti jim morajo potem prav posebno apostolsko veroizpoved, Gospodovo molitev, deset zapovedij in temeljne resnice krščanske vere.“ (Serm. de temp. 165.) Dolžnost, skrbeti za krščansko izrejo krščencev, pa imajo krstni botri tudi takrat, če stariši zanemarjajo svojo dolžnost. Če se tudi stariši ne brigajo za to, da bi se njihovi otroci krščansko izredili, imajo vendar otroci še pravico do krščanske

izreje, ker so po svetem krstu postali kristijani. Ako jih torej stariši ne podučujejo v pravi veri ali jih ne pustijo podučevati, ako jih stariši ne navajajo k vsemu dobremu in jih ne varujejo zapeljevanja, ako jih stariši ne svariijo, kadar je treba, morajo krstni botri to storiti. Iz tega lahko sprevidijo tisti, ki so krstni botri, da ni dovolj, ako otroka pri krstu držijo, namestu njega pri svetem krstu odgovarjajo, izpovedó sveto vero in storé krstno obljubo, plačajo krstni obed in krščencu vsako leto kak dar podelijo, ampak prva in najimenitnejša dolžnost krstnih botrov je, da skrbijo za krščansko izrejo svojih krščencev. Čeravno je biti krstni boter dobro delo krščanske ljubezni, naj tisti, ki so prošeni za botre, poprej dobro premislijo, ali bodo mogli izpolnjevati vse dolžnosti krstnih botrov, zlasti pa naj to dobro pomislijo takrat, kadar jih prosijo za botre taki stariši, o katerih že poprej vedó, da jim je vse drugo bolj na skrbi, kakor krščanska izreja otrok.

Ker morajo krstni botri skrbeti za krščansko izrejo krščencev, ne more biti krstni boter vsak poljubni človek, ampak le tisti, o katerem se vé, da je sposoben, pa tudi voljan, izpolnjevati dolžnosti krstnega botra, torej dober katoličan, ki sam vestno izpolnjuje svoje krščanske dolžnosti, in o katerem se more pričakovati, da bode tudi boterske dolžnosti prav izpolnjeval. Krstni boter torej ne more biti kak nevernik, ne jud, ne protestant, tudi ne tak, ki je iz svete cerkve izobčen, nobeden hudodelnik in nobeden tak človek, ki s pregrešnim življenjem drugim daje očitno pohujšanje. Kako bodo taki ljudje izpolnjevali boterske dolžnosti? Botri tudi ne morejo biti redovniki, ker tudi ti, čeprav so dobri katoličani, ne morejo izpolnjevati boterskih dolžnostij. Botri morajo tudi biti v primernih letih, torej ne premladi, ki niti ne vedó, kakšne dolžnosti prevzamejo kot krstni botri. Osebe moškega spola, ki se jemljejo za botre, naj bodo vsaj štirinajst, osebe ženskega spola vsaj dvanajst let stare, že birmane in lepega krščanskega vedenja. Kadar torej stariši izbirajo svojim otrokom krstne botre, naj bodo v resnici izbirčni, naj ne izberejo takih, ki se za vero in za življenje po veri malo ali nič ne brigajo; tudi naj ne gledajo na veljavo in bogastvo, ampak izberejo naj take botre, o katerih so prepričani, da bodo sposobni in voljni izpolnjevati dolžnosti krstnih botrov tako, kakor zahteva sveta vera.

555. *Kaj je o krstnih botrih še pomniti?*

O krstnih botrih je še pomniti, da postanejo krščencu nekako duhovni stariši, in da zato ne morejo ne ž njim ne ž njegovimi stariši skleniti zakona.

Krstni botri sicer ne prerodijo krščenca v duhovno življenje, zakaj to stori posvečujoča milost, vendar pa sodelujejo pri njegovem duhovnem rojstvu, imajo tudi dolžnost skrbeti za krščansko izrejo svojih krščencev, in zaraditega postanejo nekako duhovni stariši krščencu. Krščenec in njegovi botri, kakor tudi krščencevi telesni stariši in botri postanejo med seboj vsled tega duhovno sorodni. Ker pa je duhovno sorodstvo zakonski zadržek, ne morejo krstni botri ne s krščencem ne z njegovimi stariši skleniti zakona, razven ako bi se zakonski zadržek iz tehtnih vzrokov spregledal po višji cerkveni oblasti. Zakonski zadržek tudi ostane med krščencevimi botri in njegovimi stariši, ako krščenec umrje. Duhovno sorodstvo nastane tudi med krstiteljem in krščencem ter njegovimi stariši. Ako bi torej kak neduhovnik v sili krstil kako deklico, bi ne mogel ž njo ali njeno materjo skleniti zakona. Telesni stariši ne morejo biti botri svojih otrok, ker morajo biti duhovni stariši različni od telesnih, pa tudi zato ne, ker bi med očetom in materjo na ta način tudi nastalo duhovno sorodstvo, ki je zakonski zadržek.

556. *S čim se more nadomestiti zakrament svetega krsta, če ga ni mogoče prejeti?*

Če zakramenta svetega krsta ni mogoče prejeti, more se nadomestiti s krstom željâ in s krstom krvi.

Zakrament svetega krsta se imenuje tudi krst vode, ker se krščenec pri krstu oblije z vodo. Krst vode je nujno in neobhodno potreben, ker se brez njega nihče, celó otrok ne more vzveličati. Kdor torej more prejeti krst vode, ga tudi prejeti mora, ker se drugače nikakor ne more vzveličati. Toda na svetu je mnogo ljudi, katerim ni mogoče

prejeti krsta vode, da bi se dušno prerodili. Ker pa „Bog naš Vzveličar, hoče, da bi se vzveličali vsi ljudje in prišli do spoznanja resnice“ (I Tim. 2, 4.), je v svojem brezmejnem usmiljenju ukrenil, da se zakrament svetega krsta, če ga ni mogoče prejeti, more nadomestiti s krstom željâ in s krstom krvi. Krst željâ in krst krvi se imenujeta „krst“ v nepravem pomenu besede in le zato, ker učinita, četudi ne popolnoma, vendar večinoma to, kar krst vode, namreč izbrišeta izvirni greh in osebne grehe ter podelita posvečujočo milost, katera človeka dušno prerodi in ga stori otroka božjega in dediča nebes. S krstom željâ se morejo vzveličati samo odrasli ljudje, s krstom krvi pa tudi otročiči.

557. Kaj je krst željâ?

Krst željâ je resnična želja in resna volja, prejeti sveti krst ali, če se o krstu ničesar ne vé, storiti vse, kar je Bog zaukazal, da se doseže vzveličanje. S to željo in s to voljo pa mora biti združen popolni kes ali popolna ljubezen do Boga.

Kdor je o krščanski veri in o svetem krstu že kaj slišal ali je v sveti veri tudi že podučen, pa resnično želi in, če bi bilo mogoče, tudi resno hoče prejeti sveti krst, razven tega pa se tudi svojih grehov kesa iz popolne ljubezni do Boga, ker je namreč razžalil Boga, najpopolnejšo in najljubeznivejšo dobroto, ter ljubi Boga zavoljo njega samega nad vse, prejme s tem krst željâ; zakaj Bog mu njegovo resnično željo in resno voljo prejeti sveti krst, ako je ž njo združen popolni kes ali popolna ljubezen do Boga, tako zaračuni, kakor bi prejel sveti krst. Kdor pa o krstu ničesar ne vé, recimo, ker živi med pagani v kraju, kamor še nikdar ni stopila noga katoliškega misijonarja, kjer še nikdar niso slišali Kristusovega nauka, pa resnično želi in resno hoče storiti vse, kar je Bog zaukazal, da se doseže vzveličanje, in se svojih grehov kesa iz popolne ljubezni do Boga ter ga ljubi nad vse zavoljo njega samega, tudi prejme krst željâ; zakaj kdorkoli želi izpolniti vse, kar Bog hoče, tudi že želi prejeti sveti krst, ker to Bog hoče, in bi

ga tudi zares prejel, če bi ga mogel. Da se tisti, ki ima resnično željo in resno voljo, prejeti sveti krst ali, če o krstu ničesar ne vé, storiti vse, kar je Bog zaukazal, da se doseže vzveličanje, in razven tega ljubi Boga s popolno ljubeznijo in se kesa svojih grehov iz popolne ljubezni do njega, more vzveličati, nam priča sveto pismo. Jezus sam pravi: „Ako me kdo ljubi, bo moje besede izpolnjeval; in moj Oče ga bo ljubil, in bova k njemu prišla in pri njem prebivala.“ (Jan. 14, 23.) Učenec ljubezni, sv. Janez, pa piše: „Vsak, kateri ljubi, je iz Boga rojen.“ (I. Jan. 4, 7.) Iz teh dveh izrekov sledi, da vsak, ki resnično ljubi Boga ter resnično sovraži in studi vse svoje grehe, je prijatelj božji, je otrok božji, torej ne more biti ob enem otrok jeze božje, otrok satanov; njega namreč opraviči moč popolne ljubezni do Boga in iz te ljubezni izvirajočega popolnega kesa ter goreče hrepenenje po zakramentu svetega krsta. Tudi sveti očetje nam isto spričujejo, kakor sv. Avguštin, ki pravi, da se sveti krst ne nadomesti samo s tem, če kdo pretrpi zavorlo Kristusa mučeniško smrt, ampak tudi s tem, da veruje in poboljša svoje srce, ako svetega krsta ni mogoče prejeti. Cesar Valentinijan je ravno bil poklical sv. Ambrozija, da bi ga krstil, kar ga zavrtno umorijo. Ljudje so silno žalovali zlasti zaradi tega, ker je mladi cesar umrl brez svetega krsta. Sv. Ambrozij pa jih je potolažil, rekoč: „On da bi ne bil prejel milosti, po kateri je hrepenel? Gotovo jo je prejel, ker je po njej hrepenel.“ (De obitu Valent. n. 51.) Tudi tridentinski cerkveni zbor uči, da se zakrament svetega krsta more nadomestiti s krstom željâ. (Sess. 6. cap. 4.) Po krstu željâ se bodo vzveličali tisti pagani, ki izpolnjujejo naravni zakon, kateri je zapisan v njihova srca in jim ga razodeva njihova vest; po krstu željâ se bodo vzveličali tudi judje in tisti drugoverci, kateri natančno živijo po svoji veri, ker mislijo, da je prava vera, pa tudi želje imajo, v pravi veri živeti in umreti. Ako pa kak pagan ne izpolnjuje naravnega zakona, ali, ako kak jud ali krivoverec ne živi po svoji veri in smrtno greši, pa tudi nima nobenega hrepenenja po pravi veri, nobene želje, da bi storil vse, kar je Bog zaukazal, da se doseže vzveličanje, je sam kriv, ako ne bo vzveličan.

Opomniti še moram, da se po krstu željâ pač izbriše izvirni greh in vsi osebni grehi, katere je seveda treba resnično obžalovati, odpustijo se tudi vse večne kazni, ne pa vselej tudi vse časne. Krst željâ torej nima popolnoma

tiste moči, kakor krst vode. Krst željâ tudi ne vtisne neizbrisnega znamenja, ne pridruži človeka dejansko ali po zunanje cerkvi, tudi ga ne stori sposobnega, da bi mogel prejemati druge zakramente, do katerih imajo pravico le vidni udje svete cerkve. Če bi se torej kdo tudi opravičil po krstu željâ, moral bi vendar še pozneje prejeti krst vode, če bi mu bilo mogoče.

558. Kaj je krst krvi?

Krst krvi je mučeniška smrt, katero pretrpi nekrščen človek zavoljo Kristusa.

Mučeništvo pretrpi tisti, kateri zavoljo Kristusa res umrje, pa tudi tisti, ki pretrpi take muke, ki bi ga gotovo umorile, ako bi ga Bog čudežno ne rešil smrti. Sv. apostola in evangelista Janeza časti sveta cerkev kot mučenika, čeravno ni umrl mučeniške smrti, pa bi bil lahko umrl, ker so ga vrgli v kotel vrelega olja, pa ga je Bog čudežno ohranil živega. Krst krvi prejme torej tisti nekrščeni človek, ki zavoljo Kristusa res pretrpi mučeniško smrt ali pa vsaj pretrpi smrtonosne muke, čeravno vsled njih ne umrje, ker ga Bog čudežno obvaruje smrti. Kdor svojo kri in svoje življenje zavoljo Kristusa ali zavoljo vere žrtvuje, je krščen, opravičen, posvečen v svoji lastni krvi. Naš Vzveličar Jezus Kristus je rekel: „Kdor bo mene spoznal pred ljudmi, tistega bom tudi jaz spoznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih.“ (Mat. 10, 32.) Kristusa ne moremo pred ljudmi bolje spoznati, kakor če zavoljo njega umrjemo; gotovo bo takega Jezus Kristus spoznal za svojega učenca pred svojim Očetom. Zopet pravi Kristus: „Kdor izgubi življenje zavoljo mene, je bo našel.“ (Mat. 10, 39) Tudi sveti očetje razločno učijo, da krst krvi nadomesti krst vode. Sv. Avgustin pravi: „Katerikoli umrjejo brez kopeli prerojenja za Kristusovo spričevanje, njim velja to v odpuščenje grehov toliko, kakor če bi bili očiščeni po sveti kopeli krsta.“ Petdeseterim modri-
janom, katere je sv. Katarina, mučenica, pred sodniki spreobrnila h krščanski veri in kateri bi imeli v ogenj vrženi biti, je rekla svetnica na njihovo tožbo, da morajo brez krsta umreti: „Bodite brez skrbi, zakaj kmalu boste krščeni v lastni krvi.“ Sveta cerkev je bila tako prepričana, da se tisti, ki brez krsta zavoljo Kristusa umrjejo, vzveličajo, da se ji

nikakor ni potrebno zdelo zanje moliti, in jih je častila kot svetnike, kakor, na primer, sv. Emerencijano, katero so kot katehumeno kamenovali pagani na grobu sv. Neže. Krst krvi je mnogo popolnejši kakor krst željâ, zakaj po krstu krvi se vzveličajo tudi otročiči, ki še ne morejo obuditi popolne ljubezni do Boga, ki še ne morejo imeti želje po svetem krstu. Zato časti tudi sveta cerkev s posebnim praznikom otročiče, ki so bili pomorjeni v Betlehemu in v okolici zavoljo Kristusa. Krst krvi tudi ne izbriše samo izvirnega greha in vseh osebnih grehov, ne odpusti samo vseh večnih, ampak tudi vse časne kazni. Zato pravi Ciprijan: „Ali more biti moč krsta vode večja in boljša, kakor spričevanje krvi, mučeništvo, po katerem človek Kristusa spozna pred ljudmi in je krščen v lastni krvi?“ Ker se po krstu krvi odpustijo tudi vse časne kazni, zato sveta cerkev ni nikdar molila ali opravljala svete daritve za dušni mir tistih, ki so brez krsta umrli mučeniške smrti zavoljo Kristusa. Ako je nekrščen človek obsojen k mučeniški smrti, pa ima na vesti smrtne grehe, mora obuditi popolno ljubezen do Boga in popolni kes zaradi svojih grehov ter imeti resnično željo in resno voljo, prejeti tudi krst vode. Le izredno, če bi brez mučenceve lastne krivde, denimo, ker za to ne vé, ne mogel obuditi popolnega kesa, ali ker ne utegne tega storiti, zadoščeval bi nepopolni kes. Ako bi pa bilo nekrščenemu človeku, ki je obsojen k mučeniški smrti, mogoče še poprej prejeti sveti krst, bi ga moral prejeti. Sv. Roman, eden izmed vojakov, ki so mučili sv. Lovrenca dijakona, zagledal je poleg svetnika lepega mladeniča. Po notranjem razsvetljenju je spoznal resničnost krščanske vere ter se takoj spreobrnil, na kar so ga obsodili v smrt. Predno pa so ga bičali in obglavili, je prosil sv. Lovrenca, naj ga hitro krsti: „Rekel je Roman sv. Lovrencu: Vidim pred teboj prekrasnega mladeniča, hiti me krstiti.“ (Ant. eccl.)

Z v r š e t e k.

V današnjem krščanskem nauku ste zvedeli, krščanski poslušavci, kakšne dolžnosti imajo krstni botri. Kogar torej prosijo za botra, naj dobro premisli, ali bo mogel izpolnjevati dolžnosti krstnega botra. Ako pa je kdo te dolžnosti prevzel, naj jih tudi vestno izpolnjuje, da se ne bodo njegovi krščenci pogubili po njegovi krivdi. Krščanske stariše pa opominjam,

da naj izbirajo svojim otrokom take krstne botre, o katerih vedó, da bodo mogli, pa tudi hoteli, izpolnjevati boterske dolžnosti. — Slišali smo tudi danes, da je mogoče nadomestiti zakrament svetega krsta s krstom željâ in s krstom krvi. Zahvalimo Boga, da daje s tem priliko vzveličati se tudi onim, ki ne morejo postati vidni udje svete cerkve. Amen.

128. Krščanski nauk.

„Vojska je človeško življenje na zemlji; in njegovi dnevi so kakor najemnikovi dnevi“, pravi potrpežljivi Job (7, 1.). Kakor se mora vojak ali vojskovati ali pa vsaj vaditi v orožju, kakor se mora najemnik mnogo truditi, tako ima vsak človek neprestano vojsko, se mora neprestano mnogo truditi, ako hoče srečno dokončati tek svojega življenja in doseči večno vzveličanje. Zlasti huda pa je duhovna vojska, ki se prične, kadar se začne človek zavedati. Človek se mora vojskovati zoper hudo poželjivost, vojskovati se mora zoper svet, vojskovati se mora zoper hudobnega duha, torej zoper trojnega sovražnika svojega vzveličanja. Res dobi kristijan pri svetem krstu obilne milosti za krščansko življenje, toda ker so sovražniki njegovega vzveličanja tako močni in mu jako lahko vzamejo duhovno življenje, v katero se je prerodil pri svetem krstu in katero je še slabo, kakor je slabo naravno življenje novorojenčev, je potrebno, da se še posebej pokrepča, potrdi in oboroži za duhovno vojsko v ravno tistem času, ko se prične duhovni boj. Predno je Jezus Kristus razposlal svoje učence po svetu kakor ovce med volkove, dal jim je svetega Duha, ki jih je potrdil. Ravnotako prejme tudi kristijan, ko mu je začeti boj zoper trojnega sovražnika njegovega nadnaravnega življenja, posebno pomoč svetega Duha v zakramentu svete birme. Ker nam sveta birma pomaga, da ne omagamo v nevarnostih duhovnega boja, je treba, da se zlasti dobro podučite o tem zakramentu.

2. Zakrament svete birme.

559. *Kaj je sveta birma?*

Sv. birma je zakrament, v katerem krščeni človek s pokladanjem škofovih rok, z maziljenjem s sv. krizmo in škofovo besedo prejme posebno milost svetega Duha, ki ga v veri potrdi, da jo more stanovitno pričati in po njej živeti.

Beseda „birma“ je vzeta iz latinskega jezika in pomeni po naše potrjenje, pokrepčanje. Da je to imé popolnoma primerno, bomo razvedili pozneje, ko se bomo učili, katere milosti nam podeli ta zakrament.

Sveta birma je res zakrament, ker ima vse tri reči, ki so potrebne pri vsakem zakramentu, namreč vidno in podelilno znamenje, nevidno milost in postavitev po Jezusu Kristusu. Vidno in podelilno znamenje, ki ne kaže notranje milosti samo po zunanje, ampak jo tudi podeli, je pokladanje škofovih rok, maziljenje s sveto krizmo in škofova beseda, to je tiste besede, katere škof izgovarjajo, ko mazilijo birmanca s sveto krizmo. Vidno znamenje naznanja katekizem z besedami: „s pokladanjem škofovih rok, z maziljenjem s sveto krizmo in škofovo besedo“ — Nevidna ali notranja milost, katero to znamenje kaže po zunanje in jo po notranje podeli, je posebno ta, da sveti Duh krščenega človeka potrdi, da more vero stanovitno pričati in po njej živeti. — Da je Jezus Kristus postavil zakrament sv. birme, in kdaj se je to zgodilo, nam sv. pismo naravnost ne pové, ker sploh ne pové vsega, kar je Jezus storil in učil. Sveti evangelist Janez pravi ob koncu svojega evangelija: „Je pa tudi še veliko drugega, kar je Jezus storil; in ko bi se to vsako posebej popisovalo, menim, da bi na ves svet ne šle knjige, katere bi bilo treba pisati.“ (Jan. 21, 25.) Pa četudi nam sveto pismo ne pové naravnost, da in kedaj je postavil Jezus Kristus zakrament svete birme, vendar ne smemo in ne moremo nad tem dvomiti, da ga je res postavil, kakor tudi druge zakramente. Že preroki so napovedovali, da bo v novi zavezi Gospod izlil svojega Duha na vse ljudi, kakor n. pr. prerok Izaija (44, 1—5.), zlasti pa prerok Joel, po katerem

je napovedal Gospod to-le: „Izlil bom svojega Duha čez vse meso“, to je čez vse ljudi... „Pa tudi čez svoje hlapce in dekle bom tiste dni izlil svojega duha.“ (Joel 2, 28. 29.) Ljudje vseh stanov, vsake starosti in obojnega spola se bodo udeleževali darov svetega Duha. Da se imajo te besede prerokove umevati o prihodu svetega Duha v novi zavezi, razložil je sam prvak apostolov, sv. Peter. Ko je na binkoštno nedeljo po prihodu svetega Duha začel oznanjevati Kristusov nauk zbranim Judom, je navedel besede preroka Joela in potem je rekel: „Prejeli boste dar svetega Duha. Zakaj vam je dana obljuba (v kateri se obeta sv. Duh) in vašim otrokom, in vsem, kateri so daleč, katerekoli bo poklical Gospod naš Bog.“ (Dej. ap. 2, 16 – 39.) Jezus je sam obljubil svetega Duha apostolom. „Za vas je dobro, da jaz grem“, rekel jim je po zadnji večerji. „Zakaj ako ne grem, Tolažnik ne bo k vam prišel; ako pa grem, ga vam bom poslal.“ (Jan. 16, 7.) Jezus pa je obljubil svetega Duha tudi vsem, kateri bodo nanj verovali. „Če je kdo žejen“, je rekel, „pride naj k meni in pije. Kdor veruje v me, kakor pravi pismo, tekle bodo iz osrčja njegovega reke žive vode.“ Sveti evangelist Janez dostavlja tem besedam v razlago: „To je pa rekel Jezus o Duhu, ki so ga imeli prejeti, ti, ki so vanj verovali“ (Jan. 7, 37–39.) Kar pa je Jezus obljubil, to tudi izpolnjuje, ker je neskončno resničen in zvest. Apostolom in tistim vernikom, ki so bili z apostoli zbrani v Jeruzalemu, je poslal svetega Duha na binkoštno nedeljo, drugim vernikom pa ga podeljuje v zakramentu svete birme; zakaj kakor apostolom ni le podelil svetega Duha v zakramentu svetega krsta, ampak ga je še pozneje v obilnej meri izlil nad nje, da jih je potrdil, tako je tudi poskrbel, da drugi verniki ne prejmejo milosti svetega Duha samo v zakramentu svetega krsta, ampak tudi v zakramentu svete birme, da bi se potrdili, da bi bili navdani z močjo iz visokosti“ (Luk. 24, 29.) in bi tako mogli sveto vero stanovitno pričati in po njej živeti

560. Odkod vemo, da je Jezus Kristus postavil sakrament svete birme?

Da je Jezus Kristus postavil sakrament svete birme, vemo:

1. iz svetega pisma, ki pripoveduje, da so apostoli birmovali.

Dijakon Filip je z velikim vspehom oznanjeval Kristusov nauk v Samariji. „Množice so poslušale z enim duhom, kar je Filip govoril, ker so slišale in videle znamenja, katera je delal.“ Filip jih je krstil. „Ko so bili pa slišali apostoli, kateri so bili v Jeruzalemu, da je Samarija sprejela božjo besedo, so jim poslali Petra in Janeza. In sta prišla in sta zanje molila, da bi prejeli svetega Duha. Zakaj v njih nobenega še ni bil prišel, ampak samo krščeni so bili v imenn Gospoda Jezusa (po Jezusovi naredbi). Tedaj sta roke nanje pokladala (to se pravi, da sta jih birmala), in so prejeli svetega Duha.“ (Dej. ap. 8. 5—17.) Drugokrat pripoveduje sv. pismo, da je prišel sv. Pavel v Efez, in našel neke učence, in jim je rekel: Ali ste prejeli svetega Duha, ko ste verni postali? Oni pa so mu rekli: Saj še slišali nismo, da je sveti Duh. On pa je rekel: Na kaj ste bili tedaj krščeni? So odgovorili: Na Janezev krst. Pavel pa je rekel: Janez je krščeval ljudstvo s krstom pokore, rekoč, da naj verujejo v njega, kateri bo za njim prišel, to je, v Jezusa. Ko so pa to slišali, so bili krščeni v imenu Gospoda Jezusa. In ko je Pavel položil roke nanje, je prišel nanje sveti Duh, in so govorili jezike in prerokovali.“ (Dej. ap. 19, 1—6.) Iz teh dveh poročil svetega pisma spoznamo, da je bilo pokladanje rok, s katerim so apostoli delili vernikom svetega Duha, od svetega krsta različno vidno in podelilno znamenje, ki je imenujemo sveto birmo. Ker pa apostoli niso mogli iz lastne moči s pokladanjem rok in z molitvijo podeljevati svetega Duha in njegovih milosti, sledi iz tega, da je Jezus Kristus, začetnik vse milosti, postavil sveto birmo, da ima torej od njega moč podeljevati milost, kakor drugi sakramenti, in da so apostoli, kadar so delili sveto birmo, ravnali samo kot služabniki Kristusovi in delivci (oskrbniki) skrivnostij božjih.“ (I. Kor. 4, 1.)

Da je Jezus Kristus postavil zakrament sv. birme, vemo:

2. iz stalnega izročila svete cerkve.

Sveta cerkev je od apostolskih časov sem do današnjega dne vedno učila, da je sveta birma pravi, od Jezusa Kristusa postavljeni zakrament. To nam spričujejo mnogi izreki cerkvenih očetov in določila cerkvenih zborov. Sv. Klement, učenec apostolov in pozneje papež, pravi: „Brez zamude je treba hiteti, ter vsem podeliti prerojenje (krst), po tem pa naj jih škofje zaznamujejo (birmajo), kakor smo prejeli od sv. Petra, in kakor so učili po božjem povelju vsi drugi apostoli.“ Sv. Dijonizij Areopagita, učenec sv. Pavla, pravi: „Krščeni se pripelje oblečen v belo oblačilo pred škofa, ki ga zaznamuje s posvetilnim mazilom.“ Kako bi se moglo to maziljenje imenovati posvetilno, ako bi ne bilo podelilno znamenje nevidne milosti? Sv. Ciprijan († 258 po Kr.) pravi: „Krščeni naj se tudi mazili, da bode, kadar je prejel krizmo, maziljenec božji, in da bo imel v sebi milost Kristusovo.“ Drugokrat piše: „To je tudi dandanes v navadi, da se tisti, ki so krščeni, postavljajo pred cerkvene predstojnike (škofe), da prejmejo po naši molitvi in po pokladanju naših rok svetega Duha.“ (Ep. 37. n. 9. ad Jubaian.) Sv. Hijeironim piše: „Ali mari ne veš, da je v cerkvi navada, pokladati na krščene pozneje roke in poklicati nanje sv. Duha?“ On trdi, da je splošen nauk svete cerkve, da je Jezus Kristus postavil sveto birmo, dasiravno nam ni natanko znano, kedaj je to storil. Sv. Avguštin pa pravi: „Zakrament krizme je v vrsti vidnih znamenj zelo svet kakor krst.“ (C. lit. Petil. l. 2. n. 239.) Sploh vsi cerkveni očetje, ki so kedaj pisali o sveti birmi, jo imenujejo v svojih spisih od Jezusa Kristusa postavljeni zakrament. Ker je torej sveta cerkev, nezmotljiva učiteljica narodov, vedno in povsod učila, da je Jezus Kristus postavil zakrament svete birme, mora tudi vsak katoliški kristijan imeti ta nauk za versko resnico. Zato je sv. cerkev v trid. cerkvenem zboru izjavila: „Kdor bi trdil, da je birma krščenih le nepotreben obred, in ne velikoveč pravi in resnični zakrament, ali da nekdanj ni bila nič drugega kakor nekaj poduk, pri katerem so tisti, ki so se bližali mladeniškim letom, spoznali pred cerkvijo svojo vero, bodi izobčen.“ (Sess. 7. can. 1.)

561. *Katere milosti nam podeli sv. birma?*

Sveta birma nam podeli te-le milosti:

1. pomnoži nam posvečujočo milost.

Sveta birma je zakrament živih, zato mora tisti, ki jo hoče vredno prejeti, biti na duši živ, to je imeti mora posvečujočo milost. Ker mora birmanec že imeti posvečujočo milost, kadar prejme sveto birmo, zato mu jo ta zakrament kakor tudi drugi zakramenti živih pomnoži, in sicer na prav posebni način. V zakramentu svetega krsta prerodi posvečujoča milost človeka v novo, nadnaravno življenje, toda to življenje še ni dovolj razvito, je še slabo, kakor je še nerazvito in slabo naravno življenje novorojenega otroka. Kakor pa doseže novorojenec s tem, da raste, da se njegovo naravno življenje bolj in bolj razvija, sčasoma svojo popolno velikost in moč, tako se krščencevo nadnaravno življenje po zakramentu svete birme ukrepi in izpopolni. Posvečujoča milost, ki jo je človek prejel pri svetem krstu, ga je storila svetega in Bogu dopadljivega, po sveti birmi pa postane še svetejši, Bogu še ljubši; pri svetem krstu je postal otrok božji in dedič nebes, sveta birma pa ga usposobi, da doseže še višjo čast in višjo stopnjo vzveličanja v nebesih. Jezus Kristus je imenoval posvečujočo milost svatovsko oblačilo duše. Po sveti birmi torej postane svatovsko oblačilo duše še lepše, kakor je bilo poprej. Ako je najmanjša milost več vredna kakor vsi zakladi sveta, kolike cene mora biti torej pomnožitev posvečujoče milosti, ki nam jo podeli sveta birma. Večja ko je vrednost kake reči, tem skrbneje se mora čuvati. Ako pa je že naša sveta dolžnost, da si čuvamo z vso skrbjo posvečujočo milost, ki smo jo prejeli pri svetem krstu, si moramo s še večjo skrbjo čuvati posvečujočo milost, katero nam je sveta birma pomnožila.

Kakor vsak zakrament podeli še svojo posebno milost, katere ne more podeliti nobeden drug zakrament, tako tudi sveta birma. Katero posebno milost pa nam dá sveta birma? Katekizem pravi:

2. dá nam posebno milost, da moremo vero stanovitno pričati in po njej živeti.

Krščenec obljubi pri svetem krstu, da hoče trdno in stanovitno verovati, kar uči sveta katoliška cerkev, in da

hoče po tej veri živeti do smrti. Obljubiti kaj je lahko, toda obljubo izpolnjevati vse dni svojega življenja, je težko, posebno če ima človek toliko dušnih sovražnikov. Razen tega ne smemo pozabiti, da nam tudi še po svetem krstu ostane slabost volje, neka boječnost in malosrčnost, ki nas ovira v izpolnjevanju krščanskih dolžnostij. „Sveti Duh pa podpira našo slabost“, (Rimlj. 8, 26) sveti Duh nam podeli v zakramentu svete birme posebno milost, katera nam to slabost, to boječnost in malosrčnost odvzame, da moremo vero stanovitno pričati; on prežene iz naših src strah pred ljudmi, da se ne bojimo njihovega zaničevanja, zasramovanja, preganjanja in drugih ovir, katera nam napravljajo, ampak da „smo trdni v veri“. (I. Petr. 5, 9.) Sveti Duh nam podeli dar modrosti, kateri nam pomaga spoznavati, občudovati in ljubiti Boga naravnost o njegovi slavi in popolnosti ter vse presojudati in ceniti po tem spoznanju in tej ljubezni.“ Sveti Duh nam podeli dar umnosti, ki nam pomaga natančneje spoznavati pomen verskih resnic, ker nas razsvetli, da sprevidimo, razumemo pomen besedij, iz katerih je sestavljena kaka verska resnica, in dobimo neko zagotovilo, da je Bog hotel to in samo to povedati, ničesar drugega. Sveti Duh nam podeli dar svéta, ki nam pomaga v dvomih in težavnih rečeh se odločiti za to, kar je Bogu ljubo. Sveti Duh nam podeli dar učenosti, ki nam pomaga doseči trdno prepričanje, da so razodete resnice verodostojne, in spoznati, kaj naj storimo ali opustimo. Kako sveti Duh potrjuje s svojo milostjo boječe, malosrčne, vidimo prav posebno nad apostoli. Predno je prišel sveti Duh nad nje, so bili podobni otrokom, ki so sicer presrčno ljubili Jezusa, pa so bili preslabi, da bi bili ob času skušnjave pokazali svojo ljubezen do njega. Apostol Peter, ki je slovesno zatrjeval, da je pripravljen z Jezusom vred umreti, ga je trikrat zatajil; drugi apostoli, ki so zatrjevali isto, so drug za drugim pobegnili, ko so sovražniki vjeli Jezusa, in še potem, ko je že od mrtvih vstal in se jim prikazal, si niso upali na dan iz strahu pred Judi. Ko pa jih je potrdil sveti Duh na binkoštno nedeljo, se niso bali pred vsem svetom. Še tisti dan so začeli očitno, prostodušno, srčno, pogumno in neprestrašeno oznanjevati Jezusov nauk in sicer s toliko gorečnostjo, da so jim nekateri očitali, da so sladkega vina polni. Nobena reč jih ni več strašila, ne trud, ne preganjanje, ne smrt. Tako je sveti Duh potrdil apostole, da so vero v križanega Jezusa pred vsem svetom očitno

pričali. Kakor apostole potrjeval je sveti Duh tudi druge vernike. Na milijone mučnikov in mučenic je potrjeval sv. Duh tako, da so za krščansko vero prenašali najgrozovitejše muke in z veseljem žrtvovali za njo kri in življenje. Milost svetega Duha pa še tudi zdaj potrjuje birmance, da svojo vero morejo stanovitno pričati, ako ji le sami ne delajo ovire.

Milost svetega Duha pa birmance tudi potrdi, da morejo po veri živeti. „Vse premorem v njem, kateri me krepča“, (Filiplj. 4, 13.) je rekel sv. Pavel. Apostoli niso le stanovitno pričali svete vere, ampak so tudi po njej živeli; prvi kristijani so živeli kakor svetniki in so se rajše odpovedali vsemu, kakor pa da bi grešili. Sv. Duh podeli birmancem dar moči, ki jim pomaga premagati vse težave, ki nas ovirajo na potu vzveličanja; podeli jim dar pobožnosti, ki jim pomaga gojiti vedno otroško mišljenje do Boga; podeli jim dar strahu božjega, ki jim pomaga iz spoštovanja do božjega veličastva izogibati se vsega, kar bi utegnilo biti Bogu neprijetno. Naj si ima birmanec še toliko in še tako hudih bojov, naj mu svet, huda poželjivost in hudobni duh s svojimi skušnjavami delajo še toliko silo, da bi ga spravili v greh in pogubo, naj bo tudi zasramovan, zaničevan, preganjan, on ne izgubi srčnosti, ker „je navdan z močjo iz visokosti“. (Luk. 24, 49.) Sv. Vincencij Fereri méni, da si bo antikrist ob koncu sveta zlasti prizadeval zabraniti, da bi kristijani ne prejemale svete birme, ker bodo potem lažje odpadli od vere.

Kaj nam še podeli sveta birma?

3. vtisne nam neizbrisno znamenje vojščakov Kristusovih.

Kdor je prejel samo sveti krst, je kakor „novorojeni otrok“. (I. Petr. 2, 2.) Kakor pa je otrok sicer podložnik svojega kralja in uživa vse državljske pravice, vendar pa ni uvrščen med vojake, ravnotako je kristijan, ki je prejel samo sveti krst, sicer ud kraljestva Kristusovega na zemlji, njegov podložnik, ima krščanske dolžnosti in pravice, toda vojščak Kristusov še ni. Med vojake Kristusove se uvrsti, za vojaka Kristusovega se potrdi kristijan po zakramentu svete birme, zakaj ona mu vtisne neizbrisno znamenje vojščakov Kristusovih. Sv. Pavel imenuje neizbrisno znamenje, katero

vtisne duši sveta birma, zapečatenje. „Kateri nas potrjuje z vami v Kristusu“, pisal je Korinčanom, „in nas je mazilil, je Bog, kateri nas je tudi zapečatil in dal zastavo Duha v naša srca.“ (II. Kor. 1, 21.) Efežanom je pisal: „Nikar ne žalite svetega Duha božjega, s katerim ste zapečateni za dan odrešenja.“ (Efež. 4, 30.) Znamenje, katero vtisne duši sveta birma, je različno od onega, ki je vtisne sveti krst, in v večnosti se bo na tem znamenju precej dalo spoznati, kdo je bil birman, kdo pa ne. Vsled neizbrisnega znamenja, katero vtisne duši sveti krst, je kristijan dolžan spoznavati sveto vero le s tem, da krščansko živi in zlasti prejema svete zakramente; očitno spoznavati jo z besedami je dolžan samo pred preganjavci; birmanec pa, kateremu se vtisne neizbrisno znamenje vojščaka Kristusovega, pa ima tudi drugače in zlasti dolžnost, očitno spoznavati Kristusovo vero z besedami in dejanji, (S. Thom. 3, 9. 72, a. 5 ad 2.) se zanjo potegovati, jo braniti, dà, če treba, zanjo umreti. Tako so storili ob času preganjanja neštevilni mučenci, in sicer ne samo možje, ampak tudi žene in otroci. „Za vero, ki jo je potrdil dar svetega Duha, so se po vsem svetu vojskovali tako, da so prelili svojo kri, ne le možje, ampak tudi žene, ne le nedorasli dečki, ampak tudi nežne deklice“, pravi sv. Leon Veliki. (Serm. 2, c. 3. de ascens. Dom.) Neizbrisno znamenje, katero vtisne duši sveta birma, daje duši posebno stanovsko posvečenje in čast, je ob enem birmancu zagotovilo, da bo prejel ob času potrebe dovolj milostij, da se bo mogel srčno vojskovati in zmagati. Sveta birma vtisne duši neizbrisno znamenje, ako jo tudi birmanec nevredno prejme, in to znamenje bo ostalo duši vtisneno vekomaj, zato pa se tudi sveta birma, ne more več kakor enkrat veljavno prejeti.

Z v r š e t e k.

Sveta vera je začetek, korenina, podlaga in pravilo krščanskega življenja; brez vere ni mogoče dopasti Bogu in se vzveličati. Sv. Pavel pravi: „Ako pričaš s svojimi ustmi Gospoda Jezusa, in v svojem srcu veruješ, da ga je Bog od mrtvih obudil, boš vzveličan. Ker s srcem se veruje v pravičnost, z ustmi se pa priča v vzveličanje.“ (Rimlj. 10, 9. 10.) Resnice svete vere moramo v srcu varovati, jih, ako treba, z ustmi očitno pričati, in po njih živeti. Da bi nam bilo to mogoče, je postavil Jezus Kristus poseben zakrament, sveto

birmo, ki nam pomnoži posvečujočo milost, nam dá posebno milost, da moremo vero stanovitno pričati in po njej živeti, ter nam vtisne neizbrisno znamenje vojščakov Kristusovih. Častno je biti cesarski vojščak, a še mnogo bolj častno je, biti vojščak Kristusov. Sv. apostol Pavel opominja vsakega izmed nas: „Delaj kakor dober vojščak Kristusa Jezusa.“ (II. Tim. 2, 3.) Cesar potrdi za svoje vojake le mlade, čvrste mladeniče. Tudi Bog hoče, da mu začnemo služiti že v mladosti, ko smo že zdravi in krepki, zato nas je potrdil v svoje vojščake že v zgodnji mladosti. Ne prepustimo zato boljši del svojega življenja hudobnemu duhu, ne zapeljivemu svetu, ne strežimo meseni poželjivosti, ampak bodimo vse dni svojega življenja dobri vojščaki Kristusovi, da bo vsak nas mogel reči ob koncu svojega življenja s sv. Pavlom: „Dobro sem se vojskoval, tek dokončal, vero ohranil. Zdaj mi je prihranjena krona pravice, katero mi bo dal Gospod, pravični sodnik.“ (II. Tim. 4, 7. 8.) Amen.

129. Krščanski nauk.

Jako obilne in imenitne so milosti, katere podeli sveta birma, zakaj pomnoži nam posvečujočo milost in nas tako stori svetejše in pravičnejše, dá nam posebno milost, da moremo vero stanovitno pričati in po njej živeti, kar je za vzveličanje neobhodno potrebno, in vtisne nam neizbrisno znamenje vojščakov Kristusovih, kar je za vsakega človeka imenitna čast. Ker so milosti, ki jih deli sveta birma, tako obilne in zajedno imenitne, ne more tega zakramenta deliti kdorkoli, ampak le tisti, ki imajo za to potrebno posvečenje.

562. Kdo deli sakrament svete birme?

Zakrament svete birme redno delé samo škofje, izredno pa tudi od papeža pooblaščen mašniki.

Škofje imajo polnost, vrhunec duhovske oblasti, ker so samo oni v pravem in polnem pomenu besede nasledniki

apostolov, in torej imajo tudi tiste predprave in oblast, ki so jih imeli apostoli. Iz svetega pisma vemo, da so samo apostoli birmovali. Dijakon Filip je v Samariji pač krstil tiste, ki so sprejeli Kristusov nauk, birmala pa sta jih sv. Peter in Janez, torej apostola, ki sta bila posebno odlična. (Dej. ap. 8.) Tudi sveti apostol Pavel je sam birmal vernike v Efezu (Dej. ap. 19, 5, 6.), čeprav so takrat že mašniki pomagali apostolom v njihovi službi. Ker so torej samo apostoli birmovali, škofje pa so njihovi pravi nasledniki, je tudi oblast birmovati prešla od apostolov na škofo. To spoznamo tudi iz izrekov svetih očetov. Sveti Krizostom pravi: „Filip je krščeval, ni pa delil svetega Duha; zakaj za to ni imel pravice, ki je bila dar apostolov. Dijakoni so pač prejeli moč, delati znamenja, ne pa oblasti drugim podeljevati sv. Duha. To je bila posebna predpravica apostolov, zaradi česar še dandanašnji vidimo, da le škofje isto delajo in nihče drugi.“ (Hom. 18. in act. Apost.) Blaženi Beda pravi: „Ako bi bil Filip apostol, bi sam mogel pokladati roke, da bi bili prejeli svetega Duha; zakaj to gre samo škofom.“ (In cap. 8. act. Apost.) Papež Evgen IV. pravi: „Škof je redni delivec zakramenta svete birme.“ (Decr. pro Arm.) Odločno je izrekel tudi tridentinski cerkveni zbor: „Kdor bi trdil, da ni samo škof redni delivec zakramenta svete birme, ampak vsak navaden mašnik, bodi izobčen.“ (Sess. 7. can. 3.)

Je pa tudi jako umestno, ako so samo škofje redni delivci svete birme. Ako samo škofje, ki imajo vrhunec duhovske oblasti, delijo ta zakrament, spoznajo verniki bolj jasno veliko vrednost in častitljivost svete birme, in zato „naj bi škof vsikdar opozoril pričujoče ljudstvo, da ni nihče drugi kakor samo škof redni delivec svete birme“ (Pontif. Rom.) — Neizbrisno znamenje, ki je podeli sveta birma, daje kristjanu posebno stanovsko posvečenje in čast, zato pa je prav primerno, da deli ta zakrament škof, ki ima polnost duhovske časti in oblasti. — Škofo je sveti Duh postavil, da vladajo cerkev božjo (Dej. ap. 20, 28.), da skrbijo za izročeno jim čredo ne samo s tem, da posvečujejo in pošiljajo dušne pastirje vernikom, ampak da jih tudi naravnost pasejo s tem, da vsem svojim podložnikom delé osebno vsaj eden zakrament. — Škofje so voditelji v duhovni vojski za sveto vero: zato se gotovo spodobi, da tudi oni uvrščujejo kristijane med vojake Kristusove s tem, da delijo zakrament svete birme.

Škofovsko posvečenje podeli škofom oblast, da morejo veljavno deliti zakrament svete birme vsikdar in povsod; da pa tudi dopuščeno delé sveto birmo, morajo imeti nad birmanci tudi sodno oblast.

Škofje so redni ali, z drugimi besedami, pravi, navadni delivci zakramenta svete birme, so pa tudi izredni ali nena-
vadni delivci svete birme. Izredno delijo zakrament svete birme tudi mašniki, toda le tedaj, če so od papeža za to pooblašteni. Papež pooblasti včasí „iz tehtnih in jako silnih vzrokov“ navadne mašnike, da delijo sveto birmo v takih krajih, kjer ni blizo in daleč nobenega škofa in kamor tudi ne more kak škof lahko priti zaradi daljave, težav in nevarnostij, ki bi bile s takim potovanjem združene, na primer, v paganskih deželah. Tak mašnik, ki je od papeža pooblaščen za birmovanje, pa mora vsikdar rabiti krizmo, ki je bila slovesno posvečena od kakega škofa. Papež Evgen IV. pravi: „Škof je reden delivec zakramenta svete birme. Vendar se bere, da je delil včasí z dovoljenjem apostolskega sedeža iz tehtnega in zelo silnega vzroka tudi navaden mašnik ta zakrament svete birme s krizmo, pripravljeno od škofa.“ (Decr. pro Arm.)

563. Kako škof birmujejo?

Škof birmujejo tako-le:

1. molijo z razprostrtimi rokami nad vsemi birmanci ter prosijo, naj bi prišli nad nje sedmeri darovi svetega Duha.

Ko so prebivavci mesta Samarije sprejeli na pridigo dijakona Filipa Kristusov nauk in se dali krstiti, so jim apostoli poslali sv. Petra in Janeza. „In sta prišla in zanje molila, da bi prejeli svetega Duha.“ (Dej. ap. 8, 5—15.) To je bilo prvo birmsko potovanje. Tudi škof obiščejo vsako leto več farâ svoje škofije, da bi delili zakrament svete birme. Na dan svete birme stopijo škof, oblečeni v bela oblačila, s škofovsko kapo na glavi in s pastirsko palico v roki, pred altar in tam nekoliko časa tiho molijo, da bi si izprosili pomoč milosti božje, katera jim je potrebna za vzvišeno opravilo, katero imajo izvršiti. Nato se obrnejo škof k birmancem ki tudi klečé in s sklenjenimi rokami

prosijo svetega Duha za pomoč: „Sveti Duh naj pride čez vas, in moč Najvišjega naj vas varuje grehov. S temi besedami naznanijo škof birmancem namen svojega prihoda, da namreč hočejo poklicati nad birmance svetega Duha, kateri naj bi jih varoval grehov. Zdaj se pokrižajo in molijo: „Naša pomoč je v imenu Gospodovem“, na kar navzoči duhovniki odgovorijo: „Kateri je vstvaril nebo in zemljo.“ Pomoč božjo si izprosimo le v ponižni molitvi, zaradi česar škof nadaljujejo tako-le: „Gospod usliši mojo molitev“, na kar se odgovori: „In moje vpitje naj pride k tebi.“ Škof pozdravijo birmance: „Gospod bodi z vami.“ „In s tvojim duhom“, odgovoré duhovniki. Škof razprostrejo zdaj roke čez birmance ter prosijo, naj bi prišli nad nje sedmeri darovi svetega Duha. Škof molijo z razprostrtimi rokami nad vsemi birmanci v znamenje, da bo sveti Duh sprejel v svoje varstvo in svojo brambo one, ki bodo zaznamovani ž njegovim znamenjem, kakor tisti, ki hoče koga varovati, braniti, razprostrè nad njim svoje roke. Ko škof z razprostrtimi rokami molijo nad vsemi birmanci, so one odprte proti birmancem, kar zaznamenuje, da jim hočejo jako obilne milosti svetega Duha izprositi in podeliti. Škof prosijo, da bi prišli nad birmance sedmeri darovi svetega Duha, ker nam ravno ti darovi pomagajo stanovitno pričati vero in po njej živeti, ker nas ravno s svojimi darovi stori sveti Duh voljne, da radi sprejemamo njegove svete in opomine ter tako popolneje izvršujemo krščanske čednosti.

Kaj pa zdaj storé škof?

2. položé vsakemu birmancu posebej roko na glavo in ga ob enem s sveto krizmo prekrižajo na čelu rekoč: Zaznamenjam te z znamenjem svetega križa in potrdim te s krizmo vzveličanja v imenu Očeta in Sina in svetega Duha.

Ko sta sv. Peter in Janez prišla v Samarijo birmat tiste vernike, katere je dijakom Filip krstil, sta roke nanje pokladala, in so prejeli svetega Duha.“ (Dej. ap. 8, 17.) Isto storé tudi škof. Ko so poklicali svetega Duha nad vse birmance skupaj, birmanci z botri vred vstanejo, se postavijo v vrsto, in škof, spremljani od duhovščine, gredó k vsakemu

birmancu posebej. Boter stoječ za birmancem, mu položi desnico na desno ramo in eden duhovnikov pobira birmancem iz rok lističe, na katerih je zapisano imé, ki se birmancu dá pri sveti birmi. Imé se navadno vzame botrovo ali botrino krstno imé, in če bi to imé birmanec že imel, se vzame imé kakega drugega svetnika. Škof stoječi pred birmancem pomočijo palec svoje desnice v sveto krizmo, položijo druge štiri prste na birmančevo glavo, ga zakličejo z birmskim imenom in ga prekrižajo s sveto krizmo na čelu rekoč: Zaznamenjam te z znamenjem svetega križa in potrdim te s krizmo vzveličanja v imenu Očeta in Sina in sv. Duha.“ — Škof

3. udarijo vsakega birmanca rahlo na lice.

Med tem, ko udarijo škof birmanca rahlo na lice, govore: „Mir bodi s teboj!“ in potem gredó do drugega, tretjega itd. dokler vse birmajo. Po maziljenju s sveto krizmo eden duhovnikov birmancu čelo odrgne navadno s kruhom, drugi pa mu je še obriše z bombažem. Kadar so škof odbirmali vse birmance, odrgnejo si tudi oni s kruhom palec, s katerim so mazili birmance, in si umijejo roke. — Kaj storé končno škof?

4. končno molijo nad vsemi birmanci in jim podelé sveti blagoslov.

Obilne milosti prejmejo birmanci; toda kaj bi jim pomagale, ako bi si jih ne ohranili in ne obračali v svoj dušni prid? „Potrdi to, o Bog, kar si nad nami storil iz svojega svetega templja, ki je v Jeruzalemu,“ (Ps. 67, 29, 30) molijo zaraditega škof za birmance, da bi si ohranili milost božjo in ž njo zvesto sodelovali; zakaj le tako se morejo vzveličati, ker milost božja ne deluje sama. Da bi pa mogli birmanci vspešno sodelovati z milostjo, da bi ne bilo njihovo delo prazno, podelé jim škof še sveti blagoslov, rekoč: „Blagoslovi vas Gospod s Sijona, da gledate srečo Jeruzalema vse dni svojega življenja in dosežete večno vzveličanje.“ Nazadnje se moli še apostolska veroizpoved, očenaš in češčena-marija.

Pri teh molitvah naj birmanci s sklenjenimi rokami pobožno klečijo. Sploh pa morajo botri in roditelji gledati na to, da so birmanci pričujoči pri celem svetem opravilu,

torej pri prvi, kakor tudi pri zadnji molitvi; zato ne smejo birmanci prepozno v cerkev priti in ne prezgodaj iz cerkve oditi, ne prve, ne zadnje molitve zamuditi.

Obredi pri zakramentu svete birme so jako lepi, ob enem pa tudi zelo pomenljivi. Zato je treba, da vsaj poglavne stvari bolj natančno razložimo.

564. Kaj pomeni pokladanje škofovih rok?

Pokladanje škofovih rok pomeni, da pride sveti Duh nad birmance, in da postanejo ti na poseben način božja lastnina in vojščaki Kristusovi.

Že v stari zavezi je bila navada, da se je vsaka milost in vsak blagoslov podeljeval s pokladanjem rok. Ko je Izak blagoslovil svojega sina Jakoba, položil je nanj svoje roke (I. Mojz. 27.); umirajoči očak Jakob je položil na Jožefova sinova, Efrajma in Manaseto, roke, in ju blagoslovil (I. Mojz. 48, 14.); Jezus je na bolnike roke pokladal in jih tako ozdravljaj, ravnotako je blagoslavljal otroke; apostola Peter in Pavel pokladala sta v Samariji na vernike roke in so prejeli svetega Duha; apostol Pavel je v Efezu pokladal roke na vernike, in sveti Duh je prišel nanje. Ako torej škof pri sveti birmi pokladajo roke nad birmance, to pomeni, da pride sveti Duh nad nje in jim podeli svoje milosti in darove. Če kdo na kako reč položi roke, hoče s tem naznaniti, da je tista reč odslej njegova lastnina. Tudi škof iz tega namena položi roko na birmanca, da bi s tem naznanili, da postane birmanec na poseben način božja lastnina, da je dolžan z vsemi svojimi dušnimi in telesnimi močmi in zmožnostmi služiti Bogu, za njega živeti in umreti. Če koga potrdijo za vojaka, položijo tudi roko na njega ter dadó s tem na znanje, da je za vojaka sposoben. Tako tudi škof s pokladanjem rok dadó na znanje, da postane birmanec Kristusov vojščak in da je odslej tudi njegova dolžnost, „delati kakor dober vojščak Kristusa Jezusa“ (II. Tim. 2, 3.), pričati stanoovitno pred vsem svetom Kristusov nauk in po njem živeti.

565. *Kaj je krizma?*

Krizma je oljčno olje, kateremu je primešan balzam, in katero škof veliki četrtek slovesno posveté z drugimi svetimi olji vred.

„Krizma“ je grška beseda in pomeni po naše mazilo. Krizma je oljčno olje. To olje se dobiva iz sadja, ki raste na oljkinih vejah. Da postane oljčno olje krizma, mora se mu primešati balzam, to je dragocena in prijetno dišeča smola, ki se cedi iz balzamovega drevesa. Da pa se sme ta mešanina iz oljčnega olja in balzama rabiti pri sveti birmi, morajo jo škof slovesno posvetiti. Oblast posvečevati sveto krizmo, imajo samo veljavno posvečeni škofje, navadni duhovniki pa ne, in sicer tudi taki ne, ki so od papeža v posebnih slučajih pooblaščen za birmovanje. Taki duhovniki se morajo posluževati, kadar delijo zakrament svete birme, krizme, ki je bila posvečena od kakega škofa. Tako se pravica škofov do zakramenta svete birme v slučajih, ko jo deli od papeža pooblaščen mašnik, varuje vsaj s tem, da se mora posluževati krizme od škofa posvečene. Krizmo škof veliki četrtek slovesno posveté z drugimi svetimi olji vred. Sveta olja razven svete krizme so še: krstno olje ali olje za katehumene, s katerimi mazili krstitelj krščenca na prsih in med plečami, predno ga krsti, in bolniško olje, s katerim je treba bolnika maziliti na posameznih čutilih, kadar se mu deli zakrament svetega poslednjega olja. Olje kakor balzam, iz katerih je narejena krizma, ima jako lep pomen.

566. *Kaj pomeni olje?*

Olje pomeni milost svetega Duha, katera daje birmancu moč za boj proti sovražnikom vzveličanja.

V knjigah stare in nove zaveze je olje znamenje svetega Duha in njegovih milostij. „Gospodov Duh je nad menoj, ker me je Gospod pomazilil“, govori prerok Izaija v osebi Odrešenikovi. (Iz. 61, 1.) Ko je Samuel mazilil Savla za izraelskega kralja s tem, da je izlil posodico olja na njegovo glavo, mu je rekel: „Glej, Gospod te je mazilil v kneza čez svoj delež... In navdal te bo Duh Gospodov... in se

boš spremenil v drugega moža.“ (I. Kralj. 10, 1, 6.) Božji Vzveličar se imenuje Kristus ali Mesija, t. j. Maziljenec, ker „ga je Bog mazilil s svetim Duhom in z močjo“. (Dej. ap. 10, 38.) Tudi birmanec prejme milost svetega Duha, katerega mu daje moč za boj proti sovražnikom vzveličanja, ali katerega ga potrdi, da se more vojskovati zoper hudo poželjivost, zoper svet in zoper hudobnega duha. To pa lepo pomeni olje. Olje daje jako lepo luč. Tako razsvetljuje sveti Duh birmanca s svojo milostjo in podeli mu modrost kot močno orožje proti sovražnikom svete vere. Sv. Štefan je bil „poln milosti in moči“, in judovski učenci „se niso mogli ustavljati modrosti in Duhu, kateri je govoril“. (Dej. ap. 6, 8, 10.) V dejanjih mučencev beremo, da jim je dal sveti Duh „usta in modrost“, kateri se niso mogli ustavljati vsi njihovi zoperniki. (Luk. 21, 15.) Tako sveti Duh še sedaj razsvetljuje birmance, ako ne zapravijo njegove milosti, da morejo stano vitno pričati sveto vero. — Olje napravi telo gibčno in močno. V starem veku so se zaraditega borivci mazilili z oljem, da so bili bolj gibčni in močni ter so lažje premagali nasprotnika. Ako se tedaj tudi birmanec mazili z oljem, to pomeni, da ga sveti Duh potrdi, pokrepča, da se more uspešno bojevati zoper sovražnike vzveličanja. — Olje, ako se vlije na kako reč, se v njo vleze in zapusti znamenje, ki se težko ali celó ne dá izbrisati in izmiti, pomeni torej lepo tudi neizbrisno znamenje, katero vtisne birmančevi duši zakrament svete birme.

567. Kaj pomeni balsam?

Balsam pomeni milost, katero prejme birmanec, da se more varovati gnjilobe greha in razširjati s pobožnim življenjem prijeten duh krščanskih čednostij.

Balsam ima lastnost, da obvaruje trohnobe, gnjilobe. Stari Egipčani so mazilili z balsamom mrliča, da so jih tako obvarovali gnjilobe. Kar je za mrtvo truplo trohnoba, gnjiloba, to je za dušo smrtni greh. Kakor trohnoba in gnjiloba popači telo in je stori ostudno, tako popači smrtni greh dušo in jo stori v božjih očeh ostudno, in sicer mnogo bolj ostudno, kakor je ostudno našim očem trohneče truplo. In

kako lahko se zgodi, da svet, ki po besedah sv. Janeza v hudem tiči (I. Jan. 5, 19.), okuži človeka s svojimi napačnimi nauki in zapeljivimi vzgledi, da ga zapelje v smrtne grehe! Da bi se to ne moglo zgoditi, prejme birmanec milost, da se more varovati gnjilobe greha. To milost pa ravno pomeni balzam, ki se primeša oljčnemu olju, s katerim se birmanec mazili. — Za birmanca pa ni dovolj, da se varuje gnjilobe greha, ampak, da mu je mogoče vero stanovitno pričati, jo proti drugim, kakor dober vojščak braniti in razširjati, mora. Tudi po njej živeti, se pridno vaditi v dobrih delih in v krščanskih čednostih, s kratka, on mora pobožno živeti. tudi to milost mu podeli sveti Duh. To milost zopet pomeni balzam. Kakor namreč balzam razširja daleč na okoli prijeten duh, tako naj bi birmanec s pobožnim življenjem razširjal prijeten duh krščanskih čednostij, da bi se tudi drugim priljubile, prikupile, in bi jih začeli posnemati. S pobožnim življenjem izpolnjuje birmanec apostolove besede, ki pravi: „Dober duh Kristusov smo pred Bogom pri teh, ki so vzveličani, in pri teh, ki se pogubé.“ (II. Kor. 2, 15.)

568. Zakaj prekrižajo škof birmanca na čelu?

Škof prekrižajo birmanca na čelu, da ga s tem opomnijo, naj se nikdar ne sramuje, pričati pred vsem svetom vero v križanega Jezusa.

Sv. križ je znamenje, na katerim je Kristus premagal peklenško moč. Če torej škof birmanca prekrižajo, ga s tem opomnijo, da je vojak Kristusov, da se mora torej potegovati za čast križanega Jezusa, opomnijo ga, da vsa moč svete birme kakor tudi vseh drugih zakramentov izvira iz neskončnega zasluženja, katero nam je pridobil s svojo smrtjo na križu Jezus Kristus; posebno pa ga s tem opomnijo, naj se ne sramuje pričati vero v Jezusa Kristusa, katere znamenje je ravno križ. Na čelu prekrižajo škof birmanca, ker je čelo najbolj očiten del našega telesa. Ako torej dobi na čelo znamenje svetega križa, ga to opominja, da mora vero v križanega Jezusa očitno pred vsem svetom spoznavati. Na čelu kot na najbolj očitnem delu telesa se razodeva sra-

mežljivost s tem, da človek zardi, in strah s tem, da pobledi. Napačna sramežljivost in strah pred ljudmi pa zlasti ovirata človeka, da si ne upa očitno spoznavati svoje vere. Križ na čelu torej opominja birmanca, naj se nikdar ne sramuje pričati pred vsem svetom vero v križanega Jezusa, ampak srčno, neprestrašeno naj jo spoznava.

569. Zakaj udarijo škof birmanca na lice?

Škof udarijo birmanca na lice, da ga s tem opomnijo, naj bo pripravljen zavoljo Jezusovega imena trpeti tudi zasramovanje in preganjanje.

V starih časih je cesar tiste, ki so postali vitezi in so se zlasti še zavezali, da se hočejo vojskovati zoper sovražnike svete vere, udaril z mečem po plečih in jih s tem udarcem potrdil za viteze. S tem, da škof udarijo birmanca na lice, potrdijo ga takorekoč za viteza, za vojščaka Kristusovega in mu naložijo dolžnost, da se srčno vojskuje proti sovražnikom Kristusovim in svete vere. Ako kdo koga v lice udari, je to sramotilno in tudi boli. Škof ne mislijo s tem udarcem birmanca osramotiti ali mu napraviti bolečine, zato ga tudi samo rahlo udarijo, toda opomniti ga hočejo s tem, naj bo pripravljen zavoljo Jezusovega imena trpeti tudi zasramovanje in preganjanje. Kristusa samega so zasramovali zlasti s tem, da so ga v lice bili (Mark. 14, 65. Jan. 19, 3.); z udarci so zasramovali tudi apostole, preganjali so jih, zasramovali in preganjali so mučence, sploh v vseh časih je bilo delež tistih, ki so bili pravi kristijani, zasramovanje in preganjanje. „Vsi, kateri hočejo pobožno živeti v Kristusu Jezusu, bodo trpeli preganjanje“, rekel je sv. Pavel. (II. Tim. 3, 12.) Škof udarijo birmanca le r a h l o na lice v znamenje, da zasramovanje in preganjanje, katero bo morda imel trpeti zavoljo Jezusovega imena, ne bode prehudo, in mu je bode tudi mogoče prenašati potrpežljivo, dà celó z veseljem, ako se bo oziral na Jezusov vzgled, ako si bo prosil njegove milosti. Tako so apostoli šli veseli izpred judovskega zbora, ker so bili vredni spoznani zavoljo Jezusovega imena zasramovanje trpeti.“ (Dej. ap. 5, 41.) Ko udarijo škof birmanca na lice, mu želijo: „Mir bodi s teboj!“ S tem ga hočejo opomniti, naj si ohrani mir z Bogom, mir s samim seboj in

mir z ljudmi, saj je vojščak „kralja miru“. (Iz. 9, 6.) Ta mir pa bo le imel, ako bo stanovitno živel po Jezusovih naukih in si prizadeval zavoljo Jezusa in po njegovem vzgledu prenašati vse težave in zopernosti kot Kristusov vojščak, zlasti pa zasramovanje in preganjanje.

Z v r š e t e k.

Lepi, pomenljivi so obredi svete birme. Ti obredi, krščanski poslušavci, nas opominjajo, da smo takrat, ko smo bili birmani, prejeli zelo imenitne milosti, pa tudi prevzeli imenitne dolžnosti, katere moramo izpolnjevati, da se Kristusu ne bomo izneverili. Ne sramujmo se nikdar in nikjer svoje vere, katero nam je Jezus Kristus z nebes prinesel, ne sramujmo se svojo vero pričati z besedami in dejanji, da se tudi Jezus nas ne bo sramoval, kadar pride v svojem veličastvu sodit vse ljudi, žive in mrtve. Da bo pa sv. Duh v nas ostal in nas podpiral s svojo milostjo, ga nikar ne žalimo, ga nikar ne ugašajmo s smrtnimi grehi. Ne strašimo se boja! Ozirajmo se večkrat na plačilo, katero so prejeli v nebesih apostoli, mučenci, spoznavavci, sploh vsi dobri vojščaki Kristusovi. „Bodi zvest do smrti“, tako obeta Kristus, „in ti bom dal krono življenja.“ (Skriv. raz. 2, 10.) Amen.

130. Krščanski nauk.

V zakramentu svetega krsta prejme človek nadnaravno življenje, v zakramentu svete birme se ono pomnoži in potrdi. Zakrament svete birme je sposoben prejeti vsak krščen, pa tudi s a m o krščen človek. zakaj po svetem krstu prejme človek pravico do drugih svetih zakramentov, torej tudi do svete birme, razven tega pa se mu more duhovno življenje pomnožiti in potrditi le tedaj, če je je poprej prejel v zakramentu svetega krsta. Milosti, katere podeli zakrament svete birme, so dokaj imenitne tudi za take, katerim ni mogoče vere očitno spoznavati in se zanjo potegovati, kakor na primer, za slaboumne, umirajoče, ker se tudi njim pomnoži in izpopolni duhovno življenje po sveti birmi in poveča njih čast v nebesih. Vsak človek, ki je krščen, torej tudi ravnokar

krščen otrok, more sveto birmo veljavno in s pridom prejeti. Vender se deli sveta birma navadno šele v onej starosti, v katerej je treba človeka potrditi za duhovno vojsko, in se človek more tudi dovolj pripraviti, da s tem večjim pridom prejme ta zakrament. Primeren čas, prejeti zakrament svete birme, je torej tedaj, ko se začne človek zavedati. Rimski katekizem pravi, naj bi prejeli otroci sveto birmo med sedmim in dvanajstim letom, da se tako o pravem času oborožijo in potrdijo za duhovni boj, ki jih čaka. Predolgo se s sveto birmo ne sme odlagati.

570. Česa je treba birmancu, da vredno prejme sveto birmo?

Da birmanec vredno prejme sveto birmo, treba mu je:

1. da je v stanu posvečujoče milosti.

Sveta birma je zakrament živih, zato mora birmanec, kateri jo hoče vredno prejeti, biti na duši živ, to je, biti mora v stanu posvečujoče milosti. To spoznamo tudi že iz namena, iz katerega je Kristus postavil sveto birmo, namreč, da bi se po njej človeku pomnožilo in potrdilo duhovno življenje. To pa se ne more zgoditi, ako birmanec duhovnega življenja sploh nima. Kdor je torej po svetem krstu smrtno grešil, si mora s pravo pokoro zopet pridobiti posvečujočo milost, predno more vredno prejeti sveto birmo. „Kakor se ta zakrament ne deli nekrščenim“, pravi sveti Tomaž Akvinski, „tako se ne sme deliti odraslim grešnikom, razven ako so se s pokoro poboljšali.“ (S. Thom. 3, q. 72, a. 7 ad 2.) Zato mora človek, ki je storil smrtni greh, prejeti zakrament svete pokore, ali, ko bi to ne bilo mogoče, naj vsaj obudi popolni kes nad svojimi grehi, da bo sveto birmo mogel vredno prejeti. Zakrament svete birme utegne tudi podeliti prvo milost, ako bi ga kdo prejel v stanu smrtnega greha, pa bi za gotovo mislil, da je v stanu milosti božje, ali, ako bi imel nad svojimi grehi nepopolni kes, dasi je sam pri sebi prepričan, da ima popolni kes. (S. Thom. 3, q. 72, a. 7 ad 2.) Kdor bi vedoma v stanu smrtnega greha in brez popolnega kesa prejel sveto birmo, prejel bi jo sicer veljavno, pa nevredno, bi torej tudi ne prejel nobene milosti

in bi storil božji rop. Zakrament svete birme bi mu tudi vtisnil neizbrisno znamenje in bi pozneje oživel, to se pravi, mu podelil svoje milosti, kadar bi birmanec po pravi pokori odstranil ono oviro, ki brani, da se milosti svete birme ne morejo vlit v njegovo dušo.

Da birmanec vredno prejme sveto birmo, treba mu je:

2. da je, ako je že pri pameti, zadosti podučen v krščanskem nauku, zlasti o sveti birmi.

V zakramentu svete birme prejme birmanec milost in moč, vero stanovitno pričati in po njej živeti. Kako pa bi mogel birmanec krščansko vero stanovitno pričati, kako bi mogel po naukih krščanske vere živeti, ako jih niti ne pozna? Iz tega sledi, da se mora birmanec, ako je že pri pameti, zadosti podučiti v krščanskem nauku, to se pravi, da mora potrebne resnice svete vere vedeti, kolikor mogoče razumevati, da bo mogel po njih uravnnavati svoje življenje. Ako bi kdo prejel sveto birmo, ko še ni pri pameti, bi se moral pozneje, kadar se začne zavedati, dati zadostno podučiti v krščanskem nauku, zakaj tudi on mora, kadar odrase, stanovitno pričati vero in po njej živeti. Zlasti pa mora vsak birmanec biti zadosti podučen o sveti birmi, to se pravi: on mora vedeti, kaj je sveta birma, kdo jo je postavil, katere milosti podeli, kako se deli, kaj pomenijo obredi, s katerimi se deli, česa mu je treba, da jo vredno prejme, ali mu je k vzveličanju potrebna, zakaj se birmancem dajejo botri in kaj je pomniti o birmanskih botrih. Kdor se pred sveto birmo o vsem tem ni zadosti podučil, se mora podučiti pozneje, da bo mogel tako živeti, kakor se spodobi vojščaku Kristusovemu. Iz vsega tega spoznate, kako potrebno je, da stariši svoje otroke sami podučujejo, jih pošiljajo v šolo in v cerkev h krščanskemu nauku, da pa tudi sami prihajajo h krščanskim naukom, da se bodo sami dovolj podučili in znali podučevati svoje otroke. To pa je dolžnost tudi drugih kristijanov.

Da birmanec vredno prejme sveto birmo, treba mu je:

3. da se z gorečo molitvijo dobro pripravlja. Spodobi se tudi, da pobožno zbran preživi dan svete birme.

Boljše ko se pripravimo za kak zakrament, v tem obilnejši meri se izlije tudi njegova milost v našo dušo. Da bi se mogel vsak kristijan za sveto birmo dobro pripraviti, deli mu sveta cerkev ta zakrament redno šele tedaj, ko se začne zavedati in se mu je mogoče zanj dobro pripraviti. Najboljše se pripravi kristijan za sveto birmo, ako posnema apostole. Predno je šel Jezus v nebese, jim je naročil: „Vi pa ostanite v mestu, dokler ne boste navdani z močjo iz visokosti.“ (Luk. 24, 49.) „In ko so bili noter (v mesto) prišli, so šli v zgornjo hišo, kjer so ostali... Vsi ti so bili enega duha in so stanovitni bili v molitvi.“ (Dej. ap. 1, 13. 14.) Apostoli so vse storili, da bi se na prihod svetega Duha dobro pripravili. Oni se niso pečali s posvetnimi opravili, niso prihajali med ljudi, ampak ostali so v zgornji hiši, kjer je Gospod ž njimi obhajal zadnjo večerjo, da bi se med svetom in z nepotrebnimi svetnimi opravili preveč ne raztresli. Jezus je priporočal apostolom, da naj vedno molijo in ne jenjajo (Luk. 18, 1.), prav posebno pa je priporočal skupno molitev, rekoč: „Kjer sta dva, ali kjer so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz v sredi med njimi.“ (Mat. 18, 20.) In res, apostoli „so bili stanovitni v molitvi“ in so tudi skupno molili. Ker so se tako dobro pripravljali, jih je tudi sveti Duh napolnil z obilnimi milostmi in jih tako potrdil, da se niso nikogar bali. Kakor so se pripravljali apostoli na prihod svetega Duha, tako se naj pripravljajo tudi birmanci za sveto birmo s tem, da se ogibljejo posvetnih zabav in hrupnih veselic, da pridno obiskujejo cerkev ter pobožno in mnogo molijo. Na zakrament svete birme se je treba zlasti še zaradi tega dobro pripravljati, ker ga prejmemo samo enkrat v življenju.

Dan svete birme je imeniten dan v življenju vsakega kristijana. Spodobi se zaradi tega tudi, da ga pobožno zbran preživi, da že poprej, zlasti pa na dan svete birme goreče prosi svetega Duha, da bi mu podelil obilne milosti, da bi s svojo milostjo vedno pri njem ostal in ga v dobrem potrejeval do konca njegovega življenja. Vse vedenje birmančevo

na dan svete birme, pa tudi pozneje, bodi spodobno, dostojno; že iz njegovega vedenja naj spoznajo drugi, da se zaveda, kako imeniten zakrament je prejel, kaj je pri sveti birmi postal. Jako graje je vredna razvada mnogih starišev in botrov, ki birmance na dan svete birme jemljejo v krčme ali jih celó z ene krčme vlačijo v drugo, ter jih napajajo s preobilno pijačo. Tako oni zakrivijo, da se birmanec upijani in že na dan svete birme izgubi milosti svetega Duha. Pijanost je žalosten spomin na sveto birmo. Botri naj rajše za denar, ki bi ga imeli potrositi za pijačo, kupijo birmancu primeren spomin, ki mu bode kaj koristil.

Kdor se za sveto birmo dobro pripravi in pobožno zbran preživi dan svete birme, tudi sme pričakovati, da ga bode blagoslovil Gospod iz Sijona, da bo srečen na tem, še bolj pa na onem svetu.

571. Ali je sveta birma k vzveličanju potrebna?

Sвета birma k vzveličanju sicer ni neogibno potrebna; vendar bi grešil, kdor bi je ne prejel iz zanikarnosti ali vnemarnosti.

Pri svetem krstu prejme človek nadnaravno življenje, brez katerega ne more doseči večnega življenja. Sveti krst je torej k vzveličanju neogibno potreben, tako, da se brez njega ni mogoče vzveličati. Sveta birma pa ima samo namen, da nadnaravno življenje milosti božje v nas pomnoži, potrdi. Iz tega sledi, da sveta birma k vzveličanju ni tako potrebna, kakor sveti krst, (oziroma za one, ki so po svetem krstu smrtno grešili, sveta pokora); zakaj kdor hoče sveto birmo prejeti, mora biti v stanu posvečujoče milosti; kdor pa umrje v stanu posvečujoče milosti, se vzveliča, ako bi tudi ne bil prejel svete birme, na primer, otroci, ki umrjejo, predno so bili birmani. Sveta birma človeku pomaga, da se lažje in bolj gotovo vzveliča, zato pa ni tako potrebna, kakor oni zakramenti, brez katerih se sploh ni mogoče vzveličati, ali, ona ni neogibno potrebna. Pa četudi sveta birma k vzveličanju ni neogibno potrebna, bi vendar grešil, kdor bi imel priliko, jo prejeti, pa bi je ne prejel iz zanikarnosti, to se pravi, ker je prelen, da bi se v krščanskem nauku zadosti

podučil, ali zavaljo svete birme napravil daljšo pot, ali si naprosil botra. Ravnotako bi se pregrešil, kdor bi svete birme ne prejel iz vnemarnosti ali nebrižnosti, to se pravi, kateremu ni nič na tem, ali je birman ali ne. Smrtno bi grešil tisti, kdor bi ne hotel prejeti svete birme iz zaničevanja do nje, ker bi s tem pokazal, da nič ne ceni, nič ne spoštuje od Jezusa Kristusa postavljenega sredstva, s katerega pomočjo bi se lažje in gotoveje vzveličal, ali kdor bi napravil s tem veliko pohujšanje, da zanemarja sveto birmo, ali kdor bi postavil svojo vero in večno vzveličanje v veliko nevarnost, ker bi samega sebe vsled zanikarnosti in vnemarnosti oropal mnogih milostij, katere bi mu podelila sveta birma. Ravno v današnjih časih, ko se sveta vera tako brezobzirno napada in zasramuje po brezverskih knjigah in časopisih, v zasebnem in javnem življenju, ko se nedolžnosti nastavlja toliko nevarnih zanj, ji preti toliko skušnjav, so nam milosti svete birme še prav posebno potrebne. Nobeden katoličan, ki si hoče ohraniti neprecenljivi zaklad svete vere, ki mu je mar, da bi dosegel večno življenje, ne bo zamudil, prejeti sveto birmo, če mu je količkaj mogoče.

572. Zakaj se birmancem dajejo botri?

Birmancem se dajejo botri, da jim pomagajo v nevarnostih duhovnega boja in jih potrjujejo z besedo in vzgledom v krščanskem življenju. V znamenje, da prevzamejo te dolžnosti, položé botri birmancu desnico na desno ramo, ko ga škof birmujejo.

Vojščak se tem srčneje in tem stanovitneje vojskuje, če ima ob svoji strani hrabre in v boju skušene tovariše, ki mu pomagajo odbijati sovražne napade, ki ga z besedo in vzgledom vspodbujajo, naj se hrabro in stanovitno vojskuje, posebno pa, če ima spretnega vodnika. Tako je tudi v duhovni vojski. Sv. Tomaž Akvinski piše: „Kakor potrebuje novorojenec učitelja v tem, kako naj si ohranjuje življenje, tako potrebujejo tudi oni, ki so odločeni za boj, učitelja, ki jih podučuje, kako se jim je vojskovati.“ (S. Thom. S. 3. q. 72. a. 10.) Pomočnik, učitelj in voditelj v duhovni vojski je birmancu birmski boter. On mu naj pomaga v nevarnostih du-

hovnega boja, ker je že starejši in te nevarnosti pozna že iz lastne skušnje, on ga naj potrjuje v krščanskem življenju z besedami, to se pravi, opominja naj birmanca, da bo sveto vero stanovitno pričal in po njej živel, potrjuje naj ga v krščanskem življenju z vzgledom, to se pravi, on sam naj stanovitno priča sveto vero in po njej živi, da se bo birmanec na njegovem krščanskem življenju vzgledoval in je posnemal. V znamenje, da prevzamejo te dolžnosti, položé botri birmancu desnico na desno ramo, ko ga škof birmujejo. S tem dadó botri na znanje, da je birmanec odslej njihov varovanec, oni pa birmančevi varihi in voditelji. Kakor so dolžnosti krstnih botrov jako imenitne, tako so imenitne tudi dolžnosti birmskih botrov, zato pa naj si jih nihče brez premisleka ne naklada; če pa jih je prevzel, naj jih tudi zvesto izpolnjuje, in naj tako živi, da bo birmancu resnično v vspodbujbo in vzgled v duhovnej vojski, ne pa v pohujšanje.

Birmancu se pridene k njegovemu krstnemu imenu, kadar prejme zakrament svete birme, še drugo imé kakega svetnika, navadno botrovo krstno imé, da bi imel birmanec variha in vzglednika tudi v nebesih, kateremu naj bi se priporočal in ga posnemal.

573. Kaj je pomniti o birmskih botrih?

O birmskih botrih je pomniti to-le:

1. biti morajo katoličani, v primernih letih in že birmani.

Birmski boter mora biti katoličan, zakaj nekatoličan ne more izpolnjevati dolžnostij birmskega botra. Kako bode nekatoličan pomagal birmancu pričati katoliško vero, katere niti ne pozna? Kako ga bo potrjeval z besedo in z vzgledom v krščanskem življenju, če sam ne živi po krščansko? Ni pa dovolj, da je birmski boter samo katoličan, ampak biti mora tudi dober katoličan, ki je v resnicah svete vere dobro podučen in res tudi vestno izpolnjuje svoje krščanske dolžnosti; zakaj kdor je katoličan samo po imenu, bode dolžnosti birmskega botra ravnotako malo ali pa še manj izpolnjeval, kakor nekatoličan. O škofu Slomšku se pripoveduje, da je kot mali deček v cerkvi poslušal, kdo bo najbolje odgovarjal pri krščanskem nauku, in potem si

je res naprosil za birmskega botra tistega moža, ki je najbolje znal krščanski nauk. Kadar torej stariši izbirajo svojim otrokom birmske botre, naj ne gledajo na imenitni stan, ne na bogastvo, ampak na to, kakšni katoličani so tisti, ki imajo postati birmski botri njihovim otrokom, in ali bodo mogli in hoteli izpolnjevati dolžnosti birmskih botrov. — Birmski boter mora tudi biti v primernih letih, torej ne premlad, da bo mogel izpolnjevati boterske dolžnosti. Naj bode star vsaj osemnajst let, da bode birmanec imel do njega več spoštovanja in ga bo rajše poslušal. — Birmski boter mora tudi biti že sam birman, zakaj kdor hoče biti učitelj in voditelj v duhovni vojski, mora vendar tudi biti sam že Kristusov vojščak.

O birmskih botrih je pomniti:

2. biti morajo različni od krstnih botrov in istega spola, kakor birmanec.

V prejšnjih časih, ko se je krščencem precej po svetem krstu podelil zakrament svete birmе, je bil krstni boter ob enem tudi birmski boter. Dandanes pa se sveta birma deli šele tedaj, ko se začnó birmanci že zavedati pameti, in botri, ki se jemljejo k sveti birmi, morajo biti različni od krstnih botrov, ker imajo tudi drugačne dolžnosti. Zavaljo spodobnosti naj bode boter istega spola, kakor birmanec, torej dečkom osebe moškega, deklicam osebe ženskega spola.

O birmskih botrih je pomniti:

3. postanejo z birmancem in ž njegovimi stariši duhovno sorodni, in zato ne morejo z nobenim izmed njih skleniti zakona.

Duhovno sorodstvo je zakonski zadržek, ki naredi zakonsko zvezo neveljavno. Ker postanejo birmski botri z birmancem in ž njegovimi stariši duhovno sorodni, ne more birmski boter skleniti zakona z birmancevo materjo, ne birmska botra z birmanskinim očetom, in ako bi kak birmanec ali birmanka imela za botre osebe obojnega spola, ne more birmski boter skleniti zakona z birmanko, ne birmska botra z birmancem. Da pa se duhovno sorodstvo preveč ne raz-

množi, in vsled njega zakonski zadržki, naj ima vsak birmanec le po enega botra.

Z v r š e t e k.

Zakrament svete birme vtisne duši neizbrisno znamenje vojščaka Kristusovega, in zato se sme in more le enkrat v življenju veljavno prejeti. Ker se more ta zakrament le enkrat prejeti, zato se naj vsakdo nanj dobro pripravlja, da ga bode vredno prejel in postal deležen njegovih milostij. Ker sveta birma prinaša človeku veliko duhovno korist, naj je tudi nihče po vnemarnosti ne zamudi, kdor ima priložnost jo prejeti, da ne bo samega sebe oropal tolikih pripomočkov, s katerimi bi se lažje in gotovejše vzveličal. Kdor še ni bil pri sveti birmi, naj prisrčno hrepeni po milosti tega zakramenta, kdor pa je že bil, naj se rad spominja prejete milosti, naj obuja zaupanje v njo in živi tako, kakor se spodobi vojščaku Kristusovemu. „Ne sramuj se Kristusovega križa; zato si namreč prejel to znamenje na čelo“, pravi sv. Avguštin. „Spominjaj se“, pravi sv. Hijeronim, „da bodo le oni kronani, ki se bojujejo po postavah evangelija. Pojdi torej in premaguj na desno in levo vse sovražnike vzveličanja, odlikuj se s čudeži hrabrosti in dosegel boš krono, ki ti je pripravljena v nebesih.“ (Ad Heliód.) Amen.

131. Krščanski nauk.

Človek, ki je brez smrtnega greha, ima dvojno življenje, namreč naravno, telesno, in pa nadnaravno ali duhovno. Kakor potrebuje telo, da ne oslabi in ne umrje, živeža in pijače, tako potrebuje tudi duša hrane in pijače, da si ohrani nadnaravno življenje. Ker je duša celó kaj drugega kakor telo, ker je dušno življenje celó drugačno kakor telesno, je razvidno, da mora tudi dušna hrana biti popolnoma različna od telesne. Telo, ki je iz zemlje, dobiva svoj živež iz zemlje, duša, ki ima svoje nadnaravno življenje naravnost od Boga, dobiva svoj živež tudi naravnost od Boga, duhovni živež. Ko je hudobni duh v puščavi rekel Jezusu, naj naredi iz kamnov kruh, da si potolaži lakoto, mu je Jezus tako-le odgovoril: „Človek ne živi le od kruha, ampak od vsake

besede, katera pride iz ust božjih.“ (Mat. 4, 4.) V teh besedah je Jezus nekako naznanil, da je v človeku razven telesnega življenja še drugo življenje, ki se ne more ohraniti z navadnim, pozemeljskim živežem za katero moramo bolj skrbeti, kakor za telesno življenje. Živež, ki nam to življenje ohranjuje, krepča, je beseda božja, „vsaka beseda, ki pride iz ust božjih“. Tudi vsaka milost, ki jo Bog podeli duši, je hrana za njeno nadnaravno življenje. Zlasti pa je kruh življenja, kruh nadnaravnega življenja naše duše zakrament svetega Rešnjega Telesa. Sveti krst podeli naši duši nadnaravno življenje, sveta birma je potrdi, sveto Rešnjo Telo pa nam je ohranjuje.

3. Zakrament svetega Rešnjega Telesa.

574. Kaj je sakrament svetega Rešnjega Telesa?

Zakrament svetega Rešnjega Telesa je naj-svetejši zakrament; je pravo telo in prava kri našega Gospoda Jezusa Kristusa pod podobama kruha in vina.

Zakrament svetega Rešnjega Telesa je pravi zakrament, zakaj pri njem nahajamo vse tri reči, ki so potrebne pri vsakem zakramentu. Vidno znamenje pri zakramentu svetega Rešnjega Telesa ste podobi kruha in vina. Podoba kruha, kateri je najbolj navadna telesna jed, nam kaže po zunanje, da prejmemo pod podobo kruha Jezusa Kristusa pravo telo v hrano za našo dušo; podoba vina, katero je krepilna pijača za naše telo, nam kaže po zunanje, da prejmemo pod podobo vina Kristusovo kri v pijačo za našo dušo. Podobi kruha in vina pa ne kažete samo po zunanje, da prejmemo Kristusovo telo in kri, ampak pod njima se nam tudi podeli Kristusovo telo in kri, ki je v njima skrit kakor v skrivnostnem zagrnjalu. V zakramentu svetega Rešnjega Telesa se nam ne podeli samo pomnožitev posvečujoče milosti in obilne dejanske milosti, ampak še mnogo mnogo več, namreč pravo telo in prava kri Jezusa Kristusa, začetnika vsakršne milosti. Kristus sam je torej pričujoč, da nahrani in napoji našo dušo z milostmi, zaradi česar je tudi rekel: „Kdor je od tega kruha,

bo živel vekomaj“ (Jan. 6, 52.), ker mu bom jaz ohranjeval nadnaravno življenje s svojim mesom in s svojo krvjo. Kristus je ta zakrament postavil za vse čase. To sledi že iz besed, katere je govoril apostolom, ko je spremenil kruh v svoje najsvetejše telo in vino v svojo najsvetejšo kri: „To delajte v moj spomin“ (Luk. 22, 19.), in iz besed, s katerim je zapovedal uživati njegovo telo in kri, rekoč: „Ako ne boste jedli mesa Sina človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi.“ (Jan. 6, 54.) Kdaj in kako je postavil Jezus Kristus zakrament svetega Rešnjega Telesa, bomo še pozneje bolj natančno slišali.

Zakrament svetega Rešnjega Telesa je pravo telo in prava kri našega Gospoda Jezusa Kristusa. Ako imamo sveto razpelo, vidimo na njem tudi Kristusovo telo, toda tisto telo ni njegovo pravo telo, ampak je le podoba njegovega telesa, v zakramentu svetega Rešnjega Telesa pa je pravo telo Jezusa Kristusa, to je taisto telo, katero je porodila Marija, prečista Devica, katero so molili pastirji in trije modri, katero je bilo na križ pribito in tam s sulico prebodeno, katero je bilo v grob položeno, pa se je tretji dan po Kristusovi smrti zopet združilo z njegovo dušo in sedaj sedi v nebesih na desnici Boga Očeta vseмогоčnega, torej res njegovo pravo telo, ne pa samo njegova podoba. V zakramentu svetega Rešnjega Telesa je pričujoča prava kri Jezusa Kristusa, taista kri, ki se je pretakala po žilah njegovega Telesa, katera je na Oljski gori kapljala na zemljo, katera je tekla iz njegovih ran, ko so ga bičali, s trnjem kronali, križali in mu odprli njegovo stran, taista kri, ki se sedaj pretaka v njegovem poveličanem telesu. Pravo telo in prava kri Jezusa Kristusa v zakramentu svetega Rešnjega Telesa je pod podobama kruha in vina. ne pa v kruhu in vinu, zakaj kar je bilo poprej kruh, se je spremenilo v Kristusovo telo, in kar je bilo poprej vino, se je spremenilo v Kristusovo kri; torej kruh in vino v zakramentu svetega Rešnjega Telesa nista več pričujoča, ampak pričujči ste še samo njuni podobi, pod katerima je skrito Kristusovo telo in njegova kri. Kako je to mogoče, ne more spoznati naš razum, vendar pa moramo to trdno verovati, ker nas tega jasno in določno uči zapisana in nezapisana beseda božja; kakor se bomo še prepričali. Zakrament svetega Rešnjega Telesa je torej ena največjih skrivnostij naše vere.

575. *Kaj pomeni beseda „sv. Rešnje Telo“?*

Beseda „sveto Rešnje Telo“ pomeni najsvetejše telo Jezusa Kristusa, darovano na križu v naše odrešenje.

Ko je Jezus Kristus pri zadnji večerji postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa in dal samega sebe zaužiti apostolom pod podobo kruha, jim je rekel: „To je moje telo, ki bo za vas dano.“ (Luk. 22, 19.) Kristus je hotel reči: To, kar tukaj po zunanje vidite pod podobo kruha, je moje telo, katero bo za vas na križu darovano v vaše odrešenje. Ker je v zakramentu svetega Rešnjega Telesa ravno tisto telo Jezusa Kristusa, o katerem je rekel, da bo darovano na križu v naše odrešenje, in katero je res drugi dan daroval na križu, in ker se taisto najsvetejše telo še vedno za nas daruje pri daritvi svete maše, da se nam naklanjajo sadovi njegove krvave daritve na križu, s katero nas je odrešil greha, sužnosti hudobnega duha in večnega pogubljenja, se popolnoma prav imenuje „sveto Rešnje Telo.“ Ker je Jezus Kristus daroval na križu v naše odrešenje svoje živo telo s krvjo in z mesom, z božjo in človeško naravo, ne pomeni beseda „sveto Rešnje Telo“ samo njegovega najsvetejšega telesa, ampak tudi njegovo najsvetejšo kri, katera je bila prelita na križu v naše odrešenje, torej ob enem tudi njegovo „rešnjo kri“, kakor jo navadno imenujemo.

576. *Zakaj se imenuje zakrament svetega Rešnjega Telesa „najsvetejši“ zakrament?*

Zakrament svetega Rešnjega Telesa se imenuje „najsvetejši“ zakrament, ker nas ne posvečuje samo, kakor vsi drugi zakramenti, temveč ima v sebi samega Jezusa Kristusa, začetnika vse svetosti.

Vsi zakramenti so sveti, ker nam ali šele podeljujejo ali pomnožujejo posvečujočo milost, ki nas stori svete in Bogu dopadljive, toda tako svet, kakor zakrament sv. Rešnjega Telesa, ni nobeden drugi zakrament. V drugih zakramentih se podeljuje samo ta ali ona milost, v zakramentu svetega Rešnjega

Telesa pa se nam odpira vir vseh milostij, ker je v njem pričujoč Jezus Kristus, ki nam je vse milosti zaslužil. Iz tega se razvidi, kako obilne milosti prejme oni, ki vredno zauživa zakrament svetega Rešnjega Telesa, ker ima v sebi vir vseh milostij, ker mu Jezus Kristus sam naravnost deli svoje milosti. Kolikor obilnejše pa so milosti, ki nam jih podeljuje kak zakrament, toliko svetejši nam tudi mora biti. Pa ne le zato se imenuje zakrament svetega Rešnjega Telesa najsvetejši zakrament, ker nam deli najobilnejše milosti, ampak zlasti in najbolj zaradi tega, ker ima v sebi samega Jezusa Kristusa, začetnika vse svetosti: svetost samo. Ker si nič svetejšega ne moremo misliti, kakor je to, kar je skritega v zakramentu svetega Rešnjega Telesa, namreč Jezus Kristus kot pravi Bog in človek, se po pravici ta zakrament imenuje „najsvetejši“ zakrament. Iz tega spoznate, kako spodobno in potrebno je, da vsikdar pokleknemo pred svetim Rešnjim Telesom in pobožno rečemo: „Češčen in zahvaljen bodi vsak čas presveti in božji zakrament.“ (Odpustek 100 dni enkrat na dan.)

Zakrament svetega Rešnjega Telesa ima še druga imena. Imenuje se tudi „Najsvetejše“, ker si sploh kaj svetejšega misliti ne moremo kakor ta zakrament, imenuje se „sveta hostija“ t. j. žrtva, dar, ker je v njej On pričujoč, ki se je na križu za nas daroval in se še neprenehoma daruje za nas pri sveti maši; imenuje se „angelski kruh“, ne kakor bi angeli uživali zakrament svetega Rešnjega Telesa, ampak zato, ker je v njem pričujoč On, v katerem uživajo angeli vse veselje in vso blaženost v nebesih, in ker bi moral človek, ki uživa ta zakrament, biti čist kakor angel: imenuje se „sveta popotnica“, kadar se podeli bolnikom za smrt bolnim na pot v večnost kot krepilo; imenuje se „kruh nebeški“, ker je Jezus Kristus z nebes na zemljo prišel; imenuje se „nebeška mana“, zakaj kakor je bila mana Izraelcem v živež, ko so potovali v obljubljeno deželo tako je sveto Rešnje Telo naš dušni živež na potu v nebesa; „kruh življenja“ je imenoval Jezus Kristus sam sveto Rešnje Telo, ker nam ohranja in pomnožuje nadnaravno življenje; imenuje se tudi „miza Gospodova“, ker nas Jezus, naš Gospod, takorekoč povabi k svoji mizi, da bi nas pogostil s svojim mesom in s svojo krvjo; imenuje se „zakrament ljubezni“, ker nam je Jezus pokazal s tem svojo posebno ljubezen, da ga je postavil; imenuje se tudi „altarni zakrament“, ker se na

altarju spreminja kruh in vino v telo in kri Jezusa Kristusa, ker se na altarju shranjuje in od altarja deli.

577. Kdaj je postavil Jezus Kristus zakrament svetega Rešnjega Telesa?

Jezus Kristus je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa tisti večer pred svojim trpljenjem, ko je s svojimi apostoli pri zadnji večerji jedel velikonočno jagnje.

Božji Zveličar je blizu mesta Tiberija nasitil s peterimi kruhi in z dvema ribama okoli 5000 mož. Hoteli so ga zato po sili vzeti in ga kralja storiti; on pa je zbežal na goro. Drugi dan so ga poiskali. Jezus je spoznal, da ga niso poiskali toliko zaradi tega, da bi slišali njegov nauk, ampak bolj zaradi tega, da bi jih zopet čudežno nasitil. Reče jim torej: „Resnično, resnično, vam povem: iščete me, ne ker ste čudeže videli, temveč ker ste od kruhov jedli in nasičeni bili. Delajte ne za jed, katera mine, ampak za jed, katera ostane v večno življenje, katero vam bo Sin človekov dal.“ (Jan. 6, 26. 27.) Judje so mislili, da govori Jezus o kakem čudežnem kruhu za teló, ki bo še boljši, kakor nekdanj mana, in zato so mu rekli: „Gospod, daj nam vselej ta kruh.“ (Jan. 6, 34.) Zdaj jim Jezus reče: „Jaz sem živi kruh, ki sem prišel z nebes. Ako kdo jé od tega kruha, bo živel vekomaj; in kruh, katerega bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta“ (Jan. 6, 51. 52.), to je tisto meso, katero bom na križu daroval za odrešenje ljudij. „Judje so se tedaj prepirali med seboj rekoč: Kako nam more ta svoje meso dati jesti?“ (ker niso vedeli, na kak način se bo to zgodilo.) Jezus jim je tedaj rekel: Resnično, resnično vam povem: Ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi. Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan. Zakaj moje meso je res jed in moja kri je res pijača.“ (Jan. 6, 53—56.) Judje so prav dobro razumeli, da govori Jezus o pravem mesu in o pravi krvi, in Jezus ni rekel, da so ga napačno razumeli, ampak jih je v njihovem mnenju še bolj potrdil, ko je rekel: „Resnično, resnično vam povem“ i. t. d. Z besedami: „Moje meso je res jed in moja kri

je res pijača“, jim je hotel naznaniti, da jim bo dal svoje telo uživati pod podobo resnične, užitne jedi, in svojo kri pod podobo resnične, užitne pijače. Pod kakšno podobo jim bo dal uživati svoje telo, je nekoliko naznanil, ko je rekel: „Jaz sem živi kruh, ki sem prišel z nebes ... in kruh, katerega bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta.“ Mnogo učencev Jezusovih se je spodtikalo nad njegovimi besedami in so rekli: „To govorjenje je trdó, in kdo je more poslušati?“ In res so ga mnogi zapustili. Dobrotljivi Jezus bi jih gotovo ne pustil iti, ako bi se morale njegove besede drugače umevati, kakor so bile govorjene, in kakor so jih umevali učenci. „Jezus je tedaj dvanajsterim rekel: Hočete tudi vi oditi? Simon Peter mu je odgovoril: Gospod! h komu pojdemo? Besede večnega življenja imaš; in mi smo verovali in spoznali, da si ti Kristus, Sin Božji.“ (Jan. 6, 67—70.) Jezus je torej z razločnimi besedami obljubil, da bo postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa, da bo dal ljudem uživati svoje meso in svojo kri. Kar je Jezus obljubil, je eno leto pozneje izpolnil in res postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa tisti večer pred svojim trpljenjem, ko je s svojimi apostoli pri zadnji večerji jedel velikonočno jagnje. To je jako pomenljivo. Izraelci so takrat, ko so šli iz egiptovske sužnosti v obljubljeni deželo, zaklali enoletno brezmadežno jagnje in so se ž njegovim mesom pokrepčali za pot, s krvjo pa so pomazali podboje durij, da morilni angel, ki je pokončal prvorojence Egipčanov, ni pokončal tudi njihovih, ko je zagledal kri jagnjetovo na podbojih durij. V spomin na izhod iz Egipta in v spomin, da so bili njihovi prvorojenci obvarovani smrti, so Judje vsako leto zaklali enoletno brezmadežno Jagnje, kateremu niso strli kosti, ampak so celo spekli. To jagnje je bilo velikonočno jagnje. Bilo je predpodoba brezmadežnega Jagnjeta božjega, Jezusa Kristusa, zlasti še svetega Rešnjega Telesa. Tudi Jezus, ki je Mojzesovo postavo natančno izpolnjeval, je veliki četrtek, na predvečer svojega trpljenja, jedel s svojimi učenci velikonočno jagnje, ki je bilo predpodoba svetega Rešnjega Telesa, potem pa je postavil, kar je ta predpodoba naznanjala, zakrament svetega Rešnjega Telesa. Tudi to je pomenljivo, da je postavil ta zakrament tisti večer pred svojim trpljenjem. On je postavil sveto Rešnje Telo v spomin svojega trpljenja in svoje smrti, zato pa je bilo tudi umestno, da je postavil kratko pred svojim trpljenjem. Zakrament svetega Rešnjega

Telesa je posebno znamenje neskončne ljubezni Jezusove do nas, zato pa je postavil ta zakrament v slovesnem trenutku, ko se je imel ločiti iz tega sveta in iti k Očetu, da bi na skrivnostni način vendar tudi še na zemlji ostal, na kateri ga je zadrževala ljubezen do nas.

578. Kako je postavil Jezus Kristus zakrament svetega Rešnjega Telesa?

Jezus Kristus je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa tako-le:

- 1. vzel je kruh, ga posvetil in rekel nad njim: „To je moje telo“;**
- 2. ravno tako je vzel kelih z vinom, ga posvetil in rekel nad njim: „To je moja kri nove zaveze“;**
- 3. dal je oboje zaužiti apostolom;**
- 4. naročil je: „To delajte v moj spomin.“
(Mat. 26, 26—28; Mark. 14, 22—24;
Luk. 22, 19. 20.)**

Ko je Jezus pri zadnji večerji svojim učencem noge umil, je vzel opresni kruh, ki je ležal pred njim, v svoje svete in častite roke, povzdignil oči proti nebesom k Bogu, svojemu Očetu, posvetil kruh, razlomil ter svojim učencem dal rekoč: „Vzemite in jejte; to je moje telo, ki bo za vas dano.“ Kristus je torej dal zaužiti apostolom oni kruh življenja, o katerem je rekel: „Kruh, katerega vam bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta.“ — Ravno tako je vzel kelih z vinom v svoje svete in častite roke, je zopet zahvalil svojega Očeta, vino posvetil in dal svojim učencem, rekoč: „Vzemite in pite vsi iz njega; to je moja kri nove zaveze, ki bo za vas in za njih veliko prelita.“ Kristus je torej dal zaužiti apostolom kot pijačo svojo kri, kakor je poprej rekel: „Moja kri je res pijača.“ — Mnogi učeniki mislijo, da je Jezus Kristus zaporedoma posvetil kruh in vino in šele potem, ko je bilo oboje posvečeno, obhajal apostole, kakor se tudi še zdaj pri

sveti maši godi. — Slednjič je naročil Jezus apostolom: To delajte v moj spomin.

Z v r š e t e k.

Sv. Janez piše: „V tem smo spoznali ljubezen božjô, da je on svoje življenje za nas dal.“ (I. Jan. 3, 16.) Jezusu ni bilo dovolj, da je prišel z veličastnih nebes v solzno dolino, tukaj bival tri in trideset let v pomanjkanju in revščini, in naposled umrl najsramotnejše in najgrozovitejše smrt, na križu, ampak hotel je vedno pri nas biti, in zato je poi stavil zakrament presvetega Rešnjega Telesa. O kako neskončna je ljubezen Jezusova do nas! Ljubimo tedaj mi Jezusa-ker nas je on tako neizmerno popred ljubil, in ne žalimo ga nikdar v zakramentu ljubezni. Amen.

132. Krščanski nauk

Jezus Kristus je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa tisti večer pred svojim trpljenjem, ko je s svojimi apostoli pri zadnji večerji jedel velikonočno jagnje, in sicer ga je postavil tako-le: „vzel je kruh, ga posvetil in rekel nad njim: „To je moje telo“; ravnotako je vzel kelih z vinom, ga posvetil in rekel nad njim: „To je moja kri nove zaveze“; dal je oboje zaužiti apostolom in naročil je: „To delajte v moj spomin.“ Tako popisujejo postavitev zakramenta svetega Rešnjega Telesa trije sv. evangelisti, namreč Matej, Marko in Luka, kakor tudi sv. apostol Pavel.

579. Kaj je storil Jezus Kristus s besedami: „To je moje telo“, „To je moja kri“?

Z besedami: „To je moje telo“, „To je moja kri“, je Jezus Kristus spremenil kruh v svoje najsvetejše telo in vino v svojo najsvetejšo kri, vender tako, da ste podobi kruha in vina ostali nespremenjeni.

Jezus je delal raznovrstne čudeže; spremenil je na primer vodo v vino in nasitil dvakrat na tisoče ljudij z

malo kruhi in ribami; izganjal hudobne duhove in pomiril vihar na morju; ozdravljaj samo s svojo besedo vsakovrstne bolnike; obujal mrtve in sam veličastno vstal od mrtvih. S čudeži je Jezus pokazal svojo vsemogočnost, pokazal je, da je pravi Bog, ki more izvrševati taka izredna dela, katerih ne morejo izvršiti naravne moči. Tudi pri zadnji večerji je Jezus Kristus storil eden največjih čudežev, zakaj spremenil je kruh v svoje najsvetejše telo in vino v svojo najsvetejšo kri. Kakor je namreč Jezus z besedami, katere je govoril bolnikom in mrtvecem: „Hočem, bodi zdrav“, „Hočem, bodi očiščen“, „Rečem ti, vstani!“ storil, da so bolniki hipoma ozdraveli, mrtveci oživel, tako so njegove vsemogočne besede: „To je moje telo“, „To je moja kri“, storile, da se je kruh spremenil v Jezusovo najsvetejše telo in vino v njegovo najsvetejšo kri. „Vse, kar se spremeni v drugo, neha biti, kar je bilo, in prične biti, kar ni bilo“, pravi učeni Tertulijan. (Adv. Prax. c. 27.) Ko je Jezus Kristus izgovoril nad kruhom besede: „To je moje telo“, je kruh nehal biti kruh, in pod podobo kruha je pričelo biti Kristusovo telo, in ko je izgovoril nad vinom: „To je moja kri“, je to, kar je bilo poprej vino, nehalo biti vino, in pričelo je biti Kristusova kri. Kar je torej Jezus Kristus apostolom zaužiti dal, je bilo njegovo pravo telo in njegova prava kri. Da se je kruh spremenil v Kristusovo najsvetejše telo po njegovih besedah: „To je moje telo“, in da se je vino spremenilo v njegovo najsvetejšo kri po njegovih besedah: „To je moja kri“, je za nas velika, čudovita skrivnost, katere ne moremo nikdar razumeti, katero pa moramo trdno verovati, ker nam to pričajo besede Jezusa samega. Sveta cerkev je to skrivnost tudi vsikdar verovati zapovedovala. „Stvarnik in Gospod narave“, pravi sv. Gavdencij škof, „ki pripravlja kruh iz zemlje, spreminja zopet, ker more in je obljubil, kruh v svoje telo, in kateri je spremenil vodo v vino, spreminja tudi vino v svojo najsvetejšo kri.“ „V Kani Galilejski“, piše sv. Ciril Jeruzalemski, „je Gospod nekdanj spremenil vodo v vino, in ne bi zaslužil naše vere, če spremeni vino v kri? ...“

Jezus Kristus je spremenil kruh v svoje najsvetejše telo in vino v svojo najsvetejšo kri tako, da ste podobi kruha in vina ostali nespremenjeni. Kaj to pomeni? To pomeni, da se sprememba, ki se je zgodila s kruhom in vinom, ko je Kristus nad njima govoril: „To je moje telo“, „To

je moja kri“, s telesnimi čuti ni dala zapaziti, zakaj to, kar je bilo poprej kruh, pa se je spremenilo v Kristusovo telo, in kar je bilo poprej vino, pa se je spremenilo v Kristusovo kri, je po zunanje ostalo takšno, kakršno je bilo popred, predno je Kristus izgovoril posvetilne besede, ali z drugimi besedami: Podobi kruha in vina ste ostali nespremenjeni. To bomo boljše spoznali v nastopnem vprašanju.

580. Kaj je podoba kruha in podoba vina?

Podoba kruha in podoba vina je vse to, kar na kruhu in vinu zapazimo s telesnimi čuti: zunanja oblika, barva, okus, duh kruha in vina i. t. d.

Kar zapazimo na kaki reči s svojimi telesnimi čuti, na primer, z vidom, vohom, okusom, tipom i. t. d. imenujemo njeno podobo. Podoba kruha in vina je torej vse to, kar na kruhu in vinu zapazimo s telesnimi čuti. Vid nam pokaže zunanjo obliko, barvo, velikost kruha, obliko, barvo in množino vina, voh nam pové, kakšen duh imata kruh in vino, okus nam pové, ali sta kruh in vino sladka, kislja itd.; tip nam naznani težo kruha in vina, zunanjo obliko itd. V zakramentu svetega Rešnjega Telesa ostane nespremenjena samo podoba kruha in podoba vina, vse drugo se pa spremeni v telo in kri Jezusa Kristusa. Če torej pogledamo sveto Rešnje Telo, vidimo na njem zunanjo obliko in barvo kruha; ako je zaužijemo, imamo okus kruha, ako je približamo nosu, čutimo duh kruha; in ravno tako zapazimo na sveti Rešnji Krvi s telesnimi čuti zunanjo obliko, barvo, okus, duh vina, ker ste podobi kruha in vina ostali nespremenjeni, taki, kakršni ste bili, predno se je kruh spremenil v telo in vino v kri Kristusovo, toda pod podobama kruha in vina je pravo telo in prava kri Jezusa Kristusa. Ker podobi kruha in vina ostaneta nespremenjeni, se ž njima lahko godé tiste spremembe, katere se lahko godé s kruhom in vinom. Podoba kruha, na primer, se lahko razdrobi, razlomi, splesne; podoba vina se lahko skise uniči.

Jezus Kristus je pričujoč pod podobama kruha in vina, da bi bili podobi vidno znamenje, ki nam kaže po zunanje, da je pod njima Kristus pričujoč, ki nam podeljuje nevidno

milost; dalje, da bi bila naša vera v njegovo pričujočnost v zakramentu svetega Rešnjega Telesa zaslužna. Ako namreč verujemo, da je v svetem Rešnjem Telesu pričujoč, dasiravno je to za nas velika skrivnost, je to zaslužno, saj je Jezus sam rekel: „Blagor jim, kateri niso videli in so verovali.“ (Jan. 20, 29.) Jezus se je skril pod podobe kruha in vina, da bi tembolj hrepeneli ga v nebesih gledati iz obličja v obličje, da bi se mu bližali brez strahu in trepetanja in z večjim zaupanjem, in da bi ga mogli zauživati pod podobo onih rečij, ki so nam v življenju najbolj priljubljena hrana. Jezus je torej s tem, da je postavil zakrament sv. Rešnjega Telesa pod podobama kruha in vina, razodel svojo neskončno modrost in ljubezen.

581. Kakšno oblast je dal Jezus Kristus svojim apostolom, ko jim je naročil: „To delajte v moj spomin?“

Ko je Jezus Kristus naročil svojim apostolom: „To delajte v moj spomin“, dal jim je oblast, delati ravno to, kar je storil sam, namreč spreminjati kruh v njegovo najsvetejše telo in vino v njegovo najsvetejšo kri.

Ko je Jezus v puščavi sedmere kruhe blagoslovil in razlomil, dal jih je svojim učencem, da bi jih razdelili med množico. (Mark 8, 6.) Ravnotako je storil, ko je postavil pri zadnji večerji zakrament svetega Rešnjega Telesa. On je rekel apostolom: „To delajte v moj spomin.“ S temi besedami je Jezus apostolom naročil in jim ob enem dal oblast delati ravno to, kar je storil sam, namreč spreminjati kruh v njegovo najsvetejše telo in vino v njegovo nasvetejšo kri. Kakor je namreč sam vzel kruh, ga posvetil in rekel nad njim: „To je moje telo“, in kakor je vzel kelih z vinom, ga posvetil in rekel nad njim: „To je moja kri“, ter dal oboje zaužiti apostolom, tako naj bi jemali tudi apostoli kruh, ga posvečevali in govorili nad njim njegove besede: „To je moje telo“, tako naj bi jemali kelih z vinom, ga posvečevali in govorili nad njim njegove besede: „To je moja kri“, ter dajali zauživati oboje vernikom. Da je Jezus Kristus dal to oblast apostolom, je sveta cerkev od začetka sem do

današnjega dne vedno učila. Ko popisuje sv. Justin, mučenec, daritev svete maše in še zlasti omenja, da se pri isti po besedah Jezusa Kristusa, včlovečenega Sina božjega, spreminja kruh in vino v njegovo najsvetejše meso in kri, prišavlja: „Zakaj apostoli so nam v svojih spomina vrednih spisih, katere imenujemo evangelije, izročili, da jim je Jezus Kristus zaukazal tako delati, ko je namreč vzel kruh, zahvalil in rekel: „To delajte v moj spomin, to je moje telo“ i. t. d. Kar je pisal sv. Justin, ni bilo njegovo osebno mnenje, ampak tako je verovala vsa sveta cerkev o njegovem času. Vsak pravoverni kristijan mora torej trdno verovati, da je Jezus Kristus, ko je naročil apostolom: „To delajte v moj spomin“, dal istim oblast, spreminjati kruh v njegovo najsvetejše telo in vino v njegovo najsvetejšo kri.

582. Na koga je od apostolov prešla oblast, spreminjati kruh in vino v telo in kri Jezusa Kristusa?

Oblast, spreminjati kruh in vino v telo in kri Jezusa Kristusa, je od apostolov prešla na škofo in mašnike.

Jezus Kristus je postavil svete zakramente za vse ljudi vseh časov in vseh krajev. Ker pa apostoli niso mogli povsod deliti svetih zakramentov, tudi ne za vselej, ker so umrli, sledi že iz tega, da je morala oblast, katero je dal Jezus Kristus apostolom, preiti na njihove naslednike. Ako je tedaj Jezus Kristus z besedami: „To delajte v moj spomin“, dal apostolom oblast, spreminjati kruh v njegovo najsvetejše telo in vino v njegovo najsvetejšo kri, je dal to oblast tudi njihovim naslednikom v apostolski službi. To nam razločno spričuje tudi sv. Pavel. Sv. Pavlu je bil nauk Jezusa Kristusa, ker ga ni slišal iz ust njega samega, posebej razodet, tako tudi, kako je postavil Jezus Kristus zakrament svetega Rešnjega Telesa. Ko torej popisuje s skoraj istimi besedami kakor sv. evangelisti, kako je Jezus postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa, prišavlja k besedam: „To delajte v moj spomin“ še to-le: „Zakaj kolikorkrat boste jedli ta kruh in pili kelih, boste oznanjevali smrt Gospodovo, dokler ne pride.“ (I. Kor. 11, 26.) Jezus pa bode zopet prišel

sodnji dan, to je ob koncu sveta, sodit vse ljudi, žive in mrtve. Ako pa je bila izrečna volja Jezusova, da bi se do konca sveta v spomin na njegovo smrt spreminjal kruh v njegovo telo in vino v njegovo kri, je razvidno, da je morala oblast, katero je dal apostolom, preiti od njih na njihove naslednike. Apostoli so izročili oblast spreminjati kruh in vino v telo in kri Jezusa Kristusa škofom in mašnikom. Škofom, katere so odločili za svoje naslednike v škofovski službi, so izročili vso duhovsko oblast, mašnikom pa, katere so odločili samo za pomočnike v duhovniški službi, so izročili le nekoliko duhovniške oblasti, zlasti oblast opravljati daritev svete maše in deliti svete zakramente. Škofje, ki so bili od apostolov posvečeni, so izročili to oblast zopet svojim naslednikom v škofovski službi in njihovim pomočnikom, mašnikom. Vsak pravilno posvečen škof in mašnik ima torej oblast, spreminjati kruh in vino v telo in kri Jezusa Kristusa. Ker imajo škofje in mašniki tako vzvišeno oblast, zato je dolžnost vsakega kristijana, da spoštuje mašniški stan. Že modri Sirah je rekel: „Boj se Gospoda iz vse svoje duše, in njegove duhovnike v časti imej.“ (Sir. 7, 31.) Sveti Pavel pa piše: „Mašniki, kateri so dobri predstojniki, naj se imajo za dvojne časti vredne.“ (I. Tim. 5, 17.)

583. Kdaj spreminjajo škofje in mašniki kruh in vino v telo in kri Jezusa Kristusa?

Škofje in mašniki spreminjajo kruh in vino v telo in kri Jezusa Kristusa pri sveti maši, ko govoré nad kruhom in vinom: „To je moje telo“, „To je kelih moje krvi.“ Ta najsvetejši trenutek imenujemo povzdigovanje.

„To delajte v moj spomin“, je naročil Jezus apostolom, ko je pri zadnji večerji z besedami: „To je moje telo“, spremenil kruh v svoje najsvetejše telo, in z besedami: „To je moja kri nove zaveze“ ali, „To je kelih moje krvi“, spremenil vino v svojo najsvetejšo kri. Kadarkoli so torej apostoli pri sveti maši izgovorili nad kruhom besede: „To je moje telo“, in nad vinom besede: „To je kelih moje krvi“, katerih se je Jezus pri zadnji večerji sam poslužil in jih posvetil s svojimi ustmi, se je spremenil kruh v Kristusovo

telo in vino se je spremenilo v Kristusovo kri. Ker pa je oblast, katero je izročil Jezus Kristus apostolom, prešla od njih na škofe in mašnike, spreminjajo tudi ti kruh in vino v telo in kri Jezusa Kristusa pri sveti maši, ko govoré nad kruhom in vinom: „To je moje telo“, „To je kelih moje krvi“. Te besede, katere govori škof ali mašnik pri sveti maši kot namestnik Jezusa Kristusa in v osebi Kristusovi, ne naznanjajo samo, da je pod podobama kruha in vina pričujoče telo in kri, ampak one tudi storé po vsemogočni volji Kristusovi, da se kruh in vino spremeni v telo in kri Jezusa Kristusa. Kristus sam spremeni po svojem namestniku, škofu ali mašniku, kruh in vino v svoje telo in svojo kri, zato tudi mašnik ne pravi pri sveti maši: „To je Kristusovo telo“, „To je kelih Kristusove krvi“, ampak, ker opravlja sveto daritev kot namestnik Kristusov, v osebi Kristusovi, govori: „To je moje telo“, „To je kelih moje krvi.“ „Ne misli“, pravi sv. Krizostom, „da mašnik to dela (spreminja kruh in vino v Kristusovo telo in kri), ampak nevidna roka Kristusova dela to.“ (Hom. 8 in Mat.) „Ni človeško delo“, pravi drugokrat, „kar se pred nas postavi; tisti, ki je takrat pripravil večerjo, pripravlja jo še zmirom. Mi mu služimo samo kot orodje; on pa je, ki te skrivnosti posvečuje in spreminja. Ne mislimo, da je ono mizo pripravil Kristus, to pa človek; Kristus pripravlja še sedaj to kakor ono.“ (Hom. 60. ad Antioch.) Tako se po Kristusovi naredbi vrši pri sveti maši isto, kar se je vršilo pri zadnji večerji. Ko mašnik izgovori nad kruhom in vinom: „To je moje telo“, „To je kelih moje krvi“, je pričujoče ravno tisto telo in ravno tista kri Kristusova, katera je dal Gospod pri zadnji večerji zaužiti apostolom. „Oni po božji besedi posvečeni kruh, ki ga vidite na altarju“, piše sv. Avguštin, „je Kristusovo telo, in kar je v onem po božji besedi posvečenem kelihu, je Kristusova kri“ Tisti najsvetejši trenutek, ko se pri sv. maši spremeni kruh in vino v Kristusovo telo in kri se, imenuje povzdigovanje, ker mašnik povzdigne sveto Rešnje Telo in sveto Rešnjo Kri, da bi verniki molili Jezusa Kristusa pod podobama kruha in vina.

Kruh, nad katerim govori mašnik pri sveti maši: „To je moje telo“, mora biti iz pristne pšenične moke, nikakor pa ne iz ržene, ječmenove, ajdove, ovsene ali kake druge moke, ker se je tudi Jezus Kristus pri zadnji večerji poslužil takega kruha, razven tega pa mora biti tudi opresen

(neprekvašen ali nekipnen). — Vino, nad katerim govori mašnik: „To je kelih moje krvi“, mora biti pravo vino, od vinske trte Hrušovec, jabolčnik ali kako narejeno vino bi ne bila dovoljena in veljavna tvarina za zakrament svetega Rešnjega Telesa. Vinu se mora primešati „prav malo“ vode, ker se sploh méni, da je tudi Kristus pri zadnji večerji primešal vinu nekoliko vode in ker sta iz njegove odprte strani pritekla kri in voda. To naj bi pomenilo tudi združenje vernikov s Kristusom, njihovo glavo.

584. Čemu je postavil Jezus Kristus zakrament svetega Rešnjega Telesa?

Jezus Kristus je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa:

1. da bi bil tudi kot človek vedno pričujoč med nami.

Tri in trideset let je bival Jezus Kristus med ljudmi v vidni podobi. Ko pa je imel zapustiti zemljo in se vrniti v nebesa k svojemu Očetu, nas ni hotel samih pustiti, saj „je njegovo veselje bivati med človeškimi otroci.“ (Preg. 8, 31.) Kot Bog je Jezus povsod pričujoč, kakor Bog Oče in Bog sveti Duh. kot človek bil je pričujoč samo tam, kjer je ravno bilo njegovo telo in njegova duša. Da bi pa ne bil pričujoč po svojem vnebohodu med nami samo kot Bog, ampak tudi kot človek z dušo in telesom, je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa, v katerem biva zdaj med nami ne samo na enem kraju, ampak na vseh tistih krajih, kjer se shranjuje sveto Rešnje Telo. Ako se osebe, ki se ljubijo med seboj z resnično ljubeznijo, ločijo, zapustijo druga drugi kak spomin, najrajše kakšno podobo, da bi se pri pogledu nanjo spominjale drage osebe, si predstavljale njeno dobro srce, njene plemenite lastnosti. Jezusova ljubezen do nas je bila neskončna, zato pa nam je tudi, ko se je imel ločiti iz tega sveta, zapustil spomin neskončne vrednosti, sebe samega, z dušo in s telesom, s krvjo in z mesom, z božjo in človeško naravo. To je gotovo, dragi kristijani, najlepši in najdražji spomin Jezusove ljubezni do nas, on sam. Ker nam je zapustil Jezus Kristus na predvečer svojega trpljenja tisto telo, katero je drugi dan za nas daroval na križu, in tisto

kri, katero je drugi dan prelil v naše odrešenje, nas zakrament svetega Rešnjega Telesa ob enem najbolj spominja njegovega bridkega trpljenja in njegove grenke smrti na križu, zaradi česar piše tudi sveti Pavel: „Kolikorkrat boste jedli ta kruh in pili kelih, boste oznanjevali smrt Gospodovo, dokler ne pride.“ (I. Kor. 11, 26.)

Jezus Kristus je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa:

2. da bi se pri sveti maši neprenehoma daroval za nas svojemu nebeškemu Očetu.

Na veliki četrtek je postavil Jezus Kristus zakrament svetega Rešnjega Telesa; drugi dan, na veliki petek, pa je že dal za nas svoje telo in prelil svojo kri, kakor je obljubil prejšnji večer. To pa ni še bilo dovolj njegovi ljubezni do nas, da se je enkrat daroval za nas svojemu nebeškemu Očetu, ampak hotel se je za nas neprenehoma do konca sveta darovati svojemu nebeškemu Očetu, hotel je, da bi se njegova krvava daritev na križu neprenehoma ponavljala z daritvijo svete maše, in zato je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa. Postavil pa ga je tudi:

3. da bi bil v svetem obhajilu naša dušna hrana.

Brez dvoma je bila posebno velika ljubezen Jezusova, ki ga je nagnila, da je hotel biti vedno med nami kot Bog in človek, da se je hotel neprenehoma za nas darovati. Toda tudi to mu še ni bilo dovolj, ampak hotel je biti tudi naša dušna hrana. „Ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi... Zakaj moje meso je res jed in moja kri je res pijača.“ (Jan. 6, 54, 56.) Da bi nam pa mogel dati svoje meso v podobi užitne jedi in svojo kri v podobi užitne pijače, postavil je zakrament svetega Rešnjega Telesa, v katerem je pričujoč pod podobama kruha in vina.

Z v r š e t e k.

„Ni ga družega ljudstva tako velikega, da bi imelo bogove tako blizu, kakor je naš Bog pri vseh naših molitvah“, rekel je Mojzes Izraelcem. (V. Mojz. 4, 7.) Še z večjo pravico kakor Mojzes Izraelcem, lahko rečemo katoliškim kristijanom, da jim je Bog silno blizu, ker je Jezus Kristus

pričujoč v zakramentu svetega Rešnjega Telesa kot Bog in kot človek. Premišljujmo večkrat neskončno ljubezen Jezusovo, katero nam je pokazal s tem, da je postavil ta zakrament, res zakrament ljubezni, in učimo se ga ljubiti iz vsega svojega srca, iz vse svoje duše, in iz vse svoje misli. Učimo se od Jezusa pričujočega v zakramentu ljubezni prave ljubezni do bližnjega, saj je to ljubezen še posebno priporočal Jezus svojim učencem tisti večer, ko je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa, rekoč: „Novo zapoved vam dam: da se ljubite med seboj, kakor sem jaz vas ljubil, da se tudi vi ljubite med seboj. V tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako boste imeli ljubezen med seboj.“ (Jan. 13, 34. 35.) Amen.

133. Krščanski nauk.

Jezus Kristus je z besedami: „To je moje telo“, „To je moja kri“, katere je pri zadnji večerji govoril nad kruhom in vinom, spremenil kruh v svoje najsvetejše telo in vino v svojo najsvetejšo kri. Ko je naročil svojim apostolom: „To delajte v moj spomin“, dal jim je oblast, delati ravno to, kar je storil sam, namreč spreminjati kruh v njegovo najsvetejše telo in vino v njegovo najsvetejšo kri. Te oblasti so se apostoli posluževali in jo izročili škofom in mašnikom, kateri spreminjajo kruh in vino v telo in kri Jezusa Kristusa pri sveti maši, ko govoré nad kruhom in vinom: „To je moje telo“, „To je kelih moje krvi“. Poglejmo si zdaj bolj natančno

a) Pričujočnost Jezusa Kristusa v zakramentu svetega Rešnjega Telesa.

585. Odkod vemo, da je Jezus Kristus resnično pričujoč v zakramentu svetega Rešnjega Telesa?

Da je Jezus Kristus resnično pričujoč v zakramentu svetega Rešnjega Telesa, vemo:

1. iz besed, s katerimi je Jezus Kristus obljubil ta zakrament: „Jaz sem živi

**kruh, ki sem prišel z nebes. Ako kdo
jé od tega kruha, bo živel vekomaj; in
kruh, katerega bom jaz dal, je moje
meso za življenje sveta... Resnično,
resnično vam povem: ako ne boste jedli
mesa Sinu človekovega in pili njegove
krvi, ne boste imeli življenja v sebi...
Zakaj moje meso je res jed in moja kri
je res pijača.“ (Jan. 6, 51. 52. 54. 56.)**

Jezus je obljubil s popolnoma jasnimi besedami, da bo dal ljudem zaužiti svoje meso in svojo kri kot jed in pijačo, ko je rekel: „Moje meso je res jed in moja kri je res pijača“, in: „Ako kdo jé od tega kruha, bo živel vekomaj.“ Ker je Jezus tako jasno govoril, ga Judje in njegovi učenci nikakor niso mogli napačno umeti, zato se jim je cela reč nemogoča zdela. Judje so se tedaj prepirali med seboj. „Kako nam more ta svoje meso dati jesti?“ (Jan. 6, 53.) Jezus jim ni rekel, da so ga napačno umeli, ampak jih je v njihovem mnenju še bolj potrdil, rekoč: „Resnično, resnično vam povem: Ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi. Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje.“ Tudi učenci niso drugače razumeli Jezusovih besed, kakor Judje, zato so rekli: „To govorjenje je trdó, in kdo je more poslušati?“ (Jan. 6, 61.) „Odsihmal je veliko njegovih učencev odstopilo in niso več ž njim hodili.“ (Jan. 6, 67.) Jezus jih je pustil iti, kar bi gotovo ne bil storil, ako bi ga bili napačno umeli. Dà, on je rekel tudi apostolom: „Hočete tudi vi oditi?“ In brez dvoma bi bil tudi nje pustil iti, ako bi ne bil rekel Peter v njihovem imenu: „Gospod! h komu pojdemo? Besede večnega življenja imaš; in mi smo verovali in spoznali, da si ti Kristus, Sin božji.“ (Jan. 6, 68—70.) Jezus je nekdam rekel: „Nebo in zemlja bosta prešla, moje besede pa ne bodo prešle.“ (Mark. 13, 31.) Ako je tedaj Jezus rekel: „Kruh, katerega bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta“, je gotovo tudi, da je dal svojim apostolom zaužiti svoje meso in sicer pri zadnji večerji, ko je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa. To jed je imenoval Jezus kruh, ker jim je dal svoje meso pod podobo kruha. Besede Jezusove, s katerimi je

obljubil zakrament svetega Rešnjega Telesa, nam torej jasno pričajo, da je on v zakramentu svetega Rešnjega Telesa resnično pričujoč. To pa vemo tudi:

2. iz besed: „To je moje telo“, „To je moja kri“, s katerimi je postavil ta zakrament.

Gotovo so si apostoli besede Jezusove, s katerimi je obljudil zakrament svetega Rešnjega Telesa, rekoč: „Kruh, katerega bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta ... Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje ... Zakaj moje meso je res jed, in moja kri je res pijača“, (Jan. 6, 52. 55. 56.) dobro zapomnili. Ko je torej Jezus pri zadnji večerji vzel kruh, ga posvetil in rekel nad njim: „To je moje telo“, in nad kelihom z vinom: „To je moja kri“, so spoznali, da to, kar jim je dal zaužiti pod podobo kruha, je njegovo pravo telo, in kar jim je dal zaužiti pod podobo vina, je njegova prava kri, ker je On, ki je večna resnica, jasno in razločno povedal: „To je moje telo“, katero sem vam obljudil dati jesti, „To je moja kri, katero sem vam obljudil dati piti.“ „To je moje telo“, „To je moja kri“, govori še Gospod vedno skozi usta mašnikova in spreminja kruh in vino v svoje telo in svojo kri, zato pa moramo tudi trdno verovati, kakor so verovali apostoli in kakor je verovala sveta cerkev do današnjega dne, da je v zakramentu svetega Rešnjega Telesa Jezus Kristus resnično pričujoč, zakaj vse njegove besede so na resnico utrjene, torej tudi besede: „To je moje telo“, „To je moja kri.“

Da je Jezus Kristus resnično pričujoč v zakramentu svetega Rešnjega Telesa, vemo:

3. iz nauka apostolov. Tako pravi sv. Pavel: „Posvečeni kelih, ki ga posvečujemo, ali ni udeleženje Kristusove krvi? In kruh, ki ga lomimo, ali ni udeleženje Gospodovega telesa?“ (I. Kor. 10, 16.)

Med apostoli nam spričuje resnično pričujočnost Jezusa Kristusa v zakramentu svetega Rešnjega Telesa sv. Matej, ki je v svojem evangeliju popisal, kako je Jezus Kristus

postavil ta zakrament (Mat. 26, 26—28.), zlasti pa sv. Pavel. Da bi se kristijani ne udeleževali poedin, pri katerih so se uživale jedi malikom darovane, jih je sv. Pavel opomnil, da se udeležujejo Kristusovega telesa in njegove krvi, in zato jim nikakor ni dovoljeno udeleževati se malikovalskih poedin, ker bi se lahko mislilo, da so še udani malikovanju. Pisal pa je tako-le: „Posvečeni kelih, ki ga posvečujemo, ali ni udeleženje Kristusove krvi? In kruh, ki ga lomimo, ali ni udeleženje Gospodovega telesa?“ Sv. Pavel je hotel reči: Kdor pije iz keliha, katerega je mašnik posvetil s Kristusovimi besedami, se udeležuje Kristusove krvi, pije Kristusovo kri, in kdor uživa kruh, ki ga je mašnik posvetil s Kristusovimi besedami, in ga razlomil, se udeležuje Kristusovega telesa, prejme pod podobo kruha Kristusovo telo in se najtesneje z njim združi. Te besede sv. Pavla nam torej jasno pričajo, da je v zakramentu svetega Rešnjega Telesa Jezus Kristus resnično pričujoč, ker drugače bi sv. Pavel ne mogel reči, da se oni, ki pije iz posvečenega keliha, udeležuje Kristusove krvi, in da se oni, ki zauživa posvečeni kruh, udeležuje Gospodovega telesa. — O prejemanju sv. Rešnjega Telesa pa piše sv. Pavel: „Kdorkoli bo nevredno jedel ta kruh ali pil kelih Gospodov, bo kriv telesa in krvi Gospodove. Naj torej človek sam sebe presodi; in tako naj je od tega kruha in pije od keliha. Zakaj kdor nevredno je in pije, si sodbo je in pije, ker ne razločuje telesa Gospodovega.“ (I. Kor. 11, 27—29.) Tukaj uči sv. Pavel, naj vsakdo presodi samega sebe, ali je vreden zaužiti sveto Rešnje Telo, zakaj kdor je zauživa nevredno, se pregreši nad Kristusovim telesom in njegovo krvjo, kakor nekdanj njegovi morivci, si je in pije sodbo. Ako bi v zakramentu svetega Rešnjega Telesa ne bil Kristus resnično pričujoč, bi sv. Pavel ne mogel reči, da je tisti, ki nevredno prejme ta zakrament, kriv telesa in krvi Gospodove.

Da je Jezus Kristus resnično pričujoč v zakramentu svetega Rešnjega Telesa, vemo:

4. iz nepretrganega izročila svete cerkve.

Od apostolskih časov sem do današnjih je sveta cerkev vedno učila, da je v zakramentu svetega Rešnjega Telesa Jezus Kristus resnično pričujoč, zato pa se tudi njeno izročilo imenuje nepretrgano, zakaj ni časa v cerkveni zgodovini, da

bi bila cerkev drugače učila, in čeravno je ta nauk skrivnosten, da ga ne more umeti noben ustvarjen razum, ga vender tisoč let ni nihče očitno tajil. Mnogi so izreki cerkvenih učnikov, ki nam spričujejo pričujočnost Jezusa Kristusa v zakramentu svetega Rešnjega Telesa. Poglejmo si samo nekatere.

Sv. Ignacij († 107), učenec apostolov in škof v mestu Antijohiji, je pisal več pisem krščanskim cerkvam. V listu do Smirniške cerkve pravi o krivovercih: „Oni se ne udeležujejo svete večerje in skupne službe božje, ker ne verujejo ali ne priznavajo, da je sveto Rešnje Telo meso našega Odrešenika Jezusa Kristusa, ki je trpelo za naše grehe.“ (Ad Smyr. c. 7.) Rimljanom je pisal: „Nočem minljive jedi, božji kruh hočem, nebeški kruh, ki je meso Sina božjega, pijačo božjo, njegovo kri hočem; ona je neminljiva ljubezen, večno življenje.“ Sv. Justin, mučenec, popisuje, da dajejo diakoni posvečeni kruh in z vodo zmešano posvečeno vino zaužiti vsakemu, ki je pričujoč, kadar se obhajajo svete skrivnosti, in potem pristavlja: „In ta jed se pri nas imenuje sveto Rešnje Telo (evharistija), katerega se sme udeleževati samo oni, ki veruje krščanski nauk in je očiščen v kopeli odločeni za odpuščenje grehov in prerojenje in tako živi, kakor je Kristus zaukazal. Zakaj tega ne zauživamo kot kak navaden kruh in kako navadno pijačo, ampak podučeni smo, da je ta posvečena jed meso in kri včlovečenega Sina božjega“ (Apol. I. n. 66.) Enako učijo sv. Irenej, Tertulijan, Origen, sv. Ciprijan in drugi. Lepo pravi sv. Ciril Jeruzalemski († 386): „To, kar se zdi, da je kruh, ni kruh, če se tudi po okusu kaže tako, temveč Kristusovo telo; in dozdevno vino ni vino, četudi to trdi okus, temveč Kristusova kri.“ In zopet piše: „Ker Kristus sam pravi o vinu: To je moja kri, kdo bi dvomil in menil, da ni njegova kri? Nekdaj je spremenil vodo v vino, in mi naj ne verujemo, da spreminja vino v kri?“ Sv. Janeza Krizostoma imenujejo „učenika svetega Rešnjega Telesa“, ker je mnogo in temeljito pisal o Jezusovi pričujočnosti v zakramentu svetega Rešnjega Telesa. Tako so pisali tudi sv. Bazilij, sv. Gregor Nacijanski in Nisenski, sv. Hijeronim, sv. Ambrozij, sv. Avguštin, največji cerkveni učenik. Vse vzhodne cerkve, celó tiste, ki so se že jako zgodaj ločile od katoliške cerkve, verujejo, da je Kristus resnično pričujoč v zakramentu svetega Rešnjega Telesa. Resnično pričujočnost Jezusa Kristusa v zakramentu svetega

Rešnjega Telesa nam spričujejo najstarejše molitve pri sveti maši, pobožni obredi, na primer poklekanje pred svetim Rešnjim Telesom, večna luč itd. Ker so kristijani trdno verovali, da uživajo v zakramentu svetega Rešnjega Telesa telo in kri Jezusa Kristusa, so jih neverniki obrekovali in krivo tožili, da pri službi božji zakoljejo malega otroka ter jedo njegovo meso in pijejo njegovo kri.

Jezus je pa tudi po čudežih velikokrat spričal svojo pričujočnost v zakramentu svetega Rešnjega Telesa. V mestu Rimini na Italijanskem je ob času sv. Antona osel padel na kolena pred svetim Rešnjim Telesom; na Francozkem je l. 1608. leseno stojalo, na katerem je bila monštranca s svetim Rešnjim Telesom, popolnoma zgorelo, monštranca pa je obvisela v zraku; sv. Klara je nekaj, ko so sovražniki napadli njen samostan, vzela monštranco s svetim Rešnjim Telesom in sovražnike odpodila, nekateri svetniki so živeli po več let o samem svetem Rešnjem Telesu. Ti in enaki čudeži nam pričajo, da je Jezus Kristus resnično pričujoč v zakramentu svetega Rešnjega Telesa. Ko je bila sv. Franciška Šantalska še devetletna deklica, slišala je nekega krivoverca, ki je tajil pričujočnost Jezusa Kristusa v zakramentu svetega Rešnjega Telesa. Srčno je stopila pred njega in mu rekla: „Kako, vi ne verujete, da je Jezus Kristus v svetem Rešnjem Telesu? Je vendar sem to rekel. Vi ga torej delate lažnivca? Ako bi kralja imeli za lažnivca, bi vas hudo kaznovali. Kaj vas čaka šele pri sodbi božji, ko Boga imate za lažnivca!“

586. Kako je Jezus Kristus v zakramentu svetega Rešnjega Telesa pričujoč?

Jezus Kristus je v zakramentu svetega Rešnjega Telesa tako-le pričujoč:

- 1. pod podobo kruha je živo telo Jezusa Kristusa, torej tudi njegova kri in njegova duša.**

Sv. Pavel piše: „Kristus, ko je vstal od mrtvih, več ne umrje; smrt več ne bo čez njega gospodovala.“ (Rimlj. 6, 9.) Iz teh besed sv. Pavla spoznamo, da ni več nobenega mrtvega telesa Kristusovega, kakršno je viselo na križu, ko se je

ločila od njega duša in kakršno je do tretjega dne v grobu ležalo, ampak telo Kristusovo je zdaj živo v nebesih. Iz tega sledi, da, kadar mašnik pri sveti maši govori nad kruhom besede Jezusove: „To je moje telo“, se kruh spreminja v živo telo Jezusa Kristusa, torej v taisto, v katerem je neumrjoč in častit prišel iz zaprtega groba, v katerem je štirideseti dan po svojem vstajenju šel v nebesa, kjer sedi na desnici Boga Očeta vsemogočnega. Kjer pa je živo telo, tam mora biti tudi kri, zakaj če se kri ne pretaka po telesu, če je kri ločena od telesa, ni telo živo; v živem telesu pa mora biti tudi duša, ker brez duše ni življenja. Božja narava Jezusova ostane vsikdar združena z dušo Jezusovo in ž njegovim telesom, torej je pod podobo kruha Jezus Kristus kot Bog in človek pričujoč. Da je res tako, nam pričajo besede Jezusove: „To je moje telo, ki bo za vas dano.“ Ko je Jezus govoril te besede pri zadnji večerji, je stal živ pred svojimi učenci z dušo in telesom, s krvjo in mesom, kot Bog in kot človek, jim torej ni dal zaužiti svojega mrtvega telesa, ampak svoje živo telo, po katerem se je pretakala njegova kri, v katerem je bivala njegova duša, katero je bilo združeno z njegovo božjo naravo. Ker pa je v zakramentu svetega Rešnjega Telesa pričujoč ravno tisti Kristus, ki se je pri zadnji večerji svojim učencem zaužiti dal, je gotovo, da je pod podobo kruha živo telo Jezusa Kristusa torej tudi njegova kri in njegova duša.

2. Pod podobo vina je živa kri Jezusa Kristusa, torej tudi njegovo telo in njegova duša.

Mrtve, od Kristusovega telesa ločene krvi, kakršna je bila ona, ki je namakala tla pod križem, na katerem je visel Kristus, ni, ker Kristusa ni mogoče več raniti ali umoriti, da bi mu kri odtekla, ampak zdaj je samo še živa Kristusova kri. Kadar torej mašnik govori nad vinom besede Jezusove: „To je kelih moje krvi“, se spremeni vino v živo Kristusovo kri. Živa kri je le tista, ki je v živem telesu in se po njegovih žilah pretaka. Pod podobo vina je torej tudi Kristusovo telo, in seveda tudi njegova duša, ker mora ona oživljati telo. Tudi božja narava je pod podobo vina, saj je vsikdar neločljivo združena z dušo in s telesom Kristusovim. To nam pričajo zopet Jezusove besede. Ko je dal pri zadnji

večerji zaužiti apostolom svojo kri v podobi vina, rekoč: „To je moja kri, ki bo za vas prelita“, je bila to gotovo živa kri, saj še takrat ni bila za nje prelita, se je pretakala še po žilah njegovega živega telesa, v katerem je stal pred njimi, torej je tudi apostolom dal zaužiti živo, s telesom združeno kri, v katerem je bila njegova neumrjoča duša. V zakramentu svetega Rešnjega Telesa je pod podobo vina ravno tista kri, katero je dal zaužiti pri zadnji večerji apostolom, je torej tudi isto telo in ista duša.

Da je pod podobo kruha živo telo Jezusa Kristusa, torej tudi njegova kri in njegova duša, in da je pod podobo vina živa kri Jezusa Kristusa, torej tudi njegovo telo in njegovo duša, nam spričuje tudi sv. Pavel, ki piše: „Kdorkoli bo nevredno jedel ta kruh ali pil kelih Gospodov, bo kriv telesa in krvi Gospodove.“ (I. Kor. 11, 27.) Tukaj pravi sveti Pavel naravnost: „Kdor bo nevredno jedel ta kruh... bo kriv telesa in krvi Gospodove.“ Ako bi pod podobo kruha ne bila tudi kri Kristusova, bi ne mogel reči: „Kdorkoli bo nevredno jedel ta kruh... bo kriv telesa in krvi Gospodove“, ampak bi le rekel: „Kdorkoli bo nevredno jedel ta kruh... bo kriv telesa Gospodovega.“ In ako bi pod podobo vina ne bilo tudi telo Jezusa Kristusa, ampak samo kri, bi sveti Pavel ne mogel reči: „Kdorkoli bo nevredno... pil kelih Gospodov, bo kriv telesa in krvi Gospodove“, ampak bi rekel samo: „Kdorkoli bo nevredno... pil kelih Gospodov, bo kriv... krvi Gospodove.“

3. Pod vsako podobo, in tudi pod vsakim najmanjšim njenim delom je celi Jezus Kristus, to je kot Bog in človek pričujoč.

Pod vsako podobo, to je pod podobo kruha kakor pod podobo vina je celi Jezus Kristus, to je kot Bog in človek pričujoč, ker se — kakor sem že omenil — njegova božja narava ne dá ločiti od človeške. Pa tudi pod vsakim najmanjšim delom vsake podobe, torej v najmanjši drobtinici podobe kruha in pod najmanjšo kapljico podobe vina, je celi Jezus Kristus pričujoč. Da bode to bolje razumeli, morate pomisliti, da se ves kruh in vse vino spremeni v Kristusovo telo in kri. Ker pa je majhina drobtinica kruha tudi še kruh

in kapljica vina tudi še vino, je tudi drobtinica podobe kruha in kapljica podobe vina vidno znamenje, da je celi Kristus pričujoč. Apostoli so pri zadnji večerji jedli vsi od istega kruha, saj ga je Kristus razlomil, in pili iz istega keliha, vendar pa je vsak zaužil celega Kristusa. Kakor je bil pri zadnji večerji pod vsakim najmanjšim delom podobe kruha in pod vsakim najmanjšim delom podobe vina celi Jezus Kristus pričujoč, tako je še tudi zdaj v zakramentu svetega Rešnjega Telesa. V veliki hostiji, ki jo zaužije mašnik pri sveti maši, je celi Jezus Kristus pričujoč, pa tudi v mali, katero dobivajo verniki, je ves pričujoč, in ako bi kdo prejel dve sveti hostiji, prejel bi le enega Kristusa. In v tisočeri in tisočeri hostijah, ki se shranjujejo v raznih cerkvah po svetu, je le eden Kristus pričujoč, in če jih tisoč pristopi k mizi Gospodovi, ne prejmejo tisoč Kristusov, ampak le enega. Tudi ne postane telo Kristusovo, ker je zauživa toliko ljudij, vedno manjše, ampak je vedno celo. To je čudež božje ljubezni in dobrotljivosti, katerega ne moremo umeti. „Kakor luč sveče ne pojenja, ako se tudi tisoč drugih sveč na njej prižge, tako se tudi Kristusovo telo ne zmanjša, ako je tudi tisoči, dà, milijoni zauživajo“, pravi sv. Tomaž Akvinski. Sv. Andrej pa je dejal sodniku v Ahaji: „Jaz darujem vsak dan vsemogočnemu in resničnemu Bogu na altarju neomadežano Jagnje božje. In ko je vsa množica vernikov zaužila njegovo sveto meso, ostane vendar Jagnje, ki je bilo darovano, celo in živo.“ To se nam zdi morebiti nemogoče, ker tega umeti ne moremo, toda pomisliti je treba, da Bog mnogo mnogo več more, kakor si mi misliti ali umeti moremo, zakaj „pri Bogu ni nemogoča nobena reč.“ (Luk. 1, 37.)

Ako mašnik razlomi sveto hostijo in jo razdeli na več delov, s tem ne razlomi, ne razdeli Kristusovega telesa, ampak razdeli le podobo kruha, Kristus pa ostane cel v vsakem delu svete hostije. Primera vam bo to nekoliko pojasnila. Ako se pogledate v ogledalo, vidite v njem svojo podobo. Ako zdaj razdrobite ogledalo na štiri ali več delov, vidite v vsakem delu zopet svojo podobo, ker se je razdrobilo le ogledalo, ne pa vaša podoba. Ako ima mašnik celo hostijo pred seboj, je v njej celi Jezus Kristus pričujoč; ako pa razlomi sveto hostijo na več delov, je pod vsakim delom celi Jezus Kristus pričujoč, zakaj razlomila se je samo podoba kruha, ne pa Kristus.

Ako pa je Jezus Kristus pod vsako podobo ves pričujoč, utegnil bi kdo vprašati:

587. Zakaj je Jezus Kristus postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa pod dvema podobama?

Jezus Kristus je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa pod dvema podobama, da se v dveh ločenih podobah pri sveti maši predstavlja njegova krvava daritev na križu, kjer se je kri ločila od telesa.

Jezus Kristus je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa, da bi se pri sveti maši neprenehoma daroval za nas svojemu nebeškemu Očetu in bi se tako ponavljala njegova daritev na križu z daritvijo svete maše. Pri daritvi na križu se je Kristusova kri ločila od njegovega telesa. Ločitev Kristusove krvi od njegovega telesa se torej mora predstavljati tudi pri sveti maši, ker bi se drugače ne moglo reči, da se ž njo ponavlja Kristusova krvava daritev na križu. Ako bi bil Jezus Kristus postavil zakrament sv. Rešnjega Telesa samo pod eno podobo, bi nam tista ne mogla prav predstavljati ločitve Kristusove krvi od telesa. Da bi se pa to moglo zgoditi, je postavil Jezus Kristus zakrament svetega Rešnjega Telesa pod dvema podobama, pod podobo kruha, ki nam predstavlja zlasti Kristusovo telo, in pod podobo vina, ki nam predstavlja zlasti Kristusovo kri. Ti dve podobi ste na altarju ločeni, se nam torej v dveh ločenih podobah pri sveti maši predstavlja Kristusova krvava daritev na križu, kjer se je kri ločila od telesa. To ločitev nam predstavljajo tudi besede, ki se govoré posebej nad kruhom: „To je moje telo“, in posebej nad vinom: „To je kelih moje krvi.“

588. Doklej ostane Jezus Kristus pričujoč pod podobama kruha in vina?

Jezus Kristus ostane pričujoč pod podobama kruha in vina, dokler se podobi ne spreminite.

Kakor hitro pravilno posvečeni mašnik govori nad kruhom in vinom pri sveti maši besede Jezusove: „To je

moje telo“, „To je kelih moje krvi“, je Jezus pričujoč pod podobama kruha in vina, pa tudi ostane pričujoč tako dolgo, dokler se podobi ne spremenite. Kakor hitro pa se podobi spremenite, tudi Jezus Kristus ni več pričujoč. Zakaj? Podobi kruha in vina ste vidno znamenje, ki nam po zunanje kažete, da je Jezus Kristus pričujoč v zakramentu svetega Rešnjega Telesa. Ako pa se podobi spremenite, spremeni se tudi vidno znamenje. Ker pa je Jezus Kristus postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa samo pod podobama kruha in vina, je tudi razvidno, da kaka druga podoba ne more biti vidno znamenje tega zakramenta, da torej tudi Kristus ni več pričujoč, ako se spremenite podobi kruha in vina, ali pa celó popolnoma pokončate ali pa vsaj nekoliko. Ako bi torej podoba kruha popolnoma splesnela, ali se sežgala, bi ne mogli več govoriti o podobi kruha, torej bi tudi Kristus ne bil več pričujoč. Ali ko bi se podoba vina skisala, ali ko bi kdo vлил v sveto Rešnjo Kri toliko vode, da bi se izgubila barva, okus in duh vina, bi tudi Kristus ne bil več pričujoč. Ker je Jezus Kristus le tako dolgo pričujoč, dokler se podobi kruha in vina ne spremenite, spoznamo iz tega, da je Jezus Kristus, ako ga zaužijemo pri svetem obhajilu, pričujoč le tako dolgo v nas, dokler ste podobi nespremenjeni, ko pa se spremenite, ni več pričujoč.

Jezus Kristus se shranjuje na altarcu pod podobo kruha. Njegova hišica ali prebivališče na altarcu je tabernakelj, pred katerim mora goreti noč in dan večna luč, ki pravi vernikom, da je pričujoč Jezus Kristus, luč sveta.

589. Kakšno čast moramo skazovati zakramentu svetega Rešnjega Telesa?

Zakramentu svetega Rešnjega Telesa moramo skazovati najvišjo čast, to je, moramo ga moliti.

Vsak podložnik je dolžan, iskazovati svojemu kralju ali cesarju čast, naj si bo oblečen v krasno kraljevo ali cesarsko obleko, ali pa kakor kak drug človek. Bogu smo dolžni skazovati najvišjo čast, to je, dolžni smo ga moliti, kakor pravi Kristus: „Gospoda svojega Boga moli in njemu samemu služi.“ (Mat. 4. 10)

Boga moramo torej moliti. Ker pa je v zakramentu svetega Rešnjega Telesa Jezus Kristus pričujoč kot Bog in kot človek, moramo tudi zakramentu svetega Rešnjega Telesa skazovati najvišjo čast ali moramo zakrament sv. Rešnjega Telesa moliti, dasiravno se nam Jezus tukaj ne kaže v svojem božjem veličanstvu, ampak je skrit pod podobama kruha in vina. So ga trije modri molili, ko je ležal kot revno, slabotno dete v jaslicah, zakaj bi ga mi ne molili pod podobama kruha in vina, saj s tem ne molimo podob kruha in vina, kakor so očitali brezbožni ljudje katoličanom, tudi ne kruha in vina, ker tistega ni več, ampak s tem molimo svojega Boga in Gospoda. V skrivnem razodetju sv. Janeza beremo, da najvišji izmed angelov, kerubini in serafini, zakrivajo pred božjim Jagnjetom svoja obličja s perutnicami in neprenehoma prepevajo: „Svet, svet, svet, si ti Gospod, vsemogočni Bog, kateri je bil, kateri je in kateri bo prišel“, (Skriv. raz. 4, 8.) in da nebeščani ležijo pred njim na svojih obrazih. Ako angeli in svetniki v nebesih tako častijo Jezusa Kristusa, ali ne bomo tudi mi, ki smo prah in pepel, pripogibali svoja kolena pred njim, pred katerega imenom se pripogibajo kolena teh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo? (Filiplj. 2, 10.) Zakrament svetega Rešnjega Telesa moramo tembolj moliti, ker ravno v tem zakramentu delajo brezbožni ljudje Jezusu toliko nečasti. Nečast mu delajo malovredni kristijani, ki se sramujejo pred njim odkriti in poklekniti; nečast mu delajo oni, ki ga božjeropno prejemajo in se vpričo njega nedostojno vedejo, nečast mu delajo brezbožni neverniki, ki dostikrat sveto Rešnje Telo iz tabernakeljna ukradejo, z nogami teptajo, z nožmi prebadajo ali je še hujše onečaščujejo. Ali ni torej naša dolžnost, da popravimo vsaj nekoliko nečast, ki se godi Jezusu v svetem Rešnjem Telesu, da ga mi toliko bolj goreče molimo? „Pridite, molimo in padimo na tla in jokajmo pred Gospodom, ki nas je ustvaril.“ (Ps. 94, 6.) Priložnosti moliti sveto Rešnje Telo imamo obilo. Praznik svetega Rešnjega Telesa ali Telovo je postavljen iz tega namena, da bi očitno spoznavali svojo vero v pričujočnost Jezusa Kristusa v zakramentu svetega Rešnjega Telesa in ga tudi očitno molili. Sveta maša se velikokrat služi pred izpostavljenim svetim Rešnjim Telesom, ravno tako se navadno molijo litanije, s svetim Rešnjim Telesom se daje blagoslov, da bi je verniki molili. — Praznik presvetega srca Jezusovega, je postavljen da bi zlasti čistili

srce Jezusovo pričujoče v svetem Rešnjem Telesu, ono srce, ki nas je tako brezmejno ljubilo. — Štirideseturna molitev je izpostavljenje svetega Rešnjega Telesa skozi štirideset ur v spomin na štiridesetdnevni post Jezusov v puščavi in v spomin na to, da je Jezus blizu štirideset ur ležal v grobu.

Z v r š e t e k.

Preljubljeni v Gospodu! Naš neskončno dobrotljivi Gospod in Vzveličar Jezus Kristus je neprenehoma pričujoč med nami kot Bog in kot človek. K njemu lahko vsakdo pride, naj bo še tako reven, naj bo še tako od ljudi zaničevan. Dà, Jezus Kristus vabi celó vsakega k sebi, ko pravi: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil.“ (Mat. 11, 28.) Skoraj povsod, kjer je shranjeno sveto Rešnje Telo, imajo navadno cerkev ves dan odprto, da bi mogli verniki obiskovati in moliti Jezusa Kristusa v svetem Rešnjem Telesu. Obiskujte tudi vi, predragi, kadarkoli imate priložnost, sveto Rešnje Telo in molite je pobožno posnemajte svetnike in svetnice, ki so po cele ure preklečali pred svetim Rešnjim Telesom in je molili. Posebno pa pridite k Jezusu, kadar vas tare kaka nadloga. „Kristus v altarnem zakramentu nam daje več tolažbe“, pravi sv. Terezija, „kakor nam je ves svet s svojimi slovesnostmi in veselicami dati more.“ Pridite k Jezusu, kadar potrebujete kake milosti; zakaj sveta Terezija zopet pravi: „Ovčice, ki so bliže pastirja, dobivajo večkrat kak grizljaj njegove lastne hrane.“ Amen.

134. Krščanski nauk.

Bog je naš najvišji Gospod, in naša dolžnost je, da ga tudi kot najvišjega Gospoda častimo, saj nas je tudi zato ustvaril. „Vsakega ... sem ustvaril k svoji časti, ga upodobil in naredil“, govori Gospod po preroku Izaiju. (Iz. 43, 7.) Boga častimo, če ga priznavamo za svojega najvišjega Gospoda. Človek je iz duše in iz telesa, zato pa mora tudi z dušo in s telesom priznavati Boga za svojega najvišjega Gospoda, ali častiti ga mora po notranje in po zunanje. Po notranje častimo Boga, ako ga v srcu priznavamo za svojega najvišjega Gospoda; po zunanje ga častimo, ako to, kar

v srcu čutimo, kar v srcu mislimo, kažemo tudi po zunanje, po zunanji službi božji. To pa se lahko zgodi na različne načine. Po zunanje častimo Boga z zunanjo molitvijo, pri kateri izražamo notranje češčenje tudi z besedami, s tem, da se priklanjamo, da poklekamo, da roke sklepamo, da na prsi trkamo spoznavaje svojo grešnost, da oči in roke povzdigujemo proti nebesom. Najbolj vzvišen in najpopolnejši način, Boga po zunanje častiti in mu služiti, pa je daritev svete maše. Jezus Kristus je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa ne le zato, da bi bil tudi kot človek vedno pričujoč med nami, ampak tudi zato, da bi se pri sveti maši neprenehoma daroval za nas svojemu nebeškemu Očetu.

b) Daritev svete maše.

Da bomo daritev svete maše bolje razumeli in po vrednosti cenili, moramo si najpoprej pogledati daritev sploh.

590. Kaj je daritev?

Daritev je viden dar, ki ga Bogu darujemo tako, da ta dar uničimo ali spremenimo ter s tem priznavamo Boga za najvišjega Gospoda.

Beseda daritev ali žrtva ima več pomenov. Ako kdo iz nesebične ljubezni do koga drugega kaj težavnega stori, si kaj prijetnega odreče, zavolje njega kaj pretrpi, da bi mu koristil, pravimo, da se zanj daruje ali žrtvuje. Misijonarji, ki gredo v tuje dežele oznanjevat sveto vero, se žrtvujejo za nevernike; usmiljena sestra, ki streže bolnikom, žrtvuje zanje svoje spanje, zdravje, včasi življenje; prijatelj, ki prijatelju pomaga z denarjem ali kako drugače iz hude zadrege na svojo škodo, daruje zanj svoje denarje. — Daritev imenujemo dalje vsako dobro delo, ki je opravimo k časti božji. Tako se imenujejo darovi molitve, hvalitve, spokorna dela, dela usmiljenja, zatajevanja, trpljenja, ako je prenašamo iz ljubezni do Boga. „Naj se vzdigne moja molitev kakor kadilo pred-te“, molil je psalmist, „povzdigovanje mojih rok bodi kakor večerna daritev.“ (Ps. 140, 2.) „Daritev Bogu je potrj duh; skesanega in ponižnega srca, Bog, ne zavržeš“, molil je kralj David. (Ps 50, 19.) Modri Sirah pravi: „Vzve-

ličavna daritev je, gledati na zapovedi (in od vse hudobije odstopiti). Od krivice odstopiti je toliko, kolikor pravno daritev darovati za svoje krivice in prositi odpuščenja grehov. Kdor jedilno daritev daruje, se hvaležnega kaže, in kdor skazuje usmiljenje, tudi dar prinese.“ (Sir. 35, 2—4.) Sveti Pavel piše: „Dobrotljivosti pa in podeljenja nikar ne pozabite, ker taki darovi dopadejo Bogu.“ (Hebr. 13, 16.) Trije mladeniči v ognjeni peči pa so molili: „Kakor žgavna daritev ovnov in juncev in veliko tisoč tolstih jagnjet: tako bodi danes naša daritev dopadljiva pred tvojim obličjem.“ (Daniel 3, 40) V pravem pomenu besede pa se imenuje daritev viden dar, ki ga Bogu darujemo tako, da ta dar uničimo ali spremenimo ter s tem priznavamo Boga za najvišjega Gospoda.

Daritev je torej dar, ki ga prostovoljno darujemo, kateremu se prostovoljno odpovemo. Ako hočejo ljudje pokazati drug drugemu kako posebno ljubav, ako hočejo pokazati drug drugemu svoje spoštovanje, ako hočejo drug drugemu napraviti kako veselje, dajejo si darove. Če postavim otrok drugega nima, natrga cvetlic, jih zveže v šopek, ter prinese svojim dobrim starišem, da jim pokaže svojo ljubezen, svoje spoštovanje, svojo hvaležnost in jim napravi neko veselje. Bog sicer ne potrebuje naših darov, vendar ker so oni znamenja naši ljubezni, našega spoštovanja in našega češčenja do njega, so mu ljubi, in zato so pobožni in bogoljubni ljudje že od nekdaj imeli navado, da so prinašali Bogu darove ter ga z njimi priznavali za svojega najvišjega Gospoda. Dar se mora darovati Bogu prostovoljno, zakaj modri Sirah pravi: „Daj Najvišjemu po tem, kar je on tebi dal; in z dobrim očesom daj, kar premore tvoja roka“ (Sir. 35, 12.) Sv. Pavel pa veli: „Veselega darovavca Bog ljubi.“ (II. Kor. 9, 7.) Ker je samo Bog naš najvišji Gospod, se sme opraviť daritev tudi le Bogu, in nikomur drugemu zakaj če bi koga drugega priznavali z daritvijo za svojega najvišjega Gospoda, bi malikovali. „Nihče“, pravi sv. Avguštin, „ni nikoli daroval daritve komu drugemu kakor njemu, ki je Bog ali katerega je za boga imel.“ — Da se kak dar more imenovati daritev, mora biti viden, kakor postavim v starem zakonu goveda, jagnjeta, poljski pridelki i. t. d. Viden mora biti dar, ker le tako moremo pokazati po zunanje svoje notranje češčenje, ako se to, kar darujemo, lahko vidi. — Da moremo z daritvijo priznati Boga za najvišjega Gospoda, moramo dar tako

darovati, da se ne more več rabiti v kak posveten namen, tako, da se reči, katero darujemo, popolnoma odpovemo, je ne zmatramo več za svojo. To pa se zgodi s tem, da dar ali popolnoma ali vsaj deloma uničimo, pokončamo ali spremenimo. V starem zakonu so živali, katere so darovali, zaklali in potem sežgali, če ne popolnoma, pa vsaj deloma; tudi kadilo so sežgali. Ako so darovali kako tekočino, na primer vino, olje, so je po tleh razlili. S tem je darovavec pokazal, da se reči popolnoma odpove, da je neče več zase rabiti, ampak da jo popolnoma izroči Bogu, ki je najvišji Gospod čez vse stvari, čez življenje in smrt, in da se Bogu popolnoma podvrže. S tem, da je darovavec uničil ali spremenil darovano reč, je ob enem spoznal, da je s svojimi grehi zaslužil smrt, da pa prosi in upa, da mu bo Bog z ozirom na uničeno reč milostljivo odpustil njegove grehe; spoznal pa je ob enem, da mora grehu odmreti, da mora spremeniti svoje življenje, kakor se je spremenila darovana reč.

Daritve so najprimernejši in najvzvišenejši način, Boga po zunanje častiti in ga priznavati za najvišjega Gospoda, in že naravni zakon, uči sv. Tomaž Akvinski, vелеva človeku prinašati vsemogočnemu Bogu daritve.

591. Ali so bile v vseh časih daritve?

V vseh časih so bile daritve; že Kajn in Abel sta darovala; in Izraelcem v stari zavezi je Bog naravnost zapovedal daritve.

Ker je človeku že prirojeno, Najvišjemu, od katerega imamo dušo in telo, sploh vse, kar smo in imamo, opravljati daritve, so res tudi bile daritve v vseh časih pri vseh ljudstvih. Učeni paganski pisatelj Plutarh pravi: „Ako bi prehodil ves svet, našel bi mesta brez zidovja, brez kralja, brez pisem; ali mesta brez svetišč, brez bogov, kjer bi se ne molilo, kjer bi se daritve ne opravljale... nihče ne najde.“ Zgodbe sv. pisma nam poročajo, da sta že Adamova sinova, Kajn in Abel, darovala: Kajn, ki je bil kmetovavec, je daroval Gospodu darove od sadežev zemlje, Abel, ki je bil ovčar, je daroval izmed prvencev svoje črede in njih masti.“ (I. Mojz. 4, 3. 4.) Iz tega pač smemo sklepati, da je tudi že Adam Bogu daroval in da sta se od njega naučila darovati njegova sinova. „Noe“, ko je prišel iz ladije, „je

postavil Gospodu altar; je vzel od vseh čistih živalij in ptic in je daroval Bogu žgavni dar na oltarju.“ (I. Mojz. 8, 20.) Sv. pismo nam poroča, da so darovali Bogu Abraham, Izak, Jakob, da, tudi tisti, ki niso bili Abrahamovega rodu. „Melkizedek, kralj salemski, je daroval kruh in vino.“ (I. Mojzes 14, 18.) O pobožnem Jobu beremo, da, ko so njegovi sinovi prirejali gostovanja, „je ob svitu vstajal in opravljal za vsakega žgavne daritve. Rekel je namreč: Morebiti so moji sinovi grešili.“ (Job 1, 5.) Iz svetega pisma tudi vemo, da so bile Bogu take daritve, ako so se opravljele s čistim ali vsaj skesanim srcem, prijetne. O daritvi Abelovi pravi sveto pismo: „In Gospod se je ozrl na Abela in na njegove dari.“ (I. Mojz. 4, 4.) Verjetno je tudi, da je Bog sam že prve ljudi učil, kako naj ga častijo, zlasti pa, kako naj opravljajo daritve, da mu bodo prijetne.

Tudi pagani so darovali svojim malikom, kar je bilo seveda zelo pregrešno, ker so skazovali čast, katera gre edino Bogu, stvarjem. Daritve paganov, čeprav so bile pregrešne, nam pričajo, da so čutili v srcu potrebo častiti najvišje bitje z daritvami.

Izraelcem v stari zavezi je Bog sam zapovedal daritve, pa tudi razložil, kako naj opravljajo daritve, dolžil, kdo in kje naj jih opravlja. Pred Mojzesom ni bilo posebnega duhovstva, ampak hišni oče je bil ob enem tudi duhovnik, on je torej daroval; Mojzesova postava pa je ukazala, da naj darujejo samo duhovniki iz Levijevega rodu, kateremu je Bog izročil duhovsko službo, in ne katerikoli ljudje. To je Bog zaukazal, da bi se služba božja opravljala redno in dostojno, kakor se spodobi za Boga.

Daritve v stari zavezi so bile krvave ali pa nekrvave. Krvave daritve so bile take, v katerih se je darilna žival zaklala, in potem popolnoma sežgala, da ni nič ostalo, ali pa so sežgali le nekatere dele, druge pa so použili. V nekrvavih daritvah so darovali žito, moko, kruh, sol, kadilo, olje, vino. Nekrvave daritve so bile samo nekak nameček krvavih daritev. Daritve so bile častilne ali hvalne, zahvalne, spravne in prosilne.

Častilne ali hvalne daritve so bile tiste, pri katerih so darovavci spoznavali, da so Bogu popolnoma podložni in da je on njihov gospodar in oblastnik. V znamenje, da priznavajo Boga za najvišjega Gospoda, so celo žival razven kože sežgali, kri pa razlili ob vznožju altarja na okrog.

Zahvalne daritve so opravljali, da bi se zahvalili Bogu za prejete dobröte. V zahvalnih daritvah se je sežgala navadno samo mast kot najboljši del na altarju, drugo pa so použili nekoliko duhovniki, nekoliko pa oni, v katerih imenu se je daritev opravila.

Spravne daritve so se Bogu darovale, da bi darovavcem Bog odpustil grehe in zasluŹene kazni, in bi tako bili z njim spravljeni. Pri teh daritvah je položil darovavec roke na glavo Źrtve, da bi nanjo položil ali prenesel svoje grehe, svojo krivdo. S tem je hotel reči, naj darilna Źival prevzame takorekoč njegov greh in krivdo, naj bo ona usmrtena namestu njega, in naj s tem uniči ali izbriše greh in krivdo njegovo. V ta namen se je darovavec tudi obtoŹil svojih grehov. Pri spravnih daritvah so le nekoliko darovane Źivali seŹgali, drugo pa použili; le tisti, za katerega se je daritev opravila, ni smel nič zauŹiti.

Prosilne daritve so bile one, v katerih so prosili Boga novih dobrot, in opravljale so se primeroma tako, kakor zahvalne daritve.

Nekrvave daritve so bile nepopolnejše kakor krvave, vender so imele lep pomen. Naznanjale so, da je vse boŹja last, in da so pridelki, kateri so se darovali, od Boga; zlasti pa so opominjale Izraelce, da morajo biti čistega srca in neomadeŹevani pred boŹjim obličjem, kakor so njihovi nekrvavi darovi.

592. *Zakaj so prenehale daritve stare zaveze?*

Daritve stare zaveze so prenehale, ker so bile samo predpodobe daritve nove zaveze.

Daritve stare zaveze niso bile Bogu popolnoma prijetne, ker niso bile same na sebi primerne, da bi se Bog Ź njimi dostojno in vredno častil in hvalil, pa tudi niso mogle rešiti grehov. „Bo mar posvečeno meso darov tebi odvzelo tvoje hudobije?“ rekel je prerok Jeremija izraelskemu ljudstvu. (Jerem. 11, 15.) Sv. Pavel pa piše: „Ker ima postava le senco prihodnjih dobrot... ne more z darovi, ki se vsako leto ravno tisti neprenehoma darujejo, nikoli popolnih storiti (popolnoma očistiti) tistih ki jih opravljajo... Zakaj nemogoče je, da bi bili s krvjo juncev in kozlov grehi od-

vzeti.“ (Hebr. 10, 1. 4) Če prav daritve stare zaveze niso bile primerne, da bi ljudje ž njimi Boga vredno častili in se rešili grehov, jih je Bog vendar zapovedal zato, da bi se ljudje neprenehoma spominjali, da je on najvišji Gospod vseh stvarij, kateremu torej tudi gre vsa čast in hvala; da od njega vse imajo, in ga morajo torej prositi dobrot in ga za nje zahvaljevati, in da so grešniki sprave potrebni. Obenem so bile daritve stare zaveze predpodobe daritve nove zaveze, to se pravi, one so naznanjale edino pravo daritev nove zaveze, s katero se Bog vredno časti in hvali, s katero zahvaljujemo Boga za vse dobrote, zadostimo božji pravičnosti ter zadobimo milost kesanja in pokore in odpuščenje kaznij za greh, s katero izprosimo sebi in drugim vse dobro za dušo in telo. Z ozirom na daritev nove zaveze so bile daritve stare zaveze prijetne Bogu in z ozirom na to daritev so služile darovavcem v vzveličanje. Darovavec je mogel doseči opravičenje, ako je s spokornim duhom združil vero v obljube božje, zlasti vero v prihodnjega Odrešenika in njegovo daritev, akoravno se ta vera ni izrekla z besedami. Ker so bile daritve stare zaveze samo predpodobe daritve nove zaveze, so morale prenehati, ko je prišel Odrešenik in opravil daritev nove zaveze. Čemu bi nam bile še namreč predpodobe prave daritve, čemu bi nam bila senca te daritve, ko imamo daritev samo? Da bodo prenehale daritve stare zaveze, je razločno napovedal že prerok Danijel, rekoč: „In po dva in šestdesetih tednih bo Kristus umorjen ... in bo jenjala klavna in jedilna daritev.“ (Dan. 9, 26. 27.) Po preroku Malahiju pa je govoril Gospod te-le besede judovskim duhovnikom: „Nimam dopadenja nad vami,“ pravi Gospod vojskinih trum, „in daru ne bom sprejemal iz vaših rok. Zakaj od solnčnega vzhoda do zahoda bo moje imé veliko med narodi, in na vseh krajih se bo darovalo, in čista daritev se bo opravljala mojemu imenu.“ (Malah. 1, 10. 11.) V tem prerokovanju je napovedano, da bodo prenehale daritve stare zaveze, in da se bode Bogu opravljala ne le v Jeruzalemu, ampak na vseh krajih sveta čista, sveta daritev. Sv. Avgustin pa piše: „Daritve stare zaveze so bile samo predpodobe; one vse so naznanjale in prispodabliale na raznotere načine eno daritev, katere spomin zdaj obhajamo. Ko je torej ta daritev o svojem času bila opravljena, so one izginile.“ (Contra Faust. 1. 6. c. 5.)

593. *Katera je daritev nove zaveze?*

Daritev nove zaveze je Jezus Kristus, sam božji Sin, ki se je za nas daroval nebeškemu Očetu s svojo smrtjo na križu.

V svoji preveliki ljubezni do nas je prišel Jezus Kristus z nebes na zemljo, da bi za nas popolnoma zadostil božji pravičnosti, kateri mi nismo mogli zadostiti. „Kristus nas je ljubil“, piše sv. Pavel, „in se za nas dal v dar in klavščino Bogu v prijeten duh“, (Efež 5, 2) Tukaj nam pové sveti Pavel, da se je dal Jezus Kristus za nas kot daritev in žrtva Bogu, da je torej on daritev nove zaveze. Posebno jasno nas tega uči sv. Pavel v listu do Hebrejcev. V taistem dokazuje Judom, da je Jezus Kristus od Boga postavljeni veliki duhovnik, katerega duhovstvo je večno, in daleč daleč presega duhovstvo stare zaveze, potem pa pravi: „Spodobilo se je, da imamo takega velikega duhovnika, svetega, nedolžnega, neomadežanega, izločenega od grešnikov in vzvišenega nad nebesa; kateremu ni treba kakor duhovnikom (stare zaveze) vsak dan poprej za svoje grehe darovati, potlej za grehe ljudstva; zakaj to je storil enkrat, ker je sam sebe daroval.“ (Hebr. 7, 26. 27.) Jezus Kristus je sam sebe daroval s svojo smrtjo na križu. Da je bila Kristusova smrt na križu prava daritev, spoznamo iz tega, ker se pri njej nahaja vse, kar je potrebno pri vsaki daritvi.

Daritev je viden dar. Kaj je pri daritvi na križu vidni dar? Jezus Kristus sam je vidni dar, je žrtva pri daritvi na križu, zato se v sv. pismu imenuje „Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta“ (Jan. 1, 29.), kakor ga je imenoval sv. Janez Krstnik; imenuje se tudi velikonočno Jagnje, kakor ga imenuje sv. Pavel, rekoč: „Naše velikonočno Jagnje, Kristus, je darovano“ (I. Kor. 5, 7.); sv. Peter ga imenuje neomadežano in nedolžno Jagnje, ko piše: „Veste, da niste rešeni s strohljivimi rečmi, z zlatom ali srebrom ... ampak z drago krvjo Kristusa, kakor neomadežanega in nedolžnega Jagnjeta.“ (I. Petr. 1, 18. 19.)

Daritev je viden dar, ki ga Bogu darujemo. Jezus Kristus se je res daroval nebeškemu Očetu, in sicer prostovoljno, kakor je napovedal že prerok Izaija, rekoč: „Darovan je, ker je sam hotel.“ (Iz. 53, 7.) in Kristus sam, rekoč: „Nihče mi življenja ne vzame, ampak jaz je sam od sebe

dam.“ (Jan. 10, 18.) Jezus bi bil lahko zabranil, da bi ga ne bili umorili, ali tega ni storil, ampak iz pokorščine do svojega nebeškega Očeta se je sam daroval s svojo smrtjo na križu. On torej ni bil samo dar, ampak tudi darovavec, to je mašnik, ki je daroval. To nam spričuje sv. Pavel, ki piše v listu do Hebrejcev: „Zato pravi (Kristus) pri svojem prihodu na svet: Klavščine in daru nisi hotel, telo pa si mi pripravil (da ti je darujem) ... Tedaj sem rekel: Glej! pridem, ... da storim, o Bog, tvojo voljo.“ (Hebr. 10, 5. 7.) In zopet piše: „Kri Kristusova, kateri je po svetem Duhu sebe brez madeža Bogu dal, bo očistila našo vest mrtvih del, da bomo služili živemu Bogu.“ (Hebr. 9, 14.)

Daritev je viden dar, ki ga darujemo Bogu tako, da ta dar uničimo ... ter s tem priznavamo Boga za najvišjega Gospoda. Tudi to se je zgodilo pri daritvi na križu, zakaj Kristus se je pustil umoriti, da bi zadostil božji pravičnosti in izbrisal naš dolg, on je bil pokoren do smrti“ (Filipljani 2, 8), da bi popravil nečast, katero so ljudje delali Bogu s svojo nepokorščino, in je tako častil namestu njih Boga kot najvišjega Gospoda. Da se je Kristus daroval s svojo smrtjo na križu za nas, spoznamo iz besed sv. apostola Petra, ki piše: „On je naše grehe sam nosil v svojem telesu na lesu, da bi grehom odmrli in pravičnosti živeli; z njegovimi ranami ste bili ozdravljeni.“ (I. Petr. 2, 24.) Isto nam spričuje sv. Pavel, rekoč: „En Bog je, tudi en srednik med Bogom in ljudmi, človek Kristus Jezus, kateri je dal sam sebe v rešilo za vse.“ (I. Tim. 2, 5, 6.)

Daritev Kristusova na križu je bila najboljša in najpopolnejša hvalna ali častilna daritev, zakaj z ničemur se Bog ne more tako častiti, kakor če se Sin božji daruje k njegovi časti; ta daritev je bila najpopolnejša zahvalna daritev, zakaj pred nebom in zemljo pričal je Jezus s križa, da od Boga imamo vse dobro, zlasti najdražje, življenje; ta daritev je bila najpopolnejša pravna daritev, ker je ž njo Jezus Kristus popolnoma zadostil božji pravičnosti; ta daritev je bila najpopolnejša prosilna daritev, katera nam je pridobila preobilne milosti.

Z v r š e t e k.

„V tem smo spoznali ljubezen božjo“, piše sv. Janez, „da je on svoje življenje za nas dal.“ (I. Jan. 3, 16.) „Kristus nas je ljubil in se za nas dal v dar in klavščino Bogu

v prijeten duh“, moramo vsi priznati s sv. Pavlom. (Efežani 5, 2.) Pa tudi vsak posebej mora reči s sv. Pavlom: „Sin božji . . . me je ljubil in dal sam sebe zame“ (Gal. 2, 20.), zakaj on je imel na gori Kalvariji, ko se je s svojo smrtjo na križu daroval nebeškemu Očetu, vsakega izmed nas pred očmi, kakor bi vsak izmed nas sam bil na svetlu. Ali ne zasluži tolika ljubezen Jezusova do nas, da ga tudi mi ljubimo? „Kaj bi bil imel še storiti . . . in nisem storil?“ bi nas Kristus lahko vprašal. (Iz. 5, 4.) On ni mogel več za nas storiti, kakor da je sam sebe za nas daroval, in ne more manj terjati od nas, kakor našo ljubezen. „Moj sin! daj mi svoje srce“, kliče Jezus vsakemu izmed nas. (Preg. 25, 26.) „Ljubimo tedaj mi Boga, ker nas je Bog pred ljubil“, opominja nas sv. Janez. (I. Jan. 4, 19.) Ozirajmo se večkrat na sveto razpelo, na katerem je bilo Jagnje božje za nas darovano, spominjajmo se njegove neskončne ljubezni do nas, in sklenimo, da hočemo le njemu živeti, njemu umreti. Amen.

135. Krščanski nauk.

Daritev je viden dar, ki ga darujemo Bogu tako, da ta dar uničimo ali spremenimo ter s tem priznavamo Boga za najvišjega Gospoda. „Daritev je nekak davek ljubezni do Boga, znamenje, da smo od Boga odvisni in zato Bogu popolnoma podložni. Ker pa ne moremo Bogu darov dajati v roke, zato take stvari pokončamo ali uničimo, in s tem pokažemo, da smo jih vzeli in odtegnili sebi, dali pa Bogu. Da je treba Bogu darovati, to je zapisano človeku v srce. Človek spozna kar sam ob sebi to dolžnost, ako misli na Boga in samega sebe. Zato pa tudi vidimo, ako te oziramo na vse človeštvo, da ni bilo nobenega ljudstva, ne v starih, ne v novejših časih, ki bi ne bilo opravljalo nikakih daritev. Res so opravljali različni narodi jako različne daritve, a brez daritev ne nahajamo nobenega naroda.“ (Dr. Fr. Lampè, Zgodbe str. 242.) V stari zavezi je Bog Izraelcem naravnost zapovedal daritve, katere pa so prenehale, ker so bile samo predpodebe daritve nove zaveze. Daritev nove zaveze je Jezus Kristus, sam božji Sin, ki se je za nas daroval nebeškemu Očetu s svojo smrtjo na križu.

594. *Kako se neprenehoma ponavlja daritev Jezusa Kristusa na križu?*

Daritev Jezusa Kristusa na križu se neprenehoma ponavlja z daritvijo svete maše.

Daritev nove zaveze ni imela prenehati, zakaj na ta način bi Kristusova cerkev ravno tega ne imela, kar so imele in imajo vse druge vere, in s čimur se Bog časti na najpopolnejši način, namreč z daritvijo, ampak daritev Kristusova naj bi se neprenehoma ponavljala do konca sveta. To nam spričuje daritev kralja Melkizedeka, ki je bila predpoda daritve nove zaveze. Kralj Melkizedek, ki je bil ob enem duhovnik Gospoda najvišjega, je daroval ob času Abrahamovem Bogu kruh in vino. Bog sam pa je rekel svojemu edinorojenemu Sinu, prihodnjemu Odrešeniku: „Ti si duhovnik na vekomaj po redu Melkizedekovem“. (Psalm 109, 4.) Ako pa je Odrešenik duhovnik po redu Melkizedekovem, mora kakor Melkizedek opravljati nekrvavo daritev pod podobama kruha in vina, in če je duhovnik po redu Melkizedekovem na vekomaj, ni dovolj, da opravi tako daritev samo enkrat, ampak jo mora ponavljati do konca sveta. Da daritev nove zaveze ne bo prenehala, ampak se ponavljala do konca sveta, je Bog razločno napovedal po preroku Malahiju. Judovskim duhovnikom je tako-le govoril ta prerok: „Nimam dopadenja nad vami, pravi Gospod vojskinih trum, in darú ne bom sprejemal iz vaših rok. Zakaj od solnčnega vzhoda do zahoda bo moje imé veliko med narodi, in na vseh krajih se bo darovalo, in čista daritev se bo opravljala mojemu imenu“. (Malah. 1, 10, 11.) V tem prerokovanju napoveduje Malahija novo daritev, ki se bo opravljala božjemu imenu na vseh krajih in pri vseh narodih. Ta daritev ne more biti krvava daritev na križu, zakaj tisto je opravil Kristus le enkrat in le na enem kraju: ta daritev ne more biti taka, kakršne so bile zapovedane Izraelcem, ker bodo te daritve prenehale; ta daritev tudi ne more biti taka, kakršne so bile v navadi pri paganih, zakaj tiste daritve so bile navadno oskrunjene z raznimi velikimi grehi in se niso opravljale Bogu, ampak hudobnim duhovom, kakor spričuje sv. Pavel. (I. Kor. 10, 20.) Daritev, katero napoveduje prerok, bo čista, sveta, nekrvava, jedilna daritev, in ta daritev, po kateri se ima neprenehoma ponavljati Kri-

stusova daritev na križu, je sveta maša, kakor enoglasno učijo sveti cerkveni očetje in sveti tridentinski cerkveni zbor. Ta pravi: „Sveta maša je ona čista daritev, katere ne more omadeževati nobena nevrednost in hudobija darovavcev, (ona daritev), v kateri je Gospod po Malahiju napovedal, da se bo opravljala njegovemu imenu, ki bo veliko med ljudstvi, na vseh krajih kot čista daritev.“ (Sess. 22. cap. 1.) In res, kjerkoli se je sprejela krščanska vera, povsod so se gradili altarji, da bi na njih opravljali mašniki Bogu najvišjemu daritev svete maše po redu Melkizedekovem, to je pod podobama kruha in vina.

Beseda „maša“ ni slovenskega korena, ampak je nastala iz latinske besede „missa“. V prvih časih krščanstva tisti niso smeli biti pri sveti daritvi, ki še niso bili krščeni, ampak so se šele pripravljali na sveti krst; bili so samo pri pridigi, ki je bila po svetem evangeliju, potem pa so jih odpustili z besedami, katere se še zdaj govorijo ob koncu svete maše: „Ite, missa est“, to se pravi: „Pojdite, odpuščeni ste.“ Maša pomeni torej toliko kakor „odpust.“ Beseda maša nas spominja na veliko svetost te daritve, pri kateri moramo biti tudi z največjo spoštljivostjo in pobožnostjo.

595. Kaj je sveta maša?

Sveta maša je vedna daritev nove zaveze, pri kateri se Jezus Kristus nekrvavo daruje svojemu nebeškemu Očetu pod podobama kruha in vina.

Sveta maša je daritev, zakaj pri njej imamo vse, kar spada k daritvi. Vidni dar je pod podobama kruha in vina pričujoči Kristus, ki se daruje svojemu nebeškemu Očetu. Pri daritvi na križu je Jezus Kristus resnično umrl, da bi namestu nas častil Boga kot najvišjega Gospoda in nas ž njim spravil; pri sveti maši Kristus ne umrje drugič, zakaj potem bi se s sveto mašo ne ponavljala njegova daritev na križu, ampak to bi bila nova daritev, toda pri sveti maši je Kristus pričujoč pod dvema ločenima podobama, pod podobo kruha, ki nam predstavlja zlasti Kristusovo telo, in pod podobo vina, ki nam predstavlja zlasti Kristusovo kri. Ker ste te dve podobi na altarju ločeni, se nam v dveh

ločenih podobah pri sveti maši predstavlja njegova krvava daritev na križu, kjer se je kri ločila od telesa, ko je na križu umrl. Besede: „To je moje telo“, vsled katerih je pod podobo kruha zlasti pričuječe Kristusovo telo, in besede: „To je moja kri“, vsled katerih je pod podobo vina pričuječa zlasti Kristusova kri, so takorekoč duhovni meč, ki skrivnostno loči Kristusovo telo in kri, in ta skrivnostna ločitev nam ravno predočuje Kristusa kot zaklano Jagnje božje, s čimur se Bog časti kot najvišji Gospod.

Sveta maša je vedna daritev, ker se ž njo neprenehoma ponavlja Kristusova daritev na križu. Da, lahko trdimo, da ni dneva, ne ure, ne minute, da bi se na kakem kraju na zemlji ne obhajala sveta maša, zakaj kadar je pri nas večer ali polnoč, je na kakem drugem kraju sveta jutro in se tam služi sveta maša, tako da se resnično sme imenovati vedna daritev.

Sveta maša je vedna daritev nove zaveze. Bog je na Sinajski gori sklenil z izraelskim ljudstvom zavezo, ki se imenuje stara zaveza. Ta zaveza se je pa nehala, ko se je začela nova zaveza, katero je sklenil Bog po svojem Sinu Jezusu Kristusu s človeškim rodом. Kakor so v stari zavezi imeli daritve, tako imamo v novi zavezi daritev svete maše. Da se torej sveta maša razlikuje od daritev stare zaveze, imenuje se daritev nove zaveze.

Pri sveti maši se Jezus Kristus nekrvavo daruje svojemu nebeškemu Očetu. Pri daritvi na križu je Jezus Kristus svojo kri za nas prelil, ona se je ločila od telesa, pri sveti maši daruje Jezus Kristus ravno tisto telo, ki je bilo na križu za nas umorjeno, in ravno tisto kri, ki je bila na križu za nas prelita, toda kri se pri njej ne prelija, zato se pravi, da se daruje nekrvavo.

Ker je pri sveti maši vse, kar je potrebno pri vsaki daritvi, zato je sveta cerkev vedno učila, da je sveta maša prava daritev. „Kdor bi trdil“, je izrekla v tridentinskem cerkvenem zboru, „da se pri sveti maši ne opravlja resnična in prava daritev, bodi izobčen.“ (Sess. 22. can. 1.)

596. Ali se daritev svete maše razločuje od daritve na križu?

Daritev svete maše se bistveno ne razločuje od daritve na križu; samo način darovanja je različen.

Ako primerjamo daritev Kristusovo na križu in daritev svete maše, se nam dozdeva, da ste ti daritvi popolnoma različni druga od druge, vendar pa ni tako. Daritev svete maše se bistveno ne razločuje od daritve na križu. Kaj pa pomenijo besede: „se bistveno ne razločuje?“ Bistvo kake reči je vse, kar spada k reči kot taki, kar stori reč. Bistvo človeka, na primer, je vse, kar spada potrebno k človeku, kar stori človeka, namreč človeško telo in razumna duša, ki oživilja telo. K bistvu miloščine je potrebno, da kdo podari in da se nekaj podari, ne spada pa k bistvu miloščine, kako, na kak način se podari, ali v zlatu ali srebru, ali lastnoročno ali po kom drugem. K bistvu daritve spada, da nekdo daruje in da se nekaj daruje Bogu iz tega namena, da se časti kot najvišji Gospod, ne spada pa k bistvu daritve, kako se daruje, ali način darovanja je lahko različen. Če torej katekizem pravi: Daritev svete maše se bistveno ne razločuje od daritve na križu, hoče s tem reči: Ako se oziramo samo na to, kar spada potrebno k daritvi, na onega, ki daruje, na to, kaj se daruje, komu in iz kakega namena se daruje, se daritev svete maše ne razločuje od daritve na križu, ampak je ravno tista daritev, katero je Jezus Kristus na križu opravil. — Samo način darovanja je različen, pomeni: Drugače se Kristus daruje svojemu nebeškemu Očetu pri sveti maši, drugače se je daroval na križu.

597. Zakaj se daritev svete maše bistveno ne razločuje od daritve na križu?

Daritev svete maše se bistveno ne razločuje od daritve na križu, ker je mašnik, ki daruje, in dar, ki ga daruje, pri obeh daritvah eden in isti, namreč sam Jezus Kristus.

Pri daritvi na križu je bil Jezus Kristus sam mašnik, ki se je daroval svojemu nebeškemu Očetu. „Kristus“, piše

sv. Pavel... „je po svetem Duhu sam sebe brez madeža Bogu dal.“ (Hebr. 9, 14.) Tudi pri sveti maši je Jezus Kristus sam mašnik, ki daruje. Kako to, si bode kdo mislil, saj vender mašnik opravlja daritev svete maše? Da se more daritev svete maše opravljati vidno, je res postavil Jezus Kristus mašnike, toda oni niso Kristusovi nasledniki, ampak samo njegovi vidni namestniki. Naslednika more imeti le tisti, ki se svoji službi odpove, ali tisti, ki več ne živi, da bi mogel opravljati svojo službo, Kristus pa živi vekomaj in je vekomaj duhovnik, torej tudi mašniki niso njegovi nasledniki, ampak samo njegovi namestniki v mašniški službi. To spoznamo iz besed sv. Pavla, ki piše: „Tako naj nas ima vsak ko služabnike Kristusove in delivce (oskrbnike, hišnike) božjih skrivnostij! (I. Kor. 4, 1.) Namestnik pa ne opravlja svoje službe v svojem imenu, ampak v imenu tistega, katerega namestuje; in kar stori kot namestnik, velja tako, kakor bi storil isto on sam, katerega namestuje. Če torej mašnik opravlja daritev svete maše, dela to kot namestnik Kristusov, v njegovem imenu, po njegovem naročilu. Sveti Ciprijan pravi: „Ako je Jezus Kristus najvišji duhovnik in je prvi opravil daritev, in ukazal, da naj se to dela v njegov spomin, je oni mašnik Kristusov namestnik, ki dela to, kar je Kristus storil.“ (Epist. 63. ad Caecilium n. 14.) Ker mašnik kot namestnik Kristusov opravlja daritev svete maše, in se Kristus po njegovih rokah sam daruje, zato mašnik, kadar posvečuje kruh in vino, ne govori: „To je Kristusovo telo“, in „To je kelih Kristusove krvi“, ampak izgovarja tiste besede tako, kakor bi jih Kristus sam govoril, namreč: „to je moje telo“, „To je kelih moje krvi.“ Kakor se je Kristus pustil na križ pribiti, ne da bi se branil, in kakor je privolil, da se je na križu ločila njegova kri in duša od telesa, tako se daruje pri sveti maši pod podobama kruha in vina, in privoli, da je po mašnikovi besedi pričujoč v dveh ločenih podobah, ki nam predočujeta skrivnostno ločitev njegovega telesa in njegove krvi. Kakor se je na križu sam daroval, tako se pri sveti maši nevidno sam daruje, in kakor je bil torej pri daritvi na križu sam mašnik, tako je tudi pri daritvi svete maše.

Pri daritvi na križu je bil dar Jezus Kristus sam, kakor piše sv. Pavel: „Kristus je bil enkrat darovan, da bi odvzel grehe mnogih.“ (Hebr. 9, 28.) Tudi pri sveti maši je dar Jezus Kristus sam, zakaj pod podobama kruha in vina je

pričuje ravno tisto telo, ki je bilo na križu za nas darovano, in ravno tista kri, ki je bila na križu za nas prelita, in to telo in kri se daruje nebeškemu Očetu, da se časti kot najvišji Gospod. Ker je torej pri daritvi na križu bil mašnik, ki je daroval, in dar, ki ga je daroval, sam Jezus Kristus, pri sveti maši pa je tudi mašnik, ki daruje, in dar, ki ga daruje, sam Jezus Kristus, se v resnici daritev svete maše bistveno ne razločuje od daritve na križu; samo način darovanja je različen.

598. Kako se razločuje način darovanja pri daritvi na križu in pri daritvi svete maše?

Način darovanja pri daritvi na križu in pri daritvi svete maše se razločuje tako: na križu se je Jezus Kristus krvavo daroval, pri sveti maši se pa daruje nekrvavo, to se pravi, ne da bi z nova trpel in umrl.

Na križu se je Jezus Kristus krvavo daroval, to se pravi, njegova kri se je ločila od telesa in kapljala na zemljo, dokler mu ni iztekla in se je njegova duša ločila od telesa. Krvavo daritev na križu je Jezus Kristus le enkrat opravil. „Kristus... je z lastno krvjo enkrat v svetišče (v nebesa) šel, in je našel večno odrešenje“, piše sv. Pavel, in: „Kristus je bil enkrat darovan, da bi mnogih grehe odvezel.“ (Hebr. 9, 12, 28.) Pri daritvi svete maše se daruje ravno tisti Kristus, ki se je na križu krvavo daroval. toda zdaj se daruje nekrvavo, to se pravi, ne da bi z nova trpel in umrl. „Vemo“, pravi sv. Pavel, „da Kristus, ko je vstal od mrtvih, več ne umrje; smrt več ne bo čez njega gospodovala.“ (Rimlj. 6, 9.) Ako pa Kristus več ne umrje, ako smrt ne bo več čez njega gospodovala, se tudi ne more več krvavo darovati, to se pravi z nova trpeti in umreti. Kako bi namreč Kristus, ki v nebesih živi vekomaj, tukaj na zemlji z nova trpel in umrl? On se more torej darovati zdaj le še nekrvavo, tako, da ne trpi in ne umrje z nova. To pa se zgodi pri sveti maši na ta način, da se nam — kakor smo že slišali — v dveh ločenih podobah predstavlja njegova krvava daritev na križu, pa se tudi ob enem ponavlja, zakaj besede: „To je moje telo“, ki se govori nad

kruhom, spremenijo kruh v Kristusovo telo, in besede: „To je kelih moje krvi“, spremenijo, ko se govoré nad vinom, isto v Kristusovo kri, ločijo skrivnostno njegovo telo in njegovo kri in nam predočujejo Kristusa kot zaklano Jagnje božje. Dasiravno torej Kristus pri sveti maši ne trpi in ne umrje z nova, ker ne prelije svoje krvi, se vender pri njej ponavlja njegova krvava daritev na križu, ker je resnično pričujoč pod dvema ločenima podobama in se pod njima daruje za nas skrivnostno svojemu nebeškemu Očetu.

Z v r š e t e k.

Neskončno ljubezen nam je skazal Jezus Kristus s tem, da je za nas na križu umrl, kakor piše sv. Janez: „Večje ljubezni od te nima nihče, da kdo svoje življenje dá za svoje prijatelje.“ (Jan. 15, 13.) Jezus pa je svoje življenje dal za nas, ko smo še bili sovražniki božji. „Pokaže pa Bog svojo ljubezen do nas, ker je, ko smo še grešniki bili, Kristus v (odločenem času) za nas umrl“, piše sv. Pavel. (Rimlj. 5, 8.) Toda to še ni bilo dovolj Jezusovi ljubezni do nas, da se je s svojo smrtjo na križu enkrat za nas daroval, ampak hotel se je neprenehoma za nas darovati, dan na dan do konca sveta, in zato je postavil daritev svete maše, s katero se njegova krvava daritev na križu vedno ponavlja. Ali ni to še poseben dokaz njegove neskončne ljubezni do nas? Pre-ljubljeni v Gospodu! Ker nas je Jezus tako goreče ljubil, ljubimo ga tudi mi, ker nam je z daritvijo svete maše skazal neizmerno dobroto, bodimo mu zanjo iz srca hvaležni. Svojo ljubezen in svojo hvaležnost pa mu kažimo zlasti s tem, da se radi, spodobno in pobožno udeležujemo svete maše, premišljujemo pri njej njegovo brezmejno ljubezen do nas, ter ga molimo pod podobama kruha in vina kot svojega Boga in Gospoda. Amen.

136. Krščanski nauk.

Sveta maša je vedna daritev nove zaveze, pri kateri se Jezus Kristus nekrvavo daruje svojemu nebeškemu Očetu pod podobama kruha in vina. Daritev svete maše se bistveno ne razločuje od daritve na križu, ker je mašnik, ki daruje, in dar, ki ga daruje pri obeh daritvah eden in isti, namreč

sam Jezus Kristus, pač pa se razločuje način darovanja pri daritvi na križu in pri daritvi svete maše; zakaj na križu se je Jezus Kristus krvavo daroval, pri sveti maši se pa daruje nekrvavo, to se pravi, ne da bi z nova trpel in umrl.

599. Kdaj je postavil Jezus Kristus daritev svete maše?

Jezus Kristus je postavil daritev sv. maše pri zadnji večerji.

Na veliki četrtek, tisti večer pred svojim trpljenjem, ko je Jezus Kristus s svojimi apostoli pri zadnji večerji jedel velikonočno jagnje, ni postavil samo zakramenta svetega Rešnjega Telesa, ampak postavil je tudi daritev svete maše. Tako je sveta cerkev vedno učila. Zato pravi tridentinski cerkveni zbor: „Če prav je hotel (Jezus Kristus) naš Gospod in Bog samega sebe s svojo smrtjo na altarju križa enkrat darovati Bogu Očetu, da bi nas odrešil, je vender, ker njegovo duhovstvo ni imelo s smrtjo prenehati, pri zadnji večerji tisto noč, ko je bil izdan, da bi cerkvi, svoji ljubljeni nevesti, zapustil vidno daritev, kakršno zahteva človeška narava ... daroval svoje telo in svojo kri pod podobama kruha in vina ... in apostolom, katere je takrat postavil mašnike nove zaveze, in njih naslednikom v duhovniški službi naročil darovati z besedami: „To delajte v moj spomin, kakor je katoliška cerkev vedno umevala in učila.“ (Sess. 22. c. 1.)

600. Kako je postavil Jezus Kristus daritev svete maše?

Jezus Kristus je postavil daritev svete maše tako:

- 1. spremenil je kruh in vino v svoje telo in svojo kri, ob enem pa tudi daroval samega sebe nebeškemu Očetu pod podobama kruha in vina.**

Jezus Kristus je pri zadnji večerji vzel kruh, ga posvetil in rekel nad njim: „To je moje telo“; ravno tako je

vzel kelih z vinom, ga posvetil in rekel nad njim: „To je moja kri nove zaveze.“ Z besedami: „To je moje telo“, „To je moja kri“, je Jezus Kristus spremenil kruh v svoje najsvetejše telo in vino v svojo najsvetejšo kri. Jezus Kristus pa ni samo spremenil kruh in vino v svoje telo in svojo kri, ampak je ob enem tudi daroval samega sebe nebeškemu Očetu pod podobama kruha in vina. Njegovo telo in njegova kri sta namreč bila pričujoča pod dvema ločenima podobama, in ta skrivnostna ločitev je predočevala njegovo smrt, pri kateri se je kri ločila od telesa. Kakor se je torej Jezus Kristus drugi dan resnično daroval svojemu nebeškemu Očetu, ko je na križu za nas umrl, tako se je tudi pri zadnji večerji resnično daroval, ker je skrivnostno ločil svojo kri od svojega telesa v dve ločeni podobi, v podobo kruha in v podobo vina.

Da se je Jezus Kristus resnično daroval nebeškemu Očetu pod podobama kruha in vina, spoznamo pa tudi iz njegovih besed, katere je pristavil besedam: „To moje telo“, in besedam: „To je moja kri.“ Ko je Jezus spremenil kruh v svoje telo, ni le rekel: „To je moje telo“, ampak: „To je moje telo, ki bo za vas dano“, to se pravi, ki se zdaj za vas dá, daruje“, ali, kakor piše sv. Pavel: „katero se za vas lomi“ (I. Kor. 11. 24.); zakaj Jezus je rabil sedanji čas, kakor se razvidi iz grškega besedila sv. evangelija. Nad vinom Kristus ni le rekel: „To je moja kri“, ampak: „To je moja kri, ki bo za vas prelita“, to se pravi, ki se zdaj za vas prelije, kakor piše tudi sv. Luka: „Ta kelih je nova zaveza v moji krvi, ki bo za vas prelita“ (Luk. 22, 20.) ki se za vas prelija, oziroma kelih, v katerem je moja kri se za vas izlije. Ako Kristus govori pri zadnji večerji, o svojem telesu, ki se za apostole daje, se zanje lomi, ima gotovo v mislih svoje telo pričujoče pod podobo kruha, zakaj na križu se njegovo telo ni zlomilo; in ako pravi o svoji krvi, da se zanje prelija, oziroma da se kelih s krvjo zanje izlije, ima v mislih svojo kri pričujočo v kelihu pod podobo vina, zakaj na križu je pač preлил svojo kri, ni pa se izlil kelih s krvjo. Kakor je torej Jezus Kristus na križu daroval svoje telo in svojo kri, tako je že tudi pri zadnji večerji daroval svoje telo in svojo kri nebeškemu Očetu pod podobama kruha in vina, da bi ga častil kot najvišjega Gospoda, je torej opravil pravo in resnično daritev. Ta daritev je bila prva sveta maša, prva

nekrvava daritev nove zaveze, pri kateri že lahko opažamo tri poglobitve dele svete maše, namreč darovanje, povzdigovanje in obhajilo. Darovanje pri zadnji večerji je bilo, ko je Jezus vzel kruh in ga blagoslovil, povzdigovanje, ko je spremenil z besedami: „To je moje telo“, „To je moja kri“, kruh in vino v svoje telo in svojo kri, obhajilo, ko je dal apostolom zaužiti svoje telo in svojo kri pod podobama kruha in vina.

Jezus Kristus ni le samega sebe daroval pod podobama kruha in vina, ampak:

2. naročil je apostolom, naj ponavljajo to daritev v njegov spomin.

Jezus Kristus je duhovnik na vekomaj po redu Melkizedekovem. Ker je Jezus Kristus duhovnik na vekomaj po redu Melkizedekovem, zato ni dovolj, da je enkrat opravil nekrvavo daritev svete maše, ampak jo mora opravljati na vekomaj, in da izpolni prerokovanje Malahijevo: „Na vseh krajih se bo darovalo, in čista daritev se bo opravljala mojemu imenu“ (Malah. 1, 11.) ne samo na enem kraju, ampak povsod. Da bi se pa mogla njegova nekrvava daritev opravljati na vekomaj in na vseh krajih, ko bode on že pri svojem Očetu v nebesih, postavil je svoje apostole za svoje namestnike v duhovniški službi, jih posvetil v mašnike in jim naročil, naj ponavljajo njegovo nekrvavo daritev. Kako pa je to storil? Ko je z besedami: „To je moje telo“, „To je moja kri“, spremenil kruh in vino v svoje telo in svojo kri, ob enem pa tudi daroval samega sebe nebeškemu Očetu pod podobama kruha in vina, je rekel apostolom: „To delajte v moj spomin!“ (Luk. 22 19.) S temi besedami je Jezus apostolom naročil, da naj tako, kakor je on storil, spreminjajo z besedami: „To je moje telo“, „To je moja kri“, kruh in vino v njegovo telo in kri in naj ob enem oboje darujejo njegovemu nebeškemu Očetu pod podobama kruha in vina, ali z drugimi besedami, da naj ponavljajo do konca sveta njegovo nekrvavo daritev, da naj mašujejo. Zato je izrekel tridentinski cerkveni zbor: „Kdor bi trdil, da Kristus z besedami: To delajte v moj spomin, ni postavil apostolov za mašnike, ali ni določil, da oni in drugi mašniki darujejo njegovo telo in njegovo kri, bodi izobčen. (Sess. 22. can. 2.)

601. Cemu je postavil Jezus Kristus daritev svete maše?

**Jezus Kristus je postavil daritev sv. maše:
1. da nam ob vseh časih predočuje svojo
krvavo daritev na križu.**

Ko pripoveduje sv. Pavel, kako je postavil Jezus Kristus pri zadnji večerji daritev svete maše, pravi: „Kolikorkrat boste jedli ta kruh in pili kelih, boste oznanjevali smrt Gospodovo, dokler ne pride.“ (I. Kor. 11, 26.) V teh besedah je povedano, da je Jezus Kristus postavil daritev svete maše zato, da bi se nam ob vseh časih do konca sveta, „dokler ne pride“, predočevala njegova krvava daritev na križu. Kristus sam je pri zadnji večerji predočil svojim apostolom svojo krvavo daritev na križu, ko je daroval svoje telo in svojo kri nebeškemu Očetu pod dvema ločenima podobama. Ko pa je rekel apostolom: „To delajte v moj spomin“ (Luk. 22. 19.), je gotovo s tem tudi naročil, da bi tudi oni z daritvijo svete maše predočevali vse čase njegovo krvavo daritev na križu vernikom, da bi se ti neprenehoma v hvaležni ljubezni spominjali njegovega trpljenja in njegove smrti na križu. Daritev svete maše nam res tudi predočuje krvavo daritev Kristusovo na križu, ker je pri njej kakor pri zadnji večerji pod dvema ločenima podobama skrivnostno ločena njegova kri od njegovega telesa, tako da se nam predstavlja Kristus kot zaklano Jagnje božje. „Taisto telo, ki je polno ran viselo na križu, taista kri, ki je po križu tekla na zemljo, se pri sveti maši znova daruje, in taisti božji Sin, ki se je takrat daroval na lesu križa, daruje pri sveti maši samega sebe po mašniških rokah.“ (Walter, Sveta maša.)

Jezus Kristus je postavil daritev svete maše:

**2. da nam naklanja sadove svoje daritve
na križu.**

„Jezus Kristus... je dal samega sebe v rešilo za vse“, piše sv. Pavel. (I. Tim. 2, 5. 6.) „Veste“, piše sv. Peter, „da niste s strohljivimi rečmi, z zlatom ali srebrom rešeni... ampak z drago krvjo Kristusa, kakor neomadežanega in nedolžnega Jagnjeta.“ (I. Petr. 1, 18. 19.) „Od njegove polnosti smo mi vsi prejeli, tudi milost za milost“, piše sveti Janez.

(Jan. 1, 16.) „V Sinu božjem imamo odrešenje po njegovi krvi, odpusčenje grehov po bogastvu njegove milosti“, veli sveti Pavel. (Efež. 1, 7.) Vse milosti, ki so nam za vzveličanje potrebne, nam je zaslužil Jezus Kristus s svojo krvavo daritvijo na križu, one so takorekoč sadovi, ki visé na drevesu svetega križa. Kakor pa nam sad kakega drevesa koristi le tedaj, če se nam nakloni ali podeli, in ga uživamo, tako nam tudi sadovi Kristusove krvave daritve na križu, milosti, služijo za vzveličanje le tedaj, če se nam naklanjajo ali podeljujejo, mi pa se jih poslužujemo s tem, da jih radovoljno sprejemamo in ž njimi zvesto sodelujemo. Zaradi svojih grehov, s katerimi žalimo Boga, postanemo nevredni sadov Kristusove daritve na križu. Da bi nam pa Bog vkljub naši grešnosti vendar le naklantal te sadove, postavil je Jezus Kristus daritev svete maše, pri kateri se vedno za nas daruje nebeškemu Očetu, mu predočuje svojo krvavo daritev na križu in ga prosi, da bi zavoljo njegove smrti na križu bil milostljiv nam ubogim grešnikom. Ali more dobrotljivi Oče nebeški prezreti Kristusov dar in preslišati njegove mile prošnje za nas? Nikakor ne, ako le tudi mi odstranjujemo vse ovire, da se morejo milosti božje izlivati v našo dušo. O koliko milostij, katerih smo nevredni, nam podeljuje Oče nebeški, ako se pobožno udeležujemo svete maše! O koliko grešnikov se pogubi, ker se ne udeležujejo svete maše in se tako oropajo premnogih milostij, katere bi jim Bog podelil, ako bi se je udeleževali! Spoznajte iz tega, krščanski poslušavci, zlasti še grešniki, kako dobro in koristno je, biti kolikorkrat je mogoče, s pravo pobožnostjo pri sveti maši, spoznajte pa tudi, kolika je izguba in škoda, če kdo sveto mašo zanemarja. Pri vsaki sveti maši utrga takorekoč Bog nekoliko žlahtnih sadov z drevesa svetega križa in nam jih podeli, zato pa se je pridno in pobožno udeležujmo.

602. Ali se je v katoliški cerkvi vedno opravljala daritev svete maše?

V katoliški cerkvi se je od apostolskih časov sem vedno opravljala daritev svete maše.

Že apostoli so opravljali daritev svete maše. Apostolsko dejanje nam pripoveduje, da so bili prvi kristijani „združeni

v lomljenju kruha“ (Dej. ap. 2, 42.), to se pravi, da so zauživali darovani kruh, pod katerega podobo je pričujoče bilo telo Gospodovo. Ker se je podoba kruha pri sveti daritvi razlomila in pričujočim razdelila, kakor je tudi Kristus storil pri zadnji večerji, so imenovali sveto daritev „lomljenje kruha“. Drugokrat pripoveduje apostolsko dejanje, da so se „prvi dan po soboti“, to je v nedeljo, „zbrali kruh lomiti“ (Dej. ap. 20, 7.), to je, obhajati sveto daritev. Zlasti jasno pa piše o daritvi svete maše sv. apostol Pavel tako-le: „Imamo altar, od katerega nimajo oblasti jesti, kateri služijo šotoru“ (Judje). (Hebr. 13, 10.) Iz teh besed sv. Pavla spoznamo, da so kristijani že ob njegovem času imeli altar ali žrtvenik, torej tudi daritev, zakaj kjer je altar, tam mora biti tudi daritev, zakaj čemu bi imeli drugače altar? Daritev kristijanov je bila vidna, jedilna daritev, od katere niso smeli jesti tisti, ki so služili šotoru, namreč Judje. Da je bila daritev, katere so se smeli udeleževati samo kristijani, sv. maša, pojašnjuje sv. Pavel v listu do Korinčanov. Ker so nekateri kristijani v Korintu mislili, da je dovoljeno udeleževati se poječin, pri katerih so se zauživale malikom darovane jedi, hotel jih je sv. Pavel od takih poječin odvrniti s tem, da jih je opomnil, da onim, ki uživajo Kristusovo telo in pijejo njegovo kri, nikakor ni dovoljeno, udeleževati se malikovalskih poječin, ker bi se lahko o takih mislilo, da so še udani malikovanju. Pisal pa jim je tako-le: „Posvečeni kelih, ki ga posvečujemo, ali ni udeleženje Kristusove krvi? In kruh, ki ga lomimo, ali ni udeleženje Gospodovega telesa? ... Kar neverniki darujejo, hudičem darujejo. Nočem pa, da bi bili vi tovariši hudičev; ne morete piti keliha Gospodovega in keliha hudičev; ne morete biti deležni mize Gospodove in mize hudičev.“ (I. Kor. 10, 16. 21. 22) Tukaj primerja apostol mizo Gospodovo z altarji nevernikov, torej mora tudi miza Gospodova biti altar, ker bi je drugače apostol ne primerjal altarjem. Altar pa je potreben samo tam, kjer se daruje, torej se je daritev opravljala v katoliški cerkvi že v apostolskih časih. Da je bila pa ta daritev sveta maša, se razvidi iz tega, ker pravi apostol, da se verniki udeležujejo telesa in krvi Gospodove pri tej daritvi, da se torej daruje pri njej telo in kri Jezusa Kristusa pod podobama kruha in vina, kakor se je daroval Jezus Kristus pri zadnji večerji, ko je postavil daritev svete maše. Sv. Luka poroča, da so v Anti-johiji predstojniki cerkve „sveto službo opravljali Gospodu“.

(Dej. ap. 13. 2.) Grška beseda „liturgija“, katero rabi sv. Luka, pomeni v svetem pismu nove zaveze daritev svete maše. Če torej pravi sv. Luka, da „so opravljali sveto službo Gospodu“, hoče povedati, da so opravljali daritev sv. maše.

Zlasti natančno pa poročajo sveti očetje, da se je v katoliški cerkvi vedno opravljala daritev svete maše, kakor sv. Klement, sv. Ignacij, sv. Justin, sv. Irenej, sv. Hipolit, sv. Ciprijan in drugi. Sv. Hipolit († krog 235) pravi: „Vsak dan se daruje dragoceno Kristusovo telo in njegova kri na skrivnostni mizi.“ Sv. Ciprijan pravi: „Ako je Jezus Kristus, naš Gospod in Bog, sam najvišji duhovnik Boga Očeta in je daroval samega sebe Očetu kot dar ter naročil, da se to dela v njegov spomin: je gotovo oni mašnik v resnici namestnik Kristusov, ki posnema to, kar je Kristus storil, in opravi v cerkvi pravo in popolno daritev Bogu Očetu tedaj, če tako prične darovati, kakor ve, da je Kristus sam daroval.“ (Epist. 63. ad Caecil.) Preobširno bi bilo navajati izreke še drugih sv. očetov, ki nam jasno in enoglasno pričajo, da se je od apostolskih časov sem v katoliški cerkvi vedno opravlja daritev svete maše. Isto nam spričujejo zbirke mašnih molitev in svetih obredov, ki so bili v rabi že od starodavnih časov pri daritvi svete maše. V mašnih molitvah je jasno povedano, da pri sveti maši daruje Jezus Kristus samega sebe nebeškemu Očetu pod podobama kruha in vina, da je sveta maša najsvetejše, najvzvišenejše in najčastitljivejše opravilo, s katerim se najboljše časti Oče nebeški. Razven tega nam spričujejo cerkveni spomeniki, ki se nahajajo zlasti v katakombah, kakor altarji, napisi in podobe, da se je od starodavnih časov sem v katoliški cerkvi opravljala daritev svete maše.

603. Kdo opravlja daritev svete maše?

Daritev sv. maše opravljajo škofje in mašniki, ki delajo ravno tisto, kar je storil Jezus Kristus pri zadnji večerji.

Daritev svete maše se ima opravljati vedno, do konca sveta, „dokler Gospod ne pride“. (I. Kor. 11, 26.) Ker pa so apostoli, katerim je Jezus Kristus izročil oblast, opravljati daritev svete maše, imeli umreti, izročili so to oblast svojim naslednikom v duhovniški službi, namreč škofom in njih

pomočnikom, mašnikom. Škofje in mašniki, ki opravljajo zdaj daritev svete maše, delajo ravno to, kar je storil Jezus Kristus pri zadnji večerji, vzamejo namreč kruh in kelih z vinom, kar se zgodi pri darovanju; blagoslovijo oboje in izrečejo nad njima tiste besede Jezusa Kristusa, po katerih se kruh in vino spremeni v telo in kri Jezusa Kristusa, kar se zgodi pri povzdigovanju; užijejo telo in kri Jezusa Kristusa pod podobama kruha in vina in dadó oboje zaužiti pod podobo kruha tudi vernikom, če se hočejo udeležiti svetega obhajila.

Zvršetak.

Daritev svete maše je med vsemi svetimi opravili najsvetejše, najčastitljivejše; zakaj pri njej se daruje sam božji Sin svojemu nebeškemu Očetu pod podobama kruha in vina. Vse molitve, in naj bi prihajale tudi iz najčistejšega srca, vse druge daritve, in naj bi darovali tudi najimenitnejše in najboljše, kar imamo, svoje življenje, nimajo tiste cene, kakor samo ena sveta maša; zakaj vse, kar je v nebesih in na zemlji, ne more imeti tiste cene, kakor telo in kri Jezusa Kristusa, ki se daruje pri sveti maši Očetu nebeškemu. Bog daj, da bi nihče ne zamudil te najsvetejše daritve, ampak da bi se je vsak, komur čas in okoliščine pripuščajo, udeleževal tolikokrat, kolikorkrat mu je mogoče. Amen.

137. Krščanski nauk.

Daritev je viden dar, ki ga Bogu darujemo. „Nihče“, pravi sv. Avguštin, „ni daroval daritve komu drugemu kakor njemu, ki je Bog ali katerega je za boga imel.“ Že daritve stare zaveze so se smele opravljati samo Bogu, in kateri so jih opravljali komu drugemu, so malikovali, ker so skazovali čast, katera gre edino le Bogu, stvarem. Daritev nove zaveze, sveta maša, presega vse daritve stare zaveze, ki so bile samo njene predpodobe. Ako pa so se predpodobe svete maše smele darovati samo Bogu, vprašajmo se zdaj:

604. Komu se daruje daritev svete maše?

Daritev svete maše se daruje samo Bogu; in tudi, če se obhaja svetnikom v čast, daruje se samo Bogu.

Daritev svete maše je zlasti častilna ali molilna daritev. Moliti pa se sme samo Bog kot najvišji Gospod nebes in zemlje, kakor je rekel Kristus: „Pisano je: Gospoda, svojega Boga moli in njemu edinemu služi.“ (Mat. 4, 10.) Ker je sveta maša zlasti molilna daritev, s katero častimo Boga kot najvišjega Gospoda, zato se sme in more darovati samo Bogu. To naznani mašnik, ko moli pri darovanju: „Sprejmi, sveti Oče, vsemogočni, večni Bog, ta neomadežani dar, katerega jaz, tvoj nevredni služabnik, darujem tebi, svojemu živemu in pravemu Bogu“, in: „Darujemo ti, o Gospod, kelih vzveličanja in prosimo tvojo milost, da se povzdigne pred obličje tvojega božjega veličastva v naše in celega sveta vzveličanje kakor prijetna dišava“, in: „Pridi, posvečevavec, vsemogočni, večni Bog, in posveti to daritev, ki je pripravljena tvojemu svetemu imenu.“ Ko iztegne mašnik kratko pred povzdigovanjem roke nad hostijo in kelihom, moli: „Prosimo te tedaj, o Gospod, sprejmi potolažen ta dar, katerega ti darujemo mi, tvoji hlapci, in z nami vred vsa tvoja družina.“ Sploh vse molitve pri sveti maši, ki se opravljajo pred povzdigovanjem in po povzdigovanju in obhajilu, nam pričajo, da se daritev svete maše daruje samo Bogu, kakor se je Jezus Kristus pri zadnji večerji in s svojo smrtjo na križu daroval samo Bogu.

Daritev svete maše se obhaja tudi svetnikom v čast, toda s tem ne mislimo darovati je svetnikom, kakor bi hoteli njim skazati najvišjo čast, katera gre edino le Bogu, ampak darujemo jo tudi samo Bogu. Tiste, ki so kristijane dolžili, da darujejo svetnikom, je zavrnil že sv. Avgustin, rekoč: „Nobenemu mučeniku, ampak le v spomin mučenikom postavljamo altarje. Kateri duhovnik je kedaj stoječ pred altarjem vpričo svetih trupel rekel: Tebi darujemo, Peter, Pavel, Ciprijan?“ (Contra Faust. I. 20. c. 21.)

605. *Zakaj se obhaja sveta maša tudi svetnikom v čast?*

Sвета maša se obhaja tudi svetnikom v čast:

1. da Boga zahvaljujemo za milosti, katere je skazoval svetnikom.

„Po milosti božji sem to, kar sem“, rekel je sv. Pavel. (I. Kor. 15, 10.) Kar je rekel sv. Pavel, to mora reči vsakdo. Nihče ne more brez pomoči milosti božje ostati v dobrem stanovitni, nihče izvrševati zaslužnih del. „Brez mene ne morete ničesar storiti“, govori Jezus Kristus. (Jan. 15, 5.) Tudi svetnike je podpiral Bog s svojo milostjo; ž njeno pomočjo so se varovali zapeljivega sveta, in ako so vender-le grešili, jim je milost božja pomagala, da so se po resnični pokori vrnili k Bogu, z dejansko milostjo jih je Bog razsvetljeval in krepčal, da so se vpešno ustavljali raznovrstnim skušnjavam in jih premagovali, da so natančno izpolnjevali svoje stanovske dolžnosti, da so do konca svojega življenja ostali stanovitni v posvečujoči milosti in dosegli veliko popolnost ter neminljivo slavo v nebesih. Gotovo so svetniki Bogu za to hvaležni. Ker pa smo mi bratje in sestre svetnikov in svetnic božjih, veseliti se moramo njihove sreče in ž njimi vred zahvaljevati Boga za milosti, katere je skazoval svetnikom, da so mu mogli tako lepo služiti in doseči toliko čast v nebesih. Sveta maša pa je najboljša zahvalna daritev, zato pa tudi ž njo najlepše zahvaljujemo Boga za milosti, katere je skazoval svetnikom.

S tem, da zahvaljujemo Boga z daritvijo svete maše za milosti, katere je skazoval svetnikom, pa častimo tudi svetnike, zakaj milost božja ni sama delovala v svetnikih, ampak oni so zvesto ž njo sodelovali in si tako zaslužili večno čast in slavo v nebesih.

Sвета maša se obhaja tudi svetnikom v čast:

2. da si naklonimo njihovo priprošnjo pri Bogu.

Svetniki so prijatelji božji in mnogo premorejo s svojimi priprošnjami pri Bogu. Da bi si torej naklonili njihovo

priprošnjo pri Bogu, obhajamo njim v čast sveto mašo. Tako so delali kristijani vse čase in zaradi tega so že od nekdaj opravljali daritev svete maše na grobovih mučnikov. Sveti Ciril piše: „Kadar se ta daritev opravlja, spominjamo se onih, ki so pred nami umrli, zlasti patrijarhov in prerokov, apostolov in mučnikov, da bi po njihovi molitvi in priprošnji uslišal Bog naše prošnje.“ Dasiravno pa opravljamo daritev svete maše iz tega namena, da bi si naklonili priprošnjo svetnikov pri Bogu, vendar je ne darujemo svetnikom, ampak Bogu, in zato tudi ne obračamo svojih prošenj do svetnikov, ampak naravnost do Boga, katerega prosimo, naj bi nagnil svetnike, da bi združili svoje priprošnje z našimi molitvami, in nas z ozirom na priprošnje svetnikov milostljivo uslišal. Tridentinski cerkveni zbor pravi: „Čeprav ima cerkev navado, opravljati včasih nekatere maše svetnikom v čast in spomin, vendar ne uči, da se njim, ampak samo Bogu, ki jih je venčal, daritev opravlja. Zato tudi ne reče mašnik: Tebi, Peter ali Pavel, darujem daritev, ampak zahvaljujeva Boga za njihove zmage prosi njihovega varstva, da bi oni, katerih spomin na zemlji obhajamo, milostljivo za nas v nebesih prosili.“ (Sess. 22. cap. 3.)

606. Iz kakšnega namena se daruje Bogu daritev svete maše?

Daritev svete maše se daruje Bogu:

1. da ga spodobno častimo in hvalimo (hvalna daritev).

Daritve stare zaveze so se darovale zlasti in pred vsem iz tega namena, da bi ga častili in hvalili kot najvišjega Gospoda; zakaj Boga častiti in hvaliti je najimenitnejša dolžnost vsakega človeka. Zato je opominjal psalmist Izraelce rekoč: „Prinesíte Gospodu slavo in čast, prinesíte Gospodu slavo njegovega imena; molíte Gospoda v njegovem svetem šotoru!“ (Ps. 28, 2.) Daritve stare zaveze so bile samo predpoda daritve nove zaveze. Ako pa so se daritve stare zaveze darovale Bogu pred vsem in zlasti zato, da bi ga častili in hvalili kot najvišjega Gospoda, mora se tudi daritev nove zaveze opravljati zlasti iz tega namena, da bi od solnčnega vzhoda do zahoda bilo Gospodovo ime veliko med narodi.“ (Malah. 1, 11.)

Nobena stvar, niti najvišji izmed angelov, ne more Boga tako častiti in hvaliti, kakor se spodobi, kakor je primerno neskončnemu veličastvu božjemu. Samo edinorojeni Sin božji, ki popolnoma pozna neskončno veličastvo božje, more Boga tako častiti in hvaliti, kakor se spodobi. To pa stori ravno pri sveti maši, zakaj pri njej je dar, ki se daruje, neskončne vrednosti, kakor tudi on, ki daruje, zakaj Jezus Kristus sam je mašnik, ki daruje, in dar, ki se daruje nebeškemu Očetu. On za nas Boga časti in hvali, zato pa je tudi sveta maša najprimernejša hvalna daritev, ki si jo misliti moremo, nad katero ima Bog neskončno dopadenje. Ker pa mašnik, ki opravlja daritev svete maše vidno, ni samo namestnik Kristusov, ki se nevidno daruje po njegovih rokah, ampak tudi namestnik vernikov, zaradi česar moli: „Darujem o ti, o Gospod, kelih vzveličanja“, in: „Prosim o te, o Gospod, sprejmi potolažen ta dar, katerega ti darujem o mi, tvoji hlapci, in z nami vred vsa tvoja družina“, se po pravici pravi, da z daritvijo svete maše mi Boga spodobno častimo in hvalimo, ker združujemo svoje misli in želje z mašnikovimi mislimi in željami, dà, s Kristusovimi mislimi in željami, ki namestu nas Boga časti in hvali.

Daritev svete maše se daruje Bogu:

2. da ga zahvaljujemo za vse dobre (zahvalna daritev).

Od Boga smo že prejeli in še prejemamo dan na dan neštevilne dobre, tako da lahko rečemo kakor nekdanji Tobija: „Z vsemi dobrotami smo po njem napolnjeni.“ (Tobija 12, 3.) Lastna pamet nam že veleva, da se je treba zahvaljevati za prejete dobre, in sicer toliko bolj, kolikor obilnejše so. Sv. Pavel pa pravi: „V vseh rečeh se zahvalite; zakaj to je volja božja.“ (I. Tes. 5, 18.) in: „Dajte vselej hvalo za vse Bogu in Očetu.“ (Efež. 5, 20.) Dobro spoznamo, da je treba Boga zahvaljevati za vse dobre, toda če premišljujemo njihovo velikost in obilnost, ob enem pa tudi svojo veliko slabost in nezmožnost, moramo se pač vprašati: „Kaj mu bomo mogli za to vrednega dati?“ (Tob. 12, 3.) ali: „Kaj naj povrnem Gospodu za vse, kar mi je storil?“ (Psalm 115, 3.) Ako bi mu tudi vse, kar smo in imamo, darovali, ne mogli bi ga spodobno zahvaliti, saj je itak vse njegovo. Samo Jezus Kristus more spodobno zahvaliti nebeškega Očeta

za vse dobre, katere nam je že skazal in nam jih še ne-prenehoma skazuje. To pa stori pri daritvi svete maše, ko se za nas daruje kot neomadežano Jagnje božje po mašnikovih rokah, mi pa ga tudi z mašnikom vred darujemo. Sveta maša je torej tudi najboljša zahvalna daritev. To je pokazal Jezus Kristus sam, zakaj sv. evangelisti poročajo, da je pri zadnji večerji, ko je postavil daritev svete maše, „zahvalil“, (Mat. 26, 27. Mark. 14, 23. Luk. 22, 19.) Da je sveta maša zahvalna daritev, spoznavamo zlasti, kadar v predglasju molimo: „Dajmo hvalo Gospodu, svojemu Bogu... Res je, spodobi se in dolžnost je, prav je in dobro, da ti vselej in povsod dajemo hvalo, sveti Gospod, vsemogočni Oče, večni Bog!“

Daritev svete maše se daruje Bogu:

3. da zadostimo božji pravičnosti ter zado- dobimo milost kesanja in pokore in odpuščenje kaznij za greh (spravna da- ritev).

Z vsakim grehom razdražimo Boga in postanemo njegovi sovražniki. Razdraženi Bog kaznuje grešnika s tem, da mu ne podeli mnogoterih posebnih milostij, ki bi mu bile dokaj potrebne, da bi se resnično poboljšal in spokoril. Grešnik mora torej pred vsem potolažiti jezo božjo, dati božji pravičnosti neko zadoščenje za nečast, katero je storil Bogu s svojimi grehi, in si tako pridobiti one milosti, ki so mu potrebne, da se resnično spokori. Človek iz lastne moči pa nikakor ne more zadostiti razžaljenemu Bogu, ker njegovo zadoščevanje ne more biti nikdar enako razžaljenju neskončnega veličastva božjega. Samo Jezus Kristus, ki je Bog in človek skupaj, more popolnoma zadostiti božji pravičnosti, ker je njegovo zadoščevanje neskončne cene. To pa stori pri sveti maši. Tukaj nam naklanja zadoščenje sv. križa in stori Boga Očeta voljnega in pripravljenega, podeliti nam one milosti, ki so nam potrebne, da se resnično poboljšamo.

Po daritvi svete maše se nam grehi ne odpustijo tako, kakor v zakramentu svetega krsta in svete pokore, zakaj ako bi se po daritvi svete maše naravnost odpuščali grehi, bi grešniku ne bilo treba prejeti sv. krsta ali svete pokore, ampak treba bi mu bilo samo biti pri sveti maši, in grehi

bi se mu odpustili. Toda sveta maša nam pridobi milost kesanja in pokore, ona torej grešniku omogoči in olajša vreden prejem tistih zakramentov, ki so postavljeni za odpuščenje grehov, stori ga pripravnega, da jih vredno prejme. Po sveti maši se potolaži jeza božja in Bog podeli grešniku tiste milosti, ako jim sam ne dela ovire, katere so mu potrebne, da se spokori; Bog razsvetljuje njegov um, da svoje grehe spozna, se jih resnično kesa, odkritosrčno spove in ima resno voljo poboljšati se in zadoščeovati zanje. Zato pravi sv. Tomaž Akvinski: „Človek potrebuje daritve za odpuščenje greha, po katerem se je odvrnil od Boga, in zato pravi apostol (Hebr. 5, 1.), da je duhovnik postavljen v to, da daruje dari in daritve za greh.“ (3, 9, 22, a. 2.) Tridentinski cerkveni zbor pa pravi, „da Gospod, potolažen po tej daritvi, podeli milost in dar pokore ter tako odpusti prestopke in grehe, ko bi bili še toliki.“ (Sess. 22, cap. 2.) — Tudi malih grehov nam sveta maša ne odpusti naravnost, ker se nam tudi tisti ne odpusté brez resničnega kesa in spokornega duha, vendar pa sveta maša pridobi milost kesanja in pokore ter tako pomaga, da se nam mali grehi mnogo lažje in gotoveje odpusté.

Pri zakramentu svete pokore se nam z grehom vred pač odpušča vselej večna kazen, ne pa vselej tudi vsa časna kazen za greh. Časne kazni za greh moramo trpeti ali tukaj na zemlji ali pa tamkaj v vicah. S svojim bridkim trpljenjem in s svojo grenko smrtjo na križu je Jezus Kristus zadostil božji pravičnosti za grehe, oziroma za kazni za greh celega sveta. „Jezus Kristus“, piše sv. Janez, „je sprava za naše grehe; pa ne le za naše, ampak tudi za grehe vsega sveta.“ (I. Jan. 2, 2.) Zaklad Kristusovega zasluženja je neizmeren, in nekoliko tega zasluženja se po daritvi svete maše naklanja posameznim ljudem, da morejo bolj ali manj izbrisati tudi še časne kazni, katere so jim ostale po že odpuščenih grehih. Pri sveti maši torej plača Jezus Kristus s svojim zasluženjem naše dolgove. Taka daritev, s katero zadostimo božji pravičnosti ter zadobimo milost kesanja in pokore in odpuščenje kaznij za greh, se imenuje *sprava daritev*. Da je sveta maša res taka *spravna daritev*, spoznamo iz tega, ker so že daritve stare zaveze bile ne samo hvalne, zahvalne, ampak vsikdar tudi *spravne*. Ako pa so že predpodobe daritve nove zaveze bile *spravne*, mora biti tudi sv. maša *spravna daritev*. Z daritvijo svete maše se predstavlja in ponavlja daritev

Kristusova na križu. Daritev Kristusova na križu pa je bila spravna daritev, zakaj Jezus Kristus je tam daroval samega sebe nebeškemu Očetu, da bi namestu nas zadostil božji pravičnosti in nam pridobil odpuščanje grehov. Ako pa je daritev Kristusova na križu bila spravna, mora tudi daritev, s katero se ona predstavlja in ponavlja, biti spravna. Kristus je tudi pri zadnji večerji, ko je postavil daritev svete maše, in dal apostolom zaužiti svoje telo in svojo kri pod podobama kruha in vina, razločno rekel, da jim dá svoje telo, ki se zanje daruje“ (Luk. 22, 19.) in svojo kri, katera se prelije za njih veliko v o d p u š č e n j e g r e h o v.“ (Mat. 26, 28.) Ako pa se telo Kristusovo in njegova kri daruje v o d p u š č e n j e g r e h o v, potem je gotovo sveta maša spravna daritev. Kadar torej mašnik pri sveti maši daruje telo in kri Jezusa Kristusa pod podobama kruha in vina nebeškemu Očetu, prosi Jezus Kristus sam nebeškega Očeta nekako tako-le: „O Bog! ljudje so te hudo razžalili in ne zaslužijo usmiljenja, ali prizanesi jim zavoljo mene. Spomni se, da sem za njihovo nepokorščino zadostil s svojo pokorščino do smrti na križu; spomni se, da sem kazni, katere so zaslužili oni, jaz prevzel; poglej moje rane, mojo prelito kri, in usmili se jih ter jim dodeli milost kesanja in pokore in odpuščanje kazni za greh.“

Zeló hvaležni moramo biti božjemu Vzveličarju, da je postavil sveto mašo kot spravno daritev, s katero najlažje zadostimo božji pravičnosti ter zadobimo milost kesanja in pokore in odpuščanje kaznij za greh. Kako tehten vzrok imamo udeleževati se, kolikorkrat nam je mogoče, sv. maše, ker je spravna daritev! Kako oster odgovor pa bomo morali tudi dajati, ako bi iz mlačnosti, malomarnosti in zložnosti zanemarjali sveto mašo, ker bi s tem zametavali pripomoček, s katerim najlažje potolažimo jezo božjo in najdemo milost in usmiljenje!

Daritev svete maše se daruje Bogu:

4. da izprosimo sebi in drugim vse dobro za dušo in telo (prosilna daritev).

Ako zadobimo z daritvijo svete maše milost kesanja in pokore in odpuščanje kaznij za greh, ni dvomiti, da si ž njo moremo izprositi tudi vse dobro z a d u š o, in sicer ne samo sebi, ampak tudi drugim. Ako je namreč Bog zaradi

svete maše poln usmiljenja do grešnikov, kako ne bi bil poln dobrotljivosti tudi do pravičnikov? Pri sveti maši dobimo milost, da se stanovitno ustavljamo skušnjavam in jih srčno premagujemo, da z veseljem opravljamo dobra dela, da se vadimo v krščanskih čednostih, napredujemo v dobrem in ostanemo v dobrem stanovitni. Zato se nahajajo v mašnih bukvah molitve za odvrnenje hudobnih mislij, za čistost, ponižnost, ljubezen, potrpežljivost. — Z daritvijo svete maše si izprosimo tudi vse dobro za telo, ako je to koristno za našo dušo, kakor n. pr. zdravje, dolgo življenje, srečo itd. V mašnih bukvah se nahajajo zato molitve za vsako potrebo, za dež, za lepo vreme, za odvrnenje hudega vremena in druge. Sveta maša je zaraditega najboljša in najpopolnejša prosilna daritev. Pa zakaj? Jezus Kristus je rekel: „Resnično, resnično vam povem: Ako boste Očeta kaj prosili v mojem imenu vam bo dal.“ (Jan. 16, 23) Pri sveti maši pa ne prosimo samo v imenu Jezusovem, to se pravi, se ne sklicujemo in ne zanašamo samo na njegovo zasluženje, ampak Jezus sam za nas prosi. In ako je Oče nebeški Jezusa vselej uslišal, ako ga je česa prosil, ko je še na zemlji živel, (Jan. 11, 42.) ga mar sedaj ne bo uslišal, ko celó samega sebe daruje, da bi nam pridobil vse dobro za dušo in za telo? Ako „molitev ponižnega človeka predere oblake in se ne utolaži, dokler se tja ne približa, in ne odstopi, dokler je Najvišji ne pogleda“, (Sir. 35, 21.) ako „stanovitna molitev pravičnega veliko premore“, (Jak. 5, 16.) ali ne bo molitev Jezusova, ki se daruje svojemu Očetu pod ponižnima podobama kruha in vina, predrila oblakov, ali ne bo molitev najpravičnejšega Jezusa vse premogla? Gotovo tudi njo najvišji pogleda in jo usliši.

Z v r š e t e k.

Plemeniti Alfonz Albuquerk, portugalski vojskovodja, se je nekdanj vozil po morju kar nastane strašen vihar, ki je premetaval ladije semtertja, kakor bi bile orehove luščine. Vsi so menili, da se morajo zdaj pa zdaj pogrezneti v morsko globočino. V tej veliki stiski prime Alfonz Albuquerk malega nedolžnega otroka, ki je bil na ladiji, ga vzdigne kvišku in zakliče: „O Bog! ako smo zaradi svojih grehov zaslužili smrt, ozri se na tega nedolžnega otroka in prizanesi nam; zaradi tega nedolžnega otroka ne daj, da bi se

potopili.“ Ta ponižna molitev je bila uslišana, in vihar se je polegel. Preljubljeni v Gospodu! Kličimo tudi mi k Bogu, kadar mu darujemo pri sveti maši njegovega Sina, ki mu je bil pokoren do smrti na križu, (Filiplj. 2, 8.) in ko bi nas Bog tudi ne hotel uslišati zavoljo naših grehov, uslišal nas bo zavoljo svojega Sina, ki se mu daruje. Z daritvijo svete maše bomo Boga najbolj častili in hvalili, ga zahvalili za skazane dobrote, zadostili božji pravičnosti in zadobili milost kesanja in pokore in odpusčenje kaznij za greh ter si izprosili vse dobro za dušo in telo. Amen.

138. Krščanski nauk.

Jezus Kristus je s svojo krvavo daritvijo na križu za nas popolnoma zadostil božji pravičnosti, nas odrešil greha, sužnosti hudobnega duha in večnega pogubljenja, nam zaslužil mnogo milostij in večno vzveličanje. Ako se Jezus Kristus še vedno za nas daruje pri sveti maši, se ne daruje, kakor bi hotel znova za nas zadostiti božji pravičnosti, saj je to storil v preobilni meri že na križu, tudi se ne daruje, kakor bi nam hotel znova kaj zaslužiti, saj je njegovo zasluženje na križu neskončno, ampak daruje se, da nam to naklanja, podeljuje, kar nam je zaslužil na križu.

607. Kolikere so milosti ali sadovi daritve svete maše?

Milosti ali sadovi daritve svete maše so dvojni: splošni in posebni.

Korist, dobiček, ki ga imamo od kake reči, se imenuje njen sad. Sad njive je to, kar se na njej pridela, sad drevesa je to, kar na njem izraste, sad dela je to, kar si z delom zaslužimo. Milosti ali sadove daritve svete maše pa imenujemo vse tiste koristi, časne in večne, ki nam iz nje izvirajo, katere nam Bog naklanja po daritvi svete maše in zavoljo nje. Sveti Lavrencij Justinijanov piše o daritvi svete maše: „Nobeden človeški jezik ne more izgovoriti, kako bogat sad iz nje izvira.“ (Lib. de obed. c. 24.) Anton Volna, učen kar-

tuzijanec, pravi v svojih bukvah o časti mašništva o daritvi svete maše to-le: „Nič ni koristnejše ljudem, nič močnejše revnim dušam, nič pripravnejše pridobivati si duhovno bogastvo, kakor daritev svete maše, in sicer v taki meri, da so vsa dobra dela, ki jih storimo noč in dan, združena z najpopolnejšimi čednostmi, komaj iskrica vrednosti v primeri s sveto mašo, ako se prav daruje.“ (Tract. 3. c. 10. § 2.)

Milosti ali sadovi daritve svete maše so dvojni: splošni in posebni. Splošni sadovi so, kakor pové že njihovo ime, oni, ki koristijo vsem ljudem sploh, posebni pa so tisti, ki koristijo samo nekaterim vernikom ali samo posameznim osebam.

608. Kdo je deležen splošnih sadov svete maše?

Splošnih sadov svete maše so deležni vsi ljudje sploh, zlasti pa vojskujoča in trpeča cerkev.

Slišali smo že večkrat, da se z daritvijo svete maše predočuje in ponavlja daritev Kristusova na križu. Na križu je zadostil Jezus Kristus za grehe vseh ljudij in jim zaslužil vse za vzveličanje potrebne milosti. „Jezus Kristus je sprava za naše grehe; pa ne le za naše, ampak tudi za grehe vsega sveta“, piše učenec ljubezni. (I. Jan. 2, 2.) Ker pa se z daritvijo svete maše predočuje in ponavlja daritev Kristusova na križu, ker se po njej naklanjajo ljudem sadovi njegove krvave daritve, sledi iz tega, da dobavljajo od daritve svete maše vsi ljudje sploh neko korist, neki sad. To hoče naznaniti sveta cerkev tudi z molitvijo, ki se moli pri darovanju keliha: „Darujemo ti, o Gospod, kelih vzveličanja, in prosimo tvojo milost, da se povzdigne pred obličje tvojega božjega veličastva v naše in celega sveta vzveličanje kakor prijetna dišava.“ Pri daritvi svete maše izpolnjuje torej sveta cerkev naročilo sv. Pavla, ki pravi: „Prosim vas pred vsemi rečmi, da naj se opravljajo prošnje, molitve, priporočanja in zahvaljenja za vse ljudi.“ (I. Tim. 2, 1.) Z vesoljnim potopom je nekdanj Bog kaznoval grešni človeški rod razven družine Noetove. Ljudje v novi zavezi so bolj razsvetljeni, prejemajo več milostij, kakor pa v stari zavezi,

a vender njihove hudobije niso manjše, ampak bržkone večje kakor ljudij v stari zavezi. Katera skrivna moč pa zadržuje neskončno svetega in pravičnega Boga, da ne kaznuje ljudij, kakor zaslužijo zavoljo svojih grehov, ampak milostno prizanaša in čaka njihove pokore? Zato, ker se mu dan za dnevom daruje pri sveti maši njegov edinorojeni Sin, ki zadoščuje njegovi pravičnosti in prosi odpuščenja za grehe ljudij. Zaradi svete maše prejemajo tudi za vzveličanje potrebne milosti.

Splošnih sadov svete maše pa je zlasti deležna vojskojoča in trpeča cerkev, to so verniki na zemlji in duše v vicah. Daritev svete maše je last svete cerkve, „vsakdanja daritev cerkve“, (sveti Avguštin) in sicer tako, da je ne opravlja samo cerkev po svojih mašnikih, ampak, da se opravlja tudi za cerkev, v prid cerkvi. Ker se torej sveta maša obhaja v prid celi cerkvi, udeležujejo se njenih sadov tudi vsi pravoverni kristijani. Zaraditega moli mašnik že pri darovanju: „Sprejmi, sveti Oče, vsemogočni, večni Bog! ta neomadežani dar, katerega jaz, tvoj nevredni služabnik, darujem... za vse verne kristijane, žive in mrtve; da bode meni in njim v vzveličanje in večno življenje.“ Pred povzdigovanjem pa moli: „Tebe, usmiljeni Oče!... ponižno molimo in prosimo, da sprejmeš in posvetiš te darove, te daritve, te svete in prečiste žrtve, zlasti katere ti darujemo za tvojo sveto katoliško cerkev, da ji podeliš mir, da jo braniš in v edinosti ohraniš in vladaš po vsem svetu.“ Da se udeležujejo splošnih sadov svete maše tudi verne duše v vicah, se dá spoznati iz molitve, ki se moli po povzdigovanju za verne mrtve: „Spomni se, o Gospod, tudi svojih služabnikov in služabnic, ki so pred nami z znamenjem vere legli k večnemu počitku. Dodeli, prosimo te, o Gospod, vsem, kateri v Kristusu spé, tolažbo, mir in večno luč.“ Sveti Ciril Jeruzalemski pa piše: „Molimo (pri sveti maši) za rajne očete in škofe in za vse, ki so se ločili v našem občestvu iz tega sveta, ker verujemo, da duše onih, za katere se opravlja naše molitve, prejemajo veliko polajšanje, medtem ko leži na altarju ta sveti in častitljivi dar.“

609. *Kdo je deležen posebnih sadov svete maše?*

Posebnih sadov svete maše so deležni:

1. mašnik, ki jo daruje.

Duhovnik je srednik med Bogom in ljudmi, in „mora kakor za ljudstvo, tako tudi zase opravljati daritve.“ (Hebr. 5, 3.) Pri darovanju moli: „Sprejmi, sveti Oče, vse-mogočni, večni Bog, ta neomadeževani dar, katerega jaz, tvoj nevredni služabnik, darujem tebi, svojemu pravemu in živemu Bogu, za svoje brezštevne grehe, raz-žaljenja in zanikarnosti.“ Vsako dobro delo koristi pred vsem onemu, ki je opravi. Ker pa daritev svete maše, ki je najvzvišenejše izmed vseh svetih opravil, opravlja mašnik kot namestnik Kristusov in ker jo opravlja ne le za druge, ampak tudi zase, ima od nje tudi poseben sad, kateri je toliko večji, kolikor večja je vrednost in pobožnost mašnika, ki mašuje.

Posebnih sadov svete maše so deležni:

2. tisti, za katere jo mašnik posebej da-ruje.

Ako molimo, lahko molimo zase, ali za koga drugega ali za več drugih. Ravnotako se tudi posebni sadovi svete maše lahko v lastni prid obrnejo, ali pa v prid eni ali več drugim osebam in pa v kak poseben namen, recimo, za odpuščanje grehov, v zahvalo za skazane dobrote, za zdravje, za razsvetljenje i. t. d. Kralj Melkizedek je daroval kruh in vino v zahvalo, da je Abraham premagal sovražne kralje; pobožni Job je daroval za svoje otroke, da bi jim Bog odpustil, če so ga žalili z grehi. Tudi v katoliški cerkvi je že starodavna navada, opravljati daritev svete maše za druge in v kak poseben namen, naj si bodo tisti navzoči ali ne, naj si bodo živi ali mrtvi. Sveta maša se sme služiti za žive in mrtve ude svete cerkve in za take, ki živé zunaj cerkve, da bi se spreobrnil, ne sme se pa darovati za take, ki so ime-noma in očitno izobčeni, kakor tudi ne za take, ki so od prave cerkve ločeni umrli. Ker more mašnik posebne sadove svete maše obrniti v prid drugim ali v kak poseben namen,

naročajo katoliški kristijani svete maše, da bi jih mašnik Bogu daroval zanje ali za kako rajno osebo ali za kaj drugega. Svota, ki jo podelé mašniku, ni plačilo za sveto mašo, zakaj sveta maša se plačati ne sme in ne more, ampak to je neka miloščina, ki se podari mašniku za živež in druge potrebe, zakaj „kateri služijo altarju, od altarja prejemajo delež.“ (I. Kor. 9, 13.)

Posebnih sadov svete maše so deležni:

3. tisti, ki so pri njej pobožno pričujoči.

Tisti, ki so pri sveti maši pobožno pričujoči, jo tako-rekoč z mašnikom sodarujejo Bogu. Kakor torej mašnik, ki daruje, prejme od svete maše poseben sad, tako tudi tisti, ki ž njim vred sodarujejo. Mašnik tudi posebej moli za tiste, ki so pri sveti maši pobožno pričujoči, ko pravi: „Spomni se, Gospod vseh pričujočih, katerih vero in pobožnost poznaš, za katere ti darujemo ali kateri ti darujejo ta hvalni dar za-se in za vse svoje, za vzveličanje svojih duš, za upanje zdravja in blaginje svoje, in kateri svoje prošnje pošiljajo tebi, večnemu, živemu in pravemu Bogu.“ Tisti, ki so pri sveti maši pobožno pričujoči, se udeležujejo njenih sadov v tem obilnejši meri, čim večja je njihova vrednost in pobožnost, čim večje je njihovo hrepenenje po sadovih svete maše, katero kažejo tudi s tem, da se odtegnejo svetnim opraviлом, da si pritrgajo spanje, da se ne bojé dolgega in težavnega pota, mraza ali vročine i. t. d.

Pri sveti maši se rabijo različne reči, katere si hočemo še pogledati.

Altar (žrtvenik). Altar je tisti vzvišeni prostor, na katerem se opravlja daritev svete maše, in pomeni ono mizo, pri kateri je Jezus Kristus s svojimi apostoli jedel velikonočno jagnje in postavil daritev svete maše. Da se sme na altarju opravljati sveta daritev, mora biti kamenit, ali vsaj na sredi mora biti kamenita plošča, v kateri so shranjene svetinje svetnikov. Altarni kamen mora biti od škofa posvečen. Trije altarni prtovi, s katerimi mora altar pokrit biti, pomenijo mrtvaške prtove, v katere je bilo zavito Jezusovo telo, ko so je položili v grob. Sveto razpelo v sredini altarja nas spominja, da je sveta maša ista daritev, kakor je bila Jezusova daritev na križu. Pri vsaki sveti maši morata

na altarju goreti vsaj dve voščeni sveči v znamenje, da se pri njej daruje Jezus Kristus — luč sveta.

Svete posode. Pri sveti maši je potreben kelih, to je ona zlata ali pozlačena posoda, v kateri se vino spremeni v presveto Kristusovo kri. H kelihu spada purifikatorij ali snažilna ruta, to je bel prt, s katerim mašnik izbrisuje kelih. Na kelih se polaga patena, to je zlata ali vsaj pozlačena skledica, na katero poklada mašnik sveto hostijo. Kelih se pokriva s palo, to je s štirivoglatim kosom platna, da se kelih ne napraši ali da kaj drugega vanj ne pade. Kelih se pokrije od vseh strani s kelihovim prtom, ki se imenuje velum, in mora biti iste barve kakor mašni plašč. Na kelihov prt se dene bursa, v kateri se hrani korporale, to je precej velik, štirivoglat, zlikan prt, ki se razgrinja na altarju in se poklada nanj sv. hostija in kelih.

Mašna knjiga je ona knjiga, v kateri se nahajajo mašne molitve za vse dni celega leta. Sveta maša se služi pri nas v latinskem jeziku, in sicer zaradi tega, ker se ta jezik več ne spreminja kakor živeči jeziki, ker se na ta način ohranja po vsem svetu ed in o st i n e n a k o s t pri službi božji, ter se zabranjuje, da se svete besede ne onečaščujejo in ne zlorabljajo.

Že v stari zavezi je Bog zaukazal posebna oblačila pri službi božji. Tudi v novi zavezi imamo posebna mašna oblačila.

Humerale ali **obramnica**, s katero si mašnik ogrinja rame in vrat, pomeni oni prt, s katerim so Jezusu zavezali oči, ko so ga s pestmi v lice bili. — **Alba** (mašna srajca, ki sega do tal) pomeni belo oblačilo, v katero je dal kralj Herod obleči Jezusa, da bi ga s tem zasramoval. Mašna srajca spominja mašnika in vernike, da naj bi s čistim in spokornim srcem bili pri sveti maši, da bo njihovo opravilo Bogu prijetno. Mašna srajca mora biti platnena v znamenje, da kakor je s platnom mnogo truda, predno postane belo, se moramo tudi mi mnogo truditi, da ostanemo čisti in postanemo popolni. — **Cingulum** (pas), s katerim mašnik podpasuje albo nad ledjem, pomeni vrvi, s katerimi so zvezali Jezusa, in opominja mašnika, da je njegova sveta dolžnost, zdržno in čisto živeti ter samega sebe zatajevati, da more vredno opravljati sveto daritev. — **Manipel** (naročnica) je bil svoje dni potni prt, s katerim si je mašnik brisal

pot, in pomeni tisti potni prt, s katerim je Veronika obrisala sveti Jezusov obraz. Naročnica spominja mašnika, da je mašniška služba težavna, vernike pa, da je pot v nebesa pot trpljenja in truda. — Štola (nadramnica) pomenja mašniško oblast. V prejšnjih časih so zaraditega duhovniki nosili štolo tudi takrat, kadar niso opravljali mašniške službe, dandanes jo samo še sveti Oče vedno nosijo v znamenje najvišje duhovske oblasti, mašniki pa samo takrat, kadar izvršujejo cerkvena opravila. Štola nas spominja, da smo po Adamovem grehu izgubili prvotno nedolžnost, katero pa po zasluženju Kristusovem znova prejemamo. — Kazula (mašni plašč) pomeni škrlatast plašč, s katerim je bil Kristus pred Pilatom ogrnen in zasramovan. On spominja mašnika in vernike, da morajo radovoljno nositi jarem Gospodov in breme njegovih zapovedij. — Obilni križi na raznih mašnih oblačilih pomenjajo, da mašnik pred oltarjem predstavlja Jezusa Kristusa nosečega težki križ na goro Kalvarijo.

Naročnica, nadramnica, mašni plašč, kelihov prt in bursa so ob različnih dneh ali praznikih tudi različne barve. V prvih časih so bila vsa mašna oblačila bele barve, pozneje so jeli iz posebnih vzrokov narejati mašna oblačila tudi v rudeči, zeleni, vijolični in črni barvi.

Bela barva, ki je barva svetega veselja, nedolžnosti in krščanske modrosti, se rabi o praznikih Gospodovih, ki je vir vse modrosti in začetek našega veselja; ob praznikih Marijinih, katera je sedež modrosti božje in kraljica devic; ob praznikih angelov, ki prebivajo v večni luči in imajo veliko modrost; ob praznikih spoznavavcev in cerkvenih učencov, ki so nam svetili kakor luč z lepim čednostnim življenjem; in slednjič ob praznikih devic in vdov, ki so ohranile stanovsko čistost, kakor tudi ob praznikih spokornikov in spokornic, ki so oprali svoja oblačila v krvi Jagnjetovi.

Rudeča barva je barva ognja in krvi ter pomenja gorečo ljubezen do Boga, katera nagne človeka, da tudi svojo kri prelije za Boga. Ta barva se rabi na binkoštni praznik, ker se je takrat sveti Duh prikazal nad glavami apostolov v podobi gorečih jezikov in ker užiga v naših srcih ogenj božje ljubezni; ob praznikih sv. križa in drugih praznikih Gospodovih, ki nas spominjajo, da je Jezus Kristus preli za nas svojo kri; ob praznikih apostolov in mučnikov, ki so prelili svojo kri za vero Kristusovo.

Zelena barva je barva spomladi, ko prične vse zeleneti po njivah, poljih in v gozdih, ter pomenja upanje. Mašna oblačila v tej barvi se rabijo ob nedeljah po razglasenju Gospodovem in po binkošti, ako se ne praznuje tiste nedelje god kakega svetnika. Ta barva nam vzbuja upanje večnega življenja, katero nam je zaslužil Jezus Kristus s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo.

Vijolična barva je barva ponižnosti in spokornosti ter se rabi v adventnem času, od nedelje sedemdesetnice do velike noči, ob biljah in kvaternih dnevih. Vijolična barva nam takorekoč kliče v spomin besede Kristusove: „Če se ne spokorite, boste vsi ravnotako poginili.“ (Luk. 13, 3.)

Črna barva pomenja globoko žalost, in sveta cerkev jo rabi veliki petek, ko obhaja spomin Odrešenikove smrti, pri črnih mašah in na dan vseh vernih duš. Črna barva nas spominja, da so dnevi našega življenja kratki, da se moramo vsi spremeniti v prah in pepel ter iti v črni grob.

Z v r š e t e k.

Nič ni svetejšega, Bogu ljubšega in nam koristnejšega kakor sveta maša, ker so njeni sadovi tako obilni za vse ljudi, zlasti pa za katoliške kristijane in za verne duše v vicah. Vse, kar vidite pri sveti maši, posode, mašna oblačila in njih barva, mašni obredi, sploh vse, je zelo pomenljivo in podučljivo. Vzemite si k srcu, na kar vas opominja to ali ono. Vidite, na primer, mašnika v belem mašnem oblačilu pred oltarjem, spominjajte se, da vam je čistost srca pred vsem potrebna; ga vidite v rudeči mašni obleki, spominja naj vas to velike ljubezni Jezusove do nas in vas vspodbada k ljubezni do Boga; ga vidite v zelenem oblačilu, obujajte goreče hrepenenje po nebesih; se služi sveta maša v vijolični obleki, spominjajte se svojih grehov, obžalujte jih in darujte sveto mašo v zadoščenje za nje; se služi sveta maša v črni obleki, mislite si: „Tudi jaz moram enkrat umreti“, in prosite Boga za srečno smrtno uro, pa tudi ne pozabite moliti za verne duše v vicah, da bi jim Bog olajšal in okrajšal njihovo trpljenje ter jim dal večni mir. Amen.

139. Krščanski nauk.

Vse, kar se pri daritvi svete maše godi, je sveto, je pomenljivo in imenitno, zato se ne sme ničesar opustiti, nobena molitev, nobeden obred. Priklanjanje, povzdigovanje očíj in rok, poklekanje, poljubovanje altarja in mašne knjige, trkanje na prsi itd. vse je jako pomenljivo. Ker pa si vseh delov svete maše ne moremo nadrobno pogledati, pogledati si moramo natančneje vsaj poglavitne dele svete maše.

610. Kateri so poglavitni deli svete maše?

Poglavitni deli svete maše so:

1. evangelij,

pri katerem se bere odlomek iz enega štirih evangelijev,

2. darovanje,

pri katerem daruje mašnik kruh in vino, ki se ima spremeniti v telo in kri Jezusa Kristusa,

3. povzdigovanje,

pri katerem spremeni mašnik z besedami Kristusovimi: „To je moje telo“, „To je kelih moje krvi“, kruh in vino v telo in kri Jezusa Kristusa, in

4. obhajilo,

pri katerem zaužije mašnik telo in kri Jezusa Kristusa pod podobama kruha in vina.

Ti štirje deli svete maše so najimenitnejši, zato jih katekizem imenuje poglavitne dele svete maše. Ti deli svete maše niso vsi enako imenitni. Najimenitnejši med njimi je povzdigovanje, ker je v njem bistvo daritve, potem je obhajilo, ker je zauživanje telesa in krvi Jezusa Kristusa potrebno, da je daritev popolna. Manj imenitna dela od povzdigovanja in obhajila sta evangelij in darovanje, ker sta bolj priprava na daritev samo.

Predno vam razložim, kaj je treba storiti pri vsakem poglavitnem delu svete maše, vam hočem na kratko povedati,

kaj se godi pri sveti maši pred in med poglavitnimi njenimi deli.

Ko je mašnik kelih na altar postavil in odprl mašno knjigo, gre pred stopnice altarjeve, se pokriža v znamenje, da hoče opraviti daritev svete maše, s katero se ponavlja daritev Kristusova na križu, in moli s strežnikom nastopno molitev. V tej molitvi tolaži svoje grešno srce z usmiljenjem božjim in prosi milosti, da bi s čistim srcem mogel stopiti pred božji altar. Globoko priklonjen moli očitno spoved, pri kateri se udari trikrat na prsi spoznavaje svojo grešnost, kar stori tudi strežnik, ki zastopa ljudstvo. Na to podeli mašnik vsem pričujočim takoiimenovano splošno odvezo. Nastopna molitev je očitno znamenje, kako potreba nam je biti pri sveti maši s spokornim in skesanim srcem, zaradi česar naj bi tudi verniki obžalovali, kadar se moli nastopna molitev, svoje grehe ter prosili milosti, da bi mogli biti s pravo pobožnostjo pri sveti maši.

Zdaj gre mašnik moleč po stopnicah k altarju, položi nanj sklenjeni roki, in ga poljubi. To stori v znamenje počesčenja in ljubezni do Jezusa Kristusa in do svetnikov božjih, katerih svetinje so ravnotam vzdane v altar, kamor se poklada kelih. Zdaj se šele pravzaprav prične sv. maša. Mašnik gre na listovo stran in moli pristop ali začetek svete maše. Pristop obsega nekoliko besed iz svetih psalmov ali iz kake druge knjige svetega pisma, in nas spominja na prve čase krščanstva, ko so verniki in duhovniki psalme prepevaje spremljali škofa v cerkev k daritvi svete maše. Pristop se po raznih godovih spreminja. Ko mašnik pristop odmoli, se vrne na sredo altarja in prosi s strežnikom usmiljenja božjega, rekoč: „Gospod, usmili se nas, Kriste, usmili se nas, Gospod, usmili se nas!“ — po trikrat na čast trem osebam presvete Trojice. Nato se moli „Gloria“ ali slavospev, ki se začne z besedami, s katerimi so angeli v božični noči Bogu prepevali slavo, rekoč: „Slava Bogu na višavah.“ Kadar moli mašnik slavospev, se lahko spominjamo rojstva in mladosti Jezusove ter hvalimo Boga, da je poslal na svet svojega Sina v naše odrešenje. Slavospev se izpusti, kadar se služi sveta maša v vijolični ali črni mašni obleki.

Zdaj se mašnik obrne proti ljudstvu in reče: Dominus vobiscum = Gospod bodi z vami! Na ta pozdrav, ki se ponavlja pri sveti maši sedemkrat, odgovori strežnik v imenu ljudstva: Et cum spiritu tuo = in s tvojim duhom.

Mašnik gre na listovo stran in moli takoimenovane skupne molitve. Skupne molitve se zato imenujejo, ker v njih mašnik povzame vse to, karkoli on in verniki pri tej daritvi od Boga želé. Skupne molitve se ob raznih godovih spreminjajo. Nato sledi berilo ali list iz svetega pisma stare ali nove zaveze, ki se spreminja ob raznih praznikih.

Bolj tiho moli potem mašnik „graduale“ ali pesem na stopnicah. Pesem na stopnicah se zato imenuje, ker je v prejšnjih časih tisti, ki je pel to pesem, stal na vzvišenem prostoru, na stopnicah.

Pred evangeliem prenese strežnik mašno knjigo na evangelijsko stran. Na listovo stran altarja so namreč prvi kristijani polagali svoje darove, izmed katerih se je toliko odločilo, kolikor je bilo za daritev potrebno. Tudi se zdaj na listovi strani vlija v kelih vino in voda, in zato se knjiga prenese na drugo stran. Predno mašnik bere sveti evangelij, moli globoko priklonjen v sredi altarja, ter prosi Boga, da bi očistil njegove ustnice, da bi mogel vredno oznanjevati sveti evangelij. Stopivši na evangelijsko stran pozdravi mašnik vernike z besedami: „Gospod bodi z vami“, pokriža evangelijsko knjigo in sebe ter bere sveti evangelij.

611. Kaj moramo storiti pri evangeliju?

Pri evangeliju moramo vstati in se pokrižati v znamenje, da smo pripravljeni, pred svetom pričati nauke svetega evangelija in po njih živeti.

Služabnik posluša stojé ukaze svojega gospoda v znamenje spoštovanja, pa tudi, da je pripravljen takoj izvršiti jih. V svetem evangeliju se nam daje na znanje volja najvišjega Gospoda, zato pa moramo tudi vstati iz spoštovanja do besede božje, kakor tudi v znamenje, da smo pripravljeni pred svetom pričati nauke svetega evangelija s tem, da jih z besedo očitno spoznavamo, da se zanje poganjamo, ako jih kdo sramoti, napada, pa tudi v znamenje, da smo pripravljeni po evangelijskih naukih živeti, svoje življenje uravnavati tako, kakor zahtevajo ti nauki. Nauke sv. evangelija nam je oznanil Jezus Kristus, križani. Zaraditega pokriža mašnik začetek svetega evangelija in sebe, in ravnotako se

pokrižajo verniki, da bi z znamenjem svetega križa očitno pokazali, da nauk, katerega hočejo pred svetom pričati, po katerem hočejo živeti, je nauk križanega Jezusa. Mašnik in verniki naredijo pri svetem evangeliju križ na čelo, usta in prsi, in sicer na čelo v znamenje, da so pripravljeni s svojim umom verovati nauk križanega Jezusa, na usta v znamenje, da so pripravljeni ta nauk srčno spoznavati z besedami. in na prsi v znamenje, da je njihova resna volja ta nauk v srcu zvesto ohraniti, ga ljubiti in po njem živeti.

Po svetem evangeliju moli mašnik na sredi altarja veroizpoved, katero so zložili škofje na cerkvenem zboru nicejskem l. 325 po Kr. Ta veroizpoved pa se ne moli pri vsaki sveti maši, ampak le ob tistih dnevih in praznikih, ki nas spominjajo na razširjanje svete vere: ob nedeljah, praznikih Gospodovih, Marijinih, angelov, apostolov in cerkvenih učenikov.

Ko prebere mašnik sveti evangelij, oziroma, ko odmoli veroizpoved, se obrne proti ljudstvu in je pozdravi: „Gospod bodi z vami!“ Obrnivši se k altarju moli s sklenjenima rokama molitev, ki se imenuje *darovanje*. V prvih časih so se takrat, ko je pokladalo ljudstvo svoje darove na altar, prepevali psalmi. Nekak ostanek tistih je molitvica „darovanje“. Potem mašnik odkrije kelih, ga postavi na stran in daruje najpoprej s povzdignjenima rokama na pateni ležečo hostijo, ki mora biti napravljena iz čiste, neprekvašene pšenične moke in vode, in vlije v kelih vina, narejenega iz grozdja vinske trte, mu primeša nekoliko vode v spomin na kri in vodo, ki je tekla iz Jezusove strani in v znamenje zedinjenja božje in človeške narave v Kristusu, in zopet daruje Bogu. Ko mašnik daruje kruh in vino, prosi, da bi Bog milostljivo sprejel darove kruha in vina v naše in celega sveta vzveličanje.

612. Kaj moramo storiti pri darovanju?

Pri darovanju moramo združiti svoje misli in želje z mašnikovimi mislimi in željami in tudi sebe Bogu darovati.

Ko mašnik daruje kruh, pravi, da daruje tisti neomadeževani dar zase in za vse navzoče kristijane, in ko daruje kelih z vinom, pravi: „Darujemo ti, o Gospod, kelih vzve-

ličanja.“ Ker torej verniki z mašnikom vred darujejo, morajo biti tudi tistih mislij in željâ, kakor on, ali morajo združiti svoje misli in želje z mašnikovimi mislimi in željami. Ko torej mašnik daruje kruh in vino, naj tiho z besedami ali vsaj v srcu molijo: „Sprejmi, sveti Oče, vsemogočni, večni Bog, te darove kruha in vina, katere zdaj z mašnikom darujemo tebi, svojemu pravemu in živemu Bogu, za svoje brezštevne grehe in zanikernosti, za vse navzoče in za vse verne kristijane, žive in mrtve, da bodo nam in njim v vzveličanje in večno življenje.“ — Pri darovanju pa moramo tudi sebe Bogu darovati, to se pravi, obljubiti mu moramo, da mu hočemo biti pokorni kakor Jezus, da hočemo vse, kar mislimo, želimo, govorimo in delamo, kar smo in imamo, obračati njemu v čast, da ga nočemo nikdar žaliti, da hočemo biti njegovi zdaj in vekomaj.

V prejšnjih časih si je mašnik, ko je odbral izmed darov ljudstva, kar je bilo za sveto daritev potrebno, umil roke. Enako si mašnik še dandanes, ko je daroval kruh in vino, umije roke sebi in vernikom v spomin, kako čiste morajo biti roke, ki se dotikajo svetega Rešnjega Telesa, in srca, ki je prejemajo. Ko si je roke umil, prosi v sredi altarja priklonjen in s sklenjenima rokama, da bi presveti Trojici daritev dopadla, ter kliče na pomoč vso nebeško družino. Proti ljudstvu obrnen jih opominja: „Molite, bratje, da Bog, vsemogočni Oče, milostno sprejme mojo in vašo daritev.“

Proti altarju obrnen moli potem mašnik z razprostrtima rokama in bolj tiho takoimenovane tihe ali skrivne molitve, ki se kakor skupne molitve ob raznih dnevih in godovih spreminjajo.

Predglasje, ki sledi tihim molitvam, je pripravljalna molitev na povzdigovanje, v kateri hvalimo Boga za prejete milosti in dobrote ter povečujemo njegovo neskončno veličastvo zlasti z angelskim slavospévom: „Svet, svet, svet si Gospod, Bog vojnih trum! Nebo in zemlja sta polna tvoje časti. Slava ti na višavah! Češčen naj bode, kateri pride v imenu Gospodovem. Slava na višavah!“

Tretji pglavitni in ob enem najsvetejši del svete maše je povzdigovanje, tudi spremenjenje, ker se v tem delu kruh in vino spremeni v telo in kri Jezusa Kristusa. Ta del svete maše se imenuje „tiha maša“ (kanon), ker se vse molitve do očenaša tiho molijo. Te molitve se v nobeni maši ne

izpusté in se razven nekaterih besed nikoli ne spreminjajo. Molitve so sicer podobne onim pri darovanju, le da so še bolj pristréne in vzvišene. V molitvah pred povzdigovanjem priláščuje mašnik sad svete maše vojskujoči cerkvi sploh, zlasti učeči, potem onim, za katere se sveta daritev opravlja, in onim, ki so pri njej pobožno pričujoči. Mašnik darove večkrat blagoslovi s tem, da jih prikaže. Večidel naredi mašnik tri križe, ki nas spominjajo na skrivnost presvete Trojice, ali pa naredi pet križev, v spomin peterih Kristusovih ran.

Kakor je duhovnik stare zaveze na žival, ko je bila odločena za klavno daritev, ki je naznanjala krvavo smrt prihodnjega Odrešenika, položil roke v znamenje, da svoje in ljudstva grehe in zaslužene kazni takorekoč nanjo prenese, tako iztegne tudi mašnik nove zaveze svoje roke nad kruh in vino v znamenje, da položi svoje in vernikov grehe in zaslužene kazni na nedolžno Jagnje božje, čegar krvava daritev se ima ponoviti na altarju, ko se kruh in vino spremeni v Kristusovo telo in kri.

Zdaj vzame mašnik kruh v svoje roke, povzdigne oči proti nebesom, blagoslovi kruh in ga spremeni v telo Jezusa Kristusa govoreč v njegovem imenu: „To je moje telo.“ Nato poklekne, moli presveto Kristusovo telo in je povzdigne vernikom v češčenje. Ko spremeni mašnik vino v kri Jezusa Kristusa, govori v njegovem imenu: „To je kelih moje krvi, nove in večne zaveze, skrivnost vere, ki bo za vas in njih veliko prelita v odpuščanje grehov. Kolikorkrat boste to delali, delajte v moj spomin.“ Mašnik zopet poklekne, moli presveto Rešujo Kri in jo povzdigne vernikom v češčenje.

613. Kaj moramo storiti pri povzdigovanju?

Pri povzdigovanju moramo moliti Jezusa Kristusa pod podobama kruha in vina, obuditi vero, upanje in ljubezen in obžalovati svoje grehe.

Pri povzdigovanju mašnik poklekne in moli Jezusa Kristusa pod podobama kruha in vina. Kar stori mašnik, morajo storiti tudi verniki, ki so pri sveti maši pričujoči. Vsak vernik lahko zase moli pri povzdigovanju sv. hostije

tako-le: „Pozdravljam te, resnično telo Jezusa Kristusa, ki si bilo darovano zame na križu! Najponižnejše te molim. Jezus, tebi živim! Jezus, tebi umrjem! Jezus, tvoj sem živ in mrtev! Amen.“ Pri povzdigovanju svete Rešnje Krvi se lahko moli: „Pozdravljam te, dragocena kri Jezusa Kristusa, ki si bila prelita zame na križu! Najponižnejše te molim. Jezus, bodi mi milostljiv! Jezus, usmili se me! Jezus, odpusti mi moje grehe! Amen.“ Moli se tudi lahko kaj podobnega. Nekateri pri povzdigovanju priklonejo glavo pač iz ponižnosti, toda boljše je, gledati na hostijo in na kelih s sveto Rešnjo Krvjo, zakaj iz tega namena povzdigne oboje mašnik nad glavo, da je morejo verniki videti.

Pri povzdigovanju moramo obuditi vero, da je Jezus Kristus pod podobama kruha in vina resnično in bistveno pričujoč kot Bog in človek, z dušo in telesom, s krvjo in mesom; obuditi moramo upanje, da bomo po zasluženju Jezusa Kristusa zadobili milost kesanja in pokore in odpusčenje kaznij za greh ter si izprosili vse dobro za dušo in telo; obuditi moramo ljubezen do Jezusa Kristusa, kateri nam razodeva svojo brezmejno ljubezen s tem, da se neprenehoma za nas daruje pri sveti maši. Naši grehi so krivi Jezusove smrti. Zaraditega se pač spodobi, da takrat, ko se ponavlja krvava daritev Kristusova na križu, resnično obžalujemo svoje grehe. V evangeliju o farizeju in cestnarju beremo, da „je cestnar od daleč stal in še očij ni hotel proti nebu vzdigniti, temveč je trkal na svoje prsi, rekoč: Bog, bodi milostljiv meni grešniku“ (Luk. 18, 13.) Na prsi trkaje spoznavajmo tudi mi svojo grešnost, kadar je povzdigovanje, kakor bi hoteli reči nebeškemu Očetu: „Mi smo grešniki, ki smo te neštēvilnokrat žalili in nismo vredni tvoje milosti, toda prizanesi nam zavoljo svojega Sina Jezusa Kristusa, ki se ti za nas daruje.“

Ravnaje se po opominu Kristusovem: „To delajte v moj spomin“, spominja se mašnik Kristusovega trpljenja, vstajenja in vnebohoda ter z razprostrtima rokama dalje moli. Križi, katere dela mašnik po povzdigovanju nad svetima podobama, ne pomenjajo več blagoslovljenja, ampak da je nekrvava daritev na altarju ista kakor krvava daritev na križu. V nastopnih molitvah prosi mašnik Boga, da bi obilne milosti, ki nam izvirajo iz daritve svete maše, naklonil pričujočim vernikom, dušam v vicah, zlasti tistim, katerih se mašnik posebej spominja, in vsem vernikom na zemlji.

Z „očenašem“ se začne priprava na četrti poglavitni del svete maše, na obhajilo. Kakor je Kristus na križu z razpetima rokama molil k svojemu Očetu, tako moli tudi mašnik očenaš z razprostrtima rokama. Ko mašnik odmoli očenaš in neko drugo molitev, razlomi sveto hostijo na tri dele ter spusti najmanjši del v kelih, da se zmeša s sveto Rešnjo Krvjo. Mašnik prelomi sveto hostijo, ker je tudi Jezus Kristus pri zadnji večerji tako storil in ker nas to lomljenje spominja, kako grozovito je bilo razdejano Kristusovo telo. Mali košček hostije spusti mašnik v kelih v spomin, da se je Kristusova kri zopet združila s telesom in je oživel. Zdaj se mašnik trikrat na prsi potrka, rekoč: „Jagnje božje, ki odjemlješ grehe sveta, usmili se nas!“ Tretjokrat pravi namestu: „usmili se nas!“ „daj nam svoj mir!“ Prvi sad Kristusove daritve na križu je bil mir med Bogom in ljudmi, zato ga prosimo tudi pri sveti maši miru.

Nato opravi mašnik še posebno molitev za mir, moli pripravljalne molitve za sveto obhajilo, v katerih prosi, da bi Jezusa vredno in s pridom prejel, vzame sveto hostijo v levo roko in se z desno trikrat na prsi udari, rekoč: „O Gospod! nisem vreden, da greš pod mojo streho, ampak reci le z besedo in ozdravljena bo moja duša.“ Mašnik naredi s sveto hostijo znamenje križa čez samega sebe in jo zaužije, rekoč: „Telo našega Gospoda Jezusa Kristusa naj ohrani mojo dušo v večno življenje. Amen.“ Mašnik pobere zdaj ostale drobtinice svete hostije v kelih, naredi zopet s kelihom znamenje križa čez samega sebe in zaužije sv. Rešnjo Kri, rekoč: „Kri Gospoda našega Jezusa Kristusa naj ohrani mojo dušo v večno življenje. Amen.“

614. Kaj moramo storiti pri mašnikovem obhajilu?

Pri mašnikovem obhajilu moramo prejeti sveto obhajilo vsaj v duhu, če ga ne prejmemo v resnici; to je, imeti moramo pobožno hrepenenje, v resnici prejeti telo Jezusa Kristusa, če bi bilo mogoče.

V prvih časih krščanstva so navadno vsi kristijani, ki so bili pri sveti maši, prejeli tudi sveto obhajilo. Dandanes ni

več tako, saj današnji kristijani ne živijo več — splošno rečeno — tako popolno, kakor prvi kristijani. Kdor je pri sveti maši, pa ni pripravljen, da bi prejel sv. obhajilo v resnici, naj je prejme v duhu, to se pravi, naj pobožno hrepeni v resnici prejeti telo Jezusa Kristusa, če bi bilo mogoče; tako obhajilo se imenuje **duhovno obhajilo**. Duhovno obhajati se, ni težko, ker ni družega treba, kakor žive vere, da je Jezus Kristus v svetem Rešnjem Telesu resnično pričujoč, resničnega kesa nad storjenimi grehi in pobožnega hrepenenja po Jezusu Kristusu. Neki človek, kateri je bil obsojen, da mora lakote umreti, se je smel sicer spovedati, ni pa smel prejeti sv. obhajila. Pokleknil je tedaj pred tabernakel in rekel: „Gospod Jezus, ti si tukaj pod podobo kruha pričujoč. Moja duša hrepeni po tebi, a ne morem te v resnici prejeti. Pridi torej nevidno k meni, saj si vsemogočen in lahko to storiš.“ Vidite, to je bilo duhovno obhajilo. Tako se vsakdo lahko duhovno obhaja. On lahko moli, na primer: „Verujem v te, o Jezus, v presvetem zakramentu; ljubim te in hrepenim po tebi. Pridi v moje srce. Objamem te, ne zapusti me nikdar več. Amen.“ (Večna molitev, str. 116.) ali pa: „O Jezus! Tebe sem potreben, pridì v srce moje in ostani pri meni vekomaj. Amen.“ Razven pri mašnikovem obhajilu se lahko duhovno obhajamo, ako obiščemo sveto Rešnje Telo, sploh vsako uro dneva, ker za to ne potrebujemo spovednikovega dovoljenja in nam ni treba biti teščim. Blažena Angela od Križa je rekla: „Ne bila bi si upala živeti, ako bi me spovednik ne bil naučil se duhovno obhajati.“ In res se je vsaki dan večkrat duhovno obhajala. Da je duhovno obhajilo Bogu zelo všeč, nam pa jako koristno, razodel je Jezus Kristus častitljivi sestri Pavlini Mareski. Pokazal ji je namreč dve prekrasni posodi, prvo zlato, drugo srebrno, in ji rekel, da v zlati shranjuje njena resnična, v srebrna pa njena duhovna obhajila. Duhovno obhajilo je najboljša priprava za resnično obhajilo. Kristus ni poprej prišel na svet, dokler niso močno po njem hrepeneli: ravnotako ne gre rad v dušo, ki nima po njem velikega hrepenenja, meni pobožni Avila. Ker je duhovno obhajilo tako koristno naši duši, je sveta cerkev vsem prav nujno priporočala.

Po povživanju poplakne mašnik kelih, si prste nad kelihom umije, vse to povžije, obriše in pokrije kelih ter gre na listovo stran, kjer moli molitev imenovano „obhajilo“.

Vrnivši se v sredo altarja, ga poljubi in se obrne k ljudstvu rekoč: „Gospod bodi z vami!“ Na listovi strani moli mašnik še z razpetima rokama „molitve po obhajilu“, gre v sredino altarja, pozdravi zopet ljudstvo in naznani, da je maša končana, rekoč: „Ite, missa est.“ Ko je ljudstvo blagoslovil, gre na evangelijsko stran, kjer moli zadnji evangelij.

Z v r š e t e k.

„Sveta maša“, pravi sv. Frančišek Saleški, „je solnce vseh duhovnih opravil, središče krščanske vere, duša pobožnosti, neizrekljiva skrivnost, ki obsega brezdno božje ljubezni.“ Krščanski poslušavci! Zapomnite si te besede in cenite visoko daritev svete maše. Hodite radi k sveti maši ne le ob nedeljah in zapovedanih praznikih, kakor je dolžnost vsakega katoliškega kristijana, ampak tudi ob delavnikih, če vam je mogoče. Bog vam bode gotovo poplačal vaš trud in vam podelil obilne milosti, da boste mogli pobožno živeti in srečno umreti. Vedite se pri sveti maši vsikdar tako, kakor se spodobi pri najsvetejšem opravilu in storite vsaj pri poglavitnih delih tako, kakor smo se v katekizmu učili, da boste dajali drugim lep vzgled in si pridobili všečnost božjo. Amen.

140. Krščanski nauk.

Jezus Kristus ni postavil zakramenta svetega Rešnjega Telesa samo zato, da bi bil tudi kot človek vedno pričujoč med nami, ker „je njegovo veselje bivati med človeškimi otroci“, (Preg. 8, 31.) tudi ne samo zato, da bi se pri sveti maši neprenehoma daroval za nas svojemu nebeškemu Očetu, ampak tudi zato, da bi bil v svetem obhajilu naša dušna hrana. Da hoče biti naša dušna hrana, naznanil je Jezus že tedaj, ko je zakrament svetega Rešnjega Telesa obljubil, rekoč: „Ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi . . . Zakaj moje meso je res jed in moja kri je res pijača.“ (Jan. 6, 54, 56.) Pri zadnji večerji, ko je spremenil kruh in vino v svoje telo in v svojo kri ter dal oboje zaužiti apostolom, jim je naročil:

„To delajte v moj spomin.“ S temi besedami jim ni samo naročil, naj spreminjajo kruh in vino v njegovo telo in v njegovo kri, ampak tudi, naj dadó zauživati sveto Rešnje Telo vernikom, kakor se je on sam apostolom zaužiti dal, ali naj jim delé sveto obhajilo.

c) Sveto obhajilo.

615. *Kaj je sveto obhajilo?*

Sveto obhajilo je zauživanje telesa in krvi Jezusa Kristusa v zakramentu svetega Rešnjega Telesa.

Obhajilo je zauživanje telesa in krvi Jezusa Kristusa, zakaj, kadar prejmemo sveto obhajilo, resnično zaužijemo njegovo telo in njegovo kri, ker je v zakramentu svetega Rešnjega Telesa Jezus Kristus resnično in bistveno pričujoč kot Bog in človek, z dušo in s telesom, s krvjo in mesom, kakor smo slišali že v poprejšnjih krščanskih naukah. Ker pri svetem obhajilu zauživamo Kristusovo telo in kri, zato Jezus sam pravi: „Moje meso je res jed in moja kri je res pijača.“ (Jan. 6, 56.) Dà, Jezus je ravno zaraditega postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa pod podobama kruha in vina, da bi nam mogel dati zaužiti svoje meso pod podobo užitne jedi in svojo kri pod podobo užitne pijače. Po svetem obhajilu se najtesneje združimo z Jezusom, on je prava hrana naše duše. Telesna hrana nam ohranja telesno življenje, sveto obhajilo duhovno življenje, in sicer mnogo bolj kakor telesna hrana telesno življenje. „Vaši očetje“, je rekel Jezus Judom, „so jedli mano v puščavi in so umrli. Ta je kruh, kateri z nebes pride, da, kdor od njega jé, ne umrje.“ (Jan. 6, 49, 50.) Mana je tistim, ki so jo uživali, pač ohranjevala nekaj časa telesno življenje, a smrti ni mogla odpoditi, zato so vsi, kateri so jo uživali, umrli, a sveto Rešnje Telo, naša dušna hrana, ohranja nam duhovno življenje za vselej, ako je vredno zauživamo. Kaj boljšega nam Jezus ni mogel dati, kakor je njegovo telo in njegova kri v zakramentu svetega Rešnjega Telesa. Tudi beseda božja je naša dušna hrana, toda če poslušamo božjo besedo, vzbujajo se v našem srcu samo svete misli in pobožne želje,

če pa prejmemo sveto obhajilo, pride včlovečena Beseda božja sama v naše srce prebivat; tudi milost božja je hrana naše duše, toda ona nas samo vleče k Bogu, sveto obhajilo pa nas z Bogom združi.

616. Pod katero podobo prejemamo sveto obhajilo?

Sveto obhajilo prejemamo samo pod podobo kruha; le mašniki je prejemajo tedaj, kadar mašujejo, pod podobama kruha in vina.

Jezus Kristus je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa pod podobama kruha in vina, ni pa določil, ali se naj prejema sveto obhajilo pod obema podobama, ali samo pod podobo kruha, ali samo pod podobo vina, ampak prepustil je svoji cerkvi, da to določi. V prvih časih je sveta cerkev delila sveto obhajilo ali pod obema podobama, ali pa tudi samo pod eno podobo, večinoma pod podobo kruha. Pod podobo kruha prejemali so takrat sveto obhajilo zlasti taki, ki niso mogli biti pričujoči pri daritvi svete maše, kakor bolniki, jetniki, puščavniki. Takim se je neslo sveto Rešnje Telo na dom, pod podobo kruha, včasih pa so je verniki sami nesli na dom, da so se zlasti ob času preganjanja sami obhajali. Dandanes pa se sveto obhajilo deli splošno le pod podobo kruha. Toda, če prejemamo sveto obhajilo samo pod podobo kruha, ne pa tudi pod podobo vina, ne zauživamo li na ta način samo Kristusovo telo, njegove krvi pa ne? Četudi prejemamo sveto obhajilo samo pod podobo kruha, vendar ne zauživamo s tem samo telesa Kristusovega, ampak tudi njegovo kri, zakaj pod podobo kruha je živo telo Jezusa Kristusa, torej tudi njegova kri in njegova duša, s kratka celi Jezus Kristus, kot Bog in človek, z dušo in s telesom, s krvjo in mesom. Ravnotako bi zaužili celega Jezusa Kristusa, ko bi prejemali sveto obhajilo samo pod podobo vina, ker je pod podobo vina živa kri Jezusa Kristusa, torej tudi njegovo telo in njegova duša. Kdor torej prejme sveto obhajilo samo pod podobo kruha, izpolni naročilo Kristusovo, da moramo zauživati njegovo meso in njegovo kri. „Ako ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi. Kdor

jé moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje.“ (Jan. 6, 54, 55.) Da je dovolj, ako prejemamo sveto obhajilo samo pod podoba kruha, se dá spoznati iz besed Jezusa Kristusa samega. On je namreč rekel: „Tisti, kateri mene jé, bo živel zavoljo mene.“ (Jan. 6, 58.) Besede: „kateri mene jé“, se morejo umevati le o svetem obhajilu pod podobo kruha, zakaj podoba vina se ne jé, ampak se pije. Rekel je tudi: „Ako kdo jé od tega kruha, bo živel vekomaj.“ (Janez 6, 52.) Iz teh besed Jezusovih sledi, da tisti, ki prejema sveto obhajilo samo pod podobo kruha, se udeležuje uprav tistih milostij, kakor oni, ki je prejema pod obema podobama.

Le mašniki prejemajo sveto obhajilo tedaj, kadar mašujejo, pod podobama kruha in vina, in sicer iz jako tehtnega vzroka. Z daritvijo svete maše se predstavlja Kristusova daritev na križu, pri kateri se je kri ločila od telesa. Ločitev Kristusove krvi od njegovega telesa se mora predočiti tudi pri daritvi svete maše. To pa se more zgoditi le tedaj, če je Kristus pod dvema ločenima podobama na altarju pričujoč, namreč pod podobo kruha, ki nam predočuje Kristusovo telo, in pod podobo vina, ki nam predočuje Kristusovo kri. Če ste dve podobi ločeni, predočuje se nam ločitev Kristusove krvi od njegovega telesa. Ker ste torej pri daritvi svete maše potrebni podobi kruha in vina, mora tudi mašnik, ki mašuje, prejeti sveto obhajilo pod tema dvema podobama. Na ta način dela isto, kar Kristus pri zadnji večerji, ko je spremenil kruh v svoje najsvetejše telo in vino v svojo najsvetejšo kri ter obhajal pod obema podobama apostole, katere je posvetil ob enem v mašnike, rekoč: „To delajte v moj spomin.“ Kadar mašujejo, pa tudi le tedaj, prejemajo mašniki sveto obhajilo pod podobama kruha in vina, ako pa se jim sveto obhajilo drugokrat, na primer, na smrtni postelji, deli, je prejemajo tudi samo pod podobo kruha.

Cerkev je iz različnih vzrokov ukazala, da se prejema sveto obhajilo samo pod podobo kruha. Najbolj tehtne vam hočem povedati. Ako bi se sveto obhajilo delilo pod podobo vina, bi se utegnila sveta Rešnja Kri razliti in s tem bi se onečastila; razven tega se podoba vina ne dá tako dolgo shraniti, da bi se ne skvarila, kakor podoba kruha, zlasti ne v toplejših krajih. Da bi se torej sveta Rešnja Kri ne onečastila, je ukazala sveta cerkev, da se sveto obhajilo prejema samo pod podobo kruha. — To pa je sveta cerkev ukazala tudi zaraditega, da se verniki lažje udeležu-

jejo svetega obhajila. Nekateri ljudje ne smejo piti vina, torej bi tudi svete Rešnje Krvi ne mogli zaužiti pod podobo vina, drugi zopet bi morebiti ne hoteli iz iste posode piti. Te ovire odpravila je sveta cerkev s tem, da je ukazala sveto obhajilo deliti samo pod podobo kruha. — Ako bi verniki prejeli sveto obhajilo vsakokrat pod podobama kruha in vina, bi lahko mislili, da Kristus ni pod vsako podobo ves pričujoč, kakor so res tudi trdili nekateri krivoverci. Da bi take zmote preprečila in trditve krivovercev zavrnila, je sveta cerkev zaukazala sveto obhajilo samo pod podobo kruha.

617. Ali smo dolžni prejemati sveto obhajilo?

Sveto obhajilo smo dolžni prejemati:

- 1. ker je Jezus Kristus postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa zato, da bi bil našim dušam v hrano za večno življenje.**

Kdor je v stanu posvečujoče milosti božje, ima dvojno življenje, namreč naravno življenje telesa in duše, in nadnaravno življenje duše. Kakor potrebuje človek za naravno življenje hrane, da ne oslabi, da ne umrje, ravno tako potrebuje hrane za nadnaravno življenje svoje duše, da si je ohrani in pomnožuje. Prava, najboljša hrana duše, da si ohrani nadnaravno življenje za vselej, pa je sveto Rešnje Telo. To nam pričajo te-le besede Jezusove: „Jaz sem živi kruh, ki sem prišel z nebes. Ako kdo jé od tega kruha, bo živel vekomaj; in kruh, katerega bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta“, (Jan. 6, 51, 52.) in: „Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan; zakaj moje meso je res jed in moja kri je res pijača.“ (Jan. 6, 55, 56.) Da je zakrament svetega Rešnjega Telesa postavil Jezus Kristus našim dušam v hrano, nam pričate že podobi sami, pod katerima ga je postavil. Zakramente je postavil Jezus Kristus za našo dušo, in kar na zunaj kažejo, tudi znotraj podeljujejo. Ako se nam torej zakrament svetega Rešnjega Telesa deli pod podobo kruha, smemo in moremo iz tega sklepati, da je ta zakrament kruh, hrana, živež naše duše, ki ji je prav tako potreben, kakor

telesu telesni kruh, telesna hrana. Kaj pomaga hrana telesu, ako se ne zauživa? In kaj bi pomagalo sveto Rešnje Telo duši, ako se ne prejema? Ker je torej zakrament svetega Rešnjega Telesa hrana našim dušam, hrana pa le tedaj koristi, če se zauživa, je razvidno, da smo dolžni prejemati sveto obhajilo. Pa ne samo zato smo dolžni prejemati sveto obhajilo, ker je Jezus Kristus postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa, da bi bil našim dušam v hrano za večno življenje, ampak tudi zato

2. ker nam je naravnost zapovedal, naj je prejemamo.

Tisti čas, ko je Jezus Kristus obljubil zakrament svetega Rešnjega Telesa, je rekel Judom: „Resnično, resnično vam povem: Ako ne boste jedli mesa Sina človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi.“ (Janez 6, 54.) Kdor nima, kdor si ne ohrani nadnaravnega življenja svoje duše, ne more iti v večno življenje, ne more priti v nebesa. Kristus pa pravi, da si nadnaravno življenje duše ohranimo le s tem, da zauživamo njegovo meso in njegovo kri. Ako pa v nebesa pridemo le tedaj, če si ohranimo nadnaravno življenje, nadnaravno življenje pa si ohranimo le tedaj, če prejemamo sveto obhajilo, je gotovo naša dolžnost, da je prejemamo, če se vzveličati hočemo.

618. Kdaj smo dolžni, prejeti sveto obhajilo?

Sveto obhajilo smo pod smrtnim grehom dolžni prejeti:

1. vsaj enkrat v letu, in sicer o velikonočnem času.

Jezus Kristus je zapovedal, naj prejemamo sveto obhajilo, ni pa zapovedal, kedaj in kolikokrat naj je prejemamo. Kakor nam sporoča apostolsko dejanje, so se prvi kristijani zbirali prvi dan v tednu, to je v nedeljo „kruh lomiti“, (Dej. ap. 20, 7.) kar pomeni po razlaganju svetih očetov, obhajati sveto daritev in prejemati sveto obhajilo.

Ko so kristijani jeli bolj mlačni postajati, zapovedal je papež Fabijan, da morajo prejemati sveto obhajilo vsaj trikrat v letu, in sicer o božiču, o veliki noči in o binkošti. V srednjem veku so mnogi kristijani tako mlačni postali, da leta in leta niso prejeli svetega obhajila. Lateranski cerkveni zbor je zato l. 1215 zapovedal, da mora vsak katoliški kristijan, ki se zaveda svoje pameti, vsaj enkrat v letu, in sicer o velikonočnem času, prejeti sveto obhajilo, ako pa tega ne stori, se mu mora po smrti odreči cerkveni pogreb. Sveta cerkev je zapovedala prejeti sveto obhajilo o velikonočnem času, ker je Jezus Kristus postavil v tem času zakrament svetega Rešnjega Telesa, in ker je Kristusovo vstajenje predpoda vstajenja grešnikovega iz groba greha. Sv. Pavel namreč pravi: „Kakor je Kristus vstal od mrtvih po veličastvu Očetovem, tako tudi mi hodimo v novem življenju.“ (Rimlj. 6, 4.) Komur je tako malo mar za kruh življenja, da niti o velikonočnem času ne prejme svetega obhajila, se smrtno pregreši, in škof imajo pravico, takega mlačnega kristijana izobčiti iz cerkvene družbe in mu odreči krščanski pogreb. Kakor iz tega spoznate, je stroga in sveta dolžnost vsakega katoliškega kristijana, pristopiti vsaj o velikonočnem času k mizi Gospodovi, zato pa naj je nihče ne zanemarja.

Ker je postavil Jezus Kristus zakrament svetega Rešnjega Telesa našim dušam v hrano za večno življenje, zato sveta cerkev silno želi, da bi verniki večkrat v letu prejemali sveto obhajilo. „Telo hranimo večkrat na dan, dušo pa bi naj nahranili samo enkrat v letu?“ vprašuje sv. Karol Boromej. „Dušni pastirji“, pravi rimski katekizem, „so dolžni vspodbujati vernike k večkratnemu, dá, celó k vsakdanjemu obhajilu, ker potrebuje duša kakor telo vsakdanjega živeža.“ — Verniki pa naj bi tudi zaraditega večkrat prejemali sveto obhajilo, ker je ono najboljši pripomoček k pobožnemu življenju. Sveto obhajilo namreč daje človeku moč, ustavljati se raznovrstnim skušnjavam, premagovati težave, ki ga ovirajo pri dobrih delih, ostati stanovitnemu do konca. Vse torej opominjam, naj bi pogostoma pristopali k mizi Gospodovi. Krščanske matere! Vaša dolžnost je polagati v srca vaših otrok kal pobožnosti. Kako pa bode to storile, če same niste pobožne? Ali ni torej potrebno, da si s pogostim svetim obhajilom vnamete pravo pobožnost? Krščanske matere imajo še druge težke dolžnosti, imajo mnogo križev, a vendar naj

bi ne godrnjale, naj bi ne bile nepotrpežljive? Kje bodo zajemale k temu moč, če ne pri Onem, ki je rekel: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil“? (Mat. 11, 28.) Krščanski mladeniči in dekleta imajo mnogotere in hude nevarnosti in skušnjave, ki pretijo njihovi nedolžnosti. Naj prejemajo pogostokrat sveto obhajilo, katero bo pripomoglo, da bodo visoko cenili čistost in nedolžnost, ter studili tudi senco vsake nespodobnosti. Zlasti pa priporočam to onim, ki so morda že izgubili nedolžnost in sedaj globoko tičé v blatu nečistosti, ter mislijo, da se ne morejo več iz njega izkopati. Ako imajo resno voljo rešiti se vezi, s katerimi jih je zvezala grešna navada, naj prejemajo večkrat sveto obhajilo, in rešili se jih bodo. Tudi krščanskim gospodarjem prav nujno priporočam pogostno sveto obhajilo, da pri mnogih skrbah, katere imajo za posvetno, ne zane-marjajo skrbi za dušo, ne postanejo mlačni in se ne pogubé; zakaj tudi njim veljajo besede Jezusove: „Ako ne boste jedli mesa Sina človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi.“ (Jan. 6, 54)

Sveto obhajilo smo pod smrtnim grehom dolžni prejeti:

2. v smrtni nevarnosti za popotnico na pot v večnost.

Kdor samega sebe resnično ljubi, mora pred vsem skrbeti za vzveličanje svoje duše, zlasti pa mora to storiti v smrtni nevarnosti, če je namreč v takih okoliščinah, da mu gotovo ali skoraj gotovo gre za življenje, recimo, če ga obsodijo k smrti ali če za smrt zbolí. V verjetni smrtni nevarnosti je vsak vernik dolžan, da prav poskrbi za vzveličanje svoje duše, prejeti sveto obhajilo za popotnico na pot v večnost, in sicer je dolžan to storiti pod smrtnim grehom, če je bil tudi samo en dan ali malo dnij poprej, a še zdrav, pri svetem obhajilu. To je zapovedala sveta cerkev že v prvih časih, kakor nam spričuje prvi nicejski cerkveni zbor. Kdor ima napraviti dolgo, težavno in nevarno pot, vzame seboj potreb-nega živeža in pijače, da se ž njima poživi in ne oslabi in ne onemaga na potu. Ta živež in ta pijača je njegova po-potnica. Človek, ki je v smrtni nevarnosti, ima napraviti pot v večnost. Da si ob smrtni uri, ko so skušnjave hudob-nega duha najhujše, ohrani nadnaravno življenje duše, je ukrepi, treba mu je, kolikor mogoče, krepke hrane in pijače

kot popotnice, in to je ravno telo in kri Jezusa Kristusa v zakramentu svetega Rešnjega Telesa. „Kdor je moje meso“, pravi Jezus, „in pije mojo kri, ima večno življenje.“ (Janez 6, 55.) Kdor se napoti v tujo deželo, že poprej poskrbi, da bi bil tam dobro sprejet. Tudi kristijan, ki se ima preseliti v večnost, mora poskrbeti, da bo tam dobro sprejet. Najboljše pa poskrbi za to, če vzame seboj Jezusa samega, Gospoda vojskinih trum, svojega prihodnjega sodnika, zakaj če ga vredno prejme, se mu pri sodbi ne more slabo goditi. „Iz tega namena“, pravi sv. Pashazij, „nam je dal Kristus hrano neumrjivosti, da bi se ne bali smrti.“ Kdor bi pa v smrtni nevarnosti ne hotel prejeti svete popotnice, bi napravil veliko pohujšanje, kazal pa tudi veliko nemarnost za vzveličanje svoje duše, in zato bi se hudo pregrešil.

Ker je dolžnost, prejeti sveto obhajilo v smrtni nevarnosti, tako stroga, zato naj nihče, ako za smrt zboli, ne odlaga prejeti zakramentov za umirajoče, da se ne bo oropal premnogih milostij za smrtno uro, in da ne bo omadeževal svoje duše še z novim smrtnim grehom. Ako sam ne sluti, da je v smrtni nevarnosti, naj ga domači na to opozorijo in skrbijo, da ne bo umrl brez svetih zakramentov.

Z v r š e t e k.

Kruh, ki daje človeški duši moči, kakor telesni kruh telesu, je sveto Rešnje Telo. Zato pravi Jezus: „Moje meso je res jed, in moja kri je res pijača.“ (Jan. 6, 56) Kakor telo oslabi in slednjič umrje, ako nima potrebne hrane, tako oslabi tudi duša in umrje za večno življenje, ako nima svoje hrane. „Resnično, resnično vam povem: „Ako ne boste jedli mesa Sina človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi.“ (Jan. 6, 54.) Zapomnite si dobro te besede Jezusove in prihajajte radi in pogostoma k svetemu obhajilu posnemaje prve kristijane, posnemaje svetnike in svetnice božje, ki so s tolikim hrepenenjem zauživali kruh nebeški, da bi dosegli večjo popolnost. Ne hodite po stopinjah mlačnih kristijanov, katerih skoraj nikoli ali pa malokdaj vidimo pri mizi Gospodovi, kateri pa tudi nimajo nobene prave skrbi za vzveličanje svoje duše. Amen.

141. Krščanski nauk.

„Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom počivil“, tako ljubeznivo vabi Jezus Kristus k svoji mizi vsakega izmed nas. (Mat. 11, 28.) Dasiravno Jezus sam tako ljubeznivo vabi, se vendar mnogo kristijanov odteguje njegovi mizi, ali pa se ji bliža le redkokrat. A kaj je vzrok, da nimajo mnogi kristijani skoraj nobenega hrepenenja po nebeškem kruhu, in da še takrat, kadar pristopijo k mizi Gospodovi, pristopijo bolj iz navade, ker je tako zapovedano, ne pa iz resničnega hrepenenja po sv. Rešnjem Telesu? Zato, ker morebiti nikoli ne premišlujejo milostij, katere nam deli sveto obhajilo. Sv. očetje imenujejo zakrament sv. Rešnjega Telesa „neskončen zaklad dobrotljivosti božje ter vir vseh milostij in čednostij.“

619. Katere milosti nam deli sv. obhajilo?

Sveto obhajilo nam deli te-le milosti:

1. združuje nas najtesneje s Kristusom.

Pri svetem obhajilu zauživamo Kristusa pod podobo kruha, torej pod podobo užitne jedi. Kakor se jed s telesom tistega, kateri jo vživa, združi ter ž njim takorekoč eno postane, tako se tudi naše telo pri svetem obhajilu združi najtesneje s telesom Kristusovim, ker ga uživamo pod podobo užitne jedi, tako da ž njim takorekoč eno postanemo. Kristus ostane z našim telesom združen tako dolgo, dokler se podoba kruha, oziroma podoba vina ne spremeni. Bolj tesno kakor na ta način se s Kristusom združiti ne moremo, zato pravi katekizem, da nas sveto obhajilo združuje najtesneje s Kristusom. To združenje Kristusovo z našim telesom je velika, neizrekljiva milost, ki izvira iz neskončne ljubezni Jezusove do nas, ki pa je tudi zelo pripravna, da vname tudi v naših srcih ljubezen do Jezusa.

Način, kako se Kristus pri svetem obhajilu združi z našim telesom, pa je lepa podoba ki nam kaže, kako se Kristus veliko tesneje združi z našo dušo, kadar prejmemo sveto obhajilo. Kakor se namreč jed najtesneje združi z našim telesom in se celó spremeni v naše meso in kri, tako

se tudi naša duša še mnogo tesneje združi s Kristusom, ker se duhovna bitja, kakor Bog in duša, morejo mnogo tesneje združiti med seboj kakor pa telesna bitja. Da se s Kristusom najtesneje združimo, kadar prejmemo sveto obhajilo, pové nam on sam rekoč: „Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem.“ (Jan. 6, 57.) Kristus prešine našo dušo kakor luč steklo, kakor ogenj železo, ki se je v njem razbelilo. Kakor je ogenj v železu in železo v ognju, kakor bi železo ne bilo različno od ognja, tako ostane duša tistega, ki je vredno prejel sveto obhajilo, v Kristusu, in Kristus ostane v njej, se tako združita med seboj, kakor bi ne bila različna, ampak kakor bi bila eno, duša postane deležna božje narave.“ (II. Petr. 1, 4.) S tem ni rečeno, da duša izgubi svojo naravo, toda ona takoreč izgine, se izgubi v Kristusovi naravi, kakor izgine kapljica vode, ki se zmeša med mnogo vina, v vinu in takorekoč sama postane vino. Vez, katera združuje dušo s Kristusom v svetem obhajilu, pa je ljubezen, in kolikor večja je ljubezen, toliko tesnejše je tudi združenje.

Ker se Jezus Kristus tako tesno združi z našimi dušami, kadar prejmemo sveto obhajilo, se po pravici imenuje ženin naših duš, naše duše pa Jezusove neveste; in vsaka duša, ki se je združila z Jezusom v svetem Rešnjem Telesu, lahko reče kakor nevesta v „visoki pesmi“: „Moj ljubi je moj, in jaz sem njegova.“ (Vis. pes. 2, 16.) Častimo in ljubimo Jezusa kot svojega božjega ženina. In ko bi mu tudi kaka duša nezvesta postala in se po grehu od njega ločila, Jezus jo vender še ljubi, je pripravljen odpustiti in pozabiti njeno nezvestobo ter se znova z njo združiti. O ko bi večkrat prevdarjali ljubezen Jezusovo v zakramentu svetega Rešnjega Telesa do naših duš, gotovo bi se tudi v naših dušah vnela zvesta in goreča ljubezen do njega. — Kaj še deli sveto obhajilo?

2. pomnožuje nam posvečujočo milost.

Telesna hrana ohranja telesno življenje, pospešuje, dokler še človek ni dorasel, telesno rast, pomnožuje telesno moč. Jezus Kristus je v svetem obhajilu naša dušna hrana, kakor sam spričuje, rekoč: „Moje meso je res jed, in moja kri je res pijača.“ (Jan. 6, 56.) Kakor telesna hrana ohranjuje telesno življenje, tako ohranjuje dušna hrana duhovno

življenje, to je posvečujočo milost, in kakor telesna hrana pospešuje in pomnožuje telesno rast in moč, tako pospešuje in pomnožuje sveto obhajilo posvečujočo milost, in sicer bolj kakor vsak drug zakrament, zakaj v svetem obhajilu se nam ne podeli samo milost, kakor v drugih zakramentih, ampak podeli se nam začetnik vseh milostij sam, Jezus Kristus, ki nam potem sam s polnimi rokami podeljuje svoje milosti. Posvečujoča milost nas stori svete in Bogu dopadljive, otroke božje in dediče nebes. Ako pa se nam v svetem obhajilu še pomnoži in sicer bolj, kakor v vsakem drugem zakramentu, postanemo še svetejši in še dopadljivejši Bogu, postanemo mu še ljubši otroci in dobimo še večjo pravico do nebes. Telesna rast in moč imate svoje meje, ki se ne dadó prekoračiti, četudi človek, ko je dorasel, še vedno jé in pije, rast duše v milosti božji pa nima v tem življenju nobenih mej, zato pa tudi sveto obhajilo lahko vedno bolj pomnožuje posvečujočo milost. (Sveto obhajilo vzbuja in pomnožuje v nas krščanske čednosti, zlasti ljubezen, največjo čednost, „vez popolnosti“, kakor pravi sv. Pavel, [Kol. 3, 14.] korenino vseh za nebesa zaslužnih dejanj in zaslužnega trpljenja). — Še več stori sveto obhajilo, zakaj

3. zmanjšuje nam hudo nagnenje in potrjuje nam ljubezen do Boga.

Prva človeka sta pred grehom po posebni milosti božji imela voljo nagneno k dobremu. Po grehu se jima je volja nagnila k hudemu, in to slabost volje smo podedovali tudi mi. Slabost volje, hudo nagnenje, nam ostane tudi še potem, ko se nam po svetem krstu izbriše izvirni greh. Dober pripomoček zoper hudo nagnenje pa je sveto obhajilo. Ono nam sicer ne odvzame hudega nagnenja popolnoma, toda oslabi je, zmanjšuje, da nas ne more več tako lahko zavesti v grehe. Ker sta duša in telo jako tesno združena med seboj, vplivajo, preidejo obilne milosti, ki jih podeli duši sveto obhajilo, nekako tudi na telo ter zmanjšajo moč hudega nagnenja. Pa ne samo zato se zmanjšuje hudo nagnenje, ker vplivajo duši podeljene milosti tudi na telo, ampak zlasti zato, ker se v svetem obhajilu združi Kristus tudi z našim telesom najtesneje. Ker sprejmemo Kristusa pod podobo kruha v svoje telo, postanemo ž njim takorekoč eno in Kristusovo telo posveti naše telo ter zmanjša v njem hudo nagnenje.

Kdor ima torej zelo huda nagnenja in se mu je treba mnogo truditi, da jih premaga in Bogu zvesto služi, naj si pridobi moč zoper nje v svetem obhajilu, saj pravi Jezus: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi in jaz vas bom poživil.“ (Mat. 11, 28.) Sv. Bernard pravi: „Če kdo ni več tako zelo nagnen k jezi, k nevoščljivosti, k nečistosti in k drugim takim strastim, naj se zahvali za to telesu in krvi Gospodovi.“ (Serm. de Coena Dom.)

„Ogenj sem prišel na zemljo prinest, in kaj hočem, kakor da se vname?“ rekel je božji Vzveličar. (Luk. 12, 49.) Ogenj je podoba ljubezni. (Vis. pes. 8, 6.) Ogenj božje ljubezni pa vname v naših srcih Jezus Kristus v sv. obhajilu. Sveto obhajilo nam pomnožuje posvečujočo milost. Ker pa je ž njo neločljivo združena ljubezen do Boga, se s posvečujočo milostjo vred pomnožuje tudi ljubezen do Boga. Nikjer se nam ljubezen Jezusova do nas ne razodeva tako jasno, kakor v svetem obhajilu, katero nas združuje najtesneje s Kristusom. Ta brezmejna ljubezen Jezusova do nas mora tudi v naših srcih, ako niso popolnoma brezčutna, ljubezen do Boga obuditi, jo pomnožiti, jo potrditi, če jo že imamo. Ker pa se prava ljubezen do Boga razodeva v tem, da izpolnjujemo njegove zapovedi, (I. Jan. 5, 3) nas sveto obhajilo nagiblje tudi k dobrim delom, ki nam jih zapovedujejo zapovedi božje. — Toda to še ni vse, kar nam deli sveto obhajilo, ampak

4. očiščuje nas malih ali odpustljivih grehov, varuje nas smrtnih grehov in izbrisuje nam časne kazni za grehe.

Kar je bolezen za telo, to je mali greh za dušo, in kar je smrt za telo, je smrtni greh za dušo. Ljudje vse storijo, da bi se iznebili bolezni, ki jih je napadla, in da bi se kolikor mogoče dolgo obvarovali smrti. Vsake telesne bolezni se seveda ne morejo iznebiti in smrti se ne morejo obvarovati. Za dušne bolezni pa imamo zdravilo, za dušo imamo variha, ki jo čuva, da je smrtni greh umoriti ne more, imamo sv. obhajilo. Sv. obhajilo očiščuje nas malih ali odpustljivih grehov. Da bodete to lažje razumeli, spomnite se, da je sveto obhajilo duši to, kar telesu hrana. Kakor telesna hrana pridobiva in nadomešča telesu moči, ki se mu neprenehoma izrabljajo in izgubljajo, kakor mu céli male rane,

tako ozdravlja dušna hrana, sveto obhajilo, one dušne slabosti in rane, katere ji provzročajo neprestani boji z raznimi sovražniki vzveličanja, to je, očiščuje nas malih ali odpustljivih grehov. Ker nas sveto obhajilo združuje najtesneje s Kristusom, vname v naših srcih gorečo ljubezen do Boga, in iz te izvira globoka žalost in stud nad storjenimi grehi; ako pa se svojih grehov kesamo iz popolne ljubezni do Boga, se nam odpusté. Da nas sveto obhajilo očiščuje malih grehov, je sveta cerkev vedno verovala. Veliki cerkveni učenik, sv. Ambrozij, piše: „Vsak dan moram zaužiti Gospodovo kri, da prejmem vsak dan odpuščanje grehov; ker vsak dan grešim, moram vsak dan imeti zdravilo za greh; zakaj ta vsakdanji kruh se prejema kot zdravilo za vsakdanje slabosti.“ (De sac. 1. 4. c. 6.) Sveti Avguštin imenuje sveto obhajilo „vsakdanje zdravilo, kateremu se zavoljo malih grehov ne smemo odtegovati“, (Ep. 53. c. 3) ker se nam ravno po njem odpusté. Tudi tridentinski cerkveni zbor pravi, da se nam je presveti zakrament „podaril tudi kot zdravilo, katero nas reši vsakdanjih grehov.“ (Sess. 13. c. 2.)

Da nas sveto obhajilo varuje smrtnih grehov, sledi iz besed Jezusovih: „Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem.“ (Jan. 6, 57.) Kristus more ostati le v tistem, ki ne stori smrtnega greha. Če torej pravi, da ostane v tistem, ki uživa njegovo meso in kri, hoče s tem reči, da ga bode obvaroval smrtnih grehov. Sveto obhajilo nas varuje smrtnih grehov, ker zmanjšuje hudo nagnenje, ki je najhujši sovražnik naše duše, ker nam podeli mnogotere milosti, da se moremo ž njihovo pomočjo ustavljati zalezovanju sveta in hudobnega duha. „Kakor levi, dehteči ogenj se vračamo od te mize in postanemo strašni hudobnemu duhu“, pravi sveti Krizostom. (Serm. 61 ad pop Ant.) Sveti Tomaž Akvinski pa méni: „Vrhutega odbije ta zakrament, ker je znamenje trpljenja Kristusovega, po katerem so bili hudobni duhovi premagani, vsak napad hudobnega sovražnika.“ (Summa theol. 3. p. 9. 79. a. 6.) Če pravimo, da nas sveto obhajilo varuje smrtnih grehov, s tem nočemo reči, kakor bi ne mogli več grešiti, zakaj milosti, in ko bi bila še tolika, se lahko človek ustavlja, kakor sta se ji ustavljala prva človeka v raju, in sta rajši jedla od prepovedanega drevesa, kakor pa od drevesa življenja. Kakor prva človeka, tako more še tudi zdaj zlorabiti človek svojo prosto voljo v greh, zakaj sveto obhajilo mu je ne vzame.

Dasiravno zakrament svetega Rešnjega Telesa ni postavljen v zadoščenje, ampak v dušno hrano, se nam vendar po svetem obhajilu izbrisujejo tudi časne kazni za greh. Kakor posvetni kralji, če obiščejo jetnike, istim milostljivo odpusté nekoliko kaznij, tako izbriše tudi nebeški kralj, kadar obišče naše duše v svetem obhajilu, istim milostljivo vsaj nekatere kazni za greh, za katere bi se morale pokoriti ali tukaj na zemlji ali pa tamkaj v vicah. — Še nekaj stori sveto obhajilo, namreč:

5. daje nam poroštvo častitljivega vstajenja in večnega življenja.

Na besede ljudij se ne moremo vselej zanašati, zato je v navadi, da tisti, ki nam kaj obljubi, dá neko poroštvo, da bo izpolnil svojo obljubo. Reč, ki se dá kot poroštvo kake obljube, se imenuje zastava. Ako bi ti posodil komu svoto denarja, oni pa bi ti zastavil drag biser, ki je mnogo več ali vsaj toliko vreden kakor posojeni denar, dal ti je poroštvo, da ti bo denar vrnil. Bog nam je obljubil, da bomo, ako umrjemo v stanu posvečujoče milosti, častitljivo od mrtvih vstali in v nebesih večno živeli. Ker je Bog sam, ki je večna resnica, to obljubil, bo gotovo tudi izpolnil svojo obljubo. Vendar Bog nam je dal za to tudi poroštvo in sicer tako, kakršnega bi nihče ne mogel dati, na katero bi nihče niti ne mislil; kot poroštvo nam je dal zakrament svetega Rešnjega Telesa. Jezus Kristus je rekel: „Jaz sem živi kruh, ki sem prišel z nebes. Ako kdo jé od tega kruha, bo živel vekomaj“, (Jan. 6, 52.) in kakor bi bil s tem še premalo povedal, je še dostavil: „Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan.“ (Jan 6, 55.) Kolikorkrat torej kdo vredno prejme sveto obhajilo, tolikokrat mu postane Kristus sam porok, da bo častitljivo vstal od mrtvih in prišel v nebesa. Sveto obhajilo nam daje poroštvo častitljivega vstajenja in večnega življenja s tem, da nam ohranjuje, varuje, krepča nadnaravno življenje in nam pomaga, da ostanemo vkljub tolikim dušnim nevarnostim in skušnjavam stanovitni do konca (Mat. 24, 13.), Bogu zvesti do smrti. (Skriv. raz. 2, 10.) Razven tega daje sveto obhajilo onim, ki je vredno prejemajo, nekako novo pravico do častitljivega vstajenja in večnega življenja, katere nove pravice bi brez tega zakramenta ne imeli. Ker

se namreč Kristusovo častitljivo telo pri svetem obhajilu najtesneje združi z našim telesom, se spodobi, da tudi naša telesa, katera so bila Jezusova prebivališča, častitljivo vstanejo in z Jezusom vred večno živé v nebesih.

Dasiravno postane naštetih milostij svetega obhajila deležen samo tisti, ki je prejme, vender lahko tudi drugim koristi, ako se zanje daruje; zakaj sveto obhajilo je imenitno dobro delo, katerega so lahko deležni tudi drugi. Sveto obhajilo darujemo za druge, če je prejmemo iz tega namena, da bi Bog z ozirom na to dobro delo podelil bližnjemu kako dušno ali telesno dobroto, milost, jim odpustil ali pa vsaj olajšal zaslužene kazni za greh. Posebno dobro delo stori, kdor daruje sveto obhajilo za verne duše v vicah, ker jim pomaga, da poprej in lažje dosežejo večno vzveličanje v nebesih.

Z v r š e t e k.

Prerok Elija je bežal pred hudobno kraljico Jezabelo, katera mu je stregla po življenju, skozi puščavo na goro Horeb. Na potu pa je vsled lakote tako oslabel, da se je zgrudil na zemljo in mislil, da mora umreti. Prišel pa je angel z nebes in mu prinesel kruha in vrč vode. Ko pa je dvakrat jedel od tega kruha in pil od te pijače, je bil tako pokrepčan, da je hodil skozi puščavo štirideset dnij in nočij ter srečno došel na sv. goro Horeb. (III. Kralj. 9, 6—8.) Ta kruh, katerega je prinesel angel preroku Eliju, je po nauku sv. cerkve predpoda svetega Rešnjega Telesa. Ko popotujemo po nevarni puščavi tega življenja v nebeško domovino, pač dostikrat oslabimo v boju s sovražniki svojega vzveličanja in izgubimo veselje do dobrih del. A nebeški kruh, sv. obhajilo, ki nam deli toliko milostij, nam daje novih močij proti sovražnikom vzveličanja ter nas krepča za dobra dela, saj pravi Jezus: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi in jaz vas bom poživil.“ (Mat. 11, 28.) Amen.

142. Krščanski nauk.

Preobilne so milosti, ki nam jih deli sveto obhajilo; zakaj združuje nas najtesneje s Kristusom; pomnožuje nam posvečujočo milost; zmanjšuje nam hudo nagnenje in potrjuje nam ljubezen do Boga; očiščuje nas malih ali odpustljivih grehov, varuje nas smrtnih grehov in izbrisuje nam časne kazni za grehe; daje nam poroštvo častitljivega vstajenja in večnega življenja. Te milosti so nam potrebne, da si ohranimo posvečujočo milost in da srečno dospemo iz solzne doline v našo pravo domovino, v sveta nebesa.

620. Kaj moramo storiti, da smo deležni milostij svetega obhajila?

Da smo deležni milostij svetega obhajila, moramo se dobro pripravljati ter Jezusa vredno prejeti.

Ako bi imeli sprejeti kakega imenitnega gosta, recimo cesarja, v svojo hišo, bi se gotovo na njegov sprejem dobro pripravljali, bi že več dni poprej premišljevali, kako bi se oblekli, kako bi se vedli, kako bi govorili, kako bi osnažili in olepšali hišo, da bi ne napravili takemu visokemu gostu in samim sebi sramote. V svetem obhajilu pride v nas prebivat Kralj vseh kraljev, Gospod vseh gospodov, najsvetejši Jezus sam. Ako se moramo že na sprejem posvetnega kralja dobro pripravljati, se je gotovo tudi treba dobro pripravljati na sprejem neskončnega Boga samega. Predno je Bog dal izraelskemu ljudstvu deset zapovedij, naročil je Mojzesu to-le: „Idi k ljudstvu in posvečuj jih danes in jutri, in operó naj svoja oblačila, in naj bodo pripravljeni na tretji dan; zakaj tretji dan bo Gospod prišel doli vpričo vsega ljudstva na sinajsko goro.“ (II. Mojz. 19, 10.) V knjigi Sirahovi pravi sveti Duh: „Pred molitvijo pripravi svojo dušo, in ne bodi kakor človek, kateri skuša Boga.“ (Sir. 18, 23.) Ako je Bog zahteval, da so se Izraelci pripravili, ko jim je govoril iz oblakov, ako zahteva, da pripravljamo svojo dušo pred molitvijo, pri kateri se ž njim pogovarjamo, je gotovo, da se moramo dobro pripravljati zlasti tedaj, kadar nameravamo

prejeti sveto obhajilo, ker v njem pride najsvetejši Jezus v nas prebivat.

Za sveto obhajilo se je treba dobro pripravljati ne le zavoljo Jezusa, ampak tudi zavoljo nas samih, zakaj mera milostij, katere nam bo Jezus podelil, bo tim obilnejša, čim bolj smo si prizadevali mu pripraviti dostojno prebivališče v svojem srcu.

Za sveto obhajilo se moramo vsaj toliko pripravljati, da Jezusa — kolikor je na tem svetu mogoče — vredno prejmemo. Zato pravi sv. Pavel: „Naj torej človek presodi samega sebe, in tako naj je od tega kruha in pije iz keliha.“ (I. Kor. 11, 28.) Tu nam pové sv. Pavel, da moramo, predno prejmemo sveto obhajilo, premišljevati, ali smo vredni je prejeti ali ne, in če spoznamo, da nismo vredni, se moramo vredne storiti s tem, da se očistimo grehov.

621. Kolikero je pripravljanje za sveto obhajilo?

Pripravljanje za sveto obhajilo je dvojno: na duši in na telesu.

Zakrament svetega Rešnjega Telesa je sicer dušna hrana, vender, ker zauživamo v njem telo in kri Jezusa Kristusa s pomočjo svojega telesa pod podobo užitne jedi, se s Kristusom ne združuje najtesneje samo naša duša, se ne posvečuje samo duša, ampak tudi telo se ž njim najtesneje združuje in posvečuje. Zaraditega ni dovolj, ako človek pripravlja za sveto obhajilo samo svojo dušo, ampak, da bo imel tako imeniten gost, kakor je Jezus Kristus, spodobno prebivališče, mora pripravljati tudi svoje telo. Pripravljanje za sveto obhajilo je torej dvojno: na duši in na telesu.

622. Kako se moramo na duši pripravljati za sveto obhajilo?

Na duši se moramo pripravljati za sveto obhajilo s čisto vestjo in s pobožnim sreem.

Če pride cesar obiskat kako mesto, se ono najpoprej osnaži in popravi, da bi cesarjevo oko ne zapazilo ničesar

nedostojnega, razven tega pa se tudi lepo ozaljša, da se cesarjevo oko razveseli, ko zagleda raznovrstno olepšavo. Ravnotako se mora duša pripravljati na prihod nebeškega kralja s tem, da se pred vsem očisti grehov, vrhu tega pa se tudi olepša s krščanskimi čednostmi, ali kakor pravi katekizem: Na duši se moramo pripravljati za sveto obhajilo s čisto vestjo in s pobožnim srcem.

623. Kaj se pravi imeti čisto vest?

Imeti čisto vest se pravi, biti vsaj brez vsakega smrtnega greha, to je, imeti posvečujočo milost božjo.

Sveti Janez Krizostom meni, da naj bi bil vsakdo čist, kakor angel, ki prejme zakrament svetega Rešnjega Telesa. To bi bilo seveda jako dobro, toda dokler na tem svetu živimo, nam brez posebne milosti božje, kakršno je prejela blažena Devica Marija, ni mogoče in mi ostanemo vedno grešni ljudje, ki zabredemo zdaj v ta, zdaj v oni greh. „Ni ga pravičnega človeka na zemlji, da bi delal dobro, in bi ne grešil“; (Prid. 7, 21) „zakaj v mnogem se pregrešimo vsi.“ (Jak. 3, 2.) Jezus Kristus pozna našo slabost in zaraditega ne zahteva, da bi morali biti čisti vsakega, tudi najmanjšega greha, kadar se bližamo njegovi mizi, pač pa zahteva, da smo vsaj brez vsakega smrtnega greha, to je, da smo v stanu posvečujoče milosti božje. Kakor je namreč telesni živež samo za žive, ne pa za mrtve, tako je tudi dušna hrana, sveto obhajilo, le za take, ki so na duši živi. Kdor ima nad seboj še male grehe, vender pa nima na vesti nobenega smrtnega greha, kadar prejme sveto obhajilo, je prejme vredno. Dasiravno pa tisti, ki je vsaj brez vsakega smrtnega greha, vredno prejme sveto obhajilo, naj bi si vender vsakdo prizadeval očistiti se tudi malih grehov, in sicer iz spoštovanja do Jezusa Kristusa, kakor tudi zaraditega, ker prejme njegova duša toliko obilnije milosti, čim čistejša je. Mali grehi namreč, čeprav ne zabranijo, da bi se milosti svetega obhajila ne mogle izliti v obhajanjevo dušo, vender pa morejo oslabiti moč teh milostij, in zato je jako svetovati, da se obhajanec očisti, kolikor mogoče, tudi malih grehov.

624. Kaj mora storiti, kdor vé, da je v smrtnem grehu, pa hoče prejeti sveto obhajilo?

Kdor vé, da je v smrtnem grehu, pa hoče prejeti sveto obhajilo, mora si prej pri spovedi očistiti svojo vest.

Tridentinski cerkveni zbor pravi, da nihče, ki si je v svesti kakega smrtnega greha, in ko bi bil še tako skesan, naj ne pristopi prej k svetemu obhajilu, predno se ga ni skesano in odkritosrčno spovedal in odveze dobil. (Sess. 13. cap. 7.) To sledi že iz besed apostola Pavla, ki piše: „Naj torej človek presodi samega sebe, in tako naj jé od tega kruha in pije iz keliha.“ (I. Kor. 11, 28.) Sveta cerkev je te besede apostolove vedno tako tolmačila, da apostol terja ne samo, da sleherni preiščuje svoj dušni stan, ampak da si tudi očisti svojo vest, in sicer tako očisti, kakor je Jezus ukazal, namreč v zakramentu svete pokore. V prvih časih krščanstva je zaklical diakon, predno se je delilo sveto obhajilo, tako-le vernikom: „Sveto svetim“, ali pa: „Odidite nekrščenci, spokorniki, nevredni.“ S tem je hotel kristijane slovesno opomniti, da smejo le tisti pristopiti k mizi Gospodovi, ki so v stanu posvečujoče milosti božje, torej brez smrtnega greha. Kako potrebno je svatovsko oblačilo posvečujoče milosti božje vsakemu, ki hoče pristopiti k svetemu obhajilu, nam kaže strašna kazen, ki je zadela onega gosta, ki ni prišel v svatovskem oblačilu na kraljevo ženitnino. „Kako si lesem prišel, ker nimaš svatovskega oblačila?“ vprašal ga je kralj, ki je prišel pogledat svatov. „On pa je umolknil. Tedaj je kralj rekel služabnikom: Zvežite mu roke in noge in vrzite ga v skrajno temo, ondi bo jok in škripanje z zobmi.“ (Mat. 22, 12. 13.) Kdor ima torej smrtni greh nad seboj, naj ga iz srca obžaluje, se ga odkritosrčno spové in šele, kadar dobi mašnikovo odvezo, naj pristopi k svetemu obhajilu. Ako bi pa ne dobil odveze, ne sme k svetemu obhajilu, četudi se mu zdi, da je njegov kes popoln. Popolni kes bi zadoščeval samo v največji sili, ako bi namreč ne bilo mogoče spovedati se.

Ako bi kdo ne vedel, da je v smrtnem grehu, pa bi prejel sveto obhajilo, bi mu ono — tako uči večina bogoslovcev — podelilo posvečujočo milost božjo, če bi obudil vsaj nepopolni kes nad svojimi grehi.

625. *Kako greši, kdor vedoma v smrtnem grehu prejme sveto obhajilo?*

Kdor vedoma v smrtnem grehu prejme sveto obhajilo, greši silno hudo in „si jé sodbo, ker ne razločuje telesa Gospodovega“.
(I. Kor. 11, 29.)

Nekateri grehi so toliki in tako grozni, da se zgražamo, ako o njih le praviti slišimo. Kako grozna pregreha je, ako kdo umori svojega očeta ali svojo mater, takega duhovnika, ali deželnega vladarja! Vender jedno najbolj groznih pregreh, ki si jih misliti moremo, stori oni, ki vedoma v smrtnem grehu prejme sveto obhajilo. Poslušajte besede sv. Pavla, ki pravi: „Kdorkoli bo nevredno jedel ta kruh, ali píl kelih Gospodov, bo kriv telesa in krvi Gospodove“ (I. Kor. 11, 27.) Kaj je hotel reči sv. Pavel s temi besedami? Sv. Ciprijan, sv. Krizostom in drugi cerkveni očetje pravijo, da je hotel reči: Kdor nevredno prejme zakrament svetega Rešnjega Telesa, stori nekako taki greh, kakor če bi križal Gospoda in prelil njegovo kri. Sveti Tomaž Akvinski pa pravi: „Biti kriv telesa in krvi Gospodove, se pravi, biti kriv Jezusove smrti, biti kriv vsega, kar je storil Judež izdajavec, kar Pilat in Herod, kar rabeljni.“ Kdor nevredno prejme sveto Rešnje Telo, stori velikansk božji rop, ker onečasti najsvetejši zakrament, ker siloma vleče najsvetejšega Jezusa v svoje pregrešno srce. Sveti Pavel pravi: „Naj torej presodi človek samega sebe in tako naj jé od tega kruha in pije iz keliha; zakaj kdor nevredno jé in pije, si sodbo jé in pije, ker ne razločuje telesa Gospodovega.“ (I. Kor. 11, 28. 29.) Kaj pomenjajo besede: „si sodbo jé in pije“? Pri nekaterih narodih — n. pr. pri Grkih — so imeli navado, da so hudodelniku, ki je bil k smrti obsojen, napisali obsodbo na listek in ga prisilili, da je listek z obsodbo vred použil. S tem so dajali na znanje, da je njegova obsodba prešla vanj, da se je z njim sklenila in da se več ne dá ovreči. Ako torej sv. Pavel pravi, da si človek z nevrednim obhajilom jé in pije sodbo, hoče s tem reči, da nosi obsodbo svoje pogube v svojem srcu, da bo tako gotovo pogubljen, ako se poprej ne spokori, kakor gotovo je po nevrednem zaužil sveto Rešnje Telo. Tudi iz tega lahko spoznate, kako grozna pregreha je božjeropno obhajilo.

Kdor vedoma po nevrednem prejme sveto obhajilo, kaže najgrša nehvaležnost do Jezusa, svojega ljubeznivega Odrešenika. Jezus Kristus se je tri in trideset let trudil za naše vzveličanje, je dal za nas svoje življenje v najgrozovitejših mukah, je postavil zakrament svetega Rešnjega Telesa v hrano za naše duše. Grdo je, ako kdo ni vse svoje življenje hvaležen za to božjemu Vzveličarju; grša in večja je nehvaležnost, ako kdo žali Jezusa s svojimi grehi, a največja in najgrša nehvaležnost pa je, ako ga kdo vedoma v smrtnem grehu prejme v zakramentu ljubezni, ker se pregreši nad njegovim telesom in njegovo krvjo. Zoper Julija Cezarja, plemenitega rimskega državnika in slavnega vojskovodja, se je zarotilo več Rimljanov, ki so sklenili ga umoriti. Ko so ga napadli z bodali, se jim je v bran postavil. Kar zapazi med napadovavci tudi Bruta, katerega je kot otroka sprejel, po očetovsko ljubil in z dobrotami obsipal. Ko je zapazil tega, obšla ga je zavoljo tolike nehvaležnosti njegovega ljubljenca neizmerna žalost in bolestno je zaklical: „Tudi ti, moj sin?“ Potem pa se ni več branil, ampak zakril si je glavo in umrl preboden od mečev svojih napadovavcev. Krščanski poslušavci! Jezus nas je neizrečeno ljubil, on je dal za nas svoje življenje, on nas še vedno ljubi in z dobrotami obsiplje, ali ga potem ne boli, če ga kdo nevredno sprejme? Ali ne bi mogel tudi on reči: „Tudi ti, moj sin, moja hčer, katera sem tako zelo ljubil, si med mojimi sovražniki, me ž njimi vred zasramuješ in onečaščuješ?“

Ker je nevredno sveto obhajilo tako grozna pregreha, ima tudi silno žalostne nasledke že na tem svetu, in sicer za dušo in za telo. Kdor vedoma v smrtnem grehu prejme sveto obhajilo, začne ga peči nemirna vest, ki mu pravi, da je kakor Judež izdal svojega Gospoda, da se je pregrešil nad njegovim telesom in njegovo krvjo, da si je jedel in pil svojo sodbo. Tako dolgo nima miru, dokler ta greh teži njegovo vest. Ako ne posluša glasu pekoče vesti in se ne spreobrne, zaspi polagoma njegova vest, njegova pamet pa oslepi. Oa se ne méni več za vzveličanje svoje duše, ne sprevidi in ne spozna več, v kako žalostnem stanu se nahaja njegova uboga duša, ne briga se več ne za nebesa ne za pekel, ne misli več na spreobrnjenje in poboljšanje. Nazadnje takemu človeku srce popolnoma otrpne in on ostane navadno trdovraten do konca. Nobeno svarjenje, noben opomin se ga več ne prime, greh naklada na greh, a se ne méni za to.

„Hudobnemu ni nič mar, če pride v globočino pregreh.“ (Preg. 18, 3.) „Njegovo srce je trdo kakor kamen in zgoščeno kakor kovaško naklo.“ (Job 41, 15.) Izdajavec Judež je nevredno prejel sveto obhajilo. „Po grižljeju je šel satan vanj.“ (Jan. 13, 27.) Pozabil je nauke in čudeže Gospodove, ni se spominjal njegovih dobrot, ampak je šel in ga prodal za trideset srebrnikov. Jezus se mu je pustil poljubiti, imenoval ga je svojega prijatelja, a vse to ni ganilo njegovega trdega srca. In ko je spoznal svoje pregrehe, se ni vrnil skesano k Vzveličarju, da bi ga prosil odpuščenja, ampak ostal je trdovraten, obupal in se z vrvjo obesil.

Kdor nevredno zauživa zakrament svetega Rešnjega Telesa, nakopava si časno nesrečo. Tak človek si krajša življenje, dostikrat pa si celó nakoplje nepričakovano smrt. Sv. Pavel pravi: „Zato je med vami veliko slabih in bolnih, in veliko jih spi.“ (I. Kor. 11, 30.) „Apostol“, razlaga sveti Avguštin, „govori tukaj o takih, ki nevredno prejemajo telo Gospodovo. Od šibe božje zadeti, bolehalo in umirajo.“ Sveti Ciprijan pripoveduje v svoji knjigi „o odpadlih“ več vzgledov nagle smrti zavrlo nevrednega obhajila. Neka gospa, ki je iz strahu pred preganjanjem jedla od jedil darovanih malikom, pristopila je s tem grehom obložena k mizi Gospodovi. Sveto obhajilo pa jej ni bilo dušna hrana, ampak strup: zakaj svete hostije ni mogla použiti, ampak se je nad njo zadavila in se krčevito trepetaje mrtva zgrudila na tla. V nekem mestu na Francoskem so šli otroci k prvemu svetemu obhajilu. Nekemu dečku postane slabo in zgrudi se na tla. Ležal je kakor mrtev, in prenesli so ga v bližnjo hišo. Ko se je zavedel in odprl oči, ga je duhovnik hotel potolažiti s tem, da ga je spomnil na srečo prvega svetega obhajila. Nesrečni deček pa je rekel: „Jaz sem nevredno prejel sveto obhajilo“, in je umrl.

Pa četudi Bog tistih, ki nevredno prejmejo sveto obhajilo, ne kaznuje tako očitno že tukaj na zemlji, gotovo jih bo kaznoval tamkaj, ako se resnično ne spreobrnejo in ne poboljšajo. Kako potrebno je potemtakem, da si vsakdo globoko v srce vtisne besede sv. Pavla: „Naj torej človek presodi samega sebe, in tako naj je od tega kruha in pije iz keliha; zakaj kdor nevredno je in pije, si sodbo je in pije, ker ne razločuje telesa Gospodovega“, (I. Kor. 11, 28. 29.) ampak je uživa kakor drugo vsakdanjo jed. (Sv. Anzelm.)

Kristijan, ki hoče pripraviti Jezusu Kristusu v svojem srcu lepo prebivališče, pa se ne očisti samo vseh smrtnih in,

kolikor je mogoče tudi malih grehov, ampak prizadeva si tudi biti pobožnega srca, kar je olepšava duše.

626. Kaj se pravi biti pobožnega srca?

Biti pobožnega srca se pravi:

1. obuditi vero, upanje in ljubezen.

Pobožnost pri svetem obhajilu izvira iz trdne vere, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega Rešnjega Telesa resnično in bistveno pričujoč kot pravi Bog in človek. Če na to pozabimo, če o tem nismo trdno prepričani, tudi ne moremo imeti prave pobožnosti. Kadar torej prejmemo sveto obhajilo, predočimo si vselej prav živo, koga hočemo pod podobo kruha prejeti v svoje srce. Da bo pa naša vera toliko trdnejša, spominjajmo se, da je Jezus Kristus, večna resnica sama, rekel pri zadnji večerji nad kruhom: „To je moje telo.“ Tako bomo obudili vero v pričujočnost Jezusa Kristusa v zakramentu svetega Rešnjega Telesa. Vero lahko obudimo ali samo v mislih ali pa jo izrazimo lahko z besedami zatrjevaje Jezusu, da in zakaj verujemo v njegovo pričujočnost v zakramentu svetega Rešnjega Telesa. — Da bomo prejeli sveto obhajilo s pobožnim srcem, obuditi moramo upanje. Dasiravno se moramo s svetim strahom bližati Gospodovi mizi, moramo vendar imeti trdno upanje, moramo pričakovati, da pride Jezus prebivat v naše srce s preobilnimi milostmi, katere nam je pripravljen in voljan podeliti. Naše upanje se mora opirati na Jezusovo obljubo, v kateri pravi: „Kdor je moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan“, in: „Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem“; (Jan. 6, 55 57.) naše upanje pa se mora tudi opirati na ljubeznivo vabilo Jezusovo: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil.“ (Mat. 11, 28.) Ako Jezus vsakega tako ljubeznivo k sebi vabi, ako se mu celó zaužiti dá, mu je gotovo tudi jako ljubo, ako prav mnogo od njega pričakujemo in prosimo. Tudi upanje lahko obudimo ali samo v mislih, ali pa tudi z besedami. — Obuditi moramo tudi ljubezen, kadar se bližamo mizi Gospodovi „Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli“, pravi Gospod. (Mat. 22, 37)

Ako moramo Boga tako ljubiti in ga vsikdar ljubiti, ljubiti ga moramo še posebno takrat, ko ga prejmemo v zakramentu svetega Rešnjega Telesa, ki nas spominja neskončne ljubezni Jezusove, katero nam je pokazal s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo, in katerega je Jezus Kristus postavil tudi iz posebne ljubezni do nas, da bi se mogli najtesneje ž njim združiti. Kakor je plamenelo psalmistovo srce ljubezni do Boga, ko je vskliknil: „Kaj namreč imam v nebesih in kaj hočem na zemlji kakor tebe? Naj tudi premine moje telo in moje srce, Bog je Bog mojega srca in moj delež vekomaj“, (Ps. 72, 25. 26.) tako mora plameneti naše srce ljubezni do Jezusa, kadar ga hočemo prejeti v svetem obhajilu. Ljubezen lahko obudimo, kakor vero in upanje, ali samo v mislih ali pa tudi z besedami.

Biti pobožnega srca se pravi:

2. vnemati v sebi duha ponižnosti in obuditi kesanje.

„Vsi narodi so pred njim (pred Bogom), kakor da bi jih ne bilo, kakor nič in prazna reč mu veljajo“, pravi prerok Izaija (40, 17.) Ako pa so vsi narodi pred Bogom kakor nič, kakor bi jih ne bilo, kaj smo potem mi revni črviči zemlje? Ako bi tudi bili čisti vsakega greha, je vendar naša ničnost v primeri z neskončnim veličanstvom božjim tolika, da se z besedami nikakor povedati ne dá. Ali nimamo potemtakem vzroka dovolj ponižati se pred Bogom? Ali ne bomo rekli s psalmistom: „Kaj je človek, da se ga spominjaš, ali sin človekov, da ga obiskuješ?“ (Ps. 8, 5.) Ali ne bomo kakor evangelijski stotnik ponižno spoznali, da nismo vredni, da bi šel Gospod pod našo streho? Še bolj se nam je treba ponižati, ako se spominjamo svojih grehov, morebiti velikih ostudnih grehov, s katerimi nismo omadeževali le svoje duše, ampak tudi telo. Ako se bomo spominjali svojih grehov, nam ne bo dovolj, da obudimo v sebi duha ponižnosti, saj se pred Bogom ponižujejo tudi angeli, ki so popolnoma čisti, marveč kot grešniki moramo obuditi tudi kesanje, srčno kesanje nad svojimi grehi, in reči kakor cestninar: „Bog, bodi milostljiv meni grešniku!“ (Luk. 18, 13.) Tako „skesanega in ponižnega srca Jezus ne bo zavrgel.“ (Ps. 50, 19.)

Pobožnega srca biti se pravi:

3. moliti Kristusa in željno po njem hrepeneti.

Kdor trdno veruje, da je v zakramentu svetega Reš-njega Telesa pričujoč tisti Jezus, katerega je Marija spočela od svetega Duha in v Betlehemu rodila, kateri je za nas na križu umrl in sedaj sedi na desnici Očetovi v nebesih, kdor trdno veruje, da pride v njegovo srce prebivat pravi Bog, tisti ga bo gotovo tudi nosil ali mu skazoval najvišjo čast, ki gre edino le Bogu, zakaj četudi je pod neznatno podobo kruha skrit, je vendar pravi Bog. Kakor nekdan apostol Tomaž, recimo tudi mi s svetim spoštovanjem: „Moj Gospod in moj Bog!“ (Jan. 20, 28.)

„Kakor hrepeni jelen po studencih vodâ, tako hrepeni moja duša po tebi, o Bog. Mojo dušo žeja po Bogu — močnem živem“, molil je psalmist. (Ps. 41, 1. 2.) Tako in še bolj bi morali hrepeneti tudi po Kristusu, zakaj kdor trdno in zanesljivo pričakuje, da bo prišel Jezus s svojimi milostmi v njegovo srce, kdor Jezusa resnično ljubi, kdor premisli, kako se želi tudi Jezus z nami združiti, tisti tudi željno hrepeni po Jezusu, da bi brž ko brž prišel v njegovo srce, da bi nasitil z nebeškim kruhom njegovo dušo, jo poživil, ozdravil, se ž njo najtesneje združil.

Zvršetek.

Obilnih milostij, katere deli sveto obhajilo, deležen je le tisti, ki se dobro pripravlja ter Jezusa vredno prejme. „Naj torej človek presodi samega sebe, in tako naj je od tega kruha in pije iz keliha“. (I. Kor. 11, 28.) Krščanski poslušavci! ne bojte se ničesar bolj kakor nevrednega obhajila, da se vam ne spremeni kruh življenja v smrtni strup; zato si očistite vselej pred svetim obhajilom svojo vest v odkritosrčni spovedi. Ozaljšajte tudi svoje srce s pobožnostjo, zakaj bolj ko si boste prizadevali Jezusa vredno prejeti, tem večjo duhovno korist boste tudi imeli od sve-tega obhajila. Amen.

143. Krščanski nauk.

Pripravljanje za sveto obhajilo je dvojno: na duši in na telesu. Na duši se moramo pripravljati za sv. obhajilo s čisto vestjo in s pobožnim srcem. Imeti čisto vest se pravi, biti vsaj brez vsakega smrtnega greha, to je, imeti posvečujočo milost božjo. Biti pobožnega srca se pravi: obuditi vero, upanje in ljubezen; vnemati v sebi duha ponižnosti in obuditi kesanje; moliti Kristusa in željno po njem hrepeneti. Vse to sem vam razlagal v zadnjem krščanskem nauku. Zdaj si moramo še ogledati:

627. Kako se moramo na telesu pripravljati za sveto obhajilo?

Na telesu se moramo pripravljati za sveto obhajilo tako:

- 1. moramo biti tešč, to se pravi, od polnoči naprej ne smemo ničesar užiti, ako nas ne izgovarja nevarna bolezen.**

Tudi telo se pri svetem obhajilu najtesneje združi s Kristusom, tudi ono se po svetem obhajilu posveti, zato pa se je treba pripravljati tudi na telesu. Pred vsem pa zahteva sveta cerkev, da moramo biti tešč, to se pravi, da od polnoči naprej — in sicer po prvem udarcu dvanajste ure — ne smemo ničesar užiti, ne jedi, ne pijače, sploh nobene užitne reči, tudi zdravil ne. Da je treba biti tešč, so po spričevanju sv. Avgušтина (Epist. 54.) ukazali že apostoli, ker se nikakor ne spodobi, da bi kdo pred nebeško jedjo užival pozemeljsko jed in pijačo ter ž njo takorekoč omadeževal svoja usta, skozi katera ima iti v njegovo srce Jezus Kristus. Ko bi torej kdo po polnoči tudi le kaj malega jedel ali pil le kapljico vode, čeprav iz nepremišljenosti in pozabljivosti, ali ko bi po polnoči zaužil kako zdravilo, ne sme tisti dan prejeti svetega obhajila; ako bi je pa vkljub temu prejel, bi se smrtno pregrešil, ker bi prelomil strogo cerkveno zapoved. Ako bi kdo dvomil, je-li po polnoči kaj zaužil ali ne, bi smel prejeti sveto obhajilo. Ako bi kdo použil ostanke

jedi, ki so mu čez noč ostali v ustih, ali ko bi se mu pri izpiranju ust neprevidoma zaletela kaka kapljica vode, bi smel prejeti sveto obhajilo.

Kogar izgovarja nevarna bolezen, to se pravi, kdor je za smrt bolan, sme se mu podeliti sveto Rešnje Telo kot popotnica, četudi ni več tešč, dasiravno je želeli, da bi tudi taki, ki za smrt zbolé, prejeli sveto popotnico, če mogoče pred vsako drugo jedjo. Taki, ki so na smrt bolni, smejo v isti bolezni tudi večkrat prejeti sveto obhajilo kot popotnico, čeprav niso tešči. Taki, ki so sicer bolni, toda ne nevarno, bi smeli le tedaj kaj zaužiti pred svetim obhajilom, ako bi jim sv. Oče to iz tehtnih vzrokov izrečno dovolili, drugače pa morajo biti popolnoma tešči, ako hočejo obhajani biti; tudi zdravil ne smejo poprej zaužiti. Ako torej bolehní ljudje ne morejo priti v cerkev, in se jim mora sveto obhajilo nesti na dom, morajo biti popolnoma tešči. — Da se na telesu prav pripravimo za sveto obhajilo, ni še dovolj, da smo tešči, ampak

2. moramo biti spodobno oblečeni.

Ako je kdo povabljen na obed h kakemu imenitnemu gospodu, ne obleče kake umazane in raztrgane obleke, ampak obleče se, kolikor mogoče spodobno, da bi njega samega ne bilo sram in da bi ne napravil sramote gospodu, ki ga je povabil. Kadar pristopimo k svetemu obhajilu, pristopimo k mizi najvišega Gospoda, zato moramo biti spodobno oblečeni, ne pa v kaki umazani, raztrgani, gizdavi obleki. Raztrgana, umazana obleka bi kazala, da nimamo nobenega spoštovanja do Jezusa Kristusa; nečimerna, gizdava obleka pa bi kazala, da nam je več za obleko, kakor za Jezusa. Kdor ima samo revno obleko, naj pristopi v tisti k mizi Gospodovi, zakaj Jezus ne gleda na lepoto telesne obleke, ampak svatovsko oblačilo duše, in gotovo mu je ljubši berač v siromašni obleki, ki ima lepo, čisto dušo, kakor najlepše oblečeni kraljevič, katerega duša pa ni tako čista in lepa, kakor beračeva.

628. Kako moramo pristopiti k svetemu obhajilu?

K svetemu obhajilu moramo pristopiti s sklenjenimi rokami in z največjim spoštovanjem.

S sklenjenimi rokami moramo pristopiti k svetemu obhajilu v znamenje, da molimo Jezusa kot svojega Boga, pa tudi v znamenje, da ga ponižno prosimo njegovih milostij. Z največjim spoštovanjem moramo pristopiti k sv. obhajilu, to se pravi, z vsem svojim vedenjem moramo kazati, da smo trdno prepričani, koga hočemo prejeti, namreč Onega, ki je najvišji Gospod nebes in zemlje, kateremu torej tudi gre največja čast, največje spoštovanje. Zaraditega se ne spodobi, se smejati pri obhajilni mizi, se ozirati, prerivati, ampak pristopiti je treba s počasnimi koraki, z resnim obrazom in s pobešenimi očmi.

629. Kaj naj storimo, ko se pred svetim obhajilom moli očitna spoved?

Ko se pred svetim obhajilom moli očitna spoved, še enkrat obudimo kesanje nad svojimi grehi.

Predno mašnik začne obhajati, strežnik navadno pozvoni, da bi opozoril vernike, da se ima sedaj deliti sveto obhajilo, in potem moli očitno spoved ali „konfiteor“. V očitni spovedi spozna strežnik v imenu in namestu obhajancev njihovo grešnost pred Bogom, Marijo Devico, svetniki in mašnikom, kot namestnikom božjim, ter skesano prosi odpuščanja. V tem slovesnem trenutku naj bi tudi obhajanci še enkrat obudili prav srčno kesanje nad svojimi grehi, da bi tembolj pripravili svoje srce na Jezusov prihod in ga prejeli s tem večjim pridom, kolikor popolnejše je njihovo kesanje. Mašnik odprè medtem tabernakelj, poklekne, postavi obhajilni kelih na oltar, ga odkrije, zopet poklekne, da bi počastil sveto Rešnje Telo, in obrnivši se proti ljudstvu, moli: „Misereatur“, proseč Gospoda usmiljenja za vernike, in „Indulgentiam“, proseč Gospoda odpuščanja grehov za

obhajance. Pri drugi molitvi blagoslovi mašnik vernike z znamenjem svetega križa, s katerim se naj zaznamenjajo tudi verniki. Mašnik se zopet obrne k oltarju, poklekne pred svetim Rešnjim Telesom, vzame iz obhajilnega keliha eno hostijo in obrnivši se proti ljudstvu jo pokaže rekoč: „Glejte, Jagnje božje, glejte, ki odjemlje grehe sveta!“ S temi besedami je Janez Krstnik pokazal ob reki Jordanu ljudstvu Jezusa kot Odrešenika sveta. (Jan. 1, 29.) S temi besedami hoče mašnik opomniti vernike, da bodo prejeli Jezusa Kristusa, Jagnje božje, katero je bilo na križu za nas umorjeno.

630. Kaj naj storimo, ko mašnik pokaže sveto hostijo?

Ko mašnik pokaže sveto hostijo, molimo jo ponižno in trkajmo na prsi, rekoč: „Gospod, nisem vreden, da greš pod mojo streho, ampak reci le z besedo, in ozdravljena bo moja duša.“

Z besedami: „Glejte Jagnje božje, glejte, ki odjemlje grehe sveta!“ nas mašnik opomni, da je pod podobo kruha pričujoč Jezus Kristus kot pravi Bog in človek, torej naš najvišji Gospod. Našega najvišjega Gospoda pa moramo moliti ali skazati mu tisto češčenje, ki gre edino le Bogu kot najvišjemu Gospodu, priznati ga moramo kot najvišjega Gospoda. Ponižno ga moramo moliti s tem, da se spominjamo svoje slabosti, dà ničnosti in grešnosti. Na prsi trkaje je cestninar spoznal skesanega srca svojo grešnost, rekoč: „Bog, bodi milostljiv meni grešniku!“ (Luk. 18, 13.) Trkajmo tudi mi skesano na prsi, in kakor mašnik, tako molimo tudi mi: „Gospod nisem vreden, da greš pod mojo streho, ampak reci le z besedo, in ozdravljena bo moja duša.“ Te besede so podobne onim besedam, ki jih je govoril stotnik iz Kafarnavma, ko je prišel k Jezusu in ga prosil, naj bi ozdravil njegovega bolnega hlapca. „Jezus mu je rekel: Jaz bom prišel in ga ozdravil.“ In stotnik odgovori in reče: Gospod! nisem vreden, da greš pod mojo streho, ampak reci le z besedo, in moj hlapec bo ozdravljen.“ (Mat. 8, 7, 8.) S temi besedami je stotnik spoznal svojo nevrednost, sprejeti

Jezusa v svojo hišo. Ako imamo tako živo vero, da je Jezus Kristus v zakramentu svetega Rešnjega Telesa pričujoč kot pravi Bog, kakor je stotnik veroval, da je Jezus Kristus pravi Bog, se moramo kakor on ponižati pred Jezusom in spoznati, da nismo vredni ga prejeti, ker smo revni grešniki, tako malo pripravljeni in polni napak. Trikrat ponovimo besede: „Gospod, nisem vreden itd.“, da si jih tembolj vzamemo k srcu in se tembolj ponižamo.

Mašnik gre k obhajilni mizi, obstoji pri vsakem, ki hoče obhajan biti, napravi s sveto hostijo nad njim znamenje svetega križa, govoreč: „Telo našega Gospoda Jezusa Kristusa naj ohrani tvojo dušo v večno življenje. Amen“, in mu položi sveto hostijo na jezik. Znamenje svetega križa, ki se napravi nad obhajancem s hostijo, pomeni, da prejme obhajanec Jezusa Kristusa, ki nam je zaslužil s svojo smrtjo na križu vse za vzveličanje potrebne milosti. Besede, katere mašnik govori, naznanjajo, da nam sveto obhajilo ohranjuje nadnaravno življenje milosti božje ter nam daje poroštvo častitljivega vstajenja in večnega življenja.

631. Kako moramo prejeti sveto hostijo?

Sveto hostijo moramo prejeti tako-le:

- 1. glavo moramo vzdigniti, usta spodobno odpreti in jezik položiti na spodnjo ustnico.**

Ko klečite pri obhajilni mizi, ne ozirajte se, ampak čakajte spoštljivo tako dolgo, dokler se vam ne približa mašnik, ki obhaja. Ko je pri vas, vzdignite glavo, če je bila morda poprej priklonjena, toliko, da se bodo usta videla, odprite usta spodobno, ne preveč, ne premalo, ampak toliko, da se more sveta hostija vanje na jezik položiti, kateri se naj položi na spodnjo ustnico, na kateri naj popo'noma mirno leži tako dolgo, dokler se ne položi nanj sveta hostija. Kadar približa mašnik sveto hostijo obhajanjevim ustom, ne sme se obhajanec proti hostiji nagniti ali celó po njej hlastniti, ampak mirno naj čaka, da mu jo mašnik položi na jezik. Kadar se sveta hostija položi na jezik, obhajanec lahko moli: „Telo našega Gospoda Jezusa Kristusa naj ohrani mojo dušo v večno življenje. Amen.“ Ko ima sveto

hostijo na jeziku, ga ne sme z vso hitrostjo potegniti v usta, ker to ni spodobno, ampak počasi naj se to zgodi, in naj pazi, da s sveto hostijo ne bo zadel ob zgornje zobé; potem naj glavo nekoliko priklone. Ako je pri obhajilni mizi bel prt, naj ga obhajanec vzame pred se, da, ko bi duhovniku sveta hostija padla iz rok, ne pade na tla, ampak na beli prt in mu je mogoče jo lahko pobrati. Ako ni pri rokah belega prta, se more vzeti pred se molitvena knjiga, ki nadomestuje beli prt. Ako bi sveta hostija padla na beli prt, na molitvenik ali na obleko, je ne sme obhajanec sam pobrati, ampak pobrati jo mora mašnik. Če bi kedaj sveta hostija padla kaki ženski med ali za obleko, sploh na tak kraj, da bi ne bilo spodobno, ko bi jo mašnik pobiral, takrat naj si jo ženska sama položi na jezik in si nato izmije prste.

2. Sveto hostijo moramo zaužiti, ne da bi jo zvečili ali dalje časa zadrževali v ustih.

Navadne jedi zvečimo ali grizemo, da jih lažje použijemo; sveta hostija pa se ne sme zvečiti ali grizti, saj tega tudi treba ni, ker se dá drugače lahko zaužiti; vendar če se slučajno dotakne zobov, se ni treba zaraditega vznemirjati. Sveta hostija se ne sme dalje časa zadrževati v ustih, tako da bi se popolnoma razpustila že v ustih, ampak zaužije naj se brž ko je mogoče. Ako bi se namreč podoba kruha že v ustih spremenila, bi Jezusa pač prejeli v usta, pa bi ga ne zaužili, kakor je treba, ker bi potem, ko je podoba kruha popolnoma spremenjena, ne bil več pričujoč.

3. Če se morda sveta hostija prime ust, ne smemo je odločiti s prstom, ampak le z jezikom.

Da se sveta hostija ne prime ust, je dobro, ako si obhajanec poprej oslini nebo z jezikom. Ako bi se pa vendar prijala, ne smete je odločiti s prstom, zakaj sveta hostija se sme prejeti, dotakniti samo s posvečenimi prsti, ampak odločiti jo morate z jezikom.

Po svetem obhajilu se ne spodobi izpljuniti, ker bi se lahko zgodilo, da bi kak košček svete hostije še ostal v ustih in se izpljunil ter tako onečastil, ampak naj se čaka vsaj četrt ali pol ure, ker se v tem času podoba kruha spremeni. Tudi jesti takoj po svetem obhajilu se ne spodobi, da se pozemeljska hrana ne zmeša z nebeško.

632. Kaj moramo storiti po svetem obhajilu?

Po svetem obhajilu moramo:

1. Jezusa Kristusa ponižno moliti in ga zahvaliti, da se je ponižal priti k nam.

Dokler podoba kruha ni spremenjena, biva Jezus Kristus v obhajancu kot pravi Bog in človek. Ker je neskončni Bog v njegovem srcu pričujoč, se pač spodobi, da se obhajanec vrže v duhu pred njega ter ga moli kot svojega Boga in najvišjega Gospoda ter mu kakor serafini kliče v svojem srcu: „Svet, svet, svet si Gospod Bog vojskinih trum! Nebo in zemlja sta polna tvoje časti.“ Da bomo toliko bolj ponižno molili Jezusa Kristusa, prevdarimo, kaj je Jezus, neskončni Bog, Gospod nebes in zemlje, in kaj smo mi, prah in pepel.

Jezusa Kristusa moramo zahvaliti, da se je ponižal priti k nam. Sv. Filip Neri je videl nekega človeka, da je precej po svetem obhajilu šel iz cerkve, ne da bi se zahvalil. Filip pošlje takoj za njim dva strežnika z gorečima svečama. Ko ju ta ves začuden vpraša, kaj to pomenja, mu odgovorita, da ju je Filip poslal. Človek se vrne v cerkev in vpraša Filipa, kaj to pomenja. „Moj sin“, odvrne svetnik, „ako se telo Gospodovo nese bolniku na dom, zahteva spoštovanje do njega, da se pred njim nese luč. Ti si hitel iz cerkve, ko je bilo telo Gospodovo še v tvojem srcu; zato se je spodobilo, da se je pred teboj svetilo.“ S tem je hotel svetnik povedati, kako nedostojno in nehvaležno ravna jo oni, ki precej po svetem obhajilu iz cerkve hité. Mož je tudi spoznal svoje napačno ravnanje, pokleknil in se spodobno zahvalil. Berač se zahvali za podarjeni kos kruha, obhajanci pa naj bi se ne zahvalili za angelski kruh? Jezus je nekdaj očistil deset gobavcev, izmed katerih pa se je

vrnil samo eden in ga zahvalil za skazano dobroto. Jezus pa se je pritožil, rekoč: „Ali jih ni bilo deset očiščenih? Kje pa je onih devet?“ (Luk. 17, 17.) Ali nima Jezus vzroka dovolj pritoževati se nad tistimi, ki se ne zahvalijo za največjo milost, katera se jim skaže, za sveto obhajilo? Jezus sam, ko je pri zadnji večerji obhajal svoje učence, se je z njimi zahvalil in nam s tem pokazal, da se moramo zahvaliti tudi mi. Razven tega je čas po svetem obhajilu najdražji, kakor pravi sv. Terezija, zato ker v tistem času, ko Jezus prebiva v našem srcu, lahko prejemamo od njega največ in največjih milostij. Zato, predragi, ne bežite po svetem obhajilu takoj iz cerkve, ampak zahvalite Jezusa, da se je ponižal k vam priti, vsaj kake četrte ure, ako ne pol ure. — Kaj smo še dolžni Jezusu Kristusu po sv. obhajilu? Dolžni smo:

2. darovati se mu in ponoviti storjene sklepe.

Jezus Kristus se je za nas daroval na križu in se ne prenehoma za nas daruje pri daritvi svete maše, on se nam daruje pri svetem obhajilu popolnoma z božjo in človeško naravo, z dušo in s telesom, s krvjo in mesom, z vsemi svojimi milostmi in zaslugami. Ali ni vsakdo dolžan, vprašati se: „Kaj naj povrnem Gospodu za vse, kar mi je storil?“ (Ps. 115, 12.) Jezus se nam pri svetem obhajilu popolnoma daruje, ker nas neizrekljivo ljubi. Kar pa kdo ljubi, to hoče tudi imeti, in čim večja je njegova ljubezen, tim večje je njegovo hrepenenje po istem. Najbolje torej povrnemo Jezusu njegovo ljubezen, ako se mu popolnoma darujemo. „Daj mi, moj sin, svoje srce!“ tako kliče vsakemu izmed nas. (Preg. 23, 26.) Darujmo, posvetimo Jezusu svoje dušne in telesne zmožnosti in moči, svoje želje, svojo voljo, svoje veselje in trpljenje, sploh vse, tako da bomo le Jezusu živeli, Jezusu umrli in lahko rekli z apostolom: „Če živimo, Gospodu živimo; če umrjemo, Gospodu umrjemo. Ali tedaj živimo ali umrjemo, Gospodovi smo.“ (Rimlj. 14, 8.)

Ponoviti moramo pri svetem obhajilu storjene sklepe. Vsakdo ima svoje napake, huda nagnenja, ki ga ovirajo, da ne more v dobrem napredovati, ga vabijo v hudo, katerim se le nerad ustavlja. Pri svetem obhajilu moramo zato skleniti, da se hočemo stanovitno ustavljati hudemu nagnenju in

skušnjavam v greh, kakor smo sklenili že tudi pri spovedi, da hočemo odložiti te in one napake, kakor lenobo v službi božji, jezičnost, prevzetnost, svojeglavnost, radovednost, prepirljivost itd. Tudi to so darovi, ki jih darujemo Jezusu in sicer darovi, ki so mu zelo všeč, saj ne zahteva od nas ničesar drugega, kakor da poboljšamo svoje življenje. — Jezusu Kristusu smo dolžni po svetem obhajilu:

3. prositi ga, naj s svojo milostjo vedno ostane pri nas.

Brez Jezusove milosti ničesar ne premoremo, kakor ste že večkrat slišali. Kdor pa hoče prejeti tiste milosti, ki so nam potrebne, mora zanje prositi. Najpripravnejši čas za to pa je čas po svetem obhajilu, ko je Jezus v našem srcu pričujoč. Takrat ga prosimo, da bi nas podpiral s svojo milostjo, da bi v nobeden smrtni greh več ne padli, da bi mogli izvrševati vse storjene sklepe, v dobrem napredovati in stanovitni ostati v posvečujoči milosti. Po svetem obhajilu zlasti lahko priporočimo božjemu Srcu Jezusovemu svoje stariše in sorodnike, znance in prijatelje, verne duše v vicah, duhovsko in deželsko gosposko. — Ker imamo po sv. obhajilu Jezusa pri sebi, nam je najlažje mogoče.

4. potožiti mu vse dušne in telesne težave in potrebe.

Ako je božji Vzveličar, ko je še na zemlji bival, prišel v kak kraj, prinesli so mu bolnike in druge nesrečnike, ker so bili prepričani, da jim on more pomagati, ker je vsemogočen, in da tudi rad pomaga, ker je neskončno dobrotljiv in usmiljen. Jezus je res tudi rad pomagal in sicer najpoprej navadno v dušnih in potem še tudi v telesnih težavah in potrebah. Da, on je tudi vabil vse pomoči potrebne k sebi, rekoč: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil.“ (Mat. 11, 28.) Gotovo ima tudi vsak izmed nas kako dušno ali telesno težavo in potrebo, katere bi se rad iznebil. Enega mučijo morebiti verski dvomi, je malosrčen, nima veselja do molitve, ima hude skušnjave zoper to ali ono čednost, drugi je morebiti bolan, tarejo ga razne nadloge in nesreče, tretji ima morebiti bolne stariše, otroke, ženo itd. Potožimo take težave in po-

trebe svojemu ljubemu prijatelju Jezusu Kristusu po svetem obhajilu in prosimo ga pomoči ali vsaj tolažbe, saj kliče tudi nam: „Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil.“

633. Kako naj preživimo dan svetega obhajila?

Dan svetega obhajila preživimo kar najbolj zbranega duha, ogibajmo se posvetnih zabav in veselie, obiskujmo cerkev, berimo pobožne bukve in opravljajmo druga dobra dela.

Kdor ima dragega prijatelja, zlasti prijatelja, ki nam skazuje mnogo dobrega, rad misli nanj, se rad ž njim na samem pomenkuje, če mu je mogoče, se rad peča z rečmi, rad obiskuje kraje, ki ga na prijatelja spominjajo, ogiblje pa se tega, kar bi utegnilo odvrčati njegove misli od njega. Jezus je naš najboljši prijatelj, ki nam skazuje neštevilne dobrote zlasti v svetem obhajilu. Tudi nanj moramo večkrat misliti, tudi ž njim se pogovarjati. Ako pa hočemo to, moramo biti zbranega duha, se moramo ogibati vsega, kar bi nas raztreslo in odvrnilo naše misli od Jezusa. Vse to pa nam je posebno treba na dan svetega obhajila. Da se bodo ta dan pečale naše misli z Jezusom, moramo se ogibati razmišljenosti, se ne smemo pečati z rečmi, ki bi nas odvrčale od Jezusa. — Posvetne zabave in veselice, pri katerih se slišijo dostikrat nedostojne pesmi, šale, pogovori, so vsikdar prepovedane, ker so pregrešne; toda na dan svetega obhajila se ogibajmo tudi pripuščenih posvetnih zabav in veselie, ker motijo zbranost duha, odvrčajo misli od Jezusa in tako storé, da nanj pozabimo, da pozabimo na njegove milosti, ali jih celó izgubimo. Veselimo se na dan svetega obhajila, toda v Gospodu. — Na dan svetega obhajila pa se moramo pečati s tem, kar nas spominja na Jezusa, zato obiskujmo takrat cerkev, kjer se lahko pogovarjamo z Jezusom v tabernakelju v pobožni molitvi in premišljevanju, berimo pobožne bukve, n. pr. Kristusovo življenje, življenje svetnikov i. t. d., ter opravljajmo druga dobra dela, ako nam pripušča čas in okoliščine našega stanu. Ako bomo tako preživeli

dni svetega obhajila, bodo v resnici Gospodovi dnevi, dnevi vzveličanja.

Z v r š e t e k.

Sv. Alojzij je prejel vsako nedeljo sveto obhajilo. Dni med tednom pa je porabil, kolikor je utegnil, v to, da se je prve tri dni zahvaljeval za sveto obhajilo, druge tri pa se pripravljaj za prihodnje sveto obhajilo. Tudi ti, dragi kristijan, ne hodi le redkokrat k božji mizi, temveč prav velikrat pristopi k njej in odloči si za to gotove dni v letu; pa tudi sicer živi tako čisto, da bi lahko vsak dan prejel angelski kruh. Da boš pa sveto obhajilo prejemal s pridom, pripravljaj se vsikdar dobro zanje, po svetem obhajilu pa se vsikdar zahvali Jezusu Kristusu za neskončno milost, katero ti je podelil, ter živi vedno tako, da ostane Jezus s svojo milostjo pri tebi. „Kdor ostane v meni, in jaz v njem“, govori Jezus, „rodi veliko sadu.“ (Jan. 15, 5.) Amen.

144. Krščanski nauk.

V zakramentu svetega krsta se prerodi človek v novo, nadnaravno življenje, postane otrok božji in dedič nebeškega kraljestva; v zakramentu svete birmе se mu nadnaravno življenje ukrepi, potrdi; v zakramentu sv. Rešnjega Telesa se mu ono ohranjuje, pomnožuje in izpopolnjuje, zakaj iz teh treh studentov Vzveličarjevih se izteka milost božja v obilnej meri v njegovo dušo. Ti trije zakramenti oborožijo človeka za boj proti grehu, mu pomagajo, da more premagovati sovražnike svojega vzveličanja, tuda nagnenja k hudemu mu ne vzamejo, ampak tisto ostane. Ker torej človek ostane vedno nagnen k hudemu, ker ga zalezujejo mnogi mogočni sovražniki, se kaj lahko zgodi, da izgubi po smrtnem grehu svojo krstno nedolžnost. „Ker imamo zaklad milosti v zdobljivih posodah (II. Kor. 4, 7.), se vender, dasiravno je zelo imeniten, lahko izgubi, dokler ga stresajo viharji skušnjav“, pravi sv. Bonaventura. (II. dist. 26, q. 4.) In res, večina ljudij izgubi po smrtnem grehu nadnaravno življenje, posvečujočo milost in si zasluži večno pogubljenje. Da bi se pa vender ne pogubili na vekomaj, je Bog v svoji neskočni usmiljenosti in dobrotljivosti do nas slabih ljudij skrbel za pripomoček,

s pomočjo katerega se nam odpustijo grehi po svetem krstu storjeni, s pomočjo katerega postanemo znova otroci božji in dediči nebeškega kraljestva. Ta pripomoček je zakrament svete pokore. Beseda pokora ima več pomenov. Pred vsem pomenja beseda pokora izpokornost, ki se kaže v tem, da človek srčno obžaluje svoje storjene grehe ter ima resno voljo svoje življenje poboljšati in nič več ne grešiti, kakor tudi za svoje grehe zadoščevati. V tem zmislu je govoril Gospod po preroku Ecehijelu: „Spreobrnite se ter delajte pokoro za vse svoje hudobije“ (Eceh. 18. 30.), ali po preroku Joelu: „Spreobrnite se k meni iz vsega svojega srca s postom in z jokom in s plakanjem. In pretrgajte svoja srca, ne pa svojih oblačil“ (Joel 2, 12.) Sv. Janez Krstnik pa je rekel Judom: „Delajte pokoro, zakaj nebeško kraljestvo se je približalo.“ (Mat. 3, 2.) — Pokoro imenujemo dalje tista spokorna dela, ki jih spovednik naloži grešniku, da bi ž njimi zadostil za svoje grehe. Zato pravimo: Toliko in toliko sem dobil za pokoro. — Slednjič pomenja beseda pokora oni zakrament, katerega je postavil Jezus Kristus, da bi se po njem tisti, ki so po svetem krstu smrtno grešili, mogli zopet spraviti z Bogom.

4. Zakrament svete pokore.

634. *Kaj je zakrament svete pokore?*

Zakrament svete pokore je zakrament, v katerem v to pooblaščen mašnik namestu Boga odpusti grešniku po sv. krstu storjene grehe, če se jih resnično kesa in odkritosrčno spové ter ima resno voljo, poboljšati se in zadoščevati zanje.

Oglejmo si, ali so pri sveti pokori vse tri reči, ki so potrebne pri vsakem zakramentu. Kaj je pri sveti pokori vidno in podelilno znamenje? Vidno znamenje pri sv. pokori je skesana obtožba grešnikova združena z resno voljo poboljšati se in zadoščevati za storjene grehe, in mašnikova odveza. Vidi se grešnik pri spovednici, slišijo se grehi, katerih se obtožuje, iz njegove obtožbe se dá spoznati, da jih obžaluje,

da se želi poboljšati in za grehe zadoščevati, slišijo se tudi besede, s katerimi spovednik podeli sveto odvezo: „Odvežem te od tvojih grehov v imenu Očeta in Sina in svetega Duha. Amen“, in vidi se križ, ki ga medtem naredi nad spovedencem. Vse to nam po zunanje kaže, da se grešnikovi duši podeli znova posvečujoča milost božja, ki ga očisti po svetem krstu storjenih grehov, ali pa se mu pomnoži. Vidno znamenje pri sveti pokori pa ne kaže samo po zunanje, da se duši podeli notranja milost, ampak jo tudi podeli. Skesana obtožba spovedenčeva združena z resno voljo poboljšati se in za grehe zadoščevati, odstrani oviro, ki brani, da se posvečujoča milost ne more izliti v dušo, namreč nespokornost; mašnikova odveza pa ga reši grehov, odveže mu takorekoč vezi s katerimi je spovedenca zvezal greh. Da ima mašnikova odveza to moč, spoznamo iz besed Jezusovih, ki je rekel apostolom: „Karkoli boste razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih“ (Mat. 18, 18.) in: „Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni.“ (Jan. 20, 23.) — Nevidna milost pri sveti pokori, kakor smo že slišali, je posvečujoča milost, ki se znova podeli, ako jo je spovedenec po smrtnem grehu izgubil, ali samo pomnoži, ako je imel na vesti samo male grehe, in še druge milosti, kakor bomo slišali pozneje v posebnem vprašanju. — Da je Jezus Kristus postavil sveto pokoro, bomo zvedeli v nastopnem vprašanju. Ker ima torej sveta pokora vse tri reči, ki so potrebne pri vsakem zakramentu, lahko iz tega sklepamo, da je pravi zakrament.

V zakramentu svete pokore more odpuščati grehe samo v to pooblaščen mašnik, to je tisti, kateri je od svojega škofa za spovedovanje odločen. Vsak mašnik prejme v zakramentu svetega mašniškega posvečenja oblast, odpuščati grehe, zakaj drugače bi ne mogel nikoli in nikomur dati svete odveze. Toda, da mu je mogoče veljavno izvrševati to oblast, potrebuje zato še posebnega pooblaščenja od onih, katere je sv. Duh postavil, škofo, da vladajo cerkev božjo.“ (Dej. ap. 20. 28.)

V to pooblaščen mašnik odpušča grešniku storjene grehe namestu Boga. Z grehom se žali in zaničuje neskončno veličastvo božje, z grehom se zadolžimo pri Bogu. „Tebi samemu sem grešil, in hudo sem storil pred teboj“, je skesano spoznal kralj David. (Ps. 50, 6.) Dolg more odpustiti le tisti, pri katerem se je dolg napravil, in nihče drugi. Z grehom se zadolžimo pri Bogu, torej nam more tudi samo

Bog odpustiti ta dolg. izbrisati greh. Po preroku Izaiju pravi Gospod: „Jaz sem, jaz sam sem, ki izbrisujem tvoje krivice zavoljo sebe (iz gole milosti) in tvojih pregreh se ne bom spominjal.“ (Iz. 43, 25) „Kdo more grehe odpuščati, kakor sam Bog?“ mislili so si farizeji, ko je Jezus odpustil mrtvoudnemu njegove grehe. (Mark. 2, 7.) Bog pa lahko prepusti pravico, odpuščati grehe, komu drugemu, in to je res Kristus storil, zakaj apostolom in njihovim naslednikom je dal oblast, da namestu njega, v njegovem imenu, odpuščajo grehe. Zato podeli mašnik odvezo s besedami: „Odvežem te od tvojih grehov v imenu Očeta in Sina in svetega Duha. Amen.“ Ko je sv. Pavel odpustil nekemu Korinčanu, ki se je hudo pregrešil zoper sveto čistost, je naravnost rekel: Če sem kaj odpustil, sem odpustil ... v imenu Kristusovem“, (II. Kor. 2, 10.) v imenu in v oblasti Jezusa Kristusa. Mašnik odpusti grehe namestu Boga, ne pomenja, mašnik prosi Boga, da bi grešniku odpustil, tudi ne, mašnik grešniku naznani, da mu je Bog odpustil, ampak to pomenja, mašnik res odpusti grehe v imenu božjem, po oblasti, katera mu je od Boga izročena. Zato pravi sv. Krizostom: „Mašniki imajo oblast, katere Bog ni podelil niti angelom niti nadangelom. Zakaj le mašnikom je rekel: Karkoli boste zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih, in karkoli boste razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih. Karkoli na zemlji sklenejo, potrdi Bog v nebesih, on odobri razsodbo svojih služabnikov. Ali je mogoča večja oblast od te? Oče je dal vso sodbo Sinu, in taisto je Sin prepustil svojim mašnikom.“ (De sacerdotum lib. 3.)

V to pooblaščen mašnik odpusti namestu Boga v zakramentu svete pokore grešniku po svetem krstu storjene grehe. Izvirni greh in vsi pred svetim krstom storjeni dejanski grehi se morejo po naredbi božji odpustiti samo v zakramentu svetega krsta ali, če ga ni mogoče prejeti, s krstom željâ in s krstom krvi, nikakor pa ne po mašnikovi odvezi. Izvirni greh se ne more odpustiti v zakramentu svete pokore, ker je po svoji naravi tak, da ne more človek imeti nad njim pravega in resničnega kesa, kakor nad dejanskimi grehi, ki je pri zakramentu svete pokore neobhodno potreben. Nad dejanskimi grehi, ki jih kdo stori pred svetim krstom, mora sicer imeti pravi in resnični kes, ali ker jih je storil poprej, ko še ni bil ud svete cerkve, torej takrat, ko še ni imela sveta cerkev nad njim sodne

oblasti, mu jih tudi ne more odpustiti v zakramentu svete pokore, kateri je postavljen le za one, ki so njeni pravi udje. V zakramentu svete pokore se morejo odpustiti samo grehi po svetem krstu storjeni. Ko bi torej kdo po svetem krstu ne storil nobenega, ne velikega ne malega greha, bi ne mogel veljavno prejeti zakramenta svete pokore, ker nima ničesar, da bi se mu odpustilo. Marija, ki ni nikdar imela nobenega osebnega greha, ni mogla prejemati zakramenta svete pokore. — V zakramentu svete pokore se morejo odpustiti vsi tudi največji po svetem krstu storjeni grehi, ako se grešnik resnično spokori. (Vide vpr. 240 v Vel. katekizmu.) Dasiravno pa se morejo v zakramentu svete pokore odpustiti vsi po svetem krstu storjeni grehi, vendar pa nima vsak mašnik, ki je od svojega škofa za spovedovanje odločen, vsak čas pravice odvezati od vsakega smrtnega greha. Nekatero posebno velike grehe si namreč pridržijo ali papež, ali pa škofje, in sicer zato, da bi se ljudje takih grehov še bolj ogibali, kakor drugih, ker dobijo od njih težje sveto odvezo. Od takih pridržanih grehov morejo grešnika odvezati le sv. Oče, če so njim pridržani, ali škofje, če so pridržani škofom. Drugi mašniki morejo od pridržanih grehov odvezati grešnika le tedaj, če so za to posebej pooblaščen. Le v smrtni nevarnosti more od pridržanih grehov odvezati vsak mašnik, ko bi ne bilo nobenega za to pooblaščenega mašnika dobiti, ker bi se drugače utegnilo zgoditi, da bi kak grešnik umrl brez svete odveze.

Da pa more v to pooblaščen mašnik odpustiti grešniku po svetem krstu storjene grehe, mora se jih grešnik resnično kesati, odkritosrčno spovedati ter imeti resno voljo, poboljšati se in zadoščevati zanje ali, z drugimi besedami, on mora biti pripravljen in voljan, izpolniti vse, kar je potrebno, da vredno prejme zakrament svete pokore.

635. Kako je Jezus Kristus postavil zakrament svete pokore?

Jezus Kristus je postavil zakrament svete pokore tako: po svojem vstajenju se je prikazal apostolom in je dihnil v nje rekoč: „Prejmite svetega Duha. Katerim boste grehe odpustili,

so jim odpuščeni in katerim jih boste zadržali, so jim zadržani.“ (Jan. 20, 22. 23.)

Jezus Kristus je, kakor nekatere druge zakramente, tudi zakrament svete pokore najpoprej obljubil, in sicer takrat, ko je rekel sv. Petru in pozneje drugim apostolom, da jim bode dal oblast odpuščati grehe. Sv. Petru je rekel: „Tebi bom dal ključ nebeškega kraljestva. In karkoli boš zavezal na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih; in karkoli boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ (Mat. 16, 19.) Vsem apostolom skupaj pa je rekel Jezus: „Resnično vam povem, karkoli boste zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih, in karkoli boste razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ (Mat. 18, 18.) Oblast, katero je Jezus Kristus obljubil najpoprej sv. Petru in potem vsem apostolom skupaj, je duhovna oblast, oblast razvezovati ali zavezovati vezi, katere ne oklepajo telesa, ampak dušo, ki torej potrebujejo, da se razvežejo tudi v nebesih. Take vezi pa so zlasti in pred vsem vezi grehov. Če torej Kristus pravi splošno, da bode vse, karkoli bodo apostoli razvezali ali zavezali na zemlji, razvezano ali zavezano tudi v nebesih, moramo iz tega sklepati, da jim je obljubil dati oblast, odvezavati od grehov ali jih pridržavati. Kar je Jezus Kristus apostolom obljubil še pred svojo smrtjo, to je izpolnil po svojem vstajenju. Na večer tistega dne, ko je Jezus Kristus vstal od mrtvih, so bili njegovi učenci zbrani v neki hiši v Jeruzalemu, in duri so bile zaklenjene. Nakrāt je stal Jezus v sredi njih in jim je rekel: „Mir vam bodi! In ko je bil to rekel, jim je pokazal roke in stran. Učenci so se tedaj obveselili, ker so videli Gospoda. Tedaj jim je zopet rekel: Mir vam bodi! Kakor je oče mene poslal, tudi jaz vas pošljem.“ (Jan. 20, 19—21.) Jezus Kristus, „kralj miru“ (Iz. 9, 6.), želi svojim učencem mir, ki je neusahljiv vir pravega veselja, mir, ki je dragocen sad njegovega odrešenja. Nato jim je naročil, naj nadaljujejo njegovo delo. Usmiljeni Oče nebeški je poslal Jezusa na svet, da bi človeški rod ž njim spravil. Ko pa se je imel ločiti iz tega sveta in iti v nebesa, naročil je apostolom, da naj poslej oni spravljajo ljudi z Bogom, in zato jim je slovesno izročil oblast, odpuščati grehe. Dihnil je v nje, rekoč: „Prejmite svetega Duha. Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni; in katerim jih boste zadržali, so jim zadržani.“ (Jan. 20, 22. 23.) Grehi se odpusté s tem,

da se podeli posvečujoča milost. Posvečujočo milost paodeljuje sveti Duh; ž njegovo močjo se odpuščajo grehi. Človek more odpuščati grehe le kot orodje svetega Duha, le v imenu in moči svetega Duha. Kristus je v apostole dihnil in jim tako na viden način podelil svetega Duha v znamenje, da jim izroči oblast, v imenu in moči svetega Duha odpuščati grehe v zakramentu svete pokore. Da jim iz tega namena podeli svetega Duha, pričajo besede: „Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni; katerim jih boste zadržali, so jim zadržani.“ Da je z temi besedami Jezus Kristus dal svojim apostolom in njih naslednikom oblast, odpuščati grehe v zakramentu svete pokore, je sveta katoliška cerkev vedno učila in izobčila tiste, ki bi se predrznili drugače učiti. (Trid. Sess 14. can. 3.)

Na velikonočni praznik in na jako slovesen način je postavil Jezus Kristus zakrament svete pokore, da bi pokazal, kako imeniten je ta zakrament, kako čudovito oblast podeli apostolom in njih naslednikom.

Oblast, odpuščati grehe v zakramentu svete pokore, pa niso prejeli apostoli samo zase kakor kako predpravico, zakaj ta oblast je neobhodno potrebno sredstvo, katero je postavil Jezus Kristus, da morejo ljudje vseh časov dobivati odpuščanje grehov. Ker so in bodo vsikdar na svetu ljudje, katerim je in bo treba odpuščati grehe, zato je usmiljeni Jezus, ki „hoče, da bi se vzveličali vsi ljudje“ (I. Tim. 2, 4.), oblast odpuščati ali zadržavati grehe apostolom tako izročil, da je prešla od njih na njihove naslednike.

636. Kdo je od apostolov prejel oblast, odpuščati grehe?

Oblast, odpuščati grehe, so od apostolov prejeli škofje in mašniki; ti pa morajo biti od škofov pooblašчени, da morejo veljavno izvrševati to oblast.

Nasledniki apostolov v duhovniški službi so škofje in mašniki, zato so tudi ti prejeli od apostolov oblast, odpuščati grehe, nikakor pa ne dijakoni, ki nimajo mašniškega posvečenja. Kadarkoli govorijo sveti očetje o delivcih zakramenta svete pokore, imenujejo vsikdar samo mašnike, oziroma škofo. „Oblast odvezovati ali zavezovati je edino mašnikom

podeljena“, pravi sv. Ambrozij. (De poenit. l. 1. c. 2. n. 7.) Sv. Ciprijan hvali one kristijane, ki so „sicer samo mislili“ darovati malikom, da bi se odtegnili mučeniški smrti, pa so se tudi teh grešnih mislij „pri mašniških božjih skesano in odkritosrčno spovedali ter poiskali zdravilnega leka za svoje čeprav male in neznatne rane.“ (De laps. c. 28.) Drugokrat piše: „Vsak, ki je grešil, naj spozna svoj greh, dokler je še na svetu, dokler se njegova spoved še more sprejeti, dokler je zadoščevanje in po mašniku podeljeno odpuščanje Gospodu všeč.“ (De laps. c. 29.) Kar so učili sveti očetje, to so verovali verniki. Ko so ob času vandalskega kralja Huneriha kristijane v Afriki hudo preganjali in na njegovo povelje odgnali mašnike v pregnanstvo, so verniki prihiteli iz raznih krajev k pregnancem in bridko tožili: „Kdo bode razvezoval vezi naših grehov in nas spravljal z Bogom? Zakaj vam so veljale besede Gospodove: Karkoli boste razvezali na zemlji, bode razvezano tudi v nebesih.“ Tako poroča škof Viktor iz Vite v 5. stol. po Kr.

Ker je zakrament svete pokore za vzveličanje silno potreben in ga je treba pogostokrat deliti, ga niso škofje sebi pridržali, a ker je obenem treba, da ga delijo samo pripravniki in modri možje, deliti ga smejo tudi samo oni, ki so nasledniki apostolov v duhovniški službi, namreč mašniki. Mašniki, ki spreminjajo kruh in vino v telo in kri Jezusa Kristusa in delijo vernikom, naj bi imeli tudi oblast, pripravljati vernike za vredno sveto obhajilo s tem, da jih odvezujejo grehov.

Da pa morejo mašniki veljavno izvrševati oblast, odpuščati grehe, morajo biti za to od škofov pooblašteni. Kadar namreč mašnik deli zakrament svete pokore, izvršuje opravilo sodnika. V zakramentu mašniškega posvečenja sicer prejme mašnik oblast odpuščati grehe, toda on še nima nikogar, nad katerim bi mogel izvrševati to oblast, katerega bi sodil, mu odvezo dal ali odrekel. Kakor more posvetni sodnik le tiste soditi, kateri so mu po postavi izročeni v sodbo, tako more tudi mašnik, pomočnik škofov, v zakramentu sv. pokore soditi le tiste, katere mu škof, nadpastir, odloči, odkaže, da jim deli zakrament svete pokore. Tisti mašnik, ki je od svojega škofa za spovedavanje odločen, imenuje se pooblašteni mašnik. Ako bi kak mašnik, ki ni pooblaščen, komu podelil sveto odvezo, bi — razven v skrajni sili, v smrtni nevarnosti — bila neveljavna.

Z v r š e t e k.

Neprecenljiva dobrota je za nas zakrament sv. pokore. Kako žalostna bi bila usoda človeka, ki je smrtno grešil, ako bi ne bilo zakramenta svete pokore! Izgubil je nedolžnost, izgubil posvečujočo milost in ž njo ljubezen božjo in pravico, biti otrok božji; vsak trenotek lahko umrje, in ako umrje v smrtnem grehu, je večna poguba njegov delež. A zakrament svete pokore je ključ, s katerim si znova moremo odpreti vrata v nebeško kraljestvo. Bodimo Jezusu Kristusu iz srca hvaležni, da je postavil ta zakrament, kolikorkrat se ozremo na spovednico, kolikorkrat ta zakrament prejmemo. Amen.

145. Krščanski nauk.

„Kakor resnično jaz živim“, pravi Gospod „Nočem smrti hudobnega, temveč da se hudobni vrne s svojega pota in živi.“ (Eceh 33, 11.) „Gospod“, pravi sv. Peter, ... „potrpežljivo ravna zavoljo vas, ker noče, da bi bili nekateri pogubljeni, temveč da bi se vsi obrnili k pokori.“ (II. Peter 3, 9.) Ker Bog hoče, da se hudobni vrne s svojega pota in živi, ker noče, da bi bili nekateri pogubljeni, zato je postavil Jezus Kristus zakrament svete pokore, v katerem naj bi v to pooblaščen mašniki namestu Boga odpuščali grešnikom po svetem krstu storjene grehe.

637. Ali je zakrament svete pokore k vzveličanju potreben?

Zakrament svete pokore je k vzveličanju potreben, ker le po njem moremo dobiti od Boga odpuščenje, ako smo po svetem krstu smrtno grešili.

Tridentinski cerkveni zbor pravi: „Zakrament svete pokore je onim, ki so po svetem krstu padli, k vzveličanju tako potreben, kakor onim, ki še niso prerojeni, krst sam.“ (Sess. 14. cap. 2.) Kakor se torej tisti, ki brez krsta umrjejo, ne morejo vzveličati, tako se tudi brez zakramenta svete

pokore ne morejo vzveličati oni, ki so po svetem krstu smrtno grešili. Jezus Kristus je rekel apostolom in njih naslednikom v duhovniški službi: „Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni; katerim jih boste zadržali, so jim zadržani.“ (Jan. 20, 23.) Te besede Gospodove se dadó tako le opisati: Če vernikom grehe odpustite, odpustil jim jih bode tudi Bog v nebesih; če jim jih pa zadržite, zadržal jim jih bode tudi Bog v nebesih. Brez odpusčenja grehov ni večnega vzveličanja; Gospod pa odpusti grehe le tedaj, če jih cerkev odpusti: cerkev pa odpušča po svetem krstu storjene grehe le v zakramentu svete pokore. Ker torej le po zakramentu svete pokore moremo dobiti od Boga odpusčenje, ako smo po svetem krstu smrtno grešili, sledi iz tega, da je zakrament svete pokore k vzveličanju potreben. To še prav lepo sledi iz besed sv. Janeza, ki piše: „Ako se spovemo svojih grehov, je Bog zvest in pravičen, da nam odpusti naše grehe in nas očisti vse hudobije.“ (I. Jan. 1, 9.) Ko bi mogel človek, ki je smrtno grešil, še kako drugače kakor po zakramentu svete pokore dobiti odpusčenje grehov, potem je Kristus brez potrebe izročil svoji cerkvi oblast, odpuščati grehe ali jih zadrževati. Nikomur bi ne bilo treba k spovedi iti, ali če bi šel, pa bi ne dobil odveze, bi lahko rekel spovedniku: Ako mi nočete dati odveze, kaj mi to mar, saj lahko še drugače dobim odpusčenje. Tako je že sv. Avguštin dobro zavrnil, rekoč: „Nihče naj ne pravi sam pri sebi: Jaz delam na skrivnem pokoro pred Bogom; Bog, ki ve, da se v srcu pokorim, mi bo odpustil. Je-li bilo torej zaman rečeno: Karkoli boste razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih? So bili torej cerkvi zaman izročeni ključi nebeškega kraljestva? Kdor tako govori, jemlje besedam Kristusovim vsak pomen, on si obeta, kar mu Kristus odreka, on vara samega sebe.“ (Serm. 392.)

Ker je zakrament svete pokore k vzveličanju tako potreben, zato ga imenujejo sveti očetje „drugo desko po ladjelomu“. Kakor se namreč tisti, kateremu se je barka razbila in potopila, brez rešitve pogrezne v globočino morja, ako ne zgrabi o pravem času kake deske, s katere pomočjo more priplavati na suho, tako bi se tudi vsak grešnik brez rešitve pogreznil v večno pogubo, ako bi mu Bog ne ponudil takorekoč deske v njegovo rešitev. Prva deska, ki nam jo je dal Bog po ladjelomu, to je po grehu, je sveti krst, v katerem si pridobimo nedolžnost, pravičnost. Kdor

pa je po smrtnem grehu izgubil krstno nedolžnost, ponuja mu Bog po tem ladjelomu drugo rešilno desko, namreč zakrament svete pokore, s katerega pomočjo se more rešiti večne pogube in srečno dospeti v varno zavetje svetih nebes. Sv. Avgustin imenuje tudi zakrament svete pokore „ključ do nebeških vrat“. Kakor nam je torej potreben ključ, ako hočemo odpreti zaklenena vrata, tako potreben nam je zakrament svete pokore, da si odklenemo po grehu zaprta nebesa. Zakaj pa je zakrament svete pokore k vzveličanju potreben tistim, ki so po svetem krstu smrtno grešili, ne pa onim, ki so storili le male grehe? Mali grehi nas ne oropajo posvečujoče milosti, torej tudi ne pravice do nebes. Ker nas mali grehi ne oropajo pravice do nebes, se morajo odpustiti na tem ali na onem svetu, četudi človek ne prejme zakramenta svete pokore, in res imamo še mnogo sredstev razven zakramenta svete pokore, po katerih se pravičnikom odpuščajo mali grehi. Tistim, ki so storili samo male grehe, je pač zakrament svete pokore zelo koristen, ne pa potreben. Drugače pa je s tistimi, ki so po svetem krstu smrtno grešili. Smrtni greh oropa nas posvečujoče milosti in ž njo pravice do nebes ter nas stori sovražnike božje in dediče večne pogube. Ker pa je Jezus Kristus edino zakrament svete pokore postavil kot redno sredstvo za odpuščanje smrtnih, po svetem krstu storjenih grehov, je tudi zakrament svete pokore neobhodno potreben k vzveličanju vsakemu, ki je po svetem krstu smrtno grešil. Ker se nam grehi redno odpuščajo samo v zakramentu svete pokore, je zapovedala sveta cerkev vsaj enkrat v letu vredno prejeti zakrament svete pokore.

Ako pa pravim, da je zakrament svete pokore k vzveličanju potreben vsakemu, ki je po svetem krstu smrtno grešil, ne smete misliti, da bode vsak tak grešnik pogubljen, kateri ne more prejeti zakramenta svete pokore. V tem slučaju se more zakrament svete pokore nadomestiti s popolnim kesom, s katerim je združena resna volja in trdni sklep, prejeti zakrament svete pokore. Popolni kes izvira iz popolne ljubezni do Boga. Kdor pa ima popolno ljubezen do Boga, je tudi pripravljen in voljan, storiti vse, kar je Bog zaukazal, da se doseže odpuščenje grehov, torej tudi prejeti, če bi bilo mogoče, zakrament svete pokore. Kdor nima resne volje in trdnega sklepa, prejeti zakrament svete pokore, tudi nima popolnega kesa, in grehi se mu ne odpusté.

Ako bi kdo poprej sicer imel resno voljo, prejeti zakrament svete pokore, pa bi tega ne storil ob času, ko bi ga moral in mogel prejeti, bi vsled takega opuščanja izgubil posvečujočo milost, katero je dosegel s popolnim kesom. Samo z nepopolnim kesom pa bi ne dosegel odpuščanja grehov, ako bi tudi kdo imel resno voljo, pozneje prejeti zakrament svete pokore.

Da bomo tim raje prejemali zakrament svete pokore, treba je, da premišljujemo še veliko korist tega zakramenta

638. Kaj nam deli zakrament svete pokore?

Zakrament svete pokore nam deli:

1. odpuščenje grehov.

Dolg, zlasti velik dolg, je nekaj silno nadležnega, silno hudega, in kdor je kak velik dolg srečno poplačal, lahko prosteje diha, se lahko bolj veseli. Tudi grešnik je dolžnik, in sicer toliko večji, kolikor večji, ostudnejši, številnejši so njegovi grehi. Jezus sam je imenoval grehe dolgove, ko nas je učil moliti: „Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.“ Kolik dolžnik je oni, ki je Boga razžalil, nam je pokazal Kristus v priliki o neusmiljenem hlapcu, kateri je bil svojemu gospodu dolžan deset tisoč talentov, (Mat. 18.) to je več kakor 44,000.000 kron. To je tako velikansk dolg, da bi ga ne mogel lahko poplačati niti kak kralj ali cesar, nikakor pa bi ga ne mogel plačati reven hlapec. Tako neizmerno velik in še mnogo mnogo večji dolg napravi pri Bogu grešnik; zakaj Bog je neskončen, in kdor razžali neskončnega Boga, napravi neskončno velik dolg, katerega nikakor poplačati ne more. Ta dolg pa se izbriše, se odpusti grešniku, ako vredno prejme zakrament svete pokore. Ali ni to za njega neskončna dobrota? Grehi, ki se odpusté v zakramentu svete pokore, se odpusté za vselej in ne oživé znova, ko bi tudi spokornik po svojem spreobrnjenju zopet smrtno grešil. To jasno in razločno uči sv. pismo. „Ti pa si mojo dušo rešil, da se ni pogubila“, pravi prerok, „za svoj hrbet si vse moje grehe vrgel“, (Iz. 38, 17.) jih popolnoma pozabil. Gospod pa pravi po istem preroku: „Izbrisal sem tvoje krivice kakor oblak, in tvoje pregrehe kakor meglo.“ (Iz. 44, 22.) Kakor veter očisti

nebo oblakov, kakor pred svetlim solncem izgine megla, tako popolnoma uniči milost božja grehe. Prerok Mihej pa pravi: „Preč bo dejal (Gospod) naše krivice in vrgel bo v globočino morja vse naše grehe“, (7, 19.) tako, da bodo za vselej pozabljeni. Kralj David pa pravi: „Blagor tistim, katerim so odpuščene krivice, in katerim so pokriti grehi. Blagor možu, kateremu Gospod ni prištel greha.“ (Psalm 31, 1, 2.) Grehi so pred vsevednim Bogom pokriti le tedaj, če so popolnoma izbrisani, vsestransko uničeni, kakor bi jih nikdar ne bilo, in je grešnik z Bogom spravljen. Kadar greh še ni odpuščen, tedaj ga Bog po svoji neskončni pravici seveda prišteva za greh ali človeku v krivdo. A, ko ga pa več ne prišteva v krivdo, tedaj greha nikakor več ni. Nemogoče je namreč, da bi Bog — kakor bi rekli po domače — samo oči zatisnil in bi greha več ne videl, ali da bi — „skozi prste pogledal“; kaj takega se ne strinja z božjo svetostjo.

V zakramentu svete pokore odpusté se nam vsi po svetem krstu storjeni smrtni grehi. Ni mogoče, da bi se nam nekateri smrtni grehi odpustili, nekateri pa ne, ampak vsi skupaj se morajo in morejo odpustiti ali pa nobeden. Vzrok je v tem, ker se nam v zakramentu svete pokore znova podeli posvečujoča milost, katera izbriše, uniči vse smrtne grehe, ker ni mogoče, da bi posvečujoča milost božja bivala v duši s smrtnim grehom vred, da bi kdo bil prijatelj in obenem sovražnik božji. Drugače pa je z malimi grehi. Mali grehi ne oropajo duše posvečujoče milosti in ljubezni božje in bivajo lahko v duši, ki je v stanu posvečujoče milosti. Zaraditega se lahko zgodi, da se komu odpusté smrtni grehi, ne pa tudi mali, ako se namreč grešnikov kes razteza samo na smrtne, ne pa tudi na male grehe, ali da se mu nekateri mali grehi odpusté, nekateri pa ne. Mali grehi, ki so združeni s smrtnimi, se ne odpusté, dokler niso odpuščeni še smrtni grehi. Mali grehi se v zakramentu svete pokore odpusté tisti, katerih se resnično kesamo in spovemo; bolj ko imamo splošen kes, in bolj ko se odkritosrčno in natančno spovemo, tembolje se očistimo tudi malih grehov.

Zakrament svete pokore nam deli:

2. odpuščenje večnih in tudi vsaj nekaterih časnih kaznij.

Z vsakim smrtnim grehom si nakoplje človek večno kazen v peklu, pa tudi časne kazni. Grešnik si nakoplje tim večjo kazen, čim večja je hudobija in število njegovih grehov. V zakramentu svete pokore pa se s smrtnim grehom vred odpusti tudi večna kazen, zakaj komur so se odpustili smrtni grehi, postane otrok božji in dedič nebeškega kraljestva, torej ne more biti obenem dedič večnega pogubljenja. Drugače pa je s časnimi kaznimi, katere si nakopljemo z grehi in katere trpé le nekaj časa. Take kazni naloži lahko božja pravičnost tudi onim, ki so otroci božji, zato pa se ne odpusté v zakramentu svete pokore vse, ampak samo nekatere časne kazni. Da časne kazni ostanejo tudi še po odpuščnem grehu, četudi ne vselej, nas jasno uči sveto pismo. O tem bomo več slišali pri zadoščevanju. Nekatere časni kazni pa se odpusté vendar v zakramentu svete pokore, in sicer tim več, čim večji je kes nad storjenimi grehi, čim večja je ljubezen do Boga in gorečnost udeležiti se sadov zakramenta svete pokore. Da, včasih se zgodi, da Bog grešniku popolnoma odpusti tudi vse časne kazni, če je namreč njegova spokornost zelo popolna.

Zakrament svete pokore nam deli:

3. posvečujočo milost ali nje pomnožitev.

Po smrtnem grehu izgubi duša posvečujočo milost, svoje svatovsko oblačilo, brez katerega ne more dopasti Bogu. Ta izguba je silno velika, zakaj posvečujoča milost je sad Kristusovega trpljenja in njegove smrti in zaraditega neprecenljive vrednosti. Zakrament svete pokore pa nam ta neprecenljivi dar znova podeli. Da se nam v zakramentu svete pokore podeli posvečujoča milost, spoznamo iz tega, ker se nam v zakramentu svete pokore odpustijo grehi, posvečujoča milost pa je uprav, ki dušo očisti grehov ter jo stori sveto in pravično. „In so opravičeni (kateri so grešili) zastonj po njegovi milosti.“ (Rimlj. 3, 24) Ker se nam torej v zakramentu svete pokore odpusté grehi, grehi pa se ne morejo drugače odpustiti, kakor s tem, da se izlije v dušo posve-

čujoča milost, sledi iz tega, da nam zakrament svete pokore deli posvečujočo milost. Posvečujoča milost nas povzdigne iz stanu sužnosti k nadnaravni časti božjih otrok in dedičev nebes ter nas stori sposobne za dela, ki so zaslužna za nebesa. V stanu smrtnega greha pač more opravljati človek dobra dela, toda ona za nebesa niso zaslužna, so za nebesa mrtva. Posvečujoča milost pa, katero nam deli zakrament svete pokore, nas usposobi, da si moremo za nebesa kaj zaslužiti. Kolike cene je torej znova pridobljena posvečujoča milost! — Zakrament svete pokore nam deli pomnožitev posvečujoče milosti. Ako namreč tisti, ki prejme zakrament svete pokore, nima na vesti nobenega smrtnega greha, je torej v stanu posvečujoče milosti, se mu ona ne more šele podeliti znova, ker jo že ima, pač pa se mu pomnoži, tako da postane svetejši, pravičnejši, Bogu ljubši, kakor je bil poprej. — V zakramentu svete pokore vrhu tega zopet pridobimo milosti onih zakramentov, ki se morejo le enkrat prejeti, in katerih milostij ali nikoli nismo prejeli, — ako smo namreč tiste zakramente prejeli nevredno — ali pa smo jih izgubili s smrtnim grehom. S posvečujočo milostjo vred se nam vlijejo v dušo slednjič krščanske čednosti, katere so se nam vlile v dušo že pri svetem krstu, pa smo jih tudi izgubili s smrtnim grehom, n. pr. čednost vere, upanja, ljubezni i. t. d.

Zakrament svete pokore nam deli:

4. povrnitev zaslug za nebesa, katerih nas je oropal smrtni greh, in katere zopet oživé.

„Kar toča pridelkom, to so grehi padlim“, pravi sveti Ciprijan. Toča vzame kmetu poljske pridelke, smrtni greh nas oropa vseh zaslug za nebesa, katere smo si že pridobili s tem, da smo opravljali dobra dela v stanu posvečujoče milosti božje. „Če se pa pravični obrne od svoje pravice“, govori Gospod po preroku, „in počenja hudobijo po vseh gnusobah, katere je hudobni navajen delati, bo mar živel? Vsa njegova pravična dela, katera je storil, bodo pozabljena.“ (Eceh. 18, 24.) In zopet pravi Gospod po istem preroku: „Pravica ne bo r. šila pravičnega, kateri dan koli bo grešil“ (Eceh. 33, 12.) Ko bi torej kdo bil leta

in leta skoraj neprestano molil, kakor so delali nekateri svetniki, se postil leta in leta o suhem kruhu in vodi, kakor nekdanji puščavniki, ko bi kdo bil razdelil vse svoje premoženje revežem, se vadil v vseh čednostih svetih spoznavcev, opravljal vsa spokorna dela spokornikov, in vse to v stanu posvečujoče milosti, bi si pač nabral obilo zaslug za nebesa, toda v tistem hipu, ko stori le eden smrtni greh, je reven in usmiljenja vreden, in ubog, in slep, in nag“, (Skrivno razod. 3, 17.), ker so vsa njegova zaslužna dela umorjena za nebesa; smrtni greh jih je umoril. Kolika škoda! Božja pravičnost bi pač lahko kaznovala grešnika tako, da bi bile njegove poprejšnje zasluge izgubljene za vselej. Toda Bog, ki raje skazuje usmiljenje, kakor kaznuje, je ukrenil, da nam zakrament svete pokore povrne za nebesa izgubljene zasluge, katere zopet oživé. Ker se spokorniku povrnejo poprejšnje zasluge, ima tudi pričakovati zanje plačilo v nebesih. Kako usmiljen in dobrotljiv je pač Bog, ki se ne spominja naših grehov, katere nam je odpustil, akoravno znova grešimo, pa nam povrne zasluge za nebesa, katere smo s smrtnim grehom umorili, ako se spokorimo! „Usmiljen in milostljiv je Gospod, potrpežljiv in jako usmiljen. Ne srdi se vedno, in ne preti večno; ne stori nam po naših grehih, ne povrne nam po naših krivdah.“ (Ps. 102, 8–10).

Zakrament svete pokore nam deli:

5. posebne milosti za bogoljubno življenje.

Čeravno se komu grehi odpusté, mu vendar ostane še hudo nagnenje, ki ga vabi ob raznih prilikah v greh. „Vsak pa je skušan, kadar je od svojega poželenja vlečen in vabljen“, pravi sv. Jakob. (1, 14.) Tudi slabost volje še ostane v človeku po odpuščenem grehu, ki je toliko večja, kolikor večkrat je storil kak greh, tako da se le s težavo in nerad ustavlja hudemu nagnenju, pa tudi le s težavo opravlja dobra dela. Da bi pa vendar spokornik mogel bogoljubno živeti, pomaga mu Bog zopet v zakramentu svete pokore, ki mu podeli posebne milosti za bogoljubno življenje, n. pr. da se more ustavljati raznim skušnjavam in jih srčno premagovati, da more opravljaliti spokorna dela in zadoščevati za časne kazni, da more izvrševati storjene dobre sklepe in si pridobivati zaslug za nebesa, sploh, da more tako živeti, kakor se spodobi za otroka božjega.

Zakrament svete pokore nam deli:

6. mir vesti.

V pesmi: „Prave sreče dom“ pravi škof Slomšek o pravi sreči: „V čistem le srcu ona kraljuje, — Srce nedolžno razveseljuje, — Sreča prebiva v sredi srca; — V srcu poštem ti je doma“ Da, prava sreča prebiva v sredi srca. Srce je srečno, ako je mirno, mirno pa je, ako v njem ni pekoče vesti. Kaj je to vest? To se dá lažje občutiti, kakor popisati. Vest bi lahko imenovali notranji, božji glas, ki nam pravi: To je dobro, to stori; ono je hudo, je greh, onega nikar ne stori. Kdor posluša ta glas ter se ogiblje hudega in dela dobro, njega notranji glas hvali, ako pa ga ne posluša ter dela hudo in opušča dobro, ga notranji glas graja, mu očita njegov greh, ga kaznuje. Kadar človek greh stori, polasti se njegovega srca nemir, in zdi se mu, kakor bi ga nekaj peklo, grizlo. Huda, pekoča vest je nekaj strašnega. Ona je grešniku rabelj, ki ga zmirom davi; je krokar, ki noč in dan kljuje njegovo osrčje. Pred divjo zverjo more človek ubežati, ne pa pred nemirno vestjo. Naj gre, kamor hoče, povsod ga spremlja razdražena vest kakor senca njegovega telesa; ž njim se vseda k mizi, ž njim se vlega v postelj in ga muči s strašnimi sanjami, ž njim vstaja, ž njim gre na pot in po opravilih. Kralj David je tožil: „Tvoje pušice so se zabodle vame, in težko me je potlačila tvoja roka. Ni ga zdravja v mojem mesu; ni ga miru mojim kostem zaradi mojih grehov. Zakaj moje krivice so narasle črez mojo glavo, in kakor težko breme so me obtežile... Upognen sem in potlačen do kraja; ves dan pohajam žalovaje... Pobit sem in potlačen jako; rjovem od vzdihovanja svojega srca... Moje srce je preplašeno, zapustila me je moja moč.“ Zakaj je bil David tako pobit, potlačen in preplašen? Ker ga je pekla huda vest. „Zakaj svojo krivico spoznavam, in sem v skrbeh zaradi svojega greha.“ (Ps. 37.) Ako se ozre grešnik proti nebesom, pravi mu huda vest: Boga si razžalil, ti nisi več otrok božji, ne moreš priti v nebesa. Vidi grešnik kakega pobožnega kristijana, pravi mu notranji glas: Kako drugačen si ti! Vidi kakega grešnika, oglasi se zopet: Uprav tak si ti! Ako ga kdo hvali, vpraša vest: Ali zaslužiš to hvalo? Ljudje te le hvalijo, ker te ne poznajo. „Hudobni nimajo miru“, pravi Gospod po preroku

Izaiju (48, 22.) in: „Hudobni pa so, kakor šumeče morje, ki ne more pokojno biti.“ (Iz. 57, 20.) Sv. Avguštin pa pravi: „Med vsemi mukami človeškega življenja je ni večje kakor zavest krivice“, in pesnik S. Gregorčič veli: „Najhujša je vseh bolečin — Kesanje, krivice spomin.“ Marsikateri, ki ga je vest hudo pekla, si je že življenje končal, kakor izdajavec Judež, ali pa je obupal, kakor bratomorivec Kajn. Pekoče vesti, ki je nekaj tako strašnega, reši človeka zakrament svete pokore; v njem dobi grešnik zopet mir, katerega mu ves svet dati ne more. O kako lahko je človeku pri srcu, ki se je iznebil velikih grehov in ž njimi vred pekoče vesti! Kar veselja bi včasi poskočil.

Z v r š e t e k.

Krščanski poslušavci! Ako bi kak posvetni kralj postavil take sodnike, kateri bi imeli oblast vsakega hudodelnika, celó take, ki so zaslužili smrt, pomilostiti, in ko bi bili v ječi, izpustiti, jim vrniti premoženje, katero so vsled svojih hudobij izgubili, jih napraviti celó kraljeve prijatelje, o kako bi vsak hitel k takemu sodniku, da bi ušel časni kazni. Glejte, dragi kristijani! Jezus Kristus, kralj vseh kraljev, je postavil v svojem kraljestvu na zemlji, v sveti cerkvi, take sodnike in jim dal oblast, v zakramentu svete pokore grešnikom, ki so zaslužili večno smrt, odpuščati njih krivde in kazni, katere so zaslužili, jim vrniti posvečujočo milost ter jih tako napraviti otroke božje in dediče nebes, jim vrniti premoženje, zasluge za nebesa, katerih jih je oropal smrtni greh, jim podeljevati posebne milosti za bogoljubno življenje, jim vračati srčni mir. Zaraditega vas opominjam, da se poslužujete radi tega pripomočka, da se rešite grešnih vezij, da se rešite večne pogube in si pridobite pravico do svetih nebes. Amen.

146. Krščanski nauk.

Znana vam je prelepa prilika Jezusova o izgubljenem sinu. Dasiravno se mu je v hiši očetovi dobro godilo, zdelo se mu je vender njegovo življenje nadležno, ker ni smel živeti, kakor se je njemu ljubilo, ampak po volji svojega

očeta. Da bi se odtegnil poveljem očetovim in živel po svoji volji, je rekel očetu nekega dne: „Oče! daj mi del blaga, kateri mene zadene.“ Oče je izpolnil njegovo željo. „In malo dnij poznej je mlajši sin vse pobral ter se napotil v daljno deželo, in je tam napravil svoje premoženje z razuzdanim življenjem. Potem pa, ko je bil vse napravil, je vstala velika lakota v tisti deželi, in on je začel trpeti pomanjkanje. In je šel in se pridružil nekemu meščanu tiste dežele. In ta ga je poslal na svojo pristavo svinje past. In je želel napolniti svoj trebuh z luščinami, katere so svinje jedle; in nihče mu jih ni dal.“ (Luk. 15, 11—17.) Vsak grešnik je podoben izgubljenemu sinu. Nadležno se mu zdi, služiti nebeškemu Očetu izpolnjeva je njegove zapovedi, in zdi se mu, da bo srečnejši, ako bo živel po svoji nebrzdani volji. Nehvaležno zapusti svojega nebeškega Očeta in začne živeti po svoji volji prelamljaje zapovedi božje. S tem pa zapravi vse svoje premoženje, namreč posvečujočo milost božjo in vsa zaslužna dela, ki si jih je že pridobil, in pravico do nebes. Namestu Bogu, svojemu Očetu, služiti začne hudobnemu duhu, postane njegov suženj in suženj svojih grehov; to so svinje, katere mora pasti: Izgubljeni sin „je šel sam v se“. Naslonjen na svojo pastirsko palico, v raztrgani obleki, začel je pre-mišljevati svoj žalostni stan. Tako premišljeva je se je spomnil, kako srečen je bil, ko je še služil svojemu očetu, ko je imel vsega dovolj, zdaj pa nima nič jesti, nič obleči in svinje mora pasti. Spoznal je, kako grdo je ravnal, da je svojega dobrega očeta tako nehvaležno zapustil, da je tako razuzdano živel in vse napravil. Zdaj je rekel: „Koliko najemnikov v hiši mojega očeta ima obilo kruha, jaz pa tukaj lakote poginjam! Vzdignil se bom ter pojdem k svojemu očetu in mu porečem: Oče, grešil sem zoper nebesa in zoper tebe! Več nisem vreden tvoj sin imenovan biti, stori me, kakor enega svojih najemnikov. In se je vzdignil in prišel k svojemu očetu. Ko je pa še daleč bil, ga je zagledal njegov oče, in se mu je milo storilo; in je pritekel in se ga oklenil okoli vratu, in ga poljubil. In sin mu je rekel: Oče! grešil sem zoper nebesa in zoper tebe; več nisem vreden tvoj sin imenovan biti.“ (Luk. 15, 17—21.) Kar je storil izgubljeni sin, to mora storiti tudi grešnik. Zapustiti mora službo hudobnega duha in se vrniti po pravi pokori v službo nebeškega Očeta; in da mu bode to mogoče, mora storiti vse, kar je potrebno, da vredno prejme zakrament svete pokore.

639. *Koliko rečij je potrebnih, da vredno prejmemo zakrament svete pokore?*

Da vredno prejmemo zakrament svete pokore, je potrebnih pet rečij:

1. izpraševanje vesti,
2. kes ali obžalovanje,
3. trdni sklep,
4. spoved,
5. zadoščevanje.

Ko se je izgubljenemu sinu hudo godilo, in niti z otrobi ni mogel nasititi svojega lačnega želodca, „je šel sam v se“, to se pravi, začel je premišljevati svoj žalostni položaj, katerega si je nakopal s svojo nehvaležnostjo in s svojim razuzdanim življenjem. Ravnotako mora tudi grešnik „sam v se iti“, premišljevati svoj žalostni dušni stan, katerega so povzročili grehi, premišljevati vse svoje dejanje in nehanje in njegove hude nasledke, kakor opominja Gospod po preroku: „Vzemite si k srcu svoja pota.“ (Hag. 1, 5.) Premišljevati, preiskovati svoj dušni stan, se pravi izpraševati vest. Izpraševanje vesti je prva med tistimi rečmi, ki so potrebne k zakramentu svete pokore, zakaj ono je podlaga resničnega kesa in natančne spovedi. — Izgubljeni sin je rekel, ko je premislil svojo revo: „Koliko najemnikov v hiši mojega očeta ima obilo kruha, jaz pa tukaj lakote poginjam!“ V teh besedah se nam razodeva njegova notranja žalost in stud zaradi njegove nehvaležnosti in zaradi pregrešnega življenja, to je kes ali obžalovanje. Tako se mora grešnik kesati svojih grehov ali jih obžalovati. — Izgubljeni sin je dalje govoril: „Vzdignil se bom ter pojdem k svojemu očetu in mu porečem: Oče! grešil sem zoper nebesa in zoper tebe! Več nisem vreden, tvoj sin imenovan biti, stori me kakor enega svojih najemnikov“. Tukaj nam pové izgubljeni sin, da hoče zapustiti tujo službo, se vrniti k svojemu očetu, ga prositi odpuščenja, in mu zanaprej služiti ne kot sin, ampak kot najemnik. To je bil trdni sklep, katerega mora imeti tudi tisti, ki hoče vredno prejeti zakrament svete pokore. — Ko je prišel izgubljeni sin k svojemu očetu, je rekel: „Oče! grešil sem zoper nebesa in zoper tebe; več nisem vreden

tvoj sin imenovan biti.“ S temi besedami odkritosrčno spozna svoj greh, ne da bi ga olepševal ali opravičeval, ali on se spové. Tudi grešnik se mora spovedati svojih grehov namestniku božjemu, ako hoče dobiti odpuščenje. — Izgubljeni sin je hotel biti v hiši svojega očeta ne kakor sin, ampak kakor najemnik, ki ne uživa tiste časti, se ne udeležuje tistih dobrot, kakor sin, da bi se spokoril, zadostil za svoje grehe. Ravnotako mora grešnik biti pripravljen zadoščevati za svoje grehe.

640. Kaj moramo storiti, da prav opravimo, kar je potrebno k sakramentu svete pokore?

Da prav opravimo, kar je potrebno k sakramentu svete pokore, moramo najprej klicati svetega Duha na pomoč in moliti: „Pridi sveti Duh, razsvetli mi um, da prav spoznam svoje grehe; nagni mi voljo, da se jih resnično kesam, odkritosrčno spovem, zanje zadostujem in se resno poboljšam,

„Pokora je lestva, ki sega do nebes; stopnje te lestve so: izpraševanje vesti, kes, trdni sklep in zadoščevanje; ona se prične na zemlji in se konča v nebesih“, pravi sv. Bonaventura. Vsak grešnik mora po tej lestvi iti v nebesa. Toda ubogi grešnik, oropan milosti božje, je nezmožen kakor majhen otrok. On se pač more sam zaplesti v grešne vezi, toda rešiti se teh vezij in se spraviti z Bogom, ne more sam, ampak le s pomočjo božje milosti. Srce človekovo je v Gospodovi roki, on je obrača, kakor hoče. Bog more hipoma razsvetliti naš um, da spoznamo vkljub svoji pozabljenosti in samoljubju, ki nam prikriva naše grehe, kolikokrat in kako hudo smo grešili; on more nagniti našo voljo, da se svojih grehov resnično kesamo, odkritosrčno spovemo, zanje zadostujemo in se resno poboljšamo. „Zares ti, Gospod, si moja luč; in ti, Gospod, razsvetljuješ mojo temo“, molil je kralj David (Ps. 17, 29.) in opominjal tudi druge: „Približajte se mu (Gospodu), in boste razsvetljeni.“ (Ps. 33, 6.) Tudi mi moramo, ako se hočemo resnično spokoriti, ali

opraviti vse, kar je potrebno k zakramentu svete pokore, najprej klicati svetega Duha na pomoč in moliti: „Pridi, sveti Duh, razsvetli mi um, da prav spoznam svoje grehe; nagni mi voljo, da se jih resnično kesam, odkritosrčno spovem, zanje zadostujem in se resno poboljšam.“

Navadite se, da boste vsikdar, predno prejmete zakrament svete pokore, prosili pomoči svetega Duha, zakaj pravo pokoro delati ne more človek iz lastne moči, ker je to opravilo nadnaravno, ki presega naše moči, ampak le s pomočjo nadnaravne milosti božje, ki jo podeljuje sveti Duh.

Ker je pet rečij potreba, da vredno prejmemo zakrament svete pokore, in bi bil zakrament svete pokore neveljaven ali vsaj nepopoln, ko bi katera teh rečij manjkala, je tudi treba, da se natančno podučimo o vsaki reči posebej.

a) Izpraševanje vesti.

Izpraševanje vesti je prva med tistimi rečmi, ki so potrebne k zakramentu svete pokore; zakaj kdor hoče svoje grehe obžalovati, kakor je treba, kdor hoče svoje življenje poboljšati, odkritosrčno spovedati se in zadoščevati, mora vendar poprej vedeti, kaj naj obžaluje, kaj naj sklene, česa naj se obtoži in za kaj naj zadoščuje. To pa more izvedeti le tedaj, če izprašuje svojo vest. Mnogokrat prejemajo ljudje zakrament svete pokore nevredno, ker si ne izprašujejo prav svoje vesti.

641. Kaj se pravi vest izpraševati?

Vest izpraševati se pravi, resno premišljevati, kaj smo grešili v kakem določenem času.

Vest je neko zavedanje, s katerim spoznavamo, ali je kaj dovoljeno ali prepovedano, ali se ujema z nravnim zakonom ali ne. Vest se javlja pred vsakim dejanjem in nam pové, ali je dovoljeno, ali ne; ona se javlja med delovanjem in nam spričuje, naznanja, ali prav ravnamo ali ne; ona se javlja po delovanju in nam pové, ali smo ravnali prav ali napačno. Ako smo prav ravnali, odobrava naše ravnanje, je hvali, ako pa smo napačno ravnali, je graja, nas toži. Tako spremlja vest vse naše prostovoljne misli in želje, besede in

dela ali opuščanja. Ona je postavodajavka, priča, sodnica in plačnica vsega našega dejanja in nehanja. Ker nam Bog po naši vesti razodeva svojo voljo, imenujejo mnogi svetniki vest „glas božji“. „Vest“, piše sv. Tomaž Akvinski, „je glas božji, kateri se razodeva kot postavodajavec in sodnik.“ Človek ima lahko tanko (rahločutno) vest, katera ga svari že pred najmanjšimi grehi, ali pa topo (gluho), katera ga svari komaj pred največjimi grehi. Tanko vest so imeli svetniki, ki so se bali žaliti Boga tudi z najmanjšim grehom, topo vest imajo dostikrat posvetnjaki, ki se dostikrat ne bojijo žaliti Boga z grehi, ki so očitno smrtni.

Vest izpraševati se pravi premišljevat, kaj smo grešili v kakem določenem času, ali z drugimi besedami, vprašati notranji glas, katerega je Bog položil v naše srce, kaj nam ima očitati hudega, zaradi česar nas ima tožiti, grajati. Sveti Bernard pravi: „Vest je takorekoč prižgana sveča, katero je postavil Gospod v sredo našega srca, da nam razsvetli vse, kar je ondi.“ (Serm. 52.) Da se vest prav izpraša, je treba resnega premišljevanja, to se pravi, moramo se truditi, dalje časa preudarjati, preiskovati, kaj nam ima vest očitati hudega. Tako je ravnal kralj David, ki je rekel: „Premišljeval sem nekdanje dni, in davna leta sem imel v spominu. In preudarjal sem ponoči v svojem srcu, in premišljeval in preiskoval svojega duha.“ (Ps. 76, 5, 6.) Kdor samo površno, mimogrede preiskuje svoje grehe, ne premišljuje resno, kaj je grešil, ne izprašuje prav svoje vesti.

Kateri je tisti določen čas, za kateri si moramo izpraševati vest, izvedeli bomo v nastopnem odgovoru.

642. Za kateri čas si moramo izpraševati vest?

Vest si moramo izpraševati:

1. pri prvi spovedi za ves čas, odkar smo začeli spoznavati grehe.

Pri spovedi se je treba obtožiti vsaj vseh smrtnih grehov, ki jih je kdo storil po svetem krstu, pa mu še niso odpuščeni. Kdor torej prejme prvokrat zakrament svete pokore, naj resno premišljuje, kaj je grešil od tistega časa, ko je začel spoznavati greh. Greh pa začne človek spoznavati, ko se

začne zavedati pameti in razločevati dobro in hudo, to je nekako s sedmim letom, ali morebiti nekoliko poprej ali tudi pozneje. Iz tega sledi, da je treba pri prvi spovedi preiskovati vse grehe, ki jih je kdo storil, odkar se je začel zavedati pameti. Izpraševanje vesti pri prvi spovedi je zeló imenitno opravilo, zakaj od tega, kako si je kdo pri prvi spovedi izprašal svojo vest, je odvisno, kako bo opravljal tudi svoje poznejše spovedi. Kdor si že pri prvi spovedi z resnim premišljevanjem svojega dušnega stanu prizadeva, očistiti si svojo vest, si bode tudi pozneje za to resno prizadeval; kdor pa vsled površnega izpraševanja vesti prvo spoved slabo opravi, se bo navadil površnosti in bo tudi pri navadnih spovedih ravnal kakor pri prvi ter se slabo spovedaval. Zaraditega se mora navaditi že otrok, ki še morda nikoli ni prav premišljeval svojega dušnega stanu, da skrbno preiskuje pred prvo spovedjo vse kotiche svojega srca, da ne bode prezrl kakega nevarnega greha.

Vest si moramo izpraševati:

2. pri navadnih spovedih za čas po zadnji dobro opravljeni spovedi.

Navadne spovedi imenujemo tiste, ki jih opravlja človek po prvi spovedi vsaj enkrat, kakor je dolžnost vsakega kristijana, ali pa tudi večkrat v letu, kakor sveta cerkev silno želi. Kdor je prvo spoved in vse sledeče dobro opravil, mora si pri navadnih spovedih izpraševati vest za čas po zadnji spovedi, torej, če je bil pri spovedi v adventnem času, si mora pri velikonočni spovedi izprašati vest za čas od adventne spovedi. Kdor pa je eno ali več spovedi nevredno opravil, na primer, ker je iz strahu, iz napačne sramežljivosti ali zaradi velike nemarnosti pri izpraševanju vesti zamolčal kak smrtni greh, ali ker ni imel pravega kesa nad storjenimi grehi, ne resnične volje, svoje življenje poboljšati, ali ker pri spovedi ni imel volje opraviti naložene pokore, mora premisliti, kdaj se je zadnjič dobro spovedal, in potem mora izpraševati vest za čas po zadnji dobro opravljeni spovedi. Ko bi torej kdo med eno in drugo veliko-nočno spovedjo opravil vmes eno ali več spovedi nevredno, bi moral premišljeovati, kaj je grešil med prvo in drugo veliko-nočno spovedjo.

Vest si moramo izpraševati:

3. pri spovedih za daljši čas za ves tisti čas.

Spovedi za daljši čas so tiste, pri katerih se ponové vse ali nekatere prejšnjih spovedij, imenujejo se tudi dolge ali vesoljne spovedi. Pri takih spovedih se mora izpraševati vest za ves tisti čas, za kateri se spovedi ponové, torej če se ponové vse prejšnje spovedi, je treba izpraševati vest za ves čas, odkar smo začeli spoznavati greh, kakor pri prvi spovedi, če se pa ponové samo nekatere spovedi, se izprašuje vest za čas po zadnji dobro opravljeni spovedi, katere ne nameravamo več ponoviti. „Vpričo tebe“, rekel je prerok Izaija Gospodu, „bom premišljeval vsa svoja leta v bridkosti svoje duše“. (Iz. 38, 15.) Tako naj stori tudi grešnik, ki namerava opraviti dolgo spoved.

643. *Kako si izprašujemo vest?*

Vest si izprašujemo tako-le:

1. premislimo, kdaj smo se zadnjič dobro spovedali, in ali smo opravili naloženo pokoro.

Hočeš, krščanski poslušavec, dobro izpraševati svojo vest in si v natančni in odkritosrčni spovedi očistiti svojo dušo, poišči si za tako imenitno opravilo primeren kraj. Med šumom sveta, zapleten v posvetne skrbi, ne boš mogel natančno spoznati svojega dušnega stanu. Da ti bo to mogoče, odvrni svoje misli od vsega posvetnega, otrese se posvetnih skrbij ter pojdi v cerkev ali na kak drug samotni kraj, kjer te ne bode moglo ničesar motiti v resnem premišljevanju. Tudi ne odlašaj z izpraševanjem vesti do zadnjega trenutka pred spovedjo, ampak začni izpraševati svojo vest že nekoliko dni poprej ali vsaj na predvečer svete spovedi. Ko si si poiskal za izpraševanje vesti primeren kraj, ne zanašaj se le na samega sebe, ker je izpraševanje vesti težavno opravilo, katerega ne moreš sam prav izvršiti. Sv. pismo pravi: „Vsak dober dar in vsako popolno darilo je od zgoraj in prihaja od Očeta svetlobe.“ (Jak. 1, 17.) Da si zagotoviš božjo pomoč, prosi najpoprej v goreči molitvi svetega Duha,

da te razsvetli in ti dá spoznati, kaj si grešil. Sv. Terezija je pred izpraševanjem vesti vsikdar pokleknila in molila: „Sveti Duh! Tukaj ležim v ponižnosti in prosim tvojega razsvetljenja, da vkljub svojemu samoljubju spoznam, kolikokrat sem prelomila zapovedi svojega Boga.“ Enako so delali tudi drugi svetniki. Posnemaj jih!

Poklicavši na pomoč svetega Duha, premisli pred vsem, kdaj si se zadnjič dobro spovedal. Zakaj? Zato, ker se morajo spovedi, ki so bile morda nevredne, ponoviti; ponoviti pa se morejo le tedaj, če se izprašuje vest za čas, ki je potekel po zadnji dobro opravljeni spovedi. Zaraditega naj se grešnik vpraša: Kakšna je bila moja zadnja spoved? Kakšna predzadnja? Ali sem opravil vestno vse, kar je potrebno k zakramentu svete pokore? Ali sem zamolčal kak smrtni greh? Ali sem se takrat resnično kesal svojih grehov in sklenil, da jih več ne storim? Ali sem v smrtnem grehu prejel sveto obhajilo? in ali se je to zgodilo tudi o veliko-nočnem času? Tako naj se vprašujejo zlasti taki, ki so živeli bolj lahkomišljeno, se nahajali v raznih grešnih priložnostih, bili zelo zapleteni v posvetna opravila, ker se pri takih kaj lahko zgodi, da ne opravijo vsega prav, kar je potrebno k zakramentu svete pokore. Bogaboječim osebam, ki večkrat prejemajo svete zakramente, se ni treba tako natančno izpraševati. Premisliti je tudi treba, ali smo natančno opravili naloženo pokoro, in ali smo po svojih močeh popravili škodo, ki smo jo bili morda bližnjemu storili. To se mora zgoditi zaraditega, ker tisti, ki po lastni krivdi ne opravi naložene pokore in ne popravi storjene škode, greši in se mora tega pri spovedi obtožiti.

2. Premislimo deset božjih in pet cerkvenih zapovedij in tudi sedem poglavitnih grehov ter se vprašajmo, ali smo grešili v mislih in željah, v besedah in dejanju ali pa z opuščanjem.

Različni ljudje različno izprašujejo svojo vest. Nekateri preiskujejo vsak dan svojega življenja in skušajo spomniti se, kaj so ta ali oni dan mislili, želeli, govorili, delali, opuščali; kje so bili, s kom so občevali. Drugi premišlujejo, kako so grešili zoper Boga, zoper same sebe in bližnjega. Se tretji

preiskujejo, kako so se pregrešili zoper vero, upanje in ljubezen. Najboljši način izpraševati svojo vest je pač ta, ki ga ima katekizem. Desetere božje in petere cerkvene zapovedi so pravilo našega življenja, one nam zapovedujejo, kaj nam je storiti, česa se nam je ogibati, da je naše življenje po volji božji. Vsak poglavitni greh je vir ali glava mnogih drugih grehov. Najbolje torej izprašujemo vest, če premislimo po vrsti deset božjih in pet cerkvenih zapovedij in tudi sedem poglavitnih grehov ter se vprašamo najpoprej, ali smo grešili v mislih, na primer, ali smo imeli nečiste, nevoščljive, maščevalne misli. Ni vsaka hudobna misel, ki se nam vzbudi, pregrešna, toda če se kdo prostovoljno vda takim mislim in se radovoljno mudi v njih, so pregrešne, dostikrat smrtno pregrešne. Sv. pismo pravi: „Hudobne misli so Gospodu gnusoba“, (Preg. 15, 26.) in: „Hudobne misli ločijo od Boga.“ (Modr. 1, 3.) — Ko smo preudarili, ali smo grešili v mislih, vprašajmo se, ali smo grešili v željah. V željah greši, kdor prostovoljno želi kaj pregrešnega, na primer, kdor želi kaj grešnega videti, slišati, storiti ali kaj zapovedanega opustiti. — Dalje premislimo, ali smo grešili v besedah, na primer, s protiverskim govorjenjem, s kletvijo, z nesramnimi pogovori, z lažjo, z obrekovanjem in opravljanjem. Da se človek resnično pregreši z besedami, pové nam Kristus sam, ki pravi: „Povem vam, da za vsako prazno besedo, katero bodo ljudje govorili, bodo odgovor dajali sodnji dan.“ (Mat. 12, 36.) — Vprašati se moramo, ali smo grešili v dejanju, na primer, z onečiščenjem nedelj in praznikov, z nečistostjo, tatvino, s prelomljenjem postne zapovedi itd. — Vprašati pa se tudi moramo, ali smo grešili z opuščanjem tega, kar smo bili dolžni storiti, na primer, z zanemarjanjem molitve, službe božje, svetih zakramentev itd.

3. Premislimo, ali smo krivi tujih grehov, in ali smo izpolnjevali dolžnosti svojega stanu.

Tuji grehi se imenujejo tisti, ki jih storé sicer drugi, katerih pa smo sokrivi tudi mi. Kdor je sokriv kakega tujega greha bodisi na kakršenkoli način, za tistega ni dovolj, da se vpraša, katere grehe je sam storil, ampak vprašati se tudi mora, katere grehe je zakrivil pri drugih. Kralj David je prosil Gospoda: „Od mojih skritih grehov očisti

me, in s tujimi prizanesi svojemu hlapcu.“ (Ps. 18, 13.) Kakor je kralj David prosil Gospoda, da bi mu prizanesel zavoljo tujih grehov, tako mora tudi grešnik zaradi tujih grehov prositi Boga odpuščenja. Da mu bode pa to mogoče, se mora poprej vprašati, katere tuje grehe je zakrivil.

O cesarju Karolu V. se pripoveduje, da se je nekdanj spovedoval pobožnemu redovniku. Ko je naštel svoje osebne grehe, reče mu spovednik: Grehov Karolovih ste se spovedali, zdaj pa se blagovolijte še spovedati grehov cesarjevih. Vsak človek pripada h kakemu posebnemu stanu; nekateri k zakonskemu, drugi k duhovskemu, tretji k učiteljskemu, četrti k vojaškemu, peti k delavskemu itd. Vsak stan ima svoje posebne dolžnosti. Drugačne dolžnosti imajo zakonski, drugačne duhovniki, drugačne učitelji, vojaki, posli, otroci. Tiste dolžnosti, katere vsakemu naklada njegov stan, se imenujejo *stanovske dolžnosti*. Kdor vedoma in prostovoljno ne izpolnjuje prav svojih stanovskih dolžnostij, se pregreši, in zaraditega mora pri izpraševanju vesti tudi premišljevali, kako je izpolnjeval svoje stanovske dolžnosti. Stariši naj premišlujejo, kako so izrejali svoje otroke, otroci, ali so skazovali starišem spoštovanje, ljubezen in pokorščino; gospodarji naj premišlujejo, kako so ravnali s svojimi posli, posli pa, kako so se vedli do svojih gospodarjev; duhovnik, učitelj, vojak, sploh vsakdo mora se vprašati, ali je dolžnosti svojega stanu prav izvrševal.

Z v r š e t e k.

Prva in najimenitnejša skrb našega življenja mora biti skrb za neumrjočo dušo. „Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi“. (Mat. 16, 26.) Z vsakim grehom se napravi duši škoda, ker se ž njim hudo rani ali celó umori. Da se duša reši za nebesa, da se obudi k novemu duhovnemu življenju, treba je iz nje odpraviti greh po odkritosrčni spovedi. Ker pa to ni mogoče brez vestnega izpraševanja vesti, bodi naša skrb, da si bomo vest dobro izpraševali, kakor zasluži skrb za neumrjočo dušo. Ako si bomo vest skrbno izpraševali pred vsako spovedjo, jo bomo tudi lahko očistili, in ako bomo očistili dušo grehov, jo bomo tudi rešili za nebesa. Amen.

147. Krščanski nauk.

Po preroku Ecehijelu govori Gospod: „Če pa rečem hudobnemu: Umrl boš, umrl; in pokoro dela za svoj greh, ter prav in pravično ravna, ... bo gotovo živel in ne bo umrl. Vsi njegovi grehi, s katerimi se je bil pregrešil, mu ne bodo prišteti.“ (Eceh. 33, 14—16.) Da pa grešnik dela pravo pokoro, mu je potrebnih pet rečij, namreč izpraševanje vesti, kes ali obžalovanje, trdni sklep, spoved in zadoščevanje. Izpraševanje vesti je podlaga drugim štirim rečem, ki so potrebne k zakramentu svete pokore. Da si vest prav izprašujemo, premislimo, kdaj smo se zadnjič dobro spovedali, in ali smo opravili naloženo pokoro; premislimo deset božjih in pet cerkvenih zapovedij in tudi sedem pglavitnih grehov ter se vprašajmo, ali smo grešili v mislih in željah, v besedah in dejanju ali pa z opuščanjem; premislimo, ali smo krivi tujih grehov, in ali smo izpolnjevali dolžnosti svojega stanu. Pri smrtnih grehih pa se moramo o nekaterih rečeh še posebno izpraševati.

644. O čem se moramo pri smrtnih grehih posebno izpraševati?

Pri smrtnih grehih se moramo posebno izpraševati:

1. o njihovem številu.

Kdor hoče doseči odpuščenje svojih grehov, se jih mora natančno spovedati, to se pravi, razodeti mora vsaj vse smrtne grehe, zakaj z vsakim smrtnim grehom se Bog zelo hudo žali. Da bo pa mogel grešnik razodeti spovedniku vsaj vse smrtne grehe, ni dovolj, da se izprašuje samo o različnih grehih, katere je morda storil, na primer, da je opuščal ob nedeljah in zapovedanih praznikih brez opravičenega vzroka službo božjo, ali da je hudo žalil svoje stariše, ali da se je močno upijal itd., ampak izpraševati se tudi mora, ali je eden in isti smrtni greh večkrat storil, na primer, ali je večkrat opustil službo božjo, ali se je večkrat pregrešil zoper sv. čistost, z drugimi besedami, izpra-

ševati se mora o številu vsakega smrtnega greha posebej, da bo mogel pri spovedi razodeti, kolikokrat ga je storil. To zahteva naravnost sveti tridentinski cerkveni zbor.

Malih grehov se nismo dolžni spovedati, ker se nam lahko tudi drugače odpusté, zaraditega tudi nismo dolžni izpraševati se o njihovem številu. Ker pa je zeló koristno in dobro, da se spovemo tudi malih grehov, je tudi zeló koristno in dobro, da se izprašujemo o njihovem številu, zlasti, če se nam je spovedati samo malih grehov, da bo naša spoved toliko bolj natančna.

Pri smrtnih grehih se moramo posebno izpraševati:

2. vsaj o tistih okoliščinah, ki spreminjajo njihovo vrsto, ali ki iz sicer malega greha naredé smrtni greh.

Okoliščine greha imenujemo vse to, kar je takorekoč okoli greha, razmere, v katerih se nahaja grešnik, podrobnosti, ki so z grehom v zvezi. Take okoliščine greha so n. pr. kraj, kjer se greh stori, čas, kedaj se stori, osebe, pred katerimi in s katerimi se stori, način, kako se stori. Okoliščine greha so take, ki spreminjajo njihovo vrsto, ali pa take, ki iz sicer malega greha naredé smrtni greh.

Grehi, ki imajo neka skupna znamenja, ki imajo nekaj podobnega med seboj, spadajo v eno vrsto. Različni grehi zoper peto božjo zapoved imajo nekatera skupna znamenja, spadajo torej v eno vrsto, ravnotako imajo različni grehi zoper šesto božjo zapoved nekaj podobnega med seboj, spadajo torej v drugačno vrsto grehov, in tako je pri različnih grehih vsake božje ali cerkvene zapovedi. Neko skupno znamenje imajo sedmeri poglobitni grehi, tako tudi šest grehov zoper svetega Duha, štirje vnebovpijoči grehi, devet tujih grehov, zato tvorijo ti grehi posebne vrste. Nekateri grehi pa so taki, da spadajo lahko obenem v različne vrste grehov, in to povzročujejo okoliščine greha, ki storé, da je kak smrtni greh zoper eno zapoved obenem prelomljenje še kake druge zapovedi. Nekateri vzgledi vam bodo to bolje pojasnili. Ako kdo koga pretepe, se pregreši zoper peto božjo zapoved, ako pa pretepe svoje lastne roditelje, prelomi obenem tudi četrto božjo zapoved; zakaj ta okoliščina, da so oni, katere je pretepel, njegovi roditelji, spremenila je vrsto greha. Ako kdo nespodobno govori, prelomi šesto

božjo zapoved, ker žali čistost, ako pa s takim govorjenjem tudi koga pohujša, prelomi obenem peto božjo zapoved, ki prepoveduje pohujševanje. Ako greši kdo z osebo samskega stanu zoper sveto čistost, prelomi šesto božjo zapoved, ako pa to stori z zakonsko osebo, stori tudi velik greh krivice, ako stori kaj takega s sorodno osebo v prvem ali drugem kolenu, je kriv tudi krvoskrunstva, ako to stori z Bogu posvečeno osebo, stori obenem božji rop. Kdor skrivaj kaj vzame, se pregreši zoper sedmo božjo zapoved kdor pa skrivaj kaj vzame cerkvi, greši tudi zoper prvo božjo zapoved, ker onečasti Bogu posvečeno reč. Takih vzgledov bi vam lahko še mnogo naštel, toda že iz navedenih ste mogli spoznati, kako nekatere okoliščine spreminjajo vrsto grehov. Ker je treba take okoliščine pri spovedi razodeti, se je treba o njih seveda tudi posebej izpraševati.

Izpraševati pa se je treba tudi o tistih okoliščinah, ki iz sicer malega greha naredé smrtni greh. Tudi to boste najlažje razumeli, če vam povem nekatere vzglede. Če se kdo nekoliko upijani, stori mali greh, če se pa upijani toliko, da pamet izgubi, se smrtno pregreši. Ako bi kdo bogatinu ukradel kaj malega, storil bi samo odpustljivi greh, če bi pa isto ukradel revežu, bi storil lahko veliki greh. Če bi kdo ukradel neznatno orodje, bi bil to sam na sebi odpustljivi greh; a če bi s tako tatvino zakrivil, da bi kak reven rokodelec en dan ničesar ne zaslužil, ker mu manjka onega potrebnega orodja, bi bila tista tatvina smrtno pregrešna. Laž je navadno samo mali greh, toda če bi kdo previdel, da bo iz nje izvirala njegovemu bližnjemu velika škoda, bi ta okoliščina iz sicer malega greha naredila smrtni greh. Iz tega sprevidite, kako potrebno je izpraševati se tudi o okoliščinah grehov.

645. Kako se spomnimo pri izpraševanju vesti števila grehov?

Pri izpraševanju vesti se spomnimo števila grehov, če premišljujemo, smo li grešili vsak dan, vsak teden, ali vsak mesec, in kolikrat na dan, na teden, na mesec.

Ako je kdo kak greh le malokedaj storil, se bo lahko spomnil, ako že ne popolnoma natančnega, vsaj približnega

števila, zlasti če ni predolgo odlagal spovedi. Ako pa je greh velikokrat storil, je pač težje spomniti se njegovega števila. Najlažje se ga spomnimo, če premišljujemo, smo li grešili vsak dan, vsak teden ali vsak mesec. Če smo spoznali, da smo storili greh vsak dan, premišljujemo, smo ga li storili enkrat, dvakrat, trikrat itd. Če spoznamo, da greha nismo storili sicer vsak dan, pač pa vsak teden, vprašajmo se, kolikokrat na teden. Če smo spoznali, da greha nismo storili vsak teden, pač pa vsak mesec, vprašajmo se še, kolikokrat smo ga storili na mesec. Tako nam bo mogoče poizvedeti vsaj približnje število grehov. Pri smrtnih grehih je to neobhodno potrebno, pri malih zeló koristno in dobro.

646. Kolike skrbnosti je treba pri izpraševanju vesti?

Pri izpraševanju vesti je treba velike skrbnosti, kakor pri vsakem imenitnem opravilu; ne smemo biti površni in lahkomiselni, pa tudi ne prebojazljivi.

Kdor ima izvršiti kako imenitno opravilo, prizadeva si z vso skrbnostjo, da bi je izvršil kolikor mogoče dobro. Vsa posvetna opravila, ki se ljudem zdé imenitna, vender niso tako imenitna, kakor izpraševanje vesti. Od tega, kako človek izprašuje svojo vest, je odvisna vrednost njegovih spovedij, od viednosti ali nevrednosti njegovih spovedij pa je odvisna njegova večna sreča ali večna nesreča. Ako se tedaj ljudje mnogo trudijo, da bi dosegli kako časno srečo, se gotovo morajo truditi še bolj, da dosežejo večno srečo. Ker pa jim k temu pripomaga dobra spoved, k dobri spovedi pa vestno izpraševanje vesti, sledi iz tega, da je pri izpraševanju vesti treba velike skrbnosti, kakor pri vsakem imenitnem opravilu.

Da bomo skrbno izprašali svojo vest, ne smemo biti površni, to se pravi, ne smemo se zadovoljiti s tem, kar nam ravno brez vsega truda in prizadevanja v naglici pride na misel in potem s tem hiteti k spovednici, ampak moramo se dalje časa in resno truditi, da preiščemo vse kote svojega srca. Sv. Avguštin pravi: „Pretresi enkrat svojo vest; ne preiskuj polahkoma samo površja, pojdi v se, predri v notranj-

ščino svojega srca, skrbno vse preišči.“ (Sermo 348 de temp.) Sv. Kasijan pa piše: „Vse skrivne kote svojega srca moramo pridno preiskavati in z največjo skrbnostjo paziti na sledove grehov.“ (Coll. 1. c. 42.) Kdor pa si ne vzame časa, kdor se ne trudi resno, se ne bode mogel spomniti vseh svojih grehov. Kdo si more v par trenutkih poklicati v spomin raznovrstne grešne misli, želje, besede, dejanja in opuščanja? Marsikateri toži, da ne utegne tako natančno izpraševati svoje vesti. To je pač prazen izgovor. Za posvetna opravila ima dovolj časa, mnogo časa morebiti potрати z nepotrebnimi opravili, z razveseljevanjem, za najmenitnejše opravilo svojega življenja, za vzveličanje svoje duše, pa ni časa? Čemu nam je Bog podaril čas? Ali ne pred vsem za to, da rešimo svoje duše? Ako bi kak upnik rekel svojim dolžnikom, da jim odpusti vse tiste dolgove, katere mu morejo imenovati, kdo bi se ne potrudil, da bi se spomnil na vse, tudi najmanjše dolgove, da bi se mu izbrisali? Ali ne bomo preiskovali tako natančno tudi mi svoje grehe, ki so dolgovi pred Bogom, da nam jih odpusti?

Pri izpraševanju vesti tudi ne smemo biti lahkomiselni. Lahkomiselno izprašuje svojo vest, kdor presoja svoje grehe po napačnih nazorih sveta, ki ima mnogokaj za dovoljeno, kar prepoveduje božja postava, ki imenuje marsikateri veliki greh le človeško slabost; lahkomiselno izprašuje svojo vest, ki presoja svoje grehe, kakor mu narekuje njegovo samoljubje, ki grehe zmanjšuje in olepšava, ali jih celó nima za grehe. To je vzrok, da najde v svojem srcu samo človeške slabosti in nepopolnosti, morebiti tudi kak mali greh, in bi skoraj rekel s farizejem: „Bog! zahvalim te, da nisem kakor drugi ljudje, razbojniki, krivičniki, prešestniki.“ (Luk. 18, 11.) Premnogokrat se zgodi, da prezremo pri izpraševanju vesti uprav tiste grehe, kateri so se nam najbolj priljubili, katere največkrat, najrajše in najlažje storimo, ker jih v svoji zaslepljenosti ne pripoznavamo za grehe. Tako lahkomiselno izpraševanje vesti je krivo, da se ne moremo natančno in odkritosrčno spovedati, da se ne moremo poboljšati. Kdor hoče svojo vest prav izprašati, se ne sme ravnati po napačnih nazorih sveta, ne sme presojati svojih grehov, kakor mu pravi njegova napačna ljubezen do samega sebe, ampak presojati jih mora po naukih sv. vere, ki nam edina kaže grehe v pravi luči, ki nam pokaže njihovo velikost in hudobijo.

Pri izpraševanju vesti ne smemo biti površni in lahko-miselni, pa tudi ne prebojazljivi. Prebojazljivi pri izpraševanju vesti so tisti, ki si vest izprašujejo cele ure in dneve ter preiskujejo vse kotičke svojega srca, da bi zasledili vse grehe, pa vender mislijo, da si še niso dovolj natančno izprašali svoje vesti, in ko pridejo k spovednici, so v skrbeh, da njihova spoved ne bo veljavna. Takim osebam zakrament svete pokore ni vir tolažbe in miru, ampak vir zmedenosti in nepokoja, neznosno breme. Taki kristijani naj pomislijo, da Bog ni trinog, ampak usmiljen in ljubezniv Oče, ki ničesar drugega ne zahteva, kakor da si skrbno izprašujemo svojo vest in se potem spovemo tistih grehov, katerih smo se spomnili po takem izpraševanju. Če bi se pa tudi po skrbnem izpraševanju vesti kakega greha nikakor ne mogli spomniti in bi se ga zaradi tega ne mogli obtožiti, se nam ravnotako odpusti, kakor spovedani grehi; dolžni smo samo, se kasneje spovedati, če se ga spomnimo. Take osebe, ki so pri izpraševanju vesti prebojazljive, storé najboljše, ako se popolnoma podvržejo razsodbi razumnega spovednika ter se natančno ravnaajo po njegovih navodilih. Takih oseb, ki bi bile prebojazljive, ni zelo veliko, mnogo več je takih, ki so površne in lahko-miselne, ali ki zanikarno izprašujejo svojo vest. Z zanikarnostjo pri izpraševanju vesti se ljudje večkrat smrtno pregreše.

647. Kdaj se človek smrtno pregreši s zanikarnostjo pri izpraševanju vesti?

Z zanikarnostjo pri izpraševanju vesti se človek smrtno pregreši, kadar se vsled nje vedoma postavlja v nevarnost, da bi pozabil kak smrtni greh.

Ako si izprašujemo dalje časa svojo vest in se resno trudimo, da bi se spomnili vsaj vseh smrtnih grehov, katere smo storili v kakem določenem času, pa še vender kak greh pozabimo, pozabimo ga brez lastne krivde; ako pa si vest kar v naglici in površno ter lahko-miselno izprašujemo, ne brigaje se mnogo, ali se bomo spomnili vseh smrtnih grehov ali ne, takrat se po lastni krivdi in vedoma postavljamo v nevarnost, da bi pozabili kak smrtni greh.

Taka zanikarnost je smrtno pregrešna, spoved pa neveljavna. Kadar si torej izprašujete vest, ne bodite nikdar zanikarni, zakaj pri tako imenitnem opravilu, od katerega je odvisna vaša večna sreča, ne sme biti nihče zanikarn. Pri izpraševanju vesti je nekaterim več časa in truda treba, nekaterim manj. Več časa in truda potrebujejo za izpraševanje vesti tisti, ki storijo več in večje grehe, kakor pa tisti, ki storijo le male grehe; več časa in truda je treba tudi onim, ki le poredkoma prejemajo svete zakramente, ker se morajo izpraševati za daljši čas, kakor pa onim, ki se pogostoma vredno spovedujejo; več časa in truda je treba, kateri svojo vest malokdaj izprašujejo, ker nimajo tiste vajenosti in spretnosti za to opravilo, kakor oni, ki si vest večkrat izprašujejo.

648. Kako si olajšamo izpraševanje vesti?

Izpraševanje vesti si olajšamo, če vest vsak dan izprašujemo in se pogostoma spovedujemo.

Dela, katera človek večkrat opravlja, mu gredo bolj od rok, opravlja jih z neko lahkoto in spretnostjo. Kakor si druga dela olajšamo s tem, da jih večkrat opravljam, tako si olajšamo tudi izpraševanje vesti, če vest večkrat, zlasti pa vsak dan izprašujemo. „Vsakemu“, pravi sveti Bernard, „je dal stvarnik knjigo, in ta knjiga je njegova vest. V njej je treba pridno listati in brati.“ (Lib. de conf.) Ta knjiga se lahko tudi v temi bere. „Predno se vležeš“, piše sv. Janez Krizostom, „in predno zaspiš, vzemi svojo knjigo, svojo vest, in spomni se svojih grehov: ali si se pregrešil v besedah, v dejanju ali v mislih.“ (Hom. 2. in ps. 1.) Preišči vse ure in vsa opravila celega dneva, da spoznaš, kaj si hudega storil, kaj si dobrega opustil. Ako si boš vsak večer tako izpraševal svojo vest, si boš zelo olajšal izpraševanje vesti pred spovedjo, spoznal boš, katerih grehov se ti je treba posebno ogibati.

Izpraševanje vesti si olajšamo, če se pogosto spovedujemo. V hiši, ki se redno vsak dan pometa, se ne more nabrati veliko smeti. Ravnotako se v naši duši ne more nabrati toliko grehov, da bi jih ne mogli opaziti, če se pogosto in redno spovedujemo, zakaj lažje se spomnimo grehov,

ki smo jih storili v teku treh ali štirih tednov, kakor pa grehov, ki smo jih storili v teku pol ali celega leta. Večkratna spoved tudi zelo pospešuje čistost in rahločutnost vesti. Na lepo belem prtu se lahko opazi tudi majhen madež, na umazanem mora biti že precej grd madež, da se opazi. Kdor ima rahločutno vest, očitala mu bode že male grehe, kdor pa ima umazano vest, ker zanemarja sveto spoved, mu bo morebiti očitala samo že precej velike grehe. Kdor si torej hoče olajšati izpraševanje vesti, naj se pogosto spoveduje.

Z v r š e t e k.

„Ako pravimo, da nimamo greha, sami sebe zapeljujemo in resnice ni v nas“, piše sv. Janez. (I. Jan. 1, 8.) Ker smo grešniki, nam je pokora potrebna. Da bomo pa svoje grehe spoznali, izprašujemo svojo vest vsikdar, kadar mislimo prejeti zakrament svete pokore, z veliko skrbnostjo, dà, če mogoče, vsak dan. Preiščimo vse pregrešne misli in želje, vse hudobne besede in dejanja ter opuščanja, prizadevajmo si spomniti se števila grehov, vsaj pri smrtnih grehih, izprašujemo se o tistih okoliščinah, ki spreminjajo njihovo vrsto, ali ki iz sicer malega greha naredé smrtni greh. Naj nam ne bo pretežaven trud, katerega nam nareja izpraševanje vesti, saj se gre za naše večno vzveličanje. Ako se bomo s skrbnim izpraševanjem vesti na spoved dobro pripravljali, bomo si lahko rekli, da smo storili prvo, kar je potrebno k zakramentu svete pokore. Ako bomo sami sebe presojevali, ne bomo sojeni. (I. Kor. 11, 31.) Amen.

148. Krščanski nauk.

Ko izgubljeni sin ni imel nič jesti, nič obleči, in je moral še vrhutega opravljati zaničljivo službo svinjskega pastirja, začel je primerjati svoje življenje s poprejšnjim življenjem, ko je imel v hiši svojega očeta vsega obilo, ko se je lahko lepo oblačil in opravljal le bolj častna dela. Ko je dalje premišljeval, kako grdo je ravnal, da je tako nehvaležno zapustil svojega dobrega očeta in zapravljal vse premoženje z razuzdanim življenjem, začelo mu je v srcu hudo

biti, začelo ga je boleti, in ves žalosten je zaklical: „Koliko najemnikov v hiši mojega očeta ima obilo kruha, jaz pa tukaj lakote poginjam!“ (Luk. 15, 17.) Izgubljeni sin se je torej kesal zaradi svojega ravnanja. Enako mora storiti tudi grešnik. Ko je izprašal skrbno svojo vest, ne sme misliti, da je dovolj pripravljen za zakrament svete pokore, zakaj najpotrebnejše, takorekoč duša zakramenta svete pokore, mu še manjka.

b) Kes ali obžalovanje.

649. Katera je najpotrebnejša reč pri sakramentu svete pokore?

Najpotrebnejša reč pri zakramentu svete pokore je kes ali obžalovanje; ker brez njega ni mogoče dobiti odpuščenja grehov.

Jako tolažljivi so za vsakega grešnika oni izreki svetega pisma, v katerih se nam razodeva neskončno usmiljenje božje. „Nočem smrti hudobnega, temveč da se hudobni vrne s svojega pota in živi“, govori Gospod po preroku Ecehijelu. (Eceh. 33, 11.) In zopet pravi: „Hudobija hudobnemu ne bo škodovala, katerikoli dan se bo obrnil od svoje hudobije.“ (Eceh. 33, 12.) Po preroku Izaiju pa govori Gospod: „Ako bi bili vaši grehi kakor škrlat, bodo beli kakor sneg; in ako bi bili rudeči kakor bager, bodo beli kakor volna.“ (Iz. 1, 18.) Jezus Kristus pa pravi: „Sin človekov je prišel iskat in vzveličat, kar je bilo izgubljenega.“ (Luk. 19, 10) Dà, tolažljivi so ti izreki, toda samo za skesanega grešnika. Kakor je telo brez duše mrtvo, tako je pokora brez kesa prazna, mrtva, ker jej manjka duše. Ko bi kdo tedne in mesece izpraševal svojo vest, se natančno spovedal vseh svojih grehov, njihovega števila in okoliščin, katerih smo se dolžni spovedati, ko bi opravljal najbolj težka spokorna dela, bi bila vendar njegova spoved neveljavna, če bi grešnik ne imel pravega kesa, najpotrebnejše reči pri zakramentu svete pokore. Da je kes pred vsem potreben tistim, ki hočejo delati pravo pokoro, razločno uči sv. pismo. „Če pa krivični dela pokoro za vse svoje storjene grehe, in vse moje zapovedi spolnjuje, prav in po pravici ravna, naj živi in naj ne umrje“,

govori Gospod po preroku Ecehijelu. (18, 21.) Da pa je prava pokora tista, pri kateri se grešnik kesa iz srca svojih grehov, razvidimo iz besed Gospodovih, katere beremo pri preroku Joelu: „Zdaj tedaj pravi Gospod: Spreobrnite se k meni iz vsega svojega srca, s postom in z jokom in s plakanjem. In pretrgajte svoja srca, ne pa svojih oblačil.“ (Joel 2, 12, 13.) Kralj David pa je rekel: „Skesanega in ponižnega srca, Bog, ne zavržeš.“ (Ps. 50, 19.) Sv. evangelij nam pripoveduje o mnogih grešnikih, katerim je Jezus grehe odpustil, toda samo takim, ki so bili skesanega srca, kakor n. pr. Marija Magdalena, Peter, desni razbojnik. „Bilo je pa v vsakem času“ — tako pravi sv. tridentinski zbor (XIV, 4.) — „obujanje kesanja potrebno, da se je zadobilo odpuščanje grehov.“

Brez kesa ni mogoče dobiti odpuščenja grehov. Bog je poslal kralju Faraonu mnogo hudih šib, ker ni hotel izpustiti izraelskega ljudstva. „Faraon je poslal poklicat Mojzesa in Arona in jima je rekel: Tudi sedaj sem grešil; Gospod je pravičen, jaz in moje ljudstvo smo hudobni.“ Faraon je odkritosrčno spoznal svoj greh, a vender mu je rekel Mojzes: „Vem, da se ti in tvoji služabniki še ne bojite Gospoda Boga.“ (II. Mojz. 9, 27, 30.) Ta kralj ni imel kesa, njegovo srce je ostalo trdovratno, zato se je pogubil v svojih grehih. Prerok Samuel je prišel h kralju Savlu in mu očital njegovo nepokorščino. Savel je rekel: „Grešil sem, ker sem prestopil Gospodovo povelje in tvojo besedo.“ Savel je spoznal svojo krivdo in se je je obtožil, toda ker je ni obžaloval, mu je ni odpustil Gospod. Zato mu je rekel Samuel: „Ne vrnem se s teboj, ker si zavrgel povelje Gospodovo, in te je zavrgel Gospod, da ne boš kralj črez Izraelce.“ (I. Kralj. 15, 24, 26.) Spomnite se izdajavca Judeža! Spoznal je grozodejstvo, s katerim je obtežil svojo vest, „in je nazaj prinesel trideset srebrnikov velikim duhovnom in starašinom, rekoč: Grešil sem, ker sem izdal nedolžno kri“, (Mat. 27, 3, 4.) toda pravega kesa, ki bi ga bil gnal k nogam Vzveličarjevim, da bi si izprosil od njega odpuščanja, ni imel, zato je umrl v svojih grehih. Neskončno usmiljeni Bog lahko spregleda, ako svoje vesti ne izprašaš tako, kakor bi bilo treba za popolno obtožbo, ako se le resno trudiš, da bi se spomnil vseh svojih grehov, on ti odpusti, ako se ne obtožiš vseh svojih grehov zavoljo svojega slabega spomina, ali ker ne moreš več govoriti; on ti odpusti, ako bi pozabil opraviiti

naloženo pokoro natančno tako, kakor je bila naložena, če si le imel pri spovedi voljo opraviti jo, toda če nimaš nad svojimi grehi pravega kesa, ti jih Bog nikdar odpustiti ne more. Kes je tako potreben za odpuščanje grehov, da v skrajni sili more nadomestiti vse druge reči, ki so potrebne k zakramentu svete pokore. Ako bi kdo v smrtni nevarnosti ne mogel več izprašati svoje vesti, se ne spovedati svojih grehov, ne opravljati spokornih del, bi se mu vender mogli odpustiti grehi, ako jih resnično obžaluje in s kakim znamenjem razodene svojo srčno žalost. Dà, tako potreben je kes, da bi se tisti, ki se ima spovedati samo malih grehov, spovedal neveljavno, ako bi jih ne hotel obžalovati, kakor uči sv. Alfonz Liguori in drugi. Ako torej hočeš, krščanski poslušavec, prejeti zakrament svete pokore, obudi vselej poprej resničen kes nad svojimi grehi, da ne boš nesel od spovednice razven svojih starih grehov še novi greh, namreč božji rop, s katerim bi onečastil zakrament svete pokore, ako bi ne imel nobenega pravega kesa.

Ker je kes tako potreben zakramentu svete pokore, je tudi naša dolžnost, da se natančno poučimo o njem.

650. *Kaj je kes?*

Kes je dušna žalost in stud nad storjenimi grehi.

Kadar smo dosegli kaj dobrega ali odvrnili od sebe kako zlo, navdaje nas neka posebna radost, posebna prijetnost. Ako pa smo izgubili kaj dobrega, ako nas je zadelo kako zlo, ako je izginila sreča, napolnjuje žalost naše srce. Največje zlo na svetu je greh, zakaj z grehom se silno žali in zaničuje neskončno veličastvo božje, ž njim se kaže nesramna nehvaležnost do Boga, našega najboljšega očeta, on je strašna nezvestoba do Jezusa Kristusa, našega ljubeznivega Odrešenika, ž njim drzno zametujemo milosti svetega Duha. Greh je za nas največje zlo, ker nas oropa posvečujoče milosti in ž njo božje ljubezni in pravice, biti otroci božji; ker nam vzame vse zasluge za nebesa, katere smo si že pridobili; ker nas stori nesposobne, pridobivati si novih zaslug za nebesa; ker nam nakoplje božje kazni in na zadnje večno pogubljenje. Kdor resno premišluje in prevdarja hudobijo greha sploh, zlasti pa hudobijo smrtnega greha in njegove

hude nasledke, mora pripoznati, da je greh največje hudo. Ako navdaje našo dušo žalost, bridkost, da smo storili največje hudo, ki si je sploh misliti moremo, tedaj se kesamo, tedaj obžalujemo greh. Kes je torej, kakor pravi katekizem, dušna žalost, dušna ali srčna boleost nad storjenimi grehi. Kes pa ni samo dušna žalost, ampak tudi stud nad storjenimi grehi. To, kar je lepo, primerno, ljubimo, kar pa je grdo, neprimerno, to studimo, to mrzimo. Greh je najgrše, kar more človek storiti, zato pa moramo greh studiti kot nekaj zelo grdega, biti moramo nanj nevoljni, biti nam mora zopern, obrniti se moramo od njega in želeti, da bi ga ne bili storili. Stud nad grehom je pri kesu neobhodno potreben, zakaj kdor ima stud nad grehom, tistega srce in volja sta se obrnila od greha zopet k Bogu in nočeta nič več vedeti o grehu. Kdor studi greh, je obenem nevoljen na samega sebe, sam sebi zopern, da je greh storil, kakor pravi Gospod po preroku Ecehijelu: „Sami sebi bodo zoperni zavoljo hudobij, katere so delali v vseh svojih gnusobah.“ (Eceh. 6, 9.) Sveti Avguštin pa pravi: „Kaj je obžalovanje drugega, kakor nevolja na sebe samega? Kdor se kesa, se jezi nad seboj... Kaj se biješ, če se ne jeziš? Kadar se torej na prsi biješ, se jeziš nad srcem svojim, da zadostiš Gospodu svojemu.“ (Serm. 19, n. 2.) Dušna žalost in stud nad storjenimi grehi morata torej vselej biti združena, če imamo pravi kes. Mislite si sina, kateri je v jezi in pijanosti svojega očeta hudo ozmerjal in celó pretepal. Ko se strezne in pomiri, jame premišljevati, kako grdo in nehvaležno je ravnal proti svojemu očetu, kako je zapravlil njegovo ljubezen in si nakopal njegovo jezo. Zdaj se sramuje svojega grdega ravnanja in srce ga boli, zelo hudo mu dé, da je svojega tako dobrega očeta ozmerjal in še celó pretepal, in misli si: O ko bi pač tega ne bil nikoli storil! Rajše si pustim jezik iztrgati in roko odsekati, kakor pa kdaj več kaj takega storiti. Zdaj se kesa. Obrnimo zdaj to na nas! Mi vsi smo otroci nebeškega Očeta, ki nas je ustvaril po svoji podobi, ki nas neizrekljivo ljubi, nam skazuje neštevilne dobrote ter nas hoče k sebi vzeti v nebeško kraljestvo. Z vsakim grehom, in zlasti s smrtnim, pa prelomimo njegovo zapoved, mu odrečemo pokorščino in žalimo ter zaničujemo njegovo neskončno veličastvo, kažemo do njega nesramno nehvaležnost, izgubimo posvečujočo milost in ž njo božjo ljubezen in pravico, biti njegovi otroci, ter

si nakopljemo božje kazni in nazadnje večno pogubljenje. Ako grešnik vse to premišljuje in si misli: Moj Bog! kaj sem storil! Kako sem vender mogel žaliti tako dobrega Boga in si nakopati tako grozno nesrečo! Kako se mi studijo moji grehi! tedaj ima dušno žalost nad svojimi grehi, tedaj studi svoje grehe, ali on se kesa.

Dušna žalost nad storjenimi grehi se dostikrat razodeva vidno, zlasti z vzdihovanjem, s solzami, ihtenjem. Dušno žalost nad storjenimi grehi razodevati po zunanje, ni potrebno, tudi ni v naši moči, zakaj solze so bolj sad posebne milosti božje, kakor pa našega lastnega prizadevanja, in lahko imamo pravi kes nad svojimi grehi, čeravno se ne dá opaziti. Zeló dobro pa je seveda, če se dušna žalost nad storjenimi grehi kaže tudi po zunanje, zlasti v solzah, zakaj one so znamenje globoke dušne žalosti. Tako je objokoval svoje grehe kralj David, ki je rekel: „V joku svojem sem se utrudil, vsako noč perem svojo posteljo; s svojimi solzami močim svoje ležišče. Moje oko je zmedeno od tuge.“ (Ps. 6, 7, 8) S solzami v očeh je obžalovala svoje grehe Marija Magdalena. Prišla je v hišo Simonovo, kamor je bil povabljen Jezus. Ko je Jezusa zagledala in se spomnila svojih velikih grehov, začelo se jej je srce krčiti bolesti, gorko je zaplakala in se zgrudila k nogam Vzveličarjevim, katere je močila s svojimi solzami in brisala s svojimi lasmi. Enako je obžaloval svoj greh apostol Peter. Ko je Jezusa trikrat zatajil, ga je on pogledal, kakor bi mu hotel reči: Peter, zakaj si mi to storil? In Peter je spoznal svojo nezvestobo in svojo nehvaležnost, je šel ven in se bridko razjokal. In vselej, kadar je slišal petelinovo petje — tako poroča ustno izročilo — se je spominjal svojega greha in jokal, in sicer so mu tekale tako obilne solze, da so bile njegove oči rudeče, na licih pa so se mu poznale brazde, ki so mu jih solze razorale.

Kes moremo imeti le nad osebniimi grehi, zakaj le to, kar smo sami zakrivali, moremo obžalovati v pravem pomenu besede. Zakaj? Kes naj bi omehčal, strl trdobo srca, upognil, ponižal njegov napuh; to trdobo in prevzetnost srca pa povzročijo samo tisti grehi, katere smo storili prostovoljno mi sami, ker smo se upirali postavi Gospodovi. Nad izvirnim grehom, ki nam je povzročil toliko hudega, nad grehi, ki jih brez naše krivde drugi storé, se pač lahko žalostimo in jih studimo, ali v pravem pomenu besede kes

to ni, ker z izvirnim grehom in z grehi drugih ljudij ne žalimo Boga mi sami.

Zvršetek.

Kdor gre na lov, se ne zadovolji že s tem, če zasledi divjačino, ampak on si prizadeva z vsemi močmi, da bi divjačino usmrtil, zakaj iz tega namena je šel na lov. Ravnotako se tisti, ki hoče prejeti zakrament svete pokore, ne sme zadovoljiti s tem, da s skrbnim izpraševanjem vesti poišče storjene grehe, ampak prizadevati si tudi mora, da jih uniči, umori. Grehi pa se umorijo samo s pravim kesom, zakaj le po njem se nam morejo odpustiti. Dušna žalost in stud nad storjenimi grehi je ono orožje, s katerim se grehi umorijo. Opominjal sem vas, da bi si z veliko skrbnostjo izpraševali svojo vest, še bolj pa vas opominjam, da si prizadevate obuditi pravi kes nad storjenimi grehi. „Daritev Bogu je potr t duh; skesanega in ponižnega srca, Bog, ne zavrže.“ (Ps. 50, 19.) Amen.

149. Krščanski nauk.

Najpotrebnejša reč pri zakramentu svete pokore je kes ali obžalovanje; ker brez njega ni mogoče dobiti odpuščenja grehov. „Bilo je pa v vsakem času obujanje kesanja potrebno, da se je dobilo odpuščenje grehov.“ (Trid. XIV. 4.) Kes je dušna žalost in stud nad storjenimi grehi.

651. *Kakšen mora biti kes?*

Kes mora biti:

1. notranj,
2. čez vse velik,
3. splošen,
4. nadnaraven.

Da je kes pravi, da nam more dobiti odpuščenje grehov, mora imeti štiri svojstva, katera našteva katekizem. Ako bi le eno manjkalo, bi se nam grehi ne mogli odpustiti. Pogledjmo si vsako svojstvo kesa posebej.

652. *Kdaj je kes notranj?*

Kes je notranj, kadar grešnik ne pravi samo, da se kesa grehov, ampak jih tudi v resnici studi in odkritosrčno želi, da bi jih ne bil storil.

Ako bi te, krščanski poslušavec, kateri tvojih otrok hudo razžalil, potem pa bi prišel k tebi in rekel: Oče, odpustite mi; zelo mi je žal, da sem vas razžalil, pa bi to tako malomarno izgovoril, da bi ti pri priči spoznal, da mu v srcu celó nič ni žal, ampak da le tako govori, ker se boji kazni ali ker hoče kaj od tebe imeti, bi li bil s takim kesom zadovoljen? Bi mu li odpustil? Ne, ker je njegov kes samo zunan, ker samo pravi, da se kesa, v srcu pa ne studi svojega pregreška in nič ne želi, da bi ga ne bil storil. Tudi Bog ni zadovoljen s kesom, ki je samo zunan, pri katerem samo pravimo, da se kesamo grehov, ampak on hoče notranji kes, katerega ima grešnik le tedaj, kadar ne pravi samo, da se kesa grehov, ampak jih tudi v resnici studi kot največje in najgrše zlo in odkritosrčno želi, da bi jih ne bil storil. Srce je sedež greha, kakor nam pové Kristus, rekoč: „Iz srca izhajajo hude misli, uboji, prešestva, kurbarije, tatvine, kriva pričevanja, preklinjevanja“, (Matevž 15, 19.) oči, ušesa, jezik in drugi udje so le orodje duše, ki izvršujejo njena povelja. Ker duša pravzaprav greši, mora tudi ona obžalovati storjene grehe, jih studiti in želei, da bi jih ne bila storila. Sveto pismo pravi: „Če boš iskal Gospoda, svojega Boga, najdeš ga, seveda, če ga boš iskal z vsem srcem in z vso skesanostjo svoje duše.“ (V. Mojzes 4, 29.) Po preroku Joelu pa pravi Gospod: „Spreobrnite se k meni iz vsega svojega srca, s postom in z jokom in s plakanjem. In pretrgajte svoja srca, ne pa svojih oblačil.“ (Joel 2, 12, 13.) Judje so imeli navado, da so raztrgali v znamenje velike žalosti svoja oblačila. Ker pa mora prava žalost izvirati iz srca, rekel jim je Gospod: „Pretrgajte svoja srca, ne pa svojih oblačil.“ Kralj David pa je molil: „Nad žgavnimi darovi nimaš veselja, (o Bog)!“ David je vedel, da samo žgavne daritve nimajo moči, da bi človeka očistile greha. Zatorej nam kaže drugačno daritev, ki nam pridobi spravo z Bogom. Ta je spokorni duh, skesano srce. Zato pravi v naslednji vrsti: „Daritev Bogu je potrta duh; skesa-

nega in ponižnega srca, Bog, ne zavržeš.“ (Ps. 50, 18, 19.) Če se notranji kes razodeva po zunanje v daljših molitvah, v solzah, s pokornimi deli, mora vse to biti resnično izraz notranje žalosti. Boljše je kesanje, ki v srcu skrito ostane in se razodeva v poboljšanju življenja, kakor pa spokorne solze, ki ne pripravijo človeka do tega, da bi se poboljšal. Srce grešnikovo se mora predružačiti; obrniti se mora od greha k Bogu, od katerega se je z grehom odvrnilo; greh, katerega je ljubilo, mora studiti in sovražiti, Boga pa, katerega je zaničevalo, mora ljubiti. „Spreobrnite se k meni iz vsega svojega srca“, pravi Gospod. (Joel 2, 12.) „Spreobrnite se k meni, govori Gospod vojskinih trum, in se bom k vam obrnil.“ (Cahar. 1, 3.) Kadar greš torej k spovedi, krščanski poslušavec, ne misli, da si dovolj storil, ako moliš kes s svojimi ustmi, ampak prizadevaj si, da boš kes res tudi v srcu čutil. Kakor bi namreč tisti ne molil, ki bi sicer izgovarjal besede „Očenaša“, pa na vse kaj drugega mislil, tako bi oni ne obudil kesa, ki bi izgovarjal samo besede kesa, za katerega pa bi srce nič ne vedelo.

653. Kdaj je kes čez vse velik?

Kes je čez vse velik, kadar imamo greh za največje hudo in se nam bolj studi, kot vsako drugo hudo.

Velikost kesa mora biti primerna velikosti greha, ali dušna žalost in stud nad storjenimi grehi se mora ravnati po velikosti hudobije, ki tiči v vsakaterem grehu. Greh pa je po nauku svete vere edino pravo zlo, največje hudo. Greh je največje hudo, ker se ž njim žali neskončni Bog, ker ž njim izgubimo nebesa in si nakopljemo večno kazen v peklju. Ker je greh največje hudo, je treba, ako hočemo imeti pravi kes nad grehom, da greh v resnici tudi imamo za največje hudo in da ga tudi bolj studimo, kakor vsako drugo hudo. „Sovražite zlobo, kateri ljubite Gospoda“, pravi psalmist. (Ps. 96, 10.) Boga moramo nad vse ljubiti, kakor nam velewa prva poveljavna zapoved krščanske ljubezni: „Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli.“ (Matevž 22, 37.) Iz ljubezni do Boga bi morali pripravljeni biti rajše vse žrtvovati, kakor s smrtnim grehom izgubiti ljubezen in

prijateljstvo božje. Ako pa smo tako nesrečni bili, da smo izgubili s smrtnim grehom ljubezen in prijateljstvo božje, moramo to izgubo tudi bolj obžalovati, kakor vsako drugo izgubo; in greh, ki nas je ločil od ljubezni božje in prijateljstva božjega, se nam mora bolj studiti, kot vsako drugo hudo. Ako se nam katera izguba večja zdi, kakor izguba ljubezni in prijateljstva božjega, ako se nam katero zlo hujše zdi, kakor pa greh, naš kes ni čez vse, torej tudi ni pravi kes.

Ne samo smrtni greh moramo imeti za največje hudo in ga bolj studiti kakor vsako drugo hudo, ampak tudi odpustljivi greh moramo imeti za večje hudo, kakor vsako drugo hudo na svetu in ga tudi temu primerno studiti, zakaj odpustljivi greh je za smrtnim grehom največje hudo, ker tudi z njim žalimo Boga.

Da bo naš kes nad storjenimi grehi čez vse, je treba, da si vselej, kadar ga obujemo, prav živo predočimo, koga smo s svojimi grehi žalili, kaj smo ž njimi izgubili, kaj smo si ž njimi nakopali. Ako tega ne storimo, ne bomo imeli greha za največje hudo, ga ne bomo studili bolj, kot vsako drugo hudo, torej tudi ne bomo imeli pravega kesu. Kdor more z vso resnostjo reči s psalmistom: „Krivico sovražim in se mi studi, tvojo postavo pa ljubim“, (Ps. 118, 163.) tisti ima tudi pravi kes nad svojimi grehi.

654. Kdaj je kes splošen?

Kes je splošen, kadar se kesamo vsaj vseh smrtnih grehov.

Z vsakim grehom žalimo Boga, zato pa moramo tudi vsak greh obžalovati, ako hočemo, da nam ga Bog odpusti. Zlasti pa moramo, ako hočemo doseči od Boga odpuščanje, obžalovati vsaj vse smrtne grehe, zakaj vsak smrtni greh nas loči od Boga in nas stori sovražnike božje in dediče večne pogube ter se nam more odpustiti le tedaj, če se nam vlije v dušo posvečujoča milost. Posvečujoča milost pa se nam more podeliti le tedaj, če s pravim kesom odtrgamo svoje srce od vsakega smrtnega greha, če nobenega smrtnega ne izločimo iz obžalovanja. Pri spovedi se nam odpusté vsi smrtni grehi ali pa nobeden, zakaj ni mogoče, da bi bila posvečujoča milost, ki nas stori svete in Bogu dopadljive, v duši, ki je še omadeže-

vana s tem ali onim smrtnim grehom, da bi bil kdo obenem prijatelj in sovražnik božji, da bi bil dedič svetih nebes in dedič večne pogube. „Nihče ne more dvema gospodoma služiti“, govori Kristus; „ali bo namreč enega sovražil in enega ljubil; ali se bo enega držal in enega zaničeval.“ (Mat. 6, 24.) Da se tistemu, ki bi se kesal vseh drugih smrtnih grehov, samo tega ali onega pa ne, morebiti tistega, ki se mu je zlasti priljubil, katerega se mu težko zdi opustiti, nobeden greh odpustiti ne more, razločno uči sv. pismo. Po preroku Ecehijelu govori Gospod: „Če pa krivični z a v s e s v o j e s t o r j e n e g r e h e dela pokoro in dopolnjuje vse moje zapovedi in prav in po pravici ravna: naj živi in naj ne umrje“! (Eceh. 18, 21.) Ko bi torej kdo obžaloval vse druge grehe, n. pr. da se je večkrat močno upijanil, da se je radovoljno mudil pri nespodobnih mislih in željah, da je hudo preklinjal i. t. d., samo tega bi se ne kesal, da je hudo pretepel svojega sovražnika, se mu marveč še dobro zdi, da se je znosil nad njim, nima pravega kesa, ne more dobiti odpuščenja, ker njegov kes ni splošen. Temu podobnih spokornikov je mnogo. Oni obžalujejo vse druge grehe, le enega ne, katerega so se posebno navadili. Eden ima morda krivično blago, katerega noče povrniti; drugi redi v svojem srcu staro sovraštvo, katerega noče pustiti; tretji je zapleten v kako grešno znanje, kateremu se noče odpovedati; četrti je vdan pijančevanju, ki mu je prišlo v navado i. t. d. Vsi taki nimajo splošnega kesa, zato se jim grehi ne morejo odpustiti.

Vsaj vse smrtne grehe moramo obžalovati, ako se hočemo veljavno spovedati, vendar pa ni potreba, da bi obžalovali vsak smrtni greh posebej, ampak dovolj je, ako obžalujemo vse grehe s k u p a j, katerih se spominjamo in katerih se ne spominjamo, ter nobenega ne izvzamemo. Dobro pa je seveda, ako si prizadevamo kesati se vsakega greha posebej, zlasti tistih, ki so posebno veliki in ostudni, kakor tudi tistih, katere največkrat in najlažje storimo.

Kes je splošen, kadar se kesamo vsaj vseh smrtnih grehov. Kaj pa je z malimi grehi? Ali tistih ni treba obžalovati? Tudi tiste je treba obžalovati, ako hočemo, da nam jih Bog odpusti.

655. Kaj si moramo zapomniti o kesu, če se nam je pri spovedi obtožiti samo malih grehov?

Če se nam je pri spovedi obtožiti samo malih grehov, moramo si o kesu to-le zapomniti:

- 1. spoved je veljavna, če se resnično kesamo tudi samo enega izmed malih grehov.**

Smrtni grehi se nam ne morejo posamez odpustiti, ampak samo vsi skupaj, zato tudi moramo obžalovati brez izjeme vse smrtne grehe. Drugače pa je z malimi grehi. Mali grehi žalijo Boga, toda ne tako, da bi nas oropali posvečujoče milosti in ž njo božje ljubezni; oni nas ne ločijo od Boga, nas ne naredé sovražnikov božjih, kakor smrtni grehi. Zaradi tega se nam morejo mali grehi odpustiti posamez. Če obžalujemo vse male grehe, se nam vsi odpusté, obžalujemo pa le nekatere, odpusté se nam tisti, katere obžalujemo, drugi pa ne. Če se nam je torej pri spovedi obtožiti samo malih grehov, se veljavno spovemo, če se resnično kesamo tudi samo enega izmed malih grehov. Ako bi se pa niti enega izmed malih grehov ne kesali, bi se spovedali neveljavno, bi onečastili zakrament svete pokore, zakaj po nauku sv. tridentinskega zbora (XIV. 3.) je kes neobhodno potreben del zakramenta svete pokore. Vsaj eden mali greh moramo obžalovati, da bo naša spoved veljavna;

- 2. vendar si pa moramo prizadevati, da se kesamo vseh malih grehov, ki se jih spovemo.**

Male grehe imamo navadno za majhno zlo, vendar po zmoti, zakaj tudi z malimi grehi žalimo Boga, tudi z malimi grehi se omadežuje duša, tudi male grehe Bog zeló hudo kaznuje, če ne na tem, pa na onem svetu. Svetniki so se za male grehe z molitvijo, postom in z drugimi spokornimi deli hudo pokorili. Sv. Alojzij je kot petleten otrok vojakom svo-

jega očeta skrivaj vzel nekoliko smodnika in izgovarjal nekatere surove in nespodobne besede za njimi, ne da bi razumel njih pomen. Te grehe je obžaloval vse svoje življenje, in sicer tako zelo, da je žalosti omedlel, ko je ravno pekleknil k spovednici, da bi se jih obtožil. Tudi mi moramo biti prepričani, kakor so bili svetniki, da je mali greh za smrtnim grehom največje zlo. Ker pa nam Bog tudi nobenega malega greha ne odpusti, ako se ga resnično ne kesamo, prizadevati si moramo, da se kesamo vseh malih grehov, ki se jih spovemo, ne pa samo nekaterih ali celó samo enega izmed njih. Sv. Pavel piše: „To je volja božja, vaše posvečenje.“ (I. Tes. 4, 3.) Da pa se posvetimo, si moramo prizadevati, da se bolj in bolj očistimo vseh grešnih madežev, velikih in malih. „Kdor je pravičen, bodi še pravičnejši, in kdor je svet, bodi še svetejši.“ (Skriv. raz. 22, 11.) Le tako smemo upati, „da bomo čisti in brez spotikljeja v dan Kristusov.“ (Filiplj. 1, 10.) Kesajmo se torej vseh mali grehov, ki se jih spovemo;

3. tudi je dobro, kesati in spovedati se že prej spovedanih grehov in jih vkleniti v spoved, da je naše kesanje bolj gotovo resnično.

Po preroku Ecehijelu pravi Gospod: „Če pa krivični za vse svoje storjene grehe dela pokoro in dopolnjuje vse moje zapovedi, in prav in po pravici ravna; naj živi in naj ne umrje! Nobene njegovih storjenih hudobij se ne bom spomnil.“ (Eceh. 18, 21. 22.) Iz teh besed Gospodovih sledi, da so nam grehi, za katere smo delali pokoro, katerih smo se resnično kesali, se jih odkritosrčno spovedali ter zanje zadoščevali, odpuščeni, ker drugače bi ne rekel Gospod, da se jih ne bo več spomnil. Že prej spovedanih grehov se znova kesati in spovedati, torej nismo dolžni, vendar pa je dobro, koristno, če to storimo, če že prej obžalovane in spovedane grehe vklenemo v spoved k drugim grehom. Zakaj pa? Poprej smo slišali, da je spoved neveljavna, če se nam je obtožiti samo malih grehov, pa niti enega izmed njih resnično ne obžalujemo. Kdor se ima obtožiti pri spovedi samo malih grehov, zlasti takih, kateri se mu zdé prav mali, ne more za gotovo vedeti, če ima nad njimi resničen kes, kakršen

je potreben pri zakramentu svete pokore; njegov kes je torej dvomljiv. Zaraditega pa je dobro kesati in spovedati se že prej spovedanih grehov, zlasti velikih, in jih vkleniti v spoved, ker je lažje obžalovati kak smrtni greh, kakor pa kakega odpustljivega, da je torej kesanje bolj gotovo resnično, in spoved bolj gotovo veljavna. Vrhutega je kesanje bolj gotovo resnično, če že prej spovedane grehe vklenemo v spoved, ker imamo na ta način večje število grehov pred očmi. Ako pa imamo več grehov pred očmi, se jih bomo tudi bolj resnično kesali. Dalje moramo še pomisliti, da nimamo nikoli popolne gotovosti, ali so se nam prej spovedani grehi že odpustili. Sv. Duh veli: „Človek ne vé, ali je ljubezni ali srda vreden.“ (Prid. 9, 1.) Sv. Pavel pa pravi: „Nič sicer nimam na vesti; toda v tem nisem opravičen; Gospod pa je, kateri me sodi.“ (I. Kor. 4, 4.) Ker torej nimamo popolne gotovosti, ali so se nam prej spovedani grehi že odpustili, se jih večkrat kesajmo in jih vklepajmo v spoved. Že prej spovedanih grehov bi se bilo treba kesati in spovedati tudi tistemu, ki bi šel k spovedi, pa bi si ne bil za gotovo svest nobenega greha, zakaj samih nepopolnostij in nedostatkov se ne moremo v pravem pomenu besede kesati in spovedati, če v njih ni nobene prave krivde. Ne smete misliti, da je obžalovanje in spovedovanje že prej spovedanih grehov brezkorisno, zakaj zakrament svete pokore ne deli samo odpuščenja grehov, ampak izbrisuje nam tudi vsaj nekatere časne kazni, pomnožuje nam posvečujočo milost ter nam deli posebne milosti za bogoljubno življenje. Mnogi svetniki so zaraditega vsak dan sprejemali zakrament svete pokore, dasiravno se morda niso imeli obtoževati drugih grehov, kakor že spovedanih.

Z v r š e t e k.

Krščanski poslušavci! Danes smo spoznali prve tri lastnosti, ki jih mora imeti pravi kes. Da bo naš kes notranj, ni dovolj, da ga obudimo samo z ustmi, ampak moramo grehe v resnici studiti in odkritosrčno želeči, da bi jih ne bili storili; da bo čez vse velik, imejmo greh za največje hudo in studimo ga bolj kot vsako drugo hudo; da bo splošen, kesajmo se vsaj vseh smrtnih grehov, in kolikor mogoče tudi malih, da „bomo čisti in brez spotikljeja v dan Kristusov, napolnjeni s sadom pravičnosti po Jezusu Kristusu v čast in hvalo božjo.“ (Filiplj. 1, 10. 11.) Amen.

150. Krščanski nauk.

Kes, najpotrebnejša reč pri zakramentu svete pokore, mora biti notranj, čez vse velik, splošen in nadnaraven. Kes je notranj, kadar grešnik ne pravi samo, da se kesa grehov, ampak jih tudi v resnici studi in odkritsrčno želi, da bi jih ne bil storil. Kes je čez vse velik, kadar imamo greh za največje hudo in se nam bolj studi, kot vsako drugo hudo. Kes je splošen, kadar se kesamo vsaj vseh smrtnih grehov. Se eno pri kesu potrebno svojstvo si moramo pogledati, namreč:

656. Kdaj je kes nadnaraven?

Kes je nadnaraven, kadar se grešnik svojih grehov kesa s pomočjo božje milosti in iz nadnaravnih nagibov.

Kes — bi lahko rekli — nadeluje posvečujoči milosti pot, da more priti v našo dušo in jo opravičiti. Kes, ki pripravlja posvečujoči milosti, katera je nadnaraven dar božji, pot v našo dušo, pa mora biti sam nadnaraven, zakaj vse, kar nam pomaga, da se moremo opravičiti in v nebesa priti, moramo upati od milosti božje, torej tudi pravi kes. Kakor mrlič ne more vstati iz lastne moči k novemu življenju, tako tudi tisti, ki je mrtev na duši, to je grešnik, ne more brez dejanske milosti vstati k novemu duhovnemu življenju, ker le dejanska milost more podeljevati našim delom nadnaravno vrednost, kakršno mora imeti vse, kar nam je storiti, da se resnično spreobrnemo. Tridentinski cerkveni zbor pravi: „Kdor bi trdil, da more človek brez razsvetljenja svetega Duha, ki ga prehit, in brez njegove pomoči... delati pokoro, kakor je treba, da se mu podeli posvečujoča milost, bodi izobčen.“ (Sess. VI. can 3.) Sveto pismo samo naravnost pravi, da Bog „daje pokoro in odpusčenje grehov“ (Dej. ap. 5, 31.), da „daje pokoro k življenju“ (Dej. ap. 11, 18.), da „božja dobrotljivost napeljuje k pokori“ (Rimlj. 2, 4.), da Bog „opraviči grešnika“, (Rimlj. 4, 5.) to je, da ga vzbudi iz duhovne smrti v duhovno življenje. Besede Jezusove: „Brez mene ne morete ničesar storiti“

(Jan. 15, 5.) veljajo pri vsem, karkoli storimo za vzveličanje naših duš, one torej tudi veljajo, kadar obujemo kes. Brez pomoči milosti božje ne moremo obuditi pravega kesa, ne moremo greha resnično obžalovati in studiti. „Spreobrne me, in bom spreobrnjen, ker ti si Gospod, moj Bog“ (Jerem. 31, 18.), in: „Spreobrne nas, Gospod, k sebi, in spreobrnil se bomo“ (Žal. pes. 5, 21.) molil je prerok Jeremija. Tako mora tudi grešnik prositi Boga, da bi ganil njegovo srce s svojo milostjo h kesu in mu pomagal „grehu odmreti, živeti pa Bogu v Kristusu Jezusu, Gospodu našem.“ (Rimlj. 6, 11)

Da je kes nadnaraven, moramo se greha kesati iz nadnaravnih nagibov, ali, kes mora izvirati iz nadnaravnih nagibov.

Nagibe imenujemo to, zaradi česar kaj storimo ali opustimo, ali kar nas nagiblje, priganja, da kaj storimo ali opustimo. Božja resničnost n. pr. nas nagiblje, da verujemo, kar je Bog razodel; božja vseмогоčnost, dobrotljivost in zvestost, da vanj upamo; božja neskončna popolnost in dobrot, da ga ljubimo. Nagibi h kesanju so torej to, kar nas nagiblje, da se grehov kesamo, ali kar vzbuja v nas dušno žalost in stud nad storjenimi grehi. Nagibi h kesanju so ali nadnaravni ali pa samo naravni.

657. Kateri so nadnaravni nagibi h kesanju?

Nadnaravni nagibi h kesanju so tisti nagibi, ki nas jih uči sveta vera.

Tridentinski cerkveni zbor imenuje vero „začetek človeškega vzveličanja, podlago in korenino vsega opravičenja.“ (Sess. VI. cap. 8.) Ako je vera podlaga in korenina vsega opravičenja, je tudi podlaga in korenina onega opravičenja, katero nam deli zakrament svete pokore. Naša pamet pač spozna ostudnost greha in njega škodljivost, ker na primer zaidemo po njem v časno nesrečo, sramoto ali škodo, ne more pa spoznati in nam predočiti, da je greh največje hudo, ne more nam povedati, kako po grehu žalimo Boga, kako strašni so nasledki greha, kako je greh že sam na sebi ostuden, to nam more povedati le sveta vera. Tisti nagibi h kesanju, ki nas jih uči sveta vera, se imenujejo nadnaravni, ker presegajo naše naravno spoznanje, ker jih s svojo

pametjo, katero imamo že po svoji naravi, nikakor ne moremo prav spoznati, ampak le s pomočjo sv. vere, s pomočjo nadnaravnega razodetja, v katerem je Bog sam, ali pa po očakih in prerokih, in poslednjič po svojem Sinu, Jezusu Kristusu, in njegovih apostolih razkril hudobijo greha in njegove nasledke. Kdor se kesa svojih grehov iz tistih nagibov, ki nas jih uči sv. vera, kesa se iz nadnaravnih nagibov. Da bo torej naš kes nadnaraven, moramo prositi sv. Duha, da gane s svojo milostjo naša srca, moramo pa tudi resno in stanovitno prevdarjati, ker nas uči o grehu sveta vera.

Mnogoteri so nagibi h kesanju, ki nas jih uči sv. vera; katekizem našteva samo poglavitne.

658. Kateri so poglavitni nagibi h kesanju, ki nas jih uči sveta vera?

Poglavitni nagibi h kesanju, ki nas jih uči sveta vera, so:

1. da je Bog neskončna popolnost in ljubeznivost, ki jo grešnik zaničuje.

Vse, kar je dobro in lepo, je vredno naše ljubezni, in sicer tim večje ljubezni, čim boljše in lepše je. Bog je neskončno popoln, ker združuje v sebi vse mogoče dobre lastnosti, in sicer v toliki meri, da si tega nikakor misliti ne moremo, ali v najvišji meri. On ima neskončno moč, nedosežno modrost, neizmerno dobrotljivost, neizrekljivo svetost, skratka: on je najboljše, najlepše, najpopolnejše bitje. Že zaradi svoje neskončne popolnosti je Bog vreden vse naše ljubezni. Sv. Avguštin pravi: „Pomislite da vse, kar vidite na svetu lepega in čudovitega, da vse, kar razveseljuje vaša srca, je delo božje roke. Ako pa so že te reči tako lepe, kolika mora biti šele lepota Onega, ki jih je ustvaril! In ako že posvetno lepoto tako ljubimo, koliko bolj moramo ljubiti šele večno lepoto, neskončno dobroto.“ (In psalm. 84.)

Zlasti pa je Bog vreden vse naše ljubezni zaradi svoje neskončne ljubezni do nas. „Z večno ljubeznijo te ljubim, zato te iz usmiljenja k sebi vlečem“, govori nam po preroku Jeremiju. (31, 3.) Od vekomaj nas je Bog ljubil, ko še nihče drugi ni na nas mislil. Svojo neskončno ljubezen nam je po-

kazal s tem, da nas je ustvaril po svoji podobi in nam podaril čudovite dušne in telesne zmožnosti. Vsled Adamovega greha, katerega smo podedovali, zapadli smo večni smrti. Toda Bog nas je rešil večne smrti po svojem Sinu. „Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, — torej najljubše, najboljši, kar je imel — „da, kdorkoli vanj veruje, se ne pogubi, temveč ima večno življenje“, piše sv. Janez. (3, 16.) In zopet piše: „V tem se je skazala ljubezen božja do nas, da je Bog poslal svojega edinorojenega Sina na svet, da bi po njem živeli. V tem je ljubezen: ne kakor da bi bili mi Boga ljubili, temveč da nas je on prej ljubil, in da je poslal svojega Sina v spravo za naše grehe.“ (I. Jan. 4, 9, 10.) Sv. Pavel pa pravi: „Bog tudi svojemu lastnemu Sinu ni zanesel, temveč ga je dal za nas vse; kakó, da bi nam ne bil tudi ž njim vsega podelil.“ (Rimlj. 8, 32.) Bog razodeva svojo ljubezen do nas po neštevilnih dobrotah, katere nam neprenehoma podeljuje za dušo in za telo. Ali torej ni ljubeznivost božja do nas neskončna? Neskončno popolni in ljubeznivi Bog hoče, da ga ljubimo tudi mi, da mu vračamo ljubezen za ljubezen. „Ljubimo tedaj mi Boga“, opominja sv. Janez, „ker nas je Bog prej ljubil.“ (I. Jan. 4, 19.) Kaj pa stori človek, ki greši? On zaničuje Boga, neskončno popolnega in ljubeznivega Boga manj ceni, kakor ustvarjene reči. Bog sam toži po preroku Izaiju: „Poslušajte nebesa in zemlja vleci na ušesa, ker Gospod govori: Otroke sem izredil in povikšal, oni pa so me zaničevali.“ (Iz. 1, 2.) Po preroku Ecehijelu pa pravi Gospod o grešniku: „In zaničeval je moje pravice.“ (Eceh. 5, 6.) V bukvah Sirahovih beremo: „Strah božji so zaničevali.“ (Sir. 49, 6.) Grešniku je torej nekoliko hipnega veselja, ki mu je ponuja greh, nekoliko minljivega bogastva, katero si z grehom pridobi, nekoliko nečimerne slave, ki mu je prinese greh, ljubše kakor neskončno popolni in ljubeznivi Bog. Če zdaj grešnik resno premišljuje, da je v svoji slepoti kaki stvari na ljubo zaničeval neskončno popolnega in ljubeznivega Boga, da je njega manj cenil kot ustvarjene reči, in svoje dejanje iz srca obžaluje, kesa se svojega greha iz nadnaravnega nagiba, iz nagiba, ki mu ga podaja sv. vera, njegov kes je nadnaraven.

Poglaviten nagib h kesanju, ki nas ga uči sv. vera, je:

2. da je moral Jezus Kristus zaradi greha bridko trpeti in umreti.

Jezus Kristus je ves čas svojega življenja mnogo trpel, zlasti pa ob koncu svojega življenja, in sicer na duši in na telesu. Kdo bi mogel popisati Jezusovo bridkost in žalost na Oljski gori, ko je sam rekel: „Moja duša je žalostna do smrti?“ (Mat 26, 38.) Kdo bi mogel izreči, kako ga je bolelo, ko so ga zaničevali, imajoč ga za „izvržek ljudstva“ (Psalm 21, 7.), ko so ga zasramovali na dvorišču Kajfovem, pri Herodu, in ko so mu oblekli škrlatast plašč, da bi ga osmešili pred ljudstvom, ko so ga obrekovali, izmišljajoč si vse hudo zoper njega, ko so ga obsodili v najsramotnejšo smrt, dasiravno je njegov sodnik, Poncij Pilat, večkrat očitno spoznal, da ne najde nad njim nobene krivde? Kdo bi mogel popisati vse telesne bolečine Jezusove, ko so ga na Oljski gori trdno zvezali z vrvmi in ga vlečili od enega sodnika do drugega, ga suvali, s pestmi bili in zapljevali, ko so ga bičali, s trnjem kronali in slednjič na gori Kalvariji na križ pribili? Kje je kdaj kak hudodelnik med tako grozovitimi mukami in bolečinami izdihnil svojo dušo, kakor Jezus Kristus? Prerok Izaija pravi o njem: „Od podplatov do temena ni nič zdravega na njem: rana in proga in otekla bula ni ne obvezana, ne z zdravilom zdravljena, ne z oljem omečena.“ (Iz. 1, 6) „Nima je ne podobe ne lepote ... in videli smo ga ... zaničevanega in najzadnjega med ljudmi, moža bolečin.“ (Iz. 53, 2. 3.) Na stotine ljudij stoji okoli njegovega križa, toda nihče nima ž njim usmiljenja, brezčutno gledajo nanj kakor na največjega hudodelnika. Pač zagleda pod križem svojega ljubljenca Janeza in spokorno Marijo Magdaleno, pač zagleda svojo ljubljeno mater Marijo, a ti potrebujejo sami tolažbe, ko vidijo svojega Gospoda tako umirati. „Izmed vseh njegovih dragih ni nikogar, ga bi ga tolažil.“ (Žal. pes. 1, 2.) On se ozrè proti nebesom, toda tudi od tam ni nobene tolažbe, zaradi česar zakliče v svoji preveliki žalosti in zapuščenosti: „Moj Bog! moj Bog! zakaj si me zapustil?“ (Mat. 27, 46.) Solnce je otemnelo, predrzni zasmehovavci so umolknil, smrtna tišina je zavladovala na gori Kalvariji, neznana groza se je polastila vseh gledavcev. Ta molk pretrgajo besede Jezusove: „Dopolnjeno je!“ (Janez 19, 30.) Potem zavpije Jezus z močnim glasom: „Oče! v

tvoje roke izročim svojo dušo. In ko je to izrekel, je izdihnil svojo dušo.“ (Luk. 23, 46.) Tako je umrl Jezus Kristus, edino-rojeni Sin božji. In zakaj je umrl? Umrl je zaradi naših grehov, kakor nam spričuje prerok Izaija, ko pravi: „On pa je bil ranjen zavoľjo naših grehov, in potrt zavoľjo naših hudobij; pokorjenje je bilo na njem zavoľjo našega miru, in z njegovimi ranami smo bili ozdravljeni.“ (Iz. 53, 5.) Pa je imel Jezus Kristus od tega kako korist, da je zaradi naših grehov tako bridko trpel in umrl? Nikakor ne, ampak vse to je storil iz ljubezni do nas. Ko se je Jezus na Lazarjevem grobu razjokal, so rekli Judje: „Glejte, kako ga je ljubil.“ (Jan. 11. 36.) Prav so sodili Judje, zakaj solze so, ako tudi ne vselej, vender pa večinoma znamenje ljubezni. Kdo pa bolj ljubi, tisti, ki se zavoľjo nas joka, ali tisti, ki zavoľjo nas celó prelije svojo kri in umrje? Kako srčno, kako goreče nas je pač ljubil Jezus, ki je svojo kri do zadnje kaplje za nas preli! Kakor nobena bolečina ni večja od bolečine Jezusove, tako tudi nobena ljubezen ni večja od njegove ljubezni. Po pravici piše sv. Janez: „V tem smo spoznali ljubezen božjo, da je on dal svoje življenje za nas“ (I. Janez 3, 16), in sv. Pavel: „Sin božji me je ljubil in dal samega sebe zame.“ (Gal. 2, 20.) Dà, bolj nas je ljubil Jezus kakor svoje življenje, ker je svoje življenje za nas dal. „Za pravičnega komaj kdo umrje; za dobrotnika bi hotel morebiti kdo umreti. Pokaže pa Bog svojo ljubezen do nas, ker je, ko smo bili še grešniki, v (odločenem) času Kristus za nas umrl“ (Rimlj. 5, 7—9.), piše sv. Pavel. Kdor premišľuje Kristusovo trpljenje in smrt in si jemlje k srcu, da je Jezus Kristus tudi zaradi njegovih grehov tako bridko trpel in umrl, kdor se spominja, da je s svojimi grehi „zopet križal sam sebi Sina božjega in ga zasramoval“ (Hebr. 6, 6.), in se svojih grehov kesa iz dna svojega srca, ima nadnaraven kes, saj se kesa iz nagiba, ki ga uči sveta vera, katera mu pravi, da je Kristus tudi zaradi njegovih grehov umrl. „Jezus Kristus nas je ljubil in nas opral naših grehov v svoji krvi.“ (Skriv. raz. 1, 5.)

Poglavitni nagib h kesanju, ki nas ga uči sv. vera, je:

3. da z grehom izgubimo nebesa.

Nebesa so kraj, kjer angeli in svetniki uživajo večno veselje. „Glej, prebivališče Boga z ljudmi, in prebival bo ž

njimi. In oni bodo njegovo ljudstvo, in Bog sam, njih Bog, bo ž njimi“, piše sv. Janez. (Skriv. raz. 21, 3.) Večno veselje v nebesih je toliko, da se popisati ne dá. Jezus Kristus sam je rekel: „Veselite se in vesolja poskakujte, ker je vaše plačilo obilno v nebesih.“ (Mat. 5, 12.) Ozirajte se na večno plačilo, ki čaka pravične v nebesih, naj bi že na zemlji, ki je vender solzna dolina, poskakovali veselja. Kdor bi naj že tukaj na zemlji veselja poskakoval, njega plačilo v nebesih mora pač veliko biti. Sv. apostol Pavel, ki je bil zamaknen v tretje nebo, ni mogel popisati nebeškega veselja, ampak je samo rekel: „Okoli ni videlo, uho ni slišalo in v srce človekovo ni prišlo, kar je Bog pripravil tistim, kateri ga ljubijo.“ (I. Kor. 2, 9.) Večno veselje v nebesih je toliko, ker izvoljenci gledajo Boga iz obličja v obličje ter ga ljubijo in uživajo celo večnost. Božja lepota, božja dobrot, božje veličastvo je neskončno, zato bodo tudi izvoljenci imeli nad Bogom največjo radost, največjo zadovoljnost. „Jaz sem ... tvoje veliko, veliko plačilo“, rekel je Gospod sam Abrahamu. (I. Mojz. 15, 1.) „Potok sladkosti tvoje (božje) jih napaja“, namreč izvoljence, pravi psalmist. (Ps. 35, 9.) Drugje pa pravi psalmist: „Jaz pa bom gledal tvoj obraz v pravičnosti; nasičen bom, ko se bo prikazalo tvoje veličastvo.“ (Ps. 16, 15.) Izvoljenci nebeški so obvarovani za zmiraj vsakega, tudi najmanjšega hudega. „Bog bo obrisal vse solze od njih očíj, in smrti ne bo več; tudi ne bo več ne žalovanja ne vpitja ne bolečine; ker poprejšnje je minulo.“ (Skriv. raz. 21, 4) Izvoljenci v nebesih niso samo za zmiraj obvarovani vsega hudega, ampak tudi imajo vekomaj vse dobro na duši in na telesu. „Pravični bodo vekomaj živeli, in pri Gospodu je njih plačilo in skrb zanje pri Najvišjem, čegar kraljestvo nima konca.“ (Modr. 5, 16.) „Vaše srce se bo veselilo, in vašega veselja vam ne bo nihče vzel“, pravi tudi Jezus. (Jan. 16, 22.) Neizmerno veselje v nebesih čaka vsakega, ki umrje v milosti božji. Kdor je torej v milosti božji, se po pravici sme veseliti že na tem svetu, kakor je rekel Jezus apostolom: „Veselite se, da so vaša imena zapisana v nebesih.“ (Luk. 10, 20.) Ako bi kdo po lastni krivdi izgubil veliko premoženje in postal berač, bi gotovo srčno obžaloval tisto svoje dejanje, ki ga je oropalo premoženja in ga naredilo berača. Pravice do nebes oropa človeka smrtni greh, mali greh pa ga postavi v nevarnost, jih izgubiti, ker ga pripelje sčasoma v smrtne grehe. Če grešnik premišluje, kaj zapravi

s smrtnim grehom, kaj postavlja v nevarnost z malim grehom, če dalje premišluje, da si je z grehi pridobil samo prazen nič, kakšen kratek užitek ali trpel vsled greha tudi še časno škodo, in potem obžaluje, da je tako nespametno zapravil nebeško veselje ali je postavil vsaj v veliko nevarnost, kesa se greha iz nadnaravnega nagiba, zakaj da je nebeško veselje nepopisljivo veliko, da je zapravimno z grehom, uči nas sveta vera.

Poglaviten nagib h kesanju, ki nas ga uči sv. vera, je:

4. da si z grehom zaslužimo pekel in druge kazni.

Pekel je kraj, kjer pogubljeni trpé večne kazni. Jezus Kristus sam imenuje v priliki o bogatinu in ubogem Lazarju pekel „kraj trpljenja“. (Luk. 16, 18.) Najhujše trpljenje za pogublence v peklu je, da so izključeni na vekomaj iz nebes in da nikdar ne bodo gledali obličja božjega. „Poberite se izpred mene, prekleti, v večni ogenj“, zaklical bo Kristus zavržencem sodnji dan. (Mat 25, 41.) „Biti vekomaj ločen od Boga“, pravi sv. Avguštin, „je tolika kazen, koliker je Bog.“ (De civit. Dei l. 19. c. 28.) Sv. Krizostom pa pravi: „Mnogi se bojijo peklenskega ognja; jaz pa zagotavljam, da je izguba večnega vzveličanja še mnogo bridkejša.“ (Hom 47. ad pop. Ant.) Pogublence muči najsilneje peklenski ogenj, vedno pekoča vest in groza, neutolažljiva žalost in obupnost. Ko je bogatin, kateri je bil pokopan v pekel, zagledal Lazarja v Abrahamovem naročju, je vpil in rekel: „Oče Abraham! usmili se me in pošlji Lazarja, da pomoči konec svojega prsta v vodo in ohladi moj jezik, ker grozovito trpim v tem plamenu.“ (Luk. 16, 24.) Kristus pa je rekel: „Bolje ti je, iti hromemu v življenje, kakor dve roki imeti, pa iti v pekel, v neugasljivi ogenj, ker njih črv ne umrje, in njih ogenj ne ugasne.“ (Mark. 9. 42, 43.) Pogublence muči pekoča vest, ker se spominjajo, koliko je Bog zanje storil, kako malo bi bili morali sami storiti, da bi se vzveličali, in zaradi kako ničvrednih rečij so zapravili svoje vzveličanje. Pogublence muči neprestana groza, ker morajo trpeti v družbi hudobnih in zavrženih duhov, muči jih neutolažljiva žalost in obupnost, ker nimajo nobenega upanja, da se bode njihovo trpljenje kedaj nehalo ali polajšalo, zakaj ono je večno. Če grešnik premišluje, da si je z grehom

zaslužil pekel, in se s studom obrne od svojih grehov, katere neskončno pravični Bog tako hudo kaznuje, kesa se jih iz nadnaravnega nagiba.

Z grehom si zaslužimo še druge kazni. Ako se nam na tem svetu ne odpusté mali grehi, ako na tem svetu ne zadostimo za svoje grehe, moramo iti v vice. Kazni v vicah pa so silno hude, kakor učé brez razločka vsi cerkveni učeniki. Tudi tisti, ki svoje grehe sovraži in studi zaraditega, ker ljubeznivega Boga tako žalijo, da jih mora vsled svoje pravičnosti strogo kaznovati v vicah, obžaluje jih iz nadnaravnega nagiba.

Dostikrat pošilja Bog grešnikom razne kazni, kakor bolezni, revščino, raznotere nesreče, že na tem svetu. Ako grešnik samo zaradi teh kaznij obžaluje svoje grehe brez ozira na Boga, obžaluje jih iz naravnega nagiba, in njegov kes je tudi samo naraven. Ako pa grešnik razsvetljen po luči svete vere in milosti božje spozna, da mu je Bog te kazni poslal, ker je njega z grehi žalil, ako spozna, „kako hudo in grenko je, da je zapustil Gospoda, svojega Boga“ (Jer. 2. 19), da ga čakajo na onem svetu še mnoge hujše kazni, in se kesa grehov, kesa se jih iz nadnaravnega nagiba, in zato je tudi njegov kes nadnaraven.

Poglavitni nagib h kesanju, ki nas ga uči sv. vera, je:

5. da je greh že sam na sebi ostuden.

Misli si, krščanski poslušavec, da stojiš ob grobu, v katerega so položili pred nekaj meseci krepkega mladeniča ali cvetočo deklico. Grob se odpré. Kaj se ti pokaže? Kup obglodanih kostij in nekaj črvov, ki obirajo trohneče meso. Kjer so bile poprej one jasne, bistre oči, vidiš zdaj le dve tužni jamici, kjer je bilo poprej ono cvetoče, rudeče lice, so zdaj le udrte kosti, da jih je groza pogledati. A kdo je spremenil poprej tako lepo telo, da se kar zgrozimo, ako je pogledamo, ker je tako grdo in ostudno? To je storila smrt. A odkod je smrt? Smrt je grehova hči, saj pravi sv. Jakob: „Greh pa, ko je storjen, rodi smrt“ (Jak. 1, 15.) in sv. Pavel: „Po enem človeku je prišel greh na svet, in po grehu smrt.“ (Rimlj. 5, 12.) Ako pa je greh oče smrti, lahko rečemo, da greh stori človeško truplo grdo in ostudno. Ako pa greh že telo naredi grdo in ostudno, koliko bolj šele dušo, ker oni, ki greh dela, oskrunja pravzaprav dušo, razven nečist-

nikov, ki oskrunjajo tudi svoje telo. In kako ostuden mora biti šele greh sam, ki naredi ostudno dušo in telo! Greh je ostuden, ker nasprotuje najsvetejši in najboljši postavi vsemogočnega Boga, je torej neki nered, vsak nered pa je ostuden. Greh je ostuden, ker se ž njim zaničuje naš Stvarnik in najvišji Gospod, kateremu smo dolžni izkazovati največje spoštovanje in pokorščino; greh je ostuden, ker žalimo ž njim Boga, našega največjega dobrotnika, kateremu smo dolžni največ hvale in ljubezni; greh je ostuden, ker je strašna nezvestoba do Jezusa Kristusa, našega ljubeznivega Odrešenika; greh je ostuden, ker ž njim preženemo iz svojega srca svetega Duha, ki je prišel v zakramentu svetega krsta prebivat v našo dušo in ji podelil nadnaravno lepoto, katero po grehu izgubi. Vse to nas uči sveta vera. Če torej premišljujemo ostudnost greha, kakor nam jo predočuje sveta vera, in se ga kesamo, kesamo se ga iz nadnaravnega nagiba.

Zvršetek.

„Žalost, katera je po Bogu, obrodi stanovitno pokoro k vzveličanju“, piše sv. Pavel (II. Kor. 7, 10.) Žalost po Bogu pa je, če obžalujemo svoje grehe iz nadnaravnih nagibov ali iz nagibov, ki nas jih uči sveta vera, katero smo od Boga prejeli. Kesajmo se torej svojih grehov vselej iz nadnaravnih nagibov, katerih smo se danes učili; čeravno nimamo uprav vsakokrat vseh pred očmi, pa vsaj tega ali onega, da bo naš kes nadnaraven in nam bo zadobil odpuščenje grehov. Amen.

151. Krščanski nauk.

Da dosežemo s kesom odpuščenje grehov, mora biti naš kes notranj, čez vse velik, splošen in nadnaraven. Kes je nadnaraven, kadar se grešnik svojih grehov kesa s pomočjo božje milosti in iz nadnaravnih nagibov. Le tedaj, če Bog gane naše srce s svojo milostjo, moremo greh resnično studiti in sovražiti, kakor je potreba za odpuščenje grehov. Nagibi, iz katerih se kesamo greha, morajo biti nadnaravni, to je taki, ki nas jih uči sveta vera, n. pr. da je Bog ne-

skončna popolnost in ljubeznivost, ki jo grešnik zaničuje, ali da je moral Jezus Kristus zaradi greha bridko trpeti in umreti, ali da z grehom izgubimo nebesa, da si ž njim zaslužimo pekel in druge kazni, da je greh že sam na sebi ostuden. Kes pa je lahko tudi samo naraven.

659. Kdaj je kes samo naraven?

Kes je samo naraven, kadar se grešnik greha kesa samo iz naravnih nagibov, na primer, ker je po grehu zašel v časno nesrečo, v sramoto ali škodo.

Samo naravni nagibi h kesanju so taki, ki nas jih ne uči sveta vera, razodetje božje, ampak katere nam pove že naša naravna pamet. Mnogi grehi namreč nimajo samo zelo hudih nasledkov za večnost, ampak že tudi za življenje na tem svetu, ker pahnejo grešnika v časne nesreče, v časno sramoto ali škodo. Te hude nasledke greha spozna lahko grešnik s svojo pametjo, in če se potem greha kesa zaradi tega, ker mu pové njegova pamet, da je po grehu zašel v časno nesrečo, v sramoto ali škodo, za to pa se ne méní, da je z grehom žalil Boga, da je ž njim izgubil nebesa ter zaslužil pekel in druge kazni, ima samo naraven kes. Mislite si tata, ki gre ponoči krast meneč, da ga ne bodo zasačili. Tiho se priplazi v hišo in ko si nabere že precej rečij, pade mu nekaj na tla, zaropoče in vzbudi domače. Ko sliši, da so se domači po ropotu vzbudili, hoče hitro skozi okno, skozi katero se je priplazil v hišo, ubežati, toda v temi zgreši lestvo, katero si je k oknu prislonili, in pade tako nesrečno na tla, da si zlomi nogo in se še drugače pohabi. Zdaj se kesa svojega dejanja in si misli: Ko bi pač ne bil šel krast! Ali odkod izvira njegov kes? Ali odtod, ker je žalil Boga? ker je izgubil pravico do nebes in si zaslužil pekel? ker je tatvina tako ostudna pregreha? O zaraditega mu ni žal, na to še morebiti niti ne misli, ampak on se kesa svojega greha, ker ga zdaj noga hudo boli, ker vsi ljudje v okolici zdaj vedo, da je tat in mu nič več ne zaupajo, ker mora zdravnika drago plačati, vrhutega bo pa še moral v ječo iti. Ta grešnik obžaluje svoj greh; toda to, kar ga nagiblje h kesanju, je časna nesreča, časna sramota in škoda; ko bi pa tatvina ne imela za njega teh hudih nasledkov, bi

se morda nič ne kesal; njegov kes je samo naraven. Ali mislite si deklet, ki je vsled svoje lahkomišljenosti zašlo v sramoto. Ono se kesa svojega greha zoper šesto božjo zapoved in želi, da bi ne bilo grešilo, toda ne zato, ker je žalilo Boga, ampak zato, ker zdaj ljudje vedó, da je nesramnica, ker ga roditelji nimajo več radi in trdo ž njim ravnajo, ker je bratje in sestre pisano gledajo, ker ima s svojim nezakonskim otrokom hudo pokoro itd. Ako bi pa njegova pregreha ne imela zanje tako žalostnih nasledkov, bi se morebiti celó nič ne kesalo; njegov kes je samo naraven. Naraven kes ima tudi pijanec, ako obžaluje svoje pijančevanje samo zato, ker mu je spodkopalo zdravje in ga spravilo ob premoženje; naraven kes ima pretepač, ako obžaluje svoj greh zato, ker so ga v ječo zaprli, lažnivec, ako se kesa svojih lažij zato, ker so mu nakopale pri ljudeh slabo ime itd.

660. Ali zadoščuje samo naravni kes za odpuščenje grehov?

Samo naravni kes ne zadoščuje za odpuščenje grehov.

Zakaj pa ne? Z grehom žalimo Boga. Ako torej hočemo od njega dobiti odpuščenje, kesati se moramo greha zaradi tega, ker smo Boga žalili, ali vsaj zato, ker smo po njem izgubili nebesa in si zaslužili pekel in druge kazni, ali ker je greh po nauku svete vere tako silno ostuden. Kdor ima pa samo naravni kes, se ne kesa zato, ker je žalil Boga, ampak zaradi hudih nasledkov greha; on ne sovraži in ne studi pravzaprav greha, ker je sam na sebi največje zlo, ampak sovraži in studi ga le zavoljo hudih nasledkov, ki iz njega izvirajo, ako bi pa tistih ne bilo, bi tudi greha ne sovražil in ne studil. Ker se tak grešnik ne obrne k Bogu iz vsega svojega srca, ampak je še njegovo srce navezano na greh, mu ga tudi Bog odpustiti ne more; zakaj on odpušča samo resnično spokorjenim grešnikom. Ako bi torej kdo imel še tolik naraven kes, ne morejo se mu odpustiti njegovi grehi. Izraelski kralj Savel je obžaloval svojo nepokorščino, vender ga je Gospod zavrzel, ker jo je obžaloval samo iz naravnih nagibov, ne pa zato, ker je žalil Boga. Brezbožnega kralja Antijoha zadela je zaradi hudobij, katere

je počenjal v Jeruzalemu, silno huda kazen. Pri živem telesu so ga črvi jedli, v notranjem je čutil grozne bolečine ter razširjal je tolik smrad, da ni mogel nihče biti v njegovi bližini. „Odslej tedaj“, pravi sveto pismo, „od prevelike prevzetnosti odvrnen, je začel spoznavati samega sebe, ker je bil opominjan z nebeškim pokorjenjem, in ker so bolečine vsak hip večje prihajale.“ On je obžaloval svoje krivice in obetal, da hoče sam postati Jud in povsod oznanjevati vse-mogočnost božjo. „Prosil je tudi ta hudobnež Gospoda, pri katerem pa ni mogel doseči milosti.“ (II. Mak. 9, 11. 13.) On je umrl v svojih grehah, ker je bil njegov kes samo naraven, ker se je kesal svojih hudobij le zaradi bolečin, ki so razsajale v njegovem osrčju in iz strahu pred smrtjo, ki se mu je bližala.

Dasiravno pa grešniku kes, ki izvira iz naravnih nagibov, ne more pridobiti odpuščanja grehov, je vendar dobro in koristno, če se oziramo tudi na take nagibe, ker zmanjšujejo nagnenje do greha in pripomagajo, da se lažje začnemo kesati ga tudi iz nadnaravnih nagibov, ker si moramo misliti, kako strogo nas bo Bog kaznoval šele v prihodnjem življenju, ako se resnično ne spokorimo, ker že na tem svetu tako hudo kaznuje greh.

661. Koliker je nadnaravni kes?

Nadnaravni kes je dvojen: popoln in nepopoln.

Nadnaravni nagibi, iz katerih se moremo kesati svojih grehov, so različni, kakor smo slišali, toda niso vsi enako dobri, enako Bogu dopadljivi. Boljši, popolnejši ko so nadnaravni nagibi h kesanju, tim boljši, tim popolnejši je tudi kes. Če je torej nagib, iz katerega se kesamo greha, popoln, popoln je tudi kes; je pa nagib h kesanju nepopoln, je tudi kes nepopoln, zato pravi katekizem, da je nadnaravni kes dvojen: popoln in nepopoln. Razlika med popolnim in nepopolnim kesom je jako imenitna za odpuščanje grehov, zato pa je treba, da se o obojnem kesu do dobra podučimo.

662. Kdaj je kes popoln?

Kes je popoln, kadar se greha kesamo iz popolne ljubezni do Boga, ker smo namreč

razžalili Boga, najpopolnejšo in najljubeznejšo dobroto.

Naša ljubezen do Boga je popolna, ako ga ljubimo z avoljo njega samega nad vse, ali če ga ljubimo zato, ker je avoljo svojih neskončnih popolnostij vreden vse naše ljubezni, in ga tako čislamo, da smo pripravljeni rajši vse žrtvovati, kakor s smrtnim grehom izgubiti ljubezen in prijateljstvo božje. Tako ljubezen do Boga nam zapoveduje prva in največja zapoved, ki se glasi: „Ljubi Gospoda, svojega Boga, iz vsega svojega srca in iz vse svoje duše in iz vse svoje misli.“ (Mat. 22, 37.) Ljubezen, s katero ljubimo Boga z avoljo njega samega nad vse, se po pravici imenuje popolna ljubezen, ker izvira iz čistega, nesebičnega nagiba; zakaj k njej nas nagibljejo edino neskončne popolnosti božje, ne pa to, da pričakujemo od Boga kakega dobička zase. Popolna ljubezen do Boga je podlaga, korenina, takorekoč duša popolnega kesa. Kdor namreč ljubi Boga s popolno ljubeznijo, tisti tudi želi in hoče, da bi ga vsi ljudje spoznali, ljubili in častili, in hudo mu dé, če ga malo ali nič ne poznajo, ga zaničujejo in žalijo. Če pa ga je celó sam žalil z grehi, obžaluje jih iz dna svojega srca, ker spozna, da je greh največje hudo, in želi, da bi jih nikakor ne bil storil, ter je pripravljen, rajši vse pretrpeti, tudi umreti, kakor še kedaj več Boga žaliti, ako bi z grehom tudi ne izgubil nebes in si ne zaslužil pekla ali pa drugih kaznij. Izgubljeni sin je obžaloval svoj greh nekoliko zaraditega, ker je razžalil svojega dobrega očeta, a še bolj zaraditega, ker je zašel po njem v časno nesrečo. Njegov kes je bil torej v začetku nepopoln, ker ga je k njemu nagibala bolj časna nesreča kakor pa ljubezen do očeta. Ko pa je videl, kako mu je oče prijazno prišel naproti, ga srčno objel in poljubil ter z dobrotami obsipal, se je gotovo jokalo iz čiste ljubezni, da je svojega dobrega očeta tako hudo žalil, in bil je pripravljen, vse hudo voljno trpeti, je gotovo želel, da bi nikdar ne bil žalil svojega očeta. Zdaj je bil njegov kes popoln, ker je izviralo iz nesebične in čiste ljubezni do očeta. Popoln kes je imela Marija Magdalena, zakaj nje ni prignalo strah, ampak ljubezen k nogam Jezusovim, katere je poljubovala, s svojimi solzami močila in s svojimi lasmi brisala. Zaraditega je iz ust Jezusa samega slišala tolažilne besede: „Veliko grehov ji je odpuščenih, ker je veliko ljubila.“

(Luk. 7, 47.) Tudi apostol Peter se je kesal svojega greha iz popolne ljubezni do Boga. „In Gospod se je ozrl in je pogledal v Petra. In Peter se je spomnil besede Gospodove, kakor je bil rekel: Predno petelin zapoje, me boš trikrat zatajil. In Peter je ven šel in je milo jokal“ (Luk. 22, 61, 62.) Pogled Jezusov je vzbudil v srcu apostolovem najglobokejšo žalost nad njegovim grehom, zakaj pri tem pogledu se je spomnil ljubezni Jezusove in njegovo dušo je obšla velika žalost, da je ljubeznivega Jezusa tako nehvaležno zatajil Sv. Klement, učenec sv. Petra, pripoveduje, da je Peter vselej, kadar je slišal petelinovo petje, bodisi po noči ali po dnevi, se zgrudil na kolena ter bridko objokoval svoj greh, tako da so mu vedno tekoče solze razorale njegovo lice. Tudi mi si moramo prizadevati, da obudimo popoln kes nad svojimi grehi.

663. Kaj moramo storiti, da lažje obudimo popolni kes?

Da lažje obudimo popolni kes, premišljujemo:

- 1. da je Bog, ki smo ga razžalili, najpopolnejša in najljubeznivejša dobrota, in da nam skazuje neštivilno dobrot na duši in na telesu.**

Popolni kes je zelo velik dar božji. Da nam pa Bog ta dar podeli, moramo ga zanj pobožno, ponižno, zaupno in stanovitno prositi. „Ako bo vpil k meni“, obeta Gospod, „ga bom uslišal, ker sem milostljiv.“ (II. Mojz. 22, 27.) „Prosíte, in se vam bo dalo.“ (Mat. 7, 7.) Nekaterim je molitev še zlasti potrebna, ker imajo tako trdo srce, da bi se nikakor ne mogli spreobrniti, ako bi trdobe njihovega srca ne omehčala milost božja. Posebno dobro je, ako se spokornik pobožno udeleži svete maše in pri njej Boga prosi, da bi mu zaradi svojega Sina, ki se pri sveti maši za nas daruje, podelil milost popolnega kesa, in ako se priporoča Mariji, pribežališču grešnikov, da bi mu izprosila popolni kes.

Da pa popolni kes še lažje obudimo, premišljujemo tudi, kakor pravi katekizem, da je Bog, ki smo ga razžalili, naj-

popolnejša in najljubeznivejša dobrota. Naše srce, ki je vstvarjeno za ljubezen, ljubi to, kar je dobro, lepo, popolno, in sicer timbolj, čim boljše, čim lepše, čim popolnejše je. Bog je najpopolnejša in najljubeznivejša dobrota, tako da bi ga morali ljubiti z neskončno ljubeznijo, ko bi naše srce bilo zmožno take ljubezni, tako da bi se le nad njim radovali, kakor je rekel kralj David: „Moje srce in moje meso se raduje v živem Bogu.“ (Ps. 83, 3.) Če torej premišljujemo, da smo s svojimi grehi žalili najpopolnejšo in najljubeznivejšo dobroto, ki je vredna vse naše ljubezni, da smo iz napačne ljubezni do stvari obrnili hrbet Bogu in ga zaničevali, da nam je bil ljubši greh, kakor pa neskončni Bog, ali ne bomo obžalovali svoje velike slepote, ali ne bomo obžalovali, da smo Boga manj cenili kakor ustvarjene reči? — Rimski katekizem pravi: „Ako kdo premišljuje bogastvo božje dobrotljivosti in ljubezni, s katerim nas je obsipal, ga li ne bode ljubil? (Cat. Rom. p. 3, c. 2, 9. 2.) V našem srcu se najlažje vname ljubezen do tistega, ki nam skazuje dobre, in sicer tim večja ljubezen, čim večje in številnejše dobre nam skazuje. Bog pa nam skazuje neštevilno dobrot na duši in na telesu. „Kaj pa imaš“, vprašuje sveti Pavel, „kar bi ne bil prejel?“ (I. Kor. 4, 7.) Vse imamo od Boga. Po svoji podobi je ustvaril našo dušo in jo obdaroval s čudovitimi zmožnostmi; svojega edinorojenega Sina je poslal na svet, da bi se naša duša vsled Adamovega greha ne pogubila, marveč vekomaj živela; pri svetem krstu nas je posvetil v svoje otroke in nas naredil dediče svetih nebes; z ozirom na zasluženje Kristusovo podeljuje nam vse k vzveličanju potrebne milosti, ker hoče, da bi se vsi ljudje vzveličali“; (I. Tim. 2, 4.) ako grešimo, nas ne kaznuje, kakor zaslužimo, ampak prizanaša, in potrpežljivo čaka našega spreobrnjenja ter nas kliče in vabi na pravo pot. In kolikere so dobre, ki jih Bog skazuje našemu telesu, da bi z njegovo pomočjo lažje delali za svoje vzveličanje! Od Boga imamo zdravje, dolgo življenje, premoženje, čast, pošteno veselje, ki nam slajša življenje, on je ustvaril vse drugo nam v porabo in korist. Če si torej z resnim premišljevanjem predočujemo božjo ljubeznivost in dobrotljivost, ki se nam razodeva po neštevilnih božjih dobrotah, ter obenem prevdarjamo, da smo tako dobrega Boga žalili s svojimi grehi in kazali ž njimi nesramno nehvaležnost, se li ne bomo iz srca kesali svojih grehov?

Da lažje obudimo popolni kes, premišljujmo:

2. da je Jezus Kristus za nas umrl na križu, in da je vsikdar pripravljen, odpustiti nam grehe.

Po besedah sv. Ignacija ni nobeden les tako pripraven netiti v naših srcih ogenj ljubezni, kakor les križa, to se pravi: premišljevanje Kristusovega trpljenja na križu, in spomin na njegovo ljubezen, katero nam je pokazal zlasti s svojim trpljenjem, vname v naših srcih najlažje ljubezen do Boga. „Večje ljubezni od te nima nihče“, pravi Jezus, „da kdo dá svoje življenje za svoje prijatelje“, (Jan. 15, 13.) in sv. Janez pravi: „V tem smo spoznali ljubezen božjo, da je on dal svoje življenje za nas.“ (I. Jan. 3, 16.) Ko je sveta Birgita neki dan vsa vtopljen v premišljevanje Kristusovega trpljenja vprašala: „Oh! moj Gospod, kako si vender mogel tako bridke smrti umreti?“, slišala je v duhu glas: „Jaz sem največja ljubezen; zakaj vse, kar sem od večnih časov sem storil, kar še storim, in kar bom storil še v prihodnje, vse to ima vzrok v moji ljubezni. Moja ljubezen do ljudij je še sedaj tolika in tako nepopisljiva, kakor ob času mojega trpljenja, ko sem iz ljubezni do človeških duš umrl.“ Kar je Kristus storil za vse, je storil tudi za vsakega posebej, ker je vsakega izmed nas pred očmi imel, ko je trpel in umrl, kakor bi bil vsak izmed nas sam na svetu. Vsakdo sme in mora reči s sv. Pavlom: „Kristus me je ljubil in dal samega sebe zame“ (Gal. 2, 20.) Ker je Kristus vsakega izmed nas ljubil in za vsakega na križu umrl, ga mora tudi vsak izmed nas ljubiti, in sicer zvesto ljubiti. Če premišljujemo Jezusovo ljubezen, katero nam je pokazal s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo na križu, če premišljujemo svoje grehe, s katerimi „smo zopet križali sami sebi Sina božjega in ga zasramovali“, (Hebr. 6, 6.) ali ne bomo obžalovali svojih grehov, s katerimi smo prelomili zvestobo Jezusu Kristusu in ga tako hudo žalili? — Premišljujmo dalje, da je Jezus Kristus vsikdar pripravljen, odpustiti nam grehe, saj je zato postavil zakrament svete pokore in rekel apostolom: „Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni.“ (Jan. 20, 23.) Ali ne bode tolika ljubezen Jezusova ganila in omehčala našega grešnega srca? Kakor so svetniki pre-

mišljevali Kristusovo trpljenje, da bi obudi i popolni kes nad svojimi grehi, tako storimo tudi mi.

Da bodemo tim lažije obudili popolni kes, moramo se v obujevanju takega kesa večkrat vaditi. Kdor hoče, postavim, postati dober in spreten mizar, se mora v mizarstvu dalje časa vaditi; kdor hoče postati dober strelec, mora se večkrat vaditi v streljanju; kdor hoče lepo pisati, se mora vaditi v pisanju; kdor hoče postati dober govornik, se mora vaditi v govorništvu itd. Ravnotako se mora tisti, ki hoče obuditi popolni kes, v obujevanju takega kesa večkrat vaditi.

664. Kaj dosežemo s popolnim kesom?

S popolnim kesom dosežemo odpuščenje grehov takoj, kakor hitro ga obudimo, in še predno smo se jih spovedali, vendar pa se jih moramo obtožiti pri prvi prihodnji spovedi.

Kdor se kesa svojih grehov iz popolne ljubezni do Boga, ima greh za največje hudo, ga studi iz dna svojega srca, je pripravljen rajše vse žrtovati, kakor še kedaj Boga žaliti z grehi. S takim kesom se človek popolnoma obrne od greha k Bogu in doseže ž njim odpuščenje grehov takoj, kakor hitro ga obudi, in še predno se jih spove. Tridentski cerkveni zbor pravi: „Popolni kes spravi z Bogom, še predno prejmemo zakrament svete pokore.“ (Sess. 14. c. 4.) To nam potrjuje tudi sveto pismo. O Mariji Magdaleni je rekel Jezus: „Veliko grehov ji je odpuščenih, ker je veliko ljubila.“ (Luk. 7, 47.) Drugokrat je rekel Jezus: „Kdor mene ljubi, bo ljubljén od mojega Očeta, in jaz ga bom ljubil“ ... in: „Ako me kdo ljubi, bo izpolnjeval moje zapovedi; in moj Oče ga bo ljubil in bova k njemu prišla in pri njem prebivala.“ (Jan. 14, 21. 23.) Kdor torej ljubi Boga s popolno ljubeznijo — in to stori vsakdo, ki ima popolni kes — je od Boga ljubljén. Ker Bog ne more nikogar ljubiti, kateri ni v stanu posvečujoče milosti božje, sledi iz tega, da ga poprej očisti greha in ga opraviči s tem, da mu podeli posvečujočo milost. Sv. Janez pa piše: „Vsak, kateri ljubi, je iz Boga rojen“, (I. Jan. 4, 7.) je otrok božji. Kdor obudi popolni kes, ljubi Boga, je torej otrok božji. Ker pa mora otrok božji biti vsaj brez vsakega smrtnega greha, sledi iz

tega, da tisti, ki obudi popolni kes, doseže ž njim odpuščenje grehov. V življenju svetega Antona Padovanskega se bere, da je prišel nekdanj velik grešnik poslušat njegovo pridigo. Po pridigi se je približal grešnik svetniku in ga prosil, naj bi ga spovedal. Čeprav je bil sveti Anton zelo utrujen, je vendar stopil v spovednico, da bi potolažil grešnikovo srce. Ko se je mislil spokornik začeti spovedovati, polastila se ga je zaradi njegovih grehov tolika žalost, da ni mogel izpregovoriti besedice. Ker je imel svetnik mnogo dela, naroči grešniku, naj gre domov, napiše svoje grehe na listek in se vrne. Grešnik stori tako in se vrne. Sv. Anton razgrne popir, a bil je tako lep in bel, da bi nihče ne bil verjel, da se je nanj kedaj kaj pisalo. Tako je Bog svetemu Antonu po čudežu pokazal, da so se grešniku odpustili njegovi grehi, še predno se jih je spovedal, ker se jih je kesal iz popolne ljubezni do Boga. (Müller: Der verlorene Sohn, pag. 443.)

S popolnim kesom dosežemo odpuščenje grehov takoj, kakor hitro ga obudimo, ne samo v sili, ko zakramenta svete pokore ni mogoče prejeti, ampak vsikdar, kolikorkrat ga obudimo. Ker pa je Jezus Kristus za tiste, ki so po svetem krstu smrtno grešili, postavil zakrament svete pokore kot redno sredstvo za odpuščenje grehov, mora s popolnim kesom vedno biti združena želja, prejeti zakrament svete pokore, zakaj kdor se kesa svojih grehov iz popolne ljubezni do Boga, mora tudi pripravljen biti, da hoče izpolnjevati vse božje in cerkvene zapovedi, torej tudi tisto zapoved, ki nam zapoveduje spovedati se svojih grehov. Če bi torej tudi kdo dosegel že s popolnim kesom odpuščenje svojih grehov, bi se jih vendar moral obtožiti pri prvi prihodnji spovedi. Kdor bi tega, ko mu je mogoče in je ukazano, ne storil, bi mu ostali grehi sicer odpuščeni, toda on bi se smrtno pregrešil s tem, da bi ne izpolnil zapovedi, ki nam zapoveduje spovedati se, in izgubil bi posvečujočo milost, ki jo je dosegel s popolnim kesom.

Z v r š e t e k.

Ako sin žali svojega očeta, je to ostudnejše, kakor če ga žali hlapec. Še mnogo bolj ostudno pa je, ako hlapec, katerega je njegov gospod iz posebne milosti posinovil, svojega novega očeta žali in zaničuje. Mi smo po svoji naravi

samo služabniki božji, toda Bog nas je iz ljubezni in milosti sprejel za svoje otroke. Ali ni torej ostudno, če mu odrekamo svojo ljubezen in ga z grehi hudo žalimo? Če smo torej tako nesrečni bili, da smo Boga hudo žalili, spoznajmo svojo nehvaležnost, svojo nezvestobo, svojo predrznost in obžalujmo svoje grehe kot najhujša zla, obžalujmo jih iz popolne ljubezni do dobrotljivega Očeta nebeškega in našega ljubeznivega Odrešenika, ki je toliko za nas prestal. Amen.

152. Krščanski nauk.

Kadar se greha kesamo iz popolne ljubezni do Boga, ker smo namreč razžalili Boga, najpopolnejšo in najljubeznivejšo dobroto, je naš kes popoln. S takim kesom dosežemo odpuščenje grehov takoj, kakor hitro ga obudimo, in še predno smo se jih spovedali; vendar pa se jih moramo obtožiti pri prvi prihodnji spovedi. Popolni kes je torej velike važnosti za odpuščenje grehov, in vsakdo naj bi si prizadeval s pomočjo božjo obuditi popolni kes nad svojimi grehi. V nekaterih slučajih pa je človek celó dolžan, obuditi popolni kes.

665. Kdaj je človek dolžan, obuditi popolni kes?

Človek je dolžan, obuditi popolni kes:

- 1. v smrtni nevarnosti, zlasti če ima na vesti kak smrtni greh in se ga ne more spovedati.**

„Ako pravimo, da nimamo greha, sami sebe zapeljujemo, in resnice ni v nas“, piše sveti Janez. (I. Jan. 1, 18.) Sv. Jakob pa piše: „V mnogem se pregrešimo vsi.“ (Jak. 3, 2.) Ker smo vsi grešniki, grehi pa se nam nikakor ne morejo odpustiti, ako jih resnično ne obžalujemo, vsakdo sprevidi, da nam je kes nad vse potreben. Posebno pa nam je kes, in sicer popolni kes, potreben v smrtni nevarnosti. Ob smrtni uri se odloči naša večna sreča ali večna nesreča, zato mora

vsakdo gledati, da srečno umrje. Kadar je torej nastopila za nas smrtna nevarnost, poslužiti se moramo vseh tistih pripomočkov, ki so pripravi in koristni, da srečno umrjemo. Tak pripomoček je popolni kes, s katerim dosežemo odpuščenje grehov, četudi se jih ne spovemo, da le imamo voljo spovedati se jih, če bi bilo mogoče. Postavim, ti se voziš po morju, kar se vzdigne velik vihar, ki preti potopiti barko; ti si v smrtni nevarnosti. Obudi popolni kes nad svojimi grehi, da se ti odpusté. Ali ti spiš v svojem stanovanju. Ko se prebudiš, je vse okoli tebe v ognju; ni mogoče, rešiti se. Obudi popolni kes nad svojimi grehi. Ali ti odkod tako nesrečno padeš, da si zlomiš tilnik; nimaš upanja, da bi dočakal duhovnika, kateri bi te spovedal. Obudi popolni kes nad svojimi grehi. Zlasti pa je dolžan obuditi v smrtni nevarnosti popolni kes tisti, ki ima na vesti kak velik greh in se ga ne more spovedati, recimo zato, ker nima spovednika, ali ker ne more več govoriti, ali ker ne razume spovednik njegovega jezika. Tak grešnik je dolžan obuditi popolni kes, ker je zanj še edini pripomoček, s katerim doseže odpuščenje grehov. Pa tudi tistim, ki imajo na vesti samo male grehe, je zelo priporočati, da obudé v smrtni nevarnosti popolni kes, da se jim odpusté tudi mali grehi in, kolikor mogoče, tudi časne kazni.

Človek je dolžan, obuditi popolni kes:

2. vsakikrat, kadar mora prejeti kak zakrament živih, pa ni v stanu božje milosti in tudi nima prilike, da bi se spovedal.

Kadar prejmemo kak zakrament živih, moramo biti v stanu posvečujoče milosti božje, zakaj če ga prejmemo v stanu smrtnega greha, grešimo jako hudo, storimo božji rop, in zakrament naši duši ne koristi, ampak zelo škoduje. Kdor torej hoče prejeti kak zakrament živih, pa ima na vesti kak smrtni greh, si mora poprej z odkritosrčno spovedjo očistiti svojo vest. Utegne pa se zgoditi, da mora kdo prejeti kak zakrament živih, pa ni v stanu milosti božje, tudi nima prilike, da bi se spovedal — na primer bolnik, ki ne more več govoriti, mora prejeti zakrament svetega poslednjega olja. V takih slučajih mora človek obuditi popolni kes, kakor tudi

imeti resno voljo, da pojde brž, ko bo mogoče, k spovedi, da doseže ž njim odpuščenje grehov in vredno prejme zakrament živih.

666. Kdaj je močno želeli, da obudimo popolni kes?

Močno je želeli, da obudimo popolni kes tedaj, kadar smo smrtno grešili, pa se ne moremo precej spovedati; zelo koristno pa je, da ga obudimo vsak večer.

Kdor je tako nesrečen bil, da je smrtno grešil, nahaja se tako dolgo v nevarnosti, da se bo pogubil, dokler se ne spravi z Bogom. Tudi so njegova dobra dela, katera opravlja v stanu smrtnega greha, brez zasluženja za nebesa. Ker je nevarno, odlašati spravo z Bogom, ako smo smrtno grešili, zato naj bi vsak, ki je smrtno grešil, se brž spravil z Bogom po odkritosrčni spovedi. Ker pa to ni vselej hitro mogoče, zato je močno želeli, da obudi tak grešnik precej po storjenem grehu vsaj popolni kes, in sklene, brž ko mu bode mogoče, spovedati se, da bo dosegel odpuščenje grehov, da se ne bo še dalje nahajal v nevarnosti, se vekomaj pogubiti, in da bo mogel opravljati za nebesa zaslužna dela.

Zelo koristno pa je, da obudimo popolni kes vsak večer. „Pravični pade sedemkrat, in spet vstane“, pravi sveti Duh. (Preg. 24, 16.) Grešiti je nekaj človeškega, zato tudi pravični večkrat pade, toda on ne ostane v grehu, ampak kmalu vstane, če je bil padel. Kako pa vstane pravični? On vstane s tem, da obudi popolni kes nad svojimi vsakdanjimi pregreški in se tako očisti tudi malih prestopkov zoper božjo postavo. Ker vsak dan grešimo, ker nič nečistega ne pojde v nebeško kraljestvo, obudimo popolni kes vsak večer, da se vsak dan očistimo svojih madežev, se bolj in bolj posvetimo, si izbrišemo tudi časne kazni za svoje grehe.

667. Kdaj je kes nepopoln?

Kes je nepopoln, kadar se kesamo iz nepopolne ljubezni do Boga, ker smo namreč z grehom izgubili nebesa in si zaslužili pekel in

druge kazni, ali ker je greh po nauku svete vere tako silno ostuden.

Greh bi morali sovražiti in studiti pred vsem zaradi tega, ker smo ž njim razžalili Boga, najpopolnejšo in najljubeznivejšo dobroto. Ker takšen kes izvira iz popolne ljubezni do Boga, ali ker je nagib takemu kesu popolna ljubezen do Boga, je tudi kes popoln. So pa še tudi drugi nagibi h kesu, ki niso popolni, in ti izvirajo iz nepopolne ljubezni do Boga. Naša ljubezen do Boga je nepopolna, če ga ljubimo sicer nad vse, toda ne zavoljo njega samega, temveč zavoljo dobrot, ki jih imamo in upamo od njega. Od Boga upamo zlasti večno vzveličanje v nebesih, bojimo se pa, od njega vekomaj zavrženi biti. Če smo torej z grehom izgubili nebesa in si zaslužili pekel in druge kazni, pa zaradi tega sovražimo in studimo greh, ali pa zato, ker nas sveta vera uči, kako silno ostuden je greh, je naš kes še vedno nadnaraven, ker izvira iz nadnaravnih nagibov, vender, ker so ti nagibi nepopolni, je tudi iz njih izvirajoči kes nepopoln, je manj vreden kakor tisti, ki izvira iz popolne ljubezni do Boga. Pri popolnem kesu obžalujemo greh samo zavoljo Boga, ker se on ž njim žali, zaničuje; pri nepopolnem kesu obžalujemo greh bolj zaradi nas samih, ker nas greh oropa večnega vzveličanja v nebesih in nam nakoplje večno pogubljenje in druge kazni. Ako se kesamo greha iz nepopolne ljubezni do Boga, imamo seveda pred očmi tudi njega, ker se kesamo, da smo z grehom njega izgubili, ker se kesamo, da smo z grehom zaslužili od njega vekomaj ločeni biti. Dasiravno je nepopolni kes manj vreden, kakor popolni, je vender Bogu tudi dopadljiv, kakor mu je dopadljiva nepopolna ljubezen, iz katere izvira.

Kdor hoče obuditi nepopolni kes, naj premišljuje pred vsem, da je z grehom izgubil nebesa. O nebeškem veselju pravi Kristus: „Veselite se in veselja poskakujte, ker je vaše plačilo obilno v nebesih.“ (Mat. 5, 12.) Sveti Pavel pa piše: „Okoli ni videlo, uho ni slišalo in v srce človekovo ni prišlo, kar je Bog pripravil tem, ki ga ljubijo.“ (I Kor. 2, 9.) Ako si grešnik misli: „Tudi mene je Bog ustvaril za neizmerno veselje v nebesih, toda ker sem njega žalil s svojimi grehi, sem izgubil nebesa. O kako mi je žal, da sem grešil, da sem za prazen nič izgubil pravico do nebes“, ima nepopoln kes. — Kogar premišljevanje nebeškega veselja, katero je

izgubil z grehom, ne nagne h kesu, naj si predoči v duhu brezdnno peklensko, kjer „je jok in škripanje z zobmi“. (Mat. 22, 13.) Tudi o trpljenju v peklu se lahko reče: „Okoli ni videlo, uho ni slišalo in v srce človekovo ni prišlo, kar je Bog pripravil tistim, kateri se greha ne varujejo ali se o pravem času poboljšati nočejo.“ Muke v peklu so tako strašne, da je najhujša bolečina na tem svetu kakor otročja igrača, muke v peklu nikdar ne minejo in se nikoli ne polajšajo. In če se grešnik vpraša, zaradi česa zavrženci v peklu trpé toliko in brez prestanka, pové mu sveta vera, da zavoljo grehov, katere so v življenju storili, pa se zanje ne spokorili; neskončno dobrotljivi in usmiljeni, pa tudi neskončno pravični Bog, ki vsakemu plačuje po njegovih delih, jih tako hudo kaznuje. Ali ni torej greh strašno zlo, ker sili neskončno pravičnega Boga, da ga tako kaznuje? Ali ni obžalovanja vreden? Ako grešnik dalje premišluje, da so tudi kazni v vicah silno hude, da Bog zavoljo grehov pošilja ljudem mnogotere časne kazni že tukaj, li ne bo studil greha bolj kakor vsako drugo časno zlo, ker ga pravični Bog tako kaznuje? — Kdor hoče, da ga ostudnost greha nagne h kesu, naj premišluje, da nas sveta vera uči, kako greh oropa dušo posvečujoče milosti in ž njo njene nadnaravne lepote, da izbriše v njej podobnost božjo, prežene iz nje svetega Duha, jo naredi sužnjo hudobnega duha.

668. Kaj dosežemo s nepopolnim kesom?

Z nepopolnim kesom dosežemo odpuščenje grehov, če obenem prejmemo zakrament svete pokore.

S popolnim kesom dosežemo odpuščenje grehov takoj, kakor hitro ga obudimo, in še predno smo se jih spovedali, da le imamo voljo pri prvi prihodnji spovedi obtožiti se jih. Nepopolni kes nima te moči, da bi ž njim dosegli odpuščenje grehov, ne da bi se jih tudi spovedali, prav zato, ker ne izvira iz popolne ljubezni do Boga, pač pa nas stori sposobne, da prejmemo milost božjo v zakramentu svete pokore. (Trid. sess. 14, cap. 4.) Popolni kes nas torej spravi z Bogom, če imamo željo in voljo svoječasno prejeti zakrament svete pokore, nepopolni kes spravi nas z Bogom le tedaj, če v resnici tudi prejmemo zakrament svete pokore. Kar našemu

kesu manjka, to nadomesti v zakramentu svete pokore milost božja, ki nam jo je Kristus zaslužil. Kako hvaležni moramo biti Jezusu Kristusu, da je postavil zakrament svete pokore, s pomočjo katerega dosežemo odpuščenje grehov, ako tudi naša ljubezen do Boga ni popolna. S psalmistom morali bi reči: „Hvali Gospoda, moja duša, in vse, kar je v meni, njegovo sveto imé! Hvali Gospoda, moja duša, in nikar ne zabi vseh dobrot njegovih! Ki ti odpušča vse krivice, ki ti ozdravlja vse slabosti, ki reši pogina tvoje življenje, ki te venča z milostjo in usmiljenjem.“ (Ps. 102, 2—4.)

669. Kdaj moramo obuditi kes, ko prejemo zakrament svete pokore?

Ko prejemamo zakrament svete pokore, moramo obuditi kes pred spovedjo ali vsaj pred odvezo.

Kes je najpotrebnejša reč pri zakramentu svete pokore, brez njega ni odpuščenja grehov, ker se z ničemur drugim ne dá nadomestiti. Ker se torej le skesanemu spokorniku sme in more podeliti odveza, nikakor pa ne neskesanemu, sledi iz tega, da moramo, ko prejemamo zakrament svete pokore, obuditi kes že pred spovedjo, da bomo takrat, ko se bomo spovedovali, v resnici skesani spokorniki, ali obuditi se mora kes vsaj pred odvezo, to je: predno spovednik naredi nad spovedencem križ, rekoč: „Odvežem te od tvojih grehov v imenu Očeta in Sina in svetega Duha. Amen.“ Močno je želeli, da obudimo kes pred spovedjo, ker se lahko zgodi, da uprav pred odvezo ne utegnemo ali pa smo razmišljeni in zmedeni. Ako bi kdo zamudil ali pozabil obuditi kes pred spovedjo ali vsaj pred odvezo, in bi ga obudil šele po odvezi, bi bil zakrament svete pokore uprav tako neveljaven, kakor bi bil neveljaven zakrament svetega krsta, če bi kdo sicer izrekel besede: Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in svetega Duha, pa bi krščenca nič ne oblił z vodo ali ga oblił šele potlej, ko je slovalo svetega krsta že izrekel.

Kar je nepopolno, je vedno slabše od popolnega. Četudi zadostuje nepopolni kes za zakrament svete pokore, naj si vender grešnik prizadeva, obuditi vselej popolni kes, kadar prejema zakrament svete pokore; zakaj s popolnim kesom

prejmemo obilniše milosti, in ne le grehi in večne kazni, ampak tudi mnoge časne kazni se nam po njem odpusté. Dà, utegne se zgoditi, da se zaradi velikosti popolnega kesa odpusté vse časne in večne kazni, kakor pri zakramentu svetega krsta.

670. Kaj mora biti vselej združeno s kesom?

S kesom mora biti vselej združen trdni sklep; ker brez njega ni pravega kesanja.

Jezus Kristus nam je s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo zaslužil odpuščenje grehov. Kdor torej hoče s kesom doseči odpuščenje grehov, mora upati, da mu bode Bog zavoljo zaslužnja Jezusa Kristusa odpustil njegove grehe in mu podelil potrebno milost, ki mu bo pomagala, da bo popboljšal svoje življenje, pobožno živel in se vzveličal; zakaj če grešnik tega ne upa, si tudi ne bo prizadeval delati pravo pokoro. — Prerok Jeremija pravi: „Iskali me boste in našli, če me boste iskali iz vsega svojega srca.“ (Jer. 29, 13.) Iz teh besed spoznamo, da tisti smejo upati odpuščenja grehov, ki iz vsega svojega srca, to je iz ljubezni, iščejo Boga. Sveti Janez pa naravnost pravi: „Kdor ne ljubi, ostane v smrti“; (I. Jan. 3, 14.) se ne more opravičiti. Ako je tedaj ljubezen za odpuščenje grehov tako potrebna, mora tisti, ki obudi samo nepopolni kes, imeti vsaj začetek ljubezni, želje, da bi iz srca ljubil Boga. Kdor pa niti ne želi Boga ljubiti, gotovo nima pravega kesanja.

S kesom pa mora zlasti biti vselej združen trdni sklep; ker brez njega ni pravega kesanja. Tridentinski cerkveni zbor imenuje kes „dušno žalost in stud nad storjenim grehom s sklepom nič več ne grešiti.“ (Sess. 14. de poenit. cap. 4.) S tem hoče povedati, da se trdni sklep od pravega kesa ločiti ne dá, ne pravi kes od trdnega sklepa. Kar namreč sovražimo in studimo, tega se tudi hočemo ogibati. Kdor torej sovraži in studi greh kot največje hudo, se tudi hoče greha ogibati, tudi hoče popboljšati svoje življenje.

Zvršetek.

V nekem mestu na Francozkem je živel pobožen škof Peter Korběj. Neki dan pride k njemu k spovedi grešnik, ki

je storil zeló velike in ostudne grehe. Ko se svojih grehov obilne solze pretakaje obtoži, trepetaje vpraša: „Oče, ali morem doseči pri Bogu odpuščenje tolikih grehov?“ „Zakaj ne bi dosegel odpuščenja“, odvrne škof, „ako se prav iz srca kesaš in opraviš pokoro, ki ti jo bom naložil?“ „O oče“, odvrne spokornik, „naložite mi kakor veliko pokoro hočete. Rad bi iz ljubezni do svojega tako hudo žaljenega Boga tisočkrat umrl, ko bi s tem le za svoje grehe zadostiti mogel.“ Škof mu naloži sedem let pokore. „Kako“, pravi spokornik, „le sedem let naj bi se pokoril za tolike hudobije, za katere bi ne mogel zadostiti, ko bi tudi živel do konca sveta in opravljal vsak dan vsa spokorna dela, ki so se kedaj opravljala?“ Škof, ki je spoznal iz teh besed velikost njegove žalosti, mu spremeni pokoro, in sicer mu ukaže, naj bi se postil tri dni ob kruhu in vodi. Zdaj začne spokornik še bolj jokati in prositi spovednika, naj mu vender naloži ostrejšo kazen. „Tedaj pa molite“, nadaljuje škof, „tukaj vpričo mene pobožno in s skesanim srcem en očenaš.“ Spokornik nevedoč, kaj bi storil, zbere vse svoje moči in prične moliti očenaš. Ni ga še domolil, ko se prevelike žalosti zgrudi mrtev na tla. Ko je nekoliko dnij pozneje ravnotam molil škof za njegovo dušo, mu je bilo razodeto, da je oni spokornik zavoljo velikosti in srčnosti svojega kesa dosegel odpuščenje vseh grehov in vseh časnih in večnih kaznij ter šel naravnost v nebesa. Ta vzgled, krščanski poslušavci, vam kaže, kolika dobrota je za nas popolni kes. Prosimo zato Boga vsega usmiljenja, da tudi nam podeli milost popolnega kesa, prizadevajmo si pa tudi sami, da bomo večkrat obujali popolni kes in tako bolj in bolj očiščevali in rešili svoje duše. Amen.

153. Krščanski nauk.

Izgubljeni sin je ves skesan rekel: „Vzdignil se bom ter pojdem k svojemu očetu in mu porečem: Oče, grešil sem zoper nebesa in zoper tebe! Več nisem vreden, tvoj sin imenovan biti; stori me, kakor enega svojih najemnikov.“ (Luk. 15, 18. 19.) S temi besedami obljubi izgubljeni sin, da se hoče vrniti k svojemu očetu, ga prositi odpuščenja,

in delati, ne kakor sin, ampak kakor najemnik. In ko ga je njegov oče prijazno sprejel zopet za svojega ljubljenega otroka, je gotovo tudi obljubil, da ne bo nikdar več tako nehvaležno zapustil svojega očeta, da ga ne bo nikdar več žalil. To je bil trdni sklep izgubljenega sina. Tudi pravi spokornik mora imeti trdni sklep, ki mora biti vselej združen s kesom; ker brez trdnega sklepa ni pravega kesanja.

c) Trdni sklep.

671. *Kaj je trdni sklep?*

Trdni sklep je resnična volja, svoje življenje popboljšati in nič več ne grešiti.

Ako bi spovednik vprašal kakega spovedenca, ko se je obtožil svojih grehov: Ali ne boš tega in onega greha več storil? spovedenec pa bi odgovoril: Tega pa ne morem obljubiti, je njegova spoved neveljavna, ker nima nobene volje popboljšati svoje življenje. Ali ko bi kak grešnik rekel: Rad bi se popboljšal, če bi se mogel, ali: Skusil bom se popboljšati, nima še resne volje svoje življenje popboljšati in nič več ne grešiti; ampak samo želim, popboljšati se. S takimi željami ne moremo pri Bogu doseči odpusčenja grehov; zakaj kdor se samo želi popboljšati, o tistem se lahko reče, da omahuje med grehom in med Bogom, da greh nekoliko hoče, nekoliko noče. Njemu velja svetopisemski rek: „Vem tvoja dela, da nisi ne mrzel, ne gorak; o da bi bil mrzel ali gorak! Ker pa si mlačen, in ne mrzel in ne gorak, te bom izpljunil iz svojih ust.“ (Skriv. raz. 3, 15. 16.) Bog nam grehe odpusti le tedaj, če imamo trdni sklep, svoje življenje popboljšati in nič več ne grešiti. Trdni sklep pa imamo, če ne želimo samo, ampak imamo tudi resno voljo, tudi resno hočemo, svoje življenje popboljšati in nič več ne grešiti, in ko bi nam bilo še tako težko odpovedati se grehu. Ako imamo trdni sklep, smo pripravljeni, svoje življenje popboljšati, to se pravi, drugače, boljše živeti, kakor smo poprej živeli, torej tudi posluževati se tistih pripomočkov, ki so nam potrebni in koristni, da se popboljšamo. Ako imamo trdni sklep, moramo resno hoteti, da ne bomo več grešili, da ne bomo več storili tistih grehov, katerih se kesamo, pa

tudi drugih ne. Kakor je namreč kes stud nad že storjenimi grehi, tako je trdni sklep stud nad grehi, katere bi v prihodnje storiti mogli. Naš trdni sklep mora biti tak, kakršnega je imel kralj David, ki je rekel: „Prisegel sem in sklenil — držati tvoje pravične sodbe“, (Ps. 118, 106.) in: „Na veke ne pozabim tvojih pravic, ker ž njimi me poživiljaš.“ (Ps. 118, 93.) Kdor sicer svoje grehe obžaluje, pa nima resne volje poboljšati svoje življenje, tistega žalost je podobna krokodilovim solzam, ki se neki joka, kadar je pohrustal kakega človeka, pa nič ne sklene, da se hoče z naprej zadrževati človeškega mesa.

Trdni sklep mora prihajati iz srca, kakor kes. Kakor namreč kes ni nič vreden, ako grešnik samo pravi, da se kesa grehov, tako tudi trdni sklep nič ni vreden, ako je samo na jeziku. Ljudi lahko varamo, če z jezikom obetamo, da se hočemo poboljšati in nič več ne grešiti, v srcu pa drugače mislimo, Boga pa, ki tudi v najskrivnejše kote srca vidi, ne moremo varati z besedami. — Trdni sklep mora biti čez vse velik, to se pravi, mi moramo imeti resno voljo, rajše vse pretrpeti, tudi umreti, kakor pa s smrtnim grehom še kedaj Boga žaliti. „Kdo nas bo ločil od ljubezni Kristusove? Ali nadloga? ali stiska? ali lakota? ali nagota? ali nevarnost? ali preganjanje? ali meč?“ vprašal je sveti Pavel in potem odgovoril: „Svest sem si, da ne smrt, ne življenje, ne angeli, ne poglavarstva, ne oblasti, ne sedanje, ne prihodnje, ne moč, ne visokost, ne globočina ne druga stvar nas ne bo mogla ločiti od ljubezni božje.“ (Rimlj. 8, 35. 38. 39.) — Trdni sklep mora biti splošen, to se pravi: mi moramo resno voljo imeti, ogibati se vsaj vseh smrtnih grehov, ne le tistih, ki smo jih storili, ampak tudi takih, katere bi še utegniti storiti. Kdor bi sklenil, ogibati se vseh smrtnih grehov razven enega, kateri se mu je najbolj priljubil, katerega se je najbolj navadil in ga najtežje pustiti, bi ne imel trdnega sklepa. — Trdni sklep mora slednjič biti nadnaraven, kakor kes. Ako bi kdo sklenil, varovati se tega ali onega greha le zato, ker po njem zaide v časno nesrečo, v sramoto ali škodo, bi bil njegov sklep samo naraven in bi ne zadoščeval za zakrament sv. pokore. Le tedaj, če grešnik iz nadnaravnih nagibov sklene varovati se greha, postavim, ker ž njim žali Boga, najpopolnejšo in najljubeznivejšo dobroto, ker je moral Jezus zaradi greha bridko trpeti in umreti, ker z grehom izgubi nebesa in si zasluži pekel in druge

kazni, in ker je greh po nauku sv. vere tako silno ostuden, je njegov sklep nadnaraven.

672. Kaj mora skleniti, kdor obuja trdni sklep?

Kdor obuja trdni sklep, mora skleniti, da hoče:

1. varovati se vsaj smrtnega greha in prostovoljne bližnje priložnosti vanj.

Kakor lahko obžalujemo smrtne grehe, ne da bi obenem obžalovali tudi male grehe, vendar pa je kes še dober, tako je tudi trdni sklep dober, ako resno hočemo varovati se vsaj vseh smrtnih grehov, četudi nimamo tako resne volje, varovati se tudi malih. Kdor torej obuja trdni sklep, mora skleniti, da hoče varovati se vsaj smrtnega greha, in sicer vsakega smrtnega greha. Kako bi namreč Bog pomilostil grešnika, ki še ljubi to, kar neskončno sveti in pravični Bog neskončno sovraži in studi ter vekomaj v peklju kaznuje? Če bi torej kdo sklenil, da se hoče vseh drugih grehov varovati, samo grešnega znanja noče pustiti, ali krivičnosti se ne odpovedati, ob zapovedanih postnih dneh se ne postiti, nima trdnega sklepa, in grehi se mu odpustiti ne morejo.

Ljudje imajo tolik strah pred smrtjo, da se ne bojijo le smrti same, ampak tudi smrtne nevarnosti. Veliki greh je smrt duše. Kdor ljubi svojo dušo in jo hoče rešiti za večno življenje v nebesih, za tistega ni dovolj, da sklne varovati se smrtnega greha, kadar obuja trdni sklep, ampak on mora tudi skleniti, da se hoče varovati vsega, kar ga utegne pripraviti v veliko nevarnost, da bi smrtno grešil, namreč prostovoljne bližnje priložnosti v greh; zakaj „kdor nevarnost ljubi, bo v nji poginil“, veli sv. Duh (Prid. 3, 27) in pregovor pravi: „Priložnost dela greh.“ Prostovoljna bližnja priložnost je tista kateri se človek lahko ali vsaj brez posebnih težav izogne. Ker človek v prostovoljni bližnji priložnosti v greh skoraj vselej zaide v greh, zato Bog Adamu in Evi ni le prepovedal jesti sad enega drevesa, ampak prepovedal je tudi dotakniti se ga (I. Mojz. 2, 17.), ker bi bilo tako dotikanje bližnja priložnost v greh. Sv. Duh tudi pravi: „Beži pred grehi, kakor pred kačo; ako se jim bližaš, se te bodo

lotili.“ (Sir. 21, 2.) Kdor se bliža strupeni kači, ga ona hudo rani ali celó umori, in kdor se bliža grehu, kdor se ne ogiblje grešne priložnosti, ga ona potegne v greh. Če pa je Bog sam naravnost in razločno zapovedal varovati se grešne priložnosti, mora tudi tisti, ki obuja trdni sklep, skleniti, da se hoče varovati ne le greha, ampak tudi prostovoljne bližnje priložnosti v greh. Kdor se hoče resnično poboljšati, mora grehu popolnoma odmrli. „Ker smo grehu odmrli, kako bi hoteli dalje v njem živeti?“ vprašuje sv. Pavel, (Rimlj. 6, 2) ter opominja: „Kdor méni, da stoji, naj gleda, da ne pade.“ (I. Kor. 10, 12.)

Kdor obuja trdni sklep, mora skleniti, da hoče:

2. stanovitno se ustavljati hudemu nagnenju in skušnjavam v greh ter rabiti potrebne primočke, da si ohrani milost božjo.

Hudo nagnenje je v tem, da v ta ali oni greh prav lahko in radi privolimo in ga storimo, ker smo k njemu že po svoji naravi ali pa vsled tega, da smo taisti greh večkrat storili, nekako nagneni, da se nam je tisti greh priljubil. Hudo nagnenje je žalosten nasledek izvirnega greha. Sveto pismo pravi: „Čut in misel človeškega srca sta nagnena k zlu od njegove mladosti.“ (I. Mojz. 8, 21.) Hudo nagnenje samo na sebi ni pregrešno, toda ono nas v greh napeljuje in v resnici tudi zapelja, ako se mu ne ustavljamo. Huda nagnenja so jako različna. Eden je posebno nagnen k napuhu, drugi k lakomnosti, tretji k nečistosti, četrti k nevoščljivosti peti k požrešnosti i. t. d. ali pa tudi k drugim grehom. Huda nagnenja, ako se jim človek ne ustavlja, otemnijo mu razum, da ostudnosti in škodljivosti greha več ne spozna jasno, oslabijo mu pa tudi voljo, da se jim noče več vspešno ustavljati, in poberejo mu pogum, da se jim lahko ustavljati ne more.

Skušnjava se imenuje vsako napeljevanje in vabljenje v greh in utegne prihajati iz hude poželjivosti, od sveta, to je od hudobnih ljudij, in od hudobnega duha. Skušnjava v greh predočuje nam prijetnosti greha, kak časen dobiček, ki nam ga bo prinesel greh, kako čast, da bi se nam vzbudilo nagnenje k grehu in bi nanj privolili. Skušnjava postane mno-

gokrat prav nadležna; zopet in zopet se nam vsiljuje, da bi v njo privolili že zaradi njene nadležnosti, če ne iz kakega drugega vzroka. Skušnjave se vzbujajo timbolj, čimbolj si človek prizadeva, da bi začel zvesto služiti Bogu, kakor spričuje sv. Duh, rekoč: „Sin, ko stopiš v službo božjo, pripravi svojo dušo za skušnjava.“ (Sir. 2, 1.) Ker nas hudo nagnenje in razne skušnjave tako lahko znova zavedejo v greh, ako smo sklenili se mu odpovedati, mora tisti, ki obuja trdni sklep, tudi skleniti, da hoče se ustavljati hudemu nagnenju in skušnjavam v greh, in sicer ne malomarno, ampak odločno, ne samo za nekaj dni ali tednov, ampak stanovitno, do konca svojega življenja; zakaj „blagor človeku, kateri pretrpi skušnjava; ker skušen bo prejel krono življenja, ki jo je Bog obljubil tistim, ki ga ljubijo.“ (Jak. 1, 12.) Ker pa je človek slab in se vkljub svojim trdnim sklepom dá premagati hudemu nagnenju in skušnjavam v greh, mora vrhutega še tudi skleniti, da hoče rabiti potrebne pripomočke, da si ohrani milost božjo.

Kakšni so ti pripomočki, bomo pozneje slišali.

Kdor obuja trdni sklep, mora skleniti, da hoče:

3. iz srca odpustiti vsem svojim sovražnikom in žalivcem.

Svoje sovražnike imenujemo tiste ljudi, ki gojijo že dalje časa v svojem srcu jezo, mržnjo do nas, ki nam hudo želijo, če jim je mogoče, tudi hudo storé. — Žalivce imenujemo tiste ljudi, ki so nas žalili z besedami, v dejanju ali kako drugače.

Jezus Kristus je rekel: „Ako ljudem odpustite njih grehe, bode tudi vam vaš Oče nebeški odpustil vaše pregrehe. Ako pa ne odpustite ljudem, tudi vaš Oče ne bo vam odpustil vaših pregreh.“ (Mat. 6, 14. 15.) Te besede Jezusove nam spričujejo, da nam je strogo zapovedano odpuščati svojim sovražnikom in žalivcem, ker drugače ne moremo doseči pri Bogu odpuščanja grehov. Kdor torej obuja trdni sklep, mora zaradi tega tudi skleniti, da hoče odpustiti svojim sovražnikom in žalivcem, in sicer ne samo nekaterim, ampak vsem brez razločka, in naj bi ga kateri še tako hudo sovražil naj bi mu bil prizadel še toliko krivico. Odpustiti pa je treba iz srca, ne pa samo na videz, tako da ne le nobene jeze do njih ne gojimo v svojem srcu, ampak da smo

jim v srcu dobri, jim dobro želimo, dobro o njih mislimo in govorimo, in jim, ako so v potrebi, po svojih močeh pomagamo. Mnogi kristjani le neradi, le težko odpusté svojim sovražnikom in žalivcem, ali pa jim celó nočejo odpustiti. Ali morejo taki doseči odpuščenje grehov? Ne, ne morejo, ker nimajo volje vse storiti, kar je za trdni sklep potrebno. Besede Jezusove so popolnoma jasne, v katerih pravi: „Ako ne odpustite ljudem, tudi vaš Oče ne bo vam odpustil vaših pregreh.“

Kdor obuja trdni sklep, mora skleniti, da hoče:

4. kolikor mogoče povrniti tuje blago, popraviti pohujšanje in poravnati škodo, ki jo je bližnjemu storil na poštenju, na premoženju ali kakorkoli.

Sedma božja zapoved zapoveduje, kar najhitreje vrniti krivično blago. Kdor torej hoče prejeti zakrament svete pokore, pa ima tuje blago, mora, ako hoče doseči odpuščenje, skleniti, da hoče vrniti tuje blago, naj si bo ono ukradeno, najdeno, izposojeno, prigoljufano ali kako drugače pridobljeno. Ko je bil Jezus v hiši nadcestninarja Caheja, je rekel: „Danes je tej hiši došlo vzveličanje.“ Te besede je govoril Jezus pa šele tedaj, ko je Cahej sklenil, da hoče povrniti tuje blago, rekoč: „Ako sem koga kdaj ogoljufal, povrnem čvetero.“ (Luk. 19, 9.) Kdor ne more povrniti naenkrat, naj stori to polagoma; ali če ne more vsega, naj sklene povrniti toliko, kolikor mu je mogoče.

Peta božja zapoved zapoveduje popraviti škodo storjeno bližnjemu na duši. Bližnjemu pa škoduje na duši, kdor ga pohujšuje. Kdor je torej bližnjemu pregrešno, bodisi z besedo bodisi z dejanjem, dajal povod, da je grešil, ali ga je celó namenoma zapeljal v greh, mora skleniti, da hoče popraviti pohujšanje, n. pr. s tem, da pohujšane podučí, k dobremu opominja, jim dobre zglede daje in zanje moli, zlasti ako se nočejo popboljšati.

Kdor obuja trdni sklep, mora tudi skleniti, da hoče poravnati škodo, ki jo je bližnjemu storil na poštenju, na premoženju ali kakorkoli. Kdor je bližnjemu škodoval na poštenju z obrekovanjem, mora, ker opravljanja preklicati ne more, biti voljan, dobro, kar na njem vidi, hvaliti in škodo,

ki jo je morda bližnjik zaradi obrekovanja ali opravljanja trpel na svojem premoženju, poravnati.

Kdor obuja trdni sklep, mora skleniti, da hoče:

5. natanko izpolnjevati vse dolžnosti svojega stanu.

Vsak stan ima svoje posebne dolžnosti, ki se imenujejo stanovske dolžnosti. Bog hoče, da bi vsakdo natanko izpolnjeval vse dolžnosti svojega stanu, torej gospodar dolžnosti gospodarja, posel dolžnosti posla, stariši dolžnosti starišev itd. „Prosim vas, piše sveti Pavel . . . da spodobno živite po poklicu, h kateremu ste poklicani“, (Efež. 4, 1.) in drugje: „Prosimo vas, bratje! bodite bolj in bolj popolni in prizadevajte si, da . . . se boste držali svojega opravila.“ (I. Tes. 4, 11.) Kdor ne izpolnjuje natanko vseh dolžnosti svojega stanu, ravna proti volji božji, greši. Kadar torej prejme zakrament sv. pokore, mora skleniti, da bode izpolnjeval znanprej vse svoje stanovske dolžnosti in da jih bode izpolnjeval tudi natanko.

Trdni sklep moramo obuditi, kadar prejemamo zakrament svete pokore, kakor kes, pred spovedjo ali vsaj pred odvezo. Navadno se obudi trdni sklep obenem s kesom, ko grešnik n. pr. moli: „Trdno sklenem, s tvojo milostjo svoje življenje poboljšati, bližnje priložnosti v greh se varovati in nič več ne grešiti.“

Z v r š e t e k.

V življenju sv. Sebastijana se pripoveduje, da ga je prosil pagan Kromacij, naj bi mu izprosil pri Bogu ozdravljenje, ker ga je protin hudo mučil. Svetnik mu to obljubi proti temu, da bode Kromacij dal razdrobiti vse malike, ki jih ima Kromacij res dá razdrobiti eden dan okoli 200 malikov, le enega ne, ki mu je bil posebno ljub, ker je bil že pri njegovih prednikih v časti. Molitev Sebastijanova ni nič pomagala. Pagan se pritoži, da ga protin še vedno hudo muči. Sebastijan pa mu pravi: „Gotovo nisi vseh malikov pokončal.“ Ko mu pagan pové, da je razven enega vse pokončal, mu reče Sebastijan, da mora pokončati tudi tistega in potlej bo okreval. Pagan je tako storil in okreval. Kakor Kromaciju, godi se mnogim kristjanom. Vsem grehom se hočejo odpo-vedati, samo enega morda, ki jim je najljubši, nočejo pustiti.

Zaradi tega greha se njihova duša ozdraviti ne more. Da bodete torej, krščanski poslušavci, ozdravili svojo dušo, obžalujte vse svoje grehe, pa sklenite tudi, da nobenega več ne bodete storili. Pa ne obudite samo trdnega sklepa, ampak izpolnite ga tudi v dejanju. „Tlak v pekl“, pravi neki pregovor, „je napravljen iz dobrih sklepov“, namreč takih, ki se storé, pa ne izpolnjujejo. Sramotno je, ako kakemu človeku kaj obljubimo, pa ne izpolnimo, sramotnejše pa je, ako obljubimo Bogu poboljšati se, pa se ne poboljšamo. Amen.

154. Krščanski nauk.

Trdni sklep je resnična volja, svoje življenje poboljšati in nič več ne grešiti. Kdor obuja trdni sklep, mora skleniti, da hoče: varovati se vsaj smrtnega greha in prostovoljne bližnje priložnosti vanj; stanovitno se ustavljati hudemu nagnenju in skušnjavam v greh ter rabiti potrebne pripomočke, da si ohrani milost božjo; iz srca odpustiti vsem svojim sovražnikom in žalivcem, kolikor mogoče povrniti tuje blago, popraviti pohujšanje in poravnati škodo, ki jo je bližnjemu storil na poštenju, na premoženju ali kakorkoli; natanko izpolnjevati vse dolžnosti svojega stanu. Kdor je torej storil smrtne grehe, mora skleniti, da se hoče varovati vsaj smrtnih grehov. Ne vemo pa še:

673. Kaj mora skleniti, komur se je spovedati samo malih grehov?

Komur se je spovedati samo malih grehov, mora skleniti, da vsaj enega izmed njih ne bo več storil, ali da si bo vsaj skrbneje prizadeval, zmanjšati njihovo število.

Komur se je spovedati samo malih grehov, se veljavno spové, ako se vsaj enega izmed malih grehov resnično kesa. Kakor zadoščuje, kadar se spovedujemo samo malih grehov, če se vsaj enega izmed njih resnično kesamo, tako tudi zadoščuje, ako sklenemo, da vsaj enega izmed njih ne bomo več storili, n. pr. da se ne bomo več v šali lagali, da se

bomo varovali razmišljenosti pri molitvi. Kdor ne sklene razločno, da se bo vsaj enega izmed malih grehov znanprej varoval, mora pa vsaj skleniti, da si bo skrbneje prizadeval, se bolj trudil, da bo zmanjšal vsaj število malih grehov, da jih ne bo več toliko storil, kakor poprej. Trdni sklep, vsaj enega izmed malih grehov ne več storiti, ali vsaj zmanjšati njihovo število, zadoščuje za veljavno spoved, ker se nam mali grehi morejo, kakor smo se že učili, odpustiti posamez. Kdor bi pa ne sklenil, vsaj enega izmed malih grehov ne več storiti ali vsaj zmanjšati njihovo število, bi se spovedal neveljavno, ker bi njegovi spovedi popolnoma manjkal trdni sklep, ki je potreben del zakramenta svete pokore.

Ker pa je dolžnost vsakega kristijana, da s popolnim srcem služi Bogu in postaja čedalje svetejši in pravičnejši, bo kristijan, ki mu je vzveličanje njegove duše pred vsem na skrbi, sklenil, da se bo varoval vseh prostovoljnih malih grehov, in da si bo skrbneje prizadeval zmanjšati tudi število neprostovoljnih, katere storimo bolj iz nepremišljenosti in v naglici in katerih se ne moremo popolnoma varovati.

Kdor obuja trdni sklep, mora skleniti, da hoče varovati se prostovoljne bližnje priložnosti v greh. Ker je potrebno, da dobro veste, kaj je bližnja priložnost v greh, nam tudi to katekizem natanko pove.

674. Kaj je bližnja priložnost v greh?

Bližnja priložnost v greh je vse, kar nas pripravi v veliko nevarnost, da grešimo, bodisi kaka oseba, ali družba ali kraj ali karkoli.

Priložnost sploh se imenujejo take okolnosti, v katerih nam je prav lahko mogoče, kaj storiti ali opustiti, doseči, zabraniti. Ako n. pr. rečem: Pri tem krojaškem mojstru imajo učenci priložnost, se dobro izučiti, hočem s tem povedati: Vse okolnosti so prav ugodne, da se učenci pri tem mojstru lahko izučé. Priložnost v greh pa je vse to, kar nas pripravi v nevarnost, da grešimo. To pa je lahko kaka oseba, ali družba, ali kraj, ali čas, ali kaj drugega. Grešna priložnost je dvojna, daljna in bližnja. Daljna priložnost v greh je taka, v kateri bi sicer kdo lahko grešil pa ni verjetno, da bode, ako le hoče pazen in oprezen biti. Mislite si otroka, ki je bil že večkrat sam na tujem vrtu, kjer

se nahaja različno sadno drevje z zrelim sadjem. Večkrat ga je že mikalo, da bi kradel sadje, toda spomnil se je pravočasno, da sedma božja zapoved prepoveduje tatvino, zato se skušnjavi doslej nikdar ni udal, ampak jo vselej premagal. Ta vrt je za otroka priložnost v greh, ker bi lahko tam kradel, ali ker je doslej take skušnjave vselej premagoval, je verjetno, da jih bo premagoval tudi zanaprej, če pride na tisti. Vrt je zanj torej daljna priložnost v greh. Ali mislite si človeka, ki ima navado, da gre vsak dan v krčmo, kjer bi se lahko upijanil. Ker pa se do zdaj še nikoli ni, je verjetno, da se tudi zanaprej ne bode. Krčma je torej zanj samo daljna priložnost v greh. Gledé na daljno grešno priložnost velja pravilo, da moramo v njej biti previdni; nismo pa dolžni se je ogibati, ker je verjetno, da v njej ne bomo grešili, če hočemo pazljivi biti. Sploh pa tudi ni mogoče se ogibati vseh daljnih priložnostij v greh, zakaj potem bi morali iti iz sveta, ker se take priložnosti skoraj povsod nahajajo. Vseh nevarnostij v greh bomo rešeni šele v večnosti.

Bližnja priložnost v greh pa je vse, kar nas pripravi v veliko nevarnost, da grešimo, bodisi kaka oseba, ali družba ali kraj ali karkoli. Da bodete to lažje razumeli, vam hočem povedati nekatere vzglede bližnjih priložnostij v greh. Neki mladenič ima znanje z osebo, pri katere pogledu se mu vzbujajo vsikdar neštevilne nesramne misli in želje, s katero se je večkrat pregrešil tudi dejansko zoper sveto čistost. Za njega je dotična oseba bližnja priložnost v greh. Drugi vé, da vselej, kolikorkrat pride med razuzdane tovariše, govori in posluša nespodobne reči, prepeva nesramne pesmi, se ž njimi prepira. Za njega je družba tistih tovarišev bližnja priložnost v greh. Kdor iz lastne izkušnje vé, da se vselej ali večinoma vselej, kadar gre v krčmo, močno upijani, za tistega je krčma bližnja priložnost v greh. Ali kako dekle vé, da če zvečer pozno v noč pred hišo sedi, je osebe iz sosesčine nagovarjajo in napeljujejo v hudo, v katero je že večkrat privolilo; zanje je tisto pozno sedenje pred hišo bližnja priložnost v greh. Ali drugo dekle je v taki službi, v kateri vedno znova zabrede v velike grehe; zanje je tista služba priložnost v greh. Takih in enakih vzgledov bi vam lahko še mnogo povedal, a menim, da so vam ti dovolj pojasnili, kaj je bližnja priložnost v greh.

V bližnji priložnosti v greh človek skoraj vselej zabrede v greh. Bližnja priložnost zapelje človeka po dveh

potih v greh. Sv. pismo nam spričuje in lastna skušnja nam potrjuje, da je človek že od svoje mladosti bolj nagnen k hudemu, kakor pa k dobremu. Hudo nagnenje pa se v bližnji priložnosti poveča in volja se še bolj oslabi, tako da je skoro nemogoče, se ustavljati. Ako bi kdo dolgo nič ne jedel, tako da mu je skoraj lakote umreti, pa bi zagledal z izbranimi jedili obloženo mizo, bi se li mogel zdržati, da bi ne stegnil svoje roke po njih? Ali ko bi kdo drugi skoraj žeje onemogel, pa bi zagledal pred seboj kozarec mrzle vode ali rujnega vina, ali bi imel dovolj moči ustaviti se svoji želji po pijači? Zdaj vas pa vprašam, ali bo tisti, ki še drugače težko premaguje svoje skušnjave, kadar nima priložnosti h grehu, jih takrat premagal, ko ima priložnost h grehu? Nikar ne slepite same sebe, da ste dovolj močni se ustavljati, saj nam pričajo mnogi vzgledi, da so v bližnji priložnosti v greh padli celó taki, ki so bili v dobrem zeló utrjeni. Ko je kača Evi rekla: „Zakaj vama je Bog zapovedal, da bi ne jedla od vsega drevja v raju?“ je Eva odgovorila: „Sad dreves, ki so v raju, jeva; sadu drevesa pa, ki je v sredi raja, nama je Bog zapovedal, ne jesti, in se ga ne dotikati, da kje ne umrjeva.“ (I. Mojz. 2, 17.) Ako pa Bog Adamu in Evi ni samo zapovedal, ne jesti prepovedanega sadu, ampak tudi, se ga ne dotikati, je s tem hotel reči, da bi bilo tako dotikanje bližnja priložnost v greh, katere se je treba tudi varovati. Eva se ni ravnala po prepovedi Gospodovi, začela je poželjivo gledati prepovedan sad, in čimdalje ga je ogledovala, timbolj se ji je prijeten zdel, timbolj jo je mikalo, da bi ga utrgala. Ker se Eva, ki je vendar bila nagnena bolj k dobremu kakor k hudemu, ni varovala grešne priložnosti, je naposled v greh privolila, sad utrgala in ga jedla ter zapeljala še Adama. Peter je slovesno zatrdil Jezusu, da je pripravljen ž njim umreti, toda v družbi hudobnih hlapcev, ki so bili zanj bližnja priložnost v greh, je Jezusa trikrat zatajil. Sveti Jakob, spokornik, je čudežno ozdravil neko ženo. A ta oseba mu je bila bližnja priložnost v greh. Nečistoval je ž njo, storil še druge velike hudobije in bil bi umrl v svojih grehih, ko bi ga ne bil neki puščavnik spreobrn timer. — Tak, ki prostovoljno poišče bližnjo priložnost v greh, se o r o p a t u d i p o m o č i b o ž j e in to je druga pot, ki povzroči, da človek pade v greh. Bog je sicer zmirom pripravljen, nam pomagati, pa tedaj ne, kadar se prostovoljno postavimo v nevarnost grešiti, ker to nasprotuje njegovi

svetosti in pravičnosti, ker se to pravi skušati Boga. Ker torej Bog tistim, ki ga predrzno skušajo, odtegne svojo pomoč, še lažje grešijo v bližnji priložnosti. Neki mladenič, ki je dlje časa zahajal v bližnjo grešno priložnost, je na mnoga svarjenja svoje skrbne matere trdno sklenil, se poboljšati, in se je pripravljajl za dolgo spoved. Končno je šel v cerkev, a na svojo nesrečo mimo tiste hiše, ki je bila zanj bližnja priložnost v greh. Pride mu na misel, da bi opominjal tudi grešno tovarišico, naj bi se spreobrnila in spovedala. Pa kaj se zgodi? On je ni spreobrnil, pač pa je ona njega znova zapeljala v greh, in posebno strašno je bilo to, da ga je kmalu po storjenem grehu njegov tekmeč umoril. V njegovem žepu so našli listek, na katerega si je napisal svoje grehe, da bi lažje opravil dolgo spoved, od katere pa ga je odvrnila bližnja priložnost v greh. Namestu spovednikove odveze prejel je razsodbo večnega božjega sodnika. Pač prav ima sv. Pavel, ko piše: „Kdor méni, da stoji, naj gleda, da ne pade.“ (I. Kor. 10, 12.)

Ker človek v bližnji priložnosti navadno greši, mora tisti, ki obuja trdni sklep, razločno obljubiti, da se hoče ogibati prostovoljne bližnje priložnosti v greh, to je take priložnosti, katere se lahko ali brez posebnih težav izogne, drugače ne more dobiti odveze. Ako je bližnja priložnost v greh neprostovoljna, to je taka, kateri se ni mogoče ali le prav težko izogniti, mora spovedenec gledati, da jo po nasvetu modrega spovednika spremeni v daljno s tem, da se poslužuje od njega nasvetovanih pripomočkov. Ako pa vkljub tem pripomočkom ne more spremeniti bližnje priložnosti v daljno, da bi zanj bila le majhna nevarnost grešiti, mora grešno priložnost, na primer kako dobro službo, na vsak način zapustiti, in ko bi trpel še toliko škodo. V takem slučaju se mora tisti, ki je v bližnji grešni priložnosti, ravnati po opominu Kristusovem, ki je rekel: „Ako te pohujša tvoja roka, odsekaj jo; bolje ti je hromemu iti v življenje, kakor dve roki imeti, pa iti v pekel, v neugasljivi ogenj... In ako te tvoja noga pohujša, odsekaj jo; bolje ti je kruljevemu iti v večno življenje, kakor dve nogi imeti in vrženemu biti v pekel neugasljivega ognja... In ako te tvoje oko pohujša, izderi je; bolje ti je z jednim očesom iti v božje kraljestvo, kakor pa dve očesi imeti, pa vrženemu biti v peklenški ogenj.“ (Mark. 9, 42—46.) To je Kristus povedal v podobi. Roka, noga, oko so pač udje, ki so človeku silno potrebni.

Ako torej Kristus pravi, naj se odseka roka, noga ali izdere oko, hoče po razlaganju cerkvenih učenikov reči: Ako bi ti tudi kaj tako drago bilo, kakor tvoja roka ali noga ali oko, ali ako bi te tudi tako bolelo, kakor če bi se odsekala roka ali noga, ali se ti oko izdrlo, ti bi moral tisto reč zapustiti, ker ti je bližnja priložnost v greh.

Bolnik, kateremu je mar, da bi popolnoma okreval, mora rabiti k temu primerna zdravila, in naj si bodo tudi grenka. Tudi pravi spokornik mora skleniti, kadar obuja trdni sklep, da hoče rabiti potrebne pripomočke, da si ohrani milost božjo in ne zabrede znova v grehe. Katekizem našteva nekatere take pripomočke.

675. Kaj moramo storiti, da si ohranimo milost božjo?

Da si ohranimo milost božjo, moramo zlasti moliti in premišljevati večne resnice, spominjati se, da je Bog povsod pričujoč, pogosto prejemati svete zakramente, poslušati božjo besedo, prebirati dobre knjige, sploh rabiti take in enake pripomočke.

Težko je že, obuditi resnično trdni sklep, saj mora on izvirati iz nadnaravnih nagibov, zaradi česar ga more le milost božja izvabiti iz našega srca. Še težje pa je trdni sklep izvrševati v dejanju. Tudi k temu nam mora pripomagati milost božja. „Vse premorem v njem, kateri me krepča“, je rekel sv. Pavel (Filiplj. 4, 13.), čeravno so ga nadlegovale, kakor drugje toži, hude skušnjave. Da si tudi mi zagotovimo v boju proti raznoterim skušnjavam pomoč božjo, moramo zlasti moliti. „Resnično, resnično, vam povem“, obeta naš Vzveličar, „ako boste Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal.“ (Jan. 16, 23.) Ako se zanašaje na to obljubo Jezusovo moremo v vseh potrebah Boga prositi pomoči, prosimo ga tudi, da nam pomaga ohraniti svojo milost, in gotovo ne bo preslišal naših prošenj, saj ga prosimo takrat za to, kar nam je v vzveličanje. Recimo kakor kralj David: „Čisto srce stvari v meni, o Bog; in pravega duha ponovi v mojem osrčju.“ (Ps. 50, 20)

Razven tega moramo večkrat premišljevati večne resnice. Premišljujmo, da imamo le eno dušo, za katero moramo pred vsem skrbeti, zakaj „kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi?“ (Mark. 8, 36.) Premišljujmo, kako kratko je naše življenje, kako negotova je ura naše smrti in da lahko umrjemo v grehih, če znova v nje zabredemo; premišljujmo, kako ostra sodba nas čaka, če predrzno zavržemo milost božjo, kako strašne kazni nas čakajo v peklu, če v grehih umrjemo, kaj izgubimo, če z grehi nebesa zapravimo. Kdor vse to večkrat premišljuje, njega bo tako premišljevanje krepko odvrčalo od greha in ga potrjevalo v dobrem, in ne bo se lahko zgodilo, da bi znova grešil. „Pri vseh svojih delih se spominjaj poslednjih reči in vekomaj ne boš grešil.“ (Sir. 7, 40.)

Sveto pismo pravi: „Strah Gospodov prežene greh.“ (Sir. 1, 27.) In res je tako. Kdor se boji Boga, tudi na skrivnem ne bo storil ničesar hudega, tudi v mislih in željah ne bo grešil, ker vé, da Bogu ne more ničesar prikriti. On posnema egiptovskega Jožefa, ki je rekel Putifarjevi ženi, ko ga je nagovarjala v greh: „Kako bi mogel to hudobijo storiti in grešiti zoper svojega Boga“ (I. Mojz, 39, 9.); on posnema čisto Suzano, ki je rekla dvema hudobnima starcema, ki sta jo napeljavala v greh: „Bolje mi je brez dejanja vama pasti v roke, kakor pa grešiti pred obličjem Gospodovim.“ (Dan. 13, 23.) Da se bomo pa bali Boga, spominjajmo se, da je on povsod pričujoč, da „na vsakem kraju gledajo oči Gospodove na dobre in hudobne“, (Preg. 15, 3.) in da nas vsak hip lahko kaznuje.

Jako dobro je, da si ohranimo milost božjo, ako večkrat prejemamo svete zakramente. V zakramentu svete pokore se nam ne odpuščajo samo grehi, v katere tudi pravični večkrat padejo, se nam ne pomnožuje samo milost božja, ampak prejmemo tudi posebne milosti za bogoljubno življenje. Zlasti pa nas podpira v dobrem pogostno sveto obhajilo, ker nam zmanjšuje hudo nagnenje ter nam potrjuje ljubezen do Boga, nas očiščuje malih ali odpustljivih grehov ter nas varuje smrtnih. O ko bi ljudje spoznati hoteli, koliko pomoči nam delita ta dva zakramenta in bi ju tudi pogostoma vredno prejemali, koliko bi jih ostalo v dobrem stanovitnih!

Dober pripomoček, da si ohranimo milost božjo, je poslušanje besede božje. Beseda božja je naša dušna hrana. Kakor mora tisti umreti, ki ne dobiva telesne hrane, tako

umrje na duši, izgubi nadnaravno življenje duše, posvečujočo milost oni, ki ne dobavlja dušne hrane, ki ne posluša besede božje. Beseda božja razsvetljuje našo pamet in nam kaže pravo pot v nebesa, kakor kaže svetilnica popotniku pot, da ne izgredi. „Tvoja beseda“, pravi psalmist, „je svetilo nogam in luč mojim stezam.“ (Ps. 118, 105.) Beseda božja krepí našo voljo in nas tako odvráča od hudega. „Kakor blisk in grom, tako pretresa pridiga srca smrtnikov“, govori sv. Hjeronim. Beseda božja vnema v nas ogenj božje ljubezni, ona stori, da rastemo v krščanskih čednostih. „Živa je beseda božja in močna, in ostrejša ko vsak dvorezni meč“, pravi sv. Pavel. (Hebr. 4, 12.) Prvi kristijani, so jako sveto živeli. Katere pripomočke pa so rabili? Razven tega, da so stanovitno molili in prejekali svete zakramente, „bili so tudi stanovitni v nauku apostolov.“ (Dej. ap. 2, 42) Da si tudi mi ohranimo milost božjo, poslušajmo večkrat besedo božjo.

Tistim, ki si hočejo ohraniti milost božjo, je zelo priporočati, da prebirajo dobre knjige, n. pr.: Zgodbe svetega pisma, Kristusovo življenje in smrt, Življenje svetnikov in svetnic božjih, razna premišljevanja i. t. d. Sveti Avguštín je bral eno poglavje iz lista do Rimljanov in se je spreobrn timer, sveti Ignacij je bral življenje svetnikov in se spreobrn timer, sveti Janez Kolombino je bral pobožno knjigo, katera ga je tako predrugačila, da je svetu obrn timer hrbet in se posvetil službi božji. Takih vzgledov nam cerkvena zgodovina mnogo podaja. Ako pa ima dobro berilo toliko moč, da se po njem spreobrnejo veliki grešniki, imelo bo tudi moč, tiste, ki so se že spreobrnm timer, podpirati, da si ohranijo milost božjo. Dobra knjiga je v resnici zvesta prijateljica, ki nam odkritosrčno, brez strahu in prilizovanja odkriva resnico in daje dobre svete, zato pa radi prebirajmo dobre knjige, da si ohranimo milost božjo.

Da si ohranimo milost božjo, je treba, da se natanko ravnamo po naukih in nasvetih svojega spovednika, da vsak dan vsaj na kratko izprašujemo svojo vest in tako spoznamo, katere grehe najlažje in največkrat storimo. Kdor si bo prizadeval rabiti take in enake pripomočke, ne bode lahko znova zabredel v grehe.

Dobro je tudi, če skuša spokornik spoznati, v kateri greh največkrat in najlažje zabrede in se potem zoper njega poslužuje še kakih posebnih pripomočkov. Kdor je na primer

nagnen k napuhu, naj se pridno vadi v ponižnosti, kdor je nagnen k lakomnosti, naj pridno deli miloščino, kdor je nagnen k nečistosti, naj se posti in zatajuje, kdor je vdan jezi, naj jo kroti precej, ko se mu začne vzbujati itd.

Z v r š e t e k.

Krščanski poslušavci! Prevdarjajte svoje življenje, da spoznate, ali ste svoje trdne sklepe izvrševali v dejanju. Katerega greha ste se po zadnji spovedi varovali? Pred katero grešno priložnostjo ste bežali? Katero pohujšanje ste popravili? Katero obrekovanje ste preklicali? Ali ste povrnili tuje blago? Ste poravnali storjeno škodo? Koliko ste po zadnji spovedi boljši postali? Bojim se, da so mnogi obujali trdne sklepe, pa jih niso izpolnjevali in so še stari grešniki. Da se bodete poboljšali vsaj odslej, rabite pridno tiste pripomočke, katere sem vam naštel. Pač je težko popolnoma predrugačiti svoje življenje, zlasti za tiste, kateri so bili dlje časa vdani kakemu grehu, zakaj huda poželjivost nas znova vedno vabi v greh, v greh nas napeljujejo hudobni ljudje, in tudi hudobni duh nikdar ne miruje, vender z božjo pomočjo, za katero moramo vedno prositi premagali bomo ovire našega vzveličanja. „Vse premorem v njem, kateri me krepča.“ (Filiplj. 4, 13.) Amen.

155. Krščanski nauk.

„Izgubljeni sin se je vzdignil in prišel k svojemu očetu. Ko je pa še daleč bil, ga je zagledal njegov oče, in se mu je milo storilo, in je pritekel in se ga oklenil okoli vratu, in ga poljubil. In sin mu je rekel: Oče! grešil sem zoper nebesa in zoper tebe; več nisem vreden, tvoj sin imenovan biti.“ (Luk. 15, 20, 21.) Tako se je izgubljeni sin skesano spovedal svojih grehov, in njegov oče mu je odpustil, ga zopet sprejel za svojega otroka. To je pokazal s tem, da je rekel svojim hlapcem: „Hitro prinesite najboljše oblačilo in oblecite ga, in dajte mu prstan na roko in čevlje na noge.“ (Luk. 15, 22.) Ravnotako kakor izgubljeni sin se mora tudi grešnik spovedati svojih grehov, in Oče nebeški mu

odpusti, ga znova obleče v najboljše oblačilo, v svatovsko oblačilo posvečujoče milosti ter ga zopet sprejme za svojega otroka in dediča nebeškega kraljestva. „Ako se spovemo svojih grehov“, piše sv. Janez, „je zvest in pravičen, da nam odpusti naše grehe in nas očisti vse hudobije.“ (I Jan. 1, 19.) Spoved je četrta reč, ki je potrebna, da vredno prejmemo zakrament svete pokore.

č) **S p o v e d.**

676. *Kaj je spoved?*

Spoved je skesana obtožba, s katero grešnik razodene svoje grehe mašniku, pooblaščenemu za spovedovanje, da bi ga odvezal od njih.

„Svojo pregreho sem ti naznanil in svoje krivice nisem skrival. Rekel sem: ‚Povedal bom zoper sebe svojo krivico Gospodu, in ti si odpustil hudobijo mojega greha‘, rekel je kralj David Gospodu (Ps. 31, 5, 6.) Naznaniti, odkriti hudobije koga njegovemu predstojniku, se pravi, ga tožiti. David je naznanil Bogu svojo pregreho in ni skrival svojih krivic, on je tožil samega sebe. Kadar se spovedujemo, tudi razodenemo, naznanimo svoje grehe, svoje hudobije, tožimo torej same sebe, zato pa se pravi, da je spoved **o b t o ž b a**. Pri tej obtožbi je grešnik sam obenem **t o ž n i k**, **z a t o - ž e n e c** in **p r i č a**. — Spoved je skesana obtožba zaradi tega, ker grešnik, kadar razodeva svoje grehe, ne sme taistih tako praviti, kakor bi pripovedoval kako povest ali kratkočasnico, ampak njegovo obtožbo mora prevevati, prešinjati dušna žalost in stud nad storjenimi grehi, razodevati mora svoje grehe s skesanim srcem. — Grešnik mora pri spovedi razodeti res grehe, ne pa svojih nepopolnostij, ki so brez krivde, ali celó čednostij. Ako bi kdo spovedniku razodel, da enkrat iz pozabljivosti ni molil angelovega češčenja, da se ni poškopil z blagoslovljeno vodo, ko je stopil v cerkev, da je bil pri molitvi neprostovoljno razmišljen, bi ne pravil grehov, ampak le svoje nepopolnosti, bi se torej ne obtoževal prav. Ali ako bi kdo drugi pravil spovedniku: Molim vsak dan pobožno zjutraj in zvečer, ne kolnem, hodim redno k službi božji, ne pijančujem, ne kradem,

ne lažem itd itd. bi ne razodel svojih grehov, ampak samo dobro, kar je storil; to bi ne bila spoved, ampak samohvala. — Grešnik mora pri spovedi razodeti s v o j e grehe, ne pa tistih, o katerih je morebiti kdaj kaj slišal ali jih bral v spovednem ogledalu, pa jih nikoli ni storil, ne pa grehov, katere so brez njegove krivde drugi storili. Ako bi torej kaka žena začela tožiti pri spovednici: Jaz imam silno surovega moža. Skoraj vsako nedeljo se hudo napije in, ko pride pozno v noč domov, preklinja, me večkrat celo pretepa; otroci mi ven in ven nagajajo; soseda je silno prepirljiva in jezična ženska“, bi to ne bila spoved, ampak opravljanje, ker se brez pravega vzroka razodevajo napake bližnjega, kar se tudi pri spovedi ne sme. — Grešnik mora razodeti svoje grehe m a š n i k u, ne pa kakemu drugemu človeku, in sicer mašniku, p o o b l a š č e n e m u za spovedovanje, ali kateri je od svojega škofa za spovedovanje odločen. — Grešnik mora razodeti svoje grehe mašniku, da bi ga o d v e z a l o d n j i h, ne pa zato, da bi mu morda dal samo kak svet ali ga potolažil.

677. Zakaj se moramo grehov spovedati?

Grehov se moramo spovedati, ker je zakrament svete pokore tudi sodba, in ker more spovednik zvedeti samo po spovedi, o čem naj nas sodi, in ali naj nam grehe odpusti ali zadrži.

L. 1215 je papež Inocencij III. na vesoljnem cerkvenem zboru v Rimu dal sledečo zapoved: „Vsak vernik obojega spola je dolžan pod kaznijo cerkvenega izobčenja se spovedati svojih grehov duhovniku vsaj enkrat v letu in vredno prejeti telo Gospodovo.“ To zapoved je dala sveta cerkev, ker je bilo že takrat mnogo takih kristijanov, ki so bili le po imenu kristijani in so zanemarjali prejemanje svetih zakramentov. Iz te zapovedi hočejo sovražniki in nasprotniki spovedi sklepati, da je spoved uvedel šele papež Inocencij III., poprej pa je ni bilo. Toda temu ni tako, ampak papež Inocencij III. je le določil, kolikokrat in kedaj se naj opravi spoved. Kdo more iz tega sklepati, da je spoved uvedel Inocencij III.? Ako bi cesar zapovedal, da naj državljani vsaj

enkrat v letu plačajo davke, ali bi mogel kdo iz take zapovedi sklepati, da še poprej ni bilo davkov? Ne, spovedi si ni izmislil nobeden človek, ampak ona je naredba božja, in sicer tako stara naredba kakor greh. Prva spoved je bila v raju: Bog sam je bil spovednik. Adam in Eva pa sta bila spovedenca. Tudi od bratomorivca Kajna je Bog zahteval, da bi se spovedal, toda on je zamolčal svoj greh, in Bog ga je preklel. Po Mojzesu je Bog zapovedal Izraelcem: „Ako moški ali ženska storita katerega izmed grehov, v katere ljudje navadno padajo, in po zanikernosti prestopita zapoved Gospodovo in grešita, naj spoznata svoj greh.“ (IV. Mojzes 5, 5.) H kralju Davidu je Bog poslal preroka Natana, ki mu je očital njegov greh. „In David je rekel Natanu: Grešil sem zoper Gospoda!“ Zdaj, ko je David skesano spoznal svoj greh, mu je prerok naznanil odpuščenje, rekoč: „Gospod je tudi tvoj greh odvzel, ne boš umrl.“ (II. Kralj. 12.) Ko je nastopil sv. Janez Krstnik in oznanjeval ljudem pokoro, pravi sv. pismo: „Tedaj je k njemu hodil Jeruzalem in vsa Judeja in vsa stran ob Jordanu, in so bili krščeni od njega v Jordanu, ki so se obtožili svojih grehov.“ (Mat. 3, 5. 6.) To nam kaže, da je bila spoved pri Judih v navadi.

Ko je prišel Kristus na svet, ni odpravil spovedi, ampak jo je izpopolnil in povzdignil v zakrament, ko je izročil apostolom oblast odpuščati grehe. Po svojem vstajenju se je Jezus prikazal apostolom in je dihnil v nje rekoč: „Prejmite svetega Duha. Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni; katerim jih boste zadržali, so jim zadržani.“ (Janez 20, 22, 23.) S temi besedami je Jezus Kristus apostolom dal oblast, ali podeliti ali pa odreči sveto odvezo. Kristus pa s tem ni hotel reči: Prvemu, ki pride, podelite odvezo, drugemu pa ne, in tako zmirom menjajte, ali: Ako se vam zljubi, daste odvezo, ako pa se vam ne zljubi, jo odrečete. Od tega, če kdo prejme sveto odvezo ali ne, je odvisno večno veselje v nebesih ali pa večna kazen v peklju. Ko je torej Jezus Kristus rekel apostolom: „Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni; katerim jih boste zadržali, so jim zadržani“, jim ni dal na voljo, enega grešnika vzveličati, drugega pa pogubiti, ampak on je hotel reči: Vi morate natanko preudariti, presoditi, kateri je odveze vreden, kateri pa ne, in potem morate onim, ki so odveze vredni, jo podeliti, onim pa, ki je niso vredni, jo odreči. Ako pa so morali apostoli

to presoditi, je zakrament svete pokore tudi s o d b a. Komur pa je dana oblast o kaki reči soditi, mu je s tem že tudi dana oblast, tisto reč poizvedeti; zakaj tega, česar ne pozna, ne more nihče prav soditi. Mislite si, da prideta k sodniku dva človeka, ki se pravdata zaradi neke dedščine. Sodnik nič ne vé, kaj imata med seboj, ampak prvemu reče: Ti dobiš dedščino, drugemu pa: Ti pa ničesar ne dobiš, vrh tega pa še moraš plačati pravdne stroške. Ali bi bilo tako ravnanje pravično? Vsak sprevidi, da bi to ne bila pravična razsodba. Da more sodnik izreči pravično razsodbo, mora vedeti, kaj imata med seboj, zakaj se enemu naj dedščina prisodi, drugemu pa ne. Ako bo vse natanko preiskal, mogel bo šele izreči pravično razsodbo. Da je spovedniku mogoče presoditi, ali je kak spokornik odveze vreden ali ne, mora vedeti njegove grehe, mora vedeti, ali se jih resnično kesa in ali ima resnično voljo poboljšati se in nič več ne grešiti. Spovednik pa ni vseveden, in torej ne more vedeti grehov spokornikovih. Povedati mu jih more le grešnik, ker on je razven Boga edini, ki ve svoje grehe, katere je storil z mislimi, z željami, z besedami, z dejanjem ali z opuščanjem. Iz tega sledi, da je spoved potrebna, ker more spovednik zvedeti samo po spovedi, o čem naj nas sodi, in ali naj nam grehe odpusti ali zadrži. — Da more spovednik s pridom deliti zakrament svete pokore, mora biti obenem tudi duhovni zdravnik in učenik. On mora spokorniku naložiti pokoro, ki se naj ravna po tem, koliki in kakšni so grehi. Spovednik mora dati spokorniku zdravil za njegove dušne bolezni. Toda, kako bo dal primerna zdravila, če boleznij ne pozna? Spovednik mora spokornika poučevati. O čem ga pa naj poučuje, če po spovedi tega ne zve?

Sveto pismo nam tudi pripoveduje, da so se verniki ob času apostolov spovedovali. O Efežanih beremo: „In veliko vernikov je prišlo, in so se spovedali in oznanili svoja dela.“ (Dej. ap. 19, 18.) Sveti Janez pravi nam v tolažbo: „Ako se spovemo svojih grehov, je (Bog) zvest in pravičen, da nam odpusti naše grehe in nas očisti vse hudobije.“ (I. Jan. 1, 9.)

Da spoved ni človeška izmišljotina ali človeško izročilo, ampak naredba božja, nam jasno pričujejo nauki svete cerkve skozi vsa stoletja. V nauku „dvanajstarih apostolov“ (c. 14.) se opominjajo verniki, naj bi se udeležili svete daritve, „ko so se poprej spovedali svojih grehov.“ Sv. Kle-

ment, učenec sv. Petra, piše: „Kdor je skrben za svojo dušo, naj se ne sramuje predstojniku se spovedati svojih grehov, da ga ozdravi. Sv. Peter — pristavlja — je učil, da je treba duhovniku razodeti celó hudobne misli.“ (Ep. 11. ad Cor.) Tertulijan toži: „Nekateri si ne upajo razodeti svojih grehov, ker bolj skrbijo za svojo čast, kakor za svoje vzveličanje. Ti so podobni nim, kateri, ako imajo kako skrivno bolezen, svoje zlo prikrivajo zdravniku in vsled svoje sramežljivosti poginejo. Ali je boljše na skrivnem pogubljen, kakor pa očitno odvezan biti?“ Sv. Ciprijan pravi: „Vsakdo se naj spove svojega greha, dokler še na zemlji biva, t. j. dokler se njegova spoved more še sprejeti, in dokler od duhovnikov podeljena odveza pri Gospodu velja.“ (De laps. c. 29.) Veliko izrekov o potrebi spovedi nahajamo v knjigi sv. Ambrozija „o pokori“, kjer pravi mej drugim: „Pokaži dušnemu zdravniku svojo rano, da se more ozdraviti.“ Potrebo spovedi povdarjajo še mnogi drugi cerkveni učeniki, kakor sv. Hijeronim, sv. Avguštin, sv. Leon Veliki, sv. Janez Krizostom in drugih več.

Spoved imajo tudi tisti krivoverci, ki so se že v najstarejših časih ločili od prave cerkve, n. pr. Kopti, Armenci, Nestorijanci. To nam spričuje, da je bila od apostolskih časov sem pri kristijanih navada, spovedovati se svojih grehov, da je torej spoved naredba božja. Vsak kristijan, ki je po svetem krstu smrtno grešil, se mora spovedati svojih grehov, da se mu morejo odpustiti.

678. Kakšna mora biti spoved?

Spoved mora biti:

- 1. natančna,**
- 2. odkritosrčna.**

Teh dvoje lastnostij mora imeti vsaka spoved. Ako bi manjkala prva ali druga, bi bila spoved neveljavna.

679. Kdaj je spoved natančna?

Spoved je natančna, kadar se spovemo vsaj vseh smrtnih grehov, kolikor jih spo-

znamo, tudi njihovega števila in tistih okoliščin, katerih smo se dolžni spovedati.

Po volji in naredbi Jezusa Kristusa se nam morejo smrtni po svetem krstu storjeni grehi odpustiti naravnost le v zakramentu svete pokore. Ker pa je zakrament svete pokore tudi sodba, more spovednik v zakramentu sv. pokore odpustiti le tiste grehe, katerih se grešnik spove, in ker se morejo smrtni grehi odpustiti le vsi skupaj, ne pa posamez, se mora grešnik tudi spovedati vsaj vseh smrtnih grehov in ne sme nobenega zamolčati, prikriti. — Spovednik mora grešniku naložiti pokoro, ki se mora ravnati po tem, koliki in kakšni so grehi, ali katera je primerna velikosti, posebnosti in številu grehov. Tako pokoro pa more naložiti le tedaj, če se grešnik obtoži vseh smrtnih grehov. — Spovednik mora kot dušni zdravnik spokorniku povedati zdravila za njegove dušne rane. Ker pa tega ne more, ako mu spokornik ne razodene vseh dušnih ran, sledi iz tega, da se mora grešnik spovedati vseh smrtnih grehov, drugače ne more ozdraviti. — Spokornik se mora spovedati vseh smrtnih grehov pri eni in isti spovedi, in sicer zaraditega, ker se morejo vsi skupaj odpustiti. Spoved bi bila torej neveljavna, ako bi se grešnik sicer spovedal vseh smrtnih grehov, toda samo nekaterih pri enem, ostalih pa pri drugem spovedniku.

Da je spoved natančna, ni dovolj, ako se spovemo različnih grehov, katere smo storili, n. pr. da smo opuščali ob nedeljah in zapovedanih praznikih službo božjo, da smo prelomili postno zapoved i. t. d., ker na ta način bi se ne spovedali vseh in posameznih smrtnih grehov, ampak se moramo tudi spovedati števila različnih grehov, ali, kolikokrat smo storili ta ali oni greh, enkrat, petkrat, desetkrat ali pa še večkrat; zakaj kolikorkrat je kdo storil kak smrtni greh, tolikokrat je hudo razžalil Boga, za toliko grehov potrebuje sprave z Bogom. Ako bi se n. pr. kdo desetkrat močno upijanil, pa bi se samo spovedal: „Sem bil močno pijan“, bi spovednik lahko mislil, da se je samo enkrat močno upijanil; tak grešnik bi se spovedal le enega greha, devetih pa ne, zato pa bi bila njegova spoved neveljavna, ker bi ne bila natančna. Kdor se ne more spovedati natančnega števila grehov, naj se skuša spomniti vsaj približnega števila, in kdor niti primeroma ne more povedati, kolikokrat je storil kak smrtni greh, naj pove kako dolgo je

živel v grešni priložnosti, kako dolgo je bil vdan kakemu grehu, in kolikokrat je v tem času storil greh primeroma na dan, na teden ali na mesec. Kdor je n. pr. eno leto živel v sovraštvu, mora povedati, kolikokrat primeroma je gojil v svojem srcu maščevalne misli na dan, na teden, na mesec.

Da je spoved natančna, se je treba spovedati tudi nekaterih okoliščin greha. Okoliščine greha so — kakor smo slišali že pri izpraševanju vesti — kraj, kjer, čas, kedaj, osebe, s katerimi, vpričo katerih, zoper katere, način, kako se je greh storil. Nekatero okoliščino greha so take, da jih ni treba praviti. Čas bi tratil, kdor bi se n. pr. spovedoval: Sem bil prostovoljno razmišljen pri juterni, pri večerni molitvi, pri molitvi pred jedjo in po jedi; čas bi tratil, kdor bi se spovedoval: Sem imel nečiste misli na polju, v gozdu, pri delu i. t. d.; zakaj to so take okoliščine, ki ne spremené vrste grehov, ne povečajo njihove hudobije. Nekatero okoliščino greha pa so take, ki podelé grehu novo hudobijo, tako da vsled teh okoliščin tičí v grehu večja zlobnost, večja ostudnost, tako da greh obsega v sebi več med seboj različnih grehov, in takih okoliščin se je treba spovedati.

680. Katerih okoliščin smo se dolžni spovedati?

Dolžni smo se spovedati vsaj tistih okoliščin, katere:

1. spremené vrsto greha.

Nekatero okoliščino spremené vrsto greha, to se pravi, storé, da kak greh ni samo zoper eno, ampak še zoper kako drugo božjo zapoved. Kdor skrivaj vzame, kar ni njegovega, se prav spové, ako razodene spovedniku, da je toliko in toliko ukradel temu ali onemu. Kdor bi pa v cerkvi kaj ukradel, bi ne bilo dovolj, ako bi se spovedal, da je toliko in toliko ukradel, ampak bi moral povedati, da je cerkvi ukradel, zakaj ta okoliščina, da je kradel v cerkvi, je spremenila vrsto njegovega greha, je storila, da njegov greh ni samo zoper sedmo, ampak tudi zoper prvo božjo zapoved. Ako kdo greši z osebo samskega stanu, prelomi šesto božjo zapoved, ako pa greši zoper sv. čistost z za-

konsko osebo, stori tudi velik greh krivice, zato pa se mora pri spovedi tudi obtožiti, da je bila oseba, s katero je grešil, zakonskega stanu. Več takih vzgledov, ki spremené vrsto greha, ste slišali v krščanskem nauku o izpraševanju vesti.

Dolžni smo se spovedati tudi tistih okoliščin, katere

2. naredé iz sicer malega greha smrtni greh.

Nekatere okoliščine ne spremené vrste greha, pač pa greh povečajo. Izmed dveh tatov je tisti večji grešnik, ki več ukrade. Tistih okoliščin, ki greh ne povečajo znatno, se nismo dolžni spovedati, čeravno je to priporočati in svetovati, tudi tistih ne, ki greh zmanjšujejo, pač pa smo dolžni spovedati se tistih okoliščin, katere greh tako povečajo, da postane iz malega velik greh. Kdor bi se toliko upijanil, da bi izgubil zavest, bi se moral tega posebej spovedati, zakaj njegov greh je velik; kdor pa je bil le nekoliko pijan, je storil samo mali greh. Kdor bi ukradel bogatino toliko kolikor potrebuje kak revež, da se en dan preživi, bi storil mali greh, kdor bi pa toliko ukradel revežu, bi storil smrtni greh, zakaj okoliščina, da je oni, kateremu se je ukradlo, revež, naredi iz sicer malega greha velik greh.

681. Ali smo se dolžni spovedati malih grehov?

Malih grehov se nismo dolžni spovedati; vender pa je zelo koristno in dobro, da to storimo.

Smrtni grehi se nam morejo odpustiti le v zakramentu svete pokore, ali če se jih kesamo iz popolne ljubezni do Boga, z željo ga prejeti, zato smo dolžni spovedati se smrtnih grehov; mali grehi pa se nam morejo odpustiti tudi izven zakramenta svete pokore, n. pr. če obudimo nad njimi popolni kes, če vredno prejmemo sveto obhajilo, zato se jih nismo dolžni spovedati, ampak se smejo in morejo tudi zamolčati. (Trid. sess. 14. cap. 5.) Vender pa je zelo koristno in dobro, če se spovemo tudi malih grehov, ker se nam v zakramentu svete pokore lažje in gotoveje odpusté, kakor

z drugimi pripomočki, ker se nam odpusté tudi mnoge časne kazni, katere si nakopljemo z malimi grehi, ter prejmemo mnogotere milosti za bogoljubno življenje. Tisti, ki se natančno spoveduje tudi malih grehov, tudi bolje spozna svoj dušni stan, spozna, česa se mu je zlasti ogibati, kaj mu je storiti; spovednik pa, kateremu se spoveduje, mu lažje nasvetuje dobre pripomočke, da doseže krščansko popolnost.

Zeló koristno in dobro je, da se spovedujemo tudi malih grehov zato, ker se utegne zgoditi, da je to, kar imamo sami za mali greh, v resnici smrtni greh, in če bi se ga ne spovedali, bi bila nevarnost, da se spovemo neveljavno. Posebno je zeló koristno in dobro, da se spovemo takih grehov, o katerih dvomimo, so li mali ali veliki, zakaj v rečeh, ki se tičejo večnega vzveličanja, si moramo izbrati to, kar je varnejše. Spovedujte se torej po vzgledu svetnikov in vseh bogaboječih kristijanov tudi malih grehov, da dosežete večji dušni mir, pa tudi zato, ker sveti Duh pravi: „Kdor majhno zametuje, bo sčasoma padel.“ (Sir. 19, 1.)

Z v r š e t e k.

„Operi me čim dalje bolj moje pregrehe, in hudobije moje me očisti“, prosil je Gospoda kralj David. (Psalm 50, 2.) Kakor David, prosimo tudi mi Gospoda, da nas čim dalje bolj opere naših pregreh, prizadevajmo si pa tudi sami, da si bomo vsikdar dobro izprašali svojo vest in se spovedali svojih grehov natančno, kakor se bomo po skrbnem izpraševanju vesti krive spoznali. Res je precej težavno, opraviti natančno spoved, toda nobeden trud se nam ne sme zdeti prevelik, kadar gre za vzveličanje duše. „Vzemite moj jarem nase“, kliče nam božji Vzveličar, „in učite se od mene, ker jaz sem krotak in iz srca ponižen, in boste našli pokoj svojim dušam. Moj jarem namreč je sladek, in moje breme je lahko.“ (Mat. 11, 29. 30.) Učite se od mene ponižnosti in spovejte se svojih grehov natančno, in boste našli pokoj svojim dušam. Moj jarem, jarem spovedi, je jarem, vender sladek jarem, je breme, vender lahko breme.“ „Vi boste jokali in žalovali, . . . ali vaša žalost se bo v veselje spreobrnila“, (Jan. 16, 20.) ko se boste očistili svojih grehov. Amen.

156. Krščanski nauk.

Kdor je po svetem krstu smrtno grešil, se mora spovedati svojih grehov, ako hoče doseči odpuščenje. „Ako se spovemo svojih grehov, je (Bog) zvest in pravičen, da nam odpusti naše grehe in nas očisti vse hudobije.“ (I. Jan. 1, 19.) Naša spoved mora biti natančna. Takšna je, kadar se spovemo vsaj vseh smrtnih grehov, kolikor jih spoznamo, tudi njihovega števila in tistih okoliščin, katere spremené vrsto greha ali naredé iz sicer malega greha smrtni greh. Naša spoved pa mora biti tudi odkritosrčna.

682. Kdaj je spoved odkritosrčna?

Spoved je odkritosrčna, kadar se obtožimo ravnotako, kakor se spoznamo krive pred Bogom, ne da bi kaj zamolčali ali olepšavali.

Vsak človek je prejel od Boga neprecenljiv dar, za katerega se dovolj zahvaliti ne more, dar sramežljivosti. Sramežljivost bi lahko imenovali neki stud, neko bojazen pred vsem, kar je hudega. Blagor človeku, kateri si ohrani ta dar, zakaj sramežljivost je varuhinja nedolžnosti, sramežljivost je za onega, ki je izgubil nedolžnost, priganjavka k pokori. Sramežljivost, ki odvrta človeka od greha ali ga priganja k pokori, je Bogu prijetna, in se more in mora imenovati sveta sramežljivost. Je pa tudi še drugačna, napačna sramežljivost, katera stori, da grešnik, ko je po skrbnem izpraševanju vesti spoznal svoje grehe, taistih razodeti noče ali jih noče razodeti tako, kakor se pred Bogom spozna krivega, ker bi rad, da bi ga njegov spovednik imel za boljšega kakor je v resnici. Nekateri se ne spovedó tako, kakor so se po skrbnem izpraševanju vesti krive spoznali, zato, ker se bojé, da jih bode spovednik morda hudo grajal, oštel. Drugi zopet so preleni, da bi skrbno izprašali svojo vest, in zato se ne spovedó tako, kakor bi se spovedati morali. Toda, preljubljeni v Gospodu, tako vi nikoli ne ravnajte, ampak spovedujte se, komurkoli se že tudi spovedujete, odkritosrčno. Odkritosrčno pa se bode spovedali, ako ne boste povedali samo vsakega smrtnega

greha, katerega se spomnite, ampak razodeli tudi, kakor smo se učili, število smrtnih grehov. Ne zamolčite nobenega greha, in naj bi bil še tako velik in ostuden, tudi ne povejte manjšega števila grehov, kakor bi se hoteli s tem delati boljše, kakor ste v resnici, ampak spovedujte se tako, kakor bi se spovedali pred Bogom samim, pred katerim ne morete prikriti nobenega greha, pa tudi ne njegovega števila. Spovejte se vselej tudi okoliščin, katere spreminjajo vrsto greha in katere naredé iz sicer malega greha veliki greh. Grehov tudi nikoli ne olepšujte. To bi storili, ako bi svoje grehe izgovarjali, ako bi povedali kaj takega, iz česar bi mogel spovednik sklepati, da je greh manj velik, manj ostuden, kakor je v resnici. Ko bi se n. pr. kdo, ki je v dejanju grešil zoper sveto čistost, samo spovedal, da je imel prstovoljno nečiste misli in želje, ne pa tudi, da se je dejansko pregrešil zoper sveto čistost, bi sicer nekoliko povedal, toda najhujše bi zamolčal. On bi ravnal tako, kakor tisti, ki se je spovedal, da je ukradel uzdo, pa zamolčal, da je bil na uzdi tudi konj privezan. Ali ako bi se kdo spovedoval: „Hudobni duh me je premotil, skušnjava je bila prehuda, sem tako zelo nagnen k temu grehu, drugi so me zapeljali, iz navade sem storil ta greh, nisem se mogel ustavljati“, in kar je še več takih nepotrebnih opomb, tisti bi izgovarjal svoj greh, bi ga olepšaval, kakor bi bil sam le kaj malega kriv, vsega drugega pa bi bile krive razne okoliščine. Spomnite se na Adama in Evo. Ko je Bog hotel, da bi odkritosrčno spoznala svojo krivdo, sta se začela izgovarjati. Adam je rekel: „Žena, katero si mi dal v tovarišico, mi je dala od drevesa, in sem jedel“, Eva pa je rekla: „Kača me je zapeljala, in sem jedla.“ (I. Mojz. 3, 12. 13.) Ako bi bila Adam in Eva odkritosrčno spoznala svoj greh, méni sveti Avguštin, da bi ju Bog ne bil tako hudo kaznoval.

Grešnik se tudi ne sme s spovednikom prepirati pri spovednici ali hoteti več vedeti kakor spovednik, zakaj to je velika predrznost, ki izvira iz napuha; ampak naj pomisli, da je spovednik njegov sodnik, ki ga mora soditi po določenih postavah, zato se pa naj tudi njegovi sodbi podvrže tako, kakor se ima podvreči krivec ali zatoženec razsodbi svojega sodnika.

683. *Kako je treba govoriti pri spovedi?*

Pri spovedi je treba govoriti:

1. spodobno.

Spoved je sveto opravilo, zato se spovedenec pri spovedi naj ne posluži vsakega, morebiti nespodobnega, ostudnega izraza, ki mu pride na jezik, ampak govori naj spodobno, dostojno, kakor pristojna tako svetemu opravilu. Dobro je, ako že poprej nekoliko premisli, kako naj bi povedal ta ali oni greh. Ako pa kdo za kak greh, ki ga je storil, ne ve spodobnega imena, naj pové tisto, katero vé, zakaj bolje je, poslužiti se kakega manj spodobnega izraza, kakor pa greh zamolčati.

Pri spovedi je treba govoriti:

2. razločno in tako na glas, da pač sliši spovednik, ne pa drugi okoli spovednice.

Razločno govori pri spovedi tisti, kateri se spoveduje s takimi besedami, da ga spovednik more razumeti in iz njih spoznati posebnost in velikost spovedanega greha. Ako bi kdo razodel kak veliki greh s takimi besedami, da bi iz njih spovednik sklepal, da je storil samo mali greh, bi se ne spovedal veljavno. Neveljavno bi se tudi spovedal, kdor bi razodel samo nekatere nekoliko manjše grehe, ki so bili v zvezi s kakim velikim, n. pr. ako bi se kdo samo spovedal, da je imel radovoljno nečiste misli in želje, ne pa tudi, da se je dejansko pregrešil zoper sveto čistost. Četudi je namreč radovoljno dopadenje nad nečistimi mislimi in željami velik greh, je vendar dejanski greh zoper sveto čistost še mnogo večji. Taka spoved ni razločna. Nerazločno bi pri spovedi govoril tudi tisti, ki bi se posluževal kakih splošnih izrazov. Ako bi se n. pr. kdo spovedal: „Sem imel slabe misli“, bi to nikakor ne bilo razločno, zakaj slabe misli so jako različne, postavim, prevzetne, nečiste, nevoščljive, maščevalne itd. Ali ako bi se kdo spovedal: „Sem slabo govoril“, bi se ne spovedal razločno, zakaj tudi grehi jezika so jako različni, n. pr. preklinjevanje, nesramno govorjenje, laž, obrekovanje, opravljanje, zmerjanje in drugi. Tudi to bi ne bilo razločno, ako bi se kdo spovedal: „Sem gršil zoper prvo, drugo, tretjo, četrto božjo zapoved itd.

Zoper božje in cerkvene zapovedi se greši na razne načine. Prva božja zapoved prepoveduje vse grehe zoper vero, upanje in ljubezen božjo, kakor tudi vse grehe zoper češčenje ki smo je dolžni Bogu. Zdaj pa so zopet mnogi različni grehi zoper vero, upanje in ljubezen in zoper češčenje, ki smo je dolžni Bogu. Kdor bi se torej spovedal: Sem grešil zoper prvo božjo zapoved, bi se ne spovedal razločno, ker je grehov zoper prvo božjo zapoved, ki se razlikujejo med seboj, mnogo. Ravnotako je pri drugih zapovedih. — Nerazločno se spovedujejo tudi tisti, kateri imajo to slabo navado, da kak velik greh vrinejo v sredo med male grehe in ga prav hitro povedó, da bi ga z malimi nekako prikrili. Proti takemu ravnanju pisal je že sv. Bonaventura, rekoč: „Oni greh, pred katerim morate najbolj zardeti, bodi vselej prvi, ki ga razodenete; potem se boste vseh drugih lahko spovedali. Ako je vojvoda premagan, razpodi se lahko cela vojska.“ (In conf.)

Da bode spoved razločna, je tudi treba na kratko se spovedati, ne pa na dolgo in široko razlagati celo zgodovino greha, ne zvrčati krivdo na druge, ne vpletati svojih čednostij in dobrih del, zakaj to bi bilo hvalisanje samega sebe.

Pri spovedi se ne sme govoriti pretiho, da ne bode spovednik preslišal kakega greha; zakaj ako bi kdo nalašč tako tiho govoril, da bi spovednik samo na pol slišal greh, ali ga preslišal celó popolnoma, bi spoved ne bila odkritosrčna torej neveljavna. Spovedenec pa naj tudi ne govori preglasno, da ga ne bodo slišali drugi, marveč tako na glas, da ga sliši spovednik.

684. Kaj smo dolžni storiti, če smo slučajno kaj slišali iz spovedi koga drugega?

Če smo slučajno kaj slišali iz spovedi koga drugega, dolžni smo o vsem tem strogo molčati.

Če kak spovedenec tako glasno govori, da ga slišijo drugi okoli spovednice, je najboljšo, če stopijo nekoliko proč od spovednice. Če pa še vkljub temu kaj slišimo, ali če slišimo slučajno kaj iz njegove spovedi, dolžni smo o vsem tem strogo molčati. Kdor bi raznašal kaj takega, kar je slišal iz spovedi drugega, bi se smrtno pregrešil. Tudi če bi kdo našel listek, na katerega si je drugi napisal svoje

grehe, da bi se spovedal natančno, ga ne sme brati ali drugim dajati brati; to zahteva od nas že naravni čut. Zelo hudo bi se tudi pregrešil, kdor bi nalašč vlekel na ušesa, kaj se drugi spovedujejo.

Tudi tega ne gre praviti drugim, kar je kdo sam slišal pri spovedi, n. pr. kaj ga je spovednik izpraševal, kako ga je podučil i. t. d. Pregrešno bi bilo, ako bi kdo zaničljivo govoril o naukih in opominih, katere mu je dal spovednik, ali ko bi se norčeval iz pokore, katero mu je naložil.

Greh je nekaj ostudnega, zato pa je človeka, ki si je še ohranil čut sramežljivosti, sram, ako je storil kaj grešnega. Še bolj sram ga pa je, kadar je treba razodeti storjene grehe komu drugemu. Taka sramežljivost je napačna, je pogubljiva. Ona je vzrok, da mnogi grešniki, četudi gredo k spovedi, zamolče največje in najostudnejše grehe. Hudobni duh, zapriseženi sovražnik naših duš, nam vzame, kadar grešimo, pravo sramežljivost, kadar pa se je treba spovedati, nam vrne napačno sramežljivost, da bi preprečil odkritosrčno spoved. Sv. Janez Krizostom pravi: „Kadar gre za to, da bi žalili Boga, naredi nas peklenški sovražnik predrzne, nesramne; kadar pa gre za to, da bi se spovedali svojih grehov, naredi nas boječe in plašljive. On nam ukrade sramežljivost, kadar hočemo storiti kaj hudega, in jo vzbudi v nas, kadar se hočemo poslužiti pripomočka, ki bi nas rešil hudega. On je brezbožen in grozovit, kadar nam dá sramežljivost in kadar jo vzame; on ravna uprav tako, kakor tisti, ki vojaku vzame orožje, kadar se hoče braniti pred sovražnikom, pa mu je vrne, kadar hoče umoriti samega sebe.“ Res, da je težko, res, da se mora človek ponižati, kadar se je treba spovedati velikih, mnogoterih, ostudnih grehov, toda še mnogo hujše je, biti vekomaj zavržen. „Je namreč sramežljivost, katera pelje v greh, je pa tudi sramežljivost, ki priinese čast in prikupljivost“, pravi modri Sirah. (4, 25.) Sramežljivost, ki pelje v greh, je ona, ki nam brani storjene grehe in krivice ponižno spoznati. Tako sramežljivost moramo premagati. Zato pa nam katekizem še pové:

685. *Kaj je treba pomisliti, da se ne sramujemo odkritosrčno se spovedati?*

Da se ne sramujemo, odkritosrčno se spovedati, je treba pomisliti:

1. da se nismo sramovali grešiti vpričo Boga, ki vse vidi.

Bog je neskončno svet, zato hoče in ljubi samo dobro in sovraži vse hudo; vsak greh mu je neizrekljivo zopern. Bog je vseveden, zato pa tudi vé za vsak greh, ki se stori, vé tudi vso njegovo zlobnost in ostudnost. Ako se torej nismo sramovali grešiti vpričo neskončno svetega in vsevednega Boga, se tudi ne smemo sramovati, odkritosrčno se spovedati svojih grehov, in ako bi bili še tako veliki, zlobni in ostudni. Ako bi se morali spovedati kakemu angelu z nebes, bi se pač morali sramovati, tako čistemu in svetemu bitju razodeti svoje grehe, toda ne spovedujemo se angelu, ampak človeku, ki iz lastne skušnje vé, kako hude so včasih skušnjave, kako slab pa je človek, ki torej tudi lahko zabrede v greh. Ako bi se kdo spovedal še tolikih grehov, ni se mu treba bati, da ga bode spovednik zaradi njih zaničeval, ampak mislil bo, da je tudi spovedenec slab človek, ki se je dal kakor mnogi drugi ljudje premagati skušnjavi, in vesel bode, ako se bode odkritosrčno spovedal, ker bo iz tega spoznal, da ima spovedenec resno voljo, se poboljšati. Ako bi spovednik koga zaničeval zaradi njegovih grehov, bi bil podoben farizeju, ki je zaničeval Marijo Magdaleno, ne pa Jezusu Kristusu, ki jo je branil in zagovarjal. Seveda hvaliti nas spovednik ne more, ampak mora pokazati velikost in gnusobo naših grehov, svariti, opominjati ter povedati pripravne pripomočke, da se poboljšamo. Kdor bi se pa tega bal, bi bil podoben bolniku, ki vé za zdravnika, kateri bi ga mogel ozdraviti, pa ga samo zaradi tega ne poišče, ali, če ga je poiskal, mu zaradi tega ne razodene svoje bolezni odkritosrčno, ker se boji, da bi mu zapisal grenka zaravila, da bi njegove rane žgal in rezal, ter rajše umrje. Ali bomo tudi mi tako ravnali? Ali bomo rajše večne smrti umrli?

Da se ne sramujemo, odkritosrčno se spovedati, je treba pomisliti

2. da je bolje spovedniku skrivaj povedati svoje grehe, kakor v grehu nemirno živeti, nesrečno umreti in zato sodnji dan priti pred vsem svetom v sramoto.

Ako bi se morali spovedati svojih grehov očitno pred celo cerkvijo, bi to pač bilo težavno, a če bi drugače ne mogli rešiti svoje duše, bi vendar tudi to morali storiti. Toda kaj takega Bog ne zahteva, ampak zahteva, da povemo svoje grehe s k r i v a j spovedniku, ki nas navadno ne pozna. Kdor pa se tudi to storiti sramuje, naj pomisli, da bo v grehu tako dolgo nemirno živel, dokler ga ne bode razodel pri spovedi. Pri preroku Izaiju beremo: „Hudobni pa so kakor šumeče morje, ki ne more pokojno biti ... Hudobni nimajo miru, pravi Gospod Bog.“ (Iz. 57, 21. 22.) Nemirna vest bo onega, ki svoje grehe zamolči, tako dolgo grizla, mu tako dolgo očitala njegov greh in mu pretila s kaznimi božjimi, dokler ga ne bo povedal. Kajn je zamolčal svoj greh, in v kazen za to se je potikal in begal po zemlji.

Kdor se sramuje, skrivaj se spovedati svojih grehov, naj pomisli, da bo postal trdovraten in slednjič umrl v svojih grehih. „Smrt grešnikov je silno huda“; (Ps. 33, 22.) zakaj kdor umrje v smrtnem grehu, pride v pekel. Tisti, ki se sramujejo, razodeti svoje grehe, naj nikar ne mislijo, da se jih bodo spovedali na smrtni postelji, zakaj mnogo žalostnih vzgledov nam priča, da se poprej zamolčani grehi celó na smrtni postelji ne razodenejo odkritosrčno, vrhutega pa mnogi tudi nenadoma umrjejo, ne da bi utegnili se poprej spovedati.

Kdor se sramuje, skrivaj se spovedati, naj pomisli, da bo sodnji dan osramočen zato pred vsem svetom. Po preroku Nahumu pravi Gospod: „Odgrnil bom tvoj sram pred tvojim obličjem in bom pokazal narodom tvojo nagoto in kraljestvom tvojo sramoto.“ (Nah. 3, 5.) Kristus pa pravi: „Nič ni skritega, kar bi se ne razodelo, in skrivnega, kar bi se ne zvedelo.“ (Mat. 10, 26.) Neskončno pravični Bog bo odgrnil vest vsakega, da bodo on sam in vsi drugi, angeli in svetniki, hudobni duhovi in pogubljeni, videli in spoznali, kar je hudega mislil, želel, govoril, storil, in kar je dobrega opustil od svoje mladosti do svoje smrti. Ali se bo takrat manj sramoval? Ali ni torej bolje, skrivaj se spovedati spo-

vedniku, kakor pa sodnji dan priti pred vsem svetom v sramoto? Sv. Bonifacij pravi: „Če skrivamo svoje grehe, razodel jih bode Bog, ali hočemo ali ne. In bolje je, enemu človeku se spovedati svojih grehov, kakor pa pri oni strašni sodbi pred nebom, zemljo in peklom očitno zatožen in osramočen biti, ne v poboljšanje, ampak v večno kazen.“ (Serm. 4. de 8 beatit.)

Da se ne sramujemo, odkritosrčno se spovedati, je treba pomisliti:

3. da je spovednik dolžan molčati pod smrtnim grehom in najojstrejšimi časnimi in večnimi kaznimi.

Spovednik je dolžan molčati o tem, kar je pri spovedi slišal, že po naravnem zakonu, zakaj ta zakon prepoveduje, razodevati o bližnjem kaj takega, kar bi mu škodovalo na njegovem dobrem imenu, in kar se nam je razodelo kot skrivnost. To pa se zgodi pri spovedi; zakaj spovedenec razodene svoje grehe le proti temu, da bode spovednik molčal o njih. — Spovednik je dolžan molčati po božji postavi, zakaj spoved je naredba božja, katera pa bi bila nemogoča. ako bi ne bilo zapovedano strogo molčati o tem, kar se pri spovedi izve; spovedenci bi se namreč ne hoteli odkritosrčno spovedovati, ako bi ne imeli popolnega zagotovila, da ostane tajno, kar se razodene pri spovedi. — Pa tudi cerkev je razločno zaukazala spovednikom molčati, rekoč: „Spovednik naj se skrbno varuje, da nikakor ne izda grešnika, ne z besedo ali z znamenjem ali na kak drug način; ako potrebuje sveta, naj se previdno posvetuje, ne da bi omenil kako osebo. (Lat. IV. can. 21.)

Nikjer, nikoli in nikomur, tudi ne pred sodiščem, ne sme spovednik razodeti tega, kar je slišal pri spovedi. Niti s spovedencem samim ne sme o tem govoriti zunaj spovedi, razven, ako bi mu posebej dovolil. Zato je rekel sv. Avguštin: „Ne bojte se spovedati se svojih grehov. Zakaj kar iz spovedi vem, manj vem, kakor bi tega ne vedel“, to se pravi: o vsem drugem, česar ne vem, smem govoriti z drugimi. o tem pa, kar sem slišal pri spovedi, ne smem nikakor govoriti. Spovednik mora rajše vse pretrpeti, tudi umreti, kakor pa da bi izdal kaj takega, kar se mu

je razodelo pri spovedi. Sv. Janez Nepomuški je bil spovednik pobožne češke kraljice Ivane, žene kralja Vaclava. Kralj, ki je po krivem sumničil svojo ženo, je zahteval od Janeza, da mu pové, česa se je kraljica spovedovala. Ker z obljubami in grožnjami ni mogel pripraviti Janeza do tega, da bi prelomil spovedno molčečnost, ga je dal zapreti, na tezavnico razpeti in s plamenicami žgati. Janez se ni dal omajati. Na nujne prošnje kraljičine so ga izpustili iz ječe. Cez nekoliko časa pozove ga kralj znova pred sebe in mu dá na izbiro, da ali naj prelomi spovedno molčečnost ali pa se pripravi na smrt Svetnik ničesar ne odgovori. Kralj se tako razsrdi, da mu dá zvezati roke in noge, in ga vreči tako zvezanega v reko Moldavo, v kateri je Janez utonil. — Sloveč mučenik spovedne molčečnosti je blaženi Janez Sarkander. Bil je župnik v Holešovi na Moravskem. Kot goreč dušni pastir je vodil izročene mu ovčice z besedo in z vzgledom po potu vzveličanja ter branil nauke in pravice svete cerkve proti tedanjim krivovercem. Ti so ga vjeli in zahtevali, da jim razodene, česa se je spovedoval namestnik moravski, pobožni baron Lobkovic. Ker se je odločno branil razodeti kako stvarco iz spovedi, so ga hudo mučili in na posled umorili dne 17. sušca l. 1610.

Ako bi kak spovednik naravnost razodel tudi samo kak mali greh, ki ga je izvedel pri spovedi, bi se smrtno pregrešil. Razven tega bi bil hudo kaznovan. Lateranski cerkveni zbor je l. 1215 določil, da se mora oni, ki bi se predrznil razodeti kak greh, katerega je zvedel v spovednici, ne le odstaviti od duhovske službe, ampak se tudi zapreti v kak strog samostan, da tam do svoje smrti dela pokoro. "Spovednik, ki bi prelomil spovedno molčečnost, pa bi se ne spokoril, bi se vekomaj pogubil.

Z v r š e t e k.

Grški modrijan Sokrat je imel mnogo učencev. Neki dan je šel eden izmed njih v zloglasno hišo. Ko jo je mislil zapustiti, zapazi, da se bliža njegov učitelj Sokrat. Da bi ga ta ne zapazil, hoče se vrniti v hišo. A Sokrat, ki ga je bil že zagledal, stopi k mladeniču in mu pravi: „Moj sin! sram bi te naj bilo v tako hišo stopiti, toda ne sme te biti sram, jo zapustiti.“ Ravno to rečem tudi tebi, krščanski poslušavec, ki si smrtno grešil. Sramotno je, da si ljubega

Boga tako hudo žalil, ni pa sramotno, se spovedati svojih grehov. Grdo je, če kdo pade v blato greha, a gotovo je še mnogo grše, če se tega blata noče umiti v odkritosrčni spovedi. „Kdor skriva svoje pregrehe“, govori sveti Duh, „mu ne bo dobro; kdor se jih pa obtoži in jih opusti, bo dosegel milost.“ (Preg. 28, 13.) Kadar torej greste k spovedi, spovedujte se vsikdar tako, kakor bi bila tista spoved zadnja vašega življenja; po dobro opravljeni spovedi pa živite tako, kakor bi bila zadnja. Amen.

157. Krščanski nauk.

Kdor hoče doseči odpuščenje grehov, se jih mora spovedati natančno in odkritosrčno. Toda žalostna resnica je, da je med onimi, ki gredo k spovedi, tudi mnogo takih, ki se sicer spovedó svojih grehov, toda ne vseh, kolikor jih spoznajo in ne ravnotako, kakor se spoznajo krive pred Bogom. Predrzo in brez strahu so storili greh, a ko se ga je treba spovedati, jih pogum zapusti in strah jih navdaja; brez sramu so bili, ko so grešili, a ko se je treba spovedati, se prav zelo sramujejo; truditi so se morali, da bi oglušili vest, ki se jim je vzbujała, kadar so hoteli grešiti, trudili so se premišljevale, kako bi izvršili grešno dejanje, s trdom so je morda izvršili, a zdaj, ko se je treba spovedati, so nemarni, so preleni, da bi si dobro izprašali svojo vest. Taki so pač gotovo sami krivi, ako se ne spovedó natančno in odkritosrčno.

686. Ali je spoved veljavna, če se grešnik iz lastne krivde ne spové kakega smrtnega greha?

Če se grešnik iz lastne krivde, na primer: iz strahu, iz napančne sramežljivosti ali zaradi velike nemarnosti pri izpraševanju vesti, ne spové kakega smrtnega greha, je njegova spoved neveljavna, in znova smrtno greši.

Mislite si grešnika, ki si je skrbno izprašal svojo vest, se še posebno izpraševal o številu smrtnih grehov in o tistih

okoliščinah, ki spreminjajo njihovo vrsto, ali ki iz sicer malega greha naredé smrtni greh, si prizadeval obuditi nad njimi pravi kes in obudil trdni sklep. Ko pride k spovednici, pa si misli: Ako se spovem tega in onega greha, ako se spovem, da sem ga storil toliko- in tolikokrat, ako razodenem te in one okoliščine, me bode spovednik hudo ozmerjal in mi naložil morebiti prav veliko pokore, ali če si misli: Že samega sebe se sramujem zaradi svojih grehov, kako bi se ne sramoval pred spovednikom, in potem zamolči iz praznega strahu ali napačne sramežljivosti nekatere smrtne grehe popolnoma, pri drugih zmanjša njihovo število, ali ne naznani tistih okoliščin, katerih se je spovedati dolžan. ali pa izgovarja in olepšava storjene grehe, je njegova spoved neveljavna, ker je iz lastne krivde zamolčal grehe. Neveljavno pa bi se spovedal tudi tisti, ki bi sicer ne zamolčal nalašč kakega smrtnega greha, pa bi bil pri izpraševanju vesti tako nemarn, tako zanikarn, da bi si le malo ali nič ne prizadeval, spomniti se vsaj smrtnih grehov; zakaj že njegova nemarnost je smrtno pregrešna, ker se vsled nje vedoma postavlja v nevarnost, da bi pozabil kak smrtni greh.

Kdor po lastni krivdi zamolči kak smrtni grehi, bodisi iz tega ali onega vzroka, tisti se trudi, kolikor se trudi, zaman; tudi tisti grehi, katerih se spové, se mu ne odpusté. Če grešnik iz lastne krivde zamolči pri spovedi kak smrtni greh, pa se ne spové samo neveljavno, on se spové tudi nevredno, on znova smrtno greši; on stori božji rop, s katerim oskruni zakrament svete pokore. Namestu da bi si olajšal svojo vest, jo še bolj obteži, namestu da bi svojo dušo očistil in ozdravil, jo še bolj umaže in še huje rani; tak grešnik je podoben bolniku, ki vzame strup namestu zapisanega zdravila. Spovednik se veseli, da je znova oteno dušo iz oblasti hudobnega duha in jo znova oblekel v svatovsko oblačilo milosti božje, ker méni, da je grešnikova spoved natančna in odkritosrčna, pa tudi hudobni duh se veseli, ker je skoval novo verigo, s katero vleče nesrečno dušo v pekel. Sv. Avguštin pravi, da volk, ako vlovi ovco, tisto zgrabi za vrat, da ne more na pomoč klicati in priti iz njegovih krempljev. Uprav to dela hudobni duh z mnogimi ovčicami Jezusa Kristusa. Ko jih je zapeljal v greh, drži jih takorekoč za grlo, da se ne spovedó svojih grehov, in jih tako vekomaj pogubi.

Nevredna spoved ni samo zelo velik, ampak tudi zelo ostuden greh. O lažnjivih ustnicah pravi sveto pismo: „Lažnjive ustnice so pred Gospodom gnusoba“ (Preg. 12, 22.) in: „Grd madež je laž na človeku.“ (Sir. 20, 26.) Ako pa je laž sploh tako grda pregreha, koliko grša šele mora biti pri spovedi, ki je tako sveto opravilo. Kdor pri spovedi iz lastne krivde kak greh zamolči, ne laže sicer z besedami, pač pa v dejanju, ker se dela, kakor bi se spovedal vseh svojih grehov; on je grd hinavec. Laž, ki se stori s tem, da grešnik zamolči svoje grehe, ni storjena kakemu človeku, ampak vsevednemu, neskončno resničnemu Bogu. Duhovniki namreč odpuščajo grehe z močjo svetega Duha. Kakor je Kristus, ko je postavil zakrament svete pokore, dihnil v apostole, rekoč: „Prejmite svetega Duha; katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni; in katerim jih boste zadržali, so jim zadržani“ (Jan. 20, 22, 23.), ravnotako govori škof posvečencem, kadar deli mašniško posvečenje. Kadar duhovnik spoveduje, ne dela v svojem imenu, ampak v imenu božjem, kot namestnik Kristusov in delivec njegovih skrivnostij; on dela v moči svetega Duha. Kdor torej pri spovedi zamolči svoje grehe, dela nečast svetemu Duhu, ki podeljuje odpuščanje grehov, katero nam je Kristus zaslužil. O njem, ki zamolči pri spovedi svoje grehe, se lahko reče: „Nisi lagal ljudem, ampak Bogu.“ (Dej. ap. 5, 4.)

Nevredna spoved je navadno začetek mnogih božjih ropov. Kdor se je predrznil opraviti nevredno spoved, je tudi dovolj predrzen, da še nevredno prejme sveto obhajilo. V začetku še morebiti prevdarja, ali bi pristopil k mizi Gospodovi ali ne, saj se spominja besed sv. Pavla, ki piše: „Kdorkoli bo nevredno jedel ta kruh ali pil kelih Gospodov, bo kriv telesa in krvi Gospodove. Naj torej človek presodi samega sebe, in tako naj je od tega kruha in pije od keliha. Zakaj kdor nevredno je in pije, si sodbo je in pije, ker ne razločuje telesa Gospodovega“ (I. Kor. 11, 27—29.), toda dostikrat ga premaga skušnjava, da pristopi, ker meni, da ne sme zaostati že zavoljo ljudij ne. In če je ena spoved nevredna, potem je navadno nevredna tudi druga, tretja itd., nevredna so sveta obhajila, ki se prejmejo v takem stanu, in vsak drug zakrament, ki se še morebiti prejme. Ker je nevredna spoved nekaj strašnega, ker so strašni njeni nasledki, zato se spovedujte vselej vredno. Kdor pa se je nevredno spovedal, naj to popravi, dokler je še čas, kar najhitreje.

687. Kaj mora storiti, kdor se iz lastne krivde ni spovedal kakega smrtnega greha?

Kdor se iz lastne krivde ni spovedal kakega smrtnega greha, mora:

1. spovedati se zamolčanega greha.

Dokler kakega smrtnega greha ne razodenemo pri spovedi, dasiravno nam je mogoče, ga razodeti, tako dolgo se nam odpustiti ne more, in ko bi se ga še tako zelo kesali in se zanj pokorili. Kdor je torej bil tako nesrečen, da se iz lastne krivde, na primer: iz strahu, iz napačne sramežljivosti ali zaradi velike nemarnosti pri izpraševanju vesti, ni spovedal kakega smrtnega greha, mora se pred vsem spovedati zamolčanega greha, da se mu bo odpustil. To pa še ni dovolj, ampak mora tudi

2. povedati, pri koliko spovedih je zamolčal ta greh.

Kolikorkrat kdo pri spovedi iz lastne krivde zamolči kak smrtni greh, tolikokrat znova smrtno greši, ker oskruni zakrament svete pokore. Ker pa je treba, da je spoved natančna, razodeti tudi število smrtnih grehov, je razvidno, da je treba povedati, pri kolikih spovedih se je smrtni greh zamolčal. Pa tudi to še ni vselej dovolj, ampak mora

3. popolnoma ponoviti vse te spovedi, če se je pri njih spovedal še kakih drugih smrtnih grehov.

Če bi se kdo pri spovedih, pri katerih je iz lastne krivde zamolčal kak smrtni greh, spovedal samo malih grehov, je zelo dobro in koristno, da vse te spovedi ponovi, vendar potrebno ni, ker se malih grehov nismo dolžni spovedati. Drugače pa je, če se je pri takih spovedih grešnik spovedal še kakih drugih smrtnih grehov. Pri spovedi se nam odpusté ali vsi veliki grehi ali pa nobeden. Ako je torej bila kaka spoved zaradi zamolčanega greha neveljavna, se tudi tisti grehi niso odpustili, katerih se je kdo spovedal, zato pa mora grešnik vse neveljavne spovedi popolnoma

ponoviti, pri katerih se je spovedal še drugih smrtnih grehov, ali on se mora tistih smrtnih grehov še enkrat spovedati, kakor bi se jih ne bil še nikoli spovedal. — Kdor se iz lastne krivde ni spovedal kakega smrtnega greha, mora:

4. spovedati se, kolikrat je prejel v tem stanu sveto Rešnje Telo, in če se je to zgodilo tudi o velikonočnem času.

Kdor je po nevredni spovedi prejel še sveto obhajilo, je storil toliko božjih ropov, kolikorkrat je bil nevredno obhajan, zaraditega se mora spovedati, če in kolikrat je nevredno prejel sveto obhajilo. Ker pa nam sveta katoliška cerkev v svoji četrti zapovedi pod smrtnim grehom zapoveduje o velikonočnem času v r e d n o prejeti sv. obhajilo, z nevrednim obhajilom pa se ta cerkvena zapoved ne izpolni, se je treba tudi spovedati, če in kolikrat se je o velikonočnem času prejelo sveto obhajilo v stanu smrtnega greha. — Kdor se iz lastne krivde ni spovedal kakega smrtnega greha, mora:

5. povedati, če je v tem stanu prejel tudi kak drug zakrament.

Vsi zakramenti živih se morajo prejeti v stanu posvečujoče milosti božje. Kdor bi torej pri spovedi iz lastne krivde zamolčal kak smrtni greh in v tem stanu prejel na primer zakrament svete birmе, svetega poslednjega olja, svetega mašniškega posvečenja ali svetega zakona, bi storil toliko božjih ropov, kolikor zakramentov živih bi nevredno prejel, in zato bi se moral tudi tega spovedati.

Iz tega, kar mora storiti, kdor se iz lastne krivde ni spovedal kakega smrtnega greha, pač lahko spoznate, kako težko se popravi, če se tudi le eden smrtni greh pri spovedi zamolči, spoznate pa tudi, kako nespametno ravna tak grešnik, ker enkrat mora premagati strah, napačno sramežljivost in zanikarnost pri izprašanju vesti, ako hoče, da se mu grehi odpusté.

688. *Kaj mora storiti, kdor se brez lastne krivde ni spovedal kakega smrtnega greha?*

Kdor se brez lastne krivde ni spovedal kakega smrtnega greha, mora se ga pozneje spovedati; dobro je, če to stori še pred svetim obhajilom, vendar pa ni potrebno, ker je bila prej opravljena spoved veljavna.

Če si kdo še tako skrbno izpraša svojo vest, se vendar lahko zgodi, da se kakega smrtnega greha ne spomni, ali pa se ga pri izpraševanju vesti sicer spomni, pa ga pri spovedi pozabi povedati, dasiravno ga je hotel povedati. V takem slučaju je brez svoje krivde pozabil se spovedati in zato se mu ni treba vznemirjati, kakor bi bila njegova spoved neveljavna in nevredna; greh mu je odpuščen nenaravnost. Da se mu pa tudi naravnost odpusti, mora se ga pozneje spovedati, pri prihodnji spovedi, in sicer se ga ni treba spovedati pri ravno tistem spovedniku, pri katerem je opravil prejšnjo spoved, ampak spove se ga lahko tudi pri kakem drugem. Kdor se spomni, da je pri spovedi pozabil kak smrtni greh, še pred svetim obhajilom, je dobro in svetovati, da se ga spové, ako more brez posebnih težav, še pred svetim obhajilom, vendar potrebno ni, ker je bila prej opravljena spoved veljavna. Ako pa ni lahko mogoče, mu ni treba zaradi tega opuščati svetega obhajila, ampak naj obudi popolni kes in naj pristopi, ne da bi se vznemirjal, k mizi Gospodovi.

Spoved, pri kateri se ponové vse ali nekatere prejšnjih spovedi, ima posebno ime.

689. *Kako imenujemo spoved, pri kateri se ponové vse ali nekatere prejšnjih spovedij?*

Spoved, pri kateri se ponové vse ali nekatere prejšnjih spovedij, imenujemo dolgo spoved.

Spoved, pri kateri se ponové vse ali nekatere prejšnjih spovedij, imenujemo dolgo spoved, ker navadno traja dalje časa, kakor druge navadne spovedi. Ako se pri dolgi spovedi spovemo vsaj vseh smrtnih grehov, kolikor se jih spomnimo od tistega časa, ko smo začeli spoznavati greh,

imenujemo tako spoved vesoljno spoved, ker pri njej ponovimo vse prejšnje spovedi, ono dolgo spoved pa, pri kateri ponovimo le nekatere prejšnjih spovedij, imenujemo navadno p o n a v l j a l n o spoved.

Dolga spoved je zelo koristna, ker se ž njo popravijo oni nedostatki, ki so se vrinili pri prejšnjih spovedih. Kdo more namreč trditi, da se je vsikdar zadostno pripravil za zakrament svete pokore? Kdo more reči, da si je izpraševal svojo vest vsikdar tako, kakor je treba? Kdo more reči, da se je svojih grehov kesal vsigdar iz nadnaravnih nagibov? da se jih je vsigdar spovedal natančno in odkritosrčno? O koliko nedostatkov zapazimo, če nekoliko prevdarjamo svoje prejšnje spovedi! — Če kdo hoče opraviti dolgo spoved, mora si izprašati vest za ves čas, odkar je začel spoznavati greh, ali vsaj za daljši čas. Ali ne bo imel grešnik večji kes nad svojimi grehi, ako bo bolj natančno premisljeval svoj žalostni dušni stan? Ali ne bo imel večje ljubezni do Boga, ko bode spoznal, kako usmiljen, prizanesljiv in dobrotljiv mu je bil Bog, čeprav ga je tolikokrat žalil? Ali ne bo bolj trdno sklenil, ga ne več žaliti? Ali ne bo opravljal z večjo marljivostjo spokorna dela, da zadosti razžaljeni božji pravičnosti? — Kdor se resno trudi opraviti dobro dolgo spoved, si lahko reče, da je vse storil, kar je potrebno, da se mu odpusté njegovi grehi in si znova pridobi milost božjo. Ta zavest in pa mašnikova odveza ste mu zagotovilo, da mu je Bog odpustil njegove grehe. Dolga spoved torej podeli človeku pravi srčni mir, ker vé, da mu je Bog odpustil njegove grehe. — Dolga spoved je zelo koristna tudi zaradi tega, ker pri taki spovedi popolnoma odkrijemo spovedniku svoj dušni stan, da do dobra lahko spozna, h katerim grehom smo najbolj nagneni, katere čednosti se pri nas najbolj pogrešajo, in nam more nasvetovati potrebne pripomočke za popolno dušno ozdravljenje. Dolga spoved je vsem koristna, ki še niso nobene opravili, zlasti pa takim, kateri so nemirni zavoljo svojih prejšnjih spovedij. Dolga spoved pa utegne biti nekaterim škodljiva, in sicer onim boječim kristijanom, ki so jo že enkrat ali že večkrat veljavno opravili, pa še vedno dvomijo, ali so jo prav opravili. Zopetno dolgo spovedjo mučijo sebe in spovednika, in ona jim ne prinese zaželjenega miru, ampak jih še bolj zbega. Taki naj se popolnoma podvržejo razsodbi stalnega spovednika. Ako tega ne storé, niso resnično pobožni, ampak svojeglavni, in ne

bodo našli srčnega miru. Dolga spoved utegne biti škodljiva tudi takim spokornikom, ki so večkrat in hudo grešili zoper sveto čistost in so že očistili svojo vest v veljavni dolgi spovedi; zakaj, ako bi večkrat premišljevali svoje poprejšnje življenje, bi se njihova domišljija omadeževala s poprejšnjimi grehi, in nečisti ogenj bi se jim utegnil znova vneti.

Včasi pa je dolga spoved naravnost potrebna.

690. Kdaj je dolga spoved potrebna?

Dolga spoved je potrebna, če so bile prejšnje spovedi neveljavne.

Spoved je veljavna le tedaj, če prav opravimo vse, kar je potrebno k zakramentu svete pokore. Če pa manjka tudi le ena potrebna reč, je spoved neveljavna. Ko bi torej kdo zaradi velike nemarnosti pri izpraševanju vesti pozabil kak smrtni greh, ali ako bi ne imel nad svojimi grehi pravega kesa, ali ne obudil trdnega sklepa, poboljšati se in nič več ne grešiti, ko bi se iz strahu ali napačne sramežljivosti ne spovedal natančno in odkritosrčno vsaj vseh smrtnih grehov, ali ako bi pred spovedjo in pri spovedi ne imel volje, opraviti naloženo pokoro, bila bi njegova spoved neveljavna. Nekateri slabo podučeni kristijani mislijo, da se take neveljavno opravljene spovedi popravijo s tem, da popravijo samo to, kar so poprej zanemarili, n. pr. da se spovedó kakega poprej zamolčanega smrtnega greha, ali da razodenejo tiste okoliščine, katerih smo se dolžni spovedati, ki se poprej niso razodele, ali da pozneje opravijo naloženo pokoro, katere pri prejšnjih spovedih niso imeli volje opraviti, toda to je velika zmota. Ker se pri spovedih, ki so bile neveljavne, ni odpustil nobeden greh, sledi iz tega, da se morajo vse neveljavne spovedi popolnoma ponoviti, da je torej dolga spoved neobhodno potrebna.

691. Kdaj je dobro, opraviti dolgo spoved?

Opraviti dolgo spoved je dobro:

- 1. ko se pripravljamo na prvo sveto obhajilo.**

Za sveto obhajilo, zlasti za prvo, se je treba, kar najboljše pripraviti. Četudi ni misliti, da bi otrok pri prejšnjih

spovedih bil zamolčal kak smrtni greh — kar pa se včasih tudi zgodi — je vender dobro, če opravi pred prvim svetim obhajilom dolgo spoved, ker si ž njo more bolje očistiti svojo vest kakor z navadno spovedjo, zaradi večjega kesa in trdnjšege sklepa in ker lažje vnema v sebi duha ponižnosti pregledovaje grehe celega svojega življenja. — Opraviti dolgo spoved je dobro:

2. ko nastopamo nov stan.

Ko nastopi človek nov stan, prevzame nove dolžnosti, pričeti mora takorekoč novo življenje. Da mu bo pa to mogoče, naj sleče starega človeka z njegovimi grehi, in naj obleče novega, ali z drugimi besedami, naj popravi, kar je bilo v prejšnjem življenju slabega in napačnega. To pa se najlažje zgodi, če se opravi dobra dolga spoved, pri kateri se očistimo grehov prejšnjega življenja in naredimo svoje srce vsprejemljivo za one milosti božje, ki so nam v novem stanu potrebne. Kdor torej stopi v redovni stan, mašniški stan, naj opravi poprej dolgo spoved. To je še zlasti svetovati onim, ki nastopajo zakonski stan, ker veliko mladih ljudi pred zakonom živi lahkomišljeno, brezbožno in razuzdano, ter se tudi dostikrat spovedujejo jako površno, brez kesa in trdnega sklepa. — Opraviti dolgo spoved je dobro:

3. ob času svetega leta ali misijona.

Sveto leto je čas posebnih milostij za vso cerkev, zakaj rimski papež opominja vse vernike k pokori in poboljšanju življenja, opominja jih, da bi prejemali vredno svete zakramente, več molili, se postili in opravljali druga dobra dela. V plačilo jim podeli popolni odpustek. V svetem letu dobivajo spovedniki posebne pravice, zlasti, da smejo odvezovati od pridržanih grehov in spreminjati obljube v druga dobra dela. Ob času svetega leta je torej najpripraviša prilika spraviti se popolnoma z Bogom po dobri dolgi spovedi. — Kar je čas svetega leta za vso cerkev, to je čas svetega misijona za posamezne župnije. Ob času svetega misijona se vernikom večne resnice zaporedoma v več pridigah razlagajo, um se razsvetluje, srce se nagiblje k dobremu, izpraševanje vesti se olajša, vzbuja se duh spo-

kornosti, mnogo se moli, se hodi v cerkev, zato pa je tudi čas svetega misijona jako primeren, da se opravi dolga spoved, zlasti ker si takrat lahko izberemo spovednika, kateremu se lažje natančno in odkritosrčno spovemo. — Opraviti dolgo spoved je dobro:

4. v nevarni bolezni, da se pripravimo na smrt.

Nevarna bolezen je oznanjeavka, predhodnica bližajoče se smrti. Ako smo se spravili pred svojo smrtjo z Bogom, bomo srečno umrli in se vzveličali; ako se nismo spravili, bomo nesrečno umrli in se pogubili. Kdo si ne želi srečne smrti, kdo si ne želi najti, kadar se preseli iz tega sveta, milostne sodbe božje? Da bomo umrli srečno, mirno in udani v voljo božjo, spravimo se v nevarni bolezni z Bogom. Ker pa se nam je bati, da so bile naše prejšnje spovedi morebiti pomanjkljive, opravimo vsaj na smrtni postelji dolgo spoved, ako je že nismo poprej, da bomo mirno in brez velikega strahu pričakovali smrt, ki nam bo odklenila večnosti vrata.

Z v r š e t e k.

Krščanski poslušavec! Morebiti si tudi ti kedaj zamolčal pri spovedi kak smrtni greh iz tega ali onega vzroka. Tvoja spoved je bila neveljavna, in ako tiste spovedi še nisi popravil, so neveljavne in nevredne tudi vse druge spovedi, katere si opravil pozneje, božjeropno si prejemal sveta obhajila in druge zakramente. Zdaj, ko še živiš, se dá še vse to popraviti. Stôri tako, kakor si slišal v današnjem krščanskem nauku; opravi dolgo spoved, s katero boš ponovil vse prejšnje neveljavne spovedi. Res, da je precej težavno delo, opraviti dolgo spoved, toda potrebno je in plača se obilno z mirno vestjo na tem svetu in z večnim vzveličanjem na onem. „Ako bi bili vaši grehi kakor škrlat, bodo beli kakor sneg; in ako bi bili rudeči, kakor bager, bodo beli kakor volna.“ (Iz. 1, 18) Amen.

158. Krščanski nauk.

Jezus Kristus je postavil zakrament svete pokore, da bi vsi, ki so po svetem krstu smrtno grešili, imeli pripomoček, rešiti se večne pogube. Ker je njegova volja, da bi se vsi vzveličali, (I. Rim. 2, 4.) torej tudi oni, ki so po svetem krstu smrtno grešili, brezdvomno tudi hoče, da bi vsi taki prejemali zakrament svete pokore, da bi se spovedovali svojih grehov, ker se drugače vzveličati ne morejo. Kristus pa ni sam določil, kolikokrat smo dolžni se spovedati, ampak to je določila sveta cerkev, ki je prejela od njega oblast, dajati zapovedi.

692. Kolikokrat smo se dolžni spovedati?

Spovedati smo se dolžni:

1. vsaj enkrat v letu.

Ako bi bili vsi kristijani dovolj skrbni za svoje dušno vzveličanje, bi se spovedali tolikrat, kolikorkrat bi jim bilo potreba, če bi jim tega tudi nihče ne zapovedal. Ker pa so mnogi kristijani brezbrizni za večno vzveličanje, je bila cerkev primorana dati zapoved, v kateri zapoveduje, v s a j e n k r a t v l e t u veljavno spovedati se svojih grehov. To zapoveduje četrta cerkvena zapoved, kakor vam je znano. Vsled te zapovedi so dolžni vsi kristijani, ki so zmožni smrtno grešiti, vsaj enkrat se spovedati. Kdor bi tega ne storil, bi se s m r t n o pregrešil. Otroci, ki se še ne zavedajo pameti, in tisti odrasli, ki se niso nikdar zavedali je, ali se je kedaj zavedali, pa so jo zopet izgubili, niso dolžni spovedati se, ker niso zmožni grešiti in ker ne morejo prav opraviti tega, kar je potrebno k zakramentu svete pokore. V dvomu, ali je kdo dolžan se spovedati ali ne, se je treba ravnati po razsodbi dušnega pastirja.

Ker je sveta cerkev enkratno spoved v letu zapovedala iz tega namena, da bi si pri njej očistili svojo vest in se spravili z Bogom, je razvidno, da se je treba v e l j a v n o spovedati. Kdo bi tudi mogel misliti, da zadosti cerkveni zapovedi z neveljavno spovedjo, pri kateri se mu ne odpusti le nobeden greh, ampak še znova smrtno greši? Sv. cerkev sicer ni določila, kdaj naj se opravi enkratna spoved v letu,

vender, ker je zapovedala, da moramo o velikonočnem času sveto obhajilo vredno prejeti, spoved pa je priprava na vredno sveto obhajilo, sledi iz tega, naj bi se tudi spoved opravila o velikonočnem času.

Ker nam je tako strogo zapovedano, spovedati se vsaj enkrat v letu, zato naj nobeden kristijan, ki ljubi svojo dušo, ne zanemari vsaj enkratne spovedi, in ker z neveljavno spovedjo ne izpolni cerkvene zapovedi, ampak znova smrtno greši, naj si tudi vsak prizadeva, da se bo veljavno spovedal, da ne bo obtežil svoje duše z dvojnim smrtnim grehom. — Spovedati smo se dolžni:

2. kolikorkrat smo v smrtni nevarnosti in se zavedamo smrtnega greha.

Vender pa hodimo tudi sicer večkrat k spovedi.

Vsigdar moramo delati za vzveličanje svoje duše in skrbeti, da jo rešimo. Zlasti pa moramo skrbeti, da rešimo svojo dušo, kadar smo v smrtni nevarnosti in se zavedamo smrtnega greha. V smrtni nevarnosti smo takrat, če je gotovo ali skoraj gotovo, da bomo umrli, n. pr. če koga ob sodijo na smrt, če na smrt zboli, če gre na vojsko, na kako nevarno potovanje i. t. d., sploh, kadar nam gre za življenje. V smrtni nevarnosti smo se dolžni spovedati, ako se zavedamo smrtnega greha, ker je spoved, ako nam jo je mogoče opraviti, edini pripomoček, da rešimo svojo dušo večne pogube. V smrtni nevarnosti, ako se zavedamo smrtnega greha, smo se dolžni spovedati tudi zato, ker smo pod smrtnim grehom dolžni prejeti sveto obhajilo v smrtni nevarnosti za popotnico na pot v večnost, to pa nam je le tedaj mogoče, če poprej očistimo svojo vest pri sveti spovedi.

Vender pa hodimo tudi sicer večkrat k spovedi, ker sveta cerkev to silno želi in sicer iz zelo tehtnih vzrokov.

693. Zakaj hodimo večkrat k spovedi?

Večkrat hodimo k spovedi:

1. ker je nevarno, odlašati spravo z Bogom, ako smo smrtno grešili.

Sveto pismo nam svedoči na mnogih mestih, da večkrat grešimo. „Pravični sedemkrat pade“ (Preg. 24, 16.) in

zopet: „Kdo more reči: Moje srce je čisto, jaz sem brez greha?“ (Preg. 20, 9.) „Ni ga pravičnega človeka na zemlji, da bi delal dobro in bi ne grešil.“ (Prid. 7, 21.) „Ako pravimo, da nimamo greha, zapeljujemo same sebe, in resnice ni v nas.“ (I. Jan. 1, 8.) „V mnogem se pregrešimo vsi.“ (Jak. 3, 2.) Tudi lastna izkušnja nam pravi, da večkrat grešimo, da celó večkrat smrtno grešimo, ako smo tudi resno voljo imeli, poboljšati se in nič več ne grešiti. Kakor pridni in skrbni vrtnar poruša vsako kvarljivo zelišče izmed dobrih sadežev, kakor hitro se pokaže, tako bi moral tudi kristijan, ki je skrben za vzveličanje svoje duše, izrjavati iz svojega srca vsako pregreho, da ne bode zadušila v njem čednostnega življenja, zlasti, pa bi moral to storiti pri vsakem smrtnem drehu, ker je nevarno, odlašati spravo z Bogom, ako smo smrtno grešili. Nevarno je odlašati spravo z Bogom, ako smo smrtno grešili, ker nenadoma lahko umrjemo; ako pa umrjemo v smrtnem grehu, se pogubimo. Kolikrat beremo ali slišimo, da je ta ali oni nepričakovano umrl! Eden se vleže zvečer zdrav k počitku, ali več ne vstane, zakaj mrtvoud je končal njegovo življenje; drugi gre vesel po cesti, kar ga nenadoma pograbi mrzla roka bele žene; tretji je pri delu, kar nakrat prereže smrtna kosa tanko nit njegovega življenja. „Moji dnevi“, pravi pobožni Job, „so hitreje pretekli, kakor tkalec odreže nit, in so brez vsega upanja minili.“ (Job 7, 6.) Ker ne vemo, kdaj, kje in kako bomo umrli, moramo pogosto misliti na smrt in biti nanjo vedno pripravljeni. Na smrt pa smo pripravljeni, ako smo spravljani z Bogom. Sveto pismo samo nas nujno opominja, da bi ne odlašali sprave z Bogom. „Ne odlašaj“, pravi sveti Duh, „se h Gospodu spreobrniti, in ne odkladaj od dneva do dneva; zakaj njegova jeza naglo pride in ob času maščevanja te bo razdejal.“ (Sir. 7, 8.) Kristus pa pravi: „Delaj pokoro. Ako tedaj ne boš čul, pridem k tebi kakor tat, in ne boš vedel, katero uro pridem k tebi.“ (Skriv. raz. 3, 3.) Velika je naša žalost, ako kdo izmed naših dragih umrje nepričakovane smrti, a ta žalost se nekoliko zmanjša, če vemo, da je pobožno živel in večkrat očistil svojo vest pri sveti spovedi; podvoji pa se naša žalost pri nepričakovani smrti onih, o katerih vemo, da že dalje časa niso bili pri spovedi. Pa ko bi se tudi ne bilo bati nepričakovane smrti, bi se morali večkrat spovedati. Ali ne bode naša zadnja spoved mnogo lažja, popolnejša in boljša, ako smo poprej večkrat hodili

k spovedi. Ali ne bode lažje na smrtni postelji zadoščevati samo za kratek čas, kakor pa za daljšo dobo? Zato, dragi kristijani, prihajajte večkrat k spovedi, zlasti pa ne odlašajte sprave z Bogom, ako ste smrtno grešili, da, ko bi nenadoma umrli, se ne pogubite. — Večkrat hodimo k spovedi:

2. ker večkratna spoved utrjuje dušo v milosti in zmanjšuje nagnenje h grehu.

Vse, kar stori sveta cerkev, stori iz tega namena, da bi odvracala vernike od greha, jih potrjevala in ohranjevala v milosti. Beseda božja, ki se oznanjuje v cerkvi, sveta opravila, ki se tu vršijo, prazniki, ki se obhajajo, vse, vse nas opominja in spodbuja k svetosti. A največjo moč ima do naših src sveta spoved; ona uprav čudežno deluje ter utrjuje dušo v milosti in zmanjšuje nagnenje k hudemu. Kdor hodi večkrat k spovedi, mora večkrat preiskavati in premišljevati svoje grehe, preiskovati strasti, iz katerih izvirajo njegovi grehi, premišljevati okoliščine in priložnosti, v katerih je storil ta ali oni greh; on mora skesano povzdigovati svoje oči in roke proti nebesom ter prositi neskončno usmiljenega Boga, naj mu odpusti grehe, s katerimi ga je žalil; on mora obetati, da se hoče poboljšati in nič več ne grešiti; on mora samega sebe pri spovedi tožiti in pripravljen biti, da hoče za svoje grehe zadoščevati. Ali ne bode vse to pripomagal, da se v milosti utrdi in se mu zmanjša nagnenje k hudemu? — In če ga spovednik v imenu božjem opominja, vojskovati se zoper huda nagnenja, ogibati se greha; če ga opominja, naj odpravi iz svojega srca vso prevzetnost, zavist, naj beži pred nezmernostjo in nečistostjo, naj se oboroži z molitvijo zoper sovražnike svojega vzveličanja; če ga spominja smrti in pravične sodbe božje, če mu predočuje večne kazni v peklu in neizmerno veselje v nebesih, ali ne bode vse to mogočno vplivalo na njegovo srce, ga odvracalo od greha in ga utrjevalo v milosti? — Razven tega sprejme spokornik v zakramentu svete pokore posebne milosti za bogoljubno življenje, ki razsvetlujejo njegov um in nagibljejo in krepijo njegovo voljo, da v dobrem stanoviten ostane in se ne dá premagati skušnjavam. Večkrat, ko se veljavno spové, tembolj se mu te milosti pomnožujejo, tembolj se v milosti utrjuje, tembolj se mu hudo nagnenje zmanjšuje. Zato uči Tridentinski cerkveni zbor, da

ni boljšega pripomočka, ohraniti si milost božjo, kakor večkratno in vredno prejemanje zakramenta svete pokore. (Sess. 13. cap. 4.)

Sv. Filip Neri, nekdanj sloveči spovednik v Rimu, je premnoge grešnike iz navade, ki so nad svojim poboljšanjem že sami obupali, spreobrn timer s tem, da jim je priporočal večkratno spoved. Morebiti se tudi marsikateri izmed vas bojuje že mnogo let s kako zastarano grešno navado, pa se mu zdi, da je nikakor ne more opustiti. Takemu svetujem, naj začne hoditi večkrat k spovedi, in, ako ima resno voljo poboljšati se, jo bo premagal, četudi ne precej. — Večkrat hodimo k spovedi:

3. ker večkratna spoved zelo pospešuje čistost in rahločutnost vesti.

Čisto vest ima, kdor je vsaj brez vsakega smrtnega greha in, kolikor mogoče, brez prostovoljnih malih grehov. Čistost vesti zelo pospešuje večkratna spoved; zakaj tak, ki hodi večkrat k spovedi, vedno kaj najde v svoji duši, kar je treba odpraviti iz nje. Izkušnja uči, da oni, ki večkrat hodijo k spovedi, vedó več povedati, kakor oni, ki prihajajo le o veliki noči, toda ne zato, ker morebiti večkrat grešijo, ampak zato, ker si skrbneje izprašujejo svojo vest in si prizadevajo očistiti svojo dušo tudi malih grehov, medtem ko velikonočniki, ki imajo bolj ohlapno ali široko vest, isto le površno izprašujejo in marsikaj spregledajo, kar bi bilo treba razodeti. Kdor vsak teden ali vsaj vsak mesec sproti plačuje svoje dolgove, ne bo zabredel v tolike, kakor oni, ki odlašá plačilo celo leto; kdor večkrat očedi svojo obleko, bo imel lepšo, kakor oni, ki pusti, da se nabira na njej nesnaga celo leto in jo šele pozneje osnaži; kdor vsak plevel, ki se prikaže na njivi sproti izruva, bo imel lepšo in boljšo njivo od onega, ki to stori le enkrat v letu. Tako bo tudi duša tistega, ki hodi večkrat k spovedi, čistejša kakor pa onega, ki gre le enkrat v letu.

Večkratna spoved pospešuje tudi rahločutnost vesti. Rahločutno vest ali tenko vest ima tisti, ki se boji žaliti Boga tudi z najmanjšim grehom. Rahločutno vest pa si človek pridobi, ako večkrat hodi k spovedi, zakaj on, ki natančno preiskuje tudi male grehe in njihove ovire, ki večkrat obžaluje tudi male grehe; — ki večkrat ponavlja svoje trdne

sklepe, si bode tudi skrbneje prizadeval vojskovati se zoper male grehe in jih premagati. Kako tenkovestni so bili svetniki! Kako so se bali žaliti Boga tudi z najmanjšim grehom! Rahločutnost njihove vesti je bila sad večkratnih vrednih spovedij. Kdor pa le malokedaj gre k spovedi, sklene ogibati se samo tistih grehov, ki mu jih je pokazalo njegovo površno izpraševanje vesti, pa še ta sklep kmalu pozabi; njegova vest postaja bolj in bolj topa, brezskrbna in zaspana, ki mu očita k večjemu še zeló velike grehe.

694. Kako se spoved opravlja?

Spoved se opravlja tako-le:

- 1. Spovedenec poklekne k spovednici, se pokriža in reče:**

„Prosim svetega blagoslova, da se svojih grehov prav in čisto spovem.“

„Jaz ubogi grešnik se spovem Bogu vsemogočnemu, preblaženi devici Mariji, vsem ljubim svetnikom in vam, častitemu mašniku, božjemu namestniku, da sem po svoji zadnji spovedi, ki sem jo opravil — (tu se pové, kdaj) — velikokrat in obilno grešil; posebno pa se obtožim —“

Spovedenec poklekne k spovednici v znamenje, da se hoče ponižati pred Bogom, katerega je predržno žalil, in prositi odpuščanja za svoje grehe. Pri spovedi naj vsakdo kleči, bodisi kateregakoli stanu, le bolniki se smejo spovedovati leže ali sedé. — Spovedenec se pokriža v znamenje, da upa odpuščanja grehov po zasluženju Jezusa Kristusa križanega, in ker je vsako naše početje prazno in brezuspešno, ako nas Bog ne podpira, prosi si sv. blagoslova.

Očitna spoved, ki se začne z besedami: „Jaz ubogi grešnik“... se moli, ako ni mnogo spovedencev. Ako pa je mnogo spovedencev, in spovednik ne utegne čakati, da bi vsak odmolil očitno spoved, se sme izpustiti, ali pa se že prej odmoli. V očitni spovedi se spovedenec v znak po-

nižnosti imenuje „ubogega grešnika“, kar je tudi v resnici, in potem pravi, da se spove Bogu vsemogočnemu ... kakor bi hotel reči, da se zaveda pričujočnosti božje in da se hoče spovedati s toliko spoštljivostjo in odkritosrčnostjo, kakor bi bil Bog z Marijo devico in svojimi svetniki vidno pričujoč. S pristavkom: „In vam, častitemu mašniku, božjemu namestniku“, spozna, da ima mašnika za namestnika božjega, in da se hoče tako spovedati, kakor bi se spovedal vsevednemu Bogu.

2. Spové se svojih grehov

natančno in odkritosrčno, kakor se spozna krivega pred Bogom, ne da bi kaj zamolčal ali olepšaval.

3. Sklene spoved s tem, da še enkrat obudi kes ali obžalovanje, rekoč:

„O moj Bog! Ti in vsi moji grehi so mi resnično žal, ker sem ž njimi zaslužil, da me po vsej pravici kaznuješ. Žal so mi, ker sem tebe, svojega najboljšega Očeta, največjo in preljubeznivo dobroto, ž njimi razžalil. Trdno sklenem, s tvojo milostjo svoje življenje poboljšati, bližnje priložnosti v greh se varovati in nič več ne grešiti.“

„Prosim, duhovni oče, vzveličavne pokore in svete odveze.“

S tem, da spovedenec moli: „Ti“ ter še pristavi: „In vsi moji grehi so mi resnično žal“, spozna, da ima pač še druge grehe na vesti, katerih se tudi po skrbnem izpraševanju vesti ni mogel spomniti, ter prosi, da bi mu tudi tiste Bog milostno odpustil, kakor je prosil že kralj David: „A grehe — kdo jih spozna? Od skritih mojih očisti me, in s tujimi prizanesi svojemu hlapcu.“ (Ps. 18, 13.)

4. Pazljivo posluša spovednikove nauke in sprejme pokoro, ki mu jo naloži.

Če ga spovednik kaj vpraša, naj odkritosrčno odgovori; če kake stvari ni natančno razumel, ali če potrebuje kakega poduka, naj pa vpraša.

Ko se je grešnik spovedal svojih grehov in sklenil spoved obudivši še enkrat kes, začne spovednik izvrševati svojo službo kot učitelj, zdravnik in sodnik. Kot učitelj podučí grešnika o velikosti in hudobiji njegovih pregreh ter ga opominja k poboljšanju; kot zdravnik mu pové, kakšne pripomočke naj rabi, da bo ostal v dobrem stanovitnem in ne bode zabredel več tako lahko v greh; kot sodnik mu naloži primerno pokoro kot kazen za njegove grehe ter mu dá sveto odvezo, ako je je vreden. Medtem ko spovednik podučuje spovedenca, naj ta ne premišljuje, ali je kaj pozabil ali ne, ampak naj pazljivo posluša spovednikove nauke, opomine in nasvete, in če se spomni še kakega greha, naj se ga spové po poduku, predno prejme sveto odvezo. Če ga spovednik kaj vpraša, ker morebiti ni vsega razumel, ali ker se mu spoved ne zdi dovolj natančna, naj odkritosrčno odgovarja na njegova vprašanja, pa tudi ponižno, ne predrzno, godrnjaje in z nejevoljo. Če kake stvari spovedenec ni natančno razumel, na primer, naložene pokore, naj spoštljivo vpraša, kaj se mu je naložilo, in če spozna, da ne bo mogel opraviti naložene pokore, naj prosi, da se mu spremeni v drugačno. Če potrebuje kakega poduka, recimo: Kako bi se uspešno vojskoval zoper to in ono skušnjavo, naj poprosi zanj.

5. Skesano prejme sveto odvezo, ki mu jo spovednik podeli z besedami: „Odvežem te od tvojih grehov v imenu Očeta in Sina in svetega Duha. Amen“, ter se pri tem pobožno pokriža. Če reče spovednik, kakor je marsikje v navadi: „Hvaljen bodi Jezus Kristus“, mu odgovori: „Na vekomaj. Amen.“ Potem gre spoštljivo od spovednice, zahvali Boga za prejeto milost in ga prosi pomoči, da bi mogel stanovitno

izvršiti svoje sklepe, in opravi naloženo pokoro. Če pa spovednik koga ne spozna vrednega svete odveze, naj njegovo sodbo ponižno sprejme, in naj si tembolj prizadeva, da se resnično poboljša ter tako pripravi za sveto odvezo.

Skesano prejme spovedenec sveto odvezo s tem, da takrat, ko se odveza moli, še enkrat obudi kes nad svojimi grehi. Spovednik podeli odvezo z besedami: „Odvežem te od tvojih grehov“, ker so grehi takorekoč vezi, ki opletajo dušo, kakor pravi sv. pismo: „Hudobnega vjamejo njegove hudobije, in vezi njegovih grehov ga zvežejo.“ (Preg. 5, 22.) Teh vezij reši spovednik spovedenca, zato pravi, da ga odveže. On še pristavi: „V imenu Očeta in Sina in sv. Duha.“ S tem pristavkom naznani, da ima oblast, odpuščati grehe od Jezusa Kristusa in jo izvršuje kot njegov pooblaščen služabnik v imenu trojedinega Boga.

Če spovednik koga ne spozna vrednega svete odveze, bodisi iz kateregakoli vzroka, in mu odvezo ali popolnoma odreče, ali pa vsaj za nekaj časa odloži, naj se ne prepira s spovednikom, posebno pa naj ne reče: „Pa ne pojdem več k spovedi“, ali kaj sličnega, zakaj ravno s tem bi pokazal, da ni vreden odveze, ampak pomisli naj, da imajo spovedniki svoje postave, po katerih se morajo ravnati, kadar podelijo ali odrečejo odvezo, zato naj spovednikovo sodbo ponižno sprejme, in naj si tembolj prizadeva, da se resnično poboljša ter tako pripravi za sveto odvezo. Nikar se naj tudi ne drzne iti k svetemu obhajilu, ako bi ne dobil odveze, ker so nasledki takega obhajila strašni.

Z v r š e t e k.

Ko je Jezus Kristus osem in tridesetletnemu bolniku odpustil grehe in ga ozdravil, mu je rekel: „Nikar več ne greši, da se ti kaj hujšega ne zgodi.“ (Jan. 8, 11.) Te besede veljajo tudi vsakemu spokorniku, kadar je njegova duša ozdravljena v zakramentu svete pokore. Vsak spokornik mora gledati, da ne zabrede več v stare grehe in se ogiblje tudi novih. „Slecite, kar tiče poprejšnje življenje, starega človeka, kateri se sprijuje po poželenju zmote. Ponovite se

pa v duhu svojega uma, in oblecite novega človeka, kateri je po Bogu ustvarjen v pravičnosti in resnični svetosti“, opominja sveti Pavel. (Efež. 4, 22 — 24.) Rabite razne pripomočke, da ostanete stanovitni, zlasti pa hodite večkrat k spovedi, ker to zlasti pospešuje stanovitnost v dobrem. Amen.

159. Krščanski nauk.

Ko se je izgubljeni sin ves skesan vrnil k svojemu očetu, je rekel: „Oče, grešil sem zoper nebesa in zoper tebe!“ (Luk. 15, 21.) Tako je opravil svojo spoved. Izgubljeni sin pa je tudi rekel: „Več nisem vreden, tvoj sin imenovan biti“, in hotel je še reči: „Stori me, kakor enega svojih najemnikov“, (Luk. 15, 19.) ako bi mu bil oče pustil dalje govoriti. Izgubljeni sin se torej ni samo spovedal, ampak je hotel biti v hiši svojega očeta le kakor najemnik, ki mora opravljati bolj težka dela, ne pa kakor sin, ki sme in more opravljati tudi bolj lahka dela. To nam spričuje, da je bil izgubljeni sin pripravljen in voljan, poravnati, kar je zakrivil, ali z drugimi besedami, da je hotel za svoje grehe zadoštiti, pokoro delati. Tudi za grešnika, ki hoče doseči odpusčenje grehov, ni dovolj, da se jih spové, ampak mora tudi pripravljen biti, da bo popravil, kar je zagrešil, da bo za svoje grehe delal pokoro ali zadoščeval.

d) Zadoščevanje.

695. *Kaj je zadoščevanje, ki je potrebno k sakramentu svete pokore?*

Zadoščevanje, ki je potrebno k sakramentu svete pokore, je opravljanje tistih spokornih del, ki jih spovednik grešniku naloži za pokoro.

Zadostiti sploh se pravi, toliko storiti, kolikor je treba, da se popravi storjena krivica ali nečast ali pohujšanje in poravna storjena škoda. Zato se imenuje zadoščevanje sploh

neko povračilo, katero je kdo komu dati dolžan. Kdor si je, na primer, prilastil tuje blago, je mora povrniti; kdor je drugemu škodoval na časti in dobrem imenu bodisi z obrekovanjem, opravljanjem ali kako drugače, mora, kolikor je mogoče, popraviti storjeno nečast; kdor je druge pohujšal, mora pohujšanje popraviti s tem, da si prizadeva jih poboljšati. Pri zakramentu svete pokore pa pomeni zadoščevanje opravljanje tistih spokornih del ali pokoril, ki jih spovednik grešniku naloži za pokoro, predno mu podeli sveto odvezo.

Sveta cerkev je spokornikom vsigdar in povsod nalagala pokorila za spovedane grehe, katera pokorila so morali opravljati, predno so prejeli sveto odvezo, ali pa potem. Vse knjige, ki govoré o pokori, latinske kakor grške cerkve, razna določila cerkvenih zborov in cerkvena izročila nam to jasno spričujejo. Tridentinski cerkveni zbor pravi: „Spovedniki naj po kakovosti prestopkov in po zmožnosti spokornikov nalagajo vzveličavna in primerna pokorila.“ (Sess. XII. cap. 8.) Sami veste, da se vam je vselej, kolikorkrat ste opravili sveto spoved, naložila kaka majhna pokora, katero ste morali opraviti, ko ste dobili sveto odvezo.

Zadoščevanje je k zakramentu svete pokore potrebno, ker bi bil brez njega zakrament svete pokore nepopoln. Kakor bi človek brez rok bil še vedno človek, ker ima dušo in telo, vendar nepopoln, ker mu nekaj manjka, tako bi bil zakrament svete pokore brez zadoščevanja še zakrament, vendar nepopoln, ker bi mu manjkal eden potreben del.

696. Zakaj se pri spovedi nalaga pokora?

Pri spovedi se nalaga pokora:

1. da grešnik nekoliko zadostí, ker je Boga razžalil.

Ako smo razžalili kakega človeka in mu vzeli njegovo čast, dolžni smo mu dati neko povračilo ali zadoščenje. Z vsakim grehom, zlasti pa s smrtnim razžalimo Boga, onečassčujemo njegovo neskončno veličanstvo. „S prelomljenjem postave“, pravi naravnost sv. Pavel. „Bogu nečast delaš.“ (Rimlj. 2, 23.) Kolikor višji je tisti, katerega razžalimo, toliko večjo nečast mu storimo. Večja je nečast, ako razžališ očeta,

kakor če razžališ brata; večja je nečast, ako razžališ kralja, kakor pa, če razžališ kakega služabnika. Bog je neskončen, zato je tudi nečast, katera se mu stori z grehom, neskončna. Ako pa smo dolžni dati že človeku, katerega smo razžalili, neko zadoščenje, smo še bolj dolžni zadostiti, ako smo razžalili neskončnega Boga z grehom. Ker je Bog neskončen in neskončna tudi nečast, katera se mu stori z grehom, ne more nobeden človek, ki je v primeri z Bogom kakor nič, Bogu popolnoma zadostiti, ker bi njegovo zadoščevanje moralo biti tudi neskončno. Jezus Kristus, ki je bil Bog in človek skupaj, je edini mogel zadostiti razžaljenemu Bogu za grehe vseh ljudij, ker je bilo njegovo zadoščenje neskončno. Človek pa more le n e k o l i k o zadostiti Bogu za nečast, ki mu jo je storil z grehom, in sicer s tem, da opravlja spokorna dela, ki se mu naložé pri spovedi. Kar pa manjka našemu zadoščevanju, nadomesti in izpopolni se z neskončnim zadoščenjem Jezusa Kristusa, s katerim moramo združiti svoje nepopolno zadoščevanje. Od Kristusovega zadoščanja dobiva šele naše zadoščevanje svojo vrednost in je Bogu prijetno.

Ali če je že Kristus popolnoma zadostil Bogu za grehe vseh ljudij, zakaj mora še grešnik tudi sam zadoščevati? utegnil bi kdo vprašati. Res je Jezus Kristus v obilni meri zadostil za grehe ljudi s svojim trpljenjem in svojo smrtjo, vendar pa mora tisti, ki hoče, da se mu Kristusovo zasluženje nakloni, ali da Kristusovega zasluženja deležen postane, ž njim sodelovati in sam, kolikor mogoče storiti, da popravi nečast, ki jo je Bogu storil, ker si šele s svojim sodelovanjem, s svojim zadoščevanjem nekako zasluži, da se mu nakloni Kristusovo zasluženje, Kristusovo zadoščenje. Kristus namreč ni tako za nas trpel in zadostil, da bi nam ne bilo treba kar nič zadoščevati in trpeti. On sam pravi: „Ako kdo hoče za menoj priti, naj zataji samega sebe, in naj vzame svoj križ in hodi za menoj“ (Mat. 16, 24.) ali: „Kdor ne vzame svojega križa in ne hodi za menoj, ni mene vreden.“ (Mat. 10. 38.) Sv Pavel pa piše: „Če ž njim (s Kristusom) trpimo, bomo tudi ž njim poveljčani.“ (Rimlj. 8, 17.) Drugokrat pa pravi: „Kateri so pa Kristusovi, so svoje meso križali z grehi in željami vred.“ (Gal. 5, 24.) Kajne, Kristus je tudi za nas molil; pa li nam ni treba moliti? O gotovo, saj pravi njegov učenec: „Molíte drug za drugega, da boste ohranjeni.“ (Jak. 5, 16.) Kakor moramo moliti in sicer moliti zanašaje se na neskončno zasluženje Jezusa Kristusa, tako moramo

tudi za svoje grehe Bogu zadoščevati in sicer zadoščevati zanašaje se na zadoščenje Jezusa Kristusa. — Pri spovedi se grešniku nalaga pokora:

2. da s pokoro izbriše časne kazni za greh.

Vsak greh zasluži kazen; mali greh časno, smrtni greh časno in večno. Kazni božje so pa silno stroge dostikrat že tukaj na zemlji, še mnogo strožje pa v vicah. O kaznih v vicah na primer, pravijo cerkveni očetje, da je najmanjša bolečina tam mnogo mnogo hujša, kakor največja tukaj na zemlji. In ali niso že časne kazni na tem svetu silno hude, tako, da se zgražamo, ako o njih le pripovedovati slišimo? Kdo si ne želi izbrisati časne kazni, katere je z grehom zaslužil? Kdo ni voljan storiti, trpeti le kaj malega, da si izbriše časne kazni? Sv. Avguštin pravi: „Ako hočeš, da te Bog ne bo kaznoval, kaznuj se sam.“ (Enarr. in ps. 58.) Učeni Tertulijan pa pravi: „Kolikor manj boš samemu sebi prizanašal, toliko bolj, veruj mi, prizanašal ti bo Bog.“ (De poenit. cap. 9.) Sv. cerkev pa je izrekla v Tridentinskem cerkvenem zboru, da ni varnejšega pota, da odvrnemo pretečo kazen božjo, kakor če se sami z resničnim kesanjem vadimo v spokornih delih.“ (Sess. 14. cap. 8.) Človek sam le nerad opravlja spokorna dela, ker imajo nekaj težavnega v sebi, a sv. cerkev, ki je nad vse skrbna, da bi odvrnila od nas tudi časne kazni, nalaga nam spokorna dela, da bi ž njimi izbrisali časne kazni za greh. Sprejmimo z veseljem vsigdar pokoro, ki se nam pri spovedi naloži, saj je navadno le malenkostna, vendar za nas silno koristna. — Pri spovedi se grešniku nalaga pokora:

3. da za naprej toliko bolj pazi, da ne zabrede več tako lahko v greh.

Dobri stariši odpustijo svojim otrokom razžaljenja, ako jih otroci prosijo odpuščenja; a če so pametni, jih vendar ne pusté popolnoma brez kazni, da se zanaprej skrbneje varujejo žaliti jih. Ko bi pa otrokom vsigdar prizanesli za-služene kazni, bi si otroci lahko mislili: „Ako smo še tako hudobni, se nam vendar ni treba bati nobene kazni, ker nam stariši vse radi odpustijo“, postali bi še bolj lahko-mišljeni in predrzni ter bi stariše brez vsega strahu žalili.

Tudi grešniki, ako bi ostali brez vsake skrbi bi še bolj predrzno žalili Boga, ker bi si mislili: Ceravno smo grešili, se nam vender nič hudega ni zgodilo, torej je dovolj, če tu pa tam gremo k spovedi, da se ne pogubimo, drugače pa lahko grešimo. Ako se pa spokornikom nakladajo spokorna dela, spoznajo, da se Bog ne sme brez kazni žaliti, spoznajo, da jih čaka na onem svetu še mnogo ostrejša pokora, če bodo še zanaprej brezskrbno in lahkomišljeno grešili, in zato bolj pazijo, da ne zabredejo več tako lahko v greh. Tridentinski cerkveni zbor sam razločno pravi: „Brez dvoma odvrtačajo zadostilne kazni spokornike prav krepko od greha in jih takorekoč ubrzdajo ter storé, da so zanaprej bolj previdni in skrbni.“ (Sess. 14 cap. 8.)

Vrhutega moramo pomisliti, da, kolikor več molimo, kolikor bolj se vadimo v dobrem, toliko več milostij prejemo, toliko bolj se pomnožuje v nas krščanska gorečnost in ljubezen božja, hudo nagnenje pa, ki nas vleče in vabi v grehe, se zmanjšuje, in vse to nas odvrtača od greha. Več pa molimo, bolj pa se vadimo v dobrem, če se nam pri spovedi nalagajo taka pokorila. Razna pokorila torej zabranijo, da ne zabredemo več tako lahko v greh.

697. Kaj so časne kazni za greh?

Časne kazni za greh so tiste kazni, ki jih moramo trpeti za svoje grehe ali tukaj na zemlji ali pa tamkaj v vicah.

Nekatere kazni imenujemo časne, ker trajajo le nekaj časa v razloček od večnih, ki ne bodo nikoli nehale. Časne kazni pošilja Bog tukaj na zemlji pravičnikom, kakor grešnikom. Pravičnike hoče s časnimi kaznimi skušati in jim povečati zasluženje za nebesa, grešnike pa hoče s časnimi kaznimi kaznovati za njih grehe in jih poboljšati. Časne kazni za greh so pa one, ki še ostanejo po že odpuščenem grehu. Te kazni moramo trpeti ali tukaj na zemlji, na primer, razne nadloge ali zopernosti, revščino in nesreče, bolezni itd. ali pa tamkaj v vicah neizmerno žalost, ker še ni mogoče gledati Boga in še razne druge muke, katere prisodi božja pravičnost dušam v vicah.

698. *Ali se z grehom vred ne odpušča vselej tudi kaznen za greh?*

Z grehom vred se pač odpušča vselej večna kaznen, ne pa vselej tudi vsa časna kaznen za greh.

V zakramentu sv. krsta se nam odpustijo vsi grehi in vse kazni za greh, časne in večne. Zaraditega se tudi odraslim krščencem, ki so storili osebne grehe, pri krstu ne naloži nobena pokora. Drugače pa ravna Bog z onimi, ki so po sv. krstu smrtno grešili in želijo doseči odpuščenje grehov v zakramentu sv. pokore. V zakramentu sv. pokore pač odpusti Bog grehe in večne kazni, ne pa vselej tudi vse časne kazni. Tridentinski cerkveni zbor pravi: „Božja pravičnost — se zdi — zahteva, da Bog drugače sprejme v svojo milost one, ki so pred krstom iz nevednosti grešili, drugače one, ki so bili že enkrat rešeni sužnosti greha in hudobnega duha, pa se niso bali po prejeti milosti sv. Duha oskruniti tempel božji in žaliti sv. Duha. (Sess. 14. cap. 8.) Nekoliko časnih kaznij odpusti Bog grešniku v zakramentu sv. pokore, in sicer tim več, čim večji je njegov kes, dà, utegne se zgoditi, da mu zaradi popolnosti in velikosti njegovega kesa odpusti vse časne in večne kazni, toda vselej se to ne zgodi.

Da Bog z grehom vred ne odpusti vselej tudi vse časne kazni za greh, nam jasno priča sveto pismo. Bog je Adamu njegov greh odpustil (Modr. 10, 2), vendar pa je moral mnogo trpeti in nazadnje umreti; časnih kazni za greh mu torej Bog ni odpustil. — Ko so Izraelci v puščavi godrnjali zoper Mojzesa in Arona, jih je Bog hotel udariti s kugo in jih pokončati. Na priprošnjo Mojzesovo pa jim je greh sicer odpustil, ne pa vse kazni za greh; zakaj nihče izmed tistih, ki so godrnjali, ni smel v obljubljeno deželo. „Štirideset let boste prejemali plačilo za svoje pregrehe in spoznavali mojo kazen: zakaj, kakor sem govoril, tako bom storil malopridni množici, ki se je vzdignila zoper mene: v tej puščavi bo obnemogla in umrla.“ (VI. Mojz. 14, 1—35.) — Ko je Izraelcem primanjkovalo vode v puščavi in so znova godrnjali zoper Mojzesa in Arona, je Bog rekel Mojzesu, naj udari s palico na skalo, in pritekla bo voda. Mojzes pa je rekel pred ljudstvom dvomljivo: „Čujte, upor-

neži in neverneži: Ali bomo mogli dobiti za vas iz te skale vode?" Mojzesov in Aronov dvom je bil samo majhen greh, vendar pa v kazni zanj nista smela peljati Izraelcev v obljubljeno deželo. (IV. Mojz. 20, 1—13.) — Kralj David se je hudo pregrešil. Bog je poslal k njemu preroka Natana, ki mu je očital njegovo pregreho. „In David je rekel Natanu: Grešil sem zoper Gospoda. In Natan je rekel Davidu: Gospod je tudi odvzel od tebe tvoj greh, ne boš umrl. Toda, ker si kriv, da so sovražniki Gospodovi brezbožno govorili zaraditega, umrl bo sin, ki ti je rojen.“ (II. Kralj. 12, 13—18.) Bog je odpustil Davidu greh in večno kazni, a časne kazni mu ni odpustil, zakaj otrok, katerega je imel nad vse rad, za katerega je iskreno prosil, je umrl v kazni za njegov greh. — Da Bog z grehom vred ne odpusti vselej tudi vseh časnih kazni za greh, učijo tudi cerkveni očetje. Sv. Avguštin pravi: „Ti, (o Bog) ne pustiš brez kazni tudi grehov tistih, katerim odpustiš.“ (Enarr. in ps. 50.) Sv. Krizostom pa pravi: „Ni dovolj, ako se pušica izdere iz telesa, tudi rana, ki jo je pušica napravila, se mora ozdraviti; ravnotako se mora rana, ki je ostala v duši, ko so se grehi že odpustili, ozdraviti s pokoro.“ (Ad pop. Ant. hom. 80.)

699. Ali je spoved veljavna, če kdo ne opravi naložene pokore?

Če kdo po lastni krivdi ne opravi naložene pokore, pa je imel pri spovedi voljo, opraviti jo, bila je njegova spoved sicer veljavna, vendar pa greši in izgubi mnogo milostij.

Če kdo pri spovedi nima volje opraviti naložene pokore, je njegova spoved neveljavna, ker nima pravega kesa in resne volje storiti vsega, kar je potrebno k zakramentu svete pokore. Če pa kdo po lastni krivdi, na primer, iz malomarnosti in grešne zanikernosti ne opravi naložene pokore, pa je imel pri spovedi voljo opraviti jo, bila je njegova spoved veljavna, grehi so se mu odpustili, vendar pa greši, ker je nepokoren, ker opusti nekaj, kar je dolžan storiti. Njegov greh je smrtni, če ne opravi velike pokore ali precejšnjega dela te pokore, ki se mu je naložila v zadoščenje

za smrtne grehe. Ako pa opusti kaj malega, ima po nauku bogoslovskih učenikov tudi le mali greh. — Kdor ne opravi naložene pokore, pa izgubi tudi mnogo milosti, katere bi mu Bog podelil, ako bi opravil naloženo pokoro. Spokorna dela namreč, katera naloži spovednik, so mnogo močnejša in izdatnejša kakor druga dobra dela, ker spadajo k zakramentu sv. pokore in dobivajo od njega svojo moč, zato pa ž njimi bolj zadoščujemo za časne kazni, kakor z drugimi pokorili. Tudi dá Bog takim, ki ponižno sprejmejo naloženo pokoro in jo zadovoljno opravijo, več milosti, da se morejo ogibati greha in pobožno živeti.

Kdor pozabi opraviť naloženo pokoro, naj jo opravi, kakor hitro se spomni, da jo je pozabil opraviť; kdor pa pozabi popolnoma, kaj se mu je naložilo in ne more več vprašati spovednika, naj sam kaj moli in potem naj to pove pri prihodnji spovedi.

Kdor bi iz katerega koli opravičenega vzroka ne mogel opraviť naložene pokore, nima greha.

Z v r š e t e k.

„Storite vreden sad pokore“, klical je sv. Janez Krstnik judovskim množicam. (Luk. 3, 8.) „Storite vreden sad pokore“, kliče tudi nam sv. katoliška cerkev. Pokoro moramo delati na vsak način, ako smo grešili, ali hočemo ali nočemo. Ako se ne spokorimo za svoje grehe popolnoma na tem svetu, se bomo morali zanje pokoriti na onem. Ker pa je pokora na onem svetu mnogo strožja od pokore na tem svetu, skazuje nam sv. cerkev veliko dobroto, ker nam nalaga pokoro, da bi že tukaj na zemlji zadostili za svoje grehe. Če pomislimo, kako hudo žalimo Boga s svojimi grehi, koliko milost nam Bog skaže, da nam jih odpusti, kako majhna pokora se nam zanje nalaga, bili bi pač zelo nevhvalni in grozno lahkomišljeni, ako bi niti te pokore ne opravili. Amen.

160. Krščanski nauk.

Zadoščevanje, ki je potrebno k zakramentu svete pokore, je opravljanje tistih spokornih del, ki jih spovednik grešniku naloži za pokoro, da bi ž njimi grešnik nekoliko zadostil, ker je Boga razžalil, si izbrisal časne kazni za greh in zanaprej toliko bolj pazil, da bi ne zabredel več tako lahko v greh. Sveta cerkev je od nekdanj nalogala za pokoro razna spokorna dela, o katerih ne moremo posebej govoriti, ker so preštevila. O najbolj navadnih pokorilih govori katekizem, zlasti o tistih, ki se dandanašnji nalagajo

700. Kaj se navadno nalaga za pokoro?

Navadno se nalaga za pokoro: molitev, post, miloščina in druga podobna dela, ki se ravnaajo po tem, koliki in kakšni so grehi.

V bukvah Tobijevih pravi sveti Duh: „Boljša je molitev s postom in miloščino, kakor spravljati zaklade sveta; ker miloščina reši smrti in ona je, ki grehe izbrisuje ter pomaga najti milost in večno življenje.“ (Tob. 12, 8. 9.) Sveto pismo samo torej priporoča molitev, post in miloščino kot jako koristna pokorila, zato pa se zlasti ona nalagajo za pokoro. Ta dobra dela obsegajo še tudi druga dobra dela. Molitev obsega vsa dela bogoljubnosti in pobožnosti, n. pr. obiskovanje presvetega Rešnjega Telesa, češčenje blažene device Marije, pridno poslušanje besede božje itd. Z molitvijo zadoščujemo zlasti za grehe napuha, ker takrat, kadar molimo, same sebe ponižujemo. Resnično ponižna molitev pa ima tudi veliko moč. Sv. pismo pravi: „Molitev ponižnega človeka predere oblake; in se ne utolaži, dokler se tja ne približa, in ne odstopi, dokler je Najvišji ne pogleda.“ (Sir. 35, 21.) Grešni cestinar je ponižno molil rekoč: „Bog, bodi miloslijen meni grešniku! . . . in „je šel opravičen v svojo hišo.“ (Lukež 18, 13. 14.) — Post ni samo v tem, da se zdržimo mesnih jedij ter si obenem pri jedi pritrgamo, ampak obsega vsa dela pokore, zatajevanja in mrtvenja samega sebe, n. pr. ako se ogiblješ pripuščenih veselic in iger, ako brzdaš svoje oči, svoja ušesa, ako radovoljno molčiš, četudi bi smel govoriti,

ako si pritrgaš nekoliko spanja, ako ležiš na trdem, na mrzlem itd. se tudi postiš. S postom, sploh s pokorili, ki jih obsega post, kaznujemo svoje meso, zadoščujemo za grehe poželjivosti. — Miloščina pomeni razna dela krščanske ljubezni, zlasti pa obsega vsa telesna in duhovna dela usmiljenja. Z miloščino zadoščujemo zlasti za grehe, ki izvirajo iz poželenja očíj ali iz lakomnosti.

Razven molitve, posta in miloščine se nakladajo še druga podobna dela, ki se ravna po tem, koliki in kakšni so grehi. To naroča Tridentinski cerkveni zbor, rekoč: „Spovedniki naj po kakovosti grehov in zmožnosti spokornikov nalagajo vzveličavna in primerna pokorila.“ (Sess. 14. cap. 8.) Pokorila morajo biti primerna velikosti grehov ali morajo se ravnati po tem, koliki so grehi. „Za male grehe“, pravi sv. Avguštin, „se zadosti v molitvijo, za velike pa le z obilnim zdihovanjem, jokom, postom in miloščino. Velik grešnik mora biti tudi velik spokornik.“ Primerna mora biti pokora tudi številu in trpežu grehov. Vsak greh zasluži svojo pokoro; kolikor grehov si torej storil, toliko pokor si zaslužil in, ako si dolgo v grehah živel, ne smeš pokore hitro končati. Vprašaj lastno pamet! Ako je kdo veliko grešil, meniš, da bo pokora nekaterih očenašev zadoščevala? In ako je kdo dolga leta v grehu živel, se morebiti v grehu postaral, bo li v par dneh ali tednih mogel dostati pokoro? David, sv. Peter, sv. Marija Magdalena so do smrti objokovali svoje grehe in se pokorili. Tudi tvoja pokora naj traja do smrti, in blagor ti, ako te smrt pri pokori najde. — Pokora se mora dalje ravnati po tem, kakšni so grehi. V ravno tisti čednosti, proti kateri smo se najbolj pregrešili, moramo se po spovedi najbolj vaditi, da odpravimo zastarane grešne navade. Pokoriti se mora krivica s povračilom, skopost z miloščino, požrešnost v jedi in pijači s postom, nečistost z mrtvenjem telesa, pohujšanje z očitno pokoro in z lepimi vzgledi, kletev z molitvijo, jeza s potrpežljivostjo itd. Seveda je od kraja težavno, pričeti celó drugačno življenje, toda pomisliti moramo, da nebeško kraljestvo silo trpi, in silni ga nase potegnejo.“ (Mat. 11, 12.) Z milostjo božjo, katere moramo vsak dan prositi, bomo srečno premagali vse težave.

701. *Kako naj opravimo naloženo pokoro?*

Naloženo pokoro opravimo:

1. natančno tako, kakor je bila naložena.

Naloženo pokoro moramo radovoljno in s ponižnim srcem sprejeti in jo opraviti natančno tako, kakor je bila naložena, torej na tistem kraju, ob tistem času in ravno tisto, ki se je naložila. Sami ne smemo pokoro nikdar spreminjati, tudi ne v kako boljše dobro delo. Ko bi na primer komu spovednik naložil za pokoro lavretanske litanije, pa bi si mislil: Bom rajše molil sveti rožni venec, bo še bolj zaslužno, bi ne ravnal prav, ker bi svojevöljno spremenil naloženo pokoro v drugačno. Ali ko bi se komu naložilo za pokoro, naj moli tri dni zaporedoma po 5 očenašev in češčenamarij, pa bi si mislil: Bom pa danes molil 15 očenašev in češčenamarij, mi pa jutri in pojutrišnjem ne boče treba, bi ne opravil natančno pokore. Ravnotako bi ne bila pokora natančno opravljena, ako bi se opravila kje drugje, kakor je spovednik naročil, n. pr. doma namestu v cerkvi. Komur se naložena pokora pretežavna zdi, naj pomisli, koliko mu je pri sveti spovedi odpuščenega, in kako majhna ter lahka pokora se dandanašnji nalaga v primeri z nekdanjimi pokorili in v primeri z večnimi kaznimi ali vsaj s časnimi, katere si je z grehi zaslužil. Ako je naložena pokora v resnici takšna, da se ne more opraviti, prosimo spovednika, da jo spremeni, zakaj naložena pokora je del zakramenta svete pokore in jo sme spremeniti le spovednik pri spovedi. — Naloženo pokoro opravimo:

2. brez odlašanja, to se pravi, brž ko je mogoče.

Ako spovednik sam natančno določi čas, kedaj in kako dolgo naj se opravlja pokora, se mora tudi v taistem času opravljati, če ni kake opravičene ovire. Ako pa spovednik ne določi sam časa za pokoro, naj se opravi brez odlašanja, to se pravi brž ko je mogoče.

Ker so pokorila, ki se nalagajo pri spovedi, del zakramenta svete pokore, od katerega imajo svojo moč, se z njimi lažje zadoščuje za časne kazni, kakor s prostovoljnimi pokorili, katere si sami nakladamo; zato pa tudi prosijo

včasi pobožni kristijani spovednika, naj jim naloži večjo pokoro, kakor so jo dobili.

702. Ali naj opravljamo samo to za pokoro, kar nam naloži spovednik?

Ne opravljajmo samo tega za pokoro, kar nam naloži spovednik, temveč prizadevajmo si, zadostiti za zaslužene kazni s prostovoljnimi pokorili, zlasti s potrpežljivostjo v trpljenju.

V prvih časih krščanstva je sveta cerkev nalagala spokornikom mnogo težjo pokoro, kakor pa dandanes. Je kak grešnik storil kak večji greh očitno, odložil je vse lepoticje, oblekel spokorno obleko, potrosil svojo glavo s pepelom, se vrgel vzdihovaje in jokaje škofu in duhovnikom k nogam, prosil vernike njihove priprošnje in začel delati pokoro v tisti vrsti spokornikov, v kateri mu je bilo naročeno. Ako je kdo storil kak greh na skrivnem, s katerim ni dal očitnega pohujšanja, postavil se je navadno sam v tisto vrsto spokornikov, ki je bila odločena za njegov greh.

Navadno so razločevali štiri vrste spokornikov. Prva vrsta se je imenovala *jokajoči*. Ti niso smeli stopiti v cerkev niti v grdem vremenu, ampak so morali ostati zunaj pred cerkvenimi vrati. Tu so jokaje prosili vernike, ki so smeli v cerkev, naj prosijo zanje predstojnike cerkve. Sveti Hijeronim popisuje spokornico Fabijolo, ki je pred neko cerkvijo v Rimu delala pokoro, tako-le: „Oblekla je spokorno obleko, da bi očitno spoznala svoje grehe, in vpričo celega mesta Rima se je pridružila spokornikom z razmršenimi lasmi in bledim obličjem, in medtem, ko je škof, duhovniki in vse ljudstvo ž njo jokalo, poniževala je svojo s pepelom potrošeno glavo.“ (Ep. 77 ad Nican.) — Ko so se spokorniki pokorili določeni čas med jokajočimi, prestopili so v drugo vrsto spokornikov, ki se je imenovala *poslušajoči*. Druga vrsta spokornikov se je imenovala *poslušajoči*, ker so smeli v cerkveni veži poslušati berilo, sv. evangelij in pridigo, potem pa so morali oditi. — Iz druge vrste so prišli očitni spokorniki v tretjo, ki so se imenovali *ležeči* ali *klečeči*. Ti spokorniki so smeli stopiti v cerkev, toda ostati so morali spodaj pri vratih. Ko je bila pridiga

pri kraju, približali so se škofu in drugi duhovščini, se vrgli na tla ter spoznali svoje grehe. Škof je položil roke nanje, jih blagoslovil, opominjal k spokornemu življenju ter jih odslovil. Pri sveti maši niso smeli biti. Ti spokorniki so morali mnogo moliti in čuti, se postiti in drugače mrtviti svoje telo ter pridno prebirati sveto pismo. Posebni duhovniki so bili določeni, ki so nadzorovali njihovo vedenje in opravljanje spokornih del. — Ko so ležeči svojo pokoro dostali, prestopili so v četrto vrsto, ki se je imenovala stoječi. Ti so smeli biti pri celi sveti maši, so smeli prepevati hvalne in zahvalne pesmi z drugimi verniki vred, niso pa smeli prinašati darov za sveto daritev in prejemati svetega obhajila, ampak ko so pristopili drugi verniki k svetemu obhajilu, so morali ostati na svojem mestu. Ko so tudi to pokoro dostali, položil je škof ali njegov namestnik roke nanje in jih odvezal od njihovih grehov; zdaj so smeli prejeti tudi sveto obhajilo.

Tako so se morali pokoriti grešniki včasi po več let, dà, tudi vse življenje. Dandanes ne nalaga sveta cerkev tako ostre pokore, ampak prav majhno pokoro. Ali zakaj to? Morebiti grehi dandanes niso tako velika zla kakor poprej? Ali morebiti Bog ne zahteva več tako ostre pokore? Grehi so še vedno tolika zla kakor nekdaj, Bog je še vedno tako pravičen kakor nekdaj in hoče, da se spokorimo za svoje grehe, toda ljudje so postali bolj mehkužni, bolj mlačni za spokorno življenje. Če zdaj, ko se nalaga tako majhna pokora, mnogi kristijani le redkokdaj pridejo k spovedi, koliko bi jih pa prišlo, ako bi se nalagala tako ostra pokora, kakor v prejšnjih časih? Oziraje se na to slabost svojih otrok, ne nalaga sveta cerkev vselej grehom primerne pokore, ker bi se je ljudje zbal, ampak nalaga jako majhno pokoro, da bi ljudje toliko rajši prihajali k spovedi in bi se ne pogubili večno. Toda ne smete misliti, da je s tisto pokoro, katero vam spovednik naloži, pri Bogu že vse poravnano in da vam ničesar drugega ni treba storiti; ne, ampak mnogo zasluženih časnih kaznij je še treba izbrisati. Zaraditega ne opravljajmo samo tega za pokoro, kar nam naloži spovednik, temveč prizadevajmo si, zadostiti za zaslužene časne kazni tudi s prostovoljnimi pokorili. „Zavoljo odpuščenega greha ne bodi brez strahu“, pravi sveti Duh (Sir. 5, 5.) ter opominja: „Olvрни se od greha in poravnaj svoja dela.“ (Sir. 38, 10.) Sv. Janez Krstnik je klical Judom:

„Storite vreden sad pokore.“ (Mat. 3, 8) Ta opomin velja tudi nam. Vreden sad pokore pa bomo storili, ako bomo zadostili za svoje grehe s prostovoljnimi pokorili. Druga taka pokorila, s katerimi moremo poleg naložene pokore Bogu zadoščeovati, so zlasti molitev, post, miloščina in druga dobra dela, ki jih prostovoljno opravljamo iz tega namena. Zlasti še tudi zadoščujemo za zaslužene časne kazni s potrpežljivostjo v trpljenju. Tridentinski cerkveni zbor pravi: „Tako obilna je dobrotljivost božja, da ne zadoščujemo samo s kaznimi, katere si sami nalagamo v pokoro za greh, temveč tudi — in to je znamenje največje ljubezni — s časnimi nadlogami, katere nam Bog pošilja, moremo, ako jih voljno prenašamo, po Jezusu Kristusu zadoščeovati Bogu.“ (Sess. 14. cap. 9) Take nadloge so n. pr. težko delo, lakota, žeja, mraz, vročina, bolezni, nesreče, preganjanja, skratka vse neprijetnosti in zopernosti življenja. Ako vse to prenašamo potrpežljivo in iz ljubezni do Boga, zadoščujemo dan na dan za zaslužene časne kazni in si nabiramo mnogo zaslug za nebesa.

Kdor pomisli, kako težka pokorila so se v prejšnjih časih nalagala za spovedane grehe, lahko spozna, da mora še mnogo mnogo sam izbrisati s prostovoljnimi pokorili. Kdor pa noče tukaj na zemlji zadoščeovati za svoje grehe s prostovoljnimi pokorili, tisti se bo moral tamkaj v vicah mnogo huje pokoriti. O koliko vernih duš v vicah bridko obžaluje, da niso hotele tukaj na zemlji s pravo pokoro izbrisati svojih dolgov! Mi še utegnemo se spokoriti za svoje grehe, zato rabimo čas, ki nam je še odmerjen; zakaj „pride noč, ko nihče ne more delati“. (Jan. 9, 4.)

Pa li nimamo nobenega drugega pripomočka, s katerim bi se moglo zadoščeovati za zaslužene časne kazni že tukaj na zemlji? Še eden prav izdaten pripomoček nam ponuja sveta cerkev.

703. Kako nam pomaga sveta cerkev zadostiti za časne kazni, ki smo jih zaslužili za greh?

Zadostiti za časne kazni, ki smo jih zaslužili za greh, pomaga nam sveta cerkev z odpustki.

V vseh časih se vresničujejo besede svetega pisma: „Čut in misel človeškega srca sta nagnena k zlu od njegove

mladosti.“ (I. Mojz. 8, 21.) Vedno so bili grešni ljudje na svetu. A če so v prejšnjih časih kristijani hudo grešili, so delali tudi ostro pokoro. Dandanes storé kristijani morda še več grehov, toda pokorijo se manj, ker se nalaga, kakor smo slišali, dandanašnji zeló majhna pokora, spokorniki sami pa si tudi ne prizadevajo mnogo, zadostiti s prostovoljnimi pokorili za svoje grehe. Kaj naj bi storila sveta cerkev, usmiljena in za vzveličanje svojih otrok nad vse skrbna mati? Ali naj bi pustila, da bi kristijani za večino časnih kaznij zadoščevali šele v vicah? Ne, sveta cerkev bi rada otela svoje otroke ne samo večnih kaznij v peklu, ampak tudi časnih kaznij v vicah, zato pa nam pomaga zadostiti zanje že tukaj na zemlji z odpustki. Kaj imenujemo odpustke, zvedeli bomo prihodnjič.

Z v r š e t e k.

„Obsula so me zla, katerih ni števila; zgrabile so me moje pregrehe, in nisem jih mogel videti; več jih je, kakor las moje glave“, tožil je kralj David (Ps. 39, 13. 14.) In mi? „Ako pravimo, da nimamo greha, zapeljujemo same sebe, in resnice ni v nas.“ (I. Jan. 1, 8.) Koliko grehov smo storili v otroških, v mladeniških letih in pozneje! Kdo bi mogel prešteti vse pregrešne misli in želje, ki jih je ves čas svojega življenja radovoljno gojil? Kdo bi mogel prešteti vse pregrešne besede, ki jih je govoril in morda ž njimi druge pohujšal? Kdo bi mogel prešteti vsa hudobna dejanja svojega življenja in opuščanja dobrih del? Vprašajte svoje oči, kaj so z dopadenjem gledale? Vprašajte svoja ušesa, kaj so rada poslušala? Vprašajte vaš jezik, kaj je vse govoril? Kaj so počenjale vaše roke? Kam so vas nosile vaše noge? O, če premišlujete le nekoliko grehe svojega življenja, morate pripoznati z Davidom: „Ni ga miru mojim kostem zaradi mojih grehov. Zakaj moje krivice so narasle črez mojo glavo, in kakor težko breme so me obtežile.“ (Ps. 37, 4. 5.) Kdor je grešil, se mora pokoriti, in sicer ne le zato, da bi dobil dostí, ker je Boga razžalil, da s pokoro izbriše časne kazni za greh, ampak tudi zato, da zanaprej ne zabrede več tako lahko v greh. „Storite vreden sad pokore.“ (Mat. 3, 8.) Opravimo vselej natančno tisto pokoro, ki se nam naloži pri spovedi, zadoščujmo pa tudi za svoje grehe s prostovoljnimi pokorili; zakaj „vsako drevo, ki ne stori dobrega sadu, bo posekano in v ogenj vrženo.“ (Mat. 7, 19.) Amen.

161. Krščanski nauk.

V zakramentu svete pokore se nam odpusté grehi, večne kazni in vsaj nekatere časne kazni; nekatere časne kazni pa navadno še ostanejo in za tiste moramo zadoščevati ali tukaj na zemlji ali pa po smrti v vicah. Ako premislimo, koliko grehov smo že storili, koliko jih še dan za dnevom storimo, ako premislimo, kako malo se pokorimo v tem življenju za svoje grehe, se nam je pač bati, da nas bo neskončno pravični Bog hudo kaznoval v čistilnem ognju vic. Toda sveta cerkev je dobra, usmiljena, skrbna mati, ki nam rada odjemava težka bremena, zato nam tudi pomaga zadostiti za časne kazni, ki smo jih zaslužili za greh s prav lahkim, pa izdatnim pripomočkom, namreč z odpustki.

O odpustkih.

704. *Kaj imenujemo odpustke?*

Odpustke imenujemo odpuščenje časnih kaznij, katero deli sveta cerkev izven zakramenta svete pokore, ko je greh že odpuščen.

Že beseda „odpustek“ nam pové, da se nam z odpustki nekaj odpusti. Ali ljudje se mnogokrat motijo v tem, kaj se nam odpusti. Nekateri menijo, da so odpustki odpuščenje grehov; drugi menijo, da so odpuščenje tiste pokore, katero je sveta cerkev v prejšnjih časih nalagala spokornikom; spet drugi menijo, da nas cerkev z odpustki odvezuje dolžnosti, povrniti tuje blago, popraviti pohujšanje in poravnati škodo, ki se je bližnjemu storila na poštenju, na premoženju ali kakorkoli; tretji menijo, da so odpustki odpuščenje kaznij, ki nam služijo v to, da se poboljšamo, ali da nas sv. cerkev z odpustki odvezuje dolžnosti, spokorno živeti. Vsa taka mnenja o odpustkih so napačna. Odpustki niso odpuščenje grehov, ne smrtnih, ne odpustljivih, zakaj grehi se nam redno odpuščajo v zakramentu svetega krsta in svete pokore; odpustki tudi niso odpuščenje tiste stroge pokore, katero je cerkev nalagala v prejšnjih časih, ne odpuščenje onih časnih kaznij, ki nam služijo v poboljšanje; cerkev nas tudi ne

odvezuje z odpustki dolžnosti, povrniti tuje blago, popraviti pohujšanje in poravnati škodo, ki se je bližnjemu storila na poštenju, na premoženju ali kakorkoli; tudi nas cerkev z odpustki ne odvezuje vse dolžnosti, spokorno živeti, ampak odpustke imenujemo edino odpuščenje časnih kaznij, katero sveta cerkev deli izven zakramenta svete pokore, ko je greh že odpuščen, ali z drugimi besedami, odpuščenje tistih časnih kaznij, ki jih moramo trpeti za svoje grehe, ko so nam odpuščeni, ali tukaj na zemlji ali pa tamkaj v vicah, in za katere je cerkev nalagala v prejšnjih časih spokornikom ono strogo pokoro, o kateri smo že govorili pri nauku o zadoščevanju. Ako bi nam cerkev ne delila odpustkov, bi morali za vse časne kazni, ki smo si jih s svojimi grehi nakopali, popolnoma sami zadostiti ali tukaj na zemlji s prostovoljnimi pokorili in s potrpežljivostjo v trpljenju, ali tamkaj v vicah z mukami, katere bi nam prisodila božja pravičnost.

705. Kaj moramo verovati o odpustkih?

O odpustkih moramo verovati:

1. da je sveta cerkev od Jezusa Kristusa prejela oblast, deliti odpustke.

„Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas pošljem“, rekel je Jezus apostolom. (Jan. 20, 21.) Kristus, kateremu „je bila dana vsa oblast v nebesih in na zemlji“ (Mat. 28, 18.), je mogel odpustiti grešnikom vse grehe in vse kazni za greh, časne in večne, in sicer v istem hipu. Desni razbojnik je gotovo storil zelo velike grehe, a Kristus ga je popolnoma spravil z Bogom odpustivši mu vse grehe in vse kazni za greh. Ker pa je izročil Jezus Kristus svojo oblast sv. cerkvi, da jo izvršuje namestu njega, ima gotovo tudi ona oblast, odpuščati ne le grehe in večne kazni za greh, ampak tudi časne; zakaj kdor ima oblast, odpustiti kaj velikega, še ima bolj oblast, odpustiti kaj malega. Sv. Pavel piše: „Bog je v Kristusu svet seboj spravil, jim njih grehov ni pripisal in nam je izročil oznanilo sprave. Namestu Kristusa smo tedaj poslani.“ (II. Kor. 5, 19 20.) Da je sveta cerkev prejela od Jezusa Kristusa oblast, deliti odpustke, je razvidno tudi iz tega, ker se je sveta cerkev te pravice vedno posluževala

in delila vernikom odpustke. Sv. Pavel je podelil odpustek nekemu Korinčanu, kateri se je za svojo pregreho eno leto ostro pokoril, ko mu je odpustil še ostalo kazen. (II. Kor. 2, 10.) Sv. Ciprijan pripoveduje, da se je onim, ki so ob času preganjanja odpadli od vere, pozneje pa se kesali svojega odpada in delali očitno pokoro, ista na priprošnje mučencev in z ozirom na njihovo zasluženje skrajšala, da so se jim torej nekatere časne kazne odpustile, za katere bi se še bili morali dlje časa pokoriti. To odpuščenje časnih kaznij je po mnenju svete cerkve veljalo tudi pred Bogom, ker se je delilo zlasti za smrt bolnim, da bi dospeli „v miru h Gospodu“. Cerkveni zbor v Anciri (314) in prvi nicejski cerkveni zbor (325) je izrekel, da moreje škofje mileje ravnati z onimi, ki se resno pokorijo, da jim morejo odpustiti nekatere časne kazni v plačilo za gorečnost, s katero opravljajo spokorna dela. Sv. Tridentinski zbor je naravnost in jasno izrekel, da „je cerkev oblast, deliti odpustke, prejela od Kristusa, in da se je te oblasti, katero ji je Bog izročil, od najstarejših časov sem posluževala.“ (Sess. XXV.) — O odpustkih moramo verovati:

2. da je zelo koristno, pridobivati si odpustkov.

Kar je storil Jezus Kristus, je storil nam v korist, da bi se lažje vzveličali. Ako je torej dal sveti cerkvi oblast, deliti odpustke, že iz tega spoznamo, da je zelo koristno pridobivati si odpustkov. — Razven tega moramo pomisliti, — kakor smo že v prejšnjih naukih slišali — da spovednik ne naloži grešnikom pri spovedi tolike pokore, da bi mogli ž njo izbrisati zaslužene časni kazni za greh, marveč jako majhno pokoro. Iz tega je razvidno, da ostane še mnogo časnih kaznij, za katere bi bilo treba zadoščevati. Pa si morebiti spokorniki sami nalagajo različna pokorila, da bi zadostili božji pravičnosti? Nekateri si celó ničesar sami ne nalagajo za pokoro, drugi si morebiti naložijo kaj malega, kar seveda ni dovolj, da bi se s tistim zadostilo za časne kazni. Ako vse to preudarjamo, sprevidimo, da nas čakajo v vicah hude muke. Ali ni torej zelo koristno, pridobivati si odpustkov, s katerimi nam sveta cerkev odjemlje trpljenje, ki nas čaka v vicah? — Bog pošilja grešnikom dostikrat razne nesreče in nadloge v kazen za njihove grehe. Ako pa

zadoščujejo za svoje grehe z odpustki, se utegne zgoditi, da Bog takih kaznij ne pošlje, ali pa jih olajša, okrajša ali pa popolnoma odvzame, če jih je že poslal. Pa četudi Bog ne odvzame spokornikom časnih nadlog, ako si pridobivajo odpustkov, jim časne nadloge niso v pokoro, ampak ž njimi si pridobivajo, če jih le tudi potrpežljivo prenašajo, mnogo zaslug za nebesa. To nam zopet priča, da je zelo koristno, pridobivati si odpustkov.

706. S katerimi besedami je dal Jezus Kristus sveti cerkvi oblast, deliti odpustke?

Jezus Kristus je dal sveti cerkvi oblast, deliti odpustke, z besedami: „Karkoli boš (Peter) razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ (Mat. 16, 19.)

Ko je Jezus Kristus postavil apostola Petra za vidnega poglavarja svete cerkve, rekel mu je med drugim: „Karkoli boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.“ (Matevž 16, 19.) Enako je govoril drugim apostolom. (Mat. 18, 18.) S temi besedami je dal Jezus Kristus sveti cerkvi oblast, razvezavati, odpravljati vse, kar bi ljudem branilo iti v nebeško kraljestvo, in je še pristavil, da bode to kar bo razvezala sveta cerkev, razvezano tudi v nebesih. Ljudem pa branijo iti v nebesa ne samo grehi in za grehe zaslužene večne kazni, ampak tudi časne. Ker pa je Jezus Kristus rekel sploh: „Karkoli boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih“, ni ničesar izvzel, tudi časnih kaznij ne. Iz besed Jezusa Kristusa samega moremo torej sklepati, da je dal sveti cerkvi oblast, odpuščati ne samo grehe in večne kazni, ampak tudi časne, ker tudi te branijo, da ne morejo ljudje priti precej po smrti v nebesa.

Ker je rimski papež vidni poglavar vesoljne cerkve, ima tudi oblast, deliti odpustke za vse verne kristijane. Škofje, katerim so podložni le verniki njihovih škofij, smejo in morejo le tem deliti odpustke. To smejo storiti tudi taki škofje, ki še sicer niso prejeli škofovskega posvečenja, pa so za škofje izbrani in na svoje škofije po cerkvenih pravilih umeščeni. Škofje, ki nimajo svojih škofij, torej tudi ne podložnih jim vernikov, in tisti škofje, ki so se odpovedali

svojim škofijam, nimajo oblasti, deliti odpustke. Škofje, ki imajo svoje škofije, smejo podeliti odpustek 100 dnij pri posvečevanju kake cerkve, sicer pa le odpustek 40 dnij pri drugih slovesnostih za žive. Papež ima oblast, v vsej cerkvi deliti odpustke za žive in mrtve.

707. Kaj je podlaga odpustkom?

Podlaga odpustkom je neizmerni zaklad zasluženje Jezusa Kristusa, preblažene Device Marije in svetnikov; iz tega zaklada zajema sveta cekev, da zadoščuje božji pravičnosti za časne kazni, ki jih zaslužimo z grehom.

Vsako dobro delo ima dvojno vrednost, ako se opravi v stanu posvečujoče milosti božje; ono je **zaslužno** in **zadostilno**. Dobro delo pravičnega je zaslužno, to se pravi, vredno plačila v večnem življenju, ker se opravlja iz Bogu dopadljivega namena; ono je zadostilno, to se pravi, da se ž njim zadoščuje božji pravičnosti, ker je samo na sebi težavno, torej spokorno. Da imajo dobra dela pravičnikov dvojno vrednost, spoznamo iz besed svetega pisma Jezus Kristus bo rekel izvoljenim pri poslednji sodbi: „Pridite, blagodarjeni mojega Očeta! posedite kraljestvo, katero vam je pripravljeno od začetka sveta. Ker lačen sem bil in ste mi dali jesti itd.“ (Mat. 25, 34. 35.) Te besede Kristusove nam pričajo, da prejmejo pravičniki za svoja dobra dela plačilo v večnem življenju, da so torej dobra dela zaslužna. Sveto pismo pripisuje miloščini **zadostilno** moč, ko pravi: „Miloščina reši smrti, in ona je, ki **izbriše** grehe“ (Tob. 12, 9.), časne kazni za greh. Kar velja o miloščini, to velja tudi o drugih dobrih delih. Vse, kar je storil Kristus, preblažena Devica Marija in svetniki, ima dvojno vrednost, ono je zaslužno in zadostilno.

Jezus Kristus je s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo storil mnogo več, kakor bi bilo treba za odpuščenje grehov vseh ljudij, ki so živeli in bodo živeli do konca sveta. Ena kapljica njegove krvi bi zadoščevala, da se izbrišejo vsi grehi in vse časne in večne kazni za greh. Jezus pa je mnogo trpel ves čas, zlasti pa ob koncu svojega življenja, in to njegovo trpljenje je neskončne cene pred Bogom, ima

ne le neskončno zaslužno, ampak tudi neskončno zadostilno moč. — Preblašena Devica Marija ni v vsem svojem življenju storila nobenega greha, vender pa je več dobrega storila in več trpela, kakor vsi mučenci, mučenke in drugi svetniki. Tudi Marijina dobra dela so zaslužna in zadostilna. — Sv. Janez Krstnik je bil posvečen že v materinem telesu, vender pa je živel silno spokorno; mučenci in mučenke, ki so prelili svojo kri za sveto vero, niso potrebovali svojih zadostilnih del zase; mnogi svetniki, kakor n. pr. sv. Alojzij, so storili le majhne grehe, pa so se ves čas svojega življenja pokorili; oni so torej več dobrega storili, kakor bi jim bilo treba za odpuščenje grehov in za odpuščenje kaznij za greh. Mnogo njihovega zasluženja je potemtakem preostalo. Ako se z neskončnim zasluženjem Jezusa Kristusa združi zasluženje preblašene Device Marije in svetnikov, ima sveta cerkev neizmerno velik zaklad zasluženja. O tem neizmernem zakladu zasluženja pravi papež Klement VI.: „Na altarju križa darovani Vzveličar ni prelil le kapljice krvi, ki bi bila zadoščevala za odrešenje vsega človeškega rodu, ampak takorekoč celo reko. Kolik zaklad je s tem pridobil ... vojskujoči cerkvi! K temu prevelikemu zakladu se pridene še zasluženje blažene Matere božje in vseh izvoljenih od prvega pravičnika do poslednjega. Da bi ta zaklad kedaj pošel ali se zmanjšal, se ni bati, in sicer zavoljo neskončnega zasluženja Kristusovega, kakor tudi zaraditega, ker ta zaklad zasluženja toliko bolj narašča, kolikor več ljudij ž njegovo pripomočjo pravičnih postane.“ (Extrav. Unigen. de poen.) Ta neizmerni zaklad je podlaga odpustkom, ali od preobilnega zasluženja Jezusa Kristusa, preblašene Device Marije in svetnikov, odjemlje cerkev, kadar nam deli odpustke, da bi s tem zasluženjem namestu nas izbrisala časne kazni, katere smo zaslužili s svojimi grehi. Zaraditega pravi katekizem: Iz tega zaklada zajema sveta cerkev, da zadoščuje božji pravičnosti za časne kazni, ki jih zaslužimo z grehom. Če torej sveta cerkev podeli kak odpustek, pravi takorekoč svojim otrokom: Jaz imam neizmerni zaklad zasluženja Jezusa Kristusa, preblašene Device Marije in svetnikov. Ti ne potrebujejo svojih zadostilnih del zase; ona so meni izročena, da jih naklanjam onim svojim otrokom, ki se morajo še pokoriti za časne kazni. Kdor ima torej zadoščeovati božji pravičnosti za časne kazni, naj stori kaj malega, n. pr. naj se spove in prejme sveto

obhajilo, naj moli, se posti, naj obišče to ali ono cerkev, in podelila mu bom iz neizmernega skupnega cerkvenega zaklada toliko zasluženja, toliko zadostilnih del, kolikor mu jih je treba, da se mu izbrišejo ali vse ali pa vsaj nekatere časne kazni. Z ozirom na to zasluženje mu bo Bog odpustil časne kazni ravno tako, kakor bi spokornik sam zadoščeval zanje s spokornimi deli.

Z v r š e t e k.

Odpustki, krščanski poslušavci, so za nas silno velika dobrota. Ako se ozremo na časne kazni, katere smo zaslužili s svojimi grehi, vidimo morebiti, da jih je velikanski kup; ako pa se ozremo na spokorna dela, katera bi bilo treba opravljati, da bi se nam odpustile časne kazni, spoznamo, da jih skoraj nič ni, ali pa le majhen majhen kupček. Ali bomo velikanski kup časnih kaznij seboj v večnost vzeli, ko ga vender že tukaj na zemlji lahko zmanjšamo s spokornimi deli, zlasti pa s tem, da pridobivamo odpustkov? Ali bomo rajše tamkaj v vicah trpeli grozovite muke v čistilnem ognju, kakor bi pa tukaj storili samo nekaj malega, da si pridobivamo odpustkov? Kdo se bode branil storiti nekaj malega, da izbriše mnogo dolgov? Ako bi kdo izmed vas imel velike časne dolgove, pa bi zvedel, da se v tem in tem kraju lahko dobi toliko denarja, kolikor mu ga je treba, da poplača vse svoje dolgove ali vsaj večino dolgov, samo od svojega župnika mora prinesiti spričevalo, da je res dolžan, in po denar mora sam priti, kaj bi storil? O gotovo bi mu ne bil nobeden pot predolg in pretežaven, da bi si pridobil potreben denar, da bi plačal svoje dolgove. Vsak izmed nas ima dolgove pri Bogu, katere mora poplačati, namreč časne kazni. To so tudi dolгови. Iznebimo se jih s tem, da si pridobivamo odpustkov. Amen.

162. Krščanski nauk.

Predno more človek „priti v večno kraljestvo Gospoda našega in Vzveličarja Jezusa Kristusa“, (II. Petr. 1, 11.) mora zadostiti za časne kazni, ki še ostanejo, ko je greh že odpuščen, ali tukaj na zemlji, ali pa tamkaj v vicah. Zadostiti za časne kazni, ki smo jih zaslužili za greh, pomaga nam sveta cerkev z odpustki. Odpustke imenujemo odpuščanje časnih kaznij, katero deli sv. cerkev izven zakramenta svete pokore, ko je greh že odpuščen. Sovražniki sv. cerkve so zavijali in zavijajo nauk o odpustkih po svoje ter očitajo katoliški cerkvi, da z odpustki odvezuje grešnike od dolžnosti zadoščevati za grehe. Toda sv. cerkev ima drugačne namene, kadar deli odpustke. O tem se bomo prepričali, če premislimo nastopno vprašanje.

708. Cemu deli sveta cerkev odpustke?

Sвета cerkev deli odpustke:

1. da obuja v nas duha pokore, in da nam plačuje gorečnost, s katero opravljamo spokorna dela.

Želeti bi bilo, da bi kristijani opravljali takšno pokoro, kakršno so nekdaj opravljali; toda koliko jih je dandanes, kateri bi se takšne pokore ustrašili, jo popolnoma opustili in se pogubili! Dà, ker je pokoriti se nekaj neprijetnega, se mnogim celó ona pokora, ki se dandanes nalaga, zdi prevelika in prestroga, in zato jo ljudje jako neradi opravljajo. Sv. cerkev pa bi rada obudila v nas duha pokore, to je, resnično željo in resno voljo, poboljšati se in, kolikor mogoče, zadoščevati pravičnosti božji že tukaj na zemlji. Kaj stori torej cerkev, da bi obudila v nas duha pokore? Ona deli odpustke. Pa li morejo odpustki obuditi duha pokore? Gotovo. Ker „se v mnogem vsi pregrešimo“ (Jak. 3.2.), ima tudi vsakdo kolikor toliko časnih kaznij izbrisati z resnično pokoro. Kdo bi si torej ne želel, da bi se mu na prav lahek način izbrisale ali vse časne kazni, da bi mogel precej po smrti s Kristusom biti, ali pa vsaj večina časnih kaznij, da bi se mu ne bilo treba po smrti dolgo časa pokoriti

v čistilnem ognju vic? Odpustki pa so jako lahek in izdaten pripomoček, doseči to srečo. Če torej verniki vedó, da jim bode cerkev, ako se resnično kesajo svojih grehov, se jih spovedó in imajo resno voljo, poboljšati se in nič več ne grešiti, podelila odpustkov, s katerimi jim bode odpustila toliko in toliko časnih kaznij, ali ne bodo bolj spokornega duha, kakor če bi tega ne imeli pričakovati? Ali ne obuja torej sveta cerkev z odpustki v nas duha pokore? Cerkev z odpustki tudi ne odvezuje spokornikov vse dolžnosti, zadoščevati za grehe, saj zahteva od njih, da prejmejo veljavno zakrament svete pokore in opravijo naloženo pokoro, da prejmejo sveto obhajilo, da molijo, se postijo, miloščino delijo in opravljajo druga dobra dela. Mariskateri bi še morebiti ne šel k spovedi, toda ker si želi pridobiti odpustkov, pa gre. Iz tega sledi, da odpustki, katere deli sveta cerkev, obujajo duha pokore in nagibljejo ljudi, da opravljajo različna dobra dela. Kdor vse to resno preudarja, mora spoznati, da sveta cerkev z odpustki ne podpira lenobe in mlačnosti, marveč pospešuje spokorno življenje.

Kdor pridno in zvesto opravlja svoja dela, prejme dostikrat razven svojega plačila še kako nagrado za svojo pridnost in zvestobo. Tudi sveta cerkev, ki dobro vé ceniti gorečnost, s katero opravljajo verniki spokorna dela, jim hoče dati neko nagrado, neko posebno plačilo za njihovo gorečnost, zato pa jim deli odpustke, s katerimi jim zbrisuje časne kazni za greh. Tako je določil že cerkveni zbor v Anciri (314) in pozneje I. nicejski vesoljni cerkveni zbor. (325.) — Sveta cerkev deli odpustke:

2. da pomaga naši slabosti, ker moremo le malokdaj Bogu tako zadostiti, kakor smo dolžni.

Jako številne časne kazni si marsikateri kristijani v svojem dolgem življenju zaslužijo s svojimi grehi. Če premišlujejo pokoro, katero bi morali delati za vse te kazni, se je zbojé in zaraditega večkrat popolnoma opusté. Pa če bi jo tudi hoteli delati, so sami na sebi preslabi, da bi mogli Bogu tako zadostiti, kakor so dolžni. V takih slučajih pa pomaga sveta cerkev naši slabosti z odpustki. Ona vzame iz neizmerne duhovnega zaklada toliko zadostilnih del, kolikor je treba, da se nam izbrišejo vse ali pa vsaj ne-

katere časne kazni za greh. Ker jim tako pomaga zadostiti božji pravičnosti, so tudi sami bolj voljni in pripravljeni, jej zadoščevati.

709. Cesa je treba, da zadobimo odpustke?

Da zadobimo odpustke, je treba:

1. da smo v stanu milosti božje.

Kdor ni v stanu milosti božje ali kdor je v stanu smrtnega greha, ne more prejeti nobenega odpustka. Odpustkov se namreč morejo udeleževati le tisti, ki so otroci in prijatelji božji, to je pravičniki, ki so živi udje Kristusove cerkve. Grešniki pa, ki so mrtvi udje Kristusove cerkve in sovražniki božji, se jih ne morejo udeleževati. Vzrok, zakaj se grešniki ne morejo udeleževati odpustkov, je tudi ta, ker se časne kazni ne morejo prej odpustiti kakor grehi, za katere so časne kazni določene. Kdor ima torej nad seboj kak smrtni greh, ne more prejeti nobenega odpustka, ker se mu tudi mali grehi pred smrtnim grehom ne morejo odpustiti. Kdor ima le majhne grehe na svoji vesti, more dobiti odpustek, toda le za časne kazni tistih grehov, ki so mu že odpuščeni. Vidite, kako potrebno je, da si človek ohrani vsigdar posvečujočo milost, ker tako dolgo, dokler je v smrtnem grehu, ne more dobiti nikakega odpustka. — Da zadobimo odpustke, je treba:

2. da določene pogoje opravimo natančno in z namenom, da bi zadobili odpustke.

Določeni pogoji so vsa tista dobra dela, ki se morajo opraviti po naročilu svete cerkve, da se dosežejo odpustki. Dobra dela, ki jih naroča sveta cerkev, da zadobimo odpustke, so jako različna. Navadno se naroči onim, ki hočejo prejeti kak odpustek, da poprej vredno prejmejo svete zakramente, da molijo, se postijo, miloščino delijo, obiščejo kako cerkev, nosijo pobožno kako blagoslovljeno reč, se dadó zapisati v kako bratovščino ali vstopijo v kak red.

Določene pogoje je treba opraviti *n a t a n č n o*, ravnotako, kakor je zapovedano gledé na kraj, na čas in druge okoliščine, s pravo pobožnostjo, z vso spoštljivostjo in s

spokornim duhom. Kar cerkev zahteva, je navadno tako malenkostno in lahko v primeri s tem, kar dosežemo z odpustki, da si mora vsakdo prizadevati, vse prav opraviti. Kdor bi sam kaj spremenil, ne more prejeti odpustka. Ko bi torej sveta cerkev naročila: „Da se dobi ta in ta odpustek, je treba obiskati tri različne cerkve in tam pobožno moliti“, pa bi si kdo mislil: „Bom pa eno cerkev trikrat obiskal in tam vsakokrat pobožno molil“, bi ne prejel odpustka, ker bi ne opravil določenih pogojev natančno tako, kakor naroča sveta cerkev. Ali ko bi si mislil: „Namestu da bi tri cerkve obiskal, bom rajše sveto mašo pobožno slišal in vrhutega molil še rožni venec, saj bo to Bogu še ljubše“, bi tudi ne prejel odpustka, ker bi ravnal po svoji glavi, ne pa po naročilu svete cerkve.

Da dobimo odpustke, moramo določene pogoje opraviti z namenom, da bi jih dobili. Ni pa potrebno, da bi kdo pri vsakem dobrem delu, ki je opravi, posebej obudil namen, da je opravi zato, da bi prejel odpustke. Ni potrebno, da bi si vselej kdo mislil: „Zdaj hočem moliti, zdaj hočem vbogajme dati, zdaj se hočem postiti, zdaj se hočem spovedati, da prejmem ta in ta odpustek“, ampak dovolj je, če ima človek splošen namen, udeležiti se vseh tistih odpustkov, s katerimi so obdarjena dobra dela, ki jih opravlja. Tako napravljen namen velja, dokler se ne prekliče. Sveti Lenart Portomavriški svetuje — in gotovo je to prav koristno in hvalevredno —, naj bi obudili vsak dan namen, da se hočemo udeležiti vseh tistih odpustkov, ki so določeni za dobra dela, katera bomo opravljali čez dan. To se najlažje stori pri juterni molitvi, če n. pr. rečemo: „Hočem se udeležiti vseh odpustkov, ki jih morem danes dobiti s svojimi molitvami in dobrimi deli.“ Na ta način lahko prejmemo mnogo odpustkov, o katerih niti ne vemo, da so podeljeni za to ali ono molitev, za to ali ono dobro delo.

710. Kolikeri so odpustki?

Odpustki so dvojni, popolni in nepopolni.

Odpustki se razdeljujejo jako različno. Tako imamo osebne odpustke, ki se podeljujejo samo določenim osebam, na primer udom raznih bratovščin, Marijinih družb, redov itd., ne pa vsem vernikom. — Drugi odpustki so krajevni,

ki se podelé samo za določene kraje, recimo za kako cerkev, kapelo, altar, podobo, križ. Tak odpustek se dobi, ako se obišče kraj, za katerega je odpustek podeljen, in se tam opravijo določeni pogoji. — Še drugi odpustki se imenujejo **stvarni**, katere dobimo, ako pobožno rabimo ali nosimo blagoslovljene stvari, kakor križce, svetinje, rožne vence. — Nekateri odpustki — **časovni** — se podelé le za določen čas, n. pr. za eno leto, ko pa tisti čas poteče, nehajo; drugi zopet se podelijo za vselej — **trajni** — in veljajo tako dolgo, dokler se ne prekličejo, ako tudi tisti umrje, ki jih je podelil. — Najbolj imeniten pa je razloček med popolnimi in nepopolnimi odpustki.

711. Katere odpustke imenujemo popolne?

Popolne imenujemo tiste odpustke, po katerih se nam odpusté vse časne kazni za greh.

S popolnim odpustom se nam odpusté vse časne kazni za greh. Ker se nam morejo vse časne kazni za greh le tedaj odpustiti, ako so se nam poprej odpustili vsi grehi, sledi iz tega, da more popoln odpustek dobiti le tisti, ki si je očistil dušo ne le vsakega smrtnega, ampak tudi vsakega malega greha. Kdor pa ni prost vsakega, tudi najmanjšega greha, ne more prejeti popolnega odpustka, ker ni zanj dovolj pripravljen, ampak more prejeti le nepopoln odpustek. Kdor je tako srečen, da prejme popoln odpustek, je podoben odraslemu človeku, ki je ravnokar prejel zakrament svetega krsta, pri katerem se odpusté tudi vse časne kazni. Ako bi v tako srečnem stanu umrl, bi prišel takoj po smrti v nebesa, ne da bi se mu bilo treba poprej pokoriti v vicah.

(Popolni odpustki so: odpustki svetega leta, ob smrtni uri, o porcijunkuli in drugi.)

Odpustki svetega leta so popolni odpustki, katere deli rimski papež ob nekaterih prigodkih in časih s posebnimi pravicami in pogoji. Sveto leto so imeli že Judje. V III. knjigi Mojzesovi beremo, da je Gospod Mojzesu tako-le govoril: „Tudi si šteje sedem letnih tednov (en letni teden je sedem let) to je sedemkrat sedem, kar je skupaj devet in štirideset let; in sedmi mesec trobi s trobento deseti dan meseca, ob času sprave, po celi vaši deželi. In posvečuj petdeseto leto

in imenuj je odpuščanje vsem prebivavcem tvoje dežele; to leto je namreč jubilejsko. (Ime tega leta je od tromb, ki so tedaj pele ob začetku leta; dolgo in zategneno trobentanje se imenuje po hebrejsko *j o b e l*. Zaradi trobentanja so imenovali celo leto „*j o b e l*“, kar imenujemo mi po latinski obliki *j u b i l e j*. Dr. Fr. Lampé, Zgodbe str. 247.) Vsakdo se povrne k svoji posesti, in vsakdo pride nazaj k prejšnji družini, ker je jubilejsko in petdeseto leto. Ne sejte in ne žanjite tega, kar vzraste na njivi samo ob sebi, in prvin trgatve ne pobirajte zaradi posvečevanja jubileja, ampak, ko boste darovali, takoj pojejte... Če porečete: Kaj bomo jedli sedmo leto, ako ne bomo sejali in ne bomo spravljali svojih sadežev? Dal vam bom blagoslov svoj v šestem letu, in storilo bo sadeže treh let. In sejali boste osmo leto in jedli stare pridelke do devetega leta; dokler ne vzraste novina, jedli boste starino.“ (III. Mojz. 25, 8—22.) To je bilo sveto leto pri Judih. Krščansko sveto leto pa je mnogo imenitnejše od svetega leta pri Judih; zakaj kar je bilo sveto letu Judom za telo in za časnost, to je kristijanom sveto leto za dušo in večnost. Pri Judih so prejeli v svetem letu jetniki in sužnji prostost, mi pa imamo v svetem letu priliko po pravi pokori rešiti se vezi grehov in sužnosti hudobnega duha ter s popolnim odpustkom tudi zasluženih časnih kaznij za greh. Judje so v svetem letu zopet dobili svojo lastnino, ki so jo prodali ali zastavili in so se vrnili k svoji družini; mi pa imamo v svetem letu priliko, si znova pridobiti posvečujočo milost božjo, katero smo z grehom izgubili, prijateljstvo božje in pravico do nebeškega kraljestva ter postati znova živi udje velike krščanske družine, občestva svetnikov.

Sveto leto je v resnici čas milosti, in o njem bi veljale besede sv. Pavla: „Glejte, zdaj je prijeten čas; glejte, zdaj je dan vzveličanja.“ (II. Kor. 6, 2.) V svetem letu opominja rimski papež vse vernike k pokori, k molitvi, k postu, k prejemanju svetih zakramentov in k drugim dobrim delom. Odpustki svetega leta se v Rimu posebno slovesno oznanijo. Da bi se vsakdo mogel lahko udeležiti teh odpustkov, dobivajo spovedniki v svetem letu posebne pravice; zlasti smejo odvezovati skoraj od vseh pridržanih grehov in spreminjati obljube v druga dobra dela.

V prejšnjih časih je bilo sveto leto vsakih sto let, pozneje vsakih petdeset let, dandanes pa je vsakih pet in

dvajset let. Razven rednega svetega leta so tudi še izvenredna sveta leta, katera dovoli rimski papež ob posebnih prilogah in časih, na primer, ako nastopi nov papež, ako pretijo vsej katoliški cerkvi velike nevarnosti in stiske.

Bolniki za smrt bolni prejmejo ob smrtni uri papežev blagoslov, to je popoln odpustek, kateri se prejme takrat, ko se duša loči od telesa. Umirajoči mora, da prejme ta odpustek, biti pripravljen, voljno prenašati vse težave in trpljenje svoje bolezni ter celó smrt pretrpeti v spravo za svoje grehe; on mora vsem sovražnikom in razžalnikom iz srca odpustiti ter skesano in pobožno izgovarjati sveto ime Jezus, če ne z ustmi, vsaj v srcu.

Prav dobro znan in jako imeniten popoln odpustek je odpustek o porcijunkuli. Porcijunkula se je imenovala majhna cerkva, katero so podarili benediktinci svetemu Frančišku Asiškemu. Sv. Frančišek je dal razpadlo in zapuščeno cerkvico popraviti, in bila mu je draga pred vsemi drugimi, ker je bila prva cerkev in takorekoč zibel njegovega reda, in ker je v tej cerkvici po priprošnji Marije Device, kateri je bila cerkva posvečena, prejel od Gospoda najobilnejše milosti. Leta 1221 se je sv. Frančišku prikazal v tej cerkvici Jezus Kristus, preblažena Devica Marija in veliko krdelo nebeških duhov. Ob tej priliki je prosil sveti Frančišek božjega Vzveličarja, da bi vsi, ki se skesano spovedó in obiščejo cerkvico porcijunkulo, prejeli popoln odpustek. Sin božji je uslišal prošnjo svojega zvestega služabnika proti temu, da sv. Frančišek prosi rimskega papeža, naj odpustek potrdi. Še tisto leto je papež Honorij III. potrdil odpustek in ga dve leti pozneje dovolil za vse čase ter določil, da se more dobiti 2. avgusta. Kakih 250 let se je mogel ta odpustek dobiti le v cerkvici porcijunkuli — odtod tudi ime porcijunkula = odpustek — pozneje pa so rimski papeži določili, da ga more dobiti vsak vernik, kateri se skesano in odkritosrčno spové svojih grehov, prejme sv. obhajilo, obišče kako cerkev reda sv. Frančiška, bodisi frančiškansko, kapucinsko ali minoritsko, ter tam moli po namenu sv. Očeta. Kar je pri tem popolnem odpustku še posebnega spomina vredno je to, da se more dobiti večkrat na dan, kar pri drugih popolnih odpustkih navadno ni, namreč tolikokrat, kolikorkrat se obišče kaka cerkev reda sv. Frančiška z namenom, da dobimo odpustek, in se tam po namenu sv. Očeta moli. Na ta način se more mnogo od-

pustkov darovati za verne duše v vicah. Sveta spoved in sv. obhajilo se more opraviti že en dan poprej (spoved celó že 30. julija) in sicer ni ravno potreba v kaki cerkvi reda sv. Frančiška, da se le pozneje taka cerkev obišče. Tisti, kateri gredó vsaj vsak teden k spovedi, niso dolžni za porcijunkulski odpustek še posebej iti. Cerkev kakega reda sv. Frančiška se more obiskati že tudi na predvečer porcijunkule, to je, od 2 popoldne 1. avgusta do solnčnega zahoda 2. avgusta.

Imamo pa še tudi druge popolne odpustke, postavim v osmini sladkega imena Jezusovega in Marijinega, za šest-nedeljsko pobožnost sv. Alojzija, za razne devetdnevnice, za mesečne pobožnosti itd.

712. Katere odpustke imenujemo nepopolne?

Nepopolne imenujemo tiste odpustke, po katerih se nam odpusti samo nekaj časnih kaznij za greh.

Nepopolni odpustek ima svoje imé odtod, ker se po njem ne odpustijo popolnoma vse časne kazni, katere še ostanejo, ko nam je greh že odpuščen, ampak samo nekaj časnih kaznij. Ako pa bi se kdo ne imel pokoriti za več časnih kaznij, kakor za toliko, kolikor se jih po tem ali onem nepopolnem odpustku odpusti, bi se mu po nepopolnem odpustku odpustile seveda vse časne kazni, kakor po popolnem. Mera časnih kaznij, ki se nam odpusté po nepopolnih odpustkih, je različna. Taki odpustki so n. pr.: odpustki ene kvadragene ali štirideset dnij, enega leta itd., to se pravi, odpuščenje toliko časnih kaznij, kolikor bi si jih izbrisali, če bi po starih cerkvenih določilih delali pokoro 40 dnij, eno leto itd. Če torej kdo dobi odpustek 40 dnij, to ne pomeni, da bi se mu bilo v čistilnem ognju vic toliko dnij manj pokoriti, ampak to pomeni, kakor rečeno, da se nam odpusti toliko časnih kaznij, kolikor bi se nam jih odpustilo, če bi po navadi prvih krščanskih časov ali po starih cerkvenih določilih delali pokoro 40 dnij.

713. Ali moremo odpustke nakloniti tudi vernim dušam v vicah?

Odpustke moremo po priprošnji nakloniti tudi vernim dušam v vicah, vendar pa samo tiste, o katerih to naravnost izreče sv. cerkev.

Pri nauku o „občestvu svetnikov“ smo slišali, da si udje tega občestva morejo in morajo pomagati med seboj. Med temi udi so najrevnejše in najbolj pomoči potrebne verne duše v vicah, ker tam trpijo zelo hude muke in ker si same nikakor ne morejo pomagati. Posamezni verniki morejo pomagati dušam v vicah, če zanje darujejo Bogu svoja zadostilna dela (molitve, poste, miloščino, božja pota). Ako morejo posamezni verniki izbrisati vernim dušam v vicah nekatere časne kazni, more gotovo tudi sveta cerkev iz svojega duhovnega zaklada, ki je skupna lastnina vseh udov občestva svetnikov, zajemati zadostilna dela, da bi olajšala in okrajšala časne kazni dušam v vicah. Sveta cerkev je vedno učila, da se more dušam v vicah pomagati tudi z odpustki, da se morejo tudi njim nakloniti. Pa kako? Rimski papež ne more dušam v vicah nakloniti odpustkov tako, kakor vernikom na zemlji, katerim lahko naravnost odpusti časne kazni, zakaj nad vernimi dušami v vicah nima več sodne oblasti kakor nad verniki na zemlji. Vernim dušam v vicah se morejo odpustki nakloniti samo po priprošnji, to se pravi: sveta cerkev more vzeti iz svojega duhovnega zaklada zadostilna dela, jih ponuditi Bogu ter ga prositi, da naj z ozirom na ta zadostilna dela izbriše dušam v vicah one časne kazni, za katere še niso zadostile. Da se dobijo odpustki, se morajo opraviti določeni pogoji natančno in z namenom, da bi zadobili odpustke. Teh pogojev duše v vicah ne morejo izpolniti, ampak samo verniki na zemlji. Ker pa tisti, ki opravi določene pogoje, dobi odpustek pravzaprav zase, zato sveta cerkev ne nakloni odpustkov naravnost dušam v vicah, ampak podeli jih vernikom, ki opravijo določene pogoje, ter pristavi, da jih morejo verniki obrniti ali v svoj dušni prid ali pa jih nakloniti, darovati dušam v vicah. Ako naklonijo živi kak odpustek vernim dušam v vicah, morajo Bogu za mrtve darovati tista dobra dela, katera so morali opraviti po naročilu svete cerkve, da so dobili odpustek. —

Vernim dušam v vicah se morejo nakloniti samo tisti odpuški, o katerih to naravnost izreče sveta cerkev, drugi pa ne; zakaj kdor je dobil kak odpustek, je pač gospodar zadostilnih del, katera je sam opravil, ne pa onih zadostilnih del, katera mu je podelila sveta cerkev iz svojega duhovnega zaklada, zato pa z odpuški ne more razpolagati po svoji volji. K temu potrebuje pooblastila svete cerkve, katera edina more razpolagati z zadostilnimi deli svojega zaklada. Da morejo verniki nakloniti odpustke vernim dušam v vicah, morajo vselej imeti tudi namen, da jih dušam v vicah naklonijo.

Ako torej kristijan opravi vse določene pogoje, da bi dobil odpustek, prejme iz duhovnega zaklada svete cerkve toliko zadostilnih del, kolikor mu jih je treba, da se mu izbrišejo vse ali vsaj nekatere časne kazni. Ako se dotični odpustek sme nakloniti tudi dušam v vicah in je prejemnik voljan, nakloniti ga eni ali večim dušam v vicah, daruje sveta cerkev zadostilna dela, katera si je pridobil z odpuškom, Bogu in ga prosi, naj bi ta dela sprejel kot zadoščenje za časne kazni dotične verne duše ali dotičnih vernih duš, katerim se odpustek nakloni, in naj bi jim odpustil toliko časnih kaznij, kolikor bi se jim jih bilo odpustilo, ako bi bile v življenju same dobile odpustek. Ker živi za odpustek, ki se nakloni dušam v vicah, opravijo vse določene pogoje takorekoč namestu duš v vicah, lahko rečemo, da darujejo za duše tista dobra dela, ki se morajo opraviti po naročilu svete cerkve, da se dobi odpustek.

Z v r š e t e k.

Nauk o odpustkih, krščanski poslušavci, je za nas zelo tolažljiv. Ko bi bile časne kazni, katere smo zaslužili s svojimi grehi, še tolike, ne smemo biti małosrčni, saj pomaga sveta cerkev z odpuški naši slabosti. Čislajmo in cenimo odpustke in prizadevajmo si jih prav mnogo pridobiti. „Glejte, zdaj je prijeten čas; glejte, zdaj je dan vzveličanja.“ (II. Kor. 6, 2.) Kmalu „pride“ morda „noč, ko ne more nihče delati“, (Janez 9, 4.) si nihče več kak odpustek pridobiti. Pridobivajmo odpustke zase in za rajne. Gotovo ima skoraj vsak izmed vas koga na onem svetu, ki v vicah mnogo trpi. Ali ni njegova dolžnost, zlasti če je bil njegov dobrotnik, mu pomagati? Eden najlažjih pripomočkov pomagati dušam v vicah, pa so

odpustki. Dostikrat morete dobiti eden dan po več popolnih odpustkov. Obrnite eden odpustek záse, druge pa darujte za eno ali več duš v vicah. Gotovo vam bodo duše v vicah hvaležne za to dobroto in bodo tudi za vas prosile pri Bogu. Amen.

163. Krščanski nauk.

Naš Vzveličar je postavil svete zakramente tako, da se nam podelé ravno v tistih okoliščinah našega življenja, ko nam je milost, katero delé, najbolj potrebna. Ko se rodimo, prejmemo potrebno milost v zakramentu svetega krsta, ki nas prerodi iz otrok jeze božje v ljubljene otroke božje in dediče nebes; ko nekoliko dorasemo, in se začnó razne skušnjave za našo dušo, se potrdimo za dušni boj v zakramentu svete birmе. V življenju prejemamo večkrat zakrament svete pokore, v katerem očiščujemo svoje duše grešnih madežev, in zakrament svetega Rešnjega Telesa, ki nam ohranjuje, pomnožuje in izpopolnjuje nadnaravno življenje duše. Naš ljubeznivi in usmiljeni Vzveličar pa je skrbel tudi za to, da bi nam ob koncu našega življenja, ko so že opešale naše dušne in telesne moči, skušnjave hudobnega duha pa se pomnožile, ker vé, da ima le malo časa, ne primanjkovalo pomoči božje. Zaraditega je postavil zakrament svetega poslednjega olja. Ta zakrament je med onimi zakramenti, ki jih je Jezus Kristus postavil za vse vernike, zadnji, ker naj bi trudnega, bolnega zemeljskega popotnika tako ukrepil, da bi ostal v dobrem stanovit en do konca in bi po srečni smrti dospel iz zemeljske tujine v nebeško domovino.

5. Zakrament svetega poslednjega olja.

714. *Kaj je sveto poslednje olje?*

Sveto poslednje olje je zakrament, v katerem bolnik po maziljenju s svetim oljem in po mašnikovi molitvi prejme milost božjo v

dušno vzveličanje in večkrat tudi v telesno zdravje.

Pri vsakem zakramentu so potrebne tri reči: vidno in podelilno znamenje, nevidna ali notranja milost in postavitve po Jezusu Kristusu. Če katekizem pravi: „Sveto poslednje olje je zakrament“, hoče reči, da ima tudi ono vse tri reči, ki so potrebne pri vsakem zakramentu. Kaj je pri svetem poslednjem olju vidno in podelilno znamenje? Vidno in podelilno znamenje pri svetem poslednjem olju je maziljenje s svetim oljem na posameznih bolnikovih čutilih, kar se lahko vidi, v zvezi z mašnikovo molitvijo, ki jo med maziljenjem opravlja, katera se lahko sliši. Olje, s katerim se mazili bolnik, se imenuje bolniško olje in mora biti oljčno, to je tako, ki se dobi iz oljčnega sadu. Oljčno olje je jako primerna tvarina za vidno in podelilno znamenje pri svetem poslednjem olju. Vidno in podelilno znamenje mora notranjo milost po zunanje kazati in jo tudi podeliti. To stori posvečeno bolniško olje v zvezi z mašnikovo molitvijo. Olje ima lastnost, da ozdravlja nekatere rane in hladi bolečine, postavim ako se kdo opeče. Ako se torej bolnik mazili s svetim oljem in se obenem opravlja zapovedana molitev, nam to po zunanje kaže: Kakor olje ozdravlja in olajšuje telesne rane, tako ozdravlja milost božja, ki jo prejme bolnik po maziljenju s svetim oljem in mašnikovi molitvi, njegove dušne rane, olajšuje njegovo vest, odvzame strah pred smrtjo itd. — Olje naredi telo močno in gibčno. Maziljenje s svetim oljem kaže torej tudi po zunanje: Kakor olje krepča telo, tako krepča milost božja bolnikovo dušo v skušnjavah in tipljenju, zlasti v smrtnem boju. Maziljenje s svetim oljem pa ne kaže samo notranjih milostij po zunanje, ampak jih tudi podeli. Sv. Jakob pravi: „Če je kdo bolan med vami, naj pošlje po mašnike (svete) cerkve, in naj molijo nad njim, in naj ga mazilijo z oljem v imenu Gospodovem; in verna molitev bo otela bolnika, in Gospod mu bo polajšal, in ako je v grehih, mu bodo odpuščeni“. (Jak. 5, 14. 15.) Sv. Jakob naravnost pripisuje milosti, katere prejme bolnik po svetem olju, maziljenju s svetim oljem in mašnikovi molitvi. Iz tega spoznamo, da se po maziljenju s svetim oljem in po mašnikovi molitvi podeli notranja milost. Na Oljski gori, kjer je raslo mnogo oljčnih dreves, je Jezus Kristus potil krvavi pot, tam je zavoljo naših grehov prestal smrtni strah. Nje-

gova sveti kri, ki je kapljala na korenine oljčnih dreves, jih je posvetila in jim podelila moč, da se nam po maziljenju s svetim oljem odpusté grehi in se nam podelé mnogotere milosti.

Po vidnem maziljenju s svetim oljem in po mašnikov molitvi prejme bolnik milost božjo v dušno vzveličanje in večkrat tudi v telesno zdravje. O nevidni ali notranji milosti bomo pozneje še več slišali.

Da je Jezus Kristus postavil sveto poslednje olje, nam spričuje sveti apostol Jakob, o čemur se bomo še prepričali.

Ker ima torej sveto poslednje olje vse tri reči, ki so potrebne pri vsakem zakramentu, ne sme in ne more nihče dvomiti, da je ono res pravi zakrament.

715. *Odkod je imé „poslednje olje“?*

Ime „poslednje olje“ je odtod, ker je maziljenje s tem svetim oljem med vsemi maziljenji, kar jih človeku deli sveta cerkev, navadno zadnje ali poslednje.

Ljudje, ki so o zakramentu svetega poslednjega olja slabo podučeni, dostikrat mislijo, da ima sveto poslednje olje svoje imé odtod, ker mora tisti, ki je prejme, potem umreti, kakor bi bila zavoljo tega zakramenta njegova zadnja ali poslednja ura, in zato se tega zakramenta tudi precej bojé in odlašajo ga prejeti. Ali to je popolnoma napačno mnenje, saj podeli ta zakrament večkrat tudi telesno zdravje, če je duši koristno, in mašnik tudi moli za bolnikovo zdravje. Katekizem nam pové, da je ime „poslednje olje“ odtod, ker je maziljenje s tem svetim oljem med vsemi maziljenji, kar jih človeku deli sveta cerkev, navadno zadnje ali poslednje. Sveta cerkev mazili krščenca s krstnim oljem na prsih in med plečami in s sveto krizmo na temenu; pri zakramentu svete birme mazili škof birmanca s sveto krizmo na čelu; pri svetem mašniškem posvečenju mazili škof posvečencem s krstnim oljem obe dlani rok in oba palca in kazalca; škofje se mazilijo pri škofovskem posvečenju s krizmo na glavi in na rokah. Ker človek vse druge zakramente, pri katerih se mazili, prejme navadno, ko je še zdrav, se tudi maziljenja delé poprej. Sveto poslednje, olje prejme človek na smrtni postelji, četudi še potem velikokrat

okreva, ono se torej deli po vseh drugih maziljenjih, ki jih človeku deli sveta cerkev, in zato se imenuje zadnje ali poslednje. Zgodi pa se lahko, da on, ki je nevarno zbolel in prejel sveto poslednje olje, zopet okreva, in potem se mu more podeliti še kako druge maziljenje, na primer, če postane mašnik.

716. Odkod vemo, da je Jezus Kristus postavil sakrament svetega poslednjega olja?

Da je Jezus Kristus postavil sakrament svetega poslednjega olja, vemo iz besed svetega apostola Jakoba: „Če je kdo bolan med vami, naj pošlje po mašnike (svete) cerkve, in naj molijo nad njim, in naj ga mazilijo z oljem v imenu Gospodovem; in verna molitev bo otela bolnika, in Gospod mu bo polajšal, in ako je v grehah, mu bodo odpuščeni.“ (Jakob 5, 14. 15.)

Sвета cerkev je vedno učila in v tridentinskem cerkvenem zboru razglasila kot versko resnico, da so besede svetega apostola Jakoba umevati o zakramentu svetega poslednjega olja. To mora tudi vsakdo priznati, kdor brez predsodkov premišljuje apostolove besede. Ko je apostol opominjal kristijane, naj molijo v žalostnih in veselih dneh, jim je povedal, da, če kdo nevarno zboli, ne zadoščuje več samo lastna molitev, ampak takrat je treba poklicati kakega mašnika svete cerkve. A kaj naj on stori? Naj moli nad bolnikom in naj ga obenem mazili s svetim oljem v imenu Gospodovem, to se pravi, po naredbi in naročilu Kristusovem. Verna molitev združena z maziljenjem bo otela bolnika in Gospod mu bo polajšal, in ako je v grehah, mu bodo odpuščeni. Apostol torej naravnost pravi, da se po maziljenju z oljem in mašnikovi molitvi bolniku odpusté grehi, da se mu torej podeli notranja milost. Iz tega sledi, da je Jezus Kristus postavil sakrament svetega poslednjega olja, zakaj le on, ne pa kak apostol, je mogel podeliti temu vidnemu znamenju, maziljenju s svetim oljem in mašnikovi molitvi, moč, da podeljuje milost. Ker se maziljenje in molitev nad bolni-

kom opravi „v imenu Gospodovem“, je Kristus sam, ki po tem vidnem znamenju podeljuje svojo milost, mašnik pa je samo njegov namestnik in pooblaščen služabnik. Tridentinski cerkveni zbor zaraditega pravi: „Kdor bi trdil, da poslednje olje ni pravi in resnični, od Kristusa našega Gospoda postavljeni, in od svetega apostola Jakoba oznanjeni zakrament, ampak samo od očetov sprejet običaj, ali človeška iznajdba, bodi izobčen.“ (Sess. 14. de Sacr. extr. unct. can. 1.)

Da je sveto poslednje olje pravi od Jezusa Kristusa postavljeni zakrament, nam spričuje tudi ustno izročilo. Kjerkoli govoré sveti očetje v svojih spisih o pokori bolnikov, omenjajo navadno poleg tudi sveto poslednje olje. Učeni Origen imenuje sveto pokoro in sveto poslednje olje sredstva za odpuščenje grehov (Hom. 2, n. 4. in Levit.); ravno tako sv. Janez Krizostom. (De sacerd. III., 6.) Papež Inocencij I. (401—417) prišteva „maziljenje bolnikov“ naravnost k drugim zakramentom in opozarja, da se očitnim spokornikom (kot zakrament živih) ne sme podeliti, dokler ne prejmejo svete odveze.

Mi sami sprevidimo, da, ako bi Jezus Kristus ne bil postavil zakramenta svetega poslednjega olja, bi nam nekaj nedostajalo v najskrajnejši sili našega življenja, ob smrtni uri. Bog, ki vé, da bi v tolikih skušnjavah kolikor jih človek ima ob smrtni uri, zaradi svoje slabosti ne mogli ostati stanovitni, je zato v svojem velikem usmiljenju postavil poseben zakrament, ki nam podeli potrebne milosti, ki nam pomagajo, da moremo premagati ob smrtni uri.

717. Katere milosti podeli bolniku sveto poslednje olje?

Sveto poslednje olje podeli bolniku te milosti:

1. pomnoži mu posvečujočo milost božjo.

Sveto poslednje olje je zakrament živih, in kdor je hoče vredno prejeti, mora biti v stanu posvečujoče milosti, to je vsaj brez vsakega smrtnega greha. Ker torej prejemnik svetega poslednjega olja mora že imeti posvečujočo milost božjo, mu je sveto poslednje olje seveda ne podeli znova,

ampak tisto, katero že ima, pomnoži, stori ga svetejšega, pravičnejšega, kakor je bil poprej, in mu s tem pridobi tudi večjo čast in slavo v nebesih. Že to je za bolnika velika dobrota. Če bi se pa zgodilo, da bi se bolnik ne mogel več spovedati tudi smrtnih grehov, podeli mu tudi posvečujočo milost, če se je bolnik vsaj z nepopolnim kesom zadostno pripravil za sveto poslednje olje. — Kaj še podeli bolniku sveto poslednje olje?

2. odpusti mu male grehe.

Odpuščenje grehov je bolniku najbolj potrebno na smrtni postelji. Da odpusti sveto poslednje olje tudi grehe, naravnost uči sv. Jakob, ko pravi o bolniku: „Ako je v grehih, mu bodo odpuščeni.“ (Jak. 5, 15.) To velja pred vsem o malih grehih; zakaj smrtni grehi se odpuščajo v zakramentu svetega krsta in svete pokore. Zakrament svetega poslednjega olja je zdravilo. Zdravila pa se ne dajejo mrtvim, ampak samo bolnikom, torej tudi sveto poslednje olje pred vsem odpusti bolniku male grehe, kateri se mu niso odpustili že pri zakramentu svete pokore, ker se jih morda ni spovedal ali jih ne dovolj obžaloval. Vender

3. odpusti mu izredno tudi smrtne grehe, če se ne more več spovedati, pa se jih vender resnično kesa.

Sv. Jakob sploh pravi o bolnikovih grehih: „In ako je v grehih, mu bodo odpuščeni“, torej ne izvzame smrtnih grehov. Bolniku pa se ne odpustijo tisti smrtni grehi, katere je morebiti nalašč zamolčal iz strahu ali napačne sramežljivosti ali velike nemarnosti pri izpraševanju vesti, zakaj v takem slučaju bi prejel sveto poslednje olje nevredno in bi storil nov smrtni greh. ampak tisti smrtni grehi se mu odpustijo po svetem poslednjem olju, katerih se ni spovedal ali zato, ker jih ni spoznal kot smrtne grehe, ali se jih tudi po skrbnem izpraševanju vesti ni domislil, ali ker ni mogel več govoriti, pa se jih vender resnično kesa. Tudi takrat, kadar kdo ni več pri zavesti, da bi se mogel spovedati smrtnih grehov, se mu odpusté po svetem poslednjem olju, ako ima ali je vsaj imel poprej, ko je bil še pri zavesti, nad njimi vsaj nepopolni kes, pa ga ni preklical. Taki bolniki,

ki so nezavestni, se po zakramentu svetega poslednjega olja bolj gotovo opravičijo, kakor po mašnikovi odvezi, zakaj da dobijo mašnikovo odvezo, morajo notranji kes naznaniti s kakim z u n a n j i m znamenjem, za odpuščenje po svetem poslednjem olju pa zadoščuje n o t r a n j i kes.

Sveto poslednje olje ne odpusti smrtnih grehov redno, zato je postavil Jezus Kristus zakrament svete pokore, ampak izredno, nenavadno, kadar zakramenta svete pokore ni mogoče prejeti. V sili torej sveto poslednje olje nadomesti zakrament svete pokore, drugače ga samo izpopolni. Iz tega spoznate, kako imeniten je zakrament svetega poslednjega olja za umirajoče. „Zgoditi se utegne“, uči sv. Tomaž Akvinski in sv. Karol Boromej, „da zaostane kak smrtni greh, ker se ga ne spomnimo ali se ga ne moremo spovedati; da se nam izbriše, ponuja se nam v tem zakramentu pomoč, tako da se lahko zgodi, da po njem doseže kdo večno vzveličanje, ki bi se drugače bil pogubil.“ — Sveto poslednje olje ne odpusti bolniku samo malih in izredno celó smrtnih grehov, ampak:

4. izbriše mu časne kazni in ostanke že odpuščenih grehov, na primer: nagnenje v greh, slabost volje.

Za časne kazni, ki še ostanejo, ko je greh že odpuščen, naj bi človek pač sam zadostil s pokoro, katero mu naloži spovednik, ali pa s prostovoljnimi pokorili. Toda kdo ne vé, da bolnik tega ne more in ne utegne več, zlasti, če je hudo grešil? Usmiljeni Vzveličar je postavil zaraditega zakrament svetega poslednjega olja, da bi se bolnikom odpustile tudi časne kazni za greh. Bolniku se po svetem poslednjem olju ne odpusté vse časne kazni, ampak samo n e k a t e r e, in sicer tem več, čim bolj spokornega duha je.

Ako kak bolnik srečno preboli svojo bolezen in okreva, občuti še vender nekaj časa nasledke bolezni, je zeló slab in bolezen se rada povrača, če se posebno ne varuje. Grehi so dušne bolezni. Če se tudi komu odpustijo, in njegova duša ozdravi, vender še ostanejo nasledki greha. Ti nasledki greha so njegovi o s t a n k i. Ostanek po že odpuščenem grehu je na primer nagnenje k hudemu, ki ga znova vabi in vleče v hudo, in nekaka mržnja, nekaka zopernost do dobrih del; tak ostanek po že odpuščenem grehu je tudi slabost volje,

ki stori, da se človek ne ustavlja odločno hudemu nagnenju, ki ga vabi v greh, in se ne more resno poprijeti dobrih del. Tudi take ostanke greha bi bilo treba odpraviti s čednostnimi deli. Toda slabotni bolnik tega zopet ne more sam, zato pa mu sveto poslednje olje izbriše še take ostanke, da more brzdati huda nagnenja in se odločiti za dobra dela. — Sveto poslednje olje še več stori bolniku, zakaj

5. krepí ga v skušnjavah in trpljenju, zlasti v smrtnem boju.

Velike in mnogotere so stiske, ki obdajejo bolnika v dolgih urah nevarne bolezni. Hudobni duh, zoper katerega se mora človek vojskovati vse svoje življenje, kateri „hodi okoli kakor rujoveč lev in išče, koga bi požrl“, (I. Petr. 5, 8.) napenja v bolezni, zlasti pa ob smrtni uri vse svoje moči, da bi pogubil bolnika. Spominja ga morda njegovih grehov, katere je storil od mladosti sem, njihovega števila, velikosti in ostudnosti; mu pravi, da se tega ali onega greha nikoli ni prav spovedal; mu predočuje škodo, pohujšanje, katero je napravil s svojimi grehi in ga skuša zapeljati v nezaupnost ali celó v obup, češ: njegovi grehi so preveliki in preštevilni, kakor da bi zaslužil odpuščanje. Drugega morebiti napeljuje k jezi, nepotrpežljivosti, godrnjanju. Tretjega utegne slepiti s tem, da njegovi grehi niso toliki, kakor si misli, da so le malenkostni, da je Bog neskončno usmiljen in mu torej gotovo ne bo odrekel nebes, in tako ga zapelje, da preveč, p r e d r z n o zaupa v usmiljenje božje. Četrtega morda moti z obilnimi posvetnimi skrbmi. Kaj bo po tvoji smrti s tvojo ženo in s tvojimi otroci? Kako se jim bo godilo? V čegave roke pride tvoje premoženje? Tako pozabi bolnik o pravem času poskrbeti za svojo dušo. „Hudič je k vam doli šel in ima veliko jezo, ker vé, da ima le malo časa.“ (Skrivno raz. 12, 12.) — Kdor je imel kdaj ali še ima opraviti z bolniki, vé, da so včasih silno občutljivi, nepotrpežljivi, jezljivi, da se jim ničesar skoraj ne more storiti po volji. Temu se ni čuditi, zakaj bolezen jim napravlja dostikrat hude težave. S psalmistom bi lahko rekel bolnik: „Obdale so me smrtne bolečine, in nevarnosti pekla so me zajele. Prišel sem v stisko in bolečino.“ (Ps. 114, 3. 4.) „Žalosten sem v svoji nadlogi in potrť“ (Ps. 54, 2.) — Nobeden človek ne ve gotovo in brez zmote, ako se mu ni posebej razodelo, ali bo vzveličan ali

pogubljen, saj sveto pismo samo pravi: „Človek ne vé, ali je ljubezni ali srda vreden.“ (Prid. 9, 1.) Iz te negotovosti izvira strah pred smrtjo. Bolnika muči spomin na storjene grehe, misel na skrivne sodbe božje, na večnost, na milosti božje, katerih se ni posluževal ali jih zlorabil. „Moje srce je v meni preplašeno“, bi zopet lahko rekel s psalmistom, „in smrtni strah me je navdal. Strah in trepet sta me obšla, in temota me je zagrnila.“ (Ps. 54, 5. 6) Ali mi je Bog odpustil moje grehe ali ne? premišljuje bolnik. Ali bom vzveličan ali pogubljen? se vprašuje. Kako se mi bo godilo, kadar se prikažem pred sodnjim stolom vsevednega, neskončno pravičnega sodnika? Kdo pomaga bolniku v skušnjavah in trpljenju, zlasti v smrtnem boju? Ali domači? Ti jočejo okoli postelje ali pa gredó ven, ker ne morejo ihtenja več zadržavati — ti mu srce še težje delajo. Ali zdravnik? Ta še telesa samega ne more okrepčati, kako bo krepil potem dušo? Vidite, kjer nobeden človek ne more več pomagati, tam pomaga sveto poslednje olje, ki krepi bolnika v skušnjavah, da jih stanovitno premaguje, v trpljenju, da je z udanostjo v voljo božjo prenaša, v smrtnem boju, da zaupa v usmiljenje. „Gospod mu bo polajšal“, pravi sv. Jakob (5, 15.), po maziljenju s svetim oljem in mašnikovim molitvi. Ker sveto poslednje olje krepi bolnika, zato lahko opazujemo, da se bolniki, ki so bili poprej nemirni, boječi, zbegani, umirijo in osrčijo, kakor hitro so prejeli ta zakrament. — Še eno milost podeli sveto poslednje olje bolniku, namreč:

6. podeli mu večkrat tudi telesno zdravje, če je koristno njegovi duši.

Jezus Kristus je postavil zakrament svetega poslednjega olja, da bi pomagal zlasti duši, vendar pa nekoliko tudi zato, da bi pomagal telesu, da bi se polajšale telesne bolečine. Večkrat, torej ne vselej, podeli sveto poslednje olje bolniku tudi telesno zdravje, kakor uči sv. Jakob: „In verna molitev bo otela bolnika.“ Telesno zdravje podeli le tedaj, ako je koristno bolnikovim duši, ako si bo bolnik prizadeval, zvesteje in s popolnim srcem služiti Bogu, če okreva. Kadar pa Bog vé, da bi ga ta ali oni bolnik, če ozdravi, še mnogokrat hudo žalil, se morebiti celó pogubil, mu sveto poslednje olje ne podeli telesnega zdravja, ker bi ne bilo koristno njegovi duši.

Zvršetek.

Jezus Kristus, kateri je sam skusil smrtni boj, katerega samega je potolažil angel z nebes v smrtnem boju (Lukež 22, 43.), ni hotel pustiti svojih služabnikov in služabnic brez posebne pomoči ob smrtni uri, zato pa je postavil sveto poslednje olje. Kako obilne milosti deli ta zakrament umirajočim, ste danes slišali. Ali ni velika dobrota, da pomnoži bolniku posvečujočo milost božjo, da mu odpusti male in izredno tudi smrtne grehe, če se ne more več spovedati, pa se jih vender resnično kesa? Ali ni velika milost, da mu izbriše časne kazni, za katere bi se morda moral v vicah dolgo in hudo pokoriti? Ali ni velika milost, da ga krepi v skušnjavah in trpljenju, zlasti v smrtnem boju, da more premagati bolnik zalezovanje hudobnega duha in srečno dokončati tek svojega življenja? Ali ni velika dobrota, če mu večkrat podeli celó telesno zdravje, da bi se mogel spokoriti za svoje grehe in si nabirati zaslužna dela? Če so „koga obdale smrtne stiske“ (Ps. 17, 5.); „objame ga tudi usmiljenje“ (Ps. 31, 10.), „ker velika je božja usmiljenost proti njemu, in reši njegovo dušo iz najnižjega pekla.“ (Ps. 85, 13.) Kdor tedaj ljubi svojo dušo, svoje življenje, naj, ako nevarno zbolí, nikar ne odlaša, prejeti zakrament svetega poslednjega olja, ker toliko koristi njegovi duši. Amen.

164. Krščanski nauk.

„Če je kdo bolan med vami, naj pošlje po mašnike (svete) cerkve, in naj molijo nad njim, in naj ga maziliijo z oljem v imenu Gospodovem; in verna molitev bo otela bolnika, in Gospod mu bo polajšal, in ako je v grehah, mu bodo odpuščeni.“ (Jak. 5, 14, 15.) Te besede svetega apostola Jakoba je sveta cerkev umevala vedno o zakramentu svetega poslednjega olja. Iz njih spoznamo, da je Jezus Kristus postavil ta zakrament, spoznamo vidno znamenje tega zakramenta, kakor tudi, katere milosti deli, kdo ga sme deliti, kdo prejeti.

718. Kdo more deliti zakrament svetega poslednjega olja?

Zakrament svetega poslednjega olja more deliti samo mašnik; sveto olje pa mora biti po škofu posvečeno.

Iz besed svetega apostola Jakoba jasno sledi, da more le mašnik, oziroma škof, deliti sveto poslednje olje, zakaj sveti Jakob naravnost pravi: „Če je kdo bolan med vami, naj pošlje po mašnike (svete) cerkve.“ Celó rimski papež ne more in ne sme tudi v največji sili pooblastiti kakega diakona, da bi podelil zakrament svetega poslednjega olja. Po cerkvenih določbah sme, pa tudi mora deliti ta zakrament svojim podložnikom samo lastni dušni pastir. V sili ali z dovoljenjem lastnega dušnega pastirja smejo deliti sveto poslednje olje tudi drugi mašniki. Škofje niso sebi pridržali pravice, deliti zakrament svetega poslednjega olja, ker bi ne mogli k vsakemu bolniku sami iti, a umestno je tudi, da ga smejo deliti samo mašniki, ne pa drugi posvečenci. Svetega olja naj bi se namreč ne dotikale druge roke, kakor maziljene, in primerno je, da tisti, ki deli zakrament svete pokore, deli tudi sveto poslednje olje, ki zakrament svete pokore izpopolnuje, in da tisti, ki odpušča grehe namestu Boga, izbrisiuje tudi v imenu Gospodovem ostanke po že odpuščenem grehu.

Sveto olje mora biti, kakor druga sveta olja, na veliki četrtek slovesno po škofu posvečeno. Z neposvečenim oljem se zakrament sv. poslednjega olja ne more veljavno podeliti niti v najskrajnejši sili. Z dovoljenjem rimskega papeža sme in more posvetiti bolniško olje tudi navaden mašnik, ako pa nima takega dovoljenja, ga ne sme posvetiti, celó takrat ne, ko bi moral kdo umreti brez zakramenta svetega poslednjega olja.

719. Kako deli mašnik sv. poslednje olje?

Mašnik deli sveto poslednje olje tako-le: mazili bolnika na posameznih čutilih s svetim oljem in moli pri tem: „Po tem svetem maziljenju in po svojem najmilejšem usmiljenju

odpústi ti Gospod, kar si grešil z vidom, sluhom . . .

Mašnik, ki deli sveto poslednje olje, moli najpoprej pripravljavne molitve, v katerih prosi Boga, da bi bolnik vredno in s pridom prejel ta zakrament. Potem odpre posodico z bolniškim oljem, pomoči v nje desni palec in mazili bolnika v podobi križa na posameznih čutilih, namreč: „na očeh zaradi vida, na ušesih zaradi sluha, na nosnicah zaradi voha, na ustnicah zaradi okusa ali jezika, na rokah zaradi tipanja, na nogah zaradi hoje, in v prejšnjih časih tudi na ledjih kot sedežem poželjivosti“. (Decr. pro Arm.) Pri tem moli: „Po tem svetem maziljenju in po svojem najmilejšem usmiljenju odpústi ti Gospod, kar si grešil z vidom, sluhom, vohom, okusom in govorom, tipom, hojo in meseno poželjivostjo. Amen.“ Mašnik mazili bolnika, ker to sv. Jakob izrečno zahteva. (Jak. 5, 14) Maziljenje z bolniškim oljem v zvezi z molitvijo, ki se pri tem opravlja, je bistveni, najimenitnejši del pri zakramentu svetega poslednjega olja; vse druge molitve pred maziljenjem in po maziljenju niso neobhodno potrebne, in zato se smejo izpustiti, ako je velika sila. Mašnik mazili bolnika na posameznih čutilih in na nogah. To je jako pomenljivo. Bog je dal človeku posamezna čutila, da bi jih rabil v dobro, a on jih je morebiti zlorabil v hudo, v pregrehe. Njegove oči so morebiti mnogokrat pogledovale po prepovedanih rečeh, njegova ušesa so morda poslušala obrekovanje, opravljanje, nespodobne pogovore in pesni i. t. d., njegov nos je morebiti poželjivo vohal kaj prepovedanega, njegova usta so grešila, ko je pijančeval, prelamljal post, pregrešno govoril, njegove roke so morda segale po tujem blagu, se dotikale nespodobnih rečij, njegove noge so hodile po prepovedanih potih. Mašnik moli, ko mazili posamezna čutila s svetim oljem, da bi Bog odpustil bolniku, kar je grešil s katerim svojih čutil. Bolnik naj pri tem obžaluje grehe, katere je storil s kakim čutilom in naj moli na tihem: „Po tem svetem maziljenju in po svojem najmilejšem usmiljenju odpústi mi Gospod, kar sem grešil z vidom, sluhom . . .“ — Mašnik mazili bolnika na posameznih čutilih v podobi križa. S svojo smrtjo na križu nam je zaslužil Jezus Kristus odpuščenje grehov in vse k vzveličanju potrebne milosti; zlasti tiste, ki nam pritekajo iz svetih zakramentov. Ker nam je torej Jezus Kristus tudi tiste milosti, katere deli sveto po-

slednje olje, zaslužil na križu, zato je popolnoma primerno, da se mazili bolnik v podobi križa.

Po maziljenju z bolniškim oljem moli mašnik še več molitev, v katerih prosi Boga, da bi podelil bolniku v obilni meri milosti svetega poslednjega olja, zlasti pa, da bi mu olajšal bolečine, mu odvzel bolezen in vrnil zdravje. „Če je kdo bolan med vami“, opominjam vas z besedami svetega Jakoba, „naj pošlje po mašnike (svete) cerkve, in naj molijo nad njim, in naj ga mazilijo z oljem v imenu Gospodovem, in verna molitev bo otela bolnika, in Gospod mu bo polajšal, in ako je v grehah, mu bodo odpuščeni.“ (Jak. 5, 14, 15.)

Predno pride mašnik podeliti bolniku sveto poslednje olje, naj domači, ako le utegnejo, hišo lepo osnažijo, pregrnejo mizo z belim prtom ter postavijo nanjo sveto razpelo in ob vsaki strani po eno voščeno svečo. Razven tega se mora pripraviti kupica z blagoslovljeno vodo in vejica za kropljenje ter kupica čiste vode. Na mizo naj se postavi tudi krožnik in nanj položi šest ali sedem kroglic iz bombaža ali prediva, katere potrebuje mašnik, da izbriše po maziljenju sveto olje, in poleg še nekoliko soli, da si ž njo otare prste, jih z vodo oplakne in potlej obriše. Kroglice s soljo vred naj se denejo na ogenj in sežgejo. Pred mizo se postavi podnožnik, da more mašnik nanj poklekniti. Ko mašnik deli bolniku sveto poslednje olje, naj pričujoči zanj molijo, da bi vredno prejel zakrament svetega poslednjega olja; zakaj več ko jih moli, tem prej bo tudi molitev uslišana.

Po zakramentu svetega poslednjega olja prejme bolnik navadno še papežev blagoslov ali vesoljno odvezo, to je popoln odpustek ob smrtni uri, kakor ste že slišali v krščanskem nauku o odpustkih.

720. Kdo more prejeti sv. poslednje olje?

Sveto poslednje olje more prejeti vsak katoliški kristijan, ki je že pri pameti in nevarno zboli.

Sveti zakramenti so postavljeni samo za ude katoliške cerkve, razven svetega krsta, po katerem človek šele postane ud katoliške cerkve. Kakor druge zakramente more

le tisti prejeti, ki je katoliški kristijan, tako more tudi sveto poslednje olje prejeti samo katoliški kristijan, in sicer vsak, ki je že pri pameti, torej zmožen, grešiti, in nevarno zbolí, tako da se je po pameti bati, da bo umrl. Mali otroci, ki še niso pri pameti, pa nevarno zbolijo, vedno blazni in bebeci od rojstva sem, ki niso bili nikdar pri pameti in se nikoli ne zbrihtajo, ne morejo prejeti svetega poslednjega olja, ker ne morejo osebno grešiti in tudi nimajo prestati takega smrtnega boja, da bi bilo od njega odvisno večno vzveličanje. Otrokom, ki so gotovo že pri pameti in so torej tudi zmožni grešiti, se v smrtni nevarnosti sme in mora podeliti zakrament svetega olja, četudi še niso bili nikoli prej pri spovedi in niso še prejeli svetega obhajila. V dvomu, se li dete zaveda pameti, ali ne, podeli se mu sveto olje pogojno: ako si zmožen. Takim blaznim in bebecem, ki se včasí zbrihtajo in kateri so bili nekđaj zdravega uma, zdaj pa so na umu bolni, se sme podeliti sv. poslednje olje.

Ker je Jezus Kristus postavil zakrament svetega poslednjega olja zlasti zato, da bi krepilo po nevarni bolezni oslavljenega kristijana v skušnjavah in trpljenju, zlasti v smrtnem boju, ali mu tudi odpustilo grehe, ga ne morejo prejeti *zdravi*, ki imajo drugih pripomočkov dovolj, da se pripravijo na smrt. Sveto poslednje olje se tudi ne sme podeliti takim zdravim, ki so v smrtni nevarnosti, n. pr.: vojakom v boj gredočim, hudodelnikom k smrti obsojenim, porodnicam z navadnimi bolečinami, četudi so prvič na porodu in četudi so katere pri prejšnjih porodih bile v smrtni nevarnosti; takemu, ki ima prestati nevarno operacijo, s katero hoče zdravnik odpraviti kako telesno hibo, ako je dotični sicer zdrav. Podeli pa naj se takemu sveto olje, če med operacijo nastopi smrtna nevarnost, kakor tudi pred nevarno operacijo, če je potrebna, da se odstrani kaka smrtna nevarnost ali bolezen. (Zupančič, Duhovno pastirstvo, str. 706.)

Sveto poslednje olje se tudi sme podeliti starčkom, ki so slabotni, ako tudi nimajo posebne telesne bolezni, zakaj starost je že sama na sebi bolezen, ki lahko prinese smrt.

721. Kolikokrat smemo prejeti sveto poslednje olje?

Sveto poslednje olje smemo prejeti, kolikokrat nevarno zbolimo, ali kolikokrat se nam v isti bolezni povrne smrtna nevarnost.

Ker sveto poslednje olje ne vtisne duši neizbrisnega znamenja, kakor sveti krst, sveta birma in sveto mašniško posvečenje, smemo je večkrat prejeti, in sicer tolikokrat, kolikokrat nevarno zbolimo. V eni in isti smrtni bolezni pa se sveto poslednje olje ne sme več kakor enkrat veljavno prejeti, zakaj dokler traja smrtna nevarnost, tako dolgo tudi krepča ta zakrament bolnika v skušnjavah in trpljenju in, če nastopi smrtni boj, krepki ga v njem, četudi je že precej časa poteklo, odkar se mu je podelil. Ako smrtna nevarnost neha, neha tudi moč poslednjega olja. Kadar in kolikokrat torej nastopi nova nevarna bolezen ali kolikokrat se v isti dolgi bolezni povrne smrtna nevarnost, ki je bila že ponehala, smemo in moramo sveto poslednje olje znova prejeti. Ko bi tedaj kdo nevarno zbolel in prejel zakrament svetega poslednjega olja, potem pa se mu zdravje od dne do dne boljša tako, da prejšnja smrtna nevarnost mine, čeprav še ni popolnoma zdrav, čez nekoliko časa pa se smrtna nevarnost povrne, sme dušni pastir znova podeliti sveto poslednje olje. Ako pa nova smrtna nevarnost v eni in isti bolezni že malo dnij po poprejšnji smrtni nevarnosti nastopi, naj se vselej rajše ima za nadaljevanje prejšnje smrtne nevarnosti, in sveto poslednje olje naj se znova ne podeli.

722. Ali je sveto poslednje olje k vzveličanju potrebno?

Sveto poslednje olje k vzveličanju ni negibno potrebno; vendar pa naj ga bolnik nikar ne zamudi prejeti, da s tem ne izgubi tolikih milostij ravno za smrtno uro.

Sveto poslednje olje pomaga bolniku, da lažje srečno umrje in se vzveliča, zato pa ono k vzveličanju ni tako po-

trebno, kakor tisti zakramenti, brez katerih se sploh ni mogoče vzveličati, ali z drugimi besedami: sveto poslednje olje ni neogibno potrebno, ni tako potrebno, da bi brez njega ne bilo vzveličanja. Zakrament svetega poslednjega olja bi utegnil biti neogibno potreben samo bolniku, ki je smrtno grešil, pa je v nezavesti, se torej ne more spovedati niti s kakim zunanjim znamenjem pokazati, da se kesa svojih grehov, ker v takem slučaju nadomesti po naredbi Kristusovi zakrament svete pokore.

Pa četudi sveto poslednje olje k vzveličanju ni neogibno potrebno, naj ga vender bolnik ne zamudi prejeti, da s tem ne izgubi tolikih milostij ravno za smrtno uro. Na smrtni postelji mora se pač bolnik poslužiti z veseljem vsakega pripomočka, ki mu pomaga, da se lažje in bolj gotovo vzveliča. Kateri pripomoček pa mora biti boljši, kakor sveto poslednje olje, katero je Jezus Kristus v svojem velikem usmiljenju dal ljudem, da bi v zadnjem in najhujšem boju za svojo dušo bili stanovitni in bi srečno dosegli namen svojega življenja, sveta nebesa? Ali bi tisti, ki zamudi prejeti sveto poslednje olje, ne kazal s tem, da malo ceni dobrotljivost in usmiljenje božjega Vzveličarja? Kolike milosti deli bolniku sveto poslednje olje, smo že slišali. Kdor pa zamudi je prejeti, izgubi vse tiste milosti po lastni krivdi. Ali bi ne kazal tak bolnik veliko malomarnost za vzveličanje svoje duše? Ko je nemški kralj Rupert nevarno zbolel, prejel je zakrament svete pokore in svetega Rešnjega Telesa, sveto poslednje olje pa se je branil prejeti, češ, da mora potem umreti. Ko pa se je bolezen od dne do dne hujšala, je slednjič dovolil, da mu podelé tudi sveto poslednje olje. Ko je pa slišal moliti mašnika za njegovo telesno zdravje, je zaklical: „Ko bi bil vedel, da sveto poslednje olje pomaga tudi k telesnemu ozdravljenju, bi je bil že zdavnaj prejel.“ Res je ozdravil in še več let živel.

Kdor bi ne hotel prejeti svetega poslednjega olja, bi se pregrešil, ker bi zametaval od Jezusa Kristusa postavljeni pripomoček, se lažje vzveličati. Ali bi storil mali ali veliki greh, o tem bogoslovski učeniki niso edini, vender to vsi učé, da bi bolnik v posebnih razmerah storil smrtni greh, ako bi ne hotel prejeti svetega poslednjega olja, zlasti ko bi s tako vnemarnostjo druge pohujšal in jih zapeljal, da bi ne spoštovali dovolj tega zakramenta. Smrtno bi tudi grešil, kdor bi ga ne hotel prejeti iz zaničevanja in nespoštovanja.

Kdor bi se pa iz drugih vzrokov branil ga prejeti, na primer, ker ne spozna nevarnosti svoje bolezni, ali ker méní, da bo potem gotovo umrl, storil bi odpustljiv greh.

723. Kdaj naj bolnik prejme sveto poslednje olje?

Bolnik naj prejme sveto poslednje olje, če je le mogoče, dokler se še popoloma zaveda.

Na vsak zakrament se je treba, da nam podeli milost, zadostno pripraviti. Zadostno pripravljati pa se je le mogoče, dokler se človek še popolnoma zaveda, ker takrat še lahko moli, premišljuje svoje grehe, se jih kesa itd. Da se more tudi na sveto poslednje olje zadostno pripraviti, naj je prejme bolnik, če je le mogoče, dokler se še popolnoma zaveda; zakaj bolj ko se vestno pripravi, toliko obilnejše milosti tudi prejme. Pa tudi zaraditega naj prejme bolnik sveto poslednje olje, dokler se še zaveda, da mu bo podelilo telesno zdravje, če je to koristno njegovi duši. Bog namreč ne podeli onemu, ki prejme sveto poslednje olje, čudežno zdravja, ampak podpira samo njegove naravne moči z nadnaravno močjo svetega zakramenta; ako pa so naravne moči skoraj že popolnoma opešale se ne morejo podpirati, in potem tudi sveto poslednje olje ne more podeliti telesnega zdravja.

724. Kako naj se bolnik pripravlja za sv. poslednje olje?

Bolnik naj se pripravlja za sv. poslednje olje tako-le:

1. spové naj se ali, če to ni mogoče, naj si prizadeva, obuditi popolni kes.

Da se sveto poslednje olje vredno prejme, prejeti se mora v stanu posvečujoče milosti božje, ker je zakrament živih. Kdor ima torej na vesti kak smrtni greh, se mora poprej spovedati, predno prejme sveto poslednje olje, ali če se ne more spovedati iz bodisi kateregakoli vzroka, naj si priza-

deva, obuditi popolni kes, da vsaj po njem prejme odpuščanje grehov; zakaj sveto poslednje olje odpusti le i z r e d n o tudi smrtne grehe, namreč tedaj, če ni mogoče poslužiti se rednih, navadnih pripomočkov. — Da se pa bolnik kolikor mogoče popolno pripravi za sveto poslednje olje in v prav obilni meri prejme milosti tega za kramenta,

2. ima naj živo vero in trdno zaupanje v Boga, in naj se popolnoma vda v božjo voljo.

Bolnik naj ima živo vero, to se pravi: on naj, predno prejme in ko prejema sveto poslednje olje, obljubi v svojem srcu, da hoče v katoliški veri živeti in umreti, zlasti pa naj ima za resnico, da je Jezus Kristus postavil ta zakrament bolnikom v tolažbo in, da bi jim po njem delil potrebne milosti za dušno in večkrat tudi telesno zdravje. — Bolnik naj ima trdno zaupanje v Boga, to se pravi: naj trdno in zanesljivo pričakuje, da bo Jezus Kristus, usmiljeni Samaritan, po maziljenju s svetim oljem in mašnikovi molitvi mu pomnožil posvečujočo milost, izbrisal grehe in ostanke grehov, ga krepil v skušnjavah in trpljenju, zlasti v smrtnem boju ali pa mu podelil tudi telesno zdravje. — Zlasti pa je potrebno, da se bolnik popolnoma vda v božjo voljo. Kristus je molil na Oljski gori: „Moj Oče! ako je mogoče, naj gre od mene ta kelih; pa vender ne, kakor jaz hočem, ampak kakor ti.“ (Mat. 26, 39.) Kristus se je pred svojim trpljenjem popolnoma vdal v voljo svojega nebeškega Očeta. Ravnotako naj stori tudi bolnik in naj si misli: Rad sprejemem trpljenje iz tvoje roke, o Bog, ker vem, da sem je zaslužil, in s pomočjo tvoje milosti je hočem tudi voljno in potrpežljivo prenašati; dà, pripravljen sem, še več trpeti, in, ako je tvoja sveta volja, tudi umreti. Da je taka potrpežljivost v voljo božjo potrebna, uči sv. Pavel, ko piše: „Potrpežljivost vam je potrebna, da storite voljo božjo in dosežete obljubo.“ (Hebr. 10, 36)

Z v r š e t e k.

Preljubljeni v Gospodu! Prosímo pogosto za milost srečne smrti in ne odlašajmo svetih zakramentov na zadnji

trenotek, da nas smrt ne prehit, prizadevajmo si pa tudi sami, da jih bomo vredno prejeli. Skrbimo vestno tudi za to, da se nobeden naših domačih ne loči s sveta brez svetih zakramentov. Če kdo v hiši za smrt zboli, pošljite pravočasno po mašnika. Pogostokrat se dogaja, da domači, namestu da bi bolnika opozorili na smrtno nevarnost, isto prikrivajo, češ, da bi se bolnik preveč vznemiril in razburil, kar bi pospešilo njegovo smrt. Taka ljubezen, predragi, je napačna ljubezen, za katero bo bolnik po svoji smrti malo hvaležen, katero bo morebiti preklinjal vso večnost, ker utegne biti kriva, da umrje brez svetih zakramentov in se vekomaj pogubi. Kdor nevarno bolnemu njegovo nevarnost prikriva, ima do njega tako ljubezen, kakor tisti, ki vidi slepca, da se bliža groznemu prepadu, pa ga ne zadržuje, da bi ne padel vanj, ampak ga celó porine vanj. Skrbite, da boste sami pravočasno prejeli svete zakramente, še enkrat rečem, pa tudi vaši domači. Sploh pa se pripravljajte s krščanskim življenjem na srečno smrt; zakaj ravno tistim, ki trdovratno živijo v grehih in imajo do lepega opominjevanja otrpno srce, se utegne pripetiti, da zakramentov za umirajoče ali nič ne prejmejo ali pa nevredno. Amen.

165. Krščanski nauk.

Prvih pet zakramentov, katere sem vam do zdaj razlagal, postavil je Jezus Kristus za vse ljudi, in vsi ljudje naj bi jih tudi prejeli. Poslednja dva zakramenta nista potrebna za vsakega človeka posebej, kakor bi ju moral vsak prejeti, pač pa sta potrebna za človeški rod sploh, da se po volji božji ohranjuje in množi ter se vodi po potu vzveličanja. Sveto mašniško posvečenje je postavil Jezus Kristus, da bi oni, ki je prejmejo, skrbeli zlasti za dušno blaginjo človeškega rodu, in zakon je povišal v zakrament, da bi mogli zakonski s pomočjo milosti, ki jo prejmejo v tem zakramentu, zlasti skrbeti za časno in večno blaginjo svojih otrok. Zakrament svetega mašniškega posvečenja ali svetega zakona smejo in morajo prejeti le oni, ki so od Boga poklicani v mašniški ali zakonski stan, da bi svojemu stanu primerno delovali v prid krščanski družbi.

Zakrament svetega mašniškega posvečenja bi v nekakem oziru smeli imenovati studenec drugih zakramentov; zakaj ko bi ne bilo mašniškega posvečenja, bi ne bilo mašnikov, in ko bi ne bilo mašnikov, bi ne bilo nikogar, ki bi delil druge svete zakramente.

V vseh časih so bili duhovniki, tudi pri paganih. Ob času Abrahamovem je bil kralj Melkizedek obenem tudi duhovnik Najvišjega. Med Izraelovimi otroci si je Bog izbral Levijev rod, da mu opravlja duhovsko službo. V starem zakonu so imeli duhovniki dolžnost v imenu drugih Boga častiti, ga moliti, mu daritve opravljati; imeli so učiti ljudi verskih resnic in jih spravljati z Bogom. Tudi v novem zakonu so potrebni duhovniki. Prvi in najvišji duhovnik novega zakona je Jezus Kristus. On nam je prinesel z nebes resnice božje, on je opravil pravo in resnično daritev na križu, po kateri smo bili spravljani z Bogom, in jo še sedaj vedno opravlja nevidno, da bi nam naklanjal sadove svoje daritve na križu, on je postavil svete zakramente v naše posvečenje. Ker je Jezus Kristus Bog in človek skupaj, je on pravi srednik med Bogom in ljudmi, zakaj po svojih dveh naravah je nekako v sredi med Bogom in ljudmi. Dokler je Jezus Kristus živel na zemlji, opravljal je sam učeniško, duhovniško in kraljevsko službo, ko pa se je ločil s sveta, je postavil apostole za svoje namestnike, za duhovnike, da bi delo, katero je pričel, nadaljevali, učili ljudi, delili svete zakramente in vladali vernike. „Kakor je Oče mene poslal“, je rekel apostolom, „jaz vas pošljem.“ (Jan. 20, 21.) Kakor je mene poslal Oče nebeški, da bi ljudi učil, posvečeval in vodil po potu vzveličanja, tako pošljem tudi jaz vas, da učite ljudi po pridigah in krščanskih naukih, da jih posvečujete po svetih zakramentih in z daritvijo svete maše, da jih vodite po potu vzveličanja dajaje jim ukaze in zapovedi. Apostoli so torej postali namestniki Kristusovi, duhovniki in sredniki med Bogom in ljudmi, in sicer sredniki ne po svoji naravi, ampak kot namestniki Kristusovi. Apostoli pa so morali umreti. Ker pa mora sveta cerkev po volji Jezusa Kristusa trajati vedno, do konca sveta, (Mat. 28. 20.) potrebuje tudi do konca sveta duhovnikov, zakaj brez duhovnikov bi ne bilo prave cerkve, ker bi brez nje ne bilo daritve. Jezus Kristus je zaraditega dal apostolom oblast in pravico, da prenesejo od njega prejeta duhovniško ali mašni-

ško oblast na druge, in ti zopet na svoje naslednike. To se godi v zakramentu svetega mašniškega posvečenja.

6. Zakrament svetega mašniškega posvečenja.

725. Kaj je sveto mašniško posvečenje?

Sveto mašniško posvečenje je zakrament, v katerem prejmejo posvečenci mašniško oblast in posebno milost, da morejo prav opravljati mašniško službo.

Predno prejmejo oni, ki so si izvolil mašniški stan, sveto mašniško posvečenje, prejmejo že poprej šest posvečenj, ki pripravljajo na mašniško posvečenje. Tisti, ki ima prejeti kako posvečenje, se imenuje posvečenec, kakor se imenuje krščenec tisti, ki ima prejeti sveti krst, ali birmanec tisti, ki ima prejeti sveto birmo. Posvečenje pa se imenuje ono sveto opravilo, po katerem se kdo odloči za službo božjo, in pri katerem se prosi Boga, da bi podelil posvečencu potrebno milost, da bi mogel prav opravljati svojo službo. Mašniško posvečenje pa je zakrament, v katerem prejmejo posvečenci mašniško oblast in posebno milost, da morejo prav opravljati mašniško službo.

Ali ima sveto mašniško posvečenje vse tri reči, ki so potrebne pri vsakem zakramentu? Dà, ima jih. Kaj je vidno znamenje pri mašniškem posvečenju? Vidno znamenje pri svetem mašniškem posvečenju je pokladanje rok in škofova molitev. Sveto pismo novega zakona nam sporoča, da so diakone, mašnike in škofo posvečevali s tem, da so pokladali roke nanje, kar se lahko vidi, in molili, kar se lahko sliši. Apostoli so posvetili sedem diakonov, med katerimi je bil sv. Štefan, s pokladanjem rok in z molitvijo. (Dejanje ap. 6, 6.) Sveta Pavel in Barnaba sta bila, predno sta šla oznanjevat sveti evangelij, posvečena po pokladanju rok in molitvi (Dej. ap. 13, 3.) Sv. Pavel opominja svojega učenca Timoteja, naj „na nikogar rok prenašlo ne poklada“ (I. Timotej 5, 22.) to se pravi: „naj nikogar ne posveti v mašnika, predno se ni prepričal, ali je za mašniško službo sposoben in je vreden.“

Iz teh podatkov, ki se nahajajo v svetem pismu, spoznamo, da se je mašniško posvečenje delilo že v apostolskih časih s pokladanjem rok in molitvijo. To vidno znamenje je onim, ki so bili pri mašniškem posvečenju pričujoči, kazalo po zunanje, da škof podeli posvečencem mašniško oblast, jo takorekoč nanje prenese, kakor tudi potrebno milosti.

Pokladanje rok in škofova molitev pa ni samo po zunanje kazalo, da se posvečencem podeli mašniška oblast in posebna milost, da morejo prav opravljati svojo službo, ampak to vidno znamenje je bilo obenem podelilno, ker je to podelilo, kar je kazalo po zunanje. To naravnost uči sveti Pavel. Svojemu učencu Timoteju je pisal: „Opominjam te, da obudiš milost božjo, katera je v tebi po pokladanju mojih rok.“ (II. Tim. 1, 6.) S temi besedami nam pové sv. Pavel, da je s pokladanjem rok podelil svojemu učencu Timoteju milost božjo. In že poprej mu je pisal: „Nikar v nemar ne puščaj milosti, katera je v tebi, katera ti je bila dana po prerokbi (po svetih besedah, ki so bile pri tvojem posvečenju nad teboj izrečene) s pokladanjem rok duhovščine.“ (I. Tim. 4, 14.) Sv. Timotej je bil škof v mestu Efezu, in sv. Pavel, ki ga je posvetil v škofa, ga tu opominja, da naj ne zanemarja milosti, katera se mu je pri posvečenju podelila s pokladanjem rok, ampak naj ž njo zvesto sodeluje in vestno izpolnjuje svojo dušnopastirsko službo v razširjanje svete vere. Svojega učenca Tita je posvetil sv. Pavel za škofa na otoku Kreti. Temu je pisal: „Zavoljo tega sem te popustil na Kreti, da to, kar manjka, napraviš, in postaviš po mestih mašnike, kakor sem ti tudi zapovedal.“ (Tit. 1, 6.) Kakor spoznamo iz teh besed sv. Pavla, so apostoli naročili svojim učencem, naj posvečujejo škofo in mašnike, naj jim torej podelé mašniško oblast in za mašniško službo potrebno milost. Kakor so apostoli in potem njihovi nasledniki posvečevali mašnike s pokladanjem rok in z molitvijo, tako posvečujejo škofo še dandanašnji. Ker se torej po pokladanju rok in po molitvi pri mašniškem posvečenju podeli mašniška oblast in posebna milost, da more posvečenec prav opravljati svojo službo, imamo pri mašniškem posvečenju že tudi drugo reč, ki je potrebna pri vsakem zakramentu, namreč nevidno ali notranjo milost.

Vidno znamenje more podeljevati nevidno milost le tedaj, če je postavljeno — kakor smo že večkrat slišali — od Jezusa Kristusa, ker le od njega more imeti to moč. Ker

pa pokladanje rok v zvezi z molitvijo pri mašniškem posvečenju deli nevidno milost, kakor nam spričujejo poprej navedeni izreki, sledi iz tega, da je sveto mašniško posvečenje od Jezusa Kristusa postavljeni zakrament. Da bi se mašniška služba od apostolov prenesla na druge, je bilo tudi naravnost potrebno tako vidno znamenje, po katerem bi se podelila nevidna mašniška oblast na viden način. Kako bi namreč bilo mogoče spoznati, na koga je prešla nevidna mašniška oblast, ko bi ne bilo vidnega znamenja? Komur pa Jezus Kristus izroči kako službo, tistemu podeli tudi potrebno milost, da more svojo službo prav opravljati. Mašniška služba pa je najvzvišenejša, najsvetejša, ki nalaga mašnikom zelo zelo težke dolžnosti, katerih bi ne mogli izpolnjevati brez posebne milosti božje. Ali si moremo torej misliti, da bi bil Jezus Kristus izročil apostolom in njih naslednikom mašniško službo, ne da bi jim obenem podelil tudi posebno milost, da bi mogli prav opravljati svojo službo? Ne, tega si ne moremo misliti, zato pa tudi lahko trdimo: Če je Jezus Kristus naročil, da se posvečencem po pokladanju rok in molitvi podeli mašniška oblast, je obenem združil s tem vidnim znamenjem notranjo milost, je torej postavil sveto mašniško posvečenje kot zakrament. „Naša zmožnost je iz Boga, kateri nas je tudi storil pripravne služabnike nove zaveze.“ (II. Kor. 3, 5. 6.)

726. Kaj podeli sveto mašniško posvečenje?

Sveto mašniško posvečenje podeli:

1. mašniško oblast.

Mašniška oblast je ona oblast, katera posvečenca usposobi, da more z dovoljenjem svojih predstojnikov veljavno opravljati vsa tista opravila, ki spadajo k mašniški službi po naredbi Jezusa Kristusa. V čem je posebno mašniška oblast, bomo pozneje slišali.

Sveto mašniško posvečenje podeli:

2. pomnožitev posvečujoče milosti božje.

Kdor hoče sveto mašniško posvečenje vredno prejeti, prejeti je mora v stanu posvečujoče milosti božje, ker je ono zakrament živih. Ako bi je pa prejel v stanu smrtnega greha,

bi ne prejel le nobene milosti, ampak bi sicer veljavno vender nevredno prejel ta zakrament; storil bi božji rop Ker mora torej posvečenec, kadar prejme sveto mašniško posvečenje, že imeti posvečujočo milost, mu je ono samo pomnoži, ga ono stori svetejšega in pravičnejšega.

Sveto mašniško posvečenje podeli:

3. posebno milost, da se more prav opravljati mašniška služba.

Vsakdo, ki hoče prav opravljati dolžnosti svojega stanu, potrebuje pomoči od zgoraj. Kolikor svetejša, vzvišenejša, in težja je kaka služba, toliko več milostij je treba, da se prav opravlja. Ako pa je mašniška služba strašna celó angelskim ramam, potrebuje mašnik gotovo še posebne milosti, da jo more prav opravljati. Tako posebno milost prejme posvečenec v zakramentu svetega mašniškega posvečenja. O njej govori sv. Pavel, ko piše Timoteju: „Nikar ne puščaj v nemar milosti, katera je v tebi, katera ti je bila dana po prerokbi s pokladanjem rok duhovščine“, (I. Tim. 4, 14.) in: „Opominjam te, da obudiš milost božjo, katera je v tebi po pokladanju mojih rok.“ (II. Tim. 1, 6.)

Sveto mašniško posvečenje podeli:

4. neizbrisno znamenje mašnika Kristusovega.

Neizbrisno znamenje je dušno znamenje, ki daje duši posebno stanovsko posvečenje in čast, in ki ji ostane vtisneno vekomaj v večje poveličanje ali v večjo sramoto. Tudi sveto mašniško posvečenje vtisne duši tako neizbrisno znamenje, in sicer znamenje mašnika Kristusovega. Tridentinski cerkveni zbor pravi: „Kdor bi trdil, da se po posvečenju ne vtisne nobeno znamenje, ali da more tisti, ki je duhovnik, postati zopet neduhovnik, bodi izobčen.“ (Sess. 23. can. 4.) Neizbrisno znamenje, katero vtisne duši mašniško posvečenje, je različno od neizbrisnega znamenja, katero vtisne duši sveti krst, kakor od onega, katero vtisne duši sveta birma. Kakor sveto mašniško posvečenje presega po svoji časti ali popolnosti sveti krst in sveto birmo, tako presega znamenje mašnika Kristusovega znamenje kristijana in vojščaka Kristusovega; ono je med znamenji, ki jih vtisnejo

duši nekateri zakramenti, prvo in najimenitnejše. Ker vtisne sveto mašniško posvečenje duši prvo in najimenitnejše znamenje, povzdigne obenem posvečence k najvišji časti na zemlji, nad vse druge stanove.

Neizbriso znamenje stori, da se sveto mašniško posvečenje ne more več kakor enkrat v življenju veljavno prejeti. Kdor je enkrat v mašnika posvečen, ostane vedno mašnik. Nobena moč na zemlji mu ne more vzeti mašniške oblasti. Ako bi tedaj deželjska gosposka odstavila kakega mašnika od njegove službe, bi še ohranil mašniško oblast in čast. Da, ko bi celó škof ali papež odstavili kakega mašnika od njegove službe, bi je seveda ne smel več opravljati, toda mašnik bi še zmerom ostal. Tudi tedaj, ko bi kak mašnik popolnoma odpadel od katoliške vere, bi ne nehal biti mašnik.

Neizbriso znamenje ostane vtisneno mašnikovi duši tudi v večnosti. Ako si je prizadeval biti pobožen mašnik, mu bo to znamenje vso večnost v veliko čast in neizrekljivo veselje; ako pa je svojemu vzvišenemu stanu delal nečast s pregrešnim življenjem, mu bo neizbriso znamenje vso večnost v največjo sramoto in grozno trpljenje. Zato pravi pregovor: „Za mašnika so nebesa višja in pekel globokejši, kakor za druge kristijane.“

727. *V čem je mašniška oblast?*

Mašniška oblast je posebno v tem, da smejo mašniki:

1. opravljati daritev svete maše.

„Vsak veliki duhovnik“, piše sv. Pavel, „izmed ljudi izbran, je za ljudi postavljen v to, kar Boga zadeva, da daruje dari in daritve za greh.“ (Hebr. 5, 1.) Kakor je bila že v stari zavezi naloga duhovnika, da je z daritvami častil Boga, tako in še bolj je naloga duhovnika v novi zavezi. V novi zavezi imamo le eno daritev, namreč daritev svete maše. Najpoglavitnejše opravilo mašnika v novi zavezi je torej, opravljati daritev svete maše. Ko je Jezus Kristus postavil apostole za svoje namestnike v duhovniški službi, naročil jim je, naj ponavljajo njegovo nekrvavo daritev. To naročilo jim je dal pri zadnji večerji. Ko je namreč z bese-

dami: „To je moje telo“, „To je moja kri“, spremenil kruh in vino v svoje telo in v svojo kri, ob enem pa tudi daroval samega sebe nebeškemu Očetu pod podobama kruha in vina, je rekel apostolom: „To delajte v moj spomin!“ (Luk. 22, 19) S temi besedami je Jezus apostolom naročil, da naj spreminjajo kruh in vino v njegovo telo in njegovo kri in naj obenem darujejo oboje njegovemu nebeškemu Očetu, ali z drugimi besedami, da naj opravljajo daritev svete maše. Zaraditega je rekel tridentinski cerkveni zbor: Kdor bi trdil, da Kristus z besedami: „To delajte v moj spomin“, ni postavil apostolov za mašnike, ali da ni določil, naj oni in drugi mašniki darujejo njegovo telo in njegovo kri, bodi izobčen.“ (Trid. sess. 22. can. 2.) Mašniška oblast je torej pred vsem v tem, da smejo mašniki opravljati daritev svete maše, pa tudi v tem, da smejo:

2. deliti svete zakramente.

Jezus Kristus si je prizadeval, dokler je na zemlji živel, pred vsem za to, da bi ljudi posvečeval. Tudi mašniki, namestniki njegovi, imajo dolžnost ljudi posvečevati. Ljudje pa se posvečujejo zlasti po svetih zakramentih, po katerih se nam posvečujoča milost božja ali podeljuje ali pomnožuje. Svete zakramente deliti je torej drugo važno opravilo mašniško. Mašniki delijo zakrament svetega krsta, v katerem prejme človek koj po svojem rojstvu posvečujočo milost božjo, po kateri se dušno prerodi ter postane otrok božji in dedič nebes; v življenju večkrat delijo zakrament pokore, da bi v njem namestu Boga odpuščali vernikom grehe, izpolnjevaje naročilo Kristusovo: „Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni.“ (Jan. 20, 23.) Ko so kristijane v zakramentu svete pokore zadostno pripravili za sveto obhajilo, delé jim taisto. Ob koncu življenja delé kristijanom sveto poslednje olje, da bi srečno dokončali tek svojega življenja.

Ker je mašniška služba tako sveta, vzvišena in odgovorna, ne more prejeti mašniškega posvečenja kdorkoli, ampak le tisti, ki je za to sposoben in vreden. „Rok na nikogar prenaglo ne pokladaj“, pisal je sv. Pavel Timoteju, „in se ne delaj deležnega tujih grehov.“ (I. Tim. 5, 22.) S tem je hotel sv. Pavel opozoriti svojega učenca, naj se pri tistih katere misli posvetiti v mašnike, poprej prepriča, ali so za mašnike sposobni in vredni te časti. Da je kdo sposoben

za mašniško službo, mora si pridobiti pred vsem potrebno učenost v ljudskih, latinskih in bogoslovskih šolah. Da bo pa tudi vredno prejel mašniško posvečenje, mora biti v stanu posvečujoče milosti božje in na dobrem glasu zavoljo čednega in bogoljubnega življenja. Vsak, ki vstopi v duhovnišnico, mora prinesiti od domačega župnika spričevalo, da je čednega, bogaboječega življenja. Predno se bogoslovci posvetijo v mašnike, se oznanijo njihova imena po vsej škofiji v cerkvah, da, če bi kdo po pravici imel kaj zoper katerega povedati, to pravočasno naznani; razven tega pa vpraša škof tudi dušnega voditelja bogoslovcev, ali so za mašnike sposobni in vredni. in šele potem, ko se je to zatrdilo, jih posveti.

Tisti, ki namerava stopiti v mašniški stan, imeti mora za ta stan tudi poklic, mora imeti do njega veselje. Vsakdo naj si izvoli, ako je količkaj mogoče, stan, v katerega ga kliče Bog, stanu pa, v katerega ga ne kliče Bog, naj si ne izbere. Ako to sploh velja, velja še posebej pri duhovskem stanu. Nihče naj ne postane mašnik, kogar Bog v ta stan ne kliče. Sv. apostol Pavel piše: „Nihče si ne vzame (mašniške) časti, razven kateri je poklican od Boga, kakor Aron.“ (Hebr. 5, 4.) Aron se s svojimi sinovi ni vsilil v duhovsko službo, ampak je bil od Boga samega zanjo izbran. Tudi apostoli se niso vsilili v duhovsko službo, ampak Kristus jih je zanjo izbral. „Niste vi mene izvolili“, jim je dejal, „ampak jaz sem vas izvolil, in sem vas postavil, da greste in obrodite sad.“ (Jan. 15, 16.) Ko je bilo treba namestu Judeža izdajavca izvoliti novega apostola, ga drugi apostoli niso izbrali po svoji glavi, ampak so molili k Jezusu tako-le: „Ti, Gospod, ki poznaš srca vseh, pokaži, katerega si izvolil, ... da prejme mesto te službe in apostolstva, od katerega je odpadel Judež.“ (Dej. ap. 1, 24. 25.)

Kako so sodili cerkveni učeni in drugi sveti možje o poklicu v duhovski stan, naj vam pojasnijo nekateri izreki. Sv. Ciprijan pravi, da je božjeropna predrznost brez poklica vstopiti v duhovski stan; sv. Krizostom imenuje to največjo in najnesramnejšo domišljavost; sv. Gregor Veliki rop in tatvino; sv. Avguštin največjo nedostojnost; sveti Bernard nesramnost. Bolj sveti ko so bili ti možje, bolj so se bali, da bi ne stopili brez poklica v duhovski stan, in zato so se branili tako dolgo, dokler niso spoznali, da jih res Bog kliče vanj.

Poklic za duhovski stan je timbolj potreben, čim sve-
tejši in vzvišenejši je, in čim večje in težje dolžnosti naklada.
In ako sploh le tisti more prav izpolnjevati dolžnosti svo-
jega stanu, komur dá Bog k temu potrebno milost, in ako
le tistemu Bog dá potrebno milost, kogar sam pokliče v kak
stan, kako bi mogel pričakovati pomoči božje oni, ki brez
poklica vstopi v mašniški stan? Kdor misli postati
mašnik, naj zato rešno prevdarja, ne le ali ima zanj potrebne
zmožnosti, ampak zlasti naj prevdarja, je-li v mašniški stan
poklican ali ne; naj prosi v goreči molitvi Boga razsvetljenja
in naj vpraša za svet kakega skušenega moža, najboljše svo-
jega spovednika. Kdor po resnem premišljevanju spozna, da
ni poklican v mašniški stan, naj si ga tudi ne izvoli; zakaj
zelo hudo bi se pregrešil, ako bi brez poklica stopil vanj.
Iz tega spoznate, da oni roditelji zeló napačno ravnaajo, ki
svojega sina, komaj da je nekoliko pogledal v latinske šole,
že odločijo za mašnika in mu potem ven in ven pravijo,
kaj mora postati, in ga včasih prisilijo, da vstopi brez po-
klica v duhovsko semenišče. Taki stariši se pregrešé zoper
Jezusa Kristusa, ker segajo v njegove pravice, da si sam iz-
bere svoje mašnike; oni se pregrešé zoper sveto cerkev, ker
ji dadó morda nevrednega služabnika, ki ni pastir, ampak
najemnik; oni se pregrešé zoper lastnega otroka, ker ga
morebiti storé za vse življenje nesrečnega. Prepustite, krščan-
ski stariši, svojim sinovom, da si sami izberejo duhovski
stan, ako čutijo v sebi poklic; ako ga pa ne čutijo, jih nikar
ne silite, da ne boste nesrečni vi, vaši sinovi in mnogi drugi.

Z v r š e t e k.

Preljubljeni v Gospodu! Vaše dušno vzveličanje je iz-
ročeno skrbi duhovnikov, zato pa je za vas zeló važno, da
imate dobre in vredne dušne pastirje; zakaj kjer teh ni, tam
začne pešati vera in čednostno krščansko življenje, širiti pa
se začne nevera, brezbožnost in nekrščansko življenje, ki
vodi ljudi v večno pogubo. Vaša dolžnost je torej, da molite
za dobre duhovnike: „Žetev je sicer velika“, pravi Kristus,
„ali delavcev je malo. Prosite tedaj Gospoda žetve, da pošlje
delavcev v svojo žetev.“ (Luk. 10, 2.) Sveta cerkev naroča,
naj bi ob kvatrah, ob katerih so se v prejšnjih časih po-
svečevali mašniki, se vsi katoliški kristijani postili in molili,
da si izprosijo od Boga dobrih dušnih pastirjev. Molite tedaj,

predragi, za nas, naj bi nam Bog dodelil milost, da bi dolžnosti svojega stanu prav izpolnjevali ter tako vas in sebe mogli vzveličati. Amen.

166. Krščanski nauk.

Sveto mašniško posvečenje je zakrament, v katerem prejmejo posvečenci mašniško oblast in posebno milost, da morejo prav opravljati mašniško službo. Mašniška oblast je posebno v tem, da smejo mašniki opravljati daritev svete maše in deliti svete zakramente. Mašniška oblast je zelo imenitna, zato pa tudi ne more deliti kdorsibodi mašniškega posvečenja.

728. Kdo more deliti sveto mašniško posvečenje?

Sveto mašniško posvečenje morejo deliti samo škofje, ker so samo oni prejeli to oblast od apostolov po škofovskem posvečenju.

Škofje imajo polnost duhovske oblasti ali vso duhovsko oblast, mašniki imajo samo nekoliko duhovske oblasti. K tej polnosti duhovske oblasti spada zlasti pravica, „posvečevati služabnike cerkve“. (Trid. sess. 23, cap. 4.) To predpravico imajo škofje po božji naredbi in po njej se škofovska oblast najbolj razlikuje od mašniške oblasti. Deliti zakrament svete birme morejo redno tudi samo škofje in le izredno, v posebnih slučajih, ga smejo deliti tudi od papeža pooblašчени mašniki; svetega mašniškega posvečenja pa ne more deliti veljavno niti od papeža pooblašчени mašnik, ker ta predpravica gre samo škofom in se ne more prepustiti nikomur drugemu. Škofje torej niso le redni, ampak tudi edini delivci svetega mašniškega posvečenja. — Oblast posvečevati škofo in mašnike dobili so škofje od apostolov po posebnem posvečenju, ki se imenuje škofovsko posvečenje.

Da morejo škofje, pa tudi samo škofje deliti sveto mašniško posvečenje, razvidimo iz svetega pisma. Apostola Pavel in Barnaba sta postavila „z molitvijo in postom“,

katerima sta pridružila še pokladanje rok, mašnike v vseh krščanskih občinah. (Dej. ap. 14, 22.) Sveti Pavel je pisal svojemu učencu Titu, ki je bil škof, da ga je zato popustil na otoku Kreti, da bi postavil po mestih mašnike. (Tit. 1, 6.) Škofu v mestu Efezu je pisal, da naj na nikogar prenašlo ne poklada rok (I. Tim. 5, 22.), naj nikogar ne posveti v mašnika, dokler se ni prepričal o njegovi sposobnosti in vrednosti. Sveto pismo samo nam torej poroča, da so samo škofje delili sveto mašniško posvečenje, nikdar pa ne preprosti, navadni mašniki. Taisto uči ustno izročilo. Ko je v 4. stoletju neki navaden mašnik, po imenu Kolut, podelil nekaterim osebam mašniško posvečenje, razglasil je cerkveni shod v Aleksandriji kot neveljavno. In ko je v taistem stoletju neki Aerij iz jeze, da ni postal škof, začel trditi, da škof ni nič več kakor navaden mašnik in da se njegova oblast in čast od duhovnikov v ničemur ne razločuje, so njegovo trditev zavrgli kot krivoversko. Vse, tudi najstarejše knjige, ki popisujejo, kako se naj deli sveto mašniško posvečenje, imenujejo edino škofe delivce tega zakramenta. Tridentinski cerkveni zbor je izrekel: „Kdor bi trdil, da škofje niso nič več kakor mašniki, ali da nimajo oblasti birmovati in posvečevati; ali da imajo to oblast skupno z mašniki ... bodi izobčen.“ (Sess. 23, can 7.)

Samo škofje imajo tudi pravico, tiste, katere so posvetili v mašnike, poslati na župnije kot dušne pastirje, in jim izročiti oblast, da tam pastirujejo, opravljajo službo božjo, delijo svete zakramente itd. Ko bi torej prišel v kako župnijo mašnik, ki ni poslan od svojega škofa, ali ko bi škof kakemu mašniku odvzel pravico pastirovanja, bi ne smel opravljati tam službe božje ali deliti svetih zakramentov. Ko bi pa to le storil, bi bil iz katoliške cerkve izobčen in bi storil božji rop, kolikorkrat bi maševal ali delil kak zakrament; vse odveze, (razven v skrajni sili) katere bi podelil, bi bile neveljavne in ravnotako zakoni vpricho njega sklenjeni. Verniki bi se ne smeli udeleževati službe božje, katero bi on opravljal, ne prejemati od njega svetih zakramentov.

729. Kako se deli sveto mašniško posvečenje?

Sveto mašniško posvečenje se tako deli: škof položi posvečencem roke na glavo, molijo

nad njimi, mazilijo jim roke in podajo jim kelih z vinom in pateno s hostijo, da se ju dotaknejo.

Predno podelé škof posvečencem sveto mašniško posvečenje, jih resno opominjajo, naj čisto in sveto živijo in naj bodo vsigdar svesti svojega vzvišenega stanu. „Besedo resnice naj oznanjujejo“ v pridigah in krščanskih naukih tako, da ozdravljajo kot dušni zdravniki dušne bolezni, slabosti in napake posameznih vernikov in vse človeške družbe; to pa se bo zgodilo le tedaj, če bodo s čistim in svetim življenjem pridobivali svojim besedam božji blagoslov.

Ker „se Gospod naš Bog, ki biva v višavi, ozira na nizke v nebesih in na zemlji, vzdigne ubožca iz prahu, in siromaka potegne kvišku iz blata, da ga postavi med poglavarje, med poglavarje svojega ljudstva“ (Ps. 112, 5—8.), se posvečenci v svesti si svoje revščine, slabosti in mnogoterih napak ponižajo pred Gospodom z dušo in s telesom, predno jih Bog povzdigne k časti mašniški. Na tleh ležeč molijo litanije vseh svetnikov ter prosijo vso zmagoslavno cerkev za njeno priprošnjo. Po litanijah gredó škof od posvečenca do posvečenca ter položé vsakemu obe roki na glavo. Za škofom storé isto pričujoči duhovniki. To pokladdanje škofovih rok je vidno in podelilno znamenje, po katerem prejmejo posvečenci mašniško oblast in posebno milost, da morejo opravljati mašniško službo. — Škof molijo nad posvečenci k Bogu vsemogočnemu, da bi jim podelil mašniško čast in obnovil v njih duha svetosti, da bi mogli prav opravljati svojo službo in bili vsem vernikom vzgled pobožnega življenja. Nato prekrižajo škof posvečencem štolo na prsih, govoreč vsakemu: „Vzemi nase jarem Gospodov, zakaj njegov jarem je sladek, in njegovo breme je lahko.“ Štola se položi okoli vratu in leži na tilniku kot znamenje mašniške službe in časti. Ta služba je sicer jarem, toda sladak, je sicer breme, toda lahko, ker podeli Kristus svojim služabnikom obilne milosti, da morejo prav opravljati svojo službo, in ker jim obeta za njihov trud obilno plačilo v nebesih. (Mat. 5, 12.) Zdaj oblečejo škof posvečencu mašniški plašč, ki spredaj prosto visi, zadaj pa zvit. Ker je mašni plašč po vrhu vseh drugih mašniških oblačil in vsa pokriva, zaznamenuje najvišjo in najveličastnejšo čednost, kraljico in mater vseh čednostij — ljubezen, ki je izpolnjenje

postave. (Rimlj. 13, 10) — Škof mazilijo posvečencem roke z oljem za katehumene in sicer oba palca in kazalca, da bi bili vredni dotikati se svetega Rešnjega Telesa, in dlani. Pri tem maziljenju molijo škof: „Blagoslovi in posveti, o Gospod! te roke po tem maziljenju in našem blagoslovljenju. Amen.“ Potem naredijo čez posvečenčeve roke znamenje svetega križa in nadaljujejo: „Da bode vse, kar bodo blagoslovile, blagoslovljeno, in kar bodo posvetile, posvečeno v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa.“ Potem podajo škof vsakemu posvečencu posebej kelih z vinom in pateno s hostijo, da se ju dotakne ter molijo: „Prejmi oblast, opravljati Bogu daritev in služiti sveto mašo za žive kakor za mrtve. V imenu Gospodovem. Amen.“

Mašniško posvečenje se deli vedno med sveto mašo, in sicer se vrše v katekizmu naštetá dejanja precej po berilu. Novoposvečeni mašniki opravijo potem skupno s škofom, ki so jih posvetili, daritev svete maše. To je pravzaprav prva sveta maša novoposvečenega mašnika. Pozneje položijo škof obe roki na glavo novoposvečenega mašnika govoreč tiste besede, s katerimi je postavil Jezus Kristus zakrament svete pokore: „Prejmi svetega Duha. Katerim boš grehe odpustil, so jim odpuščeni; katerim jih boš zadržal, so jim zadržani.“ (Jan. 20, 22. 23.) Nato se razvije poprej na hrbtu zviti mašni plašč. Drug za drugim položijo novoposvečeni mašniki svoje sklenjene roke v škofove roke in slovesno obljubijo škofom in njihovim naslednikom skazovati spoštovanje in pokorščino, na kar jih škof poljubijo. Pred zadnjim evangelijem spominjajo škof novoposvečence, naj premišlujejo čast, katero so prejeli, in breme, katero so prevzeli ter si s svetim in pobožnim življenjem prizadevajo pridobiti si dopadenje božje.

730. Ali je poleg mašniškega posvečenja še kako drugo duhovno posvečenje?

Poleg mašniškega posvečenja so še druga duhovna posvečenja, in sicer:

1. taka, ki pripravljajo na mašniško posvečenje, namreč štirje nižji redovi in dva

višja redova, ki se imenujeta subdijakonat in dijakonat.

Predno prejme on, ki se je namenil postati mašnik, kako posvečenje, prejme poprej tonzuro. Tonzura je svet obred, po katerem se sprejme človek v duhovski stan. Onemu, ki prejme tonzuro, odrežejo škof na štirih krajih glave lasé in od tistega časa mora nositi na glavi tonzuro, ki je ali tolika kakor mala ali tolika kakor velika hostija. Kdor prejme tonzuro, se zaveže, da se posveti službi božji in hoče tudi temu primerno živeti. Tisti, ki je prejel tonzuro, prejme pred mašniškim posvečenjem taka duhovna posvečenja, ki pripravljajo na mašniško posvečenje; zakaj mašniška čast je visoka čast, do katere more dospeti le tisti, ki je prehodil vse stopnje, katere vodijo do nje. Te stopnje do mašniške časti so razna duhovna posvečenja.

Med duhovna posvečenja, ki pripravljajo na mašniško posvečenje, spadajo pred vsem štirje nižji redovi, po katerih se posvečencem izroči le kaka manjša ali nižja duhovska služba. Prvi nižji red je posvečenje za cerkvenega vratarja. Vratar je imel v prvih časih krščanstva dolžnost, naznanjati vernikom kraj in čas službe božje, odklepati in zaklepati cerkev ter zabranjevati vstop tistim, ki se niso smeli udeleževati službe božje. To službo opravlja sicer dandanes cerkvenik, a posvečenje je vendar še ostalo. Posvečencu se izročí pri tem posvečenju cerkveni ključi. — Drugi nižji red, ki pripravlja na mašniško posvečenje, je posvečenje za bravca. Ta je imel dolžnost, brati vernikom v spodbujo sveto pismo, naročila škofov in dejanja mučenikov. Pri posvečenju se mu izroči knjiga z dotičnimi berili. — Tretji nižji red je posvečenje za zarotovavca. Zarotovavec je dobil oblast, pokladati roke na obsodence in izrekati nad njimi cerkvena zarotovanja, kakor tudi skrbeti, da v cerkvi nikoli ni zmanjkalo blagoslovljene vode. V prvih časih krščanstva je bila ta služba potrebna, ker je bilo mnogo obsodencev. Bog je to pripustil, da bi Judje in neverniki po izganjanju hudobnih duhov spoznali veliko moč Jezusovega imena in svetega križa, kristijani pa se prepričali, da so bili rešeni sužnosti hudobnega duha. V poznejših časih, ko je bila moč hudobnega duha že bolj strta, ker se je krščanska vera močno razširila, skrčilo se je tudi število obsodencev. Pri zarotovanju je treba veliko previdnosti, zato je dandanes pridržano duhovnikom.

Kadar se kdo posveti v zarotovavca, poda se mu v roke knjiga zarotovanj. — Četrty nižji red je posvečenje za altarne ga strežnika. Ta dobi pravico prižigati sveče, držati svečnike pri službi božji, pripraviti vino in vodo za sveto daritev in ju podati mašniku. V znamenje, da ima ta opravila, podadó mu škof pri posvečenju svečnik in vrčke za vino in vodo. Kdor je prejel samo štiri nižje redove, še sme odstopiti in si izbrati kak posveten stan.

Razven štirih nižjih redov pripravljata na mašniško posvečenje še dva višja redova, ki se imenujeta subdijakonat in dijakonat. Ta dva redova se imenujeta višja, ker podeljujeta oblast, opravljati višja in imenitnejša duhovska opravila. Subdijakon (podstrežnik) prejme oblast in pravico z diakonom (strežnikom) vred pomagati mašniku pri sveti maši, peti berilo, prinašati in odnašati svete posode in viliti pri darovanju mašniku vode v kelih. Njegova dolžnost je tudi prati cerkvene prte, na katerih je ležalo sveto Rešnje Telo. Kadar se subdijakon posveti, podajo mu škof prazni kelih s pateno in knjigo, v kateri se nahajajo berila, da se jih dotakne. Kdor je postal subdijakon, ne more več odstopiti in si izbrati kake posvetne službe, ter se zaveže, da bode vedno čisto živel, se ne ženil in vsak dan molil cerkvene dnevnice ali brevir. — Dijakon prejme oblast, pomagati mašniku pri sveti maši, peti sveti evangelij in, če ima zato posebno dovoljenje, tudi pridigovati, krščeovati in obhajati. Ko so apostoli posvetili sedem diakonov, „so molili in položili roke nanje“. (Dej. ap. 6, 6.) Tudi škof položijo onemu, ki se posveti za diakona, roke na glavo in molijo: „Prejmi svetega Duha v potrjenje, in da se moreš ustavljati hudobnemu duhu in njegovemu zalezovanju v imenu Gospodovem.“ Potem mu izroči evangelijsko knjigo, rekoč: „Prejmi oblast, brati evangelij v cerkvi kakor za žive, tako za mrtve v imenu Gospodovem.“

Posvečenje za diakona je pravi od Jezusa Kristusa postavljeni zakrament. (Trid. sess. 23, can. 6.) Vidno in podelilno znamenje je od apostolskih časov sem pokladanje rok in škofova molitev, ki kaže po zunanje in podeli notranjo milost in sv. oblast. — Poleg mašniškega posvečenja je še:

2. škofovsko posvečenje, v katerem se dovrši in izpopolni mašniško posvečenje.

Škofovsko posvečenje je ono, po katerem doseže mašnik škofovsko čast in oblast, birmovati in posvečevati mašnike

in škofo. Ker prejme mašnik, ki se posveti v škofa, torej novo oblast, katere kot navaden mašnik ni imel, pravi katekizem, da se v škofovskem posvečenju dovrši in izpopolni mašniško posvečenje. Po naročilu nicejskega cerkvenega zbora se mora škofovsko posvečenje deliti vpricho treh škofov, izmed katerih se imenuje eden posvečevavec, druga dva pa pomočnika. Posvečencu položi škof posvečevavec obe roki na glavo, kakor tudi škofa-pomočnika, in pri tem molijo: „Prejmi svetega Duha.“ Pokladanje rok združeno z molitvijo je vidno in podelilno znamenje pri škofovskem posvečenju. Posvečencu mazili škof-posvečevavec glavo v podobi križa s sveto krizmo in moli: „Tvoja glava bodi maziljena in posvečena z nebeškim blagoslovom k škofovski časti.“ Na to se mazilijo novoposvečenemu škofu s sveto krizmo štirje prsti in dlani kakor pri mašniškem posvečenju. Škofovsko posvečenje je zakrament, ker se po njem podeli posvečencu škofovska čast in oblast, pa tudi notranja milost, da more prav opravljati svojo silno težavno in odgovorno službo.

Čeravno je škofovsko posvečenje različno od mašniškega posvečenja, ne smete misliti, kakor bi bilo oboje dva različna zakramenta, ampak to ste dve različni stopnji enega in istega zakramenta. Kristus je izročil apostolom vso duhovsko oblast in jim naročil, naj jo prenesejo na druge po zakramentu posvečenja, ali vso, ali pa le nekoliko. Apostoli so tako storili. Tistim, katere so odločili za naslednike v škofovski službi, so izročili po zakramentu posvečenja vso duhovsko oblast, onim pa, katere so odločili le za pomočnike v duhovski službi ali za navadne mašnike, izročili so po taistem zakramentu le nekoliko duhovske oblasti, zlasti oblast maševati in deliti svete zakramente.

731. Kaj naj v nas obuja vera v mašniško oblast in čast?

Vera v mašniško oblast in čast naj v nas obuja spoštovanje, pokorščino in hvaležnost do mašnikov. Tudi nas nagibaj, da pogosto, zlasti pa kvaterne dni, prosimo Boga za dobre duhovnike.

Mašniška oblast in čast je silno velika; zakaj mašniki so v pravem pomenu besede poslanci, namestniki božji. Kristus

sam je rekel apostolom: „Kakor je Oče mene poslal, jaz vas pošljem.“ (Jan. 20, 21.) Ne ljudje, ampak Bog sam podeli mašnikom mašniško čast in oblast. Sveti Pavel pa piše: „Namestu Kristusa smo tedaj poslani, kakor da bi Bog po nas opominjal.“ (II. Kor. 5, 20.) Sveti Krizostom je rekel: „Mašniki imajo oblast, katere Bog ni podelil niti angelom, niti nadangelom. Zakaj le mašnikom je rekel: ‚Karkoli boste zavezali na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih, in karkoli boste razvezali na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih‘ . . . Karkoli na zemlji sklenejo, potrdi Bog v nebesih, on odobri razsodbo svojih služabnikov. Ali je mogoča večja oblast od te? Oče je dal vso sodbo Sinu, in taisto je Sin izročil svojim mašnikom.“ (De sacerd. I. 3.) Ker je mašnik poslanec, namestnik božji, se tudi nobena čast in oblast na zemlji ne dá primerjati z mašniško častjo in oblastjo. Ako je treba spoštovati poslanca in namestnike kraljev in cesarjev, ali ne bo obujala mašniška oblast in čast v nas spoštovanja? V bukvah Sirahovih pravi sveti Duh: „Boj se Gospoda iz vse svoje duše, in njegove duhovnike v časti imej.“ (Sirah 7, 31.) V časti so morali imeti duhovnike starega zakona; še bolj pa to zaslužijo duhovniki novega zakona; zakaj duhovniki starega zakona so darovali Bogu le živali, grehov pa niso mogli odpuščati; duhovniki novega zakona pa darujejo Bogu njegovega edinorojenega Sina in imajo oblast, grehe odpuščati ali zadržavati. „Mašniki, kateri so dobri predstojniki, naj se dvojne časti vredni štejejo; posebno kateri se trudijo v besedi in podučevanju“, piše sv. Pavel. (I. Tim. 5, 17.) Nikoli ne zaničujte duhovnikov; zakaj Kristus pravi: „Kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“ (Luk. 10, 16.)

Vera v mašniško oblast in čast naj v nas obuja pokorščino. Mašniki so dušni pastirji, verniki njihove ovčice. Jezus Kristus pravi, da ovce poslušajo glas svojega pastirja. Ali ni torej tudi dolžnost vernikov, da poslušajo svojega dušnega pastirja v vseh rečeh, ki se tičejo večnega vzveličanja? Ali ni dolžnost, da poslušajo njegove nauke, opomine, svarila, njegove svete, ter se po njih ravnaajo? Kristus pravi: „Kdor Vas posluša, mene posluša“ (Luk 10, 16.), a tudi: „Kdor pa cerkve ne posluša, naj ti bo kakor nevernik in očitni grešnik.“ (Mat. 18, 17.) Kdor ne posluša dobrohotnih opominov svojega dušnega pastirja, jih morebiti celó zaničuje in se jim porogljivo posmehuje, kakor se dandanes tolikokrat dogaja, zadela ga bo pravična kazen božja, če ne že na tem

gotovo pa na onem svetu. S sv. Pavlom vam zato kličem: „Bodite pokorni svojim predstojnikom (škofom in mašnikom) in bodite jim podložni; zakaj oni čujejo kakor taki, kateri bodo za vaše duše dajali odgovor, da z veseljem to delajo in ne zdihovaje; to bi namreč ne bilo za vas dobro.“ (Hebr. 13, 17.)

Vera v mašniško oblast in čast naj v nas obuja tudi hvaležnost do mašnikov. Gotova resnica je, da vam mašniki skazujejo mnogotere duhovne dobrote. Mašnik je, ki novorojenemu detetu podeli sveti krst, po katerem se prerodi dušno in postane otrok božji in dedič nebes; mašniki oznanjujejo in razlagajo po naročilu Kristusovem: „Pojdite in učite vse narode“ (Mat. 28, 19.) verske nauke v pridigah in krščanskih naukah, oni vas učé, kako naj s pridom prejemate sv. zakramente, oni vas spravljajo z Bogom v zakramentu svete pokore, delé vam kruh življenja, sveto obhajilo, oni vam delijo svete zakramente za umirajoče, oni vas spremljajo na vašem zadnjem potu. Se li torej ne spodobi, da ste jim hvaležni za toliko duhovnih dobrot? Svojo hvaležnost do mašnikov kažite pa s tem, da jim radi daste, kar jim gre, zlasti pa, da zanje pobožno molite. „Sicer pa, bratje!“ opominja sv. Pavel, „molíte za nas, da bi se beseda božja razširjala in povelicevala.“ (II. Tes. 3, 1.)

Dobri duhovniki so velik dar božji, za katerega je treba Boga ravnotako prositi, kakor za druge darove božje. To naj vas nagiba, da pogosto, zlasti pa kvaterne dni, pobožno molite za dobre duhovnike.

Z v r š e t e k.

Sveti Janez Krizostom pravi: „Kdor časti mašnika, časti Kristusa; in kdor kaj žalega stori mašniku, stori to Kristusu, čegar namestnik je mašnik.“ Častite torej mašnike, saj so tega vredni zavljo oblasti in časti, katero so prejeli v mašniškem posvečenju, četudi imajo kake napake; zakaj pozabiti ne smete, da je mašnik slab človek, nagnen k hudemu od svoje mladosti. Bodite mašnikom pokorni, saj ne želijo drugega, kakor vzveličati vaše duše. Bodite jim hvaležni za duhovne dobrote, katere vam skazujejo od zibeli do groba, ter molite zanje. Amen.

167. Krščanski nauk.

Čim težje so dolžnosti kakega stanu, tim bolj je potrebna milost božja, da se morejo prav izpolnjevati. Med stanove, ki imajo jako mnoge in težke dolžnosti, spada tudi zakonski stan. Zakonska imata dolžnosti med seboj, dolžnosti do svojih otrok, do svojih roditeljev, ako še živé, in ako imata v hiši posle, tudi do njih. Da moreta zakonska prav izpolnjevati svoje težke dolžnosti ter vzveličati sebe, svoje otroke in vse druge, ki so izročeni njuni skrbi, jima je jako potrebna pomoč od zgoraj, jima je potrebna *p o - s e b n a* milost. Zaraditega je Jezus Kristus, ki hoče, da bi se vzveličali vsli ljudje vsakega stanu, povišal zakon v zakrament.

7. Zakrament svetega zakona.

732. *Kaj je sakrament sv. zakona?*

Zakrament svetega zakona je zakrament, v katerem se neoženjen kristijan in neomožena kristijanka nerazdružno zvežeta ter prejmeta od Boga milost, da moreta dolžnosti zakonskega stanu do smrti zvesto izpolnjevati.

Tridentinski cerkveni zbor je izrekel o zakonu to-le: „Kdor bi trdil, da zakon ni resnično in pravzaprav eden izmed sedmerih zakramentov evangeljske postave, postavljen od Jezusa Kristusa, ampak od ljudij v cerkvi iznajden, in ne podeli nikake milosti, bodi izobčen.“ (Sess. 24. can. 1.) Zakon ima vse tri reči, ki so potrebne pri vsakem zakramentu, zato je resnično pravi zakrament. Kaj je pri svetem zakonu vidno in podelilno znamenje? Neoženjen kristijan in neomožena kristijanka izrečeta pred svojim župnikom ali njegovim namestnikom in pred dvema pričama, da se vzmeta v zakon, ter si v potrjenje tega sežeta v roke. To je nekaj vidnega in kaže po zunanje, da se nerazdružno zvežeta. Ako na ta način skleneta po volji božji in po volji svete cerkve nerazdružno zakonsko zvezo, ne podelita sicer drug

drugemu milosti, toda s tem privabita takorekoč nase milost božjo, ali s tem dosežeta, da jima Bog podeli milost, s katero je obdaril zakonsko zvezo. Ker je zakonska zveza enkrat sklenjena nerazdružna do smrti enega zakonskih, je razvidno, da tisti, ki je stopil v zakonski stan, ne more nastopiti nove zakonske zveze, dokler njegov sodrug ne umrje, in zaraditega pravi katekizem, da se v zakramentu svetega zakona nerazdružno zvežeta ne oženjen kristijan in ne omožena kristijanka. — Nevidna ali notranja milost, katero prejmeta zaročenca, je zlasti, da moreta dolžnosti zakonskega stanu do smrti zvesto izpolnjevati. — Notranje milosti bi sveti zakon zaročencema ne mogel podeliti, ako bi ga ne bil Jezus Kristus povišal v zakrament; zakaj le on, ki nam je zaslužil vse milosti, more podeliti kakemu vidnemu znamenju moč, da notranjo milost, katero kaže po zunanje, tudi podeli. Sv. Avguštin imenuje zakon kristijanov naravnost zakrament, kakor sveti krst in sveto mašniško posvečenje, ter uči, da se krščanski zakon razlikuje od drugih zakonov po posebni milosti, katero deli. (De bono coniugii c. 24.) Papež Inocencij I. (401—417) imenuje le ono zvezo veljaven zakon, ki „je utrjena na milost“. Ker je sveta cerkev smatrala sveti zakon vedno kot zakrament, sta smela krščanska zaročenca skleniti zakonsko zvezo le tako, da jo je mašnik blagoslovil.

733. Kdaj je Bog zakon postavil?

Bog je zakon postavil že v stari zavezi v raju; v novi zavezi pa ga je Jezus Kristus še povišal v zakrament, ki je milosti polna podoba njegove nerazdružne zveze s sveto cerkvijo.

Zakon ni človeška, ampak božja naredba, in sicer tako stara, kakor človeški rod. „Reče tudi Gospod Bog“, tako poroča Mojzes: „Ni dobro človeku biti samemu, naredimo mu pomoč njemu jednako.“ (I. Mojz. 2, 18.) „Poslal je torej Gospod Bog Adamu trdno spanje; ko je bil pa zaspa, vzame jedno izmed njegovih reber in napolni z mesom njegovo mesto. In Gospod Bog je iz rebra, katero je bil vzel iz Adama, naredil ženo in jo privêdel k Adamu. In

reče Adam: To je sedaj kost iz mojih kostij, in meso iz mojega mesa, imenovala se bo možinja, ker je vzeta iz moža. Zaraditega bo zapustil človek očeta in mater in se držal svoje žene in bodeta dva v enem mesu.“ (Mojz. 2, 21—24.) „In blagoslovil ju je Bog in rekel: Rastita in množita se in napolnita zemljo.“ (I. Mojz. 1, 28.) Sedanji brezbožni svet trdi, da je zakon posvetna zveza dveh oseb različnega spola. Kadar se jima ne ljubi več živeti skupaj, pa gresta narazen, da si poiščeta drugačne zveze. Tako uči posvetna modrost, tista modrost, ki zaničuje in zametuje sveto pismo in sveto vero sploh, tista modrost, ki vodi človeka v živalsko poželenje in življenje. (Dr. Fr. Lampé, Zgodbe str. 44.) Celó drugače kakor posvetna modrost nas uči sveto pismo, kakor ste ravnokar slišali. Namen božji je bil, da bi se razmnožil človeški rod po vsej zemlji. Zato ni bilo za ta namen dobro, da bi bil človek sam. Bog mu je dal ženo, narejeno prav iz njegove kosti in njegovega mesa. Trdno spanje je zavzelo Adama. Sv. Avguštin uči, da je bil Adam med tem časom zamaknen, da je videl, kaj se godi z njim, in tako tudi rekel, kaj mu je žena. Duh božji je razsvetlil Adama, da je spoznal in izrekel zase in za ves človeški rod neizpremenljivo postavo zakonske zveze, da je namreč močnejša od vsake druge zveze, da je zakon nerazrušljiv do smrti. To je izrekel z besedami: „Zaraditega bo zapustil človek očeta in mater in se držal svoje žene, in bodeta dva v enem mesu“, (I. Mojz. 2, 24.) bodeta združena kakor udje enega telesa. Bog je hotel, da bi bila prva človeka roditelja vsega človeškega rodu, in zato je on sam postavil zakon že v raju ter je blagoslovil prva človeka, to je: dal jima je zmožnost in nagnenje, se množiti. Prvi namen torej, iz katerega je Bog postavil zakon, je, da se človeški rod ohrani in množi. Kdor ravna proti temu namenu zakonskega stanu, ravna proti volji božji, se hudo pregreši in si nakopava težko odgovornost pred Bogom. — Bog je ustvaril človeka s tako naravo, da potrebuje družbe, zato človek ni rad sam in tudi ne more lahko biti brez družbe. Sam skoro ne more živeti, ker si sam ne more pridobiti vsega, česar potrebuje za življenje. Zaraditega je Bog postavil zakon tudi iz tega namena, da zakonska v ljubezni združena pomagata drug drugemu. To je Bog sam povedal, predno je ustvaril ženo, rekoč: „Ni dobro človeku biti samemu, naredimo mu pomoč njemu jednako.“ (I. Mojz. 2, 18.) Ali ni to lep namen?

Gotovo je lepo, ako mož in žena v ljubezni združena drug drugemu pomagata v časnih rečeh, a še lepše, ako si resno prizadevata, da drug drugega posvečujeta, da drug drugega vodita v nebesa. — Bog je zakon postavil tudi v pripomoček zoper neredno poželjivost mesa. Sv. Pavel je pisal Korinčanom: „Zoper nečistost imej vsak svojo ženo, in vsaka imej svojega moža.“ (I. Kor. 7, 2.) Sv. Pavel je hotel reči: Kdor nima daru zdržnosti, in ni drugega zadržka, naj stopi v zakon; zakaj čeprav je zakon manj dober kakor zdržnost, je vendar boljše stopiti v zakon, kakor od poželjivosti goreti in zabresti v grehe ostudne nečistosti. Iz tega spoznate, da je zakon postavljen zoper neredno poželjivost mesa in se ljudje ovarujejo tistih grehov, kateri bi se med njimi niti naj ne imenovali (Efež. 5, 3.).

Ker je Bog sam postavil zakon že v raju, so nekateri malopridni krivoverci in sovražniki devištva trdili, da je zavrzel devištvo. Da bi svojo trditev nekako utemeljili, se sklicujejo na besede Gospodove: „Ni dobro človeku biti samemu.“ Ti niso hoteli pomisliti, da kar je resnično za Adama in za ves človeški rod skupaj, ni resnično za vsakega človeka posebej. Človeški rod sploh potrebuje pomoči in družbe, in človeški rod sploh se mora množiti, zato je Bog postavil v raju zakon; toda s tem ni rečeno, da bi nihče ne smel živeti sam zase, ali da bi bil sveti zakon boljši, kakor je devištvo. Sveto pismo nas uči naravnost, da je „boljše in blaženejše biti v devištvu, kakor pa skleniti se v zakonu.“ (Trid. sess. XXIV. can. 10.) Sv. apostol Pavel piše: „Rečem pa neporočenim in vdovam: „Dobro je, če tako ostanejo, kakor tudi jaz... Kdor je brez žene, skrbi za to, kar je Gospodovega, kako bi Bogu dopadel; kdor je pa oženjen, skrbi za to, kar je posvetnega, kako bi ženi dopadel, in je razdeljen. In žena neomožena in devica misli, kar je Gospodovega, da bi bila sveta na telesu in na duhu. Katera je pa omožena, misli na to, kar je posvetnega, kako bi možu dopadla... Kdor tedaj omoži svojo devico, prav stori; in kdor je ne omoži, bolje stori.“ (I. Kor. 7, 32—38) Iz teh besed posnamemo, da je deviški stan boljši od zakonskega; zakaj zakonski so dostikrat tako zapleteni v posvetne skrbi, da pozabijo na Boga in na svojo dušo; neoženjeni in neomožene pa, ki nimajo toliko posvetnih skrbi, lažje delajo za vzveličanje svoje duše. Da je deviški stan popolnejši od zakonskega, spoznamo tudi iz plačila, ki čaka zdržne duše.

„In so peli“, piše sv. Janez o deviških dušah, „kakor nekako novo pesem pred sedežem . . . in nihče ni mogel peti pesmi razven onih sto in štiri in štirideset tisoč, kateri so bili odkupljeni z zemlje. Ti so, kateri se niso ognusili z ženami; device namreč so. Ti hodijo za Jagnjetom, kamorkoli gre.“ (Skriv. raz. 14, 3, 4.) Sv. cerkveni očetje priporočajo in povzdigujejo devišstvo z zelo pohvalnimi besedami; nekateri so spisali cele knjige, da bi zagovarjali in branili devišstvo proti njegovim napadovavcem. Zdaj se obrnimo zopet k zakonu.

Po božji naredbi je imel zakon v raju dve jako lepi lastnosti, namreč edinost in nerazvezljivost ali nerazdružljivost. Zakon, kakor ga je bil Bog postavil v raju, še ni bil zakrament, ampak od Boga določena zveza med možem in ženo. Zakonska sta prejela sicer blagoslov božji, da bi se mogla množiti, toda notranjega posvečenja nista prejela. Ljudje pred Kristusom so zakon hudo popačili, zakaj razdrli so njegovo edinost, ker so si jemali po več žen; razrušili pa so tudi njegovo nerazvezljivost, ker so se ločevali od svojih žen in si jemali druge. V novi zavezi je Jezus Kristus obnovil edinost in nerazvezljivost zakona, ga povzdignil do višje časti in moči, zakaj povišal ga je v zakrament s tem, da mu je dal božjo milost, ki posvečuje notranjega človeka. Med kristijani ni drugačnega zakona kakor le tisti, ki je zakrament.

Kdaj je Jezus Kristus povišal zakon v zakrament, nam sveto pismo natančno ne pové. Sv. očetje menijo, da je posvetil in z milostjo obdaril zakon, ko je bil s svojo materjo Marijo in s svojimi učenci na ženitnini v Kani Galilejski, kjer je storil tudi svoj prvi čudež. „Zato je prišel Gospod povabljen na ženitnino“, pravi sveti Avguštin, „da bi se potrdila zakonska čistost in se pokazal zakrament zakona.“ (In Joann. tract. 9. n. 2.) Sv. Janez Damaščan pa pravi: „Vemo, da je Gospod s svojo navzočnostjo na ženitnini v Kani blagoslovil zakon.“ (Expos. accur. fid. orthod. IV. 24.)

Zakonska zveza je po naredbi Kristusovi milosti polna podoba njegove nerazdružne zveze s sveto cerkvijo. „Vsi razlagavci brez izjeme učé, da je žena predpoda svete cerkve Kristusove. Iz strani drugega, boljšega Adáma, Kristusa, je bila narejena sveta cerkev, ko je vojak prebodel njegovo stran in je iz nje pritekla kri in voda. Kri in voda — sveta Rešnja kri in krstna voda — sta tista dva zaklada, katera hrani in razdeljuje v vzveličanje

vernikom sveta cerkev.“ (Dr. Frančišek Lampé, Zgodbe, str. 44.) Kakor je žena predpodoba svete cerkve, tako je zveza med možem in ženo podoba nerazdružne zveze Kristusove z njegovo sveto cerkvijo. Sv. apostol Pavel daje krščanskim zakonskim različne stanovske nauke ter jih opominja, da bi zvesto izpolnjevali dolžnosti svojega stanu. Da bi pa to rajše storili, jim kaže, da je zakon med kristijani po božji naredbi milosti polna podoba Kristusove nerazdružne zveze s sveto cerkvijo. „Žene“, pravi sv. Pavel, „naj bodo svojim možem podložne, kakor Gospodu. Zakaj mož je glava žene, kakor je Kristus glava cerkve, on, Vzveličar svojega telesa. Kakor je pa cerkev Kristusu podložna, tako naj bodo tudi žene svojim možem v vseh rečeh. Možje! Ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus ljubil cerkev, in sam sebe zanjo dal, da bi jo posvetil, ker jo je očistil v kopeli vode z besedo življenja; da bi napravil sam sebi častito cerkev, katera nima ne madeža, ne grbe, ali kaj drugega takega, temveč da je sveta in neomadežana. Tako morajo tudi možje ljubiti svoje žene kakor svoja telesa. Kdor ljubi svojo ženo, ljubi samega sebe. Zakaj nihče še ni nikoli sovražil svojega telesa, temveč redi je in oskrbuje, kakor Kristus cerkev... Zavoljo tega bo zapustil človek očeta in mater svojo in se bo držal svoje žene; in bodeta dva v enem mesu.“ (Efež 5, 22–31.) Kristus je zapustil tako-rekoč svojega nebeškega Očeta, da bi si ustanovil sveto cerkev in se ž njo nerazdružno zvezal: mož zapusti očeta in mater, da bi sklenil z ženo nerazdružno zvezo. Kakor je cerkev Jezusu, svojemu poglavarju, pokorna, mora tudi krščanska žena možu pokorna in udana biti v vseh pravičnih rečeh; — kakor Kristus ljubi svojo cerkev in se zanjo daruje, mora tudi krščanski mož ljubiti svojo zakonsko ženo s čisto in resnično ljubeznijo; — kakor Kristus nikoli ne zapusti svoje cerkve, in se cerkev nikoli od Kristusa ne loči, ravnotako morata tudi krščanska zakonska vse svoje žive dni v zvesti ljubezni združena ostati in skupno prenašati veselje in žalost, dokler ju smrt ne loči (Collectio rit. dioec. Lav. pag. 198.); — in kakor se je Kristus zvezal s sveto cerkvijo in ji podeljuje najobilnejše milosti, da bi v njej in po njej prerajeval ljudi v otroke božje, sv. cerkev pa hrani od Kristusa jej izročene otroke z božjimi nauki in jih izreja za nebesa, tako naj bi krščanska zakonska pred vsem izrejala svoje otroke za nebesa in vse storila, da

bi se vzveličali. Požrtvovalna ljubezen moža do žene in spoštljiva ljubezen žene do moža je torej podoba Kristusove nerazdružne zveze s sveto cerkvijo, ali je vidno od Jezusa Kristusa postavljeno znamenje, ker je povišal zakon v podobo svoje nerazdružne zveze s sveto cerkvijo. *P r a v a i n r e s n i č n a* podoba te zveze pa more biti krščanski zakon le tedaj, če prejmeta v njem zakonska notranjo milost, kakor podeljuje Kristusova zveza s cerkvijo cerkvi milost, kateri je sam sebe zanjo dal, da bi jo posvetil. Kakor je torej Kristusova zveza s cerkvijo zanjo vir milostij, tako naj bi bil krščanski zakon zakonskima vir milostij. Ako je Kristus povišal krščanski zakon v podobo svoje nerazdružne zveze s sveto cerkvijo, gotovo tudi hoče, da bi bil *p r a v a i n r e s n i č n a* podoba te zveze, ter zahteva od krščanskih zakonskih večio svetost, zato smemo tudi reči, da je obdaril krščanski zakon z notranjo milostjo, ki posvečuje zakonska in ju usposoblja živeti tako, da je njun zakon res podoba Kristusove zveze s sveto cerkvijo. Po pravici torej pravimo, da je krščanski zakon milosti polna podoba Kristusove nerazdružne zveze s sveto cerkvijo. Ako pa je milosti polna podoba ali vidno znamenje, postavljeno od Jezusa Kristusa, ki podeljuje zakonskima potrebno milost, je tudi gotovo, da je Jezus Kristus povišal zakon v zakrament. To uči sv. Pavel naravnost, ko prisposablja zakonsko zvezo med kristijani z nerazdružno zvezo Kristusovo z njegovo cerkvijo. On pravi: „Ta skrivnost je velika (ta zakrament je velik); jaz pa rečem: v Kristusu in v cerkvi.“ (Efež. 5, 32.) Sv. Pavel hoče s tem povedati, da ima krščanski zakon — zakon v Kristusu in cerkvi — nekaj, česar zakon zunaj cerkve nima; to pa more biti le milost, zakaj vse drugo, kar ima krščanski zakon, — razven milosti — ima tudi zakon zunaj cerkve.

734. Katere milosti podeli sakrament svetega zakona?

Zakrament svetega zakona podeli te milosti:

1. pomnoži posvečujočo milost božjo.

Sveti zakon je zakrament živih. Kakor drugi zakramenti živih pomnožijo posvečujočo milost božjo, tako tudi

sveti zakon, ako se vredno sklene. Zakonska torej, ki prejmeta zakrament svetega zakona v stanu posvečujoče milosti in tako, kakor vелеva sveta cerkev, postaneta svetejša, pravičnejša, kakor sta bila poprej. Iz tega spoznate, da je sveti zakon nekaj dobrega, da pomaga človeku doseči večjo srečo v nebesih, če se prav nastopi. — Zakrament sv. zakona

2. dá posebno milost, da moreta zakonska zvesto izpolnjevati dolžnosti svojega stanu.

Vsak zakrament podeljuje še posebne milosti, katerih drugi zakramenti ne morejo podeljevati; tako tudi sv. zakon. Posebna milost, ki jo podeli zakon, je ta, da moreta zakonska zvesto izpolnjevati dolžnosti svojega stanu. Katere so dolžnosti zakonskega stanu, bomo pozneje bolj natančno slišali. Te dolžnosti so zelo težke. Ako se tudi dva iz ljubezni vzameta, še s tem nista odložila svojih slabostij. Mož ima morebiti te, žena zopet one napake. Razven tega pride marsikaka nadloga, marsikaka nesreča. Vse to in še marsikaj drugega utegne zakonska ovirati, da ne moreta prav izpolnjevati medsebojnih dolžnostij. Milost božja pa, ki jo prejmeta zakonska v zakramentu svetega zakona, ju podpira, da moreta vkljub mnogoterim težavam zvesto izpolnjevati medsebojne dolžnosti. — Kako težka je tudi prava izreja otrok! Sv. Janez Krizostom pravi: „Imenitnejši kakor vsak slikar, kakor vsak kipar in kakor vsak drug umetelnik je po mojem mnenju oni, ki ume izrejati duše otrok.“ (Hom. 60. in cap. 18. Mat.) Sploh se pravi, da je otroke izrejati umetelnost umetelnostij. Otroke prav izrejati, ni mogoče brez posebne pomoči božje; zakaj „nič ni, kateri priliva, ampak Bog je, kateri daje rast.“ (I. Kor. 3, 7) Da moreta krščanska zakonska prav izpolnjevati tudi to tako imenitno dolžnost, pomaga jima posebna milost, katero prejmeta v zakramentu svetega zakona. To posebno milost zakonska najbolj potrebujeta, da more njun zakon biti milosti polna podoba zveze Kristusove s sveto cerkvijo, zato pa se jima tudi podeli, kakor smo slišali že poprej.

Z v r š e t e k.

Zakon je božja naredba, stara kakor človeški rod. Sveti zakon je velike važnosti za vso človeško družbo. Ako

se dolžnosti tega stanu prav ne izpolnjujejo, se utegne zgoditi, da izginejo celi narodi s površja zemlje. Jezus Kristus je zakon povišal v zakrament, ki je milosti polna podoba njegove nerazdružne zveze s sveto cerkvijo. Ker je Bog obdaril zakon s posebno milostjo, je mogoče zakonskim zvesto izpolnjevati dolžnosti njihovega stanu. Zato pa naj skrbé, da zvesto sodelujejo z milostjo in naj nikoli ne pozabijo, da tudi njim pravi sv. Pavel: „To je volja božja, vaše posvečenje.“ (I. Tes. 4, 3.) Amen.

168. Krščanski nauk.

Zakrament svetega zakona je zakrament, v katerem se neoženjen kristijan in neomožena kristijanka nerazdružno zvežeta ter prejmeta od Boga milost, da moreta dolžnosti zakonskega stanu do smrti zvesto izpolnjevati. Bog sam je zakon postavil že v stvari zavezi v raju; v novi zavezi pa ga je Jezus Kristus še povišal v zakrament, ki je milosti polna podoba njegove nerazdružne zveze s sveto cerkvijo. Zakrament svetega zakona pomnoži posvečujočo milost božjo ter dá posebno milost, da moreta zakonska zvesto izpolnjevati dolžnosti svojega stanu. Poglejmo si zdaj:

735. Kaj sta si zakonska dolžna?

Zakonska sta si dolžna:

1. skupaj živeti v edinosti, ljubezni in zakonski zvestobi, dokler ju ne loči smrt.

Ženin in nevesta si pred oltarjem sežeta v roke in obljubita pred namestnikom božjim in vpričo ljudij, da bodeta skupaj živela, dokler ju smrt ne loči. Toda to še ni dovolj, da do smrti skupaj živita, ampak živeti morata skupaj v edinosti ali miru. Sv. pismo nam mnogokrat naroča, da naj v edinosti skupaj živimo. „Kdor hoče ljubiti življenje in videti dobre dni“, piše sv. Peter, „naj brzda svoj jezik od hudega ... naj išče miru in naj se ga drži.“ (I. Petr. 3, 10. 11.) Sv. Pavel pa piše: „Ako je mogoče, kolikor je pri vas, imejte mir z vsemi ljudmi.“ (Rimlj. 12, 18.) Ako je volja božja, da

vsi ljudje živijo skupaj v miru, v edinosti, gotovo Bog tudi hoče, da živita zakonska v edinosti skupaj, ki to pred oltarjem Gospodovim slovesno obljubita. Saj pa je zakonskima edinost tudi potrebna. Jezus Kristus pravi: „Vsako kraljestvo samozoper sebe razdeljeno, bo razdežano, in nobeno mesto ali hiša zoper se razdeljena ne bo obstala.“ (Mat. 12, 25.) Ako bi bilo v kaki hiši tudi vsega v izobilju, pa ni edinosti, ni prave zadovoljnosti, in kjer ni prave zadovoljnosti, ni prave sreče. Poslušajte, kako govori sv. pismo. „Boljše je“, pravi, „v kotu na strehi sedeti, kakor s prepirljivo ženo in v ravno tisti hiši.“ (Preg. 21, 9.) „Boljše je v puščavi prebivati, kakor s prepirljivo in togotno ženo.“ (Preg. 21, 19.) Tako beremo v knjigi pregovorov; v knjigi Sirahovi pa: „Boljše je zraven leva in zmaja stanovati, kakor pri hudobni ženi prebivati. Hudobija ženi obličje spremeni, da se kaže kakor žalostno oblačilo. Med svojimi sosedi njen mož ječí in zdihuje na tihem . . . Kar je peščena pot v breg nogam starega človeka, to je jezična žena pokojnemu možu.“ (Sir. 25, 23—27.) Kar velja o prepirljivi ženi, to pa velja tudi o prepirljivem možu. Drug drugemu grenita življenje in izpodkopavata zdravje, odganjata pa tudi od hiše božji blagoslov. Vidite, krščanski zakonski, kako potrebno je, da v edinosti skupaj živite. Da si ohranite v hiši prepotrebno edinost, vas opominjam, da potrpežljivo prenašate slabosti drug drugega. Nobeden človek ni brez napak. Ako se ti torej, krščanska žena, težko zdi, prenašati napake moževe, spomni se, da imaš tudi ti to ali ono nepopolnost, in ravnotako stori tudi ti, krščanski mož. Razven tega si pa tudi prizadevajta odpraviti, kar povzročuje needinost med vama. Ti, krščanski mož, ne posedaj po krčmah pri vinu in pri igri ter prihajaj o pravem času domov; ti, krščanska žena pa se odpovej jezičnosti, prepirljivosti in drugim napakam. „Prosim vas, . . . da spodobno živite po poklicu, h kateremu ste poklicani, z vso ponižnostjo in krotkostjo, s potrpljenjem prenašajte drug drugega v ljubezni in skrbite ohraniti edinost duha v zvezi miru.“ (Efež. 4, 1—3.) Sv. Monika, mati sv. Avgušтина, je imela moža paganske vere, ki je bil udan raznim pregreham, zlasti jezi. A kako se je vedla sv. Monika? Sv. Avgustin nam tako-le popisuje njeno vedenje: „Moja mati je bila prav dobro izrežena. Svojemu možu je bila pokorna, kakor Gospodu. Z veliko pohlevnostjo in potrpežljivostjo je prenašala njegovo nevero. Od tvojega usmiljenja, o Bog, je pričakovala njego-

vega spreobrnjenja. Bila je prav krotkega srca. Ako je bil jezen, mu ni rekla niti ene razžaljive besede. Ko se je zopet pomiril, mu je mirno dala odgovor o svojem vedenju. Ako so včasih imenitne gospe našega mesta, katerih možje so bili mnogo krotkejši od mojega očeta, nosile na svojih obrazih znamenja prejetih udarcev in se bridko pritoževale nad surovostjo svojih mož, jim je rekla: „To morate pripisovati svojim jezikom.“ Smehljaje ali z veliko modrostjo jim je potem razlagala, da so od tistega dne, ko so stopile v zakon, prevzele tudi dolžnost, svojim možem kakor gospodom podložne biti. Te žene, katerim je bila dobro znana surovost mojega očeta, se niso mogle dovolj načuditi, kako da ni bilo nikoli slišati, da bi bil pretepal svojo ženo. Ako so potlej mojo mater zaupljivo vprašale, kaj počne, da se s tako surovim možem nikdar ne prepira, jim je pripovedovala, kako se navadno vede do svojega moža, kar sem ravnokar povedal Nekaterim ženam, ki so poslušale njen svet, se ni bilo treba nikoli več pritoževati nad surovostjo mož.“ (Conf.) Krščanska žena! posnemaj tudi ti sv. Moniko, bodi krotka in potrpežljiva, in z možem bosta živela v edinosti skupaj.

Da se ohrani med zakonskima prepotrebna edinstvo, pa naj tudi skupaj živita v ljubezni. „Pred vsem tem pa imejte ljubezen, katera je vez popolnosti“, piše sv. Pavel, (Kol. 3, 14) in lahko rečemo tudi vez edinosti; zakaj „ljubezen vse pretrpi . . . vse prenaša.“ (I. Kor. 13, 7.) Da morajo možje ljubiti svoje žene, sveti Pavel tudi naravnost zahteva, ko piše: „Možje, ljubite svoje žene, kakor je tudi Kristus ljubil cerkev in sam sebe zanjo dal.“ (Efež. 5, 25.) In potem še piše: „Tako morajo tudi možje ljubiti svoje žene kakor svoja telesa. Kdor ljubi svojo ženo, ljubi samega sebe. Zakaj nihče še ni nikoli sovražil svojega telesa, temveč redi je in oskrbuje, kakor Kristus cerkev.“ (Efež. 5, 28. 29.) „Modro“, pravijo tudi sv. očetje, „Bog ni napravil Eve iz moževe glave, da bi si ne prisvajala gospodstva nad njim, pa tudi ne iz nog, da bi je mož ne teptal s svojimi nogami in je ne imel kot sužnjo, ampak Bog je ustvaril ženo iz rebra, ki leži nad srcem, da bi jo iz srca ljubil kot tovarišico svojega življenja.“ Kakor mora mož ljubiti svojo ženo, tako tudi žena svojega moža. Vzajemna ljubezen zakonskih pa mora biti sveta, krščanska, ne pa posvetna, mesena. ki izvira iz posvetnih nagibov in iz poželjivosti. Taka ljubezen je podobna trnjevi roži, ki v začetku lepo cvetè in diši, ko pa ji cvetje in perje.

odpade, nič drugega ne ostane, ko bodeče trnje. Krščanska ljubezen pa ima svoj začetek in konec v Bogu, in zakonska, ki se resnično ljubita, ljubiti se morata zavoljo Boga, ker je Bog tako zapovedal. Ako imata zakonska tako ljubezen med seboj, se ne bodeta ljubila le tako dolgo, dokler sta mlada in zdrava in močna, ampak tudi še, ko se postarata, zbolita, opešata; njuna ljubezen traja do smrti. — Mož, ki svojo ženo resnično ljubi, jo živi in varuje. S pridnostjo in varčnostjo si skuša toliko pridobiti, kolikor je treba njemu samemu, ženi in otrokom. Možje, ki lenarijo, namestu da bi pridno delali, možje, ki zapravljajo svoj zaslužek s pijančevanjem, igranjem in razveseljevanjem, žene pa pusté stradati in jim ne preskrbé potrebne obleke, se hudo pregrešé, in njim veljajo besede sv. Pavla, ki piše: „Ako pa kdo za svoje, zlasti za domače, nima skrbi, je zatajil vero in je hujši od nejevernika.“ (I. Tim. 5, 8.) Takemu se bo tudi pri sodbi hujše godilo kakor nejeverniku. Pa tudi skop ne sme biti krščanski mož. Ako mora žena od moža takorekoč izberačiti, kar potrebuje zase, ako mož pred njo vsak vinar zaklepa, jo mora to gotovo hudo žaliti. Zakonska ljubezen zahteva, da mož z radovoljnim srcem ženi dá, česar potrebuje. Ker pa je žena bila ustvarjena možu v pomoč, je naravno, da ga mora podpirati pri njegovih delih ter oskrbovati zlasti domača opravila, da bode, kakor pravi pregovor, podpirala hiši tri vogle. Kar je mož pridobil v potu svojega obraza, mora skrbna žena oskrbovati in ohranjevati. Ako pa je žena lena in nečimurna, bo zapravila, kar je mož pridelal, in gospodarstvo bo šlo rakovo pot. — „Mož“, pravi sv. Pavel, je glava žene, kakor je Kristus glava cerkve.“ (Efež. 5, 23) Sramotno bi torej bilo za moža, ako bi pustil ženi, da bi nosila hlače, da bi nad njim gospodovala. Sveti Duh zato opominja moža tako-le: „Ne dajaj ženi oblasti čez svojo dušo, da nad teboj gospodari, in da ne boš osramočen.“ (Sir. 9, 2.) Mož ima pravico nad svojo ženo gospodovati, to je res, ali on ne sme misliti, da sme ž njo ravnati kakor s sužnjo ali deklo, ostro in surovo. Kadar kaj zapové, naj ga vsigdar vodi ljubezen. Kristus, ki ljubi cerkev, jej ne nalaga pretežavnega jarma in pretežkih bremen, saj sam pravi: „Moj jarem je sladek in moje breme je lahko.“ (Mat. 11, 30.) Po vzgledu Jezusa Kristusa morajo tudi krščanski možje zapovedovati svojim ženam pohlevno in ljubeznivo, da jim bo jarem njihovih zapovedij sladek in breme lahko. Možje, ki

silijo svoje žene k pretežkim delom, ki s svojimi ženami tako ravnajo, kakor bi bile ustvarjene iz nog, jih suvajo, pretepajo, ravnajo proti zakonski ljubezni in se pregreše. Možje tudi ne smejo zapovedovati svojim ženam kaj takega, kar je zoper božje in cerkvene zapovedi; zakaj v takih slučajih jih žene poslušati ne morejo in ne smejo. Ako ima mož pravico, gospodovati nad svojo ženo, je gotovo, da ima žena dolžnost, biti možu pokorna v vsem, kar je prav. Že Evo, prvo ženo, je Bog podvrgel Adamu rekoč: „Pod oblastjo boš moževo, in on bo tebi gospodoval.“ (I. Mojz. 3, 16.) Tudi sv. pismo nove zaveze naravnost uči, da mora biti žena možu podložna. Sv. Pavel piše: „Žene naj bodo svojim možem pokorne, kakor Kristusu Gospodu.“ (Efež. 5, 23.) Drugokrat piše: „Ne pripustim pa ženi, da bi gospodovala moža, ampak tiho naj bo. Zakaj Adam je bil najprej ustvarjen, potlej Eva.“ (I. Tim. 2, 12. 13.) Zaraditega mora nevesta pred oltarjem slovesno obljubiti, da „bo možu pokorna v vseh pravičnih in spodobnih rečeh in Bogu dopadljivih delih, kakor Eva, naša prva mati, Adamu, in da ga bo spoštovala, kakor Sara Abrahama.“ Sara je imenovala Abrahama svojega Gospoda (I. Mojz. 18, 12.) in je storila vse, kar jej je zapovedal. Iz pokorščine do njega je zapustila svojo domovino, iz pokorščine do njega je pogostila tri tujce, ki so prišli k njemu, iz pokorščine do njega se je v Egiptu imenovala njegova sestra, da bi ga zaradi nje ne umorili. Krščanska žena je možu podložna tudi tedaj, kadar ž njo ne ravna lepo. Taka pokorščina je še posebno zaslužna. Da bo pa žena rajše pokorna svojemu možu, ga mora ljubiti; saj tiste, katere ljubimo, radi in z veseljem poslušamo. Le takrat ne sme žena poslušati svojega moža, kadar ji zapové kaj grešnega, n. pr. da bi lagala, po krivem prisegla, krivo pričala ali storila kaj drugega hudega; takrat se mu mora odločno upreti rekoč: „Boga je treba bolj slušati, kakor ljudi.“ (Dej. ap. 5, 29.)

Zakonska sta dolžna skupaj živeti v zakonski zvestobi, dokler ju ne loči smrt. Jezus Kristus ostane pri svoji cerkvi vse dni do konca sveta, in cerkev se nikoli od Kristusa ne loči, njega se oklepa, vanj veruje, vanj upa, njemu je udana iz srca. Ravno tako mora biti pri zakonskih. Zakonska morata ohranjevati zakonsko zvestobo drug drugemu v mislih in željah, v besedah in dejanju, skrbno se morata ogibati vsega, kar bi utegnilo kršiti zakonsko zvestobo, da, celó tega, kar

bi utegnilo vzbuditi kak sum o njej. Mož in žena sta nerazdružno zvezana, in med nju se ne sme vrivati nobena druga oseba. Zakonska zvestoba se že krši, ako eden zakonskih poželi kako drugo osebo. Zaraditega pravi deveta božja zapoved: „Ne želi svojega bližnjega žene“, in Kristus sam govori: „Jaz pa vam povem, da vsak, kateri pogleda ženo, da je poželi, je že prešestoval z njo v svojem sreč.“ (Mat. 5, 28.) Ako se že s prešestvom v srcu prelomi zakonska zvestoba, se gotovo še bolj prelomi s prešestvom v dejanju, ako se namreč kaka zakonska oseba dejansko pregreši s kako drugo osebo. Kdor prešestuje, se ne pregreši le zelo hudo zoper sveto čistost, ampak stori tudi velik greh krivice. V stari zavezi je Bog zapovedal prešestnike kamenovati. Celó nekateri neverniki so kaznovali prešestovanje s smrtjo. Najhujša kazen pa čaka prešestnike po smrti. Sveti Duh pravi: „Kdor je prešestnik, pogubi zavoljo neumnosti svojega srca svojo dušo. Nečast in sramoto si nabira, in njegova grdobnost se ne bo izbrisala.“ (Preg. 6, 32. 33.) Sv. Pavel pa piše: „Prešestnike bo Bog sodil“ (Hebr. 13, 4,) in: „Prešestniki ... ne bodo posedli božjega kraljestva.“ (I. Kor. 6, 9. 10) Ker je prešestvo tako grozna pregreha, morata se zakonska skrbno ogibati celó sence tega greha, zlasti pa ne smeta občevati preprijazno s takimi osebami, ki bi utegnile vzbuditi v srcu katerega zakonskih kak sum o zvestobi drugega, n. pr. s posli. „Mož“, pravi sv. Janez Krizostom, „naj ne bo nikoli preprijazen z deklo, žena naj ne bo nikoli preprijazna s hlapcem. Ta okolnost bi kaj lahko vzbujala sum. Ako bi tudi sum bil krivičen, vendar pa le utegne vzeti čast, razdreti edinost in sejati seme vednega razpora.“ (Hom. 20. epist. ad Ephes. 6.) — Zakonska sta si dolžna:

2. dajati drug drugemu s krščanskim življenjem dober vzgled in se podpirati med seboj.

„Kar je v izboljšanje drugih, to med seboj ohranimo“, opominja sv. Pavel. (Rimlj. 14, 19.) Kristus pa pravi: „Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela in hvalijo vašega Očeta, ki je v nebesih.“ (Mat. 5, 16.) Dolžnosti, ki jih imamo vsi drug do drugega, da namreč dajemo dobre vzglede in tako ohranimo bližnjega na potu vzveščanja ali ga zopet tja privedemo, ako je zabredel v greh,

imata zlasti še zakonska, ki sta si najbližja na svetu. Kristus je sam sebe za cerkev dal, „da bi jo posvetil, . . . da bi napravil sam sebi častito cerkev, katera nima ne madeža, ne grbe, ali kaj drugega takega, temveč da je sveta in ne-omadežana“ (Efež. 5, 25—27.) Tudi krščanski mož mora dajati svoji ženi s krščanskim življenjem lep vzgled in jo tako posvečevati. On mora biti trdno prepričan o resničnosti Kristusovih naukov, oni pa mu morajo tudi takorekoč preiti v meso in kri ter prešinjati vse njegovo mišljenje, govorjenje, dejanje in nehanje. Pa tudi žena si mora prizadevati, da z besedo in z vzgledom navaja svojega moža k pobožnemu življenju. O tem, kako naj zakonska s krščanskim življenjem dajeta drug drugemu dober vzgled, lepo piše cerkveni pisatelj Tertulijan. „Ona skupaj molita“, pravi, „se skupaj postita. Drug drugega podučujeta, opominjata, podpirata. Skupaj sta v cerkvi, skupaj pri mizi Gospodovi. V potrebah in preganjanjih, kakor v veselju, sta združena. Ona obiskujeta bolnike, podpirata reveže, delita miloščino, se udeležujeta sv. daritve, opravljata vsakdanje pobožnosti, ne da bi drug drugega ovirala; v hvali božji tekmujeta med seboj. To vidi in sliši Kristus ter se veseli; takim podeljuje svoj mir.“ (Ad ux. 1. 2. c. 9.) Sv. Janez Krizostom pravi, da „žene prekašajo može v sramežljivosti, gorečnosti, pobožnosti in ljubezni do Jezusa Kristusa“. (Hom. 13. ad Eph.) Če torej more kdo čuvati največji dar, ki ga imamo z nebes, sveto vero, če kdo more vnemati in vspodbadati k pobožnosti, je gotovo krščanska žena. Mož ima več opraviti s svetom, on sliši med svetom več krivih naukov, vidi več slabih vzgledov, zato je v veliki nevarnosti, da začne v dobrem omahovati, da začne mlačno izpolnjevati svoje verske dolžnosti, da njegova gorečnost in pobožnost omrzne, ali da sčasoma popolnoma izgubi sveto vero in zabrede na kriva pota. V svoji neskončni modrosti mu je torej Bog dal ženo, da bi s svojo večjo pobožnostjo, gorečnostjo in bogaboječnostjo, s svojimi molitvami in prošnjami odvracovala te nevarnosti od moža in ga utrjevala v dobrem, da bi s svojo krotkostjo in ljubeznivostjo, s svojimi vspodbudnimi besedami in vzgledi mehčala njegov ponos in njegovo trdobo ter ga vnemala za vse dobro. Sto- in stokrat je že pobožna, verna žena spreobrnila svojega mlačnega moža, kakor nam spričujejo mnogi vzgledi. Neki hraber general postal je na svoja stara leta jako pobožen in je večkrat prejemal sv. zakramente. Ko so

ga vprašali, kako je tako pobožen postal, ko je vender preživel večji del svojega življenja v vojski, je odgovoril: „Ko sem se vrnil v svojo domovino, dal mi je Bog najti pobožno ženo. Spoštoval sem njeno pobožnost, čeprav nisem bil sam pobožen; ona mi sicer ni govorila o Bogu, vender sem bral na njenem obličju njene srčne želje. Ako je v moji bližini molila, ako se je po svetem obhajilu vsa mirna, ljubezniva in krotka vrnila domov, zdela se mi je kakor angel; in kadar mi je z vso skrbljivostjo obvezovala rane in mi stregla, bila je kakor usmiljena sestra. Kar nakrat me je obšla želja, da bi tudi jaz tako srčno ljubil Boga, kakor ga ona ljubi, in rekel sem ji: Pelji me k svojemu spovedniku! Pod njegovim vodstvom in s pomočjo milosti božje postal sem to, kar me zdaj dela silno srečnega.“ Ta vzgled sam kaže, krščanske žene, kaj premore resnično pobožna žena. Posnemajte ga!

Zakonska se morata podpirati med seboj. „Veliko težav je vsem ljudem prisojenih in težek jarem leži nad Adamovimi otroci od dneva njih rojstva do dne njih pokopa v materi vseh ljudij“, pravi Sirah (40, 1.) Da ljudje težave, ki so prisojene vsem ljudem, lažje prenašajo, je treba, da se podpirajo med seboj. Je to že sploh potreba, koliko bolj je šele potreba pri zakonskih, ki stopita v zakon tudi iz tega namena, da bi bila drug drugemu v pomoč, dokler ju ne loči smrt. „Priatelj in tovariš si v sili pomagata; bolj kakor oba pa mož in žena“, pravi sveto pismo. (Sir. 40, 23.) Mož in žena morata skupaj delati, skupaj štediti, skupaj se veseliti, skupaj trpeti, drug drugega tolažiti, drug drugemu streči, ako kateri zboli. Neki mož je dal svoji ženi na dan poroke bridko razpelo in ji rekel: „Če pridejo v zakonu nad naju težke nadloge, pridi in pokaži mi ta-le križ in bodi moj angel varih; in ko se mi približa enkrat moja zadnja ura, in si morebiti ne bo nihče upal mi tega sporočiti, podrži mi ta križ pred oči, da spoznam, če mi tudi z besedami ne poveš, kaj moram storiti kot kristijan.“ Žena je bila v resnici angel varih svojega moža. Njena zakonska sreča ni dolgo trajala. Mož je zbolel in zdravniki so povedali, da ni več nobene pomoči. Žena vzame torej križ, katerega je dobila na dan poroke, in ker ne more izpregovoriti besedice, mu molčé podrži križ pred oči. Mož spozna, da se je približala njegova zadnja ura, potolaži ženo, prejme pobožno svete zakramente za umirajoče in lepo krščansko umrje. O taki ženi

se pač lahko reče, da je pomoč in steber, na katerega se mož naslanja. (Sir. 36, 26.) — Zakonska sta dolžna:

3. izrejati otroke v strahu božjem in skrbeti za njihov časni in večni blagor.

Otroke prav izrejati, je ena najimenitnejših in najsvejših dolžnostij, katere imata zakonska. Ker so se vam že pri četrti božji zapovedi podrobno razložile dolžnosti, katere imajo stariši do svojih otrok, se sedaj le ob kratkem omenjajo.

Pred vsem morata zakonska izrejati otroke v strahu božjem. V strahu božjem izrejajo svoje otroke tisti, ki jih učijo bati se Boga in zaraditega tudi bati se greha; zakaj „Gospodov strah sovraži hudo“ (Preg. 8, 13.) in: „Strah Gospodov prežene greh“. (Sir. 1, 27.) Kdor se boji Boga, tudi na skrivnem ne bo storil ničesar hudega, on tudi z mislimi in željami ne bo grešil, ker vé, da „oči Gospodove so mnogo svetlejše, kakor solnce, ki ogledujejo vsa človeška pota in gledajo ljudem v srca najskrivnejše kote.“ (Sir. 23, 38.) Neka mati je s solznimi očmi objela svojega sina, ko je prišel domov od prvega sv. obhajila, in mu rekla: „Dete moje, ostani, kakor si danes! Ko bi vedela, da boš kedaj hudo razžalil Boga, bi rajše hotela, da bi danes umrl, in bi te rajše sama nesla k pogrebu.“ Mati je umrla, sin pa je postal mož in vojak; a v skušnjavah, ki so ga vabile v greh, so mu vsigdar zvenele po ušesih besede, katere mu je govorila mati na dan prvega svetega obhajila; ostal je bogaboječ. Tudi vi, krščanski zakonski, vsadite svojim otrokom že v nežni mladosti strah pred vsakim grehom, da bodo ostali dobri še potlej, ko dorasejo.

Zakonska morata skrbeti za časni blagor svojih otrok. Stariši morajo skrbeti otrokom za potrebni živež, obleko in stanovanje, vzbujati in razvijati morajo njihove telesne in duševne zmožnosti ter jih tako pripravljati za njihov prihodnji poklic, navaditi jih morajo dela in varčnosti ter jim, če mogoče, zapustiti kolikor toliko premoženja. Zlasti pa morata krščanska zakonska skrbeti za večni blagor svojih otrok. Ona posvetita otroka Bogu že pred njegovim rojstvom, molita zanj, priporočata ga Mariji prečisti Devici, prosita, da bi dosegel milost svetega krsta. Je novorojeno dete krščeno, spominjata se, da je sedaj otrok božji, odkupljen s predrago krvjo Jezusa Kristusa in posvečen v tempel svetega Duha.

Ker je dete otrok božji, si krščanska zakonska prizadevata, da bi to tudi ostalo, in zato ga seznanjata že z mladega z njegovim nebeškim Očetom. Ona pravita otroku o nebeškem Očetu, kadar ga jemljeta v naročje, kadar sta ž njim na polju, na vrtu, v gozdu ali kje drugje, in se pogovarjata ž njim o krasoti jasnega neba, o zlatih žarkih svetlega solnca, o prelepih cvetlicah, ter mu povesta, da je vse to delo neskončno dobrotljivega nebeškega Očeta. Tako se stroci naučé v zgodnji mladosti ljubiti Boga, od katerega nam vse dobro prihaja. Vsadita, krščanska zakonska, svojim otrokom globoko v srce resnico, da so za to na svetu, da bi si zaslužili nebesa, da je njihova prva in najimenitnejša skrb skrb za dušno vzveličanje. Učita svoje otroke, da, ako hočejo doseči večno srečo v nebesih, naj zvesto izpolnjujejo božje in cerkvene zapovedi, saj je rekel Kristus: „Ako hočeš v življenje iti, izpolnjuj zapovedi.“ (Mat. 19, 17.) Navadita otroke, da bodo molili zjutraj, opoldne in zvečer, pred jedjo in po jedi, jemljita jih, kadar dovolj dorasejo, ob nedeljah in zapovedanih praznikih k službi božji, navadita tudi tiste otroke, ki so bili že pri sv. obhajilu, da bodo večkrat prejeli svete zakramente.

Z v r š e t e k.

Neki mladenič je vprašal nekega modrijana, ali bi se oženil ali ne. Modrijan mu je odvrnil: „Karkoli boš storil, se boš kesal.“ Modrijan je hotel reči: Ako ostaneš samec, boš marsikaj pogrešal, kar bi v zakonskem stanu lahko imel in zato se boš kesal, da si samec ostal; ako se pa oženiš, nakopal si boš marsikatero skrb in dolžnost, marsikatero nadlogo, katere bi ne imel, ko bi samec ostal, in kesal se boš, da si se oženil. Mnogi ljudje nekako silijo v zakonski stan, ker si obetajo od njega zgolj prijetnosti, a ne pomislijo, da ima zakonski stan tudi zelo težke in odgovorne dolžnosti. Kdor torej misli stopiti v zakonski stan, naj večkrat in dobro preudarja, bo li mogel izpolnjevati njegove dolžnosti. Kdor pa je ta stan že nastopil, naj si s pomočjo milosti božje resno prizadeva, da bo živel v njem tako, kakor je volja božja, da si bode z vestnim izpolnjevanjem zakonskih dolžnostij pomnožil večno plačilo v nebesih. Amen.

169. Krščanski nauk.

Bog je ustvaril samo enega moža in samo eno ženo ter je s tem pokazal, da ne sme eden mož imeti ob enem več žen, in da ne sme imeti ena žena ob enem več môž, marveč eden mož sme imeti samo eno ženo, in ena žena samo enega moža. Da bi prav očitvidno pokazal edinost zakona, Bog ni ustvaril žene iz prsti, ampak iz rebra spečega Adama, tako da je ta zbudivši se rekel: „To je sedaj kost iz mojih kostij, in meso iz mojega mesa: imenovala se bo možinja, ker je vzeta iz moža. Zaraditega bo zapustil človek očeta in mater in se držal svoje žene in bodeta dva v jednom mesu.“ (I. Mojz. 2, 23. 24.) Od Boga razsvetljen je Adam spoznal in jasno izrekel, da je zakonska zveza ob enem mogoča le med enim možem in eno ženo. To velja za vse čase. Papež Inocencij III. pravi: „Bodeta dva v jednom mesu: ni rekel trije ali več, marveč dva; tudi ni rekel, se bo človek držal svojih žen, ampak svoje žene.“ (De divort. c. 8.) Ljudje pred Kristusom so razdrli edinost zakona, ker so si jemali po več žen. Kristus je obnovil edinost zakona tako, da odslej nihče ne sme imeti več kakor eno ženo. Ako bi si k svoji ženi privzel kateri še kako drugo ali jo celó samo poželed, bil bi prešestnik. Ljudje so še drugače popačili zakon, namreč s tem da so se ločevali od svojih žen in si jemali druge; oni so torej zakon razvezali. Tako ravnajo še tudi dandanes celó v krščanskih deželah, v katerih kujejo postave, ki nasprotujejo božjim in cerkvenim postavam. Pa je li to dovoljeno?

736. *Ali se zakon more razvezati?*

Zakon se ne more razvezati drugače, kakor s smrtjo enega izmed zakonskih; vendar pa more cerkvena gosposka iz važnih vzrokov dovoliti, da zakonska živita ločena drug od drugega.

Ženin in nevesta skleneta zakonsko zvezo, Bog pa izpolni in potrdi zakonsko edinost in nerazdružnost moža in žene. Ker zakonska ne skleneta sama zakonske zveze, ampak jo Bog izpopolni in potrdi, zato je tudi ne moreta sama raz-

dreti, ako bi tudi oba popolnoma prostovoljno privolila v razdružitev. Da je zakon nerazdružljiv ali, da se ne more razvezati, je izrekel že Adam, rekoč: Človek bo zapustil svojega očeta in mater in se držal svoje žene.“ S temi besedami je Adam povedal, da je zveza med možem in ženo močnejša in trdnjša kakor vsaka druga zveza med ljudmi. Če pravi Adam, da „se bo človek držal svoje žene“, to pomeni, da se ne bode od nje ločil. Da je Bog postavil zakon nerazvezljiv, potrjuje nam Kristus sam. Nekdaj so pristopili k njemu farizeji in so ga vprašali: „Je-li pripuščeno možu se ločiti od žene?“ On pa je odgovoril in jim rekel: Kaj vam je Mojzes zapovedal? So rekli: Mojzes je pripustil pisati ločiven list in se ločiti. In Jezus je odgovoril in jim rekel: Zavoljo trdobe vašega srca vam je pisal to zapoved. Ali od začetka stvarjenja je Bog ustvaril moža in ženo. Zategavoljo bo človek popustil svojega očeta in svojo mater in se bo držal svoje žene; in bosta dva v enem mesu. Torej nista več dva, ampak eno meso. Kar je tedaj Bog združil, naj človek ne loči. In doma so ga njegovi učenci zopet za to vprašali. In jim reče: Kdorkoli se loči od svoje žene in vzame drugo, prešestuje nad njo. In ako se žena loči od svojega moža in se z drugim omoži, prešestuje.“ (Mark. 10, 2—12.) Judom je bilo po Mojzesovi postavi dovoljeno, se ločiti od žene zavoljo prešestva ali kakega enakega vzroka. Ločen mož ali žena sta mogla skleniti drugi zakon. To pa je Mojzes dovolil Judom le zavoljo trdobe njih srca; to torej ni bilo po volji božji. V novi zavezi pa se mora to prenehati, in zakonska zveza mora postati neločljiva. Tako je učil Kristus in potem pristavil: „Kar je Bog združil, naj človek ne loči.“ Pri sv. Lukežu pa beremo te-le besede Kristusove: „Vsak, kateri se loči od svoje žene in vzame drugo, prešestuje; in kateri vzame ločeno od moža, prešestuje.“ (Luk. 16, 18.) Ravnotako uči sv. apostol Pavel, ko piše: „Tem pa, ki so v zakonu, ne zapovem jaz, ampak Gospod, da naj se žena od moža ne loči; ako se pa loči, naj ostane neomožena, ali naj se pa spravi s svojim možem. Tudi mož naj žene ne izpusti od sebe“ (I. Kor. 7, 10. 11.) Cerkvni pisatelj Tertulijan pravi: „Nam kristijanom ni dovoljeno, tudi ako smo ločeni, se zopet ženiti.“ Sveti Bazilij pa piše: „Ni dovoljeno, da bi mož odpustil svojo ženo, tudi ne, da bi žena, ki je ločena od svojega moža, vzela drugega.“ Tako je sv. katoliška cerkev vedno učila,

da je zakon nerazvezljiv. Da se zakon ne more razvezati, nam pové tudi naravni zakon. Zakon je postavljen pred vsem ne le zato, da se človeški rod ohrani in množi, ampak tudi, da zakonska svoje otroke izrejata v strahu božjem in skrbita za njihov časní in večni blagor. Pri tem morata oče in mati sodelovati, in sicer ne le nekaj časa, ampak ves čas. Da pa jima je to mogoče, morata ostati združena. Zakonska morata dajati drug drugemu dober vzgled s krščanskim življenjem in se podpirati med seboj. Kako pa bi bilo to mogoče, ako bi se zakon smel razvezati? Zakon je postavljen tudi zoper neredno poželjivost mesa. Pa bi li mogel biti v pripomoček zoper njo, ako bi se mogli zakoni poljubno razvezati? Ali bi mnogi zakonski ne iskali nalašč razprtij, da bi se mogli ločiti? Ali bi se tako ne odprla pot največjim razuzdanostim?

Zakon se ne more razvezati drugače, kakor s smrtjo enega izmed zakonskih. Sv. Pavel piše: „Žena je navezana na zakon, dokler njen mož živi; ako njen mož umrje, je prosta; naj se omoži, s komur hoče, samo da v Gospodu (s kristijanom). Boljše pa bo zanjo, če tako ostane, po mojem svetu, menim pa, da imam tudi jaz božjega Duha.“ (I. Kor. 7, 39. 40.) Kar velja o ženi, velja tudi o možu.

Le v sledečih slučajih se more zakon razvezati: Prvi slučaj zadeva zakon nekristijanov. Ako bi se eden nekrščanskih zakonskih spreobrní h krščanski veri, pa bi ga drugi zakonski zaraditega zmerjal, ž njim surovo ravnal in mu branil izpolnjevati njegove krščanske dolžnosti, bi smel krščanski zakonski razdreti tako zvezo in nastopiti drug zakon, kar sme storiti seveda tudi on, ki je ostal neveren. Tako uči sv. Pavel: „Če ima kak brat (kristijan)“, tako piše, „neverno ženo, pa ona privoli pri njem prebivati, naj je ne izpusti od sebe. In če ima kaka verna žena nevernega moža, in on privoli pri njej prebivati, naj ne izpusti od sebe moža . . . Ako se pa neverni (ali neverna) loči, naj se loči; ni namreč sužnosti podvržen brat ali sestra, ampak v miru nas je Bog poklical.“ (I. Kor. 7, 12—15.) — Drugi slučaj pa je ta: Ako bi se zakonska še nikoli ne bila poslužila svoje zakonske pravice, sme mož ali žena vstopiti v kak od svete cerkve potrjen red; kadar napravi slovesno oblubo, se zakon razveže, in sodrug, ki je ostal med svetom, sme nastopiti novo zakonsko zvezo. Ako bi se pa zakonska bila že poslužila svoje zakonske pravice, pa bi eden z dovoljenjem drugega vstopil v kak red, bi se on, ki ostane med svetom, ne smel znova poro-

čiti, ker še zakon ni razdrt, ampak bi se moral zavezati, da hoče zdržno živeti. Po smrti onega, ki je vstopil v samostan, pa bi smel znova stopiti v zakonski stan.

Dasitudi se zakon ne more razvezati drugače, kakor s smrtjo enega izmed zakonskih, more vendar cerkvena gosposka, nikakor pa ne deželska, iz važnih vzrokov, ne pa iz malenkostnih, dovoliti, da zakonska živita ločena drug od drugega. Taka ločitev se imenuje ločitev od mize in postelje. Ako dovoli cerkvena gosposka v tako ločitev, se s tem zakon ne razveže, zaradi česar tudi nobeden izmed njiju, ki tako živita ločena drug od drugega, ne sme nastopiti novega zakona, in oba se morata zavezati, da bosta popolno zdržno živela; tudi ne sme biti zanju bližnje nevarnosti za zdržnost. Važen vzrok, da bi cerkvena gosposka dovolila zakonskima tako ločitev, bila bi zeló imenitna opravila, ki se ne morejo izvršiti drugače, kakor da zakonska ločena živita. Tak vzrok bi tudi bil, ako bi oba sklenila vstopiti v samostan, ali ko bi mož z dovoljenjem svoje žene postal mašnik, žena pa bi vstopila v samostan ali pa napravila obljubo vedne čistosti. Taka ločitev bi se na zahtevo enega izmed zakonskih tudi dovolila, ako bi se drugi zakonski pregrešil s prešestvom, ker se ž njim zakonska zvestoba prelomi. Ta vzrok pa neha, ako bi eden zakonskih drugemu odpustil, ali ko bi se sam pregrešil s prešestvom. Drugi vzroki za ločitev od mize in postelje so n. pr., ako bi eden izmed zakonskih drugemu stregel po življenju ali tako surovo ž njim ravnal, da bi bilo skupno bivanje skoraj nemogoče, ali ko bi eden izmed zakonskih odpadel od vere. Tako ločeni zakonski pa morajo zdržno živeti in gledati, da se zopet spravijo, zakaj taka ločitev je nekaj žalostnega, ob enem je pa tudi škodljiva za izrejo otrok in za gospodarstvo.

737. Kako prejmeta zaročenca sakrament svetega zakona?

Zaročenca prejmeta sakrament svetega zakona tako, da pred svojim župnikom ali njegovim namestnikom in pred dvema pričama izrečeta, da se vzameta v zakon.

Ko sta zaročenca po postavi trikrat oklicana, prideta z dvema pričama ali starešinama ob določenem času v cerkev

in stopita pred altar, ženin na desno, nevesta na levo stran. Duhovnik, ki ju ima poročiti, nagovori ju s kratkimi besedami in ji razloži sveti namen in visoko imenitnost krščanskega zakona ter ju opominja, da bi zvesto izpolnjevala vzajemne dolžnosti zakonskih in dolžnosti starišev do otrok. Potem ju vpraša, ali je njuna resnična, dobro premišljena in neprisiljena, prosta volja, po redu in postavi svete cerkve v zakon stopiti. Ko mu vsak izmed zaročencev posebej to zatre in še drug drugemu obljubita ljubezen in zvestobo zakonsko ter s tem izrečeta, da se vzameta v zakon, ju opominja, naj si podasta v večje potrjenje te obljube in zakonske zveze prstana in roke. Ženin vzame poprej blagoslovljeni poročni prstan, ki je znamenje vedne ljubezni in neomahljive zvestobe, iz roke mašnikove in ga natakne nevesti na levi prstanec, in ravno tako nevesta ženinu, ter si sežeta v roke. Potem ovije mašnik v podobi križa štolo okoli njunih rôk, položi nanjo svojo desnico in blagoslovi zakonsko zvezo, rekoč: „Zvezo svetega zakona, katero sta tukaj vpričo cerkve sklenila, naj Bog potrdi, kakor jo tudi jaz v imenu cerkve božje priznam, potrdim in blagoslovim. „V imenu Očeta † in Sina in svetega Duha Amen.“ (Collect. rit. dioec Lav. pag. 201.) Nato služi mašnik navadno za ženina in nevesto sv. mašo, med katero ju blagoslovi.

Zaročenca morata izreči, da se vzameta v zakon, pred svojim župnikom, to je pred ženinovim ali nevestinim duhovnim pastirjem. Pri nas je v navadi, da se zaročenca vzameta v zakon pred nevestinim župnikom. Ženinov ali nevestin župnik more pooblastiti kakega drugega duhovnika, da se vpričo njega sklene zakon; tak pooblaščenec je namestnik župnikov. Razven tega morata pri sklepanju zakona biti pričujoči vsaj dve priči, ki ste zdrave pameti in že nad 20 let stari, da vidite in slišite, kar se godi, ter morete o tem pričati. Spodobi se, da so za priče katoličani in moški.

738. Na kaj morajo paziti tisti, ki hočejo stopiti v zakonski stan?

Tisti, ki hočejo stopiti v zakonski stan, morajo paziti na to:

1. da se ne zaročajo lahkomišeln.

Zaroka je medsebojen obet dveh samskih oseb različnega spola, s katerim se zavežeta ali drug drugemu ob-

ljubita, da se hočeta ob svojem času vzeti v zakon. Da je mogoče govoriti o pravi zaroki, mora obljuba za prihodnji zakon biti resnična, ne navidezna, premišljena, ne lahko-miselna, medsebojna, ne enostranska, mora biti storjena prostovoljno, ne pa prisiljeno, in sicer med takima osebama, ki ste sposobni skleniti zakon; izraziti se mora z določnimi besedami ali s pismom ali sploh s kakim zunanjim razumljivim znamenjem. Veljavna zaroka se more razdreti, ako oba zaročenca prostovoljno v to privolita, ali če nastopijo take okoliščine, ki dadó enemu ali drugemu zadosten vzrok, da more odstopiti, n. pr. ako bi eden izmed zaročencev storil veliko hudodelstvo, ali ako bi se razmere enega znatno izpremenile, ali ako bi eden izmed zaročencev stopil v samostan. Ker naklada veljavna zaroka dolžnost, in sicer pod smrtnim grehom, skleniti obljubljeni zakon, naj se nihče ne zaroča lahkomiiselno.

Lahkomiselno se zaročajo oni, ki ne prosijo Boga razsvitljenja in si ne prizadevajo spoznati njegove volje, se ne menijo za svet svojih starišev in za svoje dušno vzveličanje. Bog, ki tako skrbi za nas, da nam niti las ne pade z glave brez njegove volje, je vsakemu odločil njegov poklic. Kdor torej hoče spoznati, ga li Bog kliče v zakonski stan ali ne, naj prosi razsvetljenja v ponižni molitvi. Stariši sicer nimajo pravice, siliti svoje otroke v zakon ali siliti jih, katero osebo naj ta ali oni otrok vzame, ali jim ubraniti zakon, toda svetovati pa smejo in morajo svojim otrokom, kadar nastopajo ti zakonski stan, in pridni krščanski sinovi in hčere se ozirajo, kadar mislijo skleniti zakon, na svèt, na želje in voljo svojih starišev, in če mogoče, se ravna po svetu, želji in volji starišev. Ker je Kristus rekel: „Iščite najpoprej božjega kraljestva in njegove pravice“, (Mat. 6. 33.) se mora tisti, ki se zaroča, tudi vprašati, bo li mogel v zakonskem stanu prav skrbeti za vzveličanje svoje duše? — Lahkomiselno se zaročajo, kateri se ozirajo bolj na posvetnost, kakor pa na vero in čednost. Kadar si mladenič izbira družico za življenje, ne sme gledati v prvi vrsti na to, ali je bogata, lepe rasti, ampak mnogo bolj, ali je pobožna, miroljubna, delavna, modra, ali bo znala prav gospodinjiti itd. „Kadar torej iščeš neveste“, pravi sv. Janez Krizostom, „vprašaj pred vsem, ali je pobožna in bogaboječa. Je to, bo vse drugo samo ob sebi sledilo; ako pa ni, nič ni vredna, ko bi imela še toliko časnega premoženja.“ Ravnotako naj

krščansko dekle ne vzame vsakega, ki se ji ravno ponuja, čeprav je bogat in lep in priljuden, ampak vpraša naj, ali je trden v veri, ali je varčen, reden itd. in naj pomisli, bo li moglo ž njim tako živeti, da bo rešilo svojo dušo. V Parizu se je pred nekaterimi leti zaročila Elizabeta Embert z mladim možem. Tisti večer pred poroko je bila s svojim ženinom na neki družbi in je slišala, da se je norčeval iz svete vere. Prijazno ga je posvarila, a ženin se ni zmenil za to in rekel, da se malo briga za Boga in za vero. Nvesta se je prestrašila in ga ni hotela vzeti, zakaj rekla si je: Kdor ne ljubi Boga, tudi svoje žene ne bo resnično ljubil. Zaman je zdaj ženin hlinil spoštovanje do svete vere, zaman so ji prigovarjali stariši: ni ga hotela vzeti. Povedati pa vam hočem še nasproten vzgled. Nekemu župniku se je sporočilo, da ima neko dekle v njegovi župniji z imenom Liza znanje z lahkomišljenim, hudobnim mladeničem. Župnik jo pokliče in ji pravi, da ga menda vender ne bode vzela. „Seveda ga bom“, pravi dekle. „Ali ne veš“, nadaljuje župnik, „da je pijanec, pretepač, in da mine malokateri teden, da bi se ne slišalo o njem kaj slabega?“ „Ali, gospod župnik“, odvrne dekle, „treba je samo ž njim prav ravnati. Razven tega pa je tudi pray vitke, lepe postave, in za oko mora tudi nekaj biti.“ Župnik ničesar več ne reče, in zakon se sklene. Kakih šest tednov pozneje sreča Liza župnika. Imela je obvezano glavo in jokaje je začela tožiti župniku: „Ta malopridnež mi je glavo in hrbet raztolkel in desno oko skorej iztaknil.“ Župnik pa resno odgovori: „Liza, za oko mora tudi nekaj biti!“ — Lahkomiselno se zaročajo, kateri malo ali nič ne premislijo, ali bodo mogli prav izpolnjevati dolžnosti svojega stanu. Mladenič, ki se namerava zaročiti, mora poprej resno preudarjati, ali bo mogel skrbeti za vse potrebščine svoje družine, ali jo bo mogel prav voditi, ali bo mogel prav gospodariti; dekle mora pomisliti, ali ima za dobro gospodinjo potrebne lastnosti in zmožnosti, ali bo mogla prav izrejati svoje otroke itd. Veliko zakonskih je nesrečnih časno in večno, ker brez preudarka, lahkomiiselno stopajo v zakonski stan. Zato pa svarim vse tiste, ki se mislijo zaročiti, naj se ne zaročajo lahkomiiselno, zlasti ne na plesiščih, po krčmah, ob samotnih shajanjih, ko jih ne vodi drugega kakor slepa strast. Zlasti še svarim dekleta, da naj ne verujejo precej, ako jim kdo zakon obeta, ker morajo dostikrat plačevati take obete z izgubo deviškega

venca, kar je že mnogo mnogo deklet spravilo v sramoto in nesrečo. — Tisti, ki hočejo stopiti v zakonski stan, morajo paziti:

2. da ni med njimi zakonskih zadržkov in da so dobro podučeni v krščanskem nauku.

Kaj so zakonski zadržki, se vam bo razložilo pozneje. Sv. Janez Krizostom pravi: „Ako hočeš stopiti v zakon, povprašuj ne samo po državni, ampak tudi po cerkveni postavi: ako zaničuješ ono, prejmeš večkrat samo denarno kazen; ako pa to z nogami teptaš, zapade tvoja duša mukam neugasljivega ognja.“ Da je mogoče priti na sled morebitnim zakonskim zadržkom, ki se pri izpraševanju ženinov in nevest niso mogli poizvedeti, cerkev in država strogo naročata, da se mora nameravani zakon po ženinovem in nevestinem duhovnem pastirju ob treh nedeljah ali praznikih med svetim opraviлом oklicati. Slehern, kateremu je kak zadržek znan, je dolžan, ga razodeti. Iz prav važnih vzrokov se more dobiti spregled enega ali tudi dveh oklicev od škofijstva in okrajnega glavarstva.

Tisti, ki hočejo stopiti v zakonski stan, morajo biti v krščanskem nauku dobro podučeni, in sicer zato, da morejo sami tako živeti, kakor velewa Kristusova vera. Kako bodo namreč živeli po naukih svete vere, ako jih ne poznajo? Razven tega morajo podučevati svoje otroke, kakor hitro se začno zavedati pameti, v pravi veri in v postavi Gospodovi. Kako pa bodo to storili, če sami niso v pravi veri dobro podučeni? Sveta cekev zapoveduje zaraditega izpraševanje ženinov in nevest, da se morejo dušni pastirji prepričati ne le o tem, ali poznajo zaročenci različne in težke dolžnosti zakonskega stanu, ampak tudi o tem, ali so dobro podučeni v krščanskem nauku. Ako niso dobro podučeni, jih mora dušni pastir še posebej podučevati. — Tisti, ki hočejo stopiti v zakonski stan, morajo paziti na to:

3. da čisto preživé zaročni stan.

Na žalost se mora reči, da se dandanes sklepajo mnogokrat znanja, pri katerih se celó ne misli ali ne misli resno na zakonsko zvezo. Taka znanja so bližnja priložnost h

grehu, dà, grob čistosti, in zato so prepovedana. Pa tudi tista znanja, ki se sklepajo iz tega namena, da bi dotičnika stopila pozneje v zakonski stan, so ravnotako ali pa še bolj nevarna, ker mislita zaročenca, da imata večjo prostost, da jima je več dovoljeno, in zato zabredeta v ostudno pregreho nečistosti. To pa ni priprava na zakonski stan, s takim življenjem si odganjata blagoslov božji. Nadangel Rafael je rekel mlademu Tobiju: „Poslušaj me, in ti bom povedal, čez katere ima hudič oblast. Oni so namreč, ki tako v zakon stopijo, da Boga od sebe in iz svojega srca odženo in svoji poželjivosti tako strežejo kakor konj in mezeg, ki nimata pameti; čez take ima hudič oblast.“ (Tob. 6, 16.) Potem mu je še rekel: „Vzemi devico v strahu Gospodovem k sebi bolj iz ljubezni do otrok, kakor pa gnan od poželjivosti.“ (Tobija 6, 22.) Ko je nato mladi Tobija vzel za ženo Saro, Rague-lovo hčer, se je spomnil Rafaelovih besed in ji rekel: „Midva sva otroka svetnikov in se ne smeva tako združiti, kakor neverniki, ki ne poznajo Boga.“ (Tob. 8, 5) Kako lepe besede, katere veljajo tudi krščanskim zaročencem! Krščanska zaročenca se morata na zakrament svetega zakona vredno pripravljati, zato je pred vsem potreba, da čisto preživita zaročni stan in nikakor ne mislita, da imata kot ženin in nevesta večjo protost, in da to, kar je bilo poprej greh zoper sveto čistost, sedaj ni več, ali da je manjši greh. Ravno narobe! Kot ženin in nevesta morata še bolj paziti na svoje misli, želje in dejanja, sploh na vse, kar bi bilo proti sveti čistosti. Ona tudi ne smeta v eni in isti hiši stanovati, in če je treba, da se obiščeta, naj ne bodeta sama, zlasti ne dolgo časa ampak vpričo očeta, matere ali koga drugega. Da si izprosita božji blagoslov za svoj težki stan, morata pred poroko pridno moliti in opravljati druga dobra dela. — Tisti, ki hočejo stopiti v zakonski stan, naj pazijo:

4. da pred poroko vredno prejmejo zakrament svete pokore in svetega Reš-njega Telesa.

Ker more le tisti vredno prejeti zakrament svetega zakona, ki je brez smrtnega greha, zato mora vsak zaročenec pred poroko prejeti zakrament svete pokore, če se zaveda smrtnega greha. Pa četudi nima na vesti nobenega smrtnega greha, naj vendar opravi sveto spoved, zakaj kolikor čistejša

bo njegova duša, toliko obilniše milosti bo prejel. Vsakemu ženinu in nevesti je svetovati, da opravi dolgo spoved, da se popravijo poprejšnje morebiti nevredne spovedi, in se poizvedó zakonski zadržki, ki bi utegnili biti med njima, ter se odpravijo pravočasno, če se sploh odpraviti dadó. Zaročenca naj tudi prejmeta zakrament svetega Rešnjega Telesa; zakaj s tem povabita takorekoč Jezusa, da bi blagoslovil njun zakon in bil pričujoč na njuni ženitnini, kakor je bil na ženitnini v Kani Galilejski.

Z v r š e t e k.

Kadar si, krščanski poslušavec, izbiraš kak stan, misli pred vsem na Boga in na svoje dušno vzveličanje. Ako pa misliš stopiti v zakonski stan, še posebno resno preudarjaj, ali te Bog kliče v ta stan, ali boš mogel izpolnjevati njegove dolžnosti, ali boš mogel v njem živeti tako, da boš rešil ne le svojo dušo, ampak tudi duše svojih otrok. Vprašaj za svèt tudi svoje stariše in druge pametne, izkušene ljudi. Če sodiš po resnem preudarku, da si poklican z zakonski stan, ne odganjaj od sebe božjega blagoslova s pregrešnim življenjem, ampak pripravljaj se na zakonski stan z molitvijo, s čistim življenjem, z vredno spovedjo in s svetim obhajilom, da bode Bog blagoslovil tvojo zvezo. Amen.

170. Krščanski nauk.

Tisti, ki hočejo stopiti v zakonski stan, morajo mej drugim paziti zlasti na to, da ni med njimi zakonskih zadržkov. Sveta cerkev je od najstarejših časov sem postavljala zakonske zadržke iz tehtnih vzrokov, in verniki so se morali vestno ravnati po njenih določilih. Že sv. Janez Krizostom je rekel: „Ako hočeš stopiti v zakon, poprašuj ne samo po državni, ampak tudi po cerkveni postavi: ako zaničuješ ono, prejmeš večkrat samo denarno kazen; ako pa to z nogami teptaš, zapade tvoja duša mukam neugasljivega ognja.“ Ker je jako potrebno poznati vsaj nekatere imenitnejše zakonske zadržke, zato govori katekizem še posebej o njih.

739. *Kaj so zakonski zadržki?*

Zakonski zadržki so take okolnosti, ki naredé zakonsko zvezo nedopuščeno ali celó neveljavno. Prvi se imenujejo oviralni, drugi razdiralni zakonski zadržki.

Zakonski zadržki so take okolnosti ali razmere, vzroki, gledé na čas in gledé na osebe, ki mislijo stopiti v zakon, ki branijo, da se zakon ali skleniti ne sme ali pa ne more, ki torej naredé zakonsko zvezo nedopuščeno ali celó neveljavno. Zakonski zadržki, ki naredé zakonsko zvezo nedopuščeno, se imenujejo **oviralni** ali **prepovedovalni** zakonski zadržki, ker ovirajo, prepovedujejo, da se zakon postavno skleniti ne sme. Ako dva vkljub temu, da je med njima oviralen zakonsk zadržek, skleneta zakon, je zakon sicer veljaven, toda nedopuščen, in ona grešita. Zakonsko zvezo naredi nedopuščeno prepovedani čas, ki traja od prve adventne nedelje do dneva po svetih treh kraljih in od pepelnične srede do vštete prve nedelje po veliki noči; zakonsko zvezo naredi nedopuščeno razlika v veri med kristijani, to je med katoliškimi in med nekatoliškimi kristijani, dalje veljavna zaroaka, ki se ni razdrła z obestranskim pritrjenjem ali vsledakega drugega zaroaka; zakonsko zvezo naredi nedopuščeno navadna obljava čistosti. Kdor je naredil oblubo, ne stopiti v zakon, ali prejeti ob svojem času kak višji red ali vstopiti v samostan, ne sme skleniti zakona, dokler ni odvezan od te oblube. Zakon naredi nedopuščen prepoved cerkvenega predstojnika, če n. pr. eden izmed zaročencev še ni dovolj podučen v krščanskem nauku. Nedopuščen je tudi zakon, ako bi se dva poročila, ne da bi bila trikrat oklicana, ali ne da bi poprej dobila spregled od enega, dveh ali celo vseh treh oklicev.

Zakonski zadržki, ki branijo, da se zakon skleniti nikakor ne more, ali ki naredé zakonsko zvezo neveljavno, imenujejo se **razdiralni**. Ako bi se torej dva, med katerima je razdiralen zakonsk zadržek, vkljub temu vzela v zakon, bi bil on neveljaven pred Bogom, pred vestjo in pred cerkvijo. Razdiralni zakonski zadržki so spregledljivi ali neodpravljlivi. Ako je med ženinom in nevesto tak razdiralen zakonsk zadržek, ki se dà spregledati ali odpraviti, se je treba poprej obrniti s prošnjo do škofijstva, da spregleda

zadržek, in šele potem se smeta vzeti. Ako je pa razdiralni zakonski zadržek nespregledljiv, se sploh nikdar vzeti ne moreta. Ako bi se kak razdiralen zakonsk zadržek, ki se dá spregledati, zvedel šele po poroki, je treba dobiti od njega spregled in potem zakon poveljaviti, in sicer, če je zadržek skriven, se poveljavi zakon na skrivnem, če je pa zadržek očiten, se poveljavi zakon očitno. Ako bi se za kak razdiralni zakonski zadržek, ki se ne more spregledati, zvedelo šele po poroki, bi se morala ona, ki sta sklenila neveljaven zakon, za vselej ločiti.

Razdiralni zakonski zadržki so zelo številni, zato ne moremo tukaj vseh navesti. Najbolj navaden zakonski zadržek je sorodstvo in svaštvo. Sorodstvo in svaštvo je razdiralen zakonsk zadržek do četrtega kolena. Vrsta sorodstva je ali ravna ali postranska. V ravni vrsti so si v sorodstvu n. pr. ded, oče, sin, vnuk. Med sorodovnici v ravni vrsti je zakon vsikdar neveljaven. Pri postranskih vrstah se more iz tehtnih vzrokov dobiti spregled od razdiralnega zakonskega zadržka od drugega kolena naprej; nikdar pa v prvem kolenu. Razdiralni zakonski zadržek je mnogokrat tudi duhovno sorodstvo, o katerem smo govorili pri zakramentu svetega krsta in svete birme. Še drugi zakonski zadržki, ki naredé zakonsko zvezo neveljavno, so n. pr.: siljenje ali strah, nedoraslost, razlika v veri med krščenim in nekrščenim, obstoječi zakon, višji red in slovesna obljuba itd.

Razven cerkvenih zakonskih zadržkov so še tudi državni zakonski zadržki. Tudi na te zadržke se morajo ozirati tisti, ki hočejo stopiti v zakon.

740. Kaj so mešani zakoni?

Mešani zakoni so zakoni med katoliškimi in nekatoliškimi kristijani.

Ako bi kak katoliški kristijan sklenil zakon s kako nekrščeno ženo, recimo s kako židinjjo, bil bi zakon neveljaven, ker je razlika v veri med krščenim in nekrščenim razdiralen zakonsk zadržek. Ravnotako bi bilo, ko bi kristijana vzela nekrstijana. Razlika v veri med kristijani, zlasti razlika v veri med katoliškim in nekatoliškim kristijanom pa je oviralen zakonski zadržek, ki zakonsko zvezo sicer ne naredi neveljavno, pač pa nedopuščno. Zakoni

med katoliškimi in nekatoliškimi kristijani se imenujejo mešani zakoni, ker se v takih zakonih združijo osebe, ki so različne vere.

741. Kaj je treba pri mešanih zakonih resno premisliti?

Pri mešanih zakonih je treba resno premisliti to-le:

1. spravljajo katoliškega sodruga v nevarnost, da privoli v nekatoliško vzgojo otrok, in da tako pogubi svojo dušo.

Sveta dolžnost krščanskih starišev je, skrbeti za časni in večni blagor svojih otrok. Vsak krščanski oče in vsaka krščanska mati si morata resno k srcu vzeti besede sv. Pavla, ki piše: „Ako pa kdo za svoje, in zlasti za domače nima skrbi, je vero zatajil in je hujši od nejevernika“ (I. Tim. 5, 8.) Krščanski oče ali krščanska mati skrbi najbolje za večno srečo svojih otrok, ako jih izreja ali vzgojuje v katoliškem duhu. Mislite si zdaj, da sklene kako katoliško dekle zakonsko zvezo z nekatoliškim kristijanom. Da sta se smela vzeti, je nekatoličan moral obljubiti, da bodo vsi otroci katoliško vzgojeni, ker drugače bi sveta cerkev ne mogla spregledati oviralnega zakonskega zadržka. Zdaj, ko sta poročena, pa mož nakrat hoče, da se vsi ali vsaj nekateri otroci, recimo sinovi, vzgojujejo nekatoliško. Ali ne spravi to katoličanko v veliko nevarnost, da privoli v nekatoliško vzgojo otrok, da bi se svojemu možu ne zamerila? In če to stori, iztrga svoje otroke iz naročja matere katoliškega cerkve, oropa jih edinovzveličavne vere in jih izroči v večno pogubo? Ali se ne izpolnijo nad tako materjo besede sv. Pavla, „da je vero zatajila in je hujša od nejevernice“? Če pa je vero zatajila in je hujša od nejevernice, se bo li mogla vzveličati? Je torej mešani zakon ne spravlja v nevarnost, da pogubi svojo dušo? — Pri mešanih zakonih je treba resno premisliti, da:

2. obtežujejo celo pri ugodnih razmerah katoliško vzgojo otrok.

Ako bi katoliški sodrug ne privolil v nekatoliško vzgojo niti enega otroka in bi nekatoliški sodrug sam

privolil, da se katoliško vzgojujejo vsi otroci, bi bile to še precej ugodne razmere. Vender tudi one obtežujejo katoliško vzgojo otrok. Zakaj? Ne samo oče in ne samo mati, ampak oba naj bi izrejala otroke v katoliški veri. Kar mati vsaja v srca otrok, to bi moral oče čuvati in ohranjevati. Pri mešanih zakonih pa je katoliška vzgoja otrok prepuščena skrbi samo enega. Bo li mogel z lahkoto sam storiti to, kar je celó za oba zeló težavno? In če otroci dorasejo, pa spoznajo, da sta oče in mati različne vere, kakšne misli se bodo pričele vzbujati v njihovih srcih? Kaj si bodo mislili, če bodo opazili, da mati moli, oče pa ne, da mati hodi k sveti maši, oče pa ne, mati da prejema svete zakramente, oče pa ne? Kaj bo mati otroku odgovorila, če jo vpraša, zakaj ima oče drugačno vero? Kaj mu bo odgovorila, če jo vpraša, je-li očetova vera kriva? Ali mu bo rekla, da oče ni na pravem potu? Ali mu bo rekla, naj si take misli izbije iz glave? Ako vidi otrok, da so stariši različne vere, kako lahko se mu rodi prepričanje, da so vse vere enako resnične in dobre! To pa je prva stopinja do nevere. Ali ni potem-takem celó pri ugodnih razmerah težko vzgojevati otroke katoliško? — Pri mešanih zakonih je treba resno premisliti, da:

3. zasejejo v družino dostikrat nemir in versko vnemarnost.

Zakonska sta si pred vsem dolžna, skupaj živeti v edinosti, v miru. Ali pa je lahko mogoča edinstvo v drugih rečeh, ako ni edinosti v veri? Jako težko. Mislite si, da hoče nekatoliški sodrug, naj bi se vzgajali otroci v njegovi veri. Katoliški sodrug v to ne more privoliti, ako hoče rešiti svojo dušo. Ali ne bode to razdrlo edinosti med njima? Ali ne bo povzročilo mnogo prepиров? Ali ne bo ohladilo medsebojno ljubezen in rodilo medsebojno mržnjo? — In če nekatoliški sodrug zasmehuje vero katoliškega sodruga, se norčuje iz pobožnih vaj, kakor bi bile prazen nič, ako ovira izpolnjevanje njegovih krščanskih dolžnostij, ali ne bode to povod novim nemirom? In ako ga celo sili, ravnati proti cerkvenim zapovedim, katere mora katoličan izpolnjevati kakor božje, kam bo izginila edinstvo? Prav ima Tertulijan, ko piše o zakonskih, ki so različne vere, tako-le: „Ona nimata enakega upanja, nimata enakih vaj, nimata enake službe božje. Ona

ne molita skupaj, se ne postita skupaj, ne podučujeta drug drugega; ločena sta v hiši božji, ločena sta pri mizi Gospodovi. Drug prikriva drugemu resnice in vaje svoje vere. Drug drugega se ogibljeta, drug drugemu sta nadležna.“ — A še hujše kakor nemir je verska vnemarnost. Kakor luč neprenehoma potrebuje hrane, da ne ugasne, tako tudi luč svete vere. Luč svete vere pa naj bi ne dobivala nove hrane samo v cerkvi, ampak tudi doma s pobožnimi vajami, z verskimi pogovori, s prebiranjem pobožnih knjig. Toda v družinah z mešanimi zakoni ni mogoče, opravljati skupno verskih vaj, tam se ne morejo pogovarjati o verskih, ampak le o vsakdanjih rečeh, da se kateri ne žali v svojem verskem prepričanju, tam se ne morejo prebirati pobožne knjige, zakaj kar enemu v njih ugaja, je drugemu zoperno. Ako razven tega nekatoliški sodrug brani katoliškemu sodrugu izpolnjevati krščanske dolžnosti, in jih ta na ljubo svojemu družetu začne zanemarjati, ali se ne bo iz vsega tega izcimila mlačnost v službi božji? In ker v očeh tistega, ki ni posebno dobro podučen v verskih resnicah, razlika med krščanskimi verami ni posebno velika, si začne katoliški sodrug morebiti sčasoma misliti, da je vera nekatoliškega sodruga ravnotako dobra kakor njegova, loti se ga torej verska vnemarnost, on postane brezbrizen za najimennitnejše, namreč za vzveličanje svoje duše.

Ker utegne iz mešanih zakonov izvirati toliko zla za katoliškega sodruga, kakor za njegove otroke,

4. zato jih katoliška cerkev nikdar ne odobrava in iz važnih vzrokov trpi le tedaj, če je zagotovljeno, da bodo vsi otroci katoliško vzgojeni, in če so odstranjene vse nevarnosti za dušno vzveličanje.

Da cerkev ni nikdar odobraval mešanih zakonov, nam spričuje določba cerkvenega zbora v Elviru v začetku četrtega stoletja. Tam se je določilo to-le: „Krivovercem naj se ne dajejo v zakon katoliške device, . . . ker se vernik ne more družiti z nevernikom.“ Starišem, ki so ravnali proti tej prepovedi, naložila se je petletna cerkvena pokora. Vesoljni cerkveni zbor v Kalcedonu (451) je določil: „S krivovercem, Judom ali paganom naj se ne sklene zakonska zveza,

razven tedaj, ako bi oseba, ki se združi s pravoverno osebo, obljubila, da prestopi k pravi veri.“ (Act. 15. can. 14.) Enake določbe so dali še drugi cerkveni zbori. Sveti Ambrozij je pisal: „Varuj se, moj kristijan, da ne vzameš za ženo paganke, židinke ali krivoverke.“ (Lib. de Abrah. cap. 9.) V poznejših časih, ko so se mešani zakoni bolj in bolj množili, ni sveta cerkev samo svarila pred njimi, ampak jih tudi izrečno prepovedovala. Tudi dandanes sveta cerkev nikdar ne odobrava mešanih zakonov iz vzrokov, katere smo ravnokar slišali; ona iz važnih vzrokov take zakone samo trpi, toda le tedaj, če je zagotovljeno pismo, da bodo vsi otroci katoliško vzgojeni, ne pa, kakor se večkrat zgodi, sinovi v veri očetovi, hčere v materini, in če so odstranjene vse nevarnosti za dušno vzveličanje. Zaraditega mora nekatoliški sodrug obljubiti, da ne bode branil katoliškemu sodrugu, izpolnjevati verske dolžnosti, katoliški sodrug pa mora obljubiti, da si bo prizadeval pridobiti nekatoliškega sodruga za pravo vero. Sveta cerkev to zahteva, ker je njena dolžnost, ohraniti katoliške kristijane v pravi veri, one pa, ki so v zmoti, pridobiti za resnico, zlasti pa otroke, ki imajo morebiti izhajati iz mešanega zakona, privedi v Kristusov ovčnjak. Ako privoli sveta cerkev iz tehtnih vzrokov v mešani zakon, morata se zaročenca dati poročiti vsikdar po katoliškem duhovniku.

742. Kdo ima oblast, postavljati razdiralne zakonske zadržke in odločevati, je-li zakon veljaven ali ne?

Oblast, postavljati razdiralne zakonske zadržke in odločevati, je-li zakon veljaven ali ne, ima samo sveta cerkev.

Z zakonom so v zvezi nekatere stvari, ki močno uplivajo na državljanske razmere. Gledé na te stvari je cerkev državi zmerom priznavala oblast, da jih ureja, in je vernike opominjala, naj točno izpolnjujejo dotične državne postave. Te vrste so pogodbe o doti, o nasledstvu otrok, o gospodarstvu skupnega imetka itd. Te pogodbe niso zakon, ampak le zakonu pridružene, in že po naravi spadajo v področje državnega sodnika. Tudi na razvitek države vplivajo zakoni,

zato državi ne more biti vse eno, kdo, kdaj in s kom se poroči. Cerkev tudi v tem oziru priznava državi oblast, dajati postave, katere morajo verniki izpolnjevati, ako ne nasprotujejo božji postavi. Država določuje tudi kazni za te, ki ne bi izpolnjevali njenih postav zastran zakona, in cerkev jej v tem ne nasprotuje. Podložniki so na vesti dolžni, izpolnjevati državne postave o zakonu; ako jih zanemarijo, zapadejo določenim kaznim. (Fr. Kosec, Katoliško zak. pravo.) Država pa nima oblasti, postavljati razdiralne zakonske zadržke in odločevati, je-li zakon veljaven ali ne, ker to ne spada v njeno področje. Karkoli država v tem oziru brez volje ali proti volji svete cerkve odloči, je nično in neveljavno. „Ako bi torej država postavila kak razdiralen zakonsk zadržek, ki pa po cerkveni postavi ni razdiralen, zakon, sklenen s takim zadržkom, ni ničeven, ampak je pred Bogom in cerkvijo veljaven, le pred državo je neveljaven, seveda le za državne učinke zakona.“ (Fr. Kosec, Katoliško zak. pravo.) Le tedaj, ko bi cerkev kako določbo države o zakonu pozneje priznala in odobrila, je veljavna.

Oblast, postavljati razdiralne zakonske zadržke in odločevati, je-li zakon veljaven ali ne, ima samo sveta cerkev, in sicer naravnost od Jezusa Kristusa. „Posebno tehten in jako krepek dokaz za to nam podaje zgodovina, ki nas jasno uči, da je cerkev postavodajalno in sodnijsko oblast gledé na zakon vsikdar svobodno izvrševala... Knezi si ne le niso prisvajali oblasti čez krščanske zakone, temveč so priznali in izrekli, da je popolnoma cerkvi lastna. V resnici so tudi Honorij, Teodozij mlajši, Justinijan naravnost pripoznali, da jim v zakonskih rečeh samo pristojta čuvati in braniti svete določbe.“ (Leon XIII. Arcanum div. sapientiae.)

743. Zakaj ima samo sveta cerkev oblast, postavljati razdiralne zakonske zadržke in odločevati, je-li zakon veljaven ali ne?

Oblast, postavljati razdiralne zakonske zadržke in odločevati, je-li zakon veljaven ali ne, ima samo sveta cerkev zato, ker je zakon zakrament, in ker je Jezus Kristus samo sveti

cerkvi dal pravico, določevati in odločevati o svetih zakramentih.

Sv. Pavel imenuje apostole „delivce ali oskrbnike skrivnostij Kristusovih“. (I Kor. 4, 1.) Iz tega sledi, da ima samo sveta cerkev (rimski papež in škofje, ki so ž njim v zvezi) pravico, določevati in odločevati o svetih zakramentih, urejevati, kako, kdaj, komu naj se delijo, komu odrekajo, ne pa kaka druga oblast. Sveti zakon je že sam na sebi nekaj svetega, ima tudi sveti namen, zato se spodobi, da samo ona določuje in odločuje o zakonu, ker je samo njej izročil Jezus Kristus oblast čez svete reči. Zlasti pa ima samo sveta cerkev oblast določevati in odločevati o svetem zakonu zato, ker ga je Jezus Kristus povišal v zakrament. „Ker je Jezus Kristus povzdignil zakon k tako visoki in slavni časti, izročil in zaupal je vso postavodajo zakonsko cerkvi.“ (Leon XIII. „Arcanum“.) Ako pa je Kristus vso postavodajo zakonsko prepustil cerkvi, je gotovo, da je samo njej dal oblast, postavljati razdiralne zakonske zadržke in odločevati, je-li zakon veljaven ali ne. „Kdor bi trdil, da zakonske stvari ne spadajo v področje cerkvene sodnije: bodi izobčen“, določuje Tridentinski cerkveni zbor. (Sess. 24. can. 12.) Sveta cerkev se je sicer ozirala, kadar je o zakonu določevala, na okoliščine in razmere narodov, je tudi olajšala, kolikor se je dalo, nekatere zakonske določbe, toda oblast, določevati o zakonu, si je vsikdar pridržavala in je ni prepustila državi.

Zdaj, ko smo zvedeli najpotrebnejše, kar nam je vedeti o zakramentih, nastane še vprašanje:

744. Ali so razven zakramentov še kaka druga znamenja, ki delé milost sama iz sebe?

Razven zakramentov ni nobenega drugega znamenja, ki bi delilo milost samo iz sebe; tako imenovani zakramentali (blagoslovila) so zakramentom samo podobni.

Sveti zakramenti podeljujejo milost sami iz sebe. To moč jim je podelil Jezus Kristus, ki nam je zaslužil vse milosti, takrat, ko jih je postavil. Milost, katero prejme človek

v svetih zakramentih, torej ni odvisna od vrednosti tistega, ki jih deli, ker se lahko zgodi, da kdo nevredno deli zakramente, vendar pa prejemnik zakramentov prejme milost; milost tudi ni odvisna od zasluženja tistega, ki prejme kak zakrament, ker si milosti sploh ne more zaslužiti, ampak zakramenti delijo milost po moči, katero jim je Jezus Kristus podelil, ako se le tudi prav delijo, in jim prejemnik sam ne dela ovire, se zadosti nanje pripravi. Razven zakramentov ni nobenega drugega znamenja, ki bi delilo milost samo iz sebe; tako imenovani zakramentali ali po naše blagoslovila so zakramentom samo podobni, toda sami iz sebe ne morejo podeljevati milosti. O zakramentalih bomo več slišali prihodnjič.

Z v r š e t e k.

V današnjem krščanskem nauku sem vam, krščanski poslušavci, razložil nekatere zakonske zadržke. Kdor torej misli stopiti v zakon, naj vsigdar poprej preudarja, ali ni med njim in osebo, katero misli vzeti v zakon, kak zadržek. Ako je zakonski zadržek nespregledljiv, je zakonska zveza sploh nemogoča, je pa spregledljiv, potem naj si dobi od njega spregled, predno se poroči, da ne bo sklenil neveljavnega zakona, boljše pa bo, ako pusti iz mislij tako zakonsko zvezo. Zlasti pa svarim vsakega pred mešanim zakonom, saj ste se danes prepričali, da jih cerkev ne odobrava zaradi mnogoterih dušnih nevarnostij, ki pretijo v mešanem zakonu katoliškemu sodruhu in njegovim otrokom. Ako se vsiljuje med tvoje srce in tvojo vero nagnenje in ljubezen do kake osebe, ki ima od tvoje različno vero, pomisli, da ti mora biti vera in volja božja več kakor še tolika ljubezen do kake osebe. „Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa škodo trpi?“ pravi božji Vzveličar. (Mat. 16, 26.) Amen.

171. Krščanski nauk.

Z molitvijo si lahko izprosimo vsakovrstne milosti, z dobrimi deli, katera opravljamo v stanu posvečujoče in s pomočjo dejanske milosti, si zaslužimo pomnožitev posvečujoče milosti, sveti zakramenti pa sami podeljujejo ali pomnožujejo posvečujočo milost, in sicer vsigdar, ako jih

prejemamo zadostno pripravljeno. Sveti zakramenti so torej najimenoitnejši in najboljše pripomočki, da moremo krščansko živeti in vzveličati svoje duše. Razven svetih zakramentov ni nobenega drugega znamenja, ki bi delilo milost samo iz sebe. Imamo pa še vendar tudi druge pripomočke milostij, ki sicer niso tako važni in potrebni, kakor sveti zakramenti, katere pa tudi moramo visoko ceniti; to so zakramentali ali po slovensko blagoslovila. O teh govori katekizem v 4. oddelku IV. poglavja, potem še tudi o cerkvenih obredih.

4. Oddelek.

O zakramentalih in cerkvenih obredih.

745. Kaj so zakramentali?

Zakramentali so :

- 1. zakramentom podobna sveta dejanja, na primer zarotovanja, blagoslavljanja in posvečevanja, katera je postavila sveta cerkev, da nam naklanja posebne milosti in dobrote, ali da posvečuje osebe in stvari.**

Zakramentali so dejanja, ker se takrat, kadar jih sveta cerkev rabi, nekaj dela, nekaj godi, kar se more imenovati dejanje. Ako na primer mašnik, ki krščuje, zaroti hudobnega duha s tem, da trikrat dihne v krščenca v podobi križa in govori: „Pojdi od njega nečisti duh in napravi prostor svetemu Duhu“, je ta zakramental dejanje, ker se takrat, ko se rabi, nekaj dela, ker se izvrši neko dejanje. Ali če cerkev blagoslovi kako reč, na primer sveto razpelo, mašnik, ki blagoslavlja, moli in dela čez razpelo križe, torej je blagoslavljanje neko dejanje. Zakramentali so sveta dejanja, ker se pri njih dela nekaj svetega, se na primer moli, se narejajo znamenja svetega križa. Zakramentali so — kakor povéže njihovo ime — zakramentom podobna sveta dejanja, ker so nekaka vidna znamenja, ki nam kakor zakra-

menti kažejo po zunanje nevidno milost, ki jo podeli Bog tistim, ki jih rabijo iz pravega namena, ki jih rabijo spoštljivo in zaupno. Zakramentali so različni. K zakramentalom spadajo zarotovanja, to so ona dejanja, katera rabi sveta cerkev, da odvrča in odganja škodljivi vpliv hudobnega duha; zakramentali so razna blagoslavljanja, katera rabi sveta cerkev, da izprosi božjega blagoslova osebam in stvarem; zakramentali so razna posvečevanja, katera rabi sveta cerkev, da odločuje osebe in stvari za službo božjo, ali da posvečuje kako reč za pobožno rabo. Zakramentali so sveta dejanja, katera je postavila sveta cerkev, da nam naklanja posebne milosti in dobrote bodisi za dušo ali za telo, ali da posvečuje osebe in stvari.

Zakramentali so:

2. reči, katere je posvetila cerkev, da jih rabi pri božji službi, ali da jih mi pobožno rabimo, na primer blagoslovljena voda.

Te besede nam povedó, da zakramentali niso samo ona zakramentom podobna sveta dejanja, katera je postavila sveta cerkev, da nam naklanja posebne milosti in dobrote, ali da posvečuje osebe in stvari, ampak zakramentali so tudi reči same, katere je posvetila cerkev z onimi zakramentom podobnimi svetimi dejanji, da jih rabi pri službi božji, na primer: altarji, svete posode, mašniška obleka, sveta krizma, sveta olja itd., ali da jih mi pobožno rabimo, na primer: blagoslovljena voda, blagoslovljene palmove veje, blagoslovljeni rožni venci, križi itd. Rečij, katere je posvetila sveta cerkev, ne smemo rabiti v posvetne namene, kakor neposvečene reči, ampak rabiti jih moramo pobožno, rabiti jih moramo k časti božji in v svoji dušni prid. Ako bi na primer kdo obračal svete posode ali cerkveno opravo ali sveta olja v vsakdanjo, posvetno rabo, ako bi rabil blagoslovljeno vodo kot navadno pijačo kakor drugo vodo, bi zlorabil take reči in bi se pregrešil.

Reči, katere je posvetila cerkev, da jih rabi pri službi božji, ali da jih mi pobožno rabimo, ostanejo trajno posvečene, ali posvečenje jim ostane, in izgubi se le tedaj, ako bi se kakorkoli onečastile; samo take reči so zakramentali. Cerkev pa blagoslavlja tudi mnogotere druge reči, na

primer: hiše, polja, živali, razna jedila, ne da bi jih trajno posvetila. S takimi blagoslavljanji reši sicer cerkev take reči škodljivega vpliva in jim izprosi blagoslov božji, ne podeli jim pa trajne moči, da bi odvrčale od nas razna zla in nam naklanjale posebne milosti in dobrote. Te reči, ktere blagoslavlja sveta cerkev, niso zakramentali, pač pa so zakramentali blagoslavljanja sama.

Poprej smo slišali, da so zakramentali zakramentom podobna sveta dejanja, zdaj pa si še pogledjmo:

746. Kako se razlikujejo sakramentali od sakramentov?

Zakramentali se razlikujejo od zakramentov zlasti tako:

1. zakramente je postavil Jezus Kristus, zakramentale pa sveta cerkev.

Zakrament je vidno in podelilno znamenje nevidne milosti postavljeno od Jezusa Kristusa v naše posvečenje. Zakramente je torej postavil Jezus Kristus sam, ki nam je s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo zaslužil one milosti, ktere nam zakramenti delé. Zakramentalov pa ni postavil Jezus Kristus sam, ampak postavila jih je sveta cerkev, ki je prejela od Jezusa Kristusa oblast, zarotovati, blagoslavlјati in posvečevati. — Zakramentali se razlikujejo od zakramentov:

2. zakramenti delujejo iz lastne moči, katero jim je podelil Jezus Kristus, zakramentali pa po priprošnji svete cerkve in po pobožnosti tistih, ki jih rabijo.

Ko sem razlagal nauk o zakramentih sploh, smo slišali, da zakramenti ne kažejo samo notranje milosti po zunanje, ampak jo tudi podelé, in sicer iz lastne moči, ne pa po priprošnji ali zasluženju tistih, ki jih delé, ker jih delé lahko tudi nevredni, pa tudi ne po zasluženju tistih, ki jih preje majo, od katerih se samo zahteva, da jih vredno, to se pravi,

zadostno pripravljeni, prejemajo. Moč, podeljevati milost iz lastne moči, imajo zakramenti od Jezusa Kristusa, ki jih je postavil. Zaraditega pravi katekizem: Zakramenti delujejo iz lastne moči, katero jim je podelil Jezus Kristus. Drugače kakor zakramenti pa delujejo zakramentali. Ti ne delujejo iz lastne moči, ker jim sveta cerkev, ki jih je postavila, take moči ni mogla podeliti, ampak ti delujejo po priprošnji svete cerkve, to se pravi: sveta cerkev prosi, da bi Bog podelil kako milost in dobroto tistemu, ki ga cerkev blagoslovi, posveti, ki rabi kako od nje posvečeno reč, recimo blagoslovljeno vodo. Zakramentali ne delujejo samo po priprošnji svete cerkve, ampak tudi po pobožnosti tistih, ki jih rabijo. Čeprav ima priprošnja svete cerkve, neveste Kristusove, veliko moč, vendar zakramentali ne morejo delovati pri onem, ki jih rabi, ako jih ne rabi s pravo pobožnostjo. Tako vemo, da je Jezus Kristus gledé na blagoslov rekel apostolom: „V katero hišo koli pridete, recite najpoprej: Mir bodi tej hiši! In ako je tam otrok miru (ako je vreden vašega blagoslova), bo počival nad njim vaš mir; ako pa ne, se bo k vam vrnil.“ (Luk. 10, 5. 6.) Bog tim rajše usliši priprošnjo svete cerkve in deli tem obilnejše milosti in dobrote, čim vrednejši je tisti, za kogar ona prosi. — Zakramenti, ki delujejo iz lastne moči, podeljujejo vsigdar milost ali nje pomnožitev, kadar jim sami ne delamo ovire, saj nam je tudi milost, ki jo delé, vsigdar koristna; zakramentali pa ne delujejo vsigdar, kadar jih rabimo, ampak le tedaj, kadar Bog vé, da bode njihovo delovanje naši duši v korist. Kadar pa Bog vé, da bi nam delovanje zakramentalov škodovalo na duši, — na primer, ako bi nam pridobilo telesno zdravje, časno srečo, kar vse bi utegnili zlorabiti — takrat ne delujejo, kakor sveto poslednje olje ne podeli telesnega zdravja bolniku, ako ni koristno njegovi duši.

Dasiravno zakramentalov ni postavil Jezus Kristus, dasiravno k vzveličanju niso potrebni kakor zakramenti, ampak samo koristni, jih ne smemo zanemarjati, ampak jih moramo spoštovati in rabiti v svoj dušni, pa tudi v svoj telesni prid, saj jih je sveta cerkev za to postavila.

747. Čemu rabi sveta cerkev zarotovanja?

Sвета cerkev rabi zarotovanja v to, da odvrača in odganja škodljivi vpliv hudobnega duha.

Vse, kar je Bog ustvaril, je bilo dobro. Sv. pismo pravi: „In Bog je videl vse, kar je bil storil, in bilo je jako dobro.“ (I. Mojz. 1, 31.) Ko pa sta Adam in Eva grešila, nista zapadla le ona sužnosti hudobnega duha, ampak vsa narava, ki je bila ustvarjena zavoljo človeka, in zemlja je bila zavoljo njunega greha prekleta. „Bodi prekleta zemlja v tvojem delu“, zaklical je Bog Adamu po storjenem grehu. (I. Mojz. 3, 17.) Sv. Pavel pa piše: „Stvar željno čaka razodetja božjih otrok . . . , da bo tudi stvar rešena iz sužnosti popačenja v častljivo prostost božjih otrok. Vemo namreč, da zdaj vsa stvar zdihuje in stoka, kakor na porodu.“ (Rimlj. 8, 19–22.) Vsled Adamovega greha je torej hudobni duh dobil neki vpliv na ljudi in na stvari, ki so bile ustvarjene človeku v korist, in ta njegov vpliv je škodljiv. Hudobni duh škodljivo vpliva na ljudi ne le s tem, da jih zapeljuje v greh, ampak škoduje jim tudi še drugače, na primer z raznimi boleznimi, kakor Jobu, ali ženi, ki je bila po vplivu hudobnega duha osemnajst let sključena (Luk. 13, 11. 16.), ali s tem, da jih obsede. Hudobni duh tudi škodljivo vpliva na stvari s tem, da jih zlorabi v škodo ljudem, ali da zapeljuje ljudi, da jih sami zlorablajo v grehe. Kakor je Kristus s svojim trpljenjem in s svojo smrtjo na križu rešil človeški rod sužnosti hudobnega duha, tako je strl tudi njegovo oblast čez stvari, četudi mu je ni še popolnoma odvzel, ampak mu je še nekoliko pustil, zaradi česar more še vedno škodljivo vplivati na stvari, kolikor mu Bog pripusti. Jezus Kristus je izročil milosti, katere nam je zaslužil, svoji cerkvi, da jih deli ljudem, ter ji dal oblast, kakor bomo še slišali, odvrčati in odganjati škodljivi vpliv hudobnega duha ter tako zmanjševati njegovo moč. Te oblasti se poslužuje sveta cerkev, kadar zarotuje. Zarotovati se pravi, zapovedati hudobnemu duhu v imenu božjem, da več ne škoduje kaki osebi ali stvari, na primer, da zapusti kakega obsedenca in ga več ne muči, da ne rabi več kake stvari v škodo ljudem. Zato pravi katekizem: Sveta cerkev rabi zarotovanja v to, da odvrača in odganja škodljivi vpliv hudobnega duha, da bi ljudem

sploh ne škodoval, ali, če jim je že škodoval, da bi jim ne hal škodovati. Zarotovanja rabi sveta cerkev pri svetem krstu ter pri nekaterih blagoslavljanjih in posvečevanjih.

748. Cemu rabi sveta cerkev blagoslavljanja?

Sвета cerkev rabi blagoslavljanja, da izprosi božjega blagoslova osebam in stvaram.

Blagoslov božji imamo vedno pred očmi, blagoslov božji neprenehoma prejemamo, od blagoslova božjega živimo. Kmet vseje v jeseni ali v spomladi nekoliko škafov zrnja, kadar pa pride žetev, vozi domov polne vozove žita. Kar je vsejal, ni bilo toliko, da bi mogel sam živeti od tistega; kar je pa pridelal, je toliko, da s tistim ne preživi le sebe in svojo družino, ampak še prodaja žito drugim. Vidite, to je bil blagoslov božji, ki je žito tako pomnožil. Ali če komu vse, kar počne, po sreči gre, če ima srečo pri živini, na polju, pri raznih podjetjih ter se mu premoženje vidno množi, je zopet blagoslov božji, ki spremlja njegova dela. Kaj je torej blagoslov božji? Blagoslov božji so milosti in dobrote, ki nam jih deli vsemogočni Bog, je nekaka pomoč božja, ki nas podpira pri naših vsakdanjih opravilih, da moremo izvršiti, kar bi sami vsled svoje slabosti izvršiti ne mogli, ki odvrča od nas razne nezgode, nas varuje hudega na duši in telesu. Blagoslov more deliti le Bog, kdo drugi pa more blagoslov božji samo želeči ali ga izprositi. Blagosloviti pa se pravi, želeči kaj dobrega sploh, izprositi od Boga kaj dobrega, želeči ali izprositi božjega blagoslova. Oblast, blagoslavljati, imajo samo rimski papež, škofje in mašniki, in tista sveta dejanja, s katerimi izprosijo blagoslova božjega, se imenujejo blagoslavljanja. Blagoslavljati ali z drugimi besedami, prositi božjega blagoslova, morejo sicer tudi neduhovniki, toda njihova blagoslavljanja niso zakramentali. Pa četudi blagoslavljanja neduhovnikov niso zakramentali, vendar niso brezkoristna. Ker je vsako blagoslavljanje nekaka molitev, molitev pa, če se prav opravi, je najboljše sredstvo, izprositi nam vse dobro, je gotovo, da ima blagoslov neduhovnikov vsaj toliko moč kakor molitev, zlasti če izvira iz resnične ljubezni do bližnjega. O očetovem blagoslovu pravi sv. pismo samo, da „otrokom hiše zida“.

(Sir. 3, 11.) Iz sv. pisma tudi vemo, da se je izpolnil blagoslov Noetov nad njegovima sinovoma, Semom in Jafetom.

Sveta cerkev rabi blagoslavljanja, da izprosi božjega blagoslova osebam, to se pravi, ona želi in prosi Boga, da bi osebe, katere ona blagoslovi, varoval, jim podelil kako milost in dobroto, jih rešil kakega dušnega ali telesnega zlega. — Sveta cerkev rabi tudi blagoslavljanja, da izprosi božjega blagoslova stvarem, to se pravi, ona prosi Boga, da bi milostno odvrnil od njih škodljivi vpliv hudobnega duha in tistim, ki rabijo blagoslovljene stvari, pomagal na duši in telesu. Tako blagoslavlja cerkev poslopja, železnice, barke, polja, živali, hrano, pijačo itd. Blagoslavlja osebe in stvari posnema sveta cerkev vzgled Jezusa Kristusa, ki je tudi blagoslavljal. Jezus je blagoslovil otroke, katere so mu prinesle pobožne matere (Mark. 10, 16.), blagoslovil je apostole, predno se je vzdignil v nebesa (Luk. 24, 50.), blagoslovil je petere kruhe in dve ribi, ko je nasitil pet tisoč mož, kakor pripoveduje sv. evangelist Luka, rekoč: „Vzel je petere kruhe in dvojce rib, je pogledal v nebo, jih je blagoslovil in dal svojim učencem, da bi jih položili pred množice.“ (Luk. 9, 16.) Da je navada, blagoslavlјati stvari, v cerkvi že jako stara, spoznamo iz besed sv. Pavla, ki piše: „Vsaka stvar božja je dobra, in nič se ne sme zavreči, kar se z zahvaljenjem užije; posvečena je namreč po besedi božji in molitvi.“ (I. Tim. 4, 4. 5.) Po blagoslovljenih rečeh se nam deli božji blagoslov v blaginjo duše in telesa. Blagoslovljene reči ohranjujejo telesno zdravje, pridobivajo poljskim pridelkom dobro rast, storé, da imamo večje zaupanje v Boga in njegovo previdnost, da večkrat na Boga mislimo in si prizadevamo, živeti po njegovih zapovedih, pospešujejo sploh pobožnost in krščansko čednost.

Blagoslavljanja so jako različna; najimenitnejša hočem omeniti. Med vsemi blagoslovi je najimenitnejši blagoslov s svetim Rešnjim Telesom v monštranci ali v ciboriju. Pri tem blagoslovu mašnik nič ne govori, ker se ne spodobi govoriti tam, kjer Jezus sam blagoslavlja. Prepogosto blagoslavljanje s sv. Rešnjim Telesom sveta cerkev ne odobrava, in sicer zato ne, ker se s tem spoštovanje do sv. Rešnjega Telesa ne zvekuje, marveč zmanjšuje. Ako se namreč ta blagoslov prepogosto daje, zdi se ljudem nekaj navadnega, vsakdanjega, dasiravno je nekaj prav posebnega, prav slovesnega. — Blagoslov se daje tudi s svetim križem. Na križu je Jezus

Kristus strl moč hudobnega duha in nam zaslužil vse milosti, zato pa je tudi prav primerno, da se s svetim križem daje blagoslov. — Najbolj navaden blagoslov je oni, ki ga podeli škof ali mašnik z roko tako, da naredi znamenje svetega križa ob enem govoreč primerne blagoslovne besede, na primer: „Blagoslov vsemogočnega Boga Očeta in Sina in svetega Duha naj pride čez vas in ostane vselej pri vas. Amen.“ Ta blagoslov se daje vernikom navadno po pridigi in na koncu svete maše, pa tudi ob drugih prilikah se lahko daje posameznim osebam ali večim skupaj. Mašnikov blagoslov morate visoko ceniti in si ga večkrat prositi. Sv. Atanazij pripoveduje o sv. Antonu, da je pred škofi in mašniki nagnil svojo glavo, da so ga blagoslovili. Tako so delali tudi nekateri cesarji, na primer Justinijan. Justin mlajši, cesarica Evdoksija. Pri angleških katoličanih je bila v prejšnjih časih navada, da so pokleknili z vso družino, ako je stopil duhovnik v njihovo hišo, in so ga prosili blagoslova. Tudi blagoslov slabega duhovnika se ne sme zaničevati, saj ne blagoslovi v svojem, ampak v Kristusovem imenu. Ljudje zlasti visoko cenijo blagoslov novomašnikov, ker po pravici menijo, da bo Bog posebno rad uslišal prvo prošnjo novomašnikovo. — Blagoslov nad bolniki in umirajočimi se deli tako, da mašnik na bolnika ali umirajočega položi roko in nad njim moli, na primer, če mu deli sveto poslednje olje. Ta način blagoslavljanja prihaja od Jezusa Kristusa, ki je na otroke polagal roke in jih blagoslovil, ki je s pokladanjem rok ozdravljaval bolnike. Zato mu je rekel Jair: „Moja hči umira; pridi in položi roko na njo, da ozdravi in živi.“ (Mark. 5, 23.) Ako duhovnik blagoslovi bolnika ali umirajočega s tem, da položi roko nanj, hoče s tem naznaniti, da ga izroči v varstvo Jezusa Kristusa, da bi ga varoval vsega hudega in mu podelil vse dobro. — Sveta cerkev blagoslavlja tudi hiše, da bi odvrnila od njih in njihovih stanovnikov škodljivi vpliv hudobnega duha in razne nezgode ter jim izprosila srečo in blagoslov božji. Zlasti o veliki noči blagoslavlja cerkev tudi jedila, kakor meso, kruh, jajca, hren itd. Na praznik svetega Janeza evangelista blagoslavlja vino in v nekaterih krajih je blagoslavlja pri porokah. — Še drugi blagoslovi so na primer: blagoslov, ki se podeli materam, kadar pridejo z otrokom v cerkev Bogu se zahvalit po vzgledu blažene Device Marije, ki je nesla Jezusa v tempelj, ko je bil štiri-deset dni star; blagoslov romarjem, ki gredó na božjo pot;

blagoslov novoporočencem, blagoslov nad mrličem pred hišo, v cerkvi ali pred cerkvijo in na pokopališču.

749. *Cemu rabi sv. cerkev posvečevanja?*

Sveta cerkev rabi posvečevanja, da odločuje osebe ali stvari za službo božjo, ali da posvečuje kako reč za pobožno rabo.

Sveta cerkev, ki je vsa vneta za čast božjo, si ne prizadeva le za to, da bi spodobno čistila Jezusa Kristusa, pred katerega imenom se pripogibajo kolena teh, ki so v nebesih, na zemlji in pod zemljo, ampak tudi hoče, da bi bilo vernikom častitljivo vse, kar je v katerikoli zvezi z Jezusom Kristusom. Zaraditega odločuje s posebnim dejanjem osebe in stvari za službo božjo, sploh vse, kar je za pobožno rabo. Ona sveta dejanja, s katerimi sveta cerkev odločuje osebe ali stvari za službo božjo, ali s katerimi odteguje reči posvetni rabi in jih posvečuje za pobožno rabo, se imenujejo **posvečevanja**. Razlika med posvečevanji in blagoslavljanji je v tem, da posvečevanja vtisnejo osebam in rečem, ki se posvetijo, poseben značaj, jim podelé neko višjo moč, ki jim trajno ostane, in zato se posvečevanja nad istimi osebami ali rečmi ne smejo ponavljati; pri blagoslavljanjih pa se na osebe in reči prosi moč blagoslova božjega, ki pa stanja oseb ali reči ne izpremené, in zato se blagoslavljanja nad istimi osebami ali rečmi ne smejo ponavljati. Blagoslavljanja nimajo vselej za gotovo svoje moči; ona dosežejo svoj namen, kadar Bog po svoji neskončni modrosti za dobro spozna, uslišati željo, voščilo ali prošnjo tega, ki blagoslavlja, ali tega, kateri prejema blagoslov; njihova moč se torej večinoma ravna po vrednosti delivca in prejemnika; posvečevanja pa imajo vsled cerkvene oblasti vselej svojo moč, bodisi delivec ali prejemnik vreden ali ne. Posvečene reči se smejo obračati samo v pobožno rabo, nikakor pa ne v posvetno; samo **blagoslovljene** reči pa se smejo obračati v posvetno rabo. Jedila n. pr., ki se blagoslavljaajo na veliko noč, se smejo uživati kakor druga jedila; kdor bi pa rabil kako posvečeno reč, n. pr. za daritev svete maše posvečeni kelih kot navadno kupico, bi storil božji rop. Posvečevanja so torej več, kakor blagoslavljanja.

S posvečevanji se odločujejo osebe ali stvari za službo božjo. Posvečevanja oseb so vsa pridržana škofom, namreč deljenje štirih nižjih redov, subdijakonata in slovesno posvečevanje opatov in opatic. — Posvečevanja stvari, ki se odločujejo za službo božjo, so na primer: posvečevanje svetih olj na veliki četrtek, posvečevanja cerkvâ, altarjev in zvonov, krstne vode. — S posvečevanji se odločujejo tudi reči za pobožno rabo vernikov. Taka posvečevanja so na primer: blagoslavljanja križev in rožnih vencev, sveč, pepela, vode. Uprav zaraditega, ker se take reči posvečujejo za pobožno rabo, se ne smejo obračati v posvetno rabo.

Zvršetak.

Sveta katoliška cerkev vse stori, da bi pomagala vernikom lažje doseči večno zveličanje v nebesih. Obilne milosti jim deli po svetih zakramentih, postavila je razna blagoslovila, po katerih nam naklanja posebne milosti in dobrote, po katerih prejemo v raznih okolnostih, v križih in težavah sedanjega življenja tolažbo in pomoč od zgoraj, od Očeta svetlobe. Cenimo visoko blagoslovila, ki jih je postavila sveta cerkev v našo dušno in telesno blaginjo, poslužujmo pa se jih tudi pridno, da nam pridobé, kar nam je koristno za časnost in večnost. Amen.

172. Krščanski nauk.

Sveta katoliška cerkev spremlja kristijana od zibeli do groba ter mu pomaga prav skrbeti za zveličanje njegove duše v raznih okolnostih življenja. V zakramentu svetega krsta ga očisti izvirnega greha, oziroma tudi osebnih grehov ter mu pridobi pravico do nebes; v zakramentu sv. birme ga v veri potrdi, hrani ga na potu v nebesa z božjim kruhom; očiščuje ga, ako na tem potu pade v blato pregreh, v zakramentu svete pokore, v zakramentu svetega poslednjega olja ga pokrepča za zadnji boj. Sveta cerkev ponuja kristijanu še druge važne pripomočke, da lažje skrbi za zveličanje svoje duše, namreč zakramentale, o katerih smo slišali, da so zakramentom podobna sveta dejanja, katera je postavila

sveta cerkev, da nam naklanja posebne milosti in dobrote, ali da posvečuje osebe in stvari, da so tudi reči same, katere je posvetila cerkev, da jih rabi pri službi božji, ali da jih mi pobožno rabimo. Najimenitnejši zakramentali so zarotovanja, blagoslavljanja in posvečevanja.

750. Kdo je dal sveti cerkvi oblast zarotovati, blagoslavljati in posvečevati?

Oblast zarotovati, blagoslavljati in posvečevati, je dal sveti cerkvi Jezus Kristus.

Svete zakramente, ki so nam k zveličanju potrebni, je postavil Jezus Kristus sam; sveti cerkvi pa ni dal oblasti, postavljati zakramente ali skrbeti njihovo število ali spremeniti pri njih kaj bistvenega, pač pa ji je dal oblast, postavljati zakramentom podobna sveta dejanja — zakramentale, zlasti pa oblast zarotovati, blagoslavljati in posvečevati. — Tega nas jasno uči sveto pismo.

Ko je Jezus Kristus „k sebi poklical dvanajst apostolov“, da bi jih prvokrat razposlal v razna mesta judovske dežele, dal jim je oblast nad nečistimi duhovi, da bi jih izganjali, in ozdravljali vsako bolezen in vsako slabost. (Mat 10, 1.) Predno pa se je vzdignil v nebesa, je rekel apostolom tudi gledé na one, ki bodo po njihovi pridigi vanj verovali, to-le: „V mojem imenu bodo izganjali hudobne duhove ... na bolnike bodo pokladali roke in bodo zdravi.“ (Mark. 16, 17. 18.) Kristus je torej dal apostolom in njih naslednikom oblast nad hudobnimi duhovi, oblast odvracati in odganjati škodljivi vpliv hudobnega duha ali zarotovati. Sveta cerkev se je te oblasti tudi vsigdar posluževala, kar nam priča zlasti to, da je že v prvih časih krščanstva postavila poseben red zarotovavcev, ki daje oblast, izganjati hudobne duhove iz obsedencev. Tudi oblast blagoslavljati in posvečevati je dal Jezus Kristus svoji cerkvi. On je rekel apostolom: „V katero hišo koli pridete, recite najpoprej: „Mir bodi tej hiši!“ to se pravi: želite, prosite ji blagoslova božjega. „In ako je tam otrok miru (ako je vreden blagoslova), bo počival nad njim vaš mir.“ (Luk. 10, 5. 6.) Apostoli so v resnici tudi blagoslavljali in posvečevali, kakor nam poroča sveto pismo. Sveti Pavel je na otoku Malta ozdravil poglavarjevega očeta, ki je na mrzlici in griži bolan

ležal. „K temu je šel Pavel, je molil in položil nanj roke (ga blagoslovil) in ga ozdravil.“ (Dej. ap. 28, 38.) Predno je zaužil kruh, „ga je vzel in zahvalil Boga v pričo vseh; in ko je bil razlomil, je začel jesti.“ (Dej. ap. 27, 35.) Svojemu učencu Timoteju je naravnost pisal: „Vsaka stvar božja je dobra, in nič se ne sme zavreči, kar se z zahvaljenjem užije; posvečena je namreč po besedi božji in po molitvi.“ (I. Tim. 4, 4. 5.) Da je sveta cerkev blagoslavljala in posvečevala, spoznamo iz tega, ker škof takrat, kadar koga posvetijo v mašnika, mazilijo oba palca in kazalca ter dlani posvečenčevih rok ter molijo: „Blagoslovi in posveti, o Gospod, te roke po tem maziljenju in našem blagoslovljenju. Amen“, potem naredijo čez nje znamenje svetega križa, rekoč: „Da bode vse, kar bodo blagoslovile, blagoslovljeno, in kar bodo posvetile, posvečeno v imenu Gospoda našega Jezusa Kristusa.“ Ako bi cerkev ne imela oblasti, blagoslavljanja in posvečevanja, in sicer od Jezusa Kristusa samega, bi te oblasti tudi ne mogla podeljevati posvečencem v imenu Jezusa Kristusa.

751. Kako naj rabimo posvečene stvari?

Posvečene stvari rabimo:

1. samo za tisti namen, za kateri jih je cerkev posvetila.

Kadar cerkev posvečuje reči, prosi Boga, da bi odvrnil od nas časne kazni, nas varoval pred zalezovanjem hudobnega duha, nam podelil mir, blagoslov, sploh vse dobro za dušo in telo. Kakor spoznamo iz teh molitev, je namen, za kateri posvečuje cerkev reči, različen. Bogoslovci pravijo, da nam posvečene reči po priprošnji svete cerkve, ako jih prav rabimo, pridobivajo milost razsvetljenja in odpuščenje malih grehov, ker vzbujaajo v nas kes in spokornega duha, da odvrčajo in odganjajo od nas škodljivi vpliv hudobnega duha in zaslužene časne kazni, da nam prinašajo tudi časne koristi, kakor n. pr. telesno zdravje, varstvo v nevarnostih itd. Toda vsaka posvečena reč nima vseh teh učinkov, katere ste slišali, ampak ena tega, druga zopet onega, za kar jo je pač sveta cerkev posvetila. Da morejo torej posvečene reči po priprošnji svete cerkve delovati nam v korist, moramo

jih rabiti samo za tisti namen, za kateri jih je cerkev posvetila. Posvečenim rečem ne smemo pripisovati učinkov, katerih ne morejo imeti po priprošnji sv. cerkve, jih ne smemo morebiti celó praznoverno rabiti v kake posvetne ali celó pregrešne namene. Krstna voda bi se n. pr. ne smela rabiti kot zdravilo, kaka posvečena reč bi se ne smela nositi iz tega namena, da bi nosivec imel srečo pri igri, pri kupčiji, da bi se smel predrzno spuščati v nevarnost, češ, da ga bode posvečena reč varovala nesreče itd.

Posvečene stvari rabimo:

2. spoštljivo in zaupno, ker je njihova moč toliko večja, kolikor pobožnejši je tisti, ki jih rabi.

Reči, ki so posvečene po molitvi svete cerkve, reči, po katerih nam podeljuje Bog posebne milosti in dobrote za dušo in telo, nam morajo biti častitljive, in zato jih moramo rabiti spoštljivo. Kakor bi grešil tisti, ki bi ne spoštoval Boga, tako bi grešil tudi tisti, ki bi ne spoštoval Bogu posvečenih stvari. Kralj Baltazar, ki je imel tako malo spoštovanja do svetih posod, katere je njegov oče Nabuhodonozor pobral iz jeruzalemskega templja, da jih je zlorabil pri neki razuzdani pojedinji, je zgubil v kazen za to svoje kraljestvo in svoje življenje. (Dan. 5.) Posvečene reči rabimo spoštljivo, ako jih na kakem spodobnem kraju skrbno shranjujemo, pobožno seboj nosimo, jih pobožno poljubujemo itd.

Posvečene reči moramo rabiti tudi **z a u p n o**, to se pravi, mi moramo trdno prepričani biti, da nam Bog po posvečenih stvareh zaradi svoje vsemogočnosti more in zaradi svoje dobrotljivosti in zvestosti hoče podeliti vse, kar nam je koristno in zveličavno, in se tudi trdno zanašati, da nam bo Bog res tudi po posvečenih rečeh podelil to, kar bo po svoji neskončni modrosti spoznal za koristno in zveličavno za nas. Posvečene reči namreč nam pomagajo skoraj na isti način kakor molitev; vemo pa, da Bog usliši le tisto molitev, ki je zaupna, kakor pravi Kristus: „Vse, karkoli v molitvi prosite, verujte, da bote prejeli, in zgodilo se vam bode.“ (Mark. 11, 24.) Ali sv. Jakob: „Prosi naj pa (vsakdo) z zaupanjem, brez vsega pomišljanja.“ (Jak. 1, 6.) Naše zaupanje, kadar rabimo posvečene stvari, se mora opirati na neskončno zasluženje Jezusa Kristusa, v katerega imenu so stvari posve-

čene, pa tudi na priprošnjo svete cerkve, njegove čiste neveste. Naše zaupanje pa mora biti tudi združeno z vdanostjo v voljo božjo, kadar rabimo posvečene reči, to se pravi, mi moramo popolnoma prepustiti najsvetejši volji božji, ali nam hoče po posvečenih rečeh podeliti kako posebno dobroto ali ne. Bog edini vé, ali je za nas koristno ali škodljivo, ako se rešimo kake časne nesreče ali si pridobimo kako časno dobroto. Božje misli niso naše misli, on nas vodi do prave sreče dostikrat po potih, ki so nam nejasni in nam ne ugajajo. Včasi morebiti kdo rabi kako posvečeno reč, da bi se rešil te ali one bolezni. Bog pa vé, da bode, ako okreva, zlorabil svoje zdravje v pregrehe. Mu bo li Bog zdravje podelil? Nikakor ne, ker bi to ne bilo za dotičnika koristno, marveč škodljivo. Ker tedaj ne vemo, kaj nam je v dušni prid, kaj pa ne, in ker moramo prepričani biti, da, kar Bog stori, vse prav stori, četudi se nam prav ne zdi, vdajmo se popolnoma v voljo božjo, kadar rabimo posvečene reči.

Moč posvečenih stvari je toliko večja, kolikor pobožnejši je tisti, ki jih rabi. Bolj spoštljivo, bolj zaupno ko torej kdo rabi posvečene stvari, tim večja bo njihova moč. Zlasti naj gleda še tudi na to, da jih bo rabil s čistim, ali vsaj s skesanim srcem. Ob času velikega duhovnika Helijsa so bili Izraelci od Filistejcev premagani; izgubili so 4000 mož. Zdaj so prinesli škrinjo zaveze in so za gotovo pričakovali, da premagajo Filistejce; toda hudo so se varali. Drugokrat so bili še bolj tepeni in so izgubili 30.000 môž, pa tudi škrinja zaveze je prišla sovražnikom v roke. Zakaj niso mogli Izraelci premagati sovražnikov, čeprav so škrinjo zaveze seboj imeli v vojski? Zato, ker so v nespokornosti trdovratno ostali. Ko pa so se na Samuelove besede spokorili, bil jim je Bog milostljiv. Kar je bila za Izraelce škrinja zaveze, to so za nas primeroma posvečene stvari. Marsikateri rabi morda posvečene reči, a se čudi, da nimajo tistega učinka, katerega od njih pričakuje. Ali ni morda tega sam kriv? Ali si ne nakopava s svojim pregrešnim življenjem jezo in prekletstvo božje, potem pa se zanaša, da mu bodo posvečene reči same privabile blagoslov božji? Ako v grehu trdovratno živite, vam posvečene stvari, kakor blagoslovljena voda, blagoslovljene svetinjice, sveče itd. nič ne pomagajo. Da vam bodo te reči koristile, rabite jih s čistim srcem, ako pa ste zabredli v grehe, rabite jih vsaj s skesanim srcem

in sklenite, da bote o prvi priliki, ki se vam ponudi, očistili svojo vest v zakramentu svete pokore, da se izpolné nad vami besede Gospodove: „Se pa spreobrne moje ljudstvo, na katero je poklicano moje ime, ter me prosi in išče mojega obličja, in dela pokoro za svoja prehudobna pota, bom tudi jaz uslišal z nebes in bom milostljiv njih grehom ter bom ozdravil njih deželo.“ (II. Kron. 7, 14.)

Med posvečenimi rečmi je pri katoliških kristijanah že od davnih časov najbolj v rabi blagoslovljena voda. Nekateri bogoslovci menijo, da je v rabi že od apostolskih časov sem, gotovo pa je bila splošno v rabi v 4. stoletju; zakaj cerkveni zgodovinar Evzebij, ki je živel v tem stoletju, razločno pripoveduje, da je bila v mestu Tiru pred cerkvijo posoda z vodo, s katero so si verniki umivali roke in lice, predno so stopili v cerkev. To vodo je škof blagoslovil. Odtod prihaja tudi navada — kakor menijo starinoslovci — da se v naših cerkvah nahajajo pri vratih kotlički z blagoslovljeno vodo. Da so verniki že od nekdanj blagoslovljeno vodo jemali domov, spričuje razven drugih sv. Janez Krizostom, ki pravi v svojem govoru o krstu Kristusovem: „Ker je bila današnji dan voda posvečena, zajemajo vsi iz posvečenega studenca, nosijo zajeto blagoslovljeno vodo domov in jo shranjujejo vse leto.“ Rabiti blagoslovljeno vodo je torej starodavna, lepa in hvalevredna navada.

752. Kako naj rabimo blagoslovljeno vodo?

Z blagoslovljeno vodo se večkrat pokropimo, zlasti zjutraj in zvečer, in prosimo Boga, naj nas vedno bolj očiščuje grehov in varuje vseh dušnih in telesnih nevarnostij.

Blagoslovljena voda, ako se rabi spoštljivo in zaupno, ako jo rabimo s skesanim srcem, ima moč očiščevati nas malih ali odpustljivih grehov, zaradi česar tudi moli duhovnik, predno poškropi ob nedeljah sebe in vernike z blagoslovljeno vodo: „Poškropi me s hizopem (hizop je namreč bil rastlina, katero so v kri pomakali, da so ž njo škropili), in bom očiščen; umij me, in bolj bom bel kakor sneg“ (Ps. 50, 9.); blagoslovljena voda nas nagiblje h kesanju, po katerem se nam odpuščajo grehi, ker ima po svoji naravi lastnost, odpravljati nesnago, in nas torej opominja, da bi s

pravim kesom izprali svoje dušne madeže, ima pa tudi moč po priprošnji svete cerkve vzbujati v nas spokornega duha; blagoslovljena voda ima moč, odganjati hudobne duhove in nas varovati dušnih in telesnih nevarnostij, ker sveta cerkev, kadar blagoslavlja vodo, še posebej za to prosi. Z blagoslovljeno vodo se torej večkrat poškopimo zlasti zjutraj in zvečer, in prosimo Boga, naj nas vedno bolj očiščuje grehov in varuje vseh dušnih in telesnih nevarnostij. Sv. Terezija spričuje, da ima blagoslovljena voda zlasti čudovito moč, pregnati in premagati skušnjave hudobnega duha, in zaradi tega se tudi pobožni kristijani kropijo z blagoslovljeno vodo, kadar gredo od doma ali se vrnejo domov, ko vstanejo in ko gredo počivat. Zeló se tudi priporoča, z blagoslovljeno vodo večkrat poškopiti umirajočega, da se mu preženo skušnjave hudobnega duha.

Katekizem govori še posebej o cerkvenih obredih. Pogledjmo si torej še:

753. Kaj so cerkveni obredi?

Cerkveni obredi so zunanja dejanja in znamenja, katera rabi sveta cerkev pri sveti maši, pri svetih zakramentih in pri drugih svetih opravilih zato, da izraža in vzbuja verske misli in čustva.

Kar človek misli in čuti, lahko drugim razodeva z besedami, ali pa tudi z zunanjimi dejanji in znamenji. Otrok, ki svoje stariše ljubi, jim to lahko razodeva z besedami, ali pa tudi z zunanjimi dejanji in znamenji. Ravno na tak način kaže lahko podložnik svoje notranje spoštovanje do svojih predstojnikov po zunanje. Tudi sveta cerkev ne rabi samo besed pri sveti maši, pri svetih zakramentih in pri drugih svetih opravilih, ampak rabi tudi zunanja dejanja in znamenja. Ta zunanja dejanja in znamenja so **c e r k v e n i o b r e d i**. Za daritev svete maše na primer je po Kristusovi naredbi neobhodno potrebno samo to, da mašnik spremeni kruh in vino v telo in kri Jezusa Kristusa in oboje zaužije; kadar mašnik krščuje, je po naredbi Kristusovi neobhodno potrebno samo to, da oblije krščanca s pravo vodo in obenem govori: „Jaz te krstim v imenu Očeta in Sina in svetega

Duha.“ Pa se li pri sveti maši in pri svetem krstu ne zgodi nič drugega kakor to, kar je neobhodno potrebno? Pri sveti maši, pri svetem krstu, kakor tudi pri drugih svetih zakramentih in cerkvenih opravilih lahko opazujete še mnoga druga zunanja dejanja in znamenja, ki so v zvezi s tem, kar je neobhodno potrebno. Pri sveti maši n. pr. vidite, da mašnik moli globoko priklonjen, da trka na prsi, da poklekava, da oči in roke povzdiguje, da nareja križe, da goré sveče na oltarju itd. Kadar mašnik krščuje, lahko vidite, da dihne trikrat v krščenca v podobi križa, mu oslini ušesa in nosnici, ga mazili, zraven moli itd. Vse to so cerkveni obredi. Cerkveni obredi so zunanja dejanja, ker mašnik, ki rabi te obrede, nekaj dela, kar se lahko opazuje; cerkveni obredi so obenem znamenja, in sicer jako pomenljiva znamenja, ki nam naznanjajo nekaj skrivnostnega, svetega. Obredi, katere rabi sveta cerkev pri sveti maši, pri svetih zakramentih in pri drugih svetih opravilih, se imenujejo c e r k v e n i obredi, ker jih je sveta cerkev uvêdla in zaukazala. Kakor nam pripoveduje sv. evangelij, je že Jezus Kristus sam rabil nekatere obrede. Ozdravlja je gluhomutca „je vtaknil prste v njegova ušesa ter je pljunil in se dotaknil njegovega jezika, in je pogledal v nebo in vzdihnil, in mu rekel: Efeta, to je, odpri se!“ (Mark. 7, 31) Pri drugih prilikah je rabil zopet drugačne obrede, n. pr. sleporojenemu je pomazal oči z blatom iz pljunka (Jan. 9, 6.), ko je molil, je padel na kolena (Luk. 22, 41.) ali na obraz (Mat. 26, 39.), ko je podelil učencem svetega Duha, je v nje dihnul (Janez 20, 22.), ko je blagoslavljal, je vzdignil roke. (Luk. 24, 50.) Če je torej tudi sveta cerkev uvedla in zaukazala različne obrede, ravnala je popolnoma po vzgledu Jezusa Kristusa.

Cerkveni obredi so jako pomenljiva zunanja dejanja in znamenja, katera rabi sveta cerkev zato, da izraža in vzbuja verske misli in čuvstva. Pri sveti maši n. pr. gorijo sveče na altarju. Kaj izražajo, kaj nam pravijo goreče sveče? One nas spominjajo verske resnice, da bo pri sveti maši, ko bo izrekel mašnik nad kruhom in vinom „To je moje telo“ in „To je kelih moje krvi“, pričujoč Jezus Kristus, ki se imenuje luč sveta, brez katerega bi ves svet taval v temi nejevere in zmote. Goreča sveča razširja svetlobo, pomenja torej sveto vero, ki nas razsvetljuje; njena luč brli kvišku kar vzbuja v nas upanje, ki nas dviga proti nebesom in odvrta naša srca od posvetnosti; goreča sveča daje toploto,

pomenja torej ljubezen božjo, ki bi se naj vnela v naših srcih. Vidite, krščanski poslušavci, kako nam goreče sveče predočujejo versko resnico, da je Jezus Kristus v zakramentu sv. Rešnjega Telesa resnično pričujoč in nas s tem opominjajo, da bi ga pobožno molili kot pravega Boga, da bi odtrgali svoje srce od sveta in hrepeneli po svetih nebesih.

Judovski duhovniki so v sv. šotoru in pozneje v jeruzalemskem templu zjutraj in zvečer zažigali kadilo na posebnem altarju Bogu v čast. Kadilo, ki se pri službi božji tudi pri nas zažiga, nas torej spominja, da je treba Boga častiti kot najvišjega Gospoda, in nas vnema k pravi pobožnosti; zakaj, kakor kadilo zgori in se kot prijetna dišava vzdiguje proti nebu, tako naj bi naša molitev prihajala iz srca, ki je ljubezni božje vneto, in se povzdigovala v nebo kakor prijetna dišava.

Ako mašnik pri sveti maši poklekava pred svetim Rešnjim Telesom, nas to spominja, da je Jezus Kristus v svetem Rešnjem Telesu pričujoč kot pravi Bog, in da ga je treba moliti, ob enem pa vzbuja v nas čustva pobožnosti in češčenja. — Trkanje na prsi nas spominja, da smo vsi grešniki in vzbuja v nas čustvo kesanja; priklanjanje vzbuja v nas čustvo spoštovanja. Tako bi se dalo še tudi o drugih obredih pri sveti maši povedati mnogo pomenljivega.

Na pepelnično sredo blagoslovljeni pepel, ki se nam potrosi na glavo, nas spominja smrti, vzbuja v nas ponižnost in nas nagiblje k pokori. Pepel je ostanek palmovih vej, ki so bile pretečeno leto še lepo zelene. Kakor od palmovih vej ni drugega ostalo kakor nekoliko prahu, nekoliko pepela, tako tudi od našega trupla ne bo ostalo drugega kakor nekoliko prahu, kakor je Bog Adamu rekel: „Prah si in v prah se povrneš.“ (I. Mojz. 3, 19.) Pepeljenje na pepelnično sredo izraža torej resnico, da moramo vsi umreti. Ono pa tudi vzbuja v nas ponižnost in spokornost. Kateri človek namreč, ki resno premišljuje, da se bo njegovo telo spremenilo v prah in pepel, bi mogel še prevzetan biti? „Čemu se li povišuješ, prst in pepel? (Sir 10, 9) Kdor je pa ponižen, ne bo lahko zabredel v grehe, ker je ponižnost podlaga čednostij, kakor je napuh podlaga, korenina mnogih grehov. Ako je pa kdo zabredel v grehe, vspodbuja ga pepeljenje tudi k pokori. Ker namreč pepeljenje spominja človeka smrti, spomin na smrt pa opominja k pokori, lahko tudi rečemo, da pepeljenje opominja k pokori.

Iz navedenih vzgledov, krščanski poslušavec, spoznaš, da so cerkveni obredi v resnici pomenljiva zunanja dejanja in znamenja, zato pa ne preziraj obredov, katere cerkev tako visoko ceni in tako skrbno varuje, temveč prizadevaj si, da umevaš, kaj pomenijo, in uči se iz njih, kako se moraš tudi sam vesti pri službi božji, zlasti pred svetim Rešnjim Telesom

Z v r š e t e k.

Z današnjim krščanskim naukom, dragi kristijani, zvršujem razlaganje četrtega poglavja katekizma, katero govori o milosti in zakramentih in posebej o zakramentalih ali blagoslovilih in cerkvenih obredih. Zajemajte pridno iz studencev Vzveličarjevih, iz svetih zakramentov, milost božjo, rabite posvečene stvari za tisti namen, za kateri jih je cerkev posvetila, rabite jih spoštljivo in zaupno, da vam Bog podeli posebne milosti in dobrote za dušo in telo, rabite zlasti blagoslovljeno vodo in kadar se ž njo poškropite, prosite Boga, naj vas vedno bolj očiščuje grehov in varuje vseh dušnih in telesnih nevarnostij. Cerkveni obredi pa, katere rabi sveta cerkev pri sveti maši, pri svetih zakramentih in pri drugih svetih opravilih, naj vas vspodbujajo k pravi pobožnosti, ki mora biti v vašem srcu, pa tudi v vsem vašem vedenju. Amen.

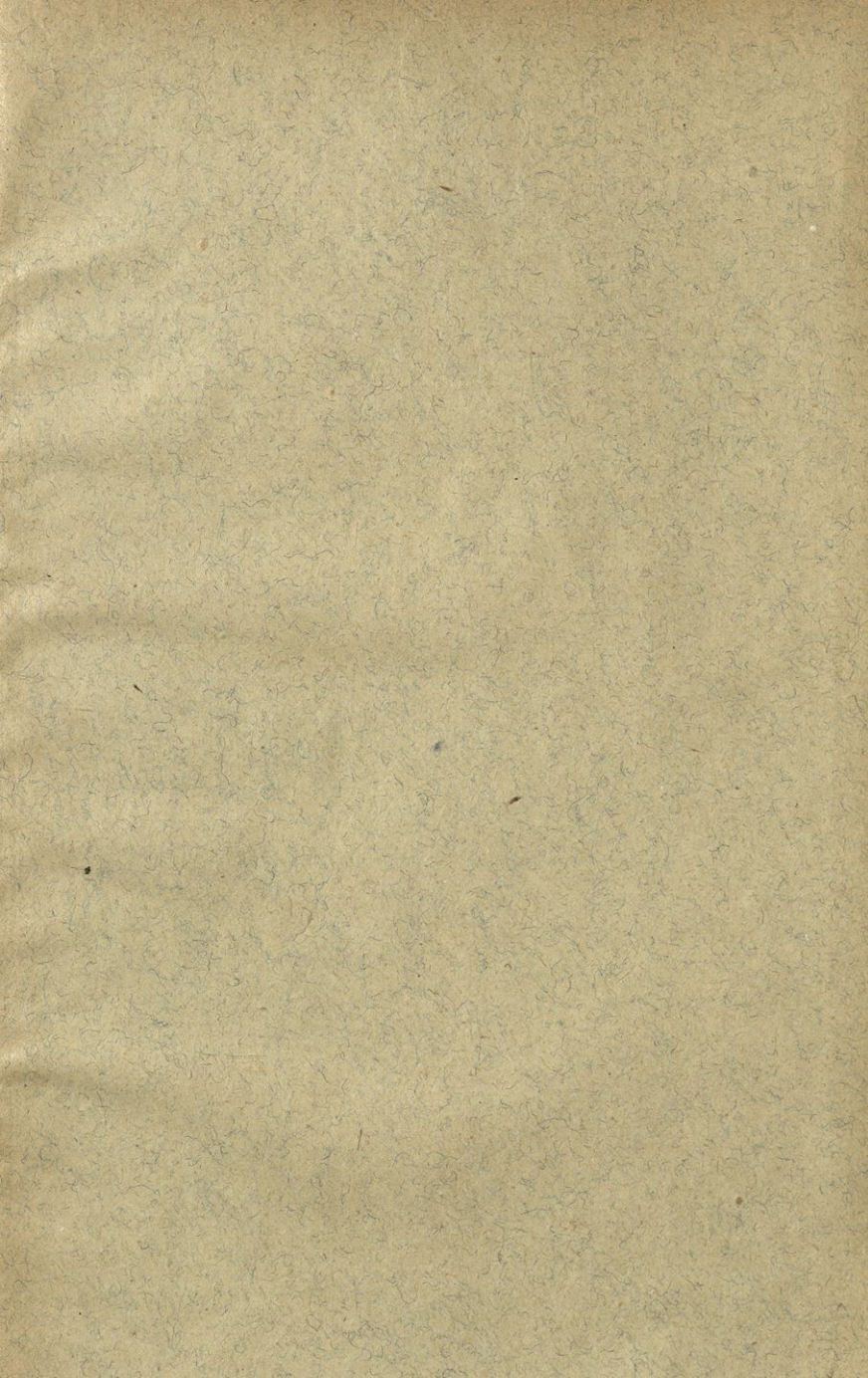
O. A. M. D. G.

KATOLIŠKA TISKARNA, LJUBLJANA.

COBISS

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000099878

